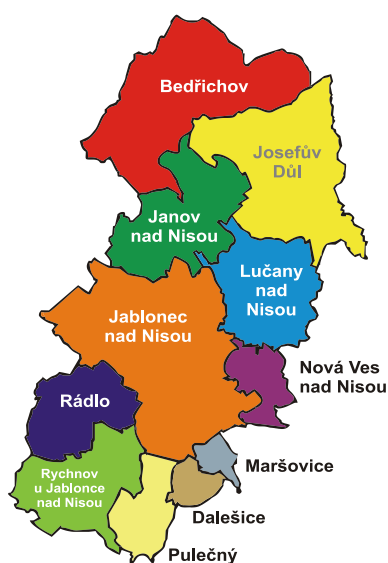

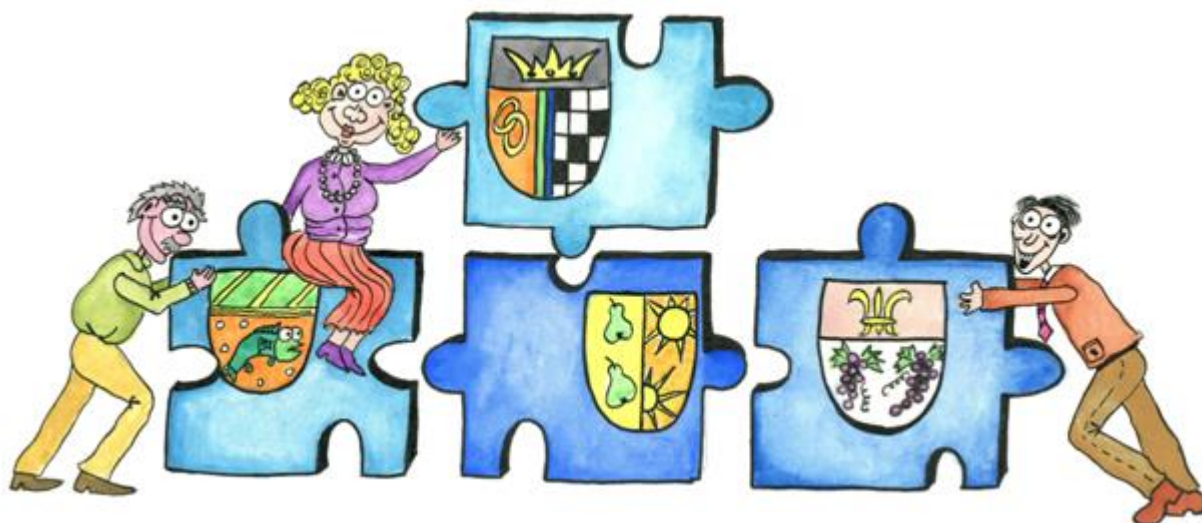
Strategie území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou

v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu a dopravní obslužnosti regionu a její integrace

Dokument je zpracován na období 2015–2024

březen 2015

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

1. Úvod	9
1.1	Základní informace o strategii 9
1.2	Stručná informace o městech a obcích správního obvodu..... 11
1.3	Kontext vzniku a existence strategie 11
1.4	Účel strategie – proč byla zpracována..... 12
1.5	Uživatelé strategie – komu strategie slouží..... 12
1.6	Vybrané relevantní významné strategické dokumenty..... 12
2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza	15
2.1	Profil území správního obvodu 15
2.1.1.	Identifikace správního obvodu.....15
2.1.2.	Stručná charakteristika území správního obvodu16
A	Obyvatelstvo a obce16
B	Občanská a technická vybavenost obcí správního obvodu20
C	Ekonomická situace území, struktura ekonomiky území a trh práce24
D	Doprava.....28
E	Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví, řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity, komerční služby a maloobchodní sféra, inovace.....29
F	Ekologická situace a ochrana životního prostředí, zemědělství a lesnictví29
G	Technická infrastruktura (elektroenergetika, plynárenství, teplárenství, dálkovody, telekomunikace, vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu, odpadové hospodářství, vodní hospodářství, ochrana před povodněmi a živelními pohromami)....30
H	Rekreace, památky a cestovní ruch31
2.1.3.	Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území32
2.1.4.	Aktéři regionálního rozvoje35
2.2	Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu 37
3. Školství	41
3.1	Analytická část: definice a analýza řešených problémů 41
3.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....41
3.1.2.	Popis předškolního a základního vzdělávání správního obvodu (situační analýzy, finanční analýza), očekávaný vývoj43
A	Obecné informace43
B	Základní vzdělávání.....49
C	Integrace/inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd základních škol62
D	Předškolní vzdělávání64
E	Zařízení pro péči o děti do tří let věku71
F	Ostatní – Jídelny, SVČ, družiny, kluby72
G	Financování.....77
3.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy.....82
A	Analýza cílových (dotčených) skupin82
B	Analýza rizik – registr rizik v oblasti84
3.1.4.	SWOT analýza oblasti školství85
3.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)87
3.2	Návrhová část pro oblast školství 91

3.2.1.	Struktura návrhové části	91
3.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	93
A	Problémová oblast 1: Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol	94
B	Problémová oblast 2: Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol	96
C	Problémová oblast 3: Špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení	97
3.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech	99
3.2.4.	Indikátory	104
3.3	Pravidla pro řízení strategie	110
3.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	110
3.3.2.	Systém změn strategie	112
3.3.3.	Akční plán	112
3.4	Závěr a postup zpracování	114
3.4.1.	Shrnutí	114
3.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	114
3.5	Přílohy	116
3.5.1.	Vazba na OP VVV – PO3 a IROP – SC 2.4	116
3.5.2.	Seznam použitých zkratk	116
4.	Sociální služby	117
4.1	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	117
4.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému	117
4.1.2.	Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	118
4.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy	135
A	Analýza cílových (dotčených) skupin	135
B	Analýza rizik – registr rizik v oblasti	138
4.1.4.	SWOT analýza oblasti sociálních služeb	140
4.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	141
4.2	Návrhová část pro oblast sociálních služeb	143
4.2.1.	Struktura návrhové části	143
4.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	145
A	Problémová oblast 1: Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku	146
B	Problémová oblast 2: Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu	147
4.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech	148
4.2.4.	Indikátory	150
4.3	Pravidla pro řízení strategie	154
4.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	154
4.3.2.	Systém změn strategie	156
4.3.3.	Akční plán	156
4.4	Závěr a postup zpracování	158

4.4.1.	Shrnutí	158
4.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	158
4.5	Přílohy	160
4.5.1.	Grafické výstupy zpracované v rámci analytické části	160
5.	Odpadové hospodářství.....	163
5.1	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	163
5.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	163
A	Identifikace problémů.....	164
B	Svazky obcí, které již spolupracují v oblasti odpadového hospodářství na území SO ORP a typ spolupráce	164
5.1.2.	Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	165
A	Přehled svozových společností, poplatky	165
B	Zařízení pro nakládání s odpady	166
C	Černé skládky odpadu a ekologické zátěže	175
D	Celková produkce odpadů na území SO ORP za období 2008–2012.....	176
E	Doplnění údajů o produkci odpadů, jejichž původcem je obec.....	183
F	Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008–2012	188
G	Financování.....	192
5.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy.....	194
A	Analýza cílových (dotčených) skupin	194
B	Analýza rizik – registr rizik v oblasti	197
5.1.4.	SWOT analýza oblasti odpadového hospodářství	198
5.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	200
5.2	Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství.....	203
5.2.1.	Struktura návrhové části	203
5.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	205
A	Problémová oblast 1: Nejednotné nakládání s odpady.....	206
B	Problémová oblast 2: Reakce na změny legislativy v oblasti odpadové legislativy	207
C	Problémová oblast 3: Černé skládky.....	208
5.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	209
5.2.4.	Indikátory	212
5.3	Pravidla pro řízení strategie.....	217
5.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	217
5.3.2.	Systém změn strategie	219
5.3.3.	Akční plán	219
5.4	Závěr a postup zpracování	221
5.4.1.	Shrnutí	221
5.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	221
5.5	Přílohy k tématu 3.: odpadové hospodářství.....	223
6.	Dopravní obslužnost regionu a její integrace	245
6.1	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	245
6.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	245
6.1.2.	Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	247

A	Síť linek veřejné dopravy zajišťujících dopravní obslužnost obcí správního obvodu	247
B	Historický vývoj zajištění dopravní obslužnosti na území SO ORP Jablonec nad Nisou a Libereckého kraje	250
C	Základní informace o fungování DSOJ v rámci IDS IDOL a podstatě jejich propojení.....	252
D	Klíčové aktuální pozitivní trendy a okolnosti otevírající prostor pro další rozvoj dopravní obslužnosti.....	254
E	Slabiny a hrozící rizikové faktory aktuálního zajištění dopravní obslužnosti na Jablonecku	257
F	Benchmarking – srovnávací analýza koexistence DSOJ a IDS IDOL s podobnými systémy v ČR i v zahraničí	260
G	Stručný přehled zajištění dopravní obslužnosti obcí správního obvodu	261
H	Rozšíření DSOJ pro pokrytí celého území SO ORP Jablonec nad Nisou při zachování stávajícího režimu fungování a financování DSOJ.....	265
I	Vytvoření komunikační platformy pro obce SO ORP Jablonec nad Nisou k tématu dopravní obslužnosti.....	266
J	Finanční analýza dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou	267
6.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy.....	269
A	Analýza cílových (dotčených) skupin	269
B	Analýza rizik – registr rizik v oblasti	272
6.1.4.	SWOT analýza oblasti dopravní obslužnosti regionu a její integrace.....	273
6.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	274
6.2	Návrhová část pro oblast dopravní obslužnosti regionu a její integrace.....	275
6.2.1.	Struktura návrhové části	275
6.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	277
A	Problémová oblast 1: Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou	278
B	Problémová oblast 2: Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální	279
6.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	281
6.2.4.	Indikátory	286
6.3	Pravidla pro řízení strategie.....	296
6.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	296
6.3.2.	Systém změn strategie	298
6.3.3.	Akční plán	298
6.4	Závěr a postup zpracování	300
6.4.1.	Shrnutí	300
6.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	300
7.	Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch.....	303
7.1	Analytická část: definice a analýza řešených problémů	303
7.1.1.	Základní vymezení regionu jako destinace cestovního ruchu.....	303
A	Poloha destinace.....	303
B	Vymezení destinace	304
C	Základní charakteristika cestovního ruchu v turistické oblasti.....	304
D	Předpoklady destinace pro cestovní ruch.....	305

E	Potenciál cestovního ruchu v turistické oblasti	305
F	Obecné trendy cestovního ruchu a jejich předpokládaný dopad na cestovní ruch v turistické oblasti	306
G	Nejvýznamnější trendy ovlivňující turistickou oblast (zdravý životní styl, agroturistika, poznávání, sport, relaxace)	306
7.1.2.	Analýza nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti	307
A	Kulturně historické památky (hrady, zámky, církevní památky, muzea, galerie, rodáci)	307
B	Přírodní atraktivity (chráněná území a objekty, naučné stezky)	308
C	Podmínky pro turistiku (pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika, hipoturistika)	311
D	Ostatní atraktivity (rozhledny, rekreační oblasti, sportovní zařízení, aquaparky, zimní sporty)	317
E	Návštěvnost vybraných atraktivit a objektů	321
F	Struktura ubytovacích zařízení a jejich vytíženost	322
7.1.3.	Charakteristika potenciálu a možnosti rozvoje MOS cestovního ruchu	326
A	Infrastruktura	326
B	Lidské zdroje pro cestovní ruch (odbornost – střední a vysoké školy)	326
C	Marketing cestovního ruchu	328
D	Management cestovního ruchu	331
E	Charakteristika stávající meziobecní spolupráce	333
7.1.4.	SWOT analýza oblasti cestovního ruchu	333
7.1.5.	Souhrn výsledků analýz	334
	Variantní návrhy v oblasti cestovního ruchu	335
A	Varianta meziobecní spolupráce: Sjednocení destinačního managementu	335
B	Varianta meziobecní spolupráce: Produkty představující region návštěvníkům	336
C	Varianta meziobecní spolupráce: Využití polních a lesních cest pro pohyb turistů na území regionu	337
7.2	Návrhová část pro oblast MOS v aglomeraci – cestovní ruch	338
7.2.1.	Struktura návrhové části	338
7.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	340
A	Problémová oblast 1: Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	341
B	Problémová oblast 2: Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu	342
7.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech	344
7.2.4.	Indikátory	347
7.3	Pravidla pro řízení strategie	351
7.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	351
7.3.2.	Systém změn strategie	353
7.3.3.	Akční plán	353
7.4	Závěr a postup zpracování	355
7.4.1.	Shrnutí	355
7.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	355
7.5	Přílohy	357

8. Závěr, kontakty	363
8.1 Závěr	363
8.2 Kontakty.....	365
9. Přílohy	367
9.1 Porovnání zvolených ukazatelů podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností	367
9.2 Seznam použité literatury a dalších zdrojů.....	379
9.2.1. Použité podklady	379
9.2.2. Použité webové zdroje	380
9.3 Seznamy tabulek, grafů a mapových příloh.....	382
9.3.1. Seznam tabulek	382
9.3.2. Seznam grafů.....	386
9.3.3. Seznam mapových příloh	387

1. Úvod

1.1 Základní informace o strategii

Tab. 1.1 Základní informace o strategii

Název strategie	Strategie území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu a dopravní obslužnosti regionu a její integrace
Kategorie strategie	Místní strategie (strategie správního obvodu ORP) tematického charakteru (pro oblast předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu a dopravní obslužnosti regionu a její integrace)
Řešené území	Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou
	Počet obyvatel správního obvodu: 54 909
	Počet obcí ve správním obvodu: 11
	Rozloha správního obvodu: 14 231 ha
Názvy obcí správního obvodu	Města: Jablonec nad Nisou, Lučany nad Nisou, Rychnov u Jablonce nad Nisou
	Obce: Bedřichov, Dalešice, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Pulečný, Rádlo
Zadavatel strategie	Svaz měst a obcí České republiky v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností"
Gestor tvorby strategie	Statutární město Jablonec nad Nisou
Koordinátor tvorby strategie	Koordinátor meziobecní spolupráce (člen realizačního týmu smluvního partnera)
Rok zpracování strategie	2014–2015
Schvalovatel strategie	Shromáždění starostů SO ORP Jablonec nad Nisou
Forma a datum projednání / schválení	Projednáni na shromáždění starostů dne Schváleno na shromáždění starostů dne Projednáno / schváleno usnesením DSO dne ...
Číslo a datum aktualizace	Zatím neproběhla aktualizace..., První schválená aktualizace ze dne
Související legislativa	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění, zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje v platném znění, zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů v platném znění, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění
Doba realizace strategie	2015–2024
Odpovědnost za implementaci	Shromáždění starostů SO ORP Jablonec nad Nisou, orgán DSO + název DSO

Kontext vzniku strategie	Strategie byla zpracována v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Cílem projektu je posílit meziobecní spolupráci (MOS) v rámci právním řádem definovaného území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).
	Projekt na území SO ORP Jablonec nad Nisou realizuje Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci s městem Jablonec nad Nisou a se zapojenými obcemi v rámci SO.
	Strategie byla zpracována Realizačním týmem ORP Jablonec nad Nisou dle metodických pokynů projektového týmu SMO ČR
Stručný popis řešeného problému a obsahu strategie	V rámci projektu je zpracován souhrnný dokument, který obsahuje dílčí strategie v 5 oblastech (3 povinné, 1 volitelné a 1 téma meziobecní spolupráce v aglomeraci):
	1. předškolní a základní vzdělávání
	2. sociální služby
	3. odpadové hospodářství
	4. dopravní obslužnost regionu a její integrace
5. meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch	

1.2 Stručná informace o městech a obcích správního obvodu

Ve správním obvodu je celkem 11 obcí, z toho 3 mají statut města.

Tab. 1.2 Obce správního obvodu dle abecedního pořadí

Znak	Údaje o obci	Znak	Údaje o obci
	Název obce: Bedřichov Počet obyvatel: 330 Zapojení do tvorby strategie: ano		Název obce: Maršovice Počet obyvatel: 524 Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Dalešice Počet obyvatel: 181 Zapojení do tvorby strategie: ano		Název obce: Nová Ves nad Nisou Počet obyvatel: 748 Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Jablonec nad Nisou Počet obyvatel: 45 305 Zapojení do tvorby strategie: ano		Název obce: Pulečný Počet obyvatel: 377 Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Janov nad Nisou Počet obyvatel: 1 367 Zapojení do tvorby strategie: ano		Název obce: Rádlo Počet obyvatel: 749 Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Josefův Důl Počet obyvatel: 907 Zapojení do tvorby strategie: ano		Název obce: Rychnov u Jablonce nad Nisou Počet obyvatel: 2 683 Zapojení do tvorby strategie: ano
	Název obce: Lučany nad Nisou Počet obyvatel: 1 738 Zapojení do tvorby strategie: ano		

1.3 Kontext vzniku a existence strategie

Strategie byla zpracována v rámci projektu „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností“. Cílem projektu je posílit meziobecní spolupráci (MOS) v rámci právním řádem definovaného území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).

Projekt na území SO ORP realizuje Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci se statutárním městem Jablonec nad Nisou a se zapojenými obcemi v rámci správního obvodu. Z toho důvodu je Svaz zadavatelem strategie a Jablonec nad Nisou je gestorem tvorby strategie. Koordinátorem strategie je koordinátor meziobecní spolupráce Markéta Hozová.

Strategie byla zpracována realizačním týmem projektu ve složení Markéta Hozová, Karla Hackelová, Radka Sochorová, Ondřej Polák, Lucie Kunzová v roce 2014 až 2015 ve spolupráci s obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou dle metodických pokynů projektového týmu SMO ČR.

1.4 Účel strategie – proč byla zpracována

Účelem strategie je vymezit a definovat ve 5 oblastech možnosti meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP, a to včetně návrhu možných řešení. Strategie má sloužit též k hledání dobrých praxí a prostoru pro úspory nákladů nebo zvýšení kvality v těchto 5 oblastech pomocí meziobecní spolupráce.

1.5 Uživatelé strategie – komu strategie slouží

Strategie je určena obcím správního obvodu, jejich občanům, voleným orgánům a zřízením či založeným organizacím. Slouží také představitelům organizací a subjektů v rámci daného území správního obvodu – mikroregionům, MAS, ziskovému i neziskovému sektoru. K uživatelům strategie mohou patřit též stát a jeho organizace.

1.6 Vybrané relevantní významné strategické dokumenty

V následující tabulce jsou uvedeny názvy vybraných významných strategických dokumentů včetně odkazu, kde je možné je získat. Nejsou zde uváděny všechny strategické dokumenty – u obcí jsou zmíněny jen ty, které mají značný přesah mimo území obce nebo jsou svým charakterem pro některé z témat klíčové. Jedná se o všechny dokumenty, které se vztahují k území SO ORP.

Tab. 1.3 Relevantní významné strategické dokumenty

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
Stát		
1	Politika územního rozvoje ČR (2009–)	http://databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/politika-uzemniho-rozvoje-cr-2008?typ=download
2	Strategie regionálního rozvoje ČR (2014–2020)	http://databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2014-2020?typ=download
3	Plán odpadového hospodářství ČR (2003–2012)	http://databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/plan-odpadoveho-hospodarstvi-ceske-republiky?typ=download
4	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2011–2015)	http://databaze-strategie.cz/cz/msmt/strategie/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-2011-2015?typ=download
5	Priority rozvoje sociálních služeb pro období (2009–2012)	http://databaze-strategie.cz/cz/mpsv/strategie/priority-rozvoje-socialnich-sluzeb-pro-obdobi-2009-2012?typ=download
Kraj		
1	Program rozvoje Libereckého kraje	http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1884
2	Strategie rozvoje Libereckého kraje	http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1885
3	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji na období 2014–2017	http://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/page1971
4	Analýza sociálně vyloučených lokalit Libereckého kraje – 2013	http://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/page1971

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
5	Analýza plánů rozvoje sociálních služeb vybraných poskytovatelů sociálních služeb	http://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/page1971
6	Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje 2004	http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz/page508
7	Realizační programy k POH LK	http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz/page2146
8	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012	http://www.edulk.cz/P%c5%99%c3%adsp%c4%9bvky/tabid/72/EntryId/1171/Dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-Libereckeho-kraje-2012-schvalen-zastupiteli.aspx
9	Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (aktualizace 2014)	http://doprava.kraj-lbc.cz/Dokumenty-odboru-dopravy/analyza-stavu-dopravy-na-uzemi-libereckeho-kraje-aktualizace-2014
Mikroregiony, města a obce		
1	Strategický plán města Jablonce nad Nisou	http://www.mestojablonec.cz/cs/magistrat/dokumenty/hlavni-dokumenty/strategicky-plan-mesta.html
2	Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka	http://www.mestojablonec.cz/cs/magistrat/dokumenty/hlavni-dokumenty/komunitni-plan.html
3	Strategie rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Jizerské hory	http://www.jizerky.cz/turisticky-region/
4	Strategie rozvoje Místní akční skupiny "Podještědí" pro období 2007–2013	http://www.podjestedi.cz/o-nas/isu/

2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza

2.1 Profil území správního obvodu

2.1.1. Identifikace správního obvodu

Správní obvod obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou se nachází přibližně uprostřed Libereckého kraje v západní části jabloneckého okresu. Na východě sousedí se správními obvody Tanvald a Železný Brod, na jihu Turnov, na západě Liberec a na severu Frýdlant. Geograficky se správní obvod nachází ve velmi členitém území. Na severu zahrnuje podstatnou část Jizerských hor, střední část tvoří Jablonecká kotlina a východní pak Černostudniční hřeben, který dále na východ přechází v Krkonoše.

Obr. 2.1 Administrativní členění správního obvodu

Správní obvod tvoří 11 obcí, tři z nich – Jablonec nad Nisou, Lučany nad Nisou a Rychnov u Jablonce nad Nisou – mají statut města. Rozlohou 142 km² je po správním obvodu Železný Brod druhým nejmenším správním obvodem Libereckého kraje. Podíl zemědělské půdy nepatrně přesahuje 29 % celkové rozlohy obvodu. Nezemědělskou půdu tvoří především lesní pozemky, které se rozprostírají téměř na 55 % území obvodu. Vodní plochy reprezentuje především vodní nádrž Bedřichov, Josefův Důl a neznámější jablonecká přehrada Mšeno. Dohromady zaujímají 2,2 % rozlohy území. Oblast Jizerských hor spadá do Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, nachází se zde celá řada maloplošných chráněných území. Na území obce Nová Ves nad Nisou se nalézá Pramen Nisy, který byl vyhlášen významným krajinným prvkem. Jablonecký správní obvod je součástí turistické oblasti Jizerské hory. Je zřejmé, že přírodní podmínky správního obvodu Jablonec nad Nisou předurčují tuto oblast k rozvoji cestovního ruchu.

2.1.2. Stručná charakteristika území správního obvodu

A Obyvatelstvo a obce

Tab. 2.1 Charakteristika území SO ORP

OBCE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obcí	11	11	11	11	11	11	11	11
Počet částí obcí	32	32	32	32	32	32	32	32
Počet katastrálních území	26	26	26	26	26	26	26	26
Počet obcí se statutem města	2	3	3	3	3	3	3	3
Počet obcí se statutem městyse	x	x	-	-	-	-	-	-
POZEMKY								
Výměra v tis. ha	14 232	14 232	14 232	14 232	14 232	14 232	14 232	14 231
zemědělská půda	4 186	4 184	4 180	4 177	4 175	4 173	4 170	4 169
lesní pozemky	7 749	7 749	7 754	7 754	7 753	7 755	7 755	7 764
zastavěné plochy	397	397	398	400	401	403	404	404
Hustota zalidnění (osoby/km ²)	374,5	376,2	379,7	382,6	384,1	385,1	384,4	385,8

Zdroj: ČSÚ

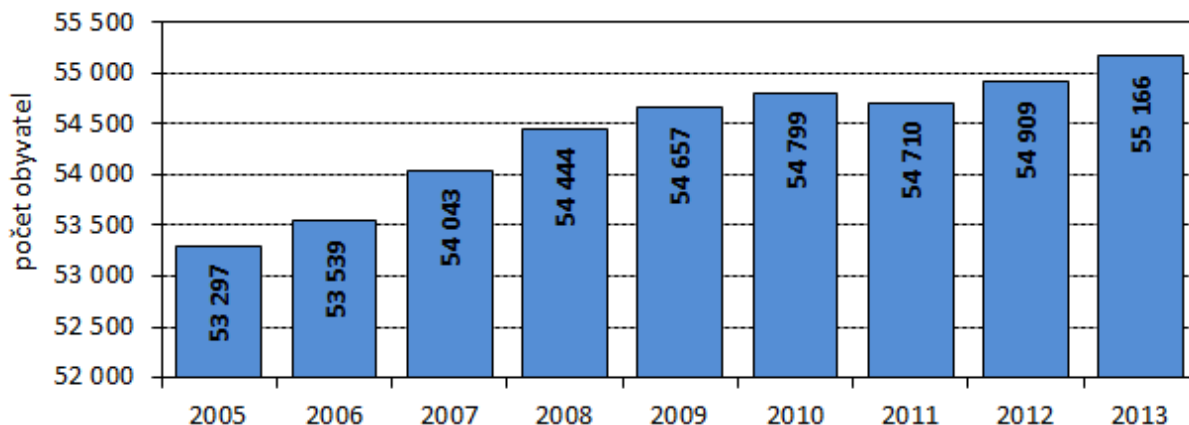
K 31. 12. 2012 dosáhl podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) počet obyvatel správního obvodu 54 909 osob (12,5 % populace Libereckého kraje). Mezi roky 2005 a 2012 se zvýšil o 1 612 osob (o 3,0 %). Na tomto přírůstku se shodně podílelo kladné saldo migrace i přírůstek obyvatel přirozenou měnou. Se zvýšením počtu obyvatel došlo ve sledovaném období i k nárůstu hustoty zalidnění. Zatímco v roce 2005 dosáhla hodnota tohoto ukazatele 374 osoby na km² a na konci roku 2012 konečných 386 osob na km². V letech 2005–2012 se počet obyvatel zvýšil ve většině obcí Jablonecka. Výjimkou tvoří pouze obec Josefův Důl, ve které došlo k desetiprocentnímu úbytku počtu obyvatel celkem o 101 osob. Z ostatních obcí relativně nejvyšší zvýšení počtu obyvatel je patrné v Dalešicích (o 49,6 %). Ze všech obcí však každoroční celkový přírůstek obyvatel dosáhly ve sledovaném období pouze Dalešice, Jablonec nad Nisou, Maršovice, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou.

Významným faktorem dodnes ovlivňujícím věkovou strukturu tohoto území je poválečné dosidlování území. Na věkovém složení obyvatelstva správního obvodu jsou zřetelně znázorněny tři silné generace. V současné době nejpočetnější skupinou jsou lidé narození v polovině sedmdesátých let, kteří jsou momentálně ve věku nejvyšší ekonomické aktivity. Druhou velmi silnou skupinou jsou ženy a muži narození na konci a po skončení druhé světové války. Mnoho těchto dětí se narodilo právě lidem, kteří dosidlovali toto území po druhé světové válce. Těmto lidem je dnes kolem 65 let a svým počtem začali velmi ovlivňovat velikost skupiny osob ve věku 65 a více let. Je proto nezbytné očekávat rychlejší zvyšování podílu obyvatel v nejvyšší věkové skupině i v několika dalších letech.

Poslední skupinu tvoří děti narozené v druhé polovině prvního desetiletí tohoto století. Po roce 2000 se po dlouhém poklesu úrovně porodnosti začal počet živě narozených opět zvyšovat. Nejvíce dětí se ve správním obvodu narodilo v roce 2009 (669 dětí) a od té doby se úroveň porodnosti pomalu snižuje (v roce 2012 se v SO ORP živě narodilo 593 dětí). Dětem narozeným v roce 2009 byly k 31. 12. 2012 přibližně tři roky. V populaci správního obvodu bylo k 31. 12. 2012 bilancováno

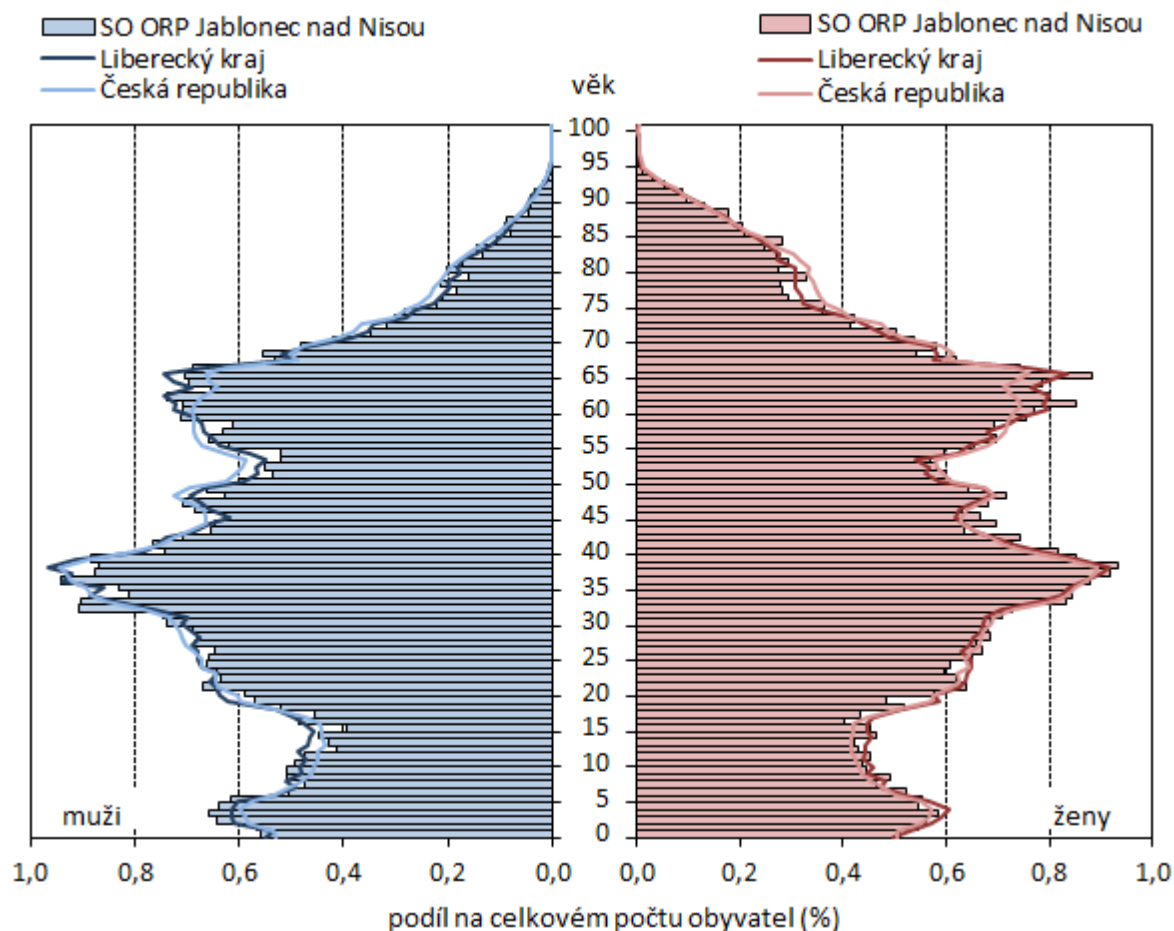
563 šestiletých dětí, 641 pětiletých, 651 čtyřletých, 681 tříletých, 662 dětí ve věku dvou let, 610 ve věku jednoho roku a 587, kterým ještě nebyl jeden rok. Tyto silnější ročníky v současné době s ohledem na časový odstup, se kterým je tento dokument zpracováván, zvyšují počet prvňáčků jdoucích k zápisům do prvních tříd a stále ovlivňují i počet dětí jsoucích k zápisu do mateřských škol.

Graf 2.1 Celkový počet obyvatel správního obvodu v letech 2005–2012

Zdroj: ČSÚ

Graf 2.2 Srovnání věkového složení obyvatel SO ORP Jablonec nad Nisou, Libereckého kraje a České republiky k 31. 12. 2012

Zdroj: ČSÚ

Vývoj zastoupení hlavních věkových skupin v populaci správního obvodu Jablonec nad Nisou ukazuje výrazný nárůst podílu osob ve věku 65 let a více. Podíl seniorů mezi roky 2005 a 2012 vzrostl z 13,1 % na 16,6 %. Vyšší intenzita růstu nastala ke konci sledovaného období a souvisí právě s přesouváním generací osob narozených v poválečném období do nejvyšší věkové skupiny. Přesto ve srovnání s některými jinými regiony ČR je podíl obyvatel starších 65 let v populaci Jablonecka nižší. V České republice tvořili senioři 16,5 % obyvatelstva. Procento dětí ve věku 0–14 let na celkovém počtu obyvatel Jablonecka v prvních letech sledovaného období klesalo, po roce 2008 se podíl této složky obyvatelstva začal nepatrně zvyšovat v souvislosti s vyšší úrovní porodnosti v druhé polovině prvního desetiletí. K 31. 12. 2012 tvořil podíl dětí 15,4 % obyvatel, tj. o 1,2 procentního bodu méně než zastoupení osob ve věku 65 a více let. Zvyšování podílu seniorů v populaci je vyvažováno především snižováním podílu osob ve věku 15–65 let, tedy ve věku pravděpodobné ekonomické aktivity obyvatel. Jejich procentuální zastoupení v průběhu sledovaného období kleslo ze 71,9 % na 68,0 %.

Tab. 2.2 Demografický vývoj obyvatel v území SO ORP

Vývoj počtu obyvatel		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel celkem		53 297	53 539	54 043	54 444	54 657	54 799	54 710	54 909	55 166
v tom:	muži	25 703	25 863	26 133	26 394	26 559	26 632	26 561	26 670	26 805
	ženy	27 594	27 676	27 910	28 050	28 098	28 167	28 149	28 239	28 361
Věkové skupiny										
v tom ve věku:	0–14	7 986	7 809	7 811	7 871	7 956	8 142	8 282	8 437	8 572
	15–64	38 312	38 576	38 882	38 954	38 840	38 519	37 814	37 362	37 079
	65+	6 999	7 154	7 350	7 619	7 861	8 138	8 614	9 110	9 515
Průměrný věk (celkem)		39,7	39,9	40,0	40,2	40,3	40,5	40,8	41,0	41,3
Index stáří (65+ / 0–14 v %)		87,6	91,6	94,1	96,8	98,8	100,0	104,0	108,0	111,0
Muži										
v tom ve věku:	0–14	4 079	3 991	4 003	4 049	4 109	4 228	4 252	4 360	4 458
	15–64	18 895	19 080	19 250	19 327	19 286	19 119	18 764	18 552	18 401
	65+	2 729	2 792	2 880	3 018	3 164	3 285	3 545	3 758	3 946
Průměrný věk		38,2	38,4	38,5	38,6	38,7	38,9	39,2	39,4	39,6
Index stáří (65+ / 0–14 v %)		66,9	70,0	71,9	74,5	77,0	77,7	83,4	86,2	88,5
Ženy										
v tom ve věku:	0–14	3 907	3 818	3 808	3 822	3 847	3 914	4 030	4 077	4 114
	15–64	19 417	19 496	19 632	19 627	19 554	19 400	19 050	18 810	18 678
	65+	4 270	4 362	4 470	4 601	4 697	4 853	5 069	5 352	5 569
Průměrný věk		41,1	41,3	41,4	41,6	41,8	42,1	42,3	42,6	42,8
Index stáří (65+ / 0–14 v %)		109,3	114,2	117,4	120,4	122,1	124,0	125,8	131,3	135,4
Migrace (přírůstek na 1000 obyv.)										
celková		6,5	4,5	9,4	7,4	3,9	2,6	5,2	3,6	4,7
přirozená		0,8	0,4	2,2	2,4	2,7	2,6	1,9	1,6	1,4
stěhováním (mechanická)		5,7	4,1	7,2	5,0	1,2	0,0	3,3	2,1	3,3

Zdroj: ČSÚ

Vyšší zastoupení žen v populaci starších osob je dáno biologicky danou delší pravděpodobnou délkou života žen než mužů. Podíl žen starších 65 let z celkového počtu žen trvale bydlících na území správního obvodu na konci roku 2012 dosáhl 19,0 % a podíl mužů v této věkové skupině z celkové populace mužů ke stejnému datu 14,1 %. Mezi roky 2005 a 2012 vzrostl průměrný věk obyvatel ve správním obvodu Jablonec nad Nisou o 1,3 roku na konečných 41,0 let. Průměrný věk žen dosáhl ke konci sledovaného období 42,6 let a mužů 39,4 let. Porovnání počtu dětí a seniorů v populaci nabízí index stáří, jehož hodnota za správní obvod Jablonec nad Nisou v hodnoceném období vzrostla z 87,6 na 108,0 osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let. Tento nárůst způsobuje právě dlouhodobé zvyšování podílu starších osob v populaci a snižování zastoupení dětské složky.

S ohledem na očekávaný budoucí vývoj porodnosti a prodlužující se délku lidského života je nezbytné počítat s postupným výrazným nárůstem podílu seniorů v populaci správního obvodu a současně s pozvolným poklesem zastoupení dětí. Tento vývoj vyžaduje rozvoj sociálních služeb pro seniory. Prodlužování průměrné délky života způsobuje zvyšování počtu osob dožívajícího se vysokého věku. Více než tři čtvrtiny obyvatel správního obvodu zemřelo v roce 2012 ve věku nad 65 let a téměř polovina (47,3 %) ve věku nad 80 let.

Správní obvod po celé sledované období vykázal přírůstek přirozenou měnou. Jednou z příčin kladného přírůstku je zvýšení úrovně porodnosti v druhé polovině prvního desetiletí. I přes nárůst počtu živě narozených po celé sledované období dosáhly ze všech 11 obcí správního obvodu přirozeného přírůstku jen Jablonec nad Nisou a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Po celé sledované období správní obvod Jablonec nad Nisou vykazoval přírůstek počtu obyvatel stěhováním. Z pohledu jednotlivých obcí správního obvodu dosáhly po celé období kladné saldo migrace jen 3 obce – Dalešice, Pulečný a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Nová Ves nad Nisou, Maršovice a Bedřichov vykázaly úbytek počtu obyvatel stěhováním jen v jednom ze sledovaných let.

Údaje o struktuře obyvatelstva podle rodinného stavu, vzdělání či složení domácností lze získat pouze ze Sčítání lidu domů a bytů. K 26. 3. 2011 bylo ve správním obvodu Jablonec nad Nisou sečteno 53 961 obyvatel s obvyklým pobytem. „Místo obvyklého pobytu je místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku, kde je členem konkrétní domácnosti a toto místo uvedly sčítané osoby na sčítacím formuláři“ (zdroj: ČSÚ – www.czso.cz). Naprostá většina obyvatel měla na území správního obvodu trvalý pobyt (97,3 %). Z celkového počtu obyvatel správního obvodu 73,3 % do sčítacího listu vyplnilo, že i před rokem obvykle pobývali ve stejné obci a 44,7 % do dotazníku zaznamenalo, že se v obci svého obvyklého bydliště narodilo.

Struktura obyvatelstva podle rodinného stavu je ovlivňována vývojem sňatečnosti a rozvodovosti. Podíl svobodných v populaci obyvatel správního obvodu Jablonec nad Nisou (včetně dětí) dosáhl při posledním sčítání 42,5 %. Ženatí a vdané tvořily 39,5 % obyvatelstva správního obvodu, tj. o 1,0 % méně než svobodní, rozvedení pak 13,0 % a ovdovělí 6,8 %.

Úroveň vzdělanosti se zvyšováním společenského významu a potřeby vyššího vzdělání a rozšiřováním příležitostí a podmínek ke vzdělání dlouhodobě stoupá. Roste podíl osob se středoškolským, vyšším odborným, učňovským i vysokoškolským vzděláním. Naopak se výrazně snižuje podíl osob starších 15 let se základním a neukončeným vzděláním. K datu posledního sčítání dosáhlo 33,2 % obvykle bydlících obyvatel správního obvodu Jablonec nad Nisou ve věku 15 a více let středního vzdělání nebo vyučení bez maturity. Druhou nejpočetnější vzdělanostní skupinu tvořili obyvatelé s úplným středním vzděláním s maturitou (28,2 %). Vysokoškolské vzdělání přiznalo 10,8 % populace

Jablonecka ve věku nad 15 let a základní vzdělání (včetně neukončeného) mělo v době sčítání 17,4 % obyvatelstva. Relativně vysoký podíl osob s nízkým stupněm vzdělání ovlivňuje zahrnutí mladších věkových skupin, které se teprve vzdělávají, do hodnocení úrovně vzdělanosti obyvatelstva. V úrovni vzdělanosti obyvatelstva existuje výrazná regionální diferenciacce, která souvisí s rozmístěním škol, dopravní obslužností regionu ale i vzdáleností obcí od regionálních center. S velikostí obce roste podíl obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou, vyšším a nástavbovým vzděláním a především osob s vysokoškolským vzděláním.

Naprostá většina obyvatel správního obvodu podle výsledku SLDB k 26. 3. 2011 obvykle bydlela v bytech (96,7 % obvykle bydlících obyvatel), dalších 2,1 % v zařízeních (v ubytovacích a lůžkových léčebných zařízeních sloužících k individuálnímu i kolektivnímu ubytování většího počtu osob) a 1,3 % mimo byty a zařízení (v nouzových obydlích, mobilních objektech, rekreačních chatách, chalupách). Pouze 54 obyvatel správního obvodu uvedlo, že je bez přístřeší. Z celkového počtu osob bez domova v Libereckém kraji jich bylo ve správním obvodu sečteno 20,6 %. S rostoucí velikostí obce stoupá počet i podíl bezdomovců.

Ke dni sčítání bylo na území správního obvodu obydleno 21 944 bytů, z toho 32,7 % v rodinných domech a 65,0 % v bytových domech. Průměrná velikost obydleného bytu byla 3,6 obytných místností o velikosti více než 8 m². V jednom obydleném bytě žilo průměrně 2,4 osob. Největší část trvale obydlených bytů je obydlena jednou osobou, bytové domácnosti jednotlivců tvořily na Jablonecku 32,0 % z jejich celkového počtu. 29,7 % bytů obývaly dvě osoby, 17,6 % tři a 20,6 % čtyři a více osob. Struktura bytů v rodinných a bytových domech podle počtu jejich obyvatel je dlouhodobě rozdílná. V rodinných domech převažují byty obydlené dvěma osobami, v bytech v bytových domech naopak domácnosti jednotlivců.

Domácnosti jednotlivců, které k 26. 3. 2011 reprezentovaly třetinu bytových domácností v SO ORP Jablonec nad Nisou, byly z 58,1 % tvořeny ženami. Ženy ve věku nad 65 let tvořily 30,3 % těchto domácností a muži v této věkové skupině 9,4 %. Na druhou stranu významnou část domácností jednotlivců je tvořena mladými lidmi, z většiny muži, kteří již nebydlí s rodiči a ještě nezaložili vlastní rodinu. Obvykle bydlící obyvatelstvo malých obcí v okolí větších měst žije v porovnání s regionálními centry, jako je i město Jablonec nad Nisou, v tradičnějších formách rodinného soužití. Ve velkých městech častěji nachází snadnější útočiště osoby, které nemají nebo nechtějí mít přímé zázemí rodiny.

B Občanská a technická vybavenost obcí správního obvodu

Velikost území správního obvodu a jeho administrativní členění předurčuje rozmístění jednotlivých kulturních, školských, zdravotnických a sociálních zařízení a služeb v regionu. Důležitým faktorem je zde i blízkost Liberce jako významného regionálního centra. Většina obcí správního obvodu má dobrou dopravní dostupnost pro dojížděku za službami, vzděláním i zaměstnáním do svých spádových center, na druhou stranu je nutnost vyjížděky pro obyvatelstvo okolních obcí mnohdy problematická.

Předškolní a základní vzdělávání podle údajů ČSÚ poskytuje na území správního obvodu 21 MŠ, 16 ZŠ a 4 sloučené MŠ a ZŠ. I když se většina těchto škol nachází v Jablonci nad Nisou, MŠ se nachází v sedmi z deseti okolních obcí a ZŠ v šesti obcích. Zřizovatelem většiny mateřských i základních škol jsou obce. Jedním z nejvýznamnějších problémů, se kterými se obce v oblasti školství potýkají, je

technický stav škol a nedostatek financí na investiční výdaje do oprav a rekonstrukcí školských budov a zařízení.

Tab. 2.3 Stručná charakteristika školství v území SO ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Počet obcí s MŠ	8	72,7	v SO ORP je 25 MŠ, z toho 18 ve městě Jablonec n. N.
Počet obcí se ZŠ jen 1 stupeň	3	27,3	ZŠ v Nové Vsi n. N., Rádle a soukromá ZŠ v Jablonci n. N.
Počet obcí se ZŠ 1 i 2 stupeň	5	45,5	v SO ORP je 16 ZŠ, z toho 12 ve městě Jablonec n. N.
Počet středních škol:			
- obory gymnázií	2	9,1	obě školy v Jablonci n. N.
-obory středních odborných škol a praktických škol	5	9,1	všechny školy v Jablonci n. N.
-obory středních odborných učilišť a odborných učilišť	2	9,1	obě školy v Jablonci n. N.
Počet základních uměleckých škol	1	9,1	škola v Jablonci n. N. s detaš. pracovištěm v Rychnově u Jabl. n. N.
Počet konzervatoří	-	-	
Počet jazykových škol	-	-	výuka jazyků je v SO ORP zajištěna řadou jiných subjektů
Počet vyšších odborných škol	2	9,1	obě školy v Jablonci n. N.
Počet vysokých škol	-	-	vysoká škola působí v blízkém Liberci

Zdroj: ČSÚ

V oblasti středoškolského vzdělávání v regionu působí dvě gymnázia, střední průmyslová škola technická, střední škola obchodní a právní, střední škola řemesel a služeb, střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola a také vyšší odborná škola mezinárodního obchodu a obchodní akademie. Všechny tyto školy sídlí ve městě Jablonec nad Nisou. V oblasti středoškolského vzdělávání je nabídka škol rozšířena o školy z dalších dopravně blízkých měst, kterými jsou především Liberec a Tanvald. Vysoké školství zde zastupuje odloučené pracoviště Technické univerzity (fakulta textilní, katedra designu) v Jablonci nad Nisou. Na poli výchovy a vzdělávání dětí v SO ORP Jablonec nad Nisou působí i základní umělecká škola, dům dětí a mládeže a další subjekty a organizace, které hrají v rozvoji regionu nezastupitelnou roli.

Významným kulturním dědictvím regionu je tradice sklářské a bižuterní výroby, která je připomínána nejen ve městě Jablonec nad Nisou, ale i v okolních obcích. Na území správního obvodu se nachází celá řada kulturních zařízení, počínaje knihovnami a konče klubovny jednotlivých kulturních spolků. Nezastupitelnou roli v kulturní a společenské oblasti regionu hraje Eurocentrum. Mnohé kulturní a společenské akce jsou pořádány jednotlivými obcemi, či zájmovými spolky s podporou obce.

Poloha jabloneckého správního obvodu umožňuje široké sportovní vyžití. Nabídka sportovních a rekreačních aktivit je zde velmi různorodá a lze najít zajímavé sportovní vyžití v kteroukoliv roční

dobu. Region je relativně dobře vybaven sportovními zařízeními a rovněž zde působí řada úspěšných sportovních klubů. Pravidelné sportovní vyžití je náplní činnosti i mnohých zájmových sdružení. Jablonec nad Nisou a ostatní obce na úpatí Jizerských hor jsou sportovně turistickými centry, která slouží jako nástupní místa pro pěší, cyklistické i lyžařské výlety.

Tab. 2.4 Stručná charakteristika oblasti kultura a sport v území SO ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Veřejná knihovna vč. poboček	13	81,8	knihovna schází jen v Bedřichově a Dalešicích
Stálá kina	3	18,2	kino je v Jablonci n. N. a Josefově Dole
Divadlo	1	9,1	v Jablonci n. N.
Muzeum (včetně poboček a samostatných památníků)	5	27,3	v Bedřichově, Janově n. N. a tři v Jablonci n. N.
Galerie (vč. poboček a výstavních sání)	3	18,2	v Jablonci n. N. a Rychnově u Jablonce n. N.
Kulturní zařízení ostatní	21	54,5	
Středisko pro volný čas dětí a mládeže	2	9,1	
Koupaliště a bazény	5	45,5	v Jablonci n. N., Janově n. N., Lučanech n. N., Rádle a Rychnově u Jablonce n. N.
-z toho kryté	1	9,1	krytý bazén je jen v Jablonci n. N.
Hřiště (s provozovatelem nebo správcem)	33	90,9	ve všech obcích SO ORP s výjimkou Pulečného
Ostatní zařízení pro tělovýchovu (s provozovatelem nebo správcem)	20	72,7	ve všech obcích SO ORP s výjimkou Bedřichova, Dalešic a Pulečného
Stadiony otevřené	5	27,3	v Bedřichově, Jablonci nad Nisou a Lučanech n. N.
Stadiony kryté	-	-	
Zimní stadiony kryté i otevřené	3	18,2	v Jablonci n. N. a Rychnově u Jablonce n. N.
Ostatní zařízení pro tělovýchovu (s provozovatelem nebo správcem)	76	72,7	

Zdroj: ČSÚ

Úroveň zdravotnictví ve správním obvodu částečně charakterizuje síť zdravotnických zařízení. Zdravotnickou péči v roce 2012 zde nabízelo 30 samostatných ordinací praktických lékařů pro dospělé a 13 pro děti (údaje ČSÚ). Zubní péči poskytovalo 30 samostatných stomatologických ordinací, gynekologickou 9 ordinací a další speciální zdravotní péči 36 samostatných ordinací. Ačkoliv síť zdravotnických zařízení vytváří základ zdravotní péče v regionu, z hlediska dostupnosti péče je směrodatné spíše personální a lůžkové zajištění v těchto zařízeních. Důležitým faktorem dostupnosti zdravotní péče je i skutečnost, že většina zařízení se nachází na území města Jablonce nad Nisou a obyvatelé okolních obcí musí za službami dojíždět. Hlavním zdravotnickým zařízením v regionu je jablonecká nemocnice. Jejím zřizovatelem je statutární město Jablonec nad Nisou, které

se významnou měrou finančně podílí na jejím rozvoji. Nemocnice čítá 16 lékařských oddělení s 310 akutními a 67 lůžky následné péče. V nemocnici pracuje 124 lékařů a 362 středních a 129 nižších nelékařských pracovníků a množství dalšího personálu.

Tab. 2.5 Stručná charakteristika zdravotnictví veřejného i soukromého charakteru v území SO ORP

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Sdružená ambulantní zařízení	2	9,1	v Jablonci n. N.
Detašované pracoviště sdruženého ambulantního zařízení	1	9,1	v Jablonci n. N.
Ambulantní zařízení	1	9,1	v Jablonci n. N.
Detašované pracoviště ambulantního zařízení	-	-	
Samostatná ordinace (nebo detaš. pracoviště) praktického lékaře pro dospělé	30	45,5	v Jablonci n. N., Janově n. N., Josefově Dole, Lučanech n. N. a Rychnově u Jabl. n. N.
Samostatná ordinace (nebo detaš. pracoviště) praktického lékaře pro děti a dorost	13	18,2	v Jablonci n. N. a Rychnově u Jablonce n. N.
Samostatná ordinace (nebo detaš. pracoviště) praktického lékaře – stomatologa	30	27,3	v Jablonci n. N., Lučanech n. N. a Rychnově u Jabl. n. N.
Samostatná ordinace (nebo detaš. pracoviště) praktického lékaře – gynekologa	9	18,2	v Jablonci n. N. a Rychnově u Jablonce n. N.
Zařízení lékárenské péče	18	18,2	v Jablonci n. N. a Rychnově u Jablonce n. N.
Nemocnice	1	9,1	v Jablonci n. N.
Odborné léčebné ústavy	-	-	
Léčebna pro dlouhodobě nemocné	-	-	
Ostatní lůžková zařízení	1	9,1	v Jablonci n. N.

Zdroj: ČSÚ

V oblasti sociální péče lze dle vlastního šetření v zájmovém území identifikovat celkem 50 registrovaných služeb s různým, poměrně širokým zaměřením na různé cílové skupiny. Řada dílčích služeb se setkává na jediném místě – ve Spolkovém domě Jablonce nad Nisou, který poskytuje zázemí a prostory zejména neziskovým organizacím a spolkům nejen v oblasti sociální péče. V území konkrétně chybí pouze tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, denní i týdenní stacionář, telefonická krizová pomoc, intervenční centrum a krizová pomoc. Jednotlivá zařízení sociálních služeb jsou ve správním obvodu koncentrována především na území Jablonce nad Nisou, který tak působí jako přirozené centrum. Výjimkou jsou domy s pečovatelskou službou v Rychnově u Jablonce nad Nisou a Josefově Dole, provozované samotnými obcemi, a Domov Maxov v Lučanech nad Nisou, který poskytuje více druhů služeb osobám se zdravotním postižením (je však příspěvkovou organizací hl. města Prahy, a jako takový poskytuje služby obyvatelům správního obvodu pouze v omezené míře). V Lučanech nad Nisou mají 6 obecních malometrážních bytů pro seniory, ve kterých zajišťuje pečovatelskou službu Centrum sociálních služeb Jablonce nad Nisou, p.o. Obyvatelům navíc slouží

Domov důchodců Jablonecké Paseky v Jablonci nad Nisou a Domov důchodců Velké Hamry, který se nachází mimo území správního obvodu. Přestože některé ze služeb jsou poskytovány terénní formou, obyvatelstvo se často nevyhne nutnosti za službami dojíždět. Tento stav je však vzhledem k dobré dopravní dostupnosti a relativně malému rozsahu území správního obvodu všeobecně vnímán jako přijatelný.

Na území Jablonce nad Nisou funguje i poměrně hustá síť dobrovolníků. Působí při Domově důchodců Jablonecké Paseky, Nemocnici Jablonec, p.o. a Občanském sdružení Compitum. Významný podíl na dobrovolnictví v regionu má Český červený kříž Jablonec nad Nisou, který sdružuje cca 130 dobrovolníků (nejvíc ze zmíněných organizací) – jejich hlavní náplní je zejména výuka první pomoci a práce s mládeží. Práce dobrovolníků ČČK a jejich humanitární jednotky je nezastupitelná např. při pomoci obětem povodní.

Velkým pozitivem je dále kontinuální proces komunitního plánování sociálních služeb (prvotní kroky k jeho zahájení lze nalézt již v roce 2003), zaměřený na celé území správního obvodu, který se zaměřuje na optimální fungování sítě sociálních služeb ve vazbě na skutečné potřeby obyvatel regionu.

Město Jablonec nad Nisou dlouhodobě ve spolupráci nejen s neziskovými organizacemi zlepšuje dostupnost sociálních a zdravotních služeb pro osoby s pohybovým, zrakovým, sluchovým či mentálním postižením, ale i pro rodiče s kočárkem. Pro řešení této problematiky byl v roce 2004 zastupitelstvem města schválen koncepční materiál „Jablonec nad Nisou – město bez bariér“. V souladu s ním se podařilo úspěšně zrealizovat na 80 projektů. Tento dokument byl v roce 2009 aktualizován a od roku 2012 je bezbariérovost města společným cílem 2. komunitního plánu.

Liberecký kraj patří ke krajům s vyšší kriminalitou. Bez ohledu na tuto skutečnost a další územní diferenciaci úrovně kriminality v rámci kraje se obce v jabloneckém správním obvodu snaží s kriminalitou bojovat a předcházet jí. Město Jablonec nad Nisou zpracovalo množství koncepčních dokumentů, které mají s touto snahou pomoci – Plán prevence kriminality 2012–2016, Bezpečnostní politika města (2013–2016), Bezpečnostní analýza 2013. Bezpečnostní otázku v jednotlivých obcích pomáhá řešit jak obecní policie, tak ve zvyšujícím se počtu pomáhá kamerový systém. Vlastní obecní policii má Jablonec nad Nisou, Rychnov u Jablonce nad Nisou a Janov nad Nisou s Bedřichovem. Rychnovská obecní policie působí i v obci Rádlo. V Dalešicích, Josefově Dole, Lučanech nad Nisou, Maršovicích, Nové Vsi nad Nisou a Pulečném obecní policie není, její pozici nahrazuje státní policie. Na území správního obvodu dlouhodobě funguje propracovaný systém komplexně řešeného krizového řízení.

C Ekonomická situace území, struktura ekonomiky území a trh práce

Úroveň ekonomické aktivity obyvatelstva závisí na počtu osob v ekonomicky aktivním věku, věkové struktuře obyvatel, množství a struktuře žen ve fertilním věku a na počtu osob připravujících se na budoucí povolání. Doplnujícím faktorem je i věkové složení osob v postproduktivním věku a jejich ekonomická aktivita.

Necelá polovina (47,9 %) obvykle bydlících obyvatel správního obvodu tvořila podle výsledků sčítání z roku 2011 ekonomicky aktivní část jeho populace. Dalších 46,0 % bylo k rozhodnému okamžiku ekonomicky neaktivních a zbylých šest procent obyvatel města údaje o své ekonomické aktivitě

nevyplnilo. Z celkového počtu ekonomicky aktivních obvykle bydlících obyvatel regionu bylo 90,0 % zaměstnaných a 10,0 % nezaměstnaných. Nezaměstnaní tak k 26. 3. 2011 tvořili 4,8 % obyvatel SO ORP. Při posledním sčítání bylo ve správním obvodu sečteno 2 592 nezaměstnaných, 51,0 % z tohoto počtu tvořili muži. Z celkového počtu ekonomicky aktivních mužů bylo nezaměstnaných 9,5 % a ze stejného počtu osob ženského pohlaví 10,6 % žen. Do skupiny ekonomicky neaktivního obyvatelstva náleží především děti, studenti a důchodci. Přičemž podle aktuálních výsledků sčítání důchodci tvořili 48,0 % z této skupiny obyvatel, žáci, studenti a učni 29,7 %, zbylá část pak připadla na osoby s vlastním zdrojem obživy a osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby. S ohledem na rozdílnou pravděpodobnou délku lidského života u mužů a žen 62,3 % všech nepracujících důchodců tvořily ženy.

Tab. 2.6 Ekonomická aktivita obyvatel území SO ORP k 26. 3. 2011

		Celkem	Muži	Ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		25 871	13 897	11 974	
v tom:	zaměstnaní	23 279	12 575	10 704	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	17 280	8 725	8 555
		zaměstnavatelé	906	677	229
		pracující na vlastní účet	3 490	2 426	1 064
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	1 468	712	756
		ženy na mateřské dovolené	526	-	526
nezaměstnaní		2 592	1 322	1 270	
Ekonomicky neaktivní celkem		24 849	10 510	14 339	
z toho	nepracující důchodci	11 932	4 495	7 437	
	žáci, studenti, učni	7 377	3 670	3 707	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		3 241	1 850	1 391	

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2011)

Relativně nejvíc nezaměstnaných je na počátku ekonomicky aktivního období života. Nepříznivá situace mladších věkových skupin souvisí s obtížným uplatněním absolventů škol na trhu práce. Podíl nezaměstnaných se opět zvyšuje na konci ekonomicky aktivního období života. Vyšší věk je z pohledu nezaměstnanosti významným rizikovým faktorem.

K 26. 3. 2011 pracovalo 44,6 % zaměstnaných obvykle bydlících obyvatel správního obvodu v oblasti služeb, 37,7 % v průmyslu a stavebnictví a pouze necelé jedno procento v zemědělství. O zbylých 13,7 % zaměstnaných obyvatel SO ORP zůstaly údaje nezjištěny. Z pochopitelných důvodů přináší velké rozdíly v odvětvové struktuře hodnocení z pohledu pohlaví.

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými správního obvodu při sčítání v roce 2011 ze tří čtvrtin převažovali zaměstnanci s placenými zaměstnaneckými místy (74,2 %). Osoby pracující na vlastní účet, tedy osoby samostatně činné, které nezaměstnávají v rámci svého podnikání žádné další zaměstnance, tvořily 15,0 % a jednu nebo více osob v době sčítání zaměstnávalo 3,9 % osob, z toho téměř 70 % mužů.

Vyjíždka do zaměstnání a do škol je nejčastějším způsobem mobility obyvatel. Úroveň vyjíždky za prací a do škol ovlivňuje nabídka pracovních příležitostí a vzdělávacích institucí v regionu a jeho dopravní dostupnost. Intenzita vyjíždky se s rostoucí velikostí obce snižuje. Vyjíždka za prací a do škol tak způsobuje téměř každodenní zvyšování počtu obyvatel měst o pracující a studující z okolních a mnohdy i vzdálenějších obcí. Hodnocení vyjíždky ve správním obvodu Jablonec nad Nisou ovlivňuje

úzké funkční propojení území s Libercem, a také Smržovkou a Tanvaldem, kde hraje významnou roli velmi dobrá dopravní dostupnost těchto měst. Významnou roli hraje i úzká provázanost obce Josefův Důl na region Tanvaldska. Získaná data o vyjížděči ze SLDB 2011 jsou významně poznamenána neochotou obyvatel pravdivě uvést požadované údaje.

Tab. 2.7 Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání v SO ORP k 26. 3. 2011

Vyjíždějící do zaměstnání a škol			Celkem
Vyjíždějící celkem			12 551
v tom	vyjíždějící do zaměstnání		8 961
	v tom	v rámci obce	4 364
		do jiné obce okresu	1 443
		do jiného okresu kraje	2 293
		do jiného kraje	717
		do zahraničí	144
	vyjíždějící do škol		3 590
	v tom	v rámci obce	1 581
		mimo obec	2 009

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2011)

Tab. 2.8 Charakteristika domácností v SO ORP k 26. 3. 2011

Hospodařící domácnosti podle typu			Hospodařící domácnosti	
Hospodařící domácnosti celkem			23 410	
v tom:	tvořené 1 rodinou		13 803	
	v tom	úplné	bez závislých dětí	6 209
			se závislými dětmi	4 261
		neúplné	bez závislých dětí	1 468
			se závislými dětmi	1 865
	tvořené 2 a více rodinami		287	
	domácnosti jednotlivců		8 083	
vícečlenné nerodinné domácnosti		1 237		

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2011)

Tab. 2.9 Charakteristika nezaměstnanosti v území SO ORP

Nezaměstnanost (stav k 31. 12.)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	2 157	2 152	1 908	1 719	1 335	1 713	2 856	2 701	2 356
z toho (%): občané se zdravot. postižením	16,5	18,5	18,4	14,7	17,1	16,5	12,2	13,3	14,5
z toho (%): absolventi	8,1	7,2	7,6	7,0	5,3	5,1	4,9	4,6	5,6
z toho (%): osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	34,6	36,2	36,2	30,0	28,1	15,9	17,6	28,8	32,3
Volná pracovní místa	226	264	317	488	465	325	120	110	275
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	9,5	8,2	6,0	3,5	2,9	5,3	23,8	24,6	8,6
Míra nezaměstnanosti (%) za SO ORP	7,8	7,8	6,1	5,4	4,1	5,5	10,0	9,2	7,9

Zdroj: MPSV

Významným ukazatelem popisujícím ekonomický vývoj na regionální úrovni jsou údaje o nezaměstnanosti. Míru nezaměstnanosti v obcích a správních obvodech doposud porovnával ukazatel míra nezaměstnanosti, vypočtený jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání (MPSV) na 100 ekonomicky aktivních obyvatel (SLDB 2001). Jeho vývoj kopíruje změny v počtu uchazečů o zaměstnání. Pokles vystřídal v roce 2008 v souvislosti „krizí“ především v automobilovém průmyslu v ČR prudký nárůst. K 31. 12. 2009 dosáhl úrovně 10,0 % a do konce roku 2011 míra nezaměstnanosti na Jablonecku poklesla na 7,9 %. Úroveň nezaměstnanosti na Jablonecku je spolu s SO ORP Liberec a Turnov jednou z nejnižších v Libereckém kraji. Údaje za roky 2012 a 2013 z důvodu přechodu MPSV na nové programové vybavení nejsou k dispozici. MPSV počínaje říjnem 2012 přešlo na nový ukazatel míry nezaměstnanosti – podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na 100 osob ve věku 15–64 let. Nový ukazatel není s původním ukazatelem srovnatelný.

Tab. 2.10 Charakteristika trhu práce v území SO ORP

Ekonomické subjekty se sídlem na území ORP (stav k 31. 12.)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ekonomické subjekty celkem (podle RES)	13 946	13 969	14 122	14 418	14 556	14 874	15 030	15 121	15 273	15 352
fyzické osoby celkem	11 831	11 745	11 790	11 985	11 981	12 093	12 076	12 058	12 156	12 181
z toho zemědělství podnikatelé	275	278	302	298	296	293	67	66	67	69
vyjádření v %	2,3	2,4	2,6	2,5	2,5	2,4	0,6	0,5	0,6	0,6
právnícké osoby celkem	2 115	2 224	2 332	2 433	2 575	2 781	2 954	3 063	3 117	3 171
z toho obchodní společnosti	1 211	1 244	1 272	1 301	1 347	1 408	1 435	1 444	1 476	1 496
vyjádření v %	57,3	55,9	54,5	53,5	52,3	50,6	48,6	47,1	47,4	47,2
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ek. činnosti (%)										
zemědělství, lesnic. a rybář.	2,7	2,7	2,9	2,8	2,8	2,8	1,6	1,7	1,7	1,9
průmysl celkem	19,3	18,9	18,7	18,5	18,1	17,7	17,3	17,3	17,0	16,8
stavebnictví	12,6	12,8	12,8	12,8	13,3	13,2	13,6	13,8	13,7	13,6
velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motor. vozidel	31,7	31,2	31,0	31,1	30,9	30,5	29,9	29,7	23,3	23,6

Zdroj: ČSÚ (Registr ekonomických subjektů)

Počet ekonomických subjektů se sídlem na území správního obvodu, které jsou zapsány v Registru ekonomických subjektů (RES), dosáhl ke konci roku 2012 více než 15 tisíc. Počet těchto subjektů, který zahrnuje všechny subjekty s platným IČ, dlouhodobě stoupá. Z hlediska právní formy převažují fyzické osoby, ke konci roku 2012 jich bylo v SO ORP zapsáno 12 181. Právnícké osoby k 31. 12. 2012

pak tvořily 3 171 (20,7 %) zapsaných subjektů. Největší podíl právnických osob reprezentují obchodní společnosti (47,2 % právnických osob). Významné postavení mezi právnickými osobami mají zahraniční podnikatelské subjekty, ke konci roku 2012 tvořily více než 20,0 %. Početnou právní formou jsou také nejrůznější zájmová, profesní a jiná sdružení (350 subjektů) a jejich organizační jednotky (174 subjektů). Pouze 61 ekonomických subjektů zapsaných v RES se sídlem ve správním obvodu Jablonec nad Nisou mělo ke konci roku 2012 padesát a víc zaměstnanců.

K největším zaměstnavatelům se sídlem na Jablonecku patří PRECIOSA, a.s, TRW Automotive Czech s.r.o., Nemocnice Jablonec nad Nisou, p.o., TI Automotive AC s.r.o., AKT plastikářská technologie Čechy, spol. s r.o., TI GROUP AUTOMOTIVE SYSTEMS s.r.o., CIKAUTXO CZ s.r.o., Pekařství Šumava group a.s., Silnice LK a.s., Statutární město Jablonec nad Nisou, MEGATECH Industries Jablonec s.r.o. a A.RAYMOND JABLONEC s.r.o. Dynamický rozvoj zaznamenává holding JABLOTRON.

D Doprava

Jablonec nad Nisou leží na průsečíku silnic první třídy č. 65 a č. 14. Silnice I/14 spojuje Liberec se Smržovkou a Tanvaldem a I/65 přivádí do Jablonce n. N. dopravu z rychlostní komunikace R35 a na ní navazující R10 (Liberec-Jablonec – Praha). Turistická atraktivita území (Jizerské hory, Krkonoše) a vysoká pracovní mobilita mezi Libercem a Jabloneckem způsobují značnou dopravní zátěž. Životnímu prostředí ve městě Jablonec nad Nisou by pomohl silniční obchvat, který by odvedl dopravu z centra města. Otázka dopravy, konkrétně pak průjezdnosti městem a možnosti parkování je jedním z největších problémů jak jej vnímají obyvatelé města (Výsledky ankety „Žiju tady rád“ 2013). Územní plán počítá se západním obchvatem města, který by dopravě v centru města ulevil.

Osobní dopravu v regionu zajišťuje autobusová a vlaková doprava. Významným faktorem osobní dopravy je Integrovaný dopravní systém veřejné dopravy Libereckého kraje IDOL, který byl Libereckým krajem spuštěn 1. července 2009. Na konci roku 1995 bylo založeno Dopravní sdružení obcí Jablonecka, které sdružuje obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Novou Ves nad Nisou, Pulečňův a Rychnov u Jablonce nad Nisou, za účelem zabezpečování a uspokojování potřeb v oblasti veřejné hromadné dopravy.

Autobusovou dopravu pro město Jablonec nad Nisou a okolní obce zajišťuje akciová společnost Dopravní podnik měst Liberec a Jablonec nad Nisou. Hlavním akcionářem společnosti je statutární město Liberec, které v roce 2012 vlastnilo 99,62 % emitovaných akcií. Statutární město Jablonec nad Nisou vlastnilo 0,38 % emitovaných akcií. DPMLJ na základě smluv o závazku veřejné služby se Statutárními městy Liberec a Jablonec nad Nisou, Libereckým krajem a Dopravním sdružením obcí Jablonecka zajišťuje na území Jablonce nad Nisou a okolí 25 autobusových linek o celkové délce 219 km. Smluvně je ukotveno i zajištění tramvajové linky spojující města Liberec a Jablonce nad Nisou. V rámci Operačního programu Doprava byla v roce 2014 zahájena rekonstrukce části této tramvajové trati.

Spojení mezi obcemi Jablonecka a dalšími regiony poskytuje v rámci systému IDOL i meziměstská autobusová doprava a železnice. Právě vzájemná provázanost systémů a trasování veřejné dopravy jsou nezbytné pro její konkurenceschopnost vůči individuální automobilové dopravě. Jako jeden největších problémů veřejné dopravy v regionu se jeví neprovázanost a nepropojenost jednotlivých druhů veřejné hromadné dopravy. Konečná stanice tramvaje, železniční i autobusové nádraží jsou

od sebe relativně vzdáleny. Pro zlepšení fungování železniční veřejné dopravy byla v nedávné době vybudována železniční zastávka Jablonec nad Nisou – centrum v Raisově ulici a autobusová doprava MHD zajíždí od podzimu 2013 k nádraží ČD v Jablonci nad Nisou.

E Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví, řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity, komerční služby a maloobchodní sféra, inovace

Z pohledu hospodářství je jablonecký správní obvod spíše průmyslovou oblastí. Tradičním průmyslovým odvětvím je zde již od 17. století výroba bižuterie a skla. Při posledním sčítání v roce 2001 pracovalo v průmyslu 31,2 % obvykle bydlících obyvatel správního obvodu a dalších 6,5 % ve stavebnictví. Mezi největší zaměstnavatele zde patří firmy zabývající se výrobou dílů a příslušenství pro motorová vozidla a jejich motory, plastových výrobků, pryžových výrobků a ostatních strojů a zařízení pro všeobecné účely, tedy firmy působící v oblasti výroby automobilových doplňků a součástí. I přes „križi“, která velmi zasáhla tento průmysl v roce 2008, je automobilový průmysl hlavním průmyslovým odvětvím regionu.

Významným zaměstnavatelem v regionu je stále akciová společnost Preciosa. Po krizi sklářského a bižuterního průmyslu na Jablonecku toto odvětví zaznamenává návrat. Dobrovolné zájmové sdružení Svaz výrobců skla bižuterie (SVSB) reprezentuje zájmy bižuterního a souvisejícího sklářského průmyslu České republiky. Členy SVSB jsou nejdůležitější výrobci skla a bižuterie, svítidel, mincí a medailí a dalších výrobků. SVSB významně podporuje činnosti drobných a středních bižuterních firem v regionu. Členy sdružení jsou také Muzeum skla a bižuterie a odborné školy. SVSB se významně podílí na znovuoživení sklářské a bižuterní tradice v regionu, pořádá výstavy a módní show, které byly pro Jablonec typické. Přispívá k rozvoji obchodu, zaměstnanosti i cestovního ruchu v regionu. V Jablonci nad Nisou sídlí Česká mincovna, a. s., která jako jediná mincovna v ČR razí pro ČNB českou korunu, kromě toho razí např. olympijské medaile, pamětní medaile nebo mince cizích měn.

Nadregionálního významu dosahuje holding Jablotron s 6 dceřinými firmami. Společnosti holdingu Jablotron se zaměřují zejména na vývoj, výrobu a prodej a technickou podporu v oblasti zabezpečovací a komunikační techniky. Majitel holdingu pochází z Jablonce nad Nisou a významným způsobem se svou charitativní činností podílí na životě ve městě.

F Ekologická situace a ochrana životního prostředí, zemědělství a lesnictví

Geografická poloha regionu z velké části předurčuje příznivou kvalitou ovzduší ve správním obvodu. Město Jablonec nad Nisou jako nejvíce ohrožené město s pohledu životního prostředí v rámci SO ORP nechalo v roce 2008 vypracovat společnost ATEM – Ateliér ekologických modelů, s. r. o. rozptylovou studii s cílem posoudit aktuální stav kvality ovzduší na území města. Výstupem bylo, že v případě znečištění ovzduší oxidem dusičitým a prachovými částicemi je jednoznačně nejvýznamnějším zdrojem znečištění automobilová doprava, v případě oxidu siřičitého pak výtopy Rýnovice a Brandl ale i lokální vytápění. Nejzávažnější znečišťující látkou byly stanoveny jemné prachové částice, které se zvýšenými koncentracemi vyskytují kolem nejvíce dopravně zatížených ulic. Jedná se o situaci typickou pro většinu velkých měst České republiky.

Významnou složkou ochrany životního prostředí je fungující odpadové hospodářství. Celková produkce odpadů ve správním obvodu Jablonec nad Nisou v roce 2012 dosáhla necelých 62 tis. tun, z toho nebezpečných téměř 6,4 tis. tun. V přepočtu na 1 obyvatele dosáhla produkce odpadů 1 124,5 kg na obyvatele. Z tohoto množství odpadu 24,8 tis. tun tvořil komunální odpad (452,3 kg na obyvatele) a směsný komunální odpad 13,5 tis. tun (245,1 kg na obyvatele). V roce 2012 bylo na území správního obvodu vytríděno 4 485,5 tun separovaných odpadů (81,7 kg na obyvatele). Zajištění likvidace a zpracování odpadů je významným úkolem obcí. Deset z jedenácti obcí Jablonecka má smlouvu o zajištění svozu odpadů se Severočeskými komunálními službami, s.r.o. (pobočkou firmy Marius Pedersen a.s.). Pro obec Nová Ves zajišťuje svoz odpadů .A.S.A. Liberec s.r.o. V roce 2012 bylo na území SO ORP 4 245 tun odpadu materiálově vyžito a 1 559 tun odstraněno spalováním. Důvod výrazně vyšší produkce odpadu než množství zlikvidovaného odpadu na území regionu je v lokalizaci zařízení na využití a odstranění odpadu. Koncovými zařízení pro likvidaci odpadu jsou zpravidla skládka odpadů v Košťálově (SO ORP Semily) a spalovna odpadů Termizo a.s. v Liberci. Separovaný odpad putuje přímo do firem zaměřených na další zpracování odpadů (papíren, skláren, atd.) nebo do třídíren odpadů.

G Technická infrastruktura (elektroenergetika, plynárenství, teplárenství, dálkovody, telekomunikace, vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu, odpadové hospodářství, vodní hospodářství, ochrana před povodněmi a živelními pohromami)

Hlavním vodárenským zdrojem liberecko-jablonecké aglomerace je úpravna vody Souš, jejíž výkon se dle ročního období a kvality vody pohybuje mezi 230–300 l/s. Podle výsledků SLDB 2001 je na vodovodní síť ve správním obvodu napojeno a vodovod v bytě má 80,6 % obydlených bytů v regionu.

Kanalizační síť ve správním obvodu není úplná. Podle výsledku SLDB 2011 bylo na kanalizační síť připojeno 79,4 % obydlených bytů správního obvodu. Nejvíce z toho ve městě Jablonec nad Nisou 86,4 % a Rychnově u Jablonce nad Nisou 81,4 %. V dalších obcích byl již podíl obydlených bytů napojených na veřejnou kanalizaci nižší – Maršovice 63,1 %, Bedřichov 54,2 %, Pulečný 33,1 %, Lučany nad Nisou 28,7 %, Nová Ves nad Nisou 26,7 % a Janov nad Nisou 25,7 %. Obce Dalešice, Josefův Důl a Rádlo kanalizaci nemají. Odpadní vody jímá v jímce či žumpě 15,6 % obyvatel správního obvodu. Rozvodná síť v regionu je v majetku Severočeské vodárenské společnosti a.s., jejímiž akcionáři bylo ke konci roku 2012 celkem 458 měst a obcí. Jednotlivé části kanalizace města Jablonec nad Nisou postupně prochází rekonstrukcemi, na jejichž financování jsou zpravidla využívány dotační zdroje EU. Průmyslové areály na území Jablonce nad Nisou jsou odkanalizovány, některé disponují vlastní čističkou odpadních vod.

Většina odpadních vod z města Jablonec nad Nisou je odváděna do čistírny odpadních vod v Liberci a část do ČOV Rychnov u Jablonce nad Nisou. Samotné město Jablonec čističkou odpadních vod nedisponuje. Přibližně od roku 2007 se připravuje projekt na čističku odpadních vod v městské části Jablonce nad Nisou Kokonín. Stavba se potýká s nesouhlasem části místních obyvatel. Stavba je zahrnuta do projektových záměrů pro jednání IPRÚ v rámci Operačního programu Životní prostředí. S výjimkou již zmíněných ČOV jsou odpadní vody z regionu zpracovávány v ČOV Hrabětice a ČOV Maršovice. V Janově nad Nisou pracuje navíc ČOV Janov (Loučná), která je malou aktivační čistírnou s nitrifikací.

Plynovou přípojkou při sčítání 26. 3. 2011 disponovalo 68,1 % obydlých domů správního obvodu. Nejméně bytů s plynovou přípojkou je v Bedřichově, v Nové Vsi nad Nisou a Pulečném (do 5,0 %). Nejvíce pak v Dalešicích 80,6 % a Jablonci nad Nisou 72,0 %. Jablonec nad Nisou je napojen na vysokotlaký plynovod Babylon – Česká Lípa – Dubnice – Dlouhý Most – Jablonec nad Nisou – Smržovka – Rokytnice nad Jizerou – Lomnice nad Popelkou, jehož část (Jablonec nad Nisou – Kořenov) byla v letech 2004–2005 revitalizována.

H Rekreace, památky a cestovní ruch

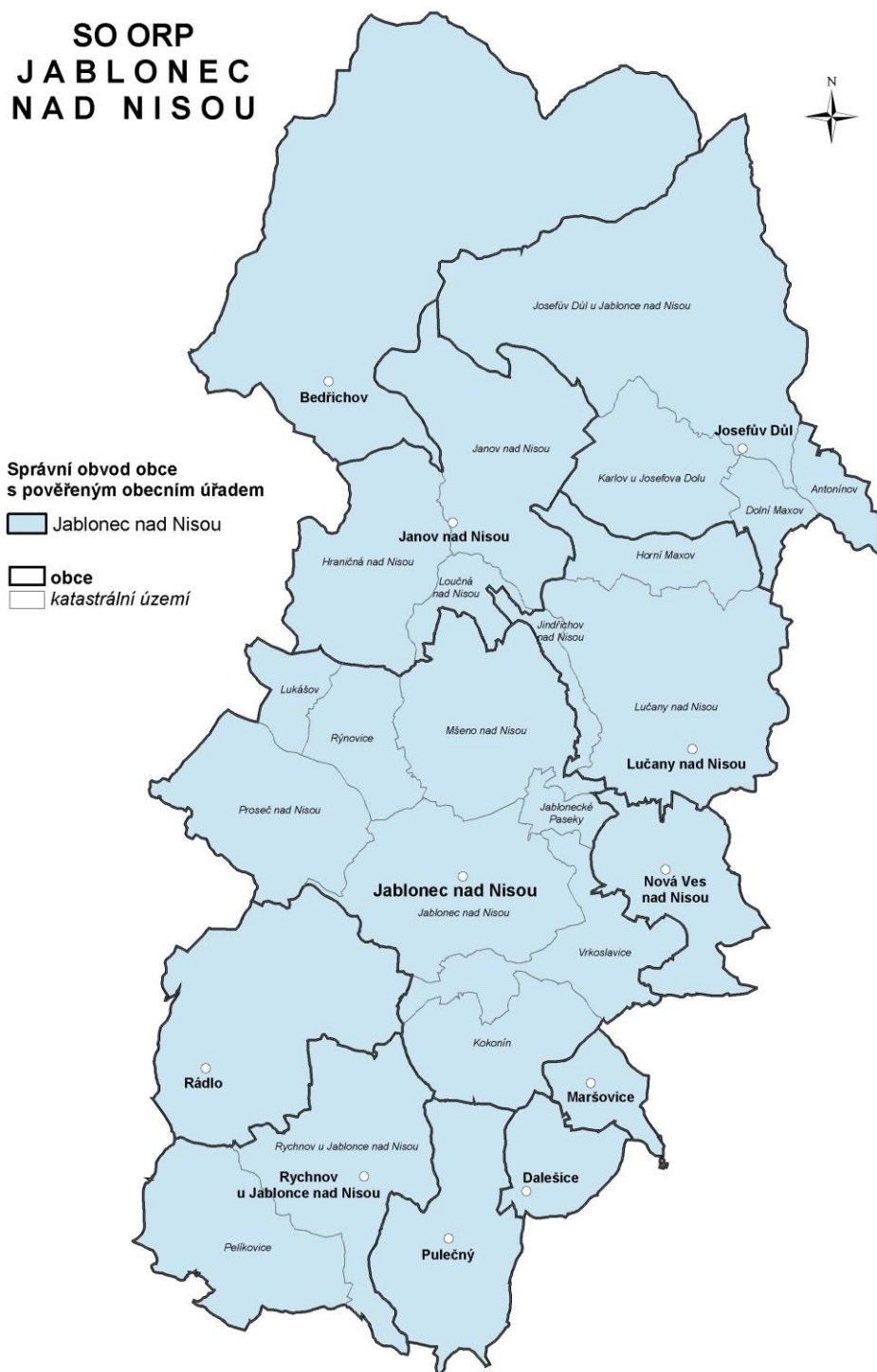
Nejvýznamnější devizou správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou s ohledem na cestovní ruch je jednoznačně jeho poloha na okraji Jizerských hor. Tato lokalita je dlouhodobě vyhledávaným cílem turistů z tuzemska i ze zahraničí, a také druhým domovem mnoha chatařů a chalupářů. Návštěvníci přijíždějí nejčastěji pro možnosti sportovně-turistického vyžití, a to v zimní (sjezdové i běžecké lyžování) i letní sezóně (cyklo- a pěší turistika za přírodními a jinými zajímavostmi, koupání).

V území se nachází řada církevních staveb a historických, památkově chráněných budov. Velké množství kulturně-historických atraktivit se koncentruje v srdci vymezeného území – Jablonci nad Nisou, kde byla vyhlášena městská památková zóna. Významným tématem regionu je sklářská tradice, prezentována zejména řadou muzeí. Jedním z fenoménů Jablonecka a Jizerských hor jsou pak nepochybně rozhledny. Tyto půvabné stavby, původně budované výhradně pro potěchu a přilákání turistů, jsou pro Jizerské hory typické.

Z hlediska cestovního ruchu je území na první pohled diferencováno. Obce ležící v severní části SO ORP zasahují do CHKO Jizerské hory, jižní část vymezeného území vykazuje funkční napojení nejen na Jizerské hory, ale také na Český ráj a Ještědský hřeben. Město Jablonec n. N. vedle sportovně zaměřené rekreace nabízí i atraktivitu městského cestovního ruchu.

2.1.3. Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území

Obr. 2.2 Mapa obcí, které mají územní plán

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Platným územním plánem disponují všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou, pro šest obcí je v současné době připravována jeho aktualizace

Následující tabulka uvádí počty obcí s platným územním plánem a strategickým plánem (programem rozvoje obce nebo jiným koncepčním dokumentem řešící rozvoj) v rámci správního obvodu.

Tab. 2.11 Územní a strategické plánování

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu obcí	Komentář
Počet obcí s platným územním plánem	11	100,0	Platný územní plán mají všechny obce SO ORP
Počet obcí s plánem v přípravě	6	54,5	Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice a Nová Ves nad Nisou.
Počet obcí se strategickým plánem (nebo programem rozvoje obce)	6	54,5	Jablonec nad Nisou, Bedřichov, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Pulečný a Rádlo

Zdroj: odbor územního a hospodářského rozvoje Magistrátu města Jablonec nad Nisou

Všechny obce správního obvodu mají platný územní plán. Aktuální územní plán města Rychnov u Jablonce nad Nisou je z roku 2009, obce Rádlo z roku 2011, Pulečný 2011, Dalešice 2011 a Bedřichov 2012. Oddělení územního plánování Magistrátu města Jablonec nad Nisou v současné době připravuje nové územní plány měst Jablonec nad Nisou a Lučany nad Nisou a obcí Janov nad Nisou, Josefův Důl, Maršovice a Nová Ves nad Nisou.

Strategický plán obce využívají pro vlastní analýzu stavu a rozvoje území nebo především jako důležitou součást žádosti o dotace. Šest obcí z regionu disponuje platným strategickým plánem – Strategický plán města Jablonce nad Nisou 2003–2015 – aktualizace k říjnu 2007, Strategický plán rozvoje obce Bedřichov na léta 2008–2015, Program rozvoje obce Janov nad Nisou na období 2014–2020, Strategický plán rozvoje obce Lučany nad Nisou na období 2012–2017, Strategický plán rozvoje obce Pulečný 2011–2020, Program rozvoje obce Rádlo na období 2013–2017. Obec Nová Ves nad Nisou disponuje Programem obnovy vesnice zpracovaným v roce 2010 a obec Maršovice Doplněním programu obnovy venkova na období 2008–2016.

Se zásadami územního rozvoje kraje je možné se seznámit na webových stránkách krajského úřadu Libereckého kraje <http://www.kraj-lbc.cz/>. K dalším významným dokumentům z hlediska územního plánování patří:

- Strategický plán města Jablonce nad Nisou 2003–2015 – aktualizace k říjnu 2007 a Akční plán města (říjen 2007) <http://www.mestojablonec.cz/cs/magistrat/dokumenty/hlavni-dokumenty/strategicky-plan-mesta.html>
- Strategický plán rozvoje obce Bedřichov na léta 2008–2015 http://www.bedrichov.cz/e_download.php?file=data/editor/143cs_1.doc&original=strategicky-plan-bedrichov.doc
- Program rozvoje obce Janov nad Nisou na období 2014–2020 http://www.janov-n-n.cz/pro_jnn.pdf
- Strategický plán rozvoje obce Lučany nad Nisou na období 2012–2017
- Strategický plán rozvoje obce Pulečný 2011–2020 [http://www.pulecny.cz/getFile/id:54363/Návrh%20Strategického%20plánu%20rozvoje%20obce%20Pulečný%20\(1\).pdf](http://www.pulecny.cz/getFile/id:54363/Návrh%20Strategického%20plánu%20rozvoje%20obce%20Pulečný%20(1).pdf)
- Program rozvoje obce Rádlo na období 2013–2017
- Nová Ves nad Nisou – Program obnovy vesnice 2010
- Maršovice – Doplněním programu obnovy venkova na období 2008–2016

- Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka
<http://www.mestojablonec.cz/cs/magistrat/dokumenty/hlavni-dokumenty/komunitni-plan.html>

Z územního plánování na úrovni obcí (územní plány jednotlivých obcí), kraje (zásady územního rozvoje) a státu (politika územního rozvoje) plynou následující významná omezení, příležitosti či limity:

Příležitosti jsou s ohledem na polohu regionu zejména v přeshraniční spolupráci na poli:

- Hospodářské základny
- Dopravy
- Zdravotnictví
- Cestovního ruchu
- Oblasti preventivní protipovodňové ochrany

Limitující je existence Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory.

Vnější vazby území na regionální a nadregionální úrovni, případně příhraniční spolupráce, případně další vztahy:

- Spolupráce a pravidelná setkávání starostů obcí SO ORP
- Doprava
 - Dopravní spojení – Jablonec nad Nisou leží průsečíku silnic první třídy č. 65 a č. 14. Silnice I/14 spojuje Liberec se Smržovkou a Tanvaldem a I/65 přivádí do Jablonce n. N. dopravu z rychlostní komunikace R35 a na ní navazující R10 (Liberec – Jablonec – Praha).
 - Dopravní sdružení obcí Jablonecka – s klíčovou rolí v jednání o zajišťování dopravní obslužnosti regionu
- Komunitní plánování – 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka
- Cestovní ruch – členství vybraných obcí regionu v sdruženích a svazcích působících v oblasti cestovního ruchu – Mikroregion Jizerské hory, Sdružení cestovního ruchu Jizerské hory, Jizerské hory – Turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
- Euroregion Neisse-Nisa-Nysa – z jabloneckého správního obvodu je členem Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou
- Průmysl – Presiosa, průmysl automotive
- Propojení měst Liberec – Jablonec nad Nisou
 - Provázaný dopravně obslužný systém
 - Propojený pracovní trh
 - Širší nabídka středoškolských vzdělávacích oborů
- Napojení obce Josefův Důl a částečně Lučany nad Nisou na region Tanvaldsko
- Napojení obcí Maršovice a Dalešice na region Turnovsko

2.1.4. Aktéři regionálního rozvoje

Následující tabulka popisuje stručně klíčové aktéry rozvoje území správního obvodu.

Tab. 2.12 Popis klíčových aktérů

Název údaje	Počet aktérů toho druhu	Komentář
Město Jablonec nad Nisou	1	Město je přirozeným centrem regionu, zaujímá 82,5 % obyvatelstva a 22,0 % rozlohy území
Rychnov u Jablonce nad Nisou	1	Druhé největší město regionu, angažovaný starosta města – předseda DSOJ a Mikroregionu Jizerské hory
Ostatní obce SO	9	Pečují o rozvoj svého území
Kraj	1	Správa silnic, zřizovatel středních škol, dvou speciálních ZŠ
Stát	1	Vlastník strategických komunikací
ŘSD	1	Správce strategických komunikací
Mikroregion Jizerské hory, DSO „Mikroregion Císařský kámen“, Mikroregion Pramen Nisy, Mikroregion Tanvaldska	4	Nejvýznamnější je Mikroregion Jizerské hory (členem je 10 obcí SO ORP) – podpora cestovního ruchu a infrastruktury v obcích. Podobné postavení a roli má i Mikroregion Tanvaldsko s přesahem do SO ORP Jablonec
MAS Podještědí, MAS Rozvoj Tanvaldska, MAS Achát (původně Turnovsko)	3	Žádná z MAS výrazněji neovlivňuje vývoj regionu
PRECIOSA, a.s., TRW Automotive Czech s.r.o., Nemocnice Jablonec nad Nisou, p.o., Jablotron holding, Česká mincovna, a.s.	5	Největší zaměstnavatelé v regionu, Jablotron holding není největší, ale velmi významným i z celospolečenského hlediska, Česká mincovna – razí českou měnu, Euro mince aj.
SUPŠ a VOŠ	1	Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola, Jablonec nad Nisou, Horní náměstí 1 – umělecko-průmyslová škola se zaměřením na medailérství a mincovnictví
Dopravní sdružení obcí Jablonecka	1	DSOJ má klíčovou roli v jednání o zajišťování dopravní obslužnosti regionu
Jizerské hory – Turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko	1	Zájmové sdružení právnických osob, náplní sdružení je vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a řešení specifických problémů spádové oblasti Jizerských hor
Sdružení cestovního ruchu Jizerské hory	1	Sdružení cestovního ruchu JH je sdružením obcí a subjektů podnikajících v cestovním ruchu se zásadním dopadem na rozvoj cestovního ruchu v regionu

Na území správního obvodu zasahují čtyři mikroregiony, které působí jako dobrovolné svazky obcí. Nejstarším z nich je DSO „Mikroregion Císařský kámen“, který kromě obce Rádlo sdružuje další dvě obce Dlouhý Most a Šimonovice. Na konci roku 1999 vznikl Mikroregion Jizerské hory, jeho členem je

deset obcí a měst správního obvodu Bedřichov, Dalešice, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Pulečný, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou a navíc město Smržovka. Mikroregion Pramen Nisy sdružuje obce Lučany nad Nisou, Nová Ves nad Nisou ze správního obvodu Jablonec nad Nisou a město Smržovku. Posledním Mikroregionem zasahujícím na území Jablonecka je Mikroregion Tanvaldsko, vedle obce Josefův Důl je jeho členem dalších 11 obcí z Tanvaldska.

Zabezpečování a uspokojování potřeb v oblasti veřejné dopravy si vzal za cíl dobrovolný svazek obcí Dopravní sdružení obcí Jablonecka. Sdružuje obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Novou Ves nad Nisou, Pulečný a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Zájmovým sdružením právnických osob je pak svazek Jizerské hory – Turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko. Jeho členy jsou Mikroregion Tanvaldsko, Svazek obcí Smrk, Mikroregion Kamenice, Bedřichov, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Oldřichov v Hájích, Jablonec nad Nisou a Liberec. Jeho náplní je vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a řešení specifických problémů spádové oblasti Jizerských hor.

Obce Jablonecka jsou členy dalších čtyř občanských sdružení. Tři z nich jsou místní akční skupiny. MAS Podještědí sdružuje 25 obcí z toho 5 z území správního obvodu – Bedřichov, Janov nad Nisou, Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou. Lučany nad Nisou a Josefův Důl jsou spolu s dalšími 12 obcemi členy MAS Rozvoj Tanvaldska a Dalešice a Maršovice spolu 34 obcemi MAS Achát (původně MAS Turnovsko). Posledním a nejmladším sdružením je Sdružení cestovního ruchu Jizerské hory. Je to sdružení obcí a poskytovatelů služeb navázaných na cestovní ruch. Z jabloneckých obcí je zde zastoupen Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou a Josefův Důl (člen sdružení jsou další 3 obce z Tanvaldska).

Významným faktorem regionálního rozvoje a celistvosti regionu je spolupráce starostů jednotlivých obcí SO ORP. Starostové obcí se pravidelně setkávají a v rámci možností spolupracují. Pro region je významná i možnost příhraniční spolupráce. Obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou jsou členy Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Sdružení mimo jiné usiluje o vytvoření společného prostoru pro přeshraniční spolupráci a zlepšení přeshraniční komunikace.

Nejen z členství obcí v jednotlivých svazcích a sdruženích je zřejmé, že ačkoli všech jedenáct obcí spolu tvoří jeden územně správní celek, netvoří celistvý region. Obec Josefův Důl je regionálně velmi silně navázána na Tanvaldsko a obce Maršovice a Dalešice se nachází na rozhraní mezi Jabloneckem a Turnovskem. Jablonec nad Nisou je pak z hlediska trhu práce spádovým městem pro daleko širší území. Regionální vývoj Jablonecka výrazně ovlivňuje blízkost krajského města Liberec, se kterým město Jablonec propojuje nejen tramvajová linka. Jablonec nad Nisou a Liberec úzce propojuje nejen trh práce, ale i nabídka služeb jednotlivých zdravotních, sociálních, kulturních i školských zařízení.

2.2 Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu

Silné stránky:

- **Obecné:** atraktivní prostředí pro bydlení; spolupráce starostů obcí SO ORP; nízký počet obcí v regionu – snazší spolupráce a komunikace; aktivní zapojení měst a obcí v různých svazcích a sdružení obcí, dobrá přeshraniční spolupráce
- **Obyvatelstvo:** relativně mladá věková struktura obyvatel v porovnání s průměrem ČR
- **Školství:** rovnoměrná síť MŠ a ZŠ, široká nabídka středoškolských oborů (Liberec-Jablonec n. N.), existence vysokých škol (vč. odloučených pracovišť) v regionu nebo v jeho blízkosti; dobrá komunikace měst a obcí s řediteli škol; dostatečné kapacity MŠ – zkušenosti s vytvářením potřebných kapacit
- **Zdravotnictví a sociální služby:** zpracovaný komunitní plán Jablonecka a fungující komunitní plánování; dobrá komunikace města Jablonec n. N. s poskytovateli sociálních služeb a s městskou nemocnicí; spolupráce s Úřadem práce při aktivizaci dlouhodobě nezaměstnaných (VPP, VS)
- **Ekonomická situace, průmysl:** přijatelná úroveň míry nezaměstnanosti; propojení pracovního trhu s Libercem, Tanvaldem a Smržovkou, dobrá dopravní dostupnost Prahy; tradice a rozvinutost průmyslové základny; dobrovolné zájmové sdružení Svaz výrobců skla bižuterie (SVSB) reprezentující zájmy bižuterního a souvisejícího sklářského průmyslu České republiky – oživení silné bižuterní tradice v regionu;
- **Doprava:** existence a fungování Dopravního sdružení obcí Jablonecka a Integrovaného dopravního systému Libereckého kraje (IDOL) – optimalizace veřejné dopravy; vyvíjející se dopravní obslužnost území – dobrá dopravní dostupnost pro dojížděky za službami, vzděláním i zaměstnáním do spádových center; řešení dopravní situace v územních plánech obcí
- **Cestovní ruch:** kulturně i přírodně atraktivní území, významná turistická destinace Jizerské hory, sklářská tradice regionu
- **Životní prostředí:** geografická poloha regionu, CHKO Jizerské hory a další chráněná území, vodní nádrže Mšeno, Bedřichov a Josefův Důl; zavedený systém odpadového hospodářství; rozmístění zařízení na zpracování a likvidaci komunálního odpadu – koncová zařízení mimo území SO ORP jsou dobře dostupná
- **Bezpečnost:** komplexně řešené krizové řízení; protipovodňová opatření – štola

Slabé stránky:

- **Obecné:** komplikované zavádění technické infrastruktury vzhledem k terénu (kanalizace); centralizace obyvatel i služeb do Jablonce nad Nisou jako největšího města oblasti
- **Školství:** nevyhovující technický stav školských budov a zařízení; absence formálních dohod o docházce dětí z obcí bez škol do sousedních škol (s výjimkou Bedřichova)
- **Zdravotnictví a sociální služby:** nezbytnost dojížděky za službami do spádového centra
- **Ekonomická situace, průmysl:** struktura absolventů neodpovídá nabídce volných pracovních míst v regionu; nízká míra využití brownfields; velký podíl zaměstnaných osob v ekonomických subjektech napojených na automobilový průmysl
- **Doprava:** fyzicko-geografické podmínky regionu – problematická a nákladná zimní údržba, vyšší náklady na opravy komunikací, nedostatečná provázanost tramvajové a autobusové a železniční dopravy v Jablonci nad Nisou; vysoká intenzita dopravy v centru a nedostatek parkovacích míst

na sídlištích Jablonce nad Nisou; tranzitní doprava do Jizerských hor a Krkonoš – zvýšení dopravní zátěže v Jablonci nad Nisou a Lučanech nad Nisou

- **Cestovní ruch:** nerovnoměrné rozmístění základní i doprovodné infrastruktury, nedostatečné využití potenciálu regionu poskytovateli služeb, roztržitost a nejednotnost organizací destinačního managementu
- **Životní prostředí:** nedostatečná kapacita čističek odpadních vod, odkanalizování území; nedostatečný systém zpracování biologicky rozložitelného odpadu a jeho využití; znečištění ovzduší dopravou v centru Jablonce nad Nisou; kontaminace směsného komunálního odpadu nebezpečným odpadem; zvyšující se množství vznikajícího odpadu

Příležitosti:

- **Obecné:** využití výhodné polohy v blízkosti Německa a Polska k dalšímu rozvoji přeshraniční spolupráce; prohloubení významného zdroje návštěvníků (provázanost Jabloneckého regionu s Libercem, propojení s Prahou)
- **Školství:** realizace projektu svazkové školy pro malé obce; vytvoření Koncepte sítě škol a školských zařízení v rámci SO ORP; profilování škol v okolních obcích – přitažlivost pro rodiče – např.: škola zaměřená na specifické vývojové poruchy učení, alternativní typy škol; získání důvěry rodičů v kvalitu vzdělávání a prohloubení spolupráce rodič-dítě-škola – certifikát „Rodiče vítáni“
- **Zdravotnictví a sociální služby:** využití potenciálu Spolkového domu Jablonec nad Nisou včetně komunitního centra; lepší využití práce dobrovolníků; rozvoj chráněného bydlení
- **Ekonomická situace, průmysl:** podpora růstu obchodních příležitostí s oživením tradice sklářského a bižuterního průmyslu v regionu; podpora sociálního podnikání a zvyšování zaměstnanosti ohrožených skupin obyvatelstva
- **Doprava:** realizace dopravního obchvatu Jablonce; zkvalitňování dopravní obslužnosti regionu
- **Cestovní ruch:** zlepšení využití potenciálu regionu pro rozvoj cestovního ruchu
- **Životní prostředí:** rozvoj meziobecní spolupráce na řešení svazu odpadů; vytvoření sítě komunitních kompostáren, nastartování třídění biologicky rozložitelného odpadu
- **Ostatní:** využití finančních prostředků z fondů EU v období 2015+ a dalších zdrojů na rozvojové projekty

Hrozby:

- **Obecné:** nedostatek prostředků měst a obcí na financování potřebných projektů a systematickou péči o region
- **Obyvatelstvo:** stárnutí obyvatelstva – úbytek dětí a naopak zvyšování počtu osob ve věku nad 65 let; zvyšování počtu domácností jednotlivců tvořených osobami ve vyšším věku
- **Školství:** očekávané zvýšení počtu žáků ZŠ; změny vyvolávající integrace dětí s výchovnými a vzdělávacími problémy do běžných tříd ZŠ a integrace nepřizpůsobivých (např.: změny pravidel v přijímání dětí do speciálních ZŠ, zvýšení finančních nákladů na osobní asistenty v běžných ZŠ, zvýšení nároků na učitele atd.); konkurence škol města Jablonec n. N. vůči malým obcím
- **Zdravotnictví a sociální služby:** nárůst počtu klientů sociálních služeb; nedostatečné finanční zdroje; narůstající potřeba sociálně-právní ochrany dětí
- **Ekonomická situace, průmysl:** snižování počtu zaměstnanců či rušení poboček státních úřadů; vysoký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu

- **Doprava:** rostoucí zatížení dopravou v případě nerealizace obchvatu Jablonce nad Nisou
- **Cestovní ruch:** další pokles počtu návštěvníků a snižování délky jejich pobytu
- **Životní prostředí:** nelegální nakládání s odpady, neřešení starých ekologických zátěží a černých skládek
- **Ostatní:** změny a nevyjasněnost legislativy; snižování podpory neziskového sektoru ze strany MŠMT, MPSV i kraje, požadavky EU (normy)

Velikost a administrativní členění SO ORP Jablonec nad Nisou výrazně napomáhá meziobecní spolupráci obcí regionu. Vzhledem k dobrým vztahům a již probíhající spolupráci v mnoha oblastech není další rozvoj meziobecní spolupráce nereálný. Poloha jádrového města Jablonec nad Nisou v pomyslném středu regionu předurčuje rozmístění jednotlivých kulturních, školských, zdravotnických a sociálních zařízení a služeb. Důležitým faktorem pro regionální rozvoj území je zde i blízkost Liberce. Většina obcí správního obvodu má dobrou dopravní dostupnost pro dojížděku za službami, vzděláním i zaměstnáním do svých spádových center, na druhou stranu je nutnost vyjížděky pro obyvatelstvo okolních obcí mnohdy problematická.

Významný vliv na regionální rozvoj v celé společnosti má demografický vývoj. Vývoj porodnosti výrazně ovlivňuje počty dětí v mateřských i základních školách a následně i počty studentů. Děti z nejsilnější generace narozené v období poslední zvýšené reprodukce žen v současné době zvyšují počet prvňáčků jdoucích k zápisům do prvních tříd. Všechny demografické procesy pak společně ovlivňují velikost pracovní síly v regionu a v neposlední řadě i poptávku obyvatel po sociálních službách. Zvyšující se zastoupení starších osob ve společnosti se výrazně odráží ve zvýšených nárocích na jednotlivá sociální zařízení působící v regionu.

Velkým pozitivem SO ORP je kontinuální proces komunitního plánování sociálních služeb zaměřený na celé území správního obvodu, komplexně řešené krizové řízení regionu a v neposlední řadě pak rovnoměrná síť základních a mateřských škol a schopnost mateřských škol umístit převážnou většinu dotčených dětí. Propojenost pracovního trhu s Libercem, Smržovkou a Tanvaldem a velmi dobrá dopravní dostupnost Prahy a Mladé Boleslavi přispívají k udržení nízké míry nezaměstnanosti. Významnou roli z pohledu ekonomické situace zde hraje velké množství ekonomických subjektů napojených na automobilový průmysl a historicky významný průmysl skla a bižuterie, který i v dnešní době má v území nezanedbatelnou úlohu. Výraznou devizou regionu nejen z pohledu rozvoje cestovního ruchu a kvality životního prostředí je jednoznačně jeho poloha na okraji Jizerských hor, která je příznivě doplněná příhraniční polohou napomáhající rozvoji přeshraniční spolupráce s Německem i s Polskem.

Nevýhodou regionu z pohledu zajištění technické infrastruktury i zimní údržby je bezesporu jeho poloha. Např. zavádění kanalizace v kopcovitém terénu je obtížné a z důvodu rozvolněné zástavby mnohdy také finančně nedostupné. Kromě nedostatečné kanalizační sítě je region postižen i neodpovídající kapacitou čističek odpadních vod. Mezi další palčivé problémy regionu patří špatný technický stav nejen školních budov a zařízení v majetku obcí, který naráží na omezené obecní rozpočty a problematiku získávání dalších finančních prostředků. Programovací období EU 2014+ otevírá mnoho příležitostí pro rozvoj regionu jako celku a je potřeba v obcích vytvořit takové podmínky, aby byly schopné dotační příležitosti identifikovat a odpovídajícím způsobem využít.

3. Školství

3.1 Analytická část: definice a analýza řešených problémů

3.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Vytváření podmínek pro rozvoj výchovy a vzdělávání je jednou z významných aktivit obce, kterou jí umožňuje zákon o obcích. Za tím účelem obec pro poskytování předškolního vzdělávání a plnění povinnosti zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s trvalým pobytem na území obce zřizuje svou mateřskou školu, nebo se za určitých smluvních podmínek dohodne s jinou obcí, případně se svazkem obcí. Také pro základní vzdělávání buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Oblast předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce tak střední a velká města.

Populační vlny se dlouhodobě promítanou do rozvoje regionálního školství a jednotlivých územních celků. Vzhledem k demografickému vývoji mají zejména malé obce problémy s udržení potřebného počtu dětí ve školách. Je zde silná tendence posílat děti do lépe vybavených městských škol nebo jde jenom o proces, kdy dítě jede do školy s rodičem do místa jeho pracoviště. Dojíždění se však stává palčivým problémem nejen pro obce, rodiče a děti, ale i pro nejbližší města, která nemají ve svých školách dostatečnou kapacitu. V okolí velkých měst a příměstských oblastech je akutní otázkou k řešení otázka přeplněnosti mateřských škol.

Ustanovení školského zákona také vymezuje povinnost obce zajišťovat ty výdaje škol a školských zařízení, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Obce jsou však často nuceny podporovat školy nad rámec svých povinností. Ač tedy nemají přímou povinnost na některé oblasti přispívat (např. platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, školní pomůcky), hledají finanční prostředky ve svých někdy opravdu napjatých rozpočtech, aby školám v jejich svízelné situaci pomohly. Bohužel, ani úprava v rámci zákona o rozpočtovém určení daní zdaleka nezohledňuje náklady potřebné na zázemí pro vzdělávání, a tak se čím dál častěji objevuje rozdíl mezi tím, co by škola potřebovala, a tím, co jí obec může poskytnout v rámci svých finančních možností.

Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Právě meziobecní spolupráce by mohla přinést odpověď na otázku, jakými cestami a prostředky lze z pohledu zřizovatelů nejen udržet optimálně dimenzovanou síť škol, ale především jak pozitivně působit na zvyšování kvality a vybavenosti škol a školských zařízení včetně ovlivňování a zlepšování jejich rozvoje a úrovně vzdělávání v nich. Díky této spolupráci může navíc docházet k přeměně škol na kulturní, společenská a komunitní centra svých lokalit, kdy škola získá prostor a podmínky pro svou kreativitu a jako otevřené společenské centrum naplní širší vzdělávací a volnočasovou nabídku nejen pro žáky školou povinné, ale také pro ostatní občany.

Meziobecní spolupráce může přispět k hledání nových řešení nejen v oblasti předškolního a základního vzdělávání s ohledem na kompetence obcí na úrovni území ORP. Jedná se o dlouhodobý proces budování důvěry a spolupráce v co nejvyšší míře mezi místní správou, školou, veřejností, společenskými skupinami a organizacemi o vytváření místního partnerství. Zapojení jednotlivců i veřejnosti do dílčích záměrů rozvoje obce nebo regionu, propojení jejich ekonomických, sociálních a ekologických aspektů pak otevírá další možnosti rozvoje plnohodnotného života ve městech i na venkově.

Základní legislativa

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů vymezuje kompetence a úkoly jednotlivých orgánů ve školství, a to jak orgánů samosprávy, tak i orgánů vykonávajících státní správu
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení a na pedagogické pracovníky v zařízeních sociálních služeb.
- Vyhlášky ke školskému zákonu
- Ostatní vyhlášky
- Vyhlášky k zákonu o pedagogických pracovnících
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků, jimiž jsou obce a kraje a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Upravuje také zřizování nebo zakládání právnických osob územních samosprávných celků. Ustanoveními tohoto zákona se řídí také hospodaření dobrovolných svazků obcí, pokud tento zákon nestanoví jinak, a zřizování příspěvkových organizací v oblasti školství svazkem obcí.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), vymezuje uspořádání a rozsah finanční kontroly vykonávané mezi orgány veřejné správy, mezi orgány veřejné správy a žadateli nebo příjemci veřejné finanční podpory a uvnitř orgánů veřejné správy. Stanoví předmět, hlavní cíle a zásady finanční kontroly vykonávané podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, pokud tak tyto předpisy stanoví.
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v platném znění, upravuje výkon státní kontroly v České republice.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zařízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitostí a daně silniční.

3.1.2. Popis předškolního a základního vzdělávání správního obvodu (situační analýzy, finanční analýza), očekávaný vývoj

A Obecné informace

Vzdělání je nezbytnou součástí budoucího kvalitního života člověka. Zatímco ještě před několika lety byla určitým standardem maturita, pro dnešní generaci je společenskou normou získání vyššího a vysokoškolského vzdělání.

Rozvoj školství celorepublikově ovlivňuje několik faktorů. Prvním z nich je demografický vývoj, a to především změny ve vývoji porodnosti. Zatímco kolem roku 2000 musely obce v rámci optimalizace snižovat počty tříd či škol, před pár lety naopak opětovně navyšovaly kapacity mateřských škol (MŠ) a v současné době se tato problematika dotýká i kapacit základních škol (ZŠ). V souladu s dalším vývojem porodnosti je však nezbytné začít počítat se snižováním poptávky po místech v MŠ a naopak vytvořit podmínky pro několikaletý nárůst počtu žáků ZŠ. Dalším faktorem, na který obce jako zřizovatelé jednotlivých škol a školských zařízení musí reagovat, jsou změny v systému vzdělávání. Týkají se zavádění školních vzdělávacích programů, osvojování kompetencí a dovedností, a také zavádění evaluace škol a srovnávacího hodnocení výsledků žáků z jednotlivých škol. V rozvoji regionálního předškolního a základního vzdělávání hrají nezastupitelnou roli obce. Jejich povinnosti v této oblasti jsou vymezeny především školským zákonem (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů). V současné době je připravována změna školského zákona. Významným faktorem působícím na rozvoj regionálního školství je i změna v rozdělování finančních prostředků z rozpočtového určení daní.

Správní obvod Jablonec nad Nisou svojí velikostí a strukturou předurčuje rozmístění jednotlivých škol a školských zařízení. Většina se nachází v samotném městě Jablonec nad Nisou. Okolní obce pak buď samy zřizují svoje základní a mateřské školy nebo v této oblasti neformálně spolupracují s vedlejší obcí či městem. Jablonec nad Nisou se dlouhodobě snaží s předstihem reagovat na změny v oblasti školství i v demografickém vývoji. V letech 2000–2003 tak v rámci Koncepce sítě škol a školských zařízení v Jablonci nad Nisou reagoval na snižování počtu dětí ve školách a ve třech etapách v rámci postupných optimalizačních kroků připravil síť škol na úbytek dětí. Obdobně město včas díky velmi dobré komunikaci s řediteli jednotlivých škol reagovalo na opětovné zvýšení porodnosti a od roku 2007 průběžným přidáváním míst prostřednictvím odloučených pracovišť vybraných MŠ navyšovalo jejich celkovou kapacitu. Stejným způsobem je město připraveno reagovat na potenciální nárůst počtu žáků v základních školách.

Zdrojem dat pro tuto analýzu byly datové podklady MŠMT a v malém měřítku ČSÚ. Významným zdrojem informací pak byly informace z jednotlivých obcí a především pak z oddělení školství, kultury

a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou. V oblasti regionální koncepce sítě škol a školských zařízení zaujímá významné postavení odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje. Ten každoročně prostřednictvím „Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Libereckém kraji“ mapuje situaci v oblasti vzdělávání a současně svým koncepčním dokumentem „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje“ (poslední dostupná aktualizace 20. 3. 2012) určuje strategické směry rozvoje vzdělávání v kraji, a to ve všech segmentech vzdělávací nabídky.

V jedenácti obcích správního obvodu Jablonec nad Nisou působí v oblasti předškolního a základního vzdělávání 21 MŠ, 15 ZŠ a 4 sloučené organizace MŠ a ZŠ. Z celkového počtu základních škol tři poskytují vzdělání jen v rozsahu prvního stupně. Dále zde působí jedno osmileté gymnázium, na druhém osmiletém gymnáziu v regionu tento studijní obor dobíhá, jeden dům dětí a mládeže a jedna základní umělecká škola. Z pohledu velikostních skupin obcí je zřejmé, že většina škol správního obvodu se nachází v jeho regionálním centru – ve městě Jablonec nad Nisou (městě s 45, 3 tis. obyvateli). V průběhu sledovaného období se výrazněji změnil pouze počet MŠ. Změnu způsobilo dlouholeté fungování většiny MŠ pod jedním ředitelstvím – Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Uhelná 5. Kolem roku 2010 se však postupně začaly osamostatňovat a získávat právní subjektivitu. Reálně se tak po celé sledované období počet MŠ ve městě nezměnil.

Tab. 3.1 Definice správního obvodu z pohledu předškolního a základního vzdělávání ve školním roce 2005/2006 – 2012/2013

Skupina obcí s počtem obyvatel pro správní obvod Jablonec nad Nisou	do 199	200 až 499	500 až 999	1 000 až 1 999	2 000 až 4 999	5 000 až 9 999	10 000 až 19 999	20 000 až 49 999	50 000 až 99 999	nad 100 000	Celkem
Počet obcí	1	2	4	2	1	0	0	1	0	0	11
Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň	0	0	0	1	0	0	0	12	0	0	13
Počet ZŠ – jen 1. stupeň	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
Počet MŠ											
2012/2013	0	0	2	1	0	0	0	18	0	0	21
2011/2012	0	0	2	1	0	0	0	12	0	0	15
2010/2011	0	0	2	1	0	0	0	12	0	0	15
2009/2010	0	0	2	1	0	0	0	4	0	0	7
2008/2009	0	1	1	1	0	0	0	3	0	0	6
2007/2008	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	5
2006/2007	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	5
2005/2006	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	5
Gymnázia	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Sloučené organizace (ZŠ+MŠ)	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	4
Počet jiných zařízení	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2

Zdroj: ČSÚ

Od roku 2005 se ve městě Jablonec nad Nisou nezměnil ani počet ZŠ. V oblasti základního vzdělávání působí v Jablonci nad Nisou také dvě osmiletá gymnázia. Gymnázium, Jablonec nad Nisou, Dr. Randy 4096/13 a Gymnázium, Jablonec nad Nisou, U Balvanu 16. Zřizovatelem obou institucí je Liberecký kraj. V prvně jmenovaném působí osmileté gymnázium, v druhém z nich bylo osmileté gymnázium z rozhodnutí Rady Libereckého kraje zrušeno a v současné době jsou poslední přijatí žáci tohoto gymnázia v tercii. V ostatních obcích správního obvodu v průběhu sledovaného období nedošlo k žádné změně v počtu škol a školských zařízení.

V druhém největším městě Rychnově u Jablonce nad Nisou (2,7 tis. obyvatel) působí sloučená mateřská a základní škola. Další velikostní skupinu obcí s 1 000 až 1 999 obyvateli reprezentují město Lučany nad Nisou, obec Janov nad Nisou o do roku 2005 i obec Josefův Důl. Všechny tři obce mají ZŠ i MŠ, z toho v Josefově Dole a Janově nad Nisou pracují jako sloučená organizace. Mezi obce s 500 až 999 obyvateli patří Nová Ves nad Nisou, Rádlo, od roku 2009 obec Maršovice a od roku 2006 Josefův Důl. V Nové Vsi nad Nisou působí sloučená MŠ a ZŠ, v Rádle samostatná MŠ a samostatná ZŠ pouze s prvním stupněm, v Maršovicích MŠ a v Josefově Dole již zmíněná sloučená základní a mateřská škola, kam na základě formální dohody mezi obcemi docházejí i děti z Jiřetína pod Bukovou (SO ORP Tanvald).

Nejmenšími obcemi správního obvodu jsou Dalešice se 181 obyvateli, Bedřichov s 330 obyvateli a Pulečný s 377 obyvateli (do roku 2008 do této skupiny patřila i obec Maršovice). V těchto třech obcích nepůsobí žádná z institucí základního a předškolního vzdělávání. Tyto obce v současné době nemají formální dohodu s žádnou sousední obcí o zařazování jejich dětí do školní a předškolní docházky. Dalešice podle informací od starostky obce spolupracují se ZŠ Jablonec nad Nisou – Kokonín, Rychnovská 216 a s MŠ Jablonec nad Nisou – Kokonín, Dolní 3969. Tato spolupráce však není ukotvena písemnou dohodou mezi obcí a městem. V únoru roku 2014, v rámci zajištění předškolního a základního vzdělávání pro děti z Bedřichova, uzavřely obce Janov nad Nisou a Bedřichov Smlouvu o poskytování příspěvku na neinvestiční výdaje provozu školského zařízení s obcí Janov nad Nisou.

Děti ze zbylých obcí navštěvují sousední školy spíše tradičně. Děti z Maršovic, kde není ZŠ, dojíždí zpravidla do Jablonce nad Nisou – Kokonína a děti z Pulečného do Rychnova u Jablonce nad Nisou. Z důvodu nedostačující kapacity MŠ v Rychnově bylo ve školním roce 2013/14 otevřeno v Pulečném odloučené pracoviště rychnovské MŠ s kapacitou 10 dětí.

Neformální ukotvení dohody o docházce předškolních dětí z obce Dalešice do MŠ v Kokoníně (Jablonec nad Nisou) bylo v posledních dvou letech v souvislosti s nárůstem poptávky na místa v MŠ příčinou nedostatku míst pro dalešické děti. Město Jablonec nad Nisou prioritně obsadilo místa v městských mateřských školách jabloneckými dětmi a i přes nárůst kapacit MŠ na děti z okolních obcí místa nezbyla. Tato zkušenost vyvolává především u obcí Dalešice a Maršovice obavu z nedostatku míst v ZŠ v Kokoníně (Jablonec nad Nisou), do které děti z těchto obcí dochází jen na základě vžitých tradic.

Řešením stávající situace nedostatku míst pro dalešické děti by mohla být formální dohoda s městem Jablonec nad Nisou. Na rozdíl od základního školství však není u zápisu dětí do mateřských škol zohledňována „spádovost“. Z tohoto důvodu by smlouva o zajištění předškolního vzdělávání nezajišťovala dalešickým dětem místa v pro ně nejbližší mateřské školce, ale kdekoli v Jablonci nad Nisou. Druhou možností je formální dohoda s jinou sousední obcí za předpokladu dostatečné

kapacity v dané MŠ. Jednou z dalších možností je poskytování finanční podpory rodinám dětí, které nezískají místo v tradiční obecní mateřské škole např. formou příspěvku na zaplacení školného v soukromém zařízení.

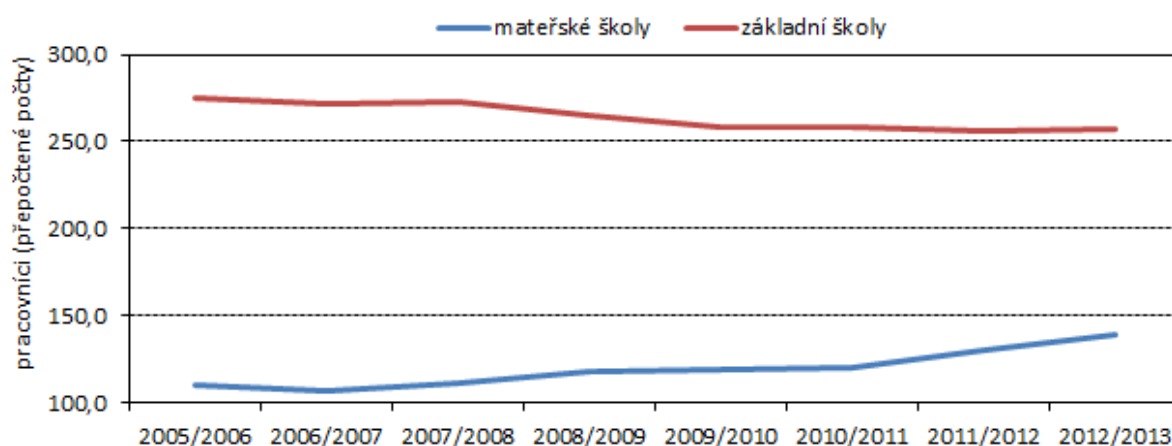
Tab. 3.2 Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou Název obce	Celkem ředitel- ství	z toho						
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	SVČ	ZŠ speciální/ se speciálními třídami	MŠ speciální/ se speciálními třídami	gymná- zia
Celkem škol	42	25	19	1	1	2	1	2
Bedřichov	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalešice	0	0	0	0	0	0	0	0
Jablonec nad Nisou	33	18	13	1	1	2	1	2
Janov nad Nisou	1	1	1	0	0	0	0	0
Josefův Důl	1	1	1	0	0	0	0	0
Lučany nad Nisou	2	1	1	0	0	0	0	0
Maršovice	1	1	0	0	0	0	0	0
Nová Ves nad Nisou	1	1	1	0	0	0	0	0
Pulečný	0	0	0	0	0	0	0	0
Rádlo	2	1	1	0	0	0	0	0
Rychnov u Jablonce n. N.	1	1	1	0	0	0	0	0

Zdroj: výkazy MŠMT

Zachování fungování stávajících mateřských a základních škol v malých obcích jabloneckého správního obvodu je jednou z priorit statutárních zástupců malých obcí. I přes nezbytnost finanční podpory těchto vzdělávacích institucí z obecních rozpočtů je působení mateřské a základní školy v obci významným faktorem pro udržení života v obci.

Graf 3.1 Pracovníci MŠ a ZŠ

Zdroj: výkazy MŠMT

Dlouhodobě v SO ORP Jablonec nad Nisou pracují i dvě speciální ZŠ zřizované Libereckým krajem – Základní škola a mateřská škola, Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4 a Základní škola, Jablonec nad Nisou, Liberecká 1734/31. Prvně jmenovaná zajišťuje i předškolní a základní vzdělání pro děti hospitalizované na dětském oddělení v jablonecké nemocnici. Obě pak poskytují pro své žáky

vzdělání ve speciální i praktické základní škole. Jedinou speciální MŠ v regionu je Mateřská škola speciální Jablonec nad Nisou, Palackého 37, jejímž zřizovatelem je město Jablonec nad Nisou.

Jedinou soukromou školou na území správního obvodu je Svobodná základní škola. Škola vznikla v roce 1993 a ve stejném roce byla zařazena do sítě škol MŠMT ČR. Nabízí vzdělávání pouze v rozsahu prvního stupně „s cílem vytvořit malou školu rodinného typu s přátelskou atmosférou, ve které je vzdělávání založeno na vzájemné úctě, respektu, odpovědnosti a spolupráci všech subjektů“ (*zdroj www stránky školy*). Kapacita školy je 90 žáků, což odpovídá počtu maximálně 18 žáků na třídu.

Biskupství litoměřické je zřizovatelem katolické Základní školy Antonína Bratršovského. Byla založena v roce 1992 a donedávna nesla jméno majora Rudolfa Háška. Její kapacita je 170 žáků a přirozeně není určena jen dětem z věřících rodin, nýbrž všem, jimž nejsou cizí tradiční křesťanské hodnoty – láska, důstojnost a úcta k člověku a k životu ve všech jeho formách.

Následující tabulka popisuje vývoj pracovních úvazků ve školách a školských zařízeních zřizovaných obcemi. Počet zaměstnanců škol reaguje na vývoj počtu žáků. S nárůstem počtu dětí v mateřských školách rostl počet pedagogických pracovníků (v případě MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou jsou jimi pouze ženy) a naopak s poklesem počtu žáků v základních školách se snižoval i počet členů pedagogických sborů. V dalších letech lze v souvislosti se změnami zastoupení žáků podle věku předpokládat nárůst počtu úvazků v základních školách.

Tab. 3.3 Pracovníci ve školství SO ORP

Typ školy, zařízení	Průměrný přepočtený počet pracovníků		
	celkem	z toho	
		pedagogů	nepedagogů
2012/2013			
Mateřské školy	174,8	139,0	35,8
Základní školy	323,1	256,7	66,4
Základní umělecké školy	37,8	33,9	3,9
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	15,3	10,7	4,6
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	38,5	38,5	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	8,4	5,4	3,0
Zařízení školního stravování	104,7	0,0	104,7
Celkem rok 2012/2013	702,6	484,1	218,4
2011/2012			
Mateřské školy	172,6	130,4	42,2
Základní školy	323,2	256,4	66,8
Základní umělecké školy	38,1	33,9	4,2
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	15,4	10,6	4,8
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	38,3	38,3	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	8,9	5,3	3,6
Zařízení školního stravování	104,9	0,0	104,9
Celkem rok 2011/2012	701,4	475,0	226,4

Typ školy, zařízení	Průměrný přepočtený počet pracovníků		
	celkem	z toho	
		pedagogů	nepedagogů
2010/2011			
Mateřské školy	160,4	119,7	40,7
Základní školy	329,5	258,0	71,6
Základní umělecké školy	37,3	32,8	4,5
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	15,3	12,3	3,0
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	38,8	38,8	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	9,1	5,5	3,6
Zařízení školního stravování	102,8	0,0	102,8
Celkem rok 2010/2011	693,2	467,1	226,2
2009/2010			
Mateřské školy	158,5	119,3	39,2
Základní školy	331,0	258,4	72,6
Základní umělecké školy	37,2	32,7	4,5
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	15,6	12,6	3,0
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	38,2	38,2	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	9,0	5,3	3,8
Zařízení školního stravování	103,2	0,0	103,2
Celkem rok 2009/2010	692,8	466,6	226,3
2008/2009			
Mateřské školy	158,4	117,8	40,6
Základní školy	338,2	265,0	73,1
Základní umělecké školy	36,4	31,9	4,5
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	16,3	13,3	3,0
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	37,5	37,5	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	8,5	5,5	3,0
Zařízení školního stravování	103,5	0,0	103,5
Celkem rok 2008/2009	698,8	471,1	227,8
2007/2008			
Mateřské školy	151,1	111,2	39,9
Základní školy	349,2	273,0	76,2
Základní umělecké školy	0,0	0,0	0,0
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	15,5	12,5	3,0
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	37,7	37,7	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	0,0	0,0	0,0
Zařízení školního stravování	107,1	0,0	107,1

Typ školy, zařízení	Průměrný přepočtený počet pracovníků		
	celkem	z toho	
		pedagogů	nepedagogů
Celkem rok 2007/2008	660,6	434,3	226,2
2006/2007			
Mateřské školy	145,5	106,8	38,7
Základní školy	345,6	271,6	74,0
Základní umělecké školy	0,0	0,0	0,0
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	14,5	11,5	3,0
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	37,4	37,4	0,0
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	0,0	0,0	0,0
Zařízení školního stravování	107,2	0,0	107,2
Celkem rok 2006/2007	650,2	427,3	222,9
2005/2006			
Mateřské školy	148,8	109,9	38,9
Základní školy	350,2	275,4	74,8
Základní umělecké školy	0,0	0,0	0,0
Gymnázia	0,0	0,0	0,0
Mateřské školy pro děti se SVP	14,6	11,5	3,1
Základní školy pro žáky se SVP	0,0	0,0	0,0
Školní družiny a kluby	38,0	37,6	0,4
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	0,0	0,0	0,0
Zařízení školního stravování	107,6	0,0	107,6
Celkem rok 2005/2006	659,2	434,4	224,8

Zdroj: výkazy MŠMT

B Základní vzdělávání

Na území SO ORP Jablonec nad Nisou po celé sledované období pracovalo 19 ZŠ. Z jejich celkového počtu je 15 zřízeno obcí, kraj je zřizovatelem dvou ZŠ, jedna škola je soukromá a jednu zřizuje církev. Všechny 4 základní školy zřizované jiným subjektem než obcí působí ve městě Jablonec nad Nisou. Kraj zřizuje dvě základní školy se speciálním vzdělávacím programem – Základní škola a mateřská škola Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4 a Základní škola Jablonec nad Nisou, Liberecká 1734/31. Jedinou soukromou školou je Svobodná základní škola, která poskytuje vzdělání jen v rozsahu prvního stupně základní školy. Zřizovatelem Základní školy Antonína Bratršovského je Biskupství litoměřické.

Z celkového počtu ZŠ zřizovaných obcí jich 9 působí na území Jablonce nad Nisou a po jedné v Janově nad Nisou, Josefově Dole, Lučanech nad Nisou, Nové Vsi nad Nisou, v Rádle a v Rychnově u Jablonce nad Nisou. Vzdělání v rozsahu 1. stupně poskytují školy v Nové Vsi nad Nisou a Rádle a také Svobodná základní škola v Jablonci nad Nisou.

Nejmenší ZŠ na Jablonecku je Základní škola a mateřská škola, Nová Ves nad Nisou. Ve školním roce 2012/2013 navštěvovalo tuto jednotřídní malotřídku jen 8 žáků. Druhou malotřídkou je Základní škola Rádlo, která poskytuje vzdělání v rozsahu prvního stupně základní školy jako dvoutřídní škola.

Tab. 3.4 Počet ZŠ v SO ORP ve školním roce 2005/2006 – 2012/2013

Za SO ORP Jablonec nad Nisou	Počet základních škol		
	celkem	úplné	neúplné
Obec	15	13	2
Kraj	2	2	0
Církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	1	0	1
Celkem	19	16	3

Zdroj: výkazy MŠMT

Nízká naplněnost těchto škol je dána mimo jiné dojížděnou dětí z malých obcí do větších škol v Jablonci nad Nisou a tedy jistou nedůvěrou rodičů v tyto malé školy. Tento trend může být pro školy v malých obcích zničující.

Tab. 3.5 Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou Název obce	Počet škol celkem	z toho					
		jedno- třídní	dvou- třídní	troj- třídní	čtyř- třídní	pěti- třídní	více- třídní
Celkem škol	2	1	1	0	0	0	0
Bedřichov	0	0	0	0	0	0	0
Dalešice	0	0	0	0	0	0	0
Jablonec nad Nisou	0	0	0	0	0	0	0
Janov nad Nisou	0	0	0	0	0	0	0
Josefův Důl	0	0	0	0	0	0	0
Lučany nad Nisou	0	0	0	0	0	0	0
Maršovice	0	0	0	0	0	0	0
Nová Ves nad Nisou	1	1	0	0	0	0	0
Pulečný	0	0	0	0	0	0	0
Rádlo	1	0	1	0	0	0	0
Rychnov u Jablonce nad Nisou	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: výkazy MŠMT

Na Jablonecku působí dvě základní školy s pěti třídami, ani jedna z nich se necítí být malotřídkou. První je soukromá Svobodná základní škola v Jablonci nad Nisou, která poskytuje vzdělání jen v rozsahu prvního stupně. Druhou je Základní škola a mateřská škola Josefův Důl, která nabízí vzdělání v rozsahu prvního i druhého stupně základní školy. Jako jediná úplná ZŠ však v souladu se školským zákonem poskytuje vzdělání na prvním stupni ve sloučených třídách. Ve školním roce 2012/2013 navštěvovalo tuto školu 62 žáků, z nich 9 žáků bylo v první třídě, 16 ve 2. – 3. třídě, 19 ve 4. – 5. třídě, 10 žáků v šesté a zbylých devět v 9. třídě základní školy. Geografická poloha obce Josefův Důl a její velikost opodstatňují existenci této obecní školy. Škola má velmi dobrá hodnocení, je držitelem certifikátu „Rodiče vítání“.

Ve všech 19 základních školách nacházejících se na území SO ORP navštěvovalo ve školním roce 2012/2013 svou třídu celkem 4 308 žáků. V souvislosti s předchozím demografickým vývojem se jejich počet od roku 2005 do roku 2010 snížil o 16,9 %, kdy dosáhl svého minima. V posledních dvou hodnocených letech se obsazenost ZŠ na území správního obvodu opět začala zvyšovat.

Nejvíce dětí se ve správním obvodu v posledním období zvýšené reprodukce žen narodilo v roce 2009. Nárůstu porodnosti předcházelo v prvním desetiletí 21. století dlouhé období poklesu porodnosti, které plynule pokračovalo od politických změn v roce 1989 a vlastně i od babyboomu v sedmdesátých letech minulého století. Nejméně dětí se v SO ORP živě narodilo v roce 1999, tyto děti teprve dokončují základní školní docházku. Je tedy nezbytné v dalších letech počítat s nárůstem počtu žáků na základních školách.

Tab. 3.6 ZŠ zřizované obcemi v SO ORP

Školní rok	Počet ZŠ	Samo- statné	Počet běžných tříd	Počet speciál- ních tříd	Počet žáků	Úv. pedag.	Počet žáků na 1 pedag.	Počet žáků na třídu	Počet žáků na školu
2012/2013	15	11	183	0	3 904	248,3	15,7	21,3	260,3
2011/2012	15	11	185	0	3 789	252,1	15,0	20,5	252,6
2010/2011	15	11	185	0	3 724	253,5	14,7	20,1	248,3
2009/2010	15	11	185	0	3 733	255,1	14,6	20,2	248,9
2008/2009	15	11	183	1	3 820	256,0	14,9	20,8	254,7
2007/2008	15	11	184	3	3 977	262,1	15,2	21,3	265,1
2006/2007	15	11	189	3	4 132	269,6	15,3	21,5	275,5
2005/2006	15	11	192	3	4 347	271,4	16,0	22,3	289,8

Zdroj: výkazy MŠMT

Část žáků ZŠ v průběhu školní docházky přechází studovat na víceleté gymnázium. Na území Jablonce nad Nisou poskytuje osmileté gymnaziální vzdělání Gymnázium, Jablonec nad Nisou, Dr. Randy 4096/13 a současně tato forma studia dobíhá na Gymnázium, Jablonec nad Nisou, U Balvanu 16, kde byla tato forma studia ukončena. V souladu s tímto vývojem se snižuje počet studentů nižších gymnázií a o jejich počet se zpětně navyšuje počet žáků ZŠ.

Počet žáků ZŠ zřizovaných obcemi v průběhu celého sledovaného období klesl o 10,2 %. Obsazenost obecních základních škol dosáhla svého minima ve školním roce 2010/2011 (3 724 žáků). V souladu s celkovým poklesem počtu dětí se snížila hodnota ukazatele počet žáků na jednu školu na úroveň 260,3 žáků na školu. Ukazatele počet žáků na jednu třídu ani počet žáků na jednoho pedagogického pracovníka se výrazněji nezměnily. Počet tříd i pracovních úvazků tak po celé sledované období kopíroval demografický vývoj regionu.

Tab. 3.7 Soukromé ZŠ a ZŠ zřizované krajem v SO ORP

Školní rok	Počet ZŠ	Samo- statné	Počet běžných tříd	Počet speciál- ních tříd	Počet žáků	Úv. pedag.	Počet žáků na 1 pedag.	Počet žáků na třídu	Počet žáků na školu
2012/2013	3	3	5	28	316	44,0	7,2	9,6	105,3
2011/2012	3	3	5	27	311	45,9	6,8	9,7	103,7
2010/2011	3	3	5	28	318	46,8	6,8	9,6	106,0
2009/2010	3	3	5	28	312	46,7	6,7	9,5	104,0
2008/2009	3	3	5	27	309	44,6	6,9	9,7	103,0
2007/2008	3	3	5	28	325	47,0	6,9	9,8	108,3
2006/2007	3	3	5	28	321	49,5	6,5	9,7	107,0
2005/2006	3	3	5	28	336	47,4	7,1	10,2	112,0

Zdroj: výkazy MŠMT

Dvě školy se speciálním vzdělávacím programem, jejichž zřizovatelem je v souladu se školským zákonem kraj, dohromady ve školním roce 2012/2013 navštěvovalo 228 žáků, tj. o 12,0 % méně než ve školním roce 2005/2006. Počet žáků na jednu třídu v nich nepatrně klesl na konečných 8,1 žáka na třídu a na jednoho pedagogického pracovníka na konci sledovaného období připadlo 6,3 žáků.

Na jediné soukromé škole v regionu se počet žáků se v průběhu hodnoceného období téměř nezměnil. V pěti třídách 1. stupně ve školním roce 2012/2013 získávalo základní vzdělání 88 dětí. Na jednu třídu v této škole připadlo 17,5 žáků a na jednoho pedagogického pracovníka 14,7 žáků. Menší třídy a méně žáků připadající na jednoho učitele jsou jednou z výhod, která soukromá škola oproti škole zřizované obcí nabízí.

Mezi roky 2005 a 2012 se snížil počet dětí navštěvujících jedinou církevní školu v regionu o 43,9 %. Ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo školu 157 žáků, na jednoho učitele připadlo 11,1 žáků a na jednu třídu 17,4 žáků. Na konci sledovaného období pravidelně docházelo už jen 88 žáků, což odpovídalo 9,6 žákům na jednoho pedagogického pracovníka a 8,1 žákům na jednu třídu.

Tab. 3.8 Církevní ZŠ v SO ORP

Školní rok	Počet ZŠ	Samostatné	Počet běžných tříd	Počet speciálních tříd	Počet žáků	Úv. pedagog.	Počet žáků na 1 pedagog.	Počet žáků na třídu	Počet žáků na školu
2012/2013	1	1	8	0	88	9,2	9,6	11,0	88,0
2011/2012	1	1	8	0	89	9,0	9,9	11,1	89,0
2010/2011	1	1	8	0	100	10,8	9,3	12,5	100,0
2009/2010	1	1	8	0	106	10,3	10,3	13,3	106,0
2008/2009	1	1	9	0	113	12,6	9,0	12,6	113,0
2007/2008	1	1	9	0	119	13,2	9,0	13,2	119,0
2006/2007	1	1	9	0	139	13,1	10,6	15,4	139,0
2005/2006	1	1	9	0	157	14,2	11,1	17,4	157,0

Zdroj: výkazy MŠMT

Ze všech 19 subjektů zajišťujících základní vzdělávání na Jablonecku mají čtyři v kompetenci i vzdělávání předškolní. Jsou to ZŠ v Janově nad Nisou, Josefově Dole, Nové Vsi nad Nisou a v Rychnově u Jablonce nad Nisou. Všechny školy ve správním obvodu zajišťují pro své žáky i školní družinu. ZŠ Antonína Bratřovského a ZŠ a MŠ Janov nad Nisou disponují jak školní družinou, tak i školním klubem.

V regionu působí při ZŠ celkem 21 školních jídelen a výdejen. Neplatí však pravidlo, že každá škola má alespoň jedno stravovací zařízení. Žáci a pedagogický sbor ze Svobodné ZŠ a také ZŠ v Kamenné ulici dochází na stravování do školní jídelny v Gymnáziu Dr. Randy 4096/13, děti a další pracovníci ze základní školy v Lučanech nad Nisou pak do školní jídelny v MŠ tamtéž. Naopak speciální ZŠ v Liberecké ulici provozuje v rámci jedné právnické osoby dvě stravovací zařízení – školní jídelnu i výdejnu. Dvě oddělená pracoviště stravovacího zařízení jsou zřízena i v ZŠ v Kokoníně v Rychnovské ulici 216 (jedno pro odloučené pracoviště ve Vrkoslavcích v Janáčkově ulici 42). Podobně fungují i stravovací služby v ZŠ a MŠ Janov nad Nisou, ZŠ a MŠ Josefův Důl a ZŠ a MŠ Rychnov u Jablonce nad Nisou, které poskytují služby odděleně ve dvou jídelnách pro základní a mateřskou školu.

Tab. 3.9 Součásti základních škol v jednotlivých obcích SO ORP

Název obce	Počet základních škol celkem	v nich součástí				
		ZŠ	MŠ	ŠD (ŠK)	ŠJ	Jiné
Celkem	19	19	4	21	21	39
Bedřichov	0	0	0	0	0	0
Dalešice	0	0	0	0	0	0
Jablonec nad Nisou	13	13	0	14	13	28
Janov nad Nisou	1	1	1	2	2	0
Josefův Důl	1	1	1	1	2	1
Lučany nad Nisou	1	1	0	1	0	2
Maršovice	0	0	0	0	0	0
Nová Ves nad Nisou	1	1	1	1	1	2
Pulečný	0	0	0	0	0	0
Rádlo	1	1	0	1	1	3
Rychnov u Jablonce n. N.	1	1	1	1	2	3

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

Většina škol v regionu disponuje vlastním hřištěm a tělocvičnou v areálu školy. Děti z církevní a soukromé školy v Jablonci nad Nisou dochází při hodinách tělesné výchovy do Městské haly. Jablonecké školy mohou bezplatně využívat kromě vlastních sportovišť v dopoledních hodinách i sportoviště zřízená a provozovaná městem Jablonec nad Nisou (zimní stadion, lehkootletická hala na Střelnici, městská hala). Škola v Janově nad Nisou si pronajímá tělocvičnu od Janovské o.p.s. Škola v Rychnově u Jablonce nad Nisou využívá své vlastní sportoviště a současně i městskou sportovní halu. Jednotlivá hřiště u škol jsou často veřejně přístupná, takto jsou například využívána školní hřiště a stadiony u jabloneckých základních škol v ulicích Na Šumavě, Pasířská, Mozartova a Rychnovská. Některá sportoviště jsou nová, či nově zrekonstruovaná, příkladem je hřiště s umělým povrchem při ZŠ Rádlo. Technický stav některých sportovišť však není vyhovující – takovýmto nevyhovujícím hřištěm disponuje například ZŠ v Arbesově ulici.

Tab. 3.10 Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí ve školním roce 2012/2013 v SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou Název obce	Počet škol	Počet tříd	Počet žáků	Průměrný počet žáků na školu	Průměrný počet žáků na třídu
Celkem	15	183	3 904	260,3	21,3
Bedřichov	0	0	0	0,0	0,0
Dalešice	0	0	0	0,0	0,0
Jablonec nad Nisou	9	147	3 344	371,6	22,7
Janov nad Nisou	1	9	139	139,0	15,4
Josefův Důl	1	5	62	62,0	12,4
Lučany nad Nisou	1	8	108	108,0	13,5
Maršovice	0	0	0	0,0	0,0
Nová Ves nad Nisou	1	1	8	8,0	8,0
Pulečný	0	0	0	0,0	0,0
Rádlo	1	2	33	33,0	16,5
Rychnov u Jablonce n. N.	1	11	210	210,0	19,1

Zdroj: výkazy MŠMT

Nejvíce žáků a nejvíce ZŠ v SO ORP se nachází v samotném Jablonci nad Nisou. Ve všech 9 školách zřizovaných městem se ve školním roce 2012/2013 učilo 3 344 žáků. Na jednu obecní školu zde připadlo 371,6 žáků a na jednu třídu 22,7 žáků. Na všech ZŠ dohromady, bez ohledu na jejich zřizovatele, zde navštěvovalo školní docházku 3 748 dětí, což odpovídá 288,3 žákům na školu a 19,9 žákům na jednu třídu.

V okolních obcích jsou školy menší. Největší je ZŠ v Rychnově u Jablonce nad Nisou, do které v posledním hodnoceném roce docházelo 210 dětí a v jedné třídě zde v průměru bylo 19,1 žáků. Naopak nejmenší školou je jednotřídka v Nové Vsi nad Nisou s 8 žáky prvního stupně.

Neúplná ZŠ má ročníky jen 1. stupně nebo jen 2. stupně. Takové základní školy jsou na území správního obvodu tři – Svobodná základní škola v Jablonci nad Nisou a malotřídky v Nové Vsi nad Nisou a v Rádle. Všechny ostatní základní školy jsou úplnými, i když jako například škola v Josefově Dole nemají naplněny všechny ročníky druhého stupně.

Tab. 3.11 Počet úplných a neúplných ZŠ v SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou Název obce	Počet škol	Počet úplných škol	Počet neúplných škol
Celkem	19	16	3
Bedřichov	0	0	0
Dalešice	0	0	0
Jablonec nad Nisou	13	12	1
Janov nad Nisou	1	1	0
Josefův Důl	1	1	0
Lučany nad Nisou	1	1	0
Maršovice	0	0	0
Nová Ves nad Nisou	1	0	1
Pulečný	0	0	0
Rádlo	1	0	1
Rychnov u Jablonce nad Nisou	1	1	0

Zdroj: výkazy MŠMT

V ZŠ správního obvodu zřizovaných obcemi ve školním roce 2012/2013 pracovalo 248,3 pedagogických pracovníků, přepočteno na plné úvazky. Nadpoloviční většina z nich vyučovala na druhém stupni (130,7 pedagogických úvazků), na prvním stupni pak působilo 117,6 učitelů. Většina všech pedagogických pracovníků jsou ženy. Na prvním stupni vyučovalo pouze 5,2 % mužů a na druhém stupni 28,2 % mužů.

Tab. 3.12 Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou		Fyzické osoby	Přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	celkem	z toho ženy
Pedagogičtí pracovníci celkem		.	248,3	205,3
v tom vyučující	na 1. stupni	.	117,6	111,5
	na 2. stupni	.	130,7	93,8

Zdroj: výkazy MŠMT

V ostatních čtyřech školách, zřizovaných krajem, soukromou osobou nebo církví, působilo dalších 24,7 pedagogických pracovníků (přepočteno na plně zaměstnané) na 1. stupni, 26,5 na 2. stupni ZŠ a v přípravných třídách další dva pedagogičtí pracovníci. I zde je většina pedagogů ženského pohlaví.

V souvislosti se začleňováním dětí a žáků se speciálními potřebami do „běžného“ prostředí škol je nezbytné vytváření podmínek pro tuto integraci/inkluzi. Jednou z možných forem vyrovnávacích a podpůrných opatření pro tyto děti a žáky je zvyšování počtu pedagogických asistentů ve školách. Významnou součástí školního vzdělávání je také poradenský systém, který kromě pedagogicko-psychologických poraden utváří výchovní poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové ve školách. Potřeba zvyšování počtu a kvality těchto pedagogických pracovníků je nezbytná, avšak pro většinu školních subjektů finančně náročná.

Tab. 3.13 Ostatní pedagogičtí pracovníci škol v SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou		Fyzické osoby		Přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
Asistenti pedagoga	pro žáky se zdravotním postižením	22	19	11,4	9,4
	pro žáky se sociálním znevýhodněním	3	3	2,2	2,2
Psychologové		0	0	0,0	0,0
Speciální pedagogové		2	2	0,7	0,7
Výchovní poradci		15	13	.	.

Zdroj: výkazy MŠMT

Ve všech základních školách ve správním obvodu Jablonec nad Nisou ve školním roce 2012/2013 působilo 22 asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením, 3 asistenti pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním, 2 speciální pedagogové a 15 výchovných poradců, kteří byli současně učiteli na svých školách. Nejvíce z nich vykonávalo svoji činnost v speciální základní škole v Liberecké ulici. Z celkového počtu dalších pedagogických pracovníků pracovalo v základních školách zřizovaných obcemi 9 asistentů pro žáky se zdravotním postižením, dva speciální pedagogové a 12 výchovných poradců.

Postupné snižování počtu žáků ZŠ do roku 2010 úzce souvisí s vývojem porodnosti. Počet živě narozených se v druhé půli prvního desetiletí začal výrazně zvyšovat. Děti narozené v tomto období již dorůstají věku školní docházky, a tak postupně začínají navyšovat obsazenost škol. Nárůst počtu žáků základních škol lze očekávat i v několika dalších letech. Počet pracovních úvazků v průběhu sledovaného období reagoval na měnící se počty žáků a úroveň ukazatele počet žáků na jeden pracovní úvazek se tak v průměru všech škol výrazněji nezměnila.

Tab. 3.14 Počet škol a žáků na jednoho přepočteného pracovníka v SO ORP

Školní rok	Počet škol	Počet žáků	Počet pedagogů (přepočtený stav)	Počet žáků na jednoho přepočteného pracovníka
2012/2013	19	4 308	301,5	14,3
2011/2012	19	4 189	307,0	13,6
2010/2011	19	4 142	311,1	13,3
2009/2010	19	4 151	312,1	13,3
2008/2009	19	4 242	313,2	13,5
2007/2008	19	4 421	322,3	13,7
2006/2007	19	4 592	332,2	13,8
2005/2006	19	4 840	333,0	14,5

Zdroj: výkazy MŠMT

Vývoj počtu absolventů ZŠ úzce souvisí s vývojem porodnosti v regionu. Do roku 1999 počet živě narozených na území správního obvodu klesal a teprve v následujících letech začal pozvolna stoupat. Nejmenší početná generace narozená v roce 1999 dokončí ZŠ ve školním roce 2013/2014 nebo v následujícím. Je tedy možné předpokládat, že doposud klesající trend vývoje počtu absolventů se obrátí a meziročně začne absolventů přibývat. Opětný úbytek počtu absolventů lze očekávat až v roce, kdy do 9. tříd základních škol dorostou děti narozené v roce 2009.

Na vývoj počtu absolventů základních škol má vliv i počet dětí, které po dokončení 5. či 7. třídy přecházejí na víceletou střední školu. V souvislosti s ukončením a dobíháním osmiletého gymnaziálního vzdělávání na gymnáziu v ulici U Balvanu se počet žáků přecházejících po dokončení 5. třídy na střední školu mezi roky 2010 a 2012 snížil na polovinu.

Tab. 3.15 Počet absolventů ZŠ v SO ORP

Žáci, kteří ukončili školní docházku		2005/2006		2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
		běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy
v tom	v 1. – 5. ročníku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	v 6. ročníku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	v 7. ročníku	0	4	1	0	4	3	1	1	0	0	0	2	0	0	2	0
	v 8. ročníku	14	2	11	5	16	5	18	11	10	2	13	10	9	3	15	0
	v 9. ročníku	579	21	589	34	573	24	502	26	472	23	418	20	380	22	361	19
	v 10. ročníku	0	0	0	5	0	2	0	3	0	5	0	4	0	2	0	2
Žáci, kteří přešli do SŠ																	
v tom	z 5. ročníku	53	0	59	0	54	0	50	0	51	0	62	0	48	0	31	0
	ze 7. ročníku	11	0	5	0	4	0	0	0	2	0	1	0	1	0	3	0
Žáci 1. ročníku dodatečným odkladem PŠD		13	1	1	0	3	1	0	1	2	0	3	0	0	0	3	0

Zdroj: výkazy MŠMT

Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou na území správního obvodu určeny tři školy – MŠ speciální Jablonec nad Nisou, Palackého 37, ZŠ a MŠ Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4 a ZŠ Jablonec nad Nisou, Liberecká 1734/31.

Jedinou speciální mateřskou školou na území správního obvodu je MŠ v Palackého ulici. Školu dobrovolně k 1. 9. 2001 zřídilo město a navštěvují ji děti ve věku 3 až 7 let „na doporučení dětského nebo odborného lékaře, pedagogicko-psychologické poradny, klinického logopeda nebo speciálně pedagogických center. MŠ pomáhá dětem zdravým, dětem s adaptačními problémy, úzkostným dětem, hyperaktivním, s poruchou pozornosti a soustředěnosti, s vadami řeči, se sluchovými a zrakovými vadami, s autismem, s mentálním postižením, s tělesným postižením a kombinovanými vadami.“ (zdroj www stránky školy)

Obě základní školy poskytující vzdělání v rámci speciálních vzdělávacích programů vznikly 3. září 1990 rozdělením zvláštní školy v Liberecké ulici. Zřizovatelem obou škol je Liberecký kraj. Obě základní školy jsou zároveň praktickými základními školami.

Povinnost zřizovat mateřské a základní školy pro děti se zdravotním a mentálním postižením, ale i základních uměleckých škol a středisek volného času je v souladu se školským zákonem dána prvotně krajské samosprávě. Platný školský zákon však umožňuje zřídit takovou školu i obci (viz § 178). Záleží pouze na dohodě obou samosprávných celků (v tomto případě Libereckého kraje a města Jablonec nad Nisou), který z nich se zřizovatelských kompetencí u těchto významných vzdělávacích institucí ujme.

Tab. 3.16 Přehled škol pro žáky se speciálním vzdělávacími potřebami v SO ORP

	Celkem	z toho zřízené			
		krajem	obcí	církví	soukromé
Ředitelství celkem	3	2	1	0	0
z toho mateřská škola pro děti se zdrav. postižením	1	0	1	0	0
Mateřská škola při zdravotnickém zařízení	1	1	0	0	0
Základní škola pro žáky se zdrav. postižením	0	0	0	0	0
Základní škola při zdravotnickém zařízení	1	1	0	0	0
Základní škola praktická	2	2	0	0	0
Základní škola speciální	2	2	0	0	0
Přípravný stupeň základní školy speciální	1	1	0	0	0

Zdroj: oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

ZŠ a MŠ v Kamenné ulici na svých www stránkách uvádí, že cílem školy je výchova a vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, kteří se vyučují dle vzdělávacího programu „Zvláštní škola“. Ve škole jsou i žáci s těžšími formami mentálního postižení. Ti jsou vyučováni ve speciální pro ně určené třídě a učí se podle vzdělávacího programu „Pomocná škola“. Kapacita ZŠ je 135 žáků. Součástí školy jsou odloučená pracoviště pro děti hospitalizované na dětském oddělení Nemocnice Jablonec nad Nisou. Škola tak zajišťuje vzdělávání prostřednictvím jedné učitelky pro mateřskou školu (kapacita 16 dětí) a jedné učitelky pro základní školu (kapacita 15 žáků).

ZŠ v Liberecké ulici poskytuje základní vzdělávání žákům s různým stupněm mentálního postižení, s poruchou autistického spektra a se souběžným postižením více vadami. Součástí základní školy je speciální ZŠ s kapacitou 42 žáků, praktická ZŠ s kapacitou 175 žáků, přípravný stupeň speciální ZŠ s kapacitou 6 žáků a přípravné třídy ZŠ s kapacitou 30 žáků. Celková kapacita školy je 208 žáků. Nedílnou součástí školy je i Speciálně pedagogické centrum.

Podle dat poskytnutých MŠMT do školního roku 2008/2009 speciální třídy poskytovala i Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76. Podle vyjádření pracovníků oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou se jednalo o vyrovnávací třídy. Nejednalo se o speciální třídy zřízené podle školského zákona.

Většina dětí ze správního obvodu navštěvuje obecní školu. Počet obecních škol a jejich kapacita výrazně převyšuje nabídku základních škol jiných zřizovatelů. Do krajem zřizovaných speciálních základních škol, soukromé Svobodné základní školy a církevní Základní školy Antonína Bratřovského dohromady dochází okolo 10 % všech dětí, které navštěvují základní školu. Obecní školy, zvláště pak

ve velkých městech, zpravidla poskytují vzdělání ve větších třídách, než školy jiných zřizovatelů. Průměrný počet žáků na jednu třídu ve správním obvodu ve školách zřizovaných obcemi ve školním roce 2012/2013 dosáhl počtu 21,3 žáků na jednu třídu. Ve městě Jablonec nad Nisou pak tento ukazatel odpovídal hodnotě 22,7 žáků na jednu třídu.

Tab. 3.17 Základní údaje o základním vzdělávání ve správním obvodu v obcích SO ORP

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu
2012/2013		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	21,3	90,6
- jinými subjekty	9,9	9,4
Průměrný počet žáků celkem	19,2	x
2011/2012		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,5	90,5
- jinými subjekty	10	9,5
Průměrný počet žáků celkem	18,6	x
2010/2011		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,1	89,9
- jinými subjekty	10,2	10,1
Průměrný počet žáků celkem	18,3	x
2009/2010		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,2	89,9
- jinými subjekty	10,2	10,1
Průměrný počet žáků celkem	18,4	x
2008/2009		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	20,9	90,1
- jinými subjekty	10,3	9,9
Průměrný počet žáků celkem	18,9	x
2007/2008		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	21,6	90
- jinými subjekty	10,6	10
Průměrný počet žáků celkem	19,6	x
2006/2007		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	21,9	90
- jinými subjekty	11	10
Průměrný počet žáků celkem	19,9	x
2005/2006		
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných		
- obcemi	22,6	89,8
- jinými subjekty	11,7	10,2
Průměrný počet žáků celkem	20,7	x

Zdroj: výkazy MŠMT

Na území správního obvodu pracuje 19 základních škol. Jejich kapacita je dohromady 6 608 žáků. Reálnou kapacitu základních škol však ovlivňují o další skutečnosti, např. fakt, že dočasně nevyužité prostory škola pronajala, anebo proměnila ve specializované učebny. Město Jablonec nad Nisou v několika případech v prostoru nevyužívaných částí škol zřídilo odloučené pracoviště mateřské školy. Ve školním roce 2012/2013 však nebyl problém umístit do školních lavic 4 308 dětí.

Zápis pro školní rok 2012/2013 proběhl ve městě Jablonec nad Nisou ve všech obecních základních školách 9. února 2012. „S ohledem na jejich celkovou kapacitu se nemusel žádný z rodičů obávat, že by jeho dítě nebylo do 1. ročníku ZŠ přijato. Díky Obecně závazné vyhlášce o školských obvodech základních škol má každý prvňáček ve svém školském obvodu místo rezervováno. Záleželo tedy na rodičích, zda uvedenou zákonnou možnost využili nebo se rozhodli zapsat své dítě v jiné ZŠ.“ (Jablonecký měsíčník – březen 2012). V září roku 2012 se tak pro žáky prvních tříd otevřelo 17 tříd. Na začátku února 2014 ve městě Jablonec nad Nisou proběhly v jeden termín zápisy do prvních tříd městem zřizovaných škol pro školní rok 2014/2015. Do 21 prvních tříd nastoupí o padesát dětí více než v předchozím školním roce.

Mezi „běžnými“ základními školami hrají významnou roli i Základní a mateřská škola Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4, Základní škola Jablonec nad Nisou, Liberecká 1734/31 a Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76. Zřizovatelem prvních dvou je Liberecký kraj.

Tab. 3.18 Popis ZŠ v SO ORP za školní rok 2012/2013

Název ZŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Popis/ komentář
Celkem za SO ORP		6 608	4 308	2 300	
Základní škola Antonína Bratršovského	Jablonec n. Nisou	170	88	82	církevní škola
Svobodná základní škola, o.p.s., Jablonec nad Nisou	Jablonec n. Nisou	90	88	2	soukromá škola, jen 1. stupeň
Základní škola a mateřská škola Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	135	88	47	zřizovatelem školy je Liberecký kraj, součástí školy jsou ZŠ praktická a ZŠ speciální, odloučená pracoviště pro hospitalizované děti ZŠ a MŠ při nemocnici
Základní škola Jablonec nad Nisou, Liberecká 1734/31, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	208	140	68	zřizovatelem školy je Liberecký kraj, součástí školy je ZŠ praktická, ZŠ speciální, přípravný stupeň ZŠ speciální a dvě přípravné třídy ZŠ; nedílnou součástí školy je Speciálně pedagogické centrum
Základní škola Jablonec nad Nisou – Rýnovice, Pod Vodárnou 10, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	270	189	81	
Základní škola Jablonec nad Nisou, Na Šumavě 43, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	700	469	231	

Název ZŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Popis/ komentář
Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	500	264	236	od r. 2006 dva vzdělávací programy – Montessori a běžný; do šk. roku 2008/2009 speciální vyrovnávací třídy na 1. stupni školy, nejednalo se o speciální třídy zřízené dle školského zákona
Základní škola Jablonec nad Nisou, Pasířská 72, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	720	395	325	
Základní škola Jablonec nad Nisou – Mšeno, Mozartova 24, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	900	404	496	
Základní škola Jablonec nad Nisou – Mšeno, Arbesova 30, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	560	416	144	
Základní škola Jablonec nad Nisou, Liberecká 26, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	700	628	72	
Základní škola Jablonec nad Nisou, Pivovarská 15, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	280	274	6	
Základní škola Jablonec nad Nisou – Kokonín, Rychnovská 216, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	420	305	115	odloučené pracoviště Vrkoslavice – Janáčkova 42
Základní škola a mateřská škola Janov nad Nisou, příspěvková organizace	Janov n. Nisou	250	139	111	
Základní škola a mateřská škola Josefův Důl, okres Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace	Josefův Důl	200	62	138	1. i 2. stupeň ZŠ, ve šk. roce 2012/2013 výuka jen v pěti třídách: 1. třída 9 žáků; 2. – 3. třída 16 žáků; 4. – 5. třída 19 žáků; 6. třída 10 žáků; 9. třída 9 žáků; škola je držitelem certifikátu „Rodiče vítáni“
Základní škola, Lučany nad Nisou, okres Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace	Lučany n. Nisou	180	108	72	ve školním roce 2012/2013 8 tříd
Základní škola a mateřská škola, Nová Ves nad Nisou, příspěvková organizace	Nová Ves n. N.	35	8	27	jen 1. stupeň základní školy – jednotřídní malotřídka
Základní škola Rádlo, okres Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace	Rádlo	40	33	7	jen 1. stupeň základní školy – dvoutřídní malotřídka
Základní škola a mateřská škola, Rychnov u Jablonce nad Nisou, příspěvková organizace	Rychnov u Jabl. n. N.	250	210	40	

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

ZŠ a MŠ v Kamenné ulici má kapacitu 120 žáků pro praktickou základní školu a 6 žáků pro základní školu speciální. Nezastupitelnou roli v základním, ale i předškolním vzdělávání v regionu hrají její odloučená pracoviště pro hospitalizované děti na dětském oddělení jablonecké nemocnice – ZŠ při nemocnici s kapacitou 15 žáků, MŠ při nemocnici s kapacitou 16 žáků. Ačkoli v názvu subjektu je výslovně „mateřská škola“, škola zajišťuje pouze učitelku mateřské školy pro dětské oddělení v nemocnici a není započtena do počtu mateřských škol působících na území SO ORP Jablonec nad Nisou. Speciální základní škola v Liberecké ulici disponuje kapacitou 208 žáků pro ZŠ praktickou i speciální, současně otvírá i přípravný stupeň ZŠ speciální s kapacitou 6 dětí a přípravnou třídu ZŠ s kapacitou 30 žáků.

Z tiskové zprávy Magistrátu města Jablonec nad Nisou ze dne 23. 12. 2013 pak vyplývá, že Liberecký kraj chce převést zřizovatelské kompetence ZŠ a MŠ Kamenná na statutární město Jablonec nad Nisou. Liberecký kraj tak chce převést na město další ze škol, jejíž zřizovací povinnost je ze školského zákona prvotně dána kraji. Město na sebe již dříve převedlo dům dětí a mládeže a základní uměleckou školu a dobrovolně zřídilo speciální mateřskou školu. Podle informací z oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou je záměrem Krajského úřadu Libereckého kraje předat městu obě praktické části ZŠ speciálních škol v Kamenné i Liberecké ulici a ve své kompetenci si přenechat pouze součást speciální ZŠ.

Integrace /inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd ZŠ a s tím související omezení a zpřísnění pravidel při přijímání těchto dětí do speciálních a praktických základních škol v současné době je významným tématem diskusí. V době, kdy nastupují do základních škol „silné“ ročníky a většina tříd je naplňována do nejvyššího možného počtu, je řešení této otázky, jak z pohledu naplněnosti tříd, tak i absence podpory a zajištění podmínek pro možnost integrace, komplikované. Vzhledem k rozsáhlosti této problematiky je jí věnována podkapitola C „Integrace/inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd základních škol“

Základní škola v ulici 5. května 76 nabízí kromě běžného vzdělávacího programu výuku podle principů metody Marie Montessori. Ve školním roce 2013/2014 takto pracovaly dvě třídy, ve kterých bylo 63 žáků – v jedné třídě děti 1. a 2. ročníku a ve druhé spolu děti 3., 4. a 5. ročníku. Do prvního ročníku třídy přecházejí především děti z MŠ Montessori ve Vrkoslavicích, zájem o ni stoupá. V současné době tato ZŠ usiluje o získání akreditace pro výuku podle Marie Montessori i pro druhý stupeň. Základní škola otevírala do školního roku 2008/2009 na prvním stupni školy i speciální – vyrovnávací třídy, jejich počet se však postupně snižoval. Ve školním roce 2008/2009 měla škola jednu specializovanou ve 4. ročníku a v následujícím roce již žádnou.

Ve školním roce 2013/2014 navštěvovalo základní školy na území správního obvodu 4 414 dětí, o 106 více než v minulém školním roce. V souladu se demografickým vývojem lze předpokládat, že počet prvňáčků se bude do školního roku 2015/2016 zvyšovat a v následujících letech začne pozvolna klesat. Celkový počet žáků základních škol však zvýšení porodnosti v České republice ovlivní na výrazně delší dobu. Současná kapacita základních škol – 6 608 dětí by měla tento nárůst s rezervou pojmout.

Kapacita obecních základních škol ve správním obvodu je podle rejstříku škol a školských zařízení 6 005 žáků, současná reálná kapacita těchto ZŠ je podle informací pracovníků oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou odhadována na 3 904. Město předpokládá, že

tato kapacita bude v dalších letech dostačující, anebo je připraveno v příštích letech vzniklou situaci s předstihem řešit obdobně, jako před nedávnem nárůst počtu dětí v MŠ.

Tab. 3.19 Očekávaný vývoj počtu žáků ve správním obvodu v SO ORP

Počet žáků správního obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet žáků)	Počet žáků/ kapacita v %
Kapacita všech ZŠ k 30. 9. 2013	6 608	x	x
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	.	x	x
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	.	x	x
Počet žáků k 30. 9. 2013	4 414	2 194	66,8
Předpoklad ke konci roku 2018 (odhad)	5 140	.	.
Předpoklad ke konci roku 2023 (odhad)	5 090	.	.

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec n. Nisou, vlastní odhady

C Integrace/inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd základních škol

Jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, je integrace nebo chceme-li inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd ZŠ dlouhodobě velmi aktuální problematikou. Rozdíl mezi integrací a inkluzí lze vymezit pomocí jejich definic. Integrace má za cíl začlenit děti se zvláštními vzdělávacími potřebami do běžných tříd a poskytnout jim společnou zkušenost s jejich vrstevníky a přitom respektovat jejich specifické potřeby. Inkluze znamená vytvoření takového prostředí ve třídě, které vítá a oceňuje odlišnosti.

Integrace se týká několika rozdílných skupin dětí a žáků. V první řadě se jedná o začlenění zdravotně či tělesně postižených. Integrace těchto dětí je závislá na připravenosti školy z pohledu stavebních úprav (typicky bezbariérovost) či na finančních zdrojích pokrývajících náklady na pedagogické a osobní asistenty. Další početnou skupinou dětí jsou děti se specifickými vývojovými poruchami učení, mezi které patří i děti hyperaktivní. Tyto děti často vyžadují individuální péči a přístup. Jejich začlenění do běžných tříd je závislé na schopnostech pedagogů či možnosti financování dalších pedagogických asistentů. Poslední skupinou jsou děti ze sociálně znevýhodněných rodin. Pouze část z nich je tvořena dětmi z neintegrováných zpravidla romských rodin, jejichž sociální začlenění nejen v případě vzdělávání je velmi komplikované. Právě začlenění dětí z neintegrováných rodin je v současné době výraznou problematikou v oblasti školství, ačkoli se v regionu dotýká jen několika desítek rodin.

Řešení integrace či inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je v současné době výrazně komplikováno nástupem „silných“ ročníků do prvních tříd základních škol a naplněností tříd žáky do nejvyššího možného počtu. Učitel se má individuálně věnovat žákům slabším, žákům s různými druhy postižení či poruch i žákům nadaným. Tento úkol není schopen v přeplněné třídě i při sebelepší vůli jeden pedagogický pracovník na 100 % zabezpečit. Integrace tak, jak si ji nadřízené orgány představují, by za popsaných podmínek mohla mnoha žákům, kteří jsou v současné době zařazováni do speciálních a praktických základních škol, spíše uškodit než jim pomoci se rozvíjet. Ředitelé škol se k tomuto problému neobrací zády. Je ale potřeba v běžných ZŠ vytvořit takové podmínky, ať už

materiální, finanční, personální, prostorové, nebo jiné, aby mohlo být těmto žákům poskytnuto odpovídající vzdělání. Učitelé, vedení škol i jednotlivé orgány státní správy v této oblasti intenzivně spolupracují a děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou do „běžných“ škol opravdu přijímány.

V úvodu kapitoly byly vyjmenovány tři nejvýznamnější skupiny dětí, kterých se inkluze dotýká. První dvě skupiny, tedy děti zdravotně a tělesně postižené a děti se specifickými vývojovými poruchami učení, se při začleňování do majoritní společnosti potýkají především s postojem ostatních obyvatel, který je spíše strachem z neznáma. Jejich integrace je závislá především na schopnostech pedagogů a finančních zdrojích na pokrytí nákladů na pedagogické a osobní asistenty. Významnou součástí těchto opatření je pak poradenský systém, který kromě pedagogicko-psychologických poraden utváří výchovni poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové. Většina škol je již z pohledu infrastruktury připravena.

Inkluze poslední skupiny dětí, tedy dětí z neintegrováných zpravidla romských rodin je zcela jednoznačně ovlivněna negativním postojem všech zainteresovaných složek obyvatelstva. Současně zde hrají roli minimálně dva významné faktory. Prvním je obtížná spolupráce s rodiči. Současnou realitou podle pracovníků oddělení školství jabloneckého magistrátu je, že velká část rodičů budoucích „prvňáčků“ z neintegrováných romských rodin nepřivede své dítě k zápisu do první třídy a dítě buď do školy nenastoupí anebo se na začátku školního roku dostaví bez jakékoli předešlé domluvy. Mnoho těchto dětí pak přichází z domova do školy nevybaveno, a to nejen materiálně – běžnými školními pomůckami, ale bohužel nemá osvojeny ani základní hygienické, pracovní i sociální návyky, což ztěžuje jejich přirozené začlenění do kolektivu. I přes společné úsilí škol, jejich učitelů a orgánů působících v oblasti vzdělávání je jejich začlenění do běžných tříd při absenci spolupráce rodičů velmi obtížná. Spolupráce s rodiči, případně širší rodinou dětí, které vyžadují specifické přístupy ve vzdělávání, je pro úspěšnou inkluzi v oblasti vzdělávání prvořadá.

Druhým významným faktorem ovlivňujícím začleňování dětí ze sociálně nepřizpůsobivých rodin je statut trvalého bydliště, které je rozhodujícím zákonným kritériem pro přijímání dětí při zápisu do 1. tříd ZŠ i v případě zařazování dětí do ostatních ročníků ZŠ během školního roku (např. při přestěhování, návratu ze zahraničí apod.). Řada nepřizpůsobivých rodin má jako trvalé bydliště zapsáno sídlo městského či obecního úřadu nebo své bydliště nejsou schopny doložit vůbec. Je to dáno tím, že postrádají někdy i základní povědomí o fungování společnosti a v systému se neorientují. Především ve větších městech se pak tyto žáci spádově koncentrují do jediné školy, což není pro integraci žádoucí a pro tyto děti přínosné.

Je nezbytné konstatovat, že i zázemí těchto dětí je většinou problematické. Jejich rodiče zpravidla získali vzdělání ve zvláštních/speciálních školách a jsou sociálně nepřizpůsobiví. Velmi často se jedná o rozvětvené rodiny s velkým počtem dětí a rozsáhlým příbuzenstvem. V mnoha případech jsou to také rodiny s negativními jevy chování – užívání návykových látek, gamblerství ap. Podporu těmto rodinám poskytují sociální pracovníci, avšak spolupráce klientů je na bázi dobrovolnosti. Je zřejmé, že kompetence a možnosti sociálních pracovníků jsou nedostatečné. V současném systému však existuje jen málo zákonných nástrojů k zabezpečení dodržování základních společenských norem a pravidel – jedním z nich je povinná školní docházka, jejíž zanedbání je trestným činem. Na druhé straně je třeba si uvědomit, že ani sebelepší systém nebude fungovat, pokud budou uvedení občané pasivně provádění nastavenými opatřeními.

Je všeobecně přijímanou skutečností, že řešením problematiky neintegrováné části zpravidla romské populace je zajištění vzdělanosti. Vzdělanost s sebou přináší uplatnění na trhu práce a také sociální uvědomění. Z pohledu celospolečenského postoje je v současnosti tato idea nereálná. Přesto je nezbytné vytvářet podmínky pro inkluzi této části obyvatelstva. Řešení této problematiky není v meziobecní spolupráci, ale v systémových opatřeních. Nezbytným systémovým krokem je vytvoření zákonných nástrojů a opatření pro posílení spolupráce rodičů se školami a dalšími institucemi a zajištění takového legislativního prostředí, které by inkluzi sociálně nepřízpůsobivého obyvatelstva podpořilo. Jedním z často navrhovaných opatření je zavedení povinné docházky do mateřských škol v posledním roce před zahájením školní docházky. V současné době je docházka „předškoláků“ do mateřských škol dobrovolná s tím, že děti v předškolním věku mají při přijímání na MŠ přednost. Významným podpůrným prvkem v oblasti integrace sociálně nepřízpůsobivého obyvatelstva je zřizování přípravných tříd v základních školách. V Jablonci nad Nisou pracují již od roku 1993 při speciální základní škole v Liberecké ulici. Vedle posílení zákonných nástrojů je třeba zvyšovat kvalifikaci pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí, vytvářet metodickou podporu školám a pedagogům a získávat finanční prostředky na zajištění dostatečného množství pedagogických asistentů a výchovných poradců.

S ohledem na rozmístění sociálně nepřízpůsobivých obyvatel v regionu se s jejich začleňováním do běžných škol potýká především město Jablonec nad Nisou. Přesto se tento problém dotýká většiny obcí regionu. Důvodem může být i migrace neintegrováných romských rodin.

Integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd je velmi rozsáhlé téma. Úkolem této analýzy není podrobný popis problematiky. Je však nezbytné si uvědomit, že začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je v první řadě závislé na postojích společnosti, na jejím zájmu je integrovat. Zastavíme-li proces integrace, většinová společnost se nenaučí přijímat rozdíly, reagovat na odlišnosti a přijímat každého člověka takový jaký je.

Jak již ve výše uvedeném textu bylo nastíněno, integrace za každou cenu může některým dětem se speciálními vzdělávacími potřebami více ublížit než pomoci. Nesmíme opomenout skutečnost, že bývalé zvláštní (dnes základní) školy mají pro vzdělávání uvedených dětí nadstandardní podmínky v podobě pedagogů s rozšířeným vzděláním o speciální pedagogiku, velmi malé počty dětí v jednotlivých třídách apod. Tento systém vzdělávání je nákladnější než vzdělávání v běžných základních školách, nicméně přináší ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami své ovoce. Proto bychom si ho měli umět před světem obhájit a neprovádět inkluzi za každou cenu na úkor uvedených dětí.

D Předškolní vzdělávání

Na území SO ORP Jablonec nad Nisou působí 25 mateřských škol zřizovaných obcemi. Osmnáct z nich působí v samotném Jablonci nad Nisou, zbylých sedm v okolních obcích (v Lučanech nad Nisou, Maršovicích a Rádle a jako sloučené organizace MŠ a ZŠ v Janově nad Nisou, Josefově Dole, Nové Vsi nad Nisou a Rychnově u Jablonce nad Nisou). Výjimečné postavení má v Jablonci nad Nisou speciální mateřská škola v Palackého ulici, která je zaměřená na děti s logopedickými a psychomotorickými vadami. Do roku 2003 působily všechny tradiční MŠ v Jablonci nad Nisou jako organizační složky města. K 1. 1. 2003, kdy přešly všechny školy a školská zařízení do povinné právní subjektivity, vznikla na území města jediná mateřská škola – Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Uhelná 5 – s množstvím

odloučených pracovišť. Pod jedním ředitelstvím působilo množství detašovaných pracovišť do roku 2008, kdy začalo v Jablonci nad Nisou postupné osamostatňování MŠ. V roce 2010 se ve městě kromě speciální MŠ nacházelo dalších 11 MŠ a v roce 2012 již 17 MŠ. Reálně se však po celé sledované období počet MŠ ve městě a ani v SO ORP Jablonec za celé sledované období nezměnil.

Počet běžných tříd vzrostl v reakci na změny ve věkové struktuře obyvatelstva z 65 na 80 tříd. Nedílnou součástí předškolní výchovy ve správním obvodu je Mateřská škola speciální Jablonec nad Nisou, Palackého 37, která ve školním roce 2012/2013 vzdělávala děti v 5 speciálních třídách (ve školním roce 2005/2006 v 6 speciálních třídách). Počet dětí navštěvujících MŠ, včetně speciální, vzrostl během sledovaného období z 1468 na 1915, tj. o 30,4 %. Tento nárůst souvisí s vývojem porodnosti. Nejvíce dětí se v posledním období zvýšené reprodukce žen narodilo v roce 2009. S ohledem na změny ve věkové struktuře a vývoj počtu živě narozených lze v dalších letech očekávat pozvolné snižování počtu zájemců o místa v mateřských školách.

Tab. 3.20 Celkové počty MŠ dle zřizovatele v SO ORP

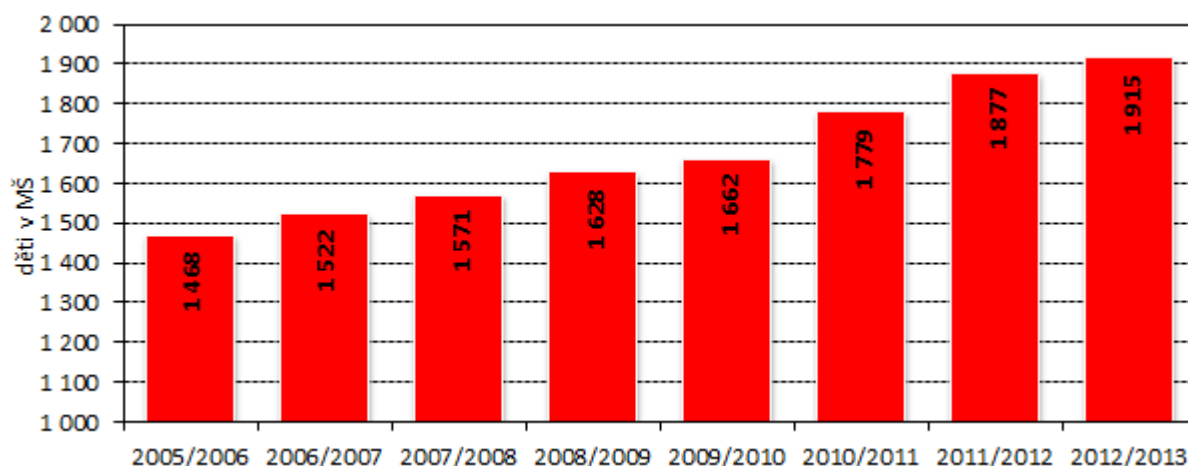
Zřizovatel	Počet MŠ	Počet dětí celkem	Počet běžných tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet speciálních tříd	Počet dětí ve speciálních třídách
2012/2013						
Obec	25	1 915	80	1 859	5	56
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	25	1 915	80	1 859	5	56
2011/2012						
Obec	19	1 877	79	1 821	7	56
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	19	1 877	79	1 821	7	56
2010/2011						
Obec	19	1 779	75	1 726	5	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	19	1 779	75	1 726	5	53
2009/2010						
Obec	11	1 662	73	1 609	5	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	11	1 662	73	1 609	5	53
2008/2009						
Obec	10	1 628	70	1 575	6	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	10	1 628	70	1 575	6	53

Zřizovatel	Počet MŠ	Počet dětí celkem	Počet běžných tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet speciálních tříd	Počet dětí ve speciálních třídách
2007/2008						
Obec	9	1 571	68	1 518	6	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	9	1 571	68	1 518	6	53
2006/2007						
Obec	9	1 522	67	1 469	6	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	9	1 522	67	1 469	6	53
2005/2006						
Obec	9	1 468	65	1 415	6	53
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	0	0	0	0	0	0
Celkem:	9	1 468	65	1 415	6	53

Zdroj: výkazy MŠMT

Nedílnou součástí předškolního vzdělávání ve správním obvodu Jablonec nad Nisou je existence mateřské školy pro děti hospitalizované v jablonecké nemocnici. Působí zde jedna učitelka MŠ, jejímž zaměstnavatelem je krajem zřizovaná Základní škola a mateřská škola, Jablonec nad Nisou, Kamenná 404/4. Ačkoliv je tato mateřská škola součástí výchovně vzdělávací soustavy a její kapacita je 16 dětí, není zahrnuta do počtu mateřských škol působících na území správního obvodu. Její význam pro region je však nepochybně a její působení nezbytné.

Graf 3.2 Počty dětí v MŠ

Zdroj: výkazy MŠMT

Zajištění dostatku míst v mateřských školách pro rodiče s dětmi je významným propopulačním opatřením obce. Obce vybavené MŠ jsou pro rodiny s dětmi přitažlivější. Docházka do MŠ je pro malé dítě z pohledu rozvoje jeho osobnosti velmi důležitá. Poptávka po umístění dítěte v MŠ není ze strany

rodičů jen přenesením hlídacích kompetencí na jednotlivé mateřské školy, ale je zpravidla dána snahou nabídnout dítěti širší spektrum možností a prožitků v rámci dětského kolektivu, který v domácím prostředí není dosažitelný. Nabídka míst v MŠ je pak velkou pomocí rodinám při návratu žen po skončení rodičovské dovolené na pracovní trh. Trh práce v ČR není ženám s malými dětmi nakloněn.

V souvislosti s osamostatňováním MŠ na území města Jablonec nad Nisou došlo k výraznému poklesu úrovně ukazatele počet dětí na jednu školu. Mezi roky 2005 a 2012 se snížil ze 163 dětí na 77 dětí na jednu mateřskou školu. Ve skutečnosti však spolu s nástupem silnějších ročníků dětí do mateřských škol došlo k nárůstu počtu dětí na jednu mateřskou školu a tedy k zvyšování kapacit některých budov MŠ. Příkladem může být významný nárůst kapacity MŠ v Rychnově u Jablonce nad Nisou, kterou ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo 78 dětí a ve školním roce 2012/2013 již 138. Město Jablonec nad Nisou se na potřeby zvýšené kapacity v mateřských školách začalo připravovat od roku 2007 především prostřednictvím zřízení odloučených pracovišť MŠ, a to buď v ZŠ, nebo výstavbou nového pracoviště v Nemocniční 15a a také komplexní rekonstrukcí objektu bývalé ZŠ.

Počet dětí navštěvujících MŠ se v závislosti na změnách zastoupení dětí v populaci zvýšil v průběhu sledovaného období ve všech obcích SO ORP, ve kterých je umístěna MŠ. Nejméně v Nové Vsi nad Nisou z 25 na 26 dětí a Maršovicích z 18 na 22 dětí. V dalších obcích již byl nárůst markantnější (Janov nad Nisou – z 28 na 50 dětí, Josefův důl – z 32 na 40 dětí, Lučany nad Nisou – z 38 na 51 dětí, Rádlo – z 23 na 35 dětí, Rychnov u Jablonce nad Nisou ze 78 na 138 dětí a samotné město Jablonec nad Nisou, ve kterém se počet dětí navštěvujících mateřskou školu zvýšil o 26,7 % z 1 226 na 1 553 dětí).

Tab. 3.21 MŠ zřizované obcemi v SO ORP

Školní rok	Počet MŠ	Samo- statné MŠ	Počet tříd	Počet dětí	Úv. pedag.	Počet dětí na 1 pedag. úvazek	Počet dětí na třídu	Počet dětí na školu
2012/2013	25	22	85	1 915	149,3	12,8	22,5	76,6
2011/2012	19	16	86	1 877	139,1	13,5	21,8	98,8
2010/2011	19	16	80	1 779	135,1	13,2	22,2	93,6
2009/2010	11	8	78	1 662	128,4	12,9	21,3	151,1
2008/2009	10	7	76	1 628	125,1	13,0	21,4	162,8
2007/2008	9	6	74	1 571	124,1	12,7	21,2	174,6
2006/2007	9	6	73	1 522	117,2	13,0	20,8	169,1
2005/2006	9	6	71	1 468	116,8	12,6	20,7	163,1

Zdroj: výkazy MŠMT

Počet dětí na jednu třídu MŠ se po celé sledované období významněji nezměnil. Došlo pouze k nepatrnému nárůstu z 20,7 dětí na 22,5 dětí na jednu třídu. Zvyšování naplněnosti jednotlivých tříd MŠ omezuje zákonem stanovená maximální kapacita tříd i prostorové možnosti jednotlivých škol. Počet dětí na jeden pedagogický úvazek se v MŠ na území SO ORP u pohybuje kolem 13 dětí na jednoho pedagogického pracovníka.

Na území správního obvodu zajišťují veškeré předškolní vzdělávání dětí subjekty zřízené obcemi a již zmiňovaná jedna třída mateřské školy při jablonecké nemocnici. Žádná soukromá ani církevní mateřská škola zde nepůsobí.

S nárůstem počtu dětí v mateřských školách vzrostl i počet jejich učitelek. Mezi roky 2005 a 2012 se zvýšily jejich úvazky o 31,7 %. Z celkového počtu 161,1 pedagogických pracovníků (přepočteno na plný úvazek) ve školním roce 2012/2013 v mateřských školách, včetně MŠ při nemocnici Jablonec nad Nisou, bylo pouze 10,8 z nich nekvalifikovaných. Podíl nekvalifikovaných učitelů v souladu s nárůstem pedagogických úvazků do roku 2011 rostl, v posledním sledovaném roce se projevil zřetelný meziroční úbytek nekvalifikovaných členů pedagogických sborů.

Tab. 3.22 Údaje o pedagogických pracovnících v MŠ v SO ORP

Školní rok	Přepočtení pedagogové celkem	z toho nekvalifikovaní	% nekvalifikovaných
2012/2013	150,3	10,8	7,2%
2011/2012	140,1	15,3	10,9%
2010/2011	136,1	4,7	3,5%
2009/2010	130,4	5,2	4,0%
2008/2009	127,1	2,4	1,9%
2007/2008	126,1	3,3	2,6%
2006/2007	119,2	2,5	2,1%
2005/2006	118,8	3,5	2,9%

Zdroj: výkazy MŠMT

Na území správního obvodu pracuje 25 MŠ a již několikrát zmiňovaná MŠ pro hospitalizované děti v Nemocnici Jablonec nad Nisou. Kapacita všech 25 MŠ ve školním roce 2012/2013 byla 1 980 dětí a navštěvovalo je podle výkazů MŠMT 1 915 dětí, podle informací z oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou dokonce 1931 dětí. Reálnou kapacitu mateřských škol ovlivňuje školská legislativa, hygienické předpisy a prostorové možnosti.

Tab. 3.23 Popis MŠ v SO ORP v školním roce 2012/2013

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet dětí	Volná místa	Popis/komentář
Celkem za SO ORP		1 980	1 915	65	
Mateřská škola speciální Jablonec nad Nisou, Palackého 37, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	56	56	0	odlouč. pracoviště U Přehrady 4, 5 speciálních tříd pro 56 dětí, ve šk. roce 2013/2014 otevřena 1 běžná třída (celková kapacita od 1. 9. 2013 je 80 dětí)
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Švédská 14, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	175	170	5	odlouč. pracoviště V. Nezvala 12
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Havlíčkova 4, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	95	95	0	odlouč. pracoviště (1 třída) v ZŠ Pasířská
Mateřská škola Montessori Jablonec nad Nisou, Zámecká 10, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	60	60	0	MŠ Montessori, ve šk. roce 2013/2014 zřídilo obč. sdružení Montessori při MŠ lesní třídu (kapacita 15 dětí)
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Lovecká 11, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	80	80	0	1. 1. 2013 otevřeno odlouč. pracoviště Sokolí 9 (v prostorách školní družiny) s kapacitou 30 dětí

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet dětí	Volná místa	Popis/komentář
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Mšeno, Josefa Hory 31, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	105	105	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Střelecká 14, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	70	70	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Mšeno, Mechová 10	Jablonec n. Nisou	130	110	20	od září 2012 odlouč. pracoviště Mozartova 22 (v budově ZŠ), podle informace z odd. školství, kultury a sportu MMJ školu včetně odlouč. pracoviště navštěvovalo 124 dětí
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Jugoslávská 13, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	106	106	0	odlouč. pracoviště Nemocniční 15a – jedna třída pro děti od dvou let
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Rýnovice, Československé armády 37, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	67	67	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Jablonecké Paseky, Tichá 19, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	104	104	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Kokonín, Dolní 3969, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	72	70	2	odlouč. pracoviště Rychnovská 215, podle informace z odd. školství, kultury a sportu MMJN školu včetně odloučeného pracoviště navštěvovalo 72 dětí
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Hřbitovní 10, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	100	100	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Slunečná 9, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	70	70	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Nová Pasířská 10, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	112	104	8	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou – Mšeno, Arbesova 50, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	60	56	4	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, Husova 3, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	55	55	0	
Mateřská škola Jablonec nad Nisou, 28. října 16, příspěvková organizace	Jablonec n. Nisou	75	75	0	

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet dětí	Volná místa	Popis/komentář
Základní škola a mateřská škola Janov nad Nisou, příspěvková organizace	Janov n. Nisou	50	50	0	
Základní škola a mateřská škola Josefův Důl, okres Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace	Josefův Důl	65	40	25	škola je držitelem certifikátu „Rodiče vítáni“
Mateřská škola Lučany nad Nisou, příspěvková organizace	Lučany n. Nisou	51	51	0	od září 2013 je kapacita MŠ navýšena na 70 dětí
Mateřská škola Maršovice 81, příspěvková organizace	Maršovice	22	22	0	
Základní škola a mateřská škola, Nová Ves nad Nisou, příspěvková organizace	Nová Ves n. Nisou	26	26	0	
Mateřská škola Rádlo 3, příspěvková organizace	Rádlo	35	35	0	
Základní škola a mateřská škola, Rychnov u Jablonce nad Nisou, příspěvková organizace	Rychnov u Jabl. n. Nisou	139	138	1	od září 2013 pracuje odlouč. pracoviště v obci Pulečný, jehož kapacita je 10 dětí

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

K předškolnímu vzdělávání jsou přijímány děti, které k 31. 8. daného roku dosáhnou věku tří let a jejichž zákonní zástupci mají trvalý pobyt v dané obci. Mladší děti jsou umísťovány pouze v případě volné kapacity jednotlivých škol, naopak přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. V průběhu léta 2012 byla kapacita MŠ v Jablonci nad Nisou navýšena o dvě odloučená pracoviště (odloučené pracoviště MŠ Mechová, které přes prázdniny vzniklo v prostorách ZŠ Mozartova a odloučené pracoviště MŠ Lovecká v prostorách školní družiny ZŠ Sokolí – od ledna 2013). Současně bylo získáno téměř 50 míst na výjimku, zvýšením počtu dětí na jednu třídu MŠ. Podle tiskové zprávy Magistrátu města Jablonec nad Nisou ze dne 3. 9. 2012 se tak ve školním roce 2012/2013 ve městě podařilo umístit všechny tříleté a dokonce i více než 100 dětí mladších tří let. Nebylo však možné uspokojit přibližně 80 žadatelů, kteří byli mladší tří let či dokonce ještě mladší nebo jejichž rodiče promeškali termín podávání žádostí o přijetí. Podle údajů MŠMT bylo do všech MŠ na území SO ORP ve školním roce 2012/2013 přijato 128 dětí mladších tří let a v následujícím školním roce dokonce 168 těchto dětí. Děti mladší tří let se dařilo umísťovat ve všech obcích správního obvodu.

Mezi „běžnými“ MŠ hrají významnou roli i již zmiňovaná MŠ speciální Jablonec nad Nisou, Palackého 37, a také Mateřská škola Montessori Jablonec nad Nisou, Zámecká 10, která pracuje podle principů metody Marie Montessori. Ve školním roce 2013/2014 zřídilo občanské sdružení Montessori při mateřské škole lesní třídu. Její kapacita je 15 dětí.

Ve školním roce 2013/2014 umístily MŠ pracující na území správního obvodu zásluhou meziročního nárůstu kapacit 2 009 dětí, tj. o 94 více než v předešlém školním roce. V samotném městě Jablonec nad Nisou nastoupilo ve školním roce 2013/2014 do MŠ 1 620 dětí (o 67 méně než o rok dříve).

Podle informací z oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou se do jabloneckých mateřských škol ve školním roce 2013/2014 podařilo umístit všechny zapsané děti, které k 31. 8. 2014 dovršily věk 3 let. Ne ve všech případech ale bylo možné uspokojit požadavky

rodičů na umístění v konkrétní MŠ. Toto se týkalo přibližně 30 dětí, ne všichni rodiče umístění do jiné MŠ akceptovali. Ve školním roce 2013/14 přišlo k zápisu u 180 dětí mladších 3 let, podařilo se umístit i 82 z nich. V mateřských školách nacházejících se v ostatních obcích SO ORP se dohromady nepodařilo umístit 16 dětí, většina z nich nedosahovala k danému datu tří let věku.

Tab. 3.24 Očekávaný vývoj počtu dětí v MŠ v SO ORP

Počet dětí v MŠ ve správním obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet žáků)	Počet žáků/ kapacita v %
Kapacita všech MŠ k 30. 9. 2013	2 043	x	x
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	.	x	x
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	.	x	x
Počet dětí v MŠ k 30. 9. 2013	2 009	34	98,3
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2018 (odhad)	1 750	.	.
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2023 (odhad)	1 600	.	.

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec n. Nisou, vlastní odhady

V souladu s demografickým vývojem České republiky lze odhadovat, že v příštích letech již bude povolna ubývat zájemců o umístění v zařízeních předškolní péče, na druhou stranu však bude narůstat tlak, aby mateřské školy přijímaly děti již od dvou let věku dítěte.

Město Jablonec nad Nisou ani okolní obce již žádné zvyšování kapacit MŠ nepřipravují. Naopak lze očekávat, v reakci na poptávku, zřízení vyššího počtu tříd určených výhradně pro dvouleté děti. Při dalším snížení počtu dětí v MŠ je město připraveno adekvátně s předstihem reagovat, např. snižováním kapacit jednotlivých škol nebo uzavíráním odloučených pracovišť MŠ, které byly zřízeny v reakci na nárůst počtu dětí ve školách. Rušení mateřských škol se nechystá.

E Zařízení pro péči o děti do tří let věku

V posledních třech letech stoupá tlak rodičů na umístění dětí ve věku 2–3 roky do sítě mateřských škol a současně poptávka po zařízeních jeslového typu. Tato zařízení, jako nejtypičtější zařízení pro péči o děti ve věku do tří let, nejsou vzdělávací institucí a jsou chápány jako zdravotnické zařízení a jako takové spadají do rezortu zdravotnictví. Za současných podmínek obce a města do mateřských škol přednostně umísťují děti od tří let věku, ve většině případů se jim daří umístit do stávajících MŠ i děti mladší. Další poptávku v současnosti relativně uspokojují soukromá mateřská a rodinná centra a jediné jesle v regionu. Město Jablonec nad Nisou ani žádná z okolních obcí o zřízení jeslí v současné době neuvažuje. Jejich další budoucnost se odvíjí mimo jiné i od budoucích legislativních opatření.

Rostoucí poptávka po místech v zařízeních jeslového typu souvisí mimo jiné s vývojem na trhu práce. Udržení pracovní pozice pro ženy na rodičovské dovolené je pro mnoho firem v současné době obtížné. Nalezení nové pracovní pozice po ukončení rodičovské dovolené je pro ženu velmi složité a jen v minimálním množství případů se daří získat částečný pracovní úvazek. Pro udržení stávajícího pracovního místa se možnost umístit dítě v zařízení jeslového typu jeví jako jedno z možných řešení.

V září roku 2013 v Jablonci nad Nisou začalo na území správního obvodu působit jediné soukromé zařízení jeslového typu. Kapacita Tadeášových jesliček je 8 dětí. Přijímají děti od 2 měsíců do 3 let

věku. Některé děti docházejí denně, jiné dvakrát či třikrát týdně. Denní obsazenost jesliček byla v lednu roku 2014 v průměru sedm dětí. Poptávka s rozšiřováním povědomí o této nové službě postupně roste. Jesličky nabízí několik forem hlídání – kočárkové hlídání (které umožňuje maminkám odběhnout si k lékaři, na úřady či jinam), hodinové hlídání, celodenní hlídání, při zájmu je možné hlídání o víkendech a svátcích. Nově od začátku roku 2014 nabízí hlídání v ranních, podvečerních a večerních hodinách externími spolupracovníky-zdravotníky v domácnostech klientů. Přijímají i chronicky nemocné děti, svoz a rozvoz dětí je samozřejmostí. Postupně rozšiřují svojí působnost i do jiných měst za hranicemi správního obvodu – Liberec, Smržovka, Držkov.

Tab. 3.25 Zařízení v SO ORP pro péči o děti do 3 let (jesle a další formy)

Obec	Instituce	Rozsah věku dětí		Kapa- cita	volných míst (k 31. 12. 2013)
		od (v měsících)	do (v měsících)		
Celkem				28	.
Jablonec nad Nisou	MC Jablíčko
Jablonec nad Nisou	Dětské centrum Neználek	24	.	12	.
Jablonec nad Nisou	Oříšek – Studio pro děti	12	.	10	.
Jablonec nad Nisou	Miniškolka Motýlek	24	.	6	.
Jablonec nad Nisou	Dětský koutek Sovička	24	.	.	.

Zdroj: vlastní šetření

Na území SO ORP Jablonec nad Nisou dále působí mateřská a rodinná centra, která z části činnost chybějících jesliček suplují. Nejznámějším a nejvíce využívaným je mateřské centrum Jablíčko. „Mateřské centrum bylo založeno v prosinci 2006 s cílem nabídnout dětem a maminkám na mateřské dovolené aktivní trávení volného času.“ (zdroj www MC Sluníčko). Poskytuje hlídání dětí, kroužky pro děti i dospělé, různé přednášky, výlety jsou pak pro celé rodiny. Současně mateřské centrum pořádá i množství jiných akcí, jako je masopustní průvod masek centrem města či maškarní bál, a nabízí celou řadu dalších aktivit. Dalšími centry jsou Dětské centrum Neználek, které se nachází v Kokoníně, Oříšek – Studio pro děti, Miniškolka Motýlek a dětský koutek Sovička. Baby club Mišutka nabízí plavání pro těhotné, koupání ve speciálních vaničkách pro děti od 6 týdnů anebo plavání pro rodiče s dětmi od ukončeného pátého měsíce věku dítěte.

F Ostatní – Jídelny, SVČ, družiny, kluby

Školní družiny a kluby

Ve 21 školních družinách a klubech při ZŠ ve školním roce 2012/2013 pracovalo 53 oddělení, které navštěvovalo dohromady 1 535 žáků. Školní družiny jsou zpravidla určeny jen dětem z 1. stupně ZŠ, ve školním roce 2012/2013 do nich docházelo 1 351 dětí. Do školních klubů pak mohou docházet žáci z 1. i 2. stupně. Do školních klubů v církevní škole Antonína Bratřovského a v ZŠ v Janově nad Nisou ve školním roce 2012/2013 docházelo 128 dětí. Celkově do školních družin a klubů na Jablonecku v posledním hodnoceném školním roce docházelo 1 403 žáků z 1. stupně ZŠ a 119 žáků z 2. stupně a také 13 dětí z přípravné třídy při speciální ZŠ.

Od roku 2005 se počet žáků docházejících do školních družin a klubů výrazně zvýšil o 21,8 %, tedy o více než jednu pětinu. Bez započtení účastníků školních klubů se projevil nárůst počtu návštěvníků školních družin jen o 11,7 %.

Ve dvou krajem zřizovaných školách, které nabízejí žákům jen školní družiny, počet jejich účastníků vzrostl o 35,4 %, v absolutním vyjádření o 17 dětí. V obecních školách vzrostla docházka do školních družin o 10,6 %, v absolutním vyjádření o 119 žáků. V církevní základní škole se návštěvnost školní družiny v souvislosti s výrazným poklesem počtu žáků této školy snížila o třetinu a v soukromé Svobodné ZŠ vzrostla při téměř konstantním počtu žáků školy o polovinu.

Školní klub ve škole v Janově nad Nisou vznikl ve školním roce 2006/2007 a v posledním sledovaném roce jej navštěvovalo 44 dětí. V církevní ZŠ vznikl školní klub ve školním roce 2011/2012, počet zapsaných účastníků téměř dosáhl počtu žáků školy.

Tab. 3.26 Školní družiny a školní kluby v SO ORP

ŠD a ŠK zřizované	Počet oddělení	Počet zapsaných účastníků		
		z 1. stupně	z 2. stupně	celkem
2012/2013				
Krajem	5	32	20	65
Obcemi	45	1 254	31	1 285
Církví	1	47	68	115
Soukromou osobou	2	70	0	70
Celkem	53	1403	119	1 535
2011/2012				
Krajem	5	32	15	65
Obcemi	45	1 250	20	1 270
Církví	2	45	40	85
Soukromou osobou	3	70	0	70
Celkem	55	1 397	75	1 490
2010/2011				
Krajem	5	54	11	65
Obcemi	44	1 255	24	1 279
Církví	2	40	0	40
Soukromou osobou	2	67	0	67
Celkem	53	1 416	35	1 451
2009/2010				
Krajem	5	53	12	65
Obcemi	44	1 234	24	1 258
Církví	2	38	0	38
Soukromou osobou	3	62	0	62
Celkem	54	1 387	36	1 423
2008/2009				
Krajem	5	52	10	62
Obcemi	44	1 209	17	1 226
Církví	2	39	0	39
Soukromou osobou	3	66	0	66
Celkem	54	1 366	27	1 393
2007/2008				
Krajem	5	54	8	62
Obcemi	43	1 188	18	1 206
Církví	1	26	0	26
Soukromou osobou	2	58	0	58

ŠD a ŠK zřizované	Počet oddělení	Počet zapsaných účastníků		
		z 1. stupně	z 2. stupně	celkem
Celkem	51	1 326	26	1 352
2006/2007				
Krajem	3	44	0	44
Obcemi	42	1 151	9	1 160
Církví	1	35	0	35
Soukromou osobou	2	54	0	54
Celkem	48	1 284	9	1 293
2005/2006				
Krajem	3	47	1	48
Obcemi	43	1 120	2	1 122
Církví	2	44	0	44
Soukromou osobou	2	46	0	46
Celkem	50	1 257	3	1 260

Zdroj: výkazy MŠMT

Ve školních družinách a klubech působí významné množství pedagogických pracovníků. Z celkového počtu 57 vychovatelů (fyzický stav) jich 46 ve školním roce 2012/2013 působilo v nejpočetněji zastoupených školách zřizovaných obcemi. Při školních družinách a klubech na školách zřizovaných církví nebo soukromou osobou pak pracovalo dalších 8 ostatních pedagogických pracovníků.

Tab. 3.27 Údaje o pedagogických pracovnících ŠD a ŠK v SO ORP

ŠK a ŠD zřizované	Vychovatelé			Ostatní pedag. pracovníci		
	interní		externí	interní		externí
	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav
Krajem	7	7	0	0	0	0
Obcemi	46	45	0	0	0	0
Církví	2	2	0	6	4	0
Soukromou osobou	2	2	0	2	2	0
Celkem	57	56	0	8	6	0

Zdroj: výkazy MŠMT

Základní umělecká škola

Na území správního obvodu působí jediná základní umělecká škola zařazená do rejstříku škol. Jejím zřizovatelem je od roku 2008 město Jablonec nad Nisou, které ji převzalo od Libereckého kraje. „Základní umělecká škola působí v Jablonci nad Nisou v různých podobách už od roku 1926. V současné době školu navštěvuje přibližně 1 100 žáků, kteří dochází do odpolední výuky některého ze čtyř oborů – hudebního, tanečního, výtvarného nebo literárně – dramatického.“ (zdroj [www stránky ZUŠ](#)) Mimo hlavní budovu působí škola na dalších čtyřech odloučených pracovištích. Z toho dvě jsou v Jablonci a dvě v Rychnově u Jablonce nad Nisou.

Podle údajů MŠMT v ZUŠ ve školním roce 2012/2013 působilo 39 pedagogických pracovníků, v přepočtu na plně zaměstnané tento počet odpovídá 34,3 pedagogickým úvazkům. Podle údajů z výroční zprávy škola v tomto roce zaměstnávala 40 pedagogů (při stejném počtu úvazků v přepočtu na plně zaměstnané). „Učitelé školy působí většinou na plně úvazky (21 anebo 23 vyučovacích

hodin). Menší část pedagogických pracovníků má úvazky částečné, což je na ZUŠ zcela běžná praxe. Ta vyplývá z měnící se poptávky po jednotlivých odbornostech a hudebních nástrojích.“ (zdroj Výroční zpráva ZUŠ 2012/2013)

Tab. 3.28 Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v SO ORP

Název obce	Pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
Jablonec nad Nisou	39	34,3

Zdroj: výkazy MŠMT

Středisko volného času

Podle vlastního školního vzdělávacího programu na základě školského zákona pracuje i Dům dětí a mládeže Vikýř. Nabízí mnoho pravidelných i příležitostných aktivit a množství příměstských a pobytových táborů. „Dům dětí a mládeže je zájmovým zařízením. Zajišťuje výchovné, vzdělávací a rekreační akce a osvětovou činnost pro předškoláky, žáky základních škol, speciálních škol, studenty středních a vysokých škol, pedagogické pracovníky, popřípadě i další osoby. Je otevřeným zařízením pro všechny věkové i sociální skupiny, pracuje se zdravými i handicapovanými jedinci. Nabízí využití volného času v podobě pravidelného zájmového vzdělávání. Pracuje s talentovanými žáky a studenty, pečuje i o sportovní vyžití dětí a mládeže, zabývá se prevencí negativních jevů a nabízí výukové programy pro školy a další příležitostnou i spontánní činnost.“ (zdroj Výroční zpráva DDM Vikýř 2012/2013)

Tab. 3.29 SVČ zřizované obcemi v SO ORP

Název obce	Počet zájmových útvarů (kroužků)	Počet účastníků			
		žáci, studenti	děti	ostatní	celkem
Jablonec nad Nisou	94	485	165	60	710

Zdroj: výkazy MŠMT

Podle údajů MŠMT nabízel ve školním roce 2012/2013 DDM 94 zájmových kroužků, kterých se účastnilo celkem 710 zájemců. Největší část z nich tvořili žáci a studenti (68 %), necelou čtvrtinu pak děti a 8,5 % pak ostatní účastníci. Podle výroční zprávy DDM Vikýř pravidelně docházelo ve sledovaném školním roce na 88 kroužků 737 zájemců. Příležitostné aktivity (217 akcí) navštívilo 8 367 účastníků a 9 241 diváků. Akce byly pořádány jak celým DDM, tak i jednotlivými zájmovými kroužky. „V rámci zájmového vzdělávání byly uskutečněny akce v oblasti osvětové a informační s počtem účastníků 2 136, spontánní aktivity s počtem 2 782 návštěvníků. Pracovníky DDM bylo uspořádáno 8 pobytových táborů s 248 účastníky, 24 příměstských táborů s 341 účastníky a 24 výjezdových akcí s celkovým počtem 345 účastníků.“ (zdroj Výroční zpráva DDM Vikýř 2012/2013)

Stálých, interních zaměstnanců měl ve školním roce 2012/2013 Dům dětí a mládeže Vikýř jedenáct, z tohoto počtu bylo sedm pedagogických pracovníků. V přepočtu na plně zaměstnané počet všech interních pracovníků odpovídal 9,5 úvazku. Podle výroční zprávy zde dále působilo 38 stálých externích pracovníků na dohodu o provedení práce s pravidelnou činností v zájmovém útvaru, 3 externí pracovníci na dohodu o pracovní činnosti a mnoho dalších, kteří se podíleli na vedení táborů, působili jako odborní poradci soutěží či ve vedení zájmových kroužků.

Tab. 3.30 Údaje o pracovnících SVČ v SO ORP

Název obce	Pedagogičtí pracovníci				Ostatní pracovníci			
	celkem	interní		externí	celkem	interní		externí
		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav
Jablonec nad Nisou	48	7	6,2	41	9	4	3,3	5

Zdroj: výkazy MŠMT

Na území jabloneckého správního obvodu nenabízí volnočasové aktivity jen ZUŠ a DDM, ale i ZŠ v podobě zájmových kroužků. Dále zde působí mnoho dalších zájmových spolků a institucí, jejichž činnost je pro všestranný vývoj dítěte významná. Jsou jimi spolky Novovesan a Novoveský okrašlovací spolek v Nové vsi nad Nisou, Občanské sdružení Pulečný sobě či Občanské sdružení pro volný čas v Maršovicích. Krom toho na Jablonecku působí další zájmová sdružení a kluby. Podstatné jsou sbory dobrovolných hasičů, tělovýchovné jednoty, skautská střediska a řada sportovních klubů zabývajících se atletikou, fotbalem, hokejem, lyžováním, střelbou, biatlonem, florbalem, basketbalem či softbalem. V Jablonci nad Nisou působí i mnoho institucí, které učí a zabývají se tancem či hrou na hudební nástroje a doplňují tak nabídku kurzů ZUŠ. Při základních a mateřských školách pak působí řada dětských pěveckých sborů. Na závěr nelze opomenout význam Městské knihovny Jablonec nad Nisou.

Školní jídelny a výdejny

Při MŠ a ZŠ zřizovaných obcemi ve školním roce 2012/2013 pracovalo dohromady 35 školních jídelen a výdejen. Žáci některých škol docházejí za stravováním do jídelen v jiných školách a současně některé školy provozují v rámci své právnické osoby více oddělených stravovacích zařízení pro více odloučených pracovišť. Počty skutečných strávníků (zahrnuti pouze děti a žáci) odpovídají vyššímu počtu dětí na základních než mateřských školách, který je dán delší školní docházkou. Celková kapacita školních jídelen je dostatečná.

Tab. 3.31 Školní jídelny zřizované obcemi v SO ORP

Název obce	Počet ŠJ a výdejen	Počet stravovaných žáků	z toho v		Cílová kapacita kuchyně
			MŠ	ZŠ	
Celkem	35	5 342	1 935	3 407	8 226
Bedřichov	0	0	0	0	0
Dalešice	0	0	0	0	0
Jablonec nad Nisou	27	4 488	1 573	2 915	6 869
Janov nad Nisou	1	174	50	124	300
Josefův Důl	1	96	40	56	250
Lučany nad Nisou	1	141	51	90	210
Maršovice	1	22	22	0	22
Nová Ves nad Nisou	1	34	26	8	100
Pulečný	0	0	0	0	0
Rádlo	2	68	35	33	85
Rychnov u Jablonce n. N.	1	319	138	181	390

Zdroj: výkazy MŠMT, oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

Kapacita jídelen při základních školách je stanovena v souladu s hygienickými předpisy a odpovídá kapacitě zapsané v rejstříku škol a školských zařízení. Zahrnuje tak i možnost stravování členů

pedagogického sboru i dalších dospělých osob. Naopak ve školním rejstříku jsou u mateřských škol zapsány kapacity školních jídelen zahrnující jen dětské stravníky. Kapacita stanovená podle hygienických předpisů pak zahrnuje i možnost stravování zaměstnanců MŠ. Tabulka uvádí u obou typů škol kapacitu uvedenou v rejstříku škol a školských zařízení.

V Jablonci nad Nisou, kde působí 9 ZŠ a 18 MŠ zřizovaných městem, je 27 školních jídelen a výdejen. Čtyři mateřské školy a jedna základní škola však v rámci jediné právnické osoby zajišťují stravování i ve svém detašovaném pracovišti. Na území Janova nad Nisou, Josefova Dolu a Rychnova u Jablonce nad Nisou se nachází obecní sloučené základní a mateřské školy. Tyto školy podobně zajišťují stravování v oddělených pracovištích zvláště pro děti v MŠ a žáky v ZŠ. Děti ze sloučené základní a mateřské školy v Nové Vsi nad Nisou se stravují společně. Naopak v Lučanech nad Nisou, kde působí samostatná základní i mateřská škola se žáci ZŠ stravují v jídelně zřízené při MŠ. Obec Rádlo má zřízenou školní jídelnu při samostatné základní i samostatné mateřské škole.

Dále v regionu působí školní jídelna zřizovaná církví pro žáky Základní školy Antonína Bratršovského a krajská školní jídelna při krajské speciální základní škole na Liberecké ulici se dvěma oddělenými pracovišti. Významnou pozici ve stravování žáků má školní jídelna zřizovaná krajem při gymnáziu v ulici Dr. Randy, ve které se stravují i žáci a studenti blízkých škol, např. soukromé Svobodné základní školy či krajské speciální základní školy v Kamenné ulici.

Tab. 3.32 Údaje o pracovnících ve školních jídelnách dle zřizovatelů v SO ORP

Školní jídelny zřizované	Pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
Krajem	5	2,7
Obcemi	148	104,4
Církví	1	0,4
Soukromé	0	0,0

Zdroj: výkazy MŠMT

Nejvíce pracovníků školních jídelen pracuje s ohledem na jejich počet v zařízeních zřizovanými obcemi, a to 148 osob, což v přepočtu na plně zaměstnané odpovídá 104,4 osobám. Ve školních jídelnách a výdejnách zřizovaných krajem (při speciální ZŠ v Liberecké ulici) a církví pak pracovalo dalších šest osob, které v přepočtu na plně zaměstnané odpovídají počtu 3,1 osob.

G Financování

Tab. 3.33 Celkové provozní výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi

ZŠ/MŠ/jiné	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem	79 281 152	89 392 945	83 824 933	73 952 744	78 024 742
ZŠ (1. i 2. stupeň)	46 158 300	44 262 613	48 632 083	41 465 868	43 431 728
ZŠ (jen 1. stupeň)	806 501	740 500	865 823	554 000	596 766
MŠ	22 964 480	25 901 348	23 338 651	22 303 749	22 959 716
Sloučené organizace (např. ZŠ + MŠ)	7 514 871	16 357 484	8 447 376	8 825 127	8 886 532
Jiné	1 837 000	2 131 000	2 541 000	804 000	2 150 000

Zdroj: oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonce nad Nisou, obecní a městské úřady obcí SO ORP

Údaje o celkových provozních výdajích do škol a školských zařízení zřizovaných obcemi ve správním obvodu byly sečteny z dat poskytnutých jednotlivými obcemi Jablonecka. Velikost výdajů na školství je ovlivněna nejen změnami v normativech, ale i příjmy z vlastní činnosti škol a školských zařízení (pronájem prostor, prodej obědů, atd.). Celkové provozní výdaje uhrazené obcemi za roky 2008–2012 mezi roky 2009 a 2011 v souvislosti se snížením normativů města Jablonec nad Nisou poklesly a v roce 2012 činily 78,0 mil. Kč.

Druhou možností zjištění informací o toku finančních prostředků v oblasti školství jsou údaje získané sečtením výdajových položek na školství z rozpočtů obcí. V roce 2005 dosáhly 68,6 mil Kč a v roce 2012 již 86,9 mil. Kč. Celkové výdaje, které zahrnují i investiční výdaje do školských budov a zařízení, se zvyšují. V uplynulých letech byla v Jablonci nad Nisou za přispění evropských dotací mimo jiné nově postavena MŠ Nemocniční a opraveny MŠ V. Nezvala, ZŠ Mozartova, Liberecká a Pasířská. Významné investice do školských budov a zařízení proběhly ale i v okolních obcích (například budova MŠ Rádle či zvýšení kapacity MŠ v Rychnově u Jablonce nad Nisou).

Tab. 3.34 Celkové výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi

ZŠ/MŠ/jiné	Celkem	z toho				
		ZŠ (1. i 2. stupeň)	ZŠ (jen 1. stupeň)	MŠ	sloučené organizace	jiné
2005	68 565 440	50 832 100	0	15 256 450	0	2 476 890
2006	77 516 810	56 573 480	0	18 488 340	0	2 454 990
2007	79 138 640	58 573 210	0	17 588 930	0	2 976 500
2008	80 511 520	57 302 590	0	19 819 430	0	3 389 500
2009	84 078 000	58 694 170	0	22 510 650	0	2 873 180
2010	85 836 860	60 016 700	0	22 781 110	0	3 039 050
2011	85 195 530	61 050 990	0	20 661 990	0	3 482 550
2012	86 889 670	62 746 000	0	21 135 790	0	3 007 880

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Údaje za roky 2011–2013 do tabulky 3.35 poskytlo oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou. Delší časová řada není k dispozici. Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřizovaných obcemi se zvyšují.

Tab. 3.35 Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřizovaných obcemi v SO ORP v Kč

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mzdové prostředky celkem	.	.	.	171 697 981	186 281 266	192 433 828
z toho						
platy	.	.	.	170 462 804	185 118 510	190 936 146
ostatní osobní náklady	.	.	.	1 235 177	1 162 756	1 497 682
Související odvody a ostatní neinvestiční výdaje	.	.	.	63 427 403	67 915 595	72 817 089
Neinvestiční výdaje celkem	.	.	.	235 125 384	254 196 861	265 250 917

Zdroj: oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

Tuto skutečnost potvrzuje i alternativní přístup k zjištění dat s využitím podkladů MŠMT, kdy mzdové prostředky celkem odpovídají součtu hodnoty ukazatele platy ze státního rozpočtu celkem (platy) a ukazatele ostatní platby za provedenou práci za státního rozpočtu celkem (ostatní osobní náklady). Související odvody a ostatní neinvestiční výdaje za roky 2005–2008 pak odpovídají součinu mzdových

prostředků celkem a koeficientu 0,3918 a za roky 2009–2012 součinu mzdových prostředků celkem a koeficientu 0,365.

Tab. 3.36 Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou v Kč

Rok	Mzdové prostředky celkem	z toho		Související odvody a ostatní neinvestiční výdaje
		platy	ostatní osobní náklady	
2006	136 950 402	136 308 995	641 407	53 657 168
2007	143 916 485	143 706 120	210 365	56 386 479
2008	163 040 314	161 657 070	1 383 244	63 879 195
2009	175 410 474	172 808 823	2 601 651	64 024 823
2010	173 022 867	169 392 596	3 630 271	63 153 346
2011	179 962 770	176 103 830	3 858 940	65 686 411
2012	189 201 931	185 790 324	3 411 607	69 058 705
2013	195 942 982	191 373 075	4 569 907	71 519 188

Zdroj: výkazy MŠMT

Poznámka: související odvody a ostatní neinvestiční výdaje: za roky 2005 až 2008 vypočteny jako součin mzdových prostředků celkem a koeficientu 0,3918, za roky 2009 až 2012 jako součin mzdových prostředků celkem a koeficientu 0,365

Datové podklady o ukazatelích nákladovosti a přímých nákladech na vzdělávání opět poskytlo oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou. Zahrnují pouze školy a školská zařízení zřizovaná obcemi. V průběhu roku 2013 byly přímé náklady na předškolní vzdělávání navýšeny o 68 932 Kč určených na logopedickou prevenci, u základních škol o 121 848 Kč na bezplatnou výuku českého jazyka a o 4 000 Kč na kompenzační pomůcky. ZUŠ Jablonec nad Nisou dostala dotaci 20 600 Kč na soutěže a DDM Vikýř získal na soutěže 90 000 Kč. Tyto účelové přímé náklady nebyly zahrnuty do dalších propočtových ukazatelů.

Tab. 3.37 Ukazatele nákladovosti na přímé náklady ve vzdělávání v roce 2013 v SO ORP

Druh školy, školského zařízení	Přímé náklady na vzdělávání celkem (v Kč)	z toho náklady na jednotku výkonu (v Kč)	
		celkové náklady	ONIV
Předškolní vzdělávání	72 844 143	36 277	359
Základní školy	132 499 969	32 732	1 057
Gymnázia	.	.	.
Stravování MŠ, ZŠ	25 510 287	4 628	56
Školní družiny a kluby	15 062 776	11 108	40
Základní umělecké školy	15 460 953	14 342	14
Využití volného času	3 567 409	723	6
Celkem použité finanční prostředky	264 945 537	99 811	1 532

Zdroj: oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou

Změna rozdělování finančních prostředků v rámci rozpočtového určení daní znamenala pro všechny obce regionu snížení finančních prostředků z RUD na školství. Údaje o výši finančních prostředků z RUD na školství byly spočítány jako 7 % z celkové sumy RUD. Údaje tak mohou být zkresleny, nicméně částka, kterou město Jablonec nad Nisou obdrželo v roce 2013 v rámci rozpočtového určení daní na školství, odpovídá našemu výpočtu (problematika byla konzultována s odborem ekonomiky Magistrátu města Jablonec nad Nisou).

Všechny obce regionu na obecní školství ze svého rozpočtu doplácí. Malé obce, které se potýkají s nízkou obsazeností tříd, se musí na financování školy podílet. Limitující hranicí je přibližně 17 žáků na třídu, při vyšším průměrném počtu žáků na třídu je podle informací i z oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou vzdělávání na ZŠ ufinancovatelné ze standardních zdrojů, při nižším průměrném počtu žáků ve třídě je potřeba vzdělávání na základní škole dofinancovávat z rozpočtu zřizovatele. Obce přispívají na školství ve své obci s cílem zachování, resp. zvýšení kvality výuky a technického zázemí. Město Jablonec nad Nisou například podle informací z oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou ze svého rozpočtu hradí mzdu asistentky ve třídě dvouletých dětí v odloučeném pracovišti MŠ v Nemocniční ulici při MŠ Jugoslávská a asistentek ve speciální MŠ. Tyto další výdaje jsou všeobecně přijímané. Velikost celkových nákladů na školství ovlivňují i případné investice poskytnuté obcemi na opravy a rekonstrukce školských budov a zařízení.

Tab. 3.38 Financování z RUD v jednotlivých obcích SO ORP v roce 2013

Název obce	Finanční prostředky z RUD	Celkové skutečné náklady
	v Kč	
Celkem	34 410 360	69 860 424
Bedřichov	-	-
Dalešice	-	-
Jablonec nad Nisou	28 895 000	55 847 000
Janov nad Nisou	930 160	1 900 000
Josefův Důl	744 552	2 292 000
Lučany nad Nisou	1 053 264	4 224 909
Maršovice	281 820	411 165
Nová Ves nad Nisou	411 433	1 016 381
Pulečný	-	-
Rádlo	543 631	1 035 969
Rychnov u Jablonce n. N.	1 550 500	3 133 000

Zdroj: obecní a městské úřady obcí SO ORP

V roce 2013 na základě zjištěných údajů nejméně doplácela obec Maršovice (1,5 násobek finančních příspěvků z RUD). Přibližně dvojnásobek finančních příspěvků z RUD činily celkové náklady v Rychnově u Jablonce nad Nisou, Rádle, Janově nad Nisou a Jablonci nad Nisou, trojnásobek v Josefově Dole a čtyřnásobek v Lučanech nad Nisou. Hospodárnost finanční podpory školství obcemi by měla kontrolovat jednotlivá obecní zastupitelstva v souvislosti se správou veřejných financí v rámci rozpočtu obce.

Jedním z nejzávažnějších problémů, se kterými se školy a školská zařízení v majetku obcí ve správním obvodu Jablonec nad Nisou potýkají, je nevyhovující technický stav některých objektů. Mnoho mateřských i základních škol v regionu se nachází v budovách z panelů, významný počet především mateřských škol pak působí ve vilových domech, na jejichž opravy a rekonstrukce mnohdy dohlíží památkový ústav. Některé budovy již celkovou rekonstrukcí prošly, například hlavní budova ZŠ v ulici 5. Května a odloučená pracoviště MŠ např. v ulici V. Nezvala v Jablonci nad Nisou či MŠ v Rádle a budova ZŠ v Janově nad Nisou. Budova jablonecké MŠ v Nemocniční ulici byla vystavěna teprve v nedávné době. Značná část školských budov však potřebuje buď celkovou anebo částečnou rekonstrukci. Jedná se nejčastěji o sociální zařízení, výměnu oken a zateplení budovy. Často je však potřeba řešit i rekonstrukci tělocvičen, kanalizaci či vytápění budovy. Školské budovy a zařízení jsou

opravovány postupně s ohledem na možnosti financování jednotlivých projektů. Obce se na financování jednotlivých projektů snaží využívat dotační programy.

Tab. 3.39 Nezbytné investiční potřeby obcí v SO ORP týkající se ZŠ do roku 2023

Název obce	Název a popis investice	Odhadovaný rok	Orientační částka	Poznámka
Celkem			24 288 000	
Jablonec nad Nisou	MŠ Tichá – kanalizační přípojka	2014	1 618 000	
Jablonec nad Nisou	ZŠ Liberecká 26	2014	170 000	
Jablonec nad Nisou	ZŠ Arbesova – výměna oken a zateplení budovy	2014	10 000 000	projekt spolufinancován z dotačních zdrojů
Janov nad Nisou	Provedení stavebních úprav, které umožní převést provoz ZŠ a MŠ ze stávajících tří budov do dvou (konkrétně provedení přístavby k MŠ, do které bude umístěna školní jídelna).	2015–2016	6 000 000	zdroj: strategický plán obce
Maršovice	Rekonstrukce střechy a zateplení budovy MŠ	2014–2015	6 500 000	zdroj: Doplnění programu obnovy venkova 2008–2016

Zdroj: oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou, obecní a městské úřady obcí SO ORP

Ve městě Jablonec nad Nisou se díky dotačním titulům od roku 2007 podařilo zrealizovat výměnu oken v několika mateřských školách a provést kompletní zateplení včetně výměny oken tří největších základních škol. Na nevyhovující úrovni je také stav některých sportovišť v areálech škol, i když došlo k určitým dílčím zlepšením. Na rekonstrukce objektů škol a školských zařízení a jejich areálů by bylo potřeba vyčlenit finanční prostředky v řádech sta milionů korun.

V Janově nad Nisou, kde se již podařilo rekonstruovat budovu ZŠ, je plánováno provedení přístavby k MŠ, do které bude umístěna společná školní jídelna pro ZŠ a MŠ. Do budovy MŠ by byla umístěna i školní družina. Cílem je převedení provozu ZŠ a MŠ ze stávajících tří budov do dvou. Budova ZŠ v Josefově Dole prošla celkovou rekonstrukcí v letech 2000–2003, budova je zateplená a kromě menších oprav nepotřebuje žádné investiční zásahy. Naopak budova MŠ v Josefově Dole vyžaduje zateplení a výměnu oken. V současné době obec nedisponuje finančními prostředky na tyto investiční výdaje ani zpracovanou projektovou dokumentací. Obec Lučany nad Nisou po proběhlé rekonstrukci staré budovy ZŠ plánuje zmodernizovat sociální zařízení v tomto objektu a v dalších letech dořešit realizaci výtahu, prostor podkroví v nové budově a vybudovat víceúčelové hřiště. Nejvýznamnějším požadavkem MŠ v Lučanech nad Nisou na rekonstrukci je oprava topného systému školy. Obec Maršovice připravuje projekt na zateplení a novou střechu budovy MŠ. Obec Rádlo již provedla rekonstrukci MŠ a v roce 2012 proběhla rekonstrukce dětského hřiště a sportovního hřiště u ZŠ a výstavba arboreta. Další výdaje obec neplánuje. Naopak škola v Nové Vsi nad Nisou potřebuje opravu střechy školy (polovina prací je již hotova), nové stoupačky, fasádu a výměnu oken. Stav školních budov v Rychnově u Jablonce nad Nisou je bez větších závad. Město na rok 2014 plánuje opravu komínových těles v budově MŠ.

3.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

A Analýza cílových (dotčených) skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojené se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Rodiče, kteří mají děti v MŠ, ZŠ	kvalitní vzdělávání, bezpečí, dostatek učebních pomůcek, zajištění stravování, mimoškolní aktivity (školní družina, kroužky)	komunikace, různé představy rodičů a pedagogů o přístupu	webové stránky, e-mail, telefon, schůzky hromadné či individuální, nástěnky, sociální sítě	zlepšení komunikace
Rodiče – zájem o MŠ, ZŠ	dostatečná kapacita inspirativní prostředí, kvalitní výuka	komunikace, různé představy rodičů a pedagogů o přístupu	webové stránky, e-mail, telefon, úřad – odd. školství, sociální sítě	dostatečná komunikace, PR školy
Děti v MŠ a žáci v ZŠ	pěkné a inspirativní prostředí, hodná paní učitelka kamarádi	komunikace na sociálních sítích, odlišné představy rodičů a pedagogů o přístupu ke vzdělání, komunikace s rodiči	přímý kontakt, nástěnky, sociální sítě, webové stránky, e-mail	další vzdělávání pedagogických pracovníků, vytváření podmínek pro přijímání osobních asistentů, školní psycholog
Škola	podpora zřizovatele, metodické vedení, zabezpečení zázemí pro výuku, spolupráce při řešení problémů, finanční zdroje	financování, osobnost ředitele, nedůvěra rodičů, odliv kvalitních pedagogů	přímý kontakt, webové stránky, e-mail, telefon	další vzdělávání pedagogických pracovníků, vytváření podmínek pro přijímání osobních asistentů, školní psycholog, úzká spolupráce se zřizovatelem
Pedagogové a další zaměstnanci	zabezpečení zázemí pro výuku, dostatečné platové ohodnocení	platové ohodnocení, odliv kvalitních pedagogů	přímý kontakt, porady, e-mail, telefon	dostatečná motivace, morální ocenění
Školní družina	podpora zřizovatele, metodické vedení, zabezpečení zázemí, spolupráce při řešení problémů, finanční zdroje	financování, nedůvěra rodičů, odliv kvalitních pedagogů, nevyhovující prostory a nedostatečná vybavenost	přímý kontakt, porady, webové stránky, e-mail, telefon	hledání dalších finančních zdrojů

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojené se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Školní jídelna	podpora zřizovatele, zajištění hygienických podmínek, zabezpečení zázemí, podpora zřizovatele při vytváření vlastních finančních zdrojů – další využití kapacity kuchyně a jídelny, spolupráce při řešení problémů, finanční zdroje	financování, osobnost ředitele, nedůvěra rodičů, hygienické předpisy, kvalita pokrmů	přímý kontakt, porady, webové stránky, e-mail, telefon	hledání dalších finančních zdrojů, podpora dalšího využití kapacit
Představitelé obce, která má ZŠ, MŠ	zajištění kvalitní výuky pro děti v obci, finanční soběstačnost škol, podpora společenského života v obci, reprezentace obce	legislativa, sociální politika, kvalifikace pracovníků, neznalost problematiky	přímý kontakt – pravidelné porady s představiteli škol, e-mail, telefon, věstník, webové stránky	dostatečná komunikace obce a škol
Představitelé malých obcí, které mají ZŠ, MŠ	udržení fungující ZŠ, MŠ, posílení společenského života v obci, zvýšení atraktivity obce, reprezentace obce	nedůvěra rodičů v malou školu, finanční náročnost	přímý kontakt – pravidelné porady s představiteli škol e-mail, telefon, věstník, webové stránky	osobní angažovanost představitelů obcí
Představitelé obce, kde škola ZŠ nebo MŠ není	vytvoření podmínek pro zajištění kapacit škol v okolních obcích, dopravní obslužnost k dopravě dětí do škol v jiných obcích	kapacita spádové školy, stárnutí obce, nízká atraktivita obce, odliv mladých obyvatel	přímý kontakt s představiteli spádové obce se ZŠ, MŠ, KÚ a sídlem SO ORP, věstník, web	navázat spolupráci se sousedními obcemi
Ostatní zřizovatelé (mimo obce)	zájem o způsob vzdělávání, který nabízejí	pověst školy a povědomí obyvatel, financování, kvalita výuky a zázemí, výše školného, kvalifikace pracovníků, legislativa	média, web	kvalitní PR, navázat spolupráci s obcí

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojené se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Partneři škol (sponzoři)	zviditelnění podpora zájmu o určitý obor (např. technický) – budoucí zaměstnavatel	financování	web, věstníky, společné schůzky, sociální sítě, mail, telefon	
Partneři škol (sdružení rodičů)	zájem o své dítě patriotismus	rodiče odcházejí spolu s dětmi	web, věstníky, společné schůzky, sociální sítě, mail, telefon	

Významným faktorem analýzy cílových skupin je komunikace. Jednotlivá očekávání cílových i dotčených skupin jsou realizovatelná v případě dobře vydefinovaných protějšků v komunikaci i komunikačních prostředků. Významnou roli hraje i skutečnost, že osoby působící ve školství si mnohdy neuvědomují neznalost veřejnosti v této oblasti.

Analýza cílových (dotčených) skupin slouží k definování jednotlivých cílových skupin, zjištění jejich předpokládaných očekávání a k definování rizik spojených s těmito skupinami a s jejich očekáváním. Výstupem analýzy je nalezení vhodného způsobu komunikace a případných opatření k minimalizaci rizik při zapojení těchto cílových skupin.

B Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
Finanční riziko					
Nedostatek financí na běžný provoz a opravy	2	3	6	hledání dalších zdrojů	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na investice a vybavení	5	5	25	hledání dalších zdrojů, využívání dotačních zdrojů	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na platy	1	5	5		Stát
Organizační riziko					
Špatné rozmístění ZŠ, MŠ v rámci území	2	4	8		Obce daného území
Nedostatek dětí/ příliš mnoho dětí (nepříznivý demografický vývoj)	4	1	4	vhodné reagování na demografický vývoj	Obce daného území
Rušení dopravních spojů zajišťující dopravu dětí do a ze ZŠ, MŠ	1	4	4		Obce, kraj
Nezájem či neochota obcí na spolupráci	1	4	4	posílení spolupráce v rámci projektu MOS	Obce daného území
Nevhodně stanovené normativy na ZŠ a MŠ ze strany kraje	4	3	12	vyjednávání	Obce daného území

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
Právní riziko					
Změna legislativy, která povede k vynuceným investicím (např. zpřísnění hygienických předpisů)	2	2	4	stanovení priorit v rámci investičních akcí	Obce daného území
Reformy, které zhorší podmínky pro kvalitní výuku	4	3	12	další vzdělávání pedagogů	Obce daného území
Technické riziko					
Špatný technický stav budov ZŠ, MŠ	4	2	8	průběžné využívání dotačních zdrojů	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Zastaralé či nevyhovující vybavení	2	2	4	průběžná modernizace	Obec zřizující ZŠ, MŠ

P = pravděpodobnost, D = dopad, V = významnost rizika; hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost), významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu

Vytváření podmínek pro rozvoj vzdělávání je jedním ze zákonem stanovených úkolů obcí. Právě obce jsou proto zpravidla nositeli rizik spojených s oblastí předškolního a základního vzdělávání. Situace popsaná v tabulce může, ale nemusí nastat. Hodnocení významnosti rizik je založeno na hodnocení očekávané pravděpodobnosti výskytu jednotlivých rizik a jejich dopadu (materiálního i nemateriálního) na dosažení cílů strategie.

3.1.4. SWOT analýza oblasti školství

Silné stránky:

- Rovnoměrná síť MŠ a ZŠ, SŠ
- Úzká spolupráce škol se zřizovateli, dobrá komunikace vedení škol se spádovými obcemi i mezi sebou navzájem
- Schopnost reagovat na demografický vývoj – dobré zkušenosti při vytváření volných kapacit v MŠ před nárůstem počtu dětí v ZŠ a současně zkušenosti s poklesem počtu dětí z počátku minulého desetiletí
- Dostatečná kapacita MŠ (i pro děti do 3 let věku) včetně zajištění prázdninového provozu
- Moderní a atraktivní vybavení ZŠ a MŠ
- Kvalifikovanost a stabilizovanost pedagogických sborů
- Podpora příměstských táborů a prázdninových aktivit i pro předškolní děti
- Široká nabídka mimoškolní výchovy a vzdělávání, aktivní činnost spolků a občanských sdružení, rozsáhlá a různorodá činnost místních spolků, občanských sdružení a jiných místních iniciativ
- Dobrá spolupráce sportovních oddílů a škol – výchova sportovní mládeže

- Dobrá dostupnost spádových měst a blízkost kulturních a ekonomických center Jablonec nad Nisou a Liberec
- Činnost ŠD a ŠJ ve školách

Slabé stránky:

- Technický stav a zázemí škol a školských zařízení – bezbariérovost
- Nedůvěra obyvatel v malé školy v okolních obcích
- Neexistence formálních dohod o zajištění předškolní výchovy mezi obcemi a tedy nedostatek míst v MŠ pro děti z obcí bez MŠ
- Nedostatek míst v ZŠ pro děti z obcí, které nemají ZŠ a ani formální dohodu o docházce dětí do ZŠ se sousední obcí
- Nízká informovanost o specifikacích jednotlivých škol (speciální vybavení, zaměření škol)

Příležitosti:

- S očekávaným poklesem počtu dětí v MŠ využít volné kapacity např. k umístění dětí od 2 let, případně specializování jednotlivých MŠ (respirační obtíže, logopedie, zrakové a sluchové postižení aj.)
- Zvýšení počtu osobních asistentů, výchovných poradců a školních psychologů nebo speciálních pedagogů ve školách
- Profilování škol v okolních obcích – přitažlivost pro rodiče z okolních obcí – např.: škola zaměřená na specifické vývojové poruchy učení, alternativní typy škol
- Realizace projektu svazkové školy pro malé obce
- Získání důvěry rodičů v kvalitu vzdělávání a prohloubení spolupráce rodič-dítě-škola – certifikát „Rodiče vítání“
- Vytvoření společné koncepce sítě škol a školských zařízení v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou
- Využití Strukturálních fondů EU pro rozvoj školství a vzdělávání v připravovaném období 2015+

Hrozby:

- Zánik malých venkovských škol – způsobený nedůvěrou a nezájmem rodičů v malé školy
- Nárůst počtu žáků v ZŠ (v souvislosti s demografickým vývojem) převyšující stávající kapacity
- Konkurence škol zřizovaných městem Jablonec nad Nisou vůči malým obcím
- Nedostatek finančních prostředků na provoz, vybavení, volnočasové aktivity a financování školních družin
- Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol
- Záměry krajského úřadu (slučování, rušení škol, převádění zřizovatelských kompetencí)
- Přetrvání nevyjasněnosti legislativních podmínek

Síť mateřských a základních škol ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou je rovnoměrná a dostatečná. Jejím nejvýraznějším faktorem je tradiční úzká spolupráce škol se zřizovateli. Dobrá komunikace vedení škol se spádovými obcemi i mezi sebou navzájem se projevuje mimo jiné

schopností s předstihem reagovat na demografický vývoj a tak na změny v počtech žáků nastupujících do prvních ročníků základních a mateřských škol.

Nedostatkem předškolního a základního vzdělávání na Jablonecku je nedořešené zajištění volných kapacit v mateřských a základních školách v období s vyšším počtem dětí v dotčených věkových skupinách v regionu pro děti z obcí, které tyto školy na svém území nemají. Nejlepší variantou řešení se jeví navázání užší vzájemné spolupráce obcí SO ORP v oblasti koncepce sítě škol a školských zařízení v regionu, které by navazovala, popřípadě reagovala na „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje“ odboru školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje. Předpokládanými oblastmi zájmu meziobecní spolupráce v oblasti vzdělávání by měly být i budoucí očekávané změny v demografickém vývoji, zachování škol a zajištění školní docházky pro děti z malých obcí, ztraktivnění škol v malých obcích a v neposlední řadě integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd ZŠ, ale také integrace dětí sociálně nepřízpůsobivých obyvatel.

Zejména v menších obcích se základní školy potýkají s nízkou naplněností tříd. Důvodů je několik, mimo jiné dobrá dopravní dostupnost přirozeného centra regionu Jablonce nad Nisou, který poskytuje širší nabídku základních škol (včetně prázdninových aktivit), dojíždění řady rodičů za prací do tohoto centra, ale také nedůvěra rodičů v kvalitu vzdělání v menších obecních školách. Řešením této situace je získání důvěry rodičů v kvalitu vzdělávání a prohloubení spolupráce rodič-dítě-škola v rámci školních i mimoškolních aktivit a umožnit rodičům, aby se mohli aktivně podílet na chodu a směřování školy. Začátkem by mohlo být získání certifikátu „Rodiče vítáni“.

Přirozenou součástí předškolního a základního vzdělávání v regionu je neustálá snaha zvyšovat jejich kvalitu. Hlavními oblastmi zájmu z tohoto pohledu je působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, rozvíjení a podpora mimoškolních aktivit, usnadňování přechodu dětí z mateřských na základní školy a vytváření podmínek pro integraci dětí a žáků se speciálními potřebami do „běžného“ prostředí mateřských a základních škol. Jednou z možných forem vyrovnávacích a podpurných opatření pro tyto děti a žáky je zvyšování počtu pedagogických asistentů ve školách. Významnou součástí školního vzdělávání je také poradenský systém, který kromě pedagogicko-psychologických poraden utváří výchovní poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové ve školách. V souvislosti se začleňováním všech dětí a žáků do škol je vytváření podmínek pro tuto integraci nezbytné.

3.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Většina škol a školských zařízení v regionu se nachází přímo v Jablonci n. N, okolní obce pak buď samy zřizují svoje ZŠ a MŠ nebo v této oblasti neformálně spolupracují s vedlejší obcí či městem.

V jedenácti obcích SO ORP Jablonec nad Nisou působí v oblasti základního a předškolního vzdělávání

- 21 MŠ zřizovaných obcemi,
- 15 ZŠ (z toho 11 zřizovaných obcemi a 3 jen v rozsahu prvního stupně),
- 4 sloučené organizace MŠ a ZŠ zřizované obcemi,

- 1 osmileté gymnázium (na druhém osmiletém gymnáziu v regionu tento typ vzdělávání dobíhá),
- dům dětí a mládeže od (od r. 2008 zřizovatelem město Jablonec nad Nisou),
- základní umělecká škola (od r. 2008 zřizovatelem město Jablonec nad Nisou).

V současné době disponuje ve své obci mateřskou školou devět z jedenácti obcí správního obvodu a v sedmi z těchto jedenácti obcí působí základní škola. Obráceně lze tedy konstatovat, že na území obcí Bedřichov a Dalešice se nenachází MŠ ani ZŠ a v obcích Pulečným a Maršovice chybí ZŠ. Tyto čtyři obce jsou nejmenšími obcemi správního obvodu. S výjimkou obce Bedřichov nemají formální dohodu s žádnou sousední obcí o zařazování jejich dětí do školní a předškolní docházky. Děti ze zbylých obcí navštěvují sousední školy spíše tradičně.

Bedřichov: Obec má smlouvu s Janovem nad Nisou, která dětem v obci zajišťuje místa v janovských školských zařízeních.

Maršovice: V obci se nachází v současnosti plně obsazená MŠ a za základním vzděláním děti dojíždějí zpravidla do Jablonce nad Nisou (ZŠ v Kokoníně). Obec se obává budoucího nárůstu počtu dětí ve věku základní školní docházky a tedy nedostatku míst v Jabloneckých základních školách.

Pulečným: Děti z Pulečného tradičně dojíždějí do škol do Rychnova u Jablonce nad Nisou. Z důvodu nedostačující kapacity rychnovské MŠ bylo ve školním roce 2013/14 otevřeno v Pulečném odloučené pracoviště rychnovské MŠ s kapacitou 10 dětí. Obec se nedostatku míst v rychnovské ZŠ neobává.

Dalešice: Děti se tradičně hlásí do MŠ v Kokoníně (Jablonec n. N.) a do ZŠ nacházející se tamtéž. Neformální ukotvení dohody o docházce předškolních dětí z obce Dalešice do škol v sousední obci bylo v posledních dvou letech v souvislosti s obecným nárůstem počtu dětí příčinou nedostatku míst v MŠ pro dalešické děti. Město Jablonec nad Nisou prioritně obsadilo místa v městských mateřských školách jabloneckými dětmi a i přes nárůst kapacit MŠ na děti z okolních obcí místa nezbyla. Tato zkušenost vyvolává u zastupitelů obce obavu z nedostatku míst v ZŠ v Kokoníně (Jablonec nad Nisou), do které děti z těchto obcí dochází opět jen na základě vžitých tradic.

Počet dětí využívajících jednotlivé školy a školská zařízení výrazně ovlivňuje demografický vývoj. Obce, především pak město Jablonec n. N., se dlouhodobě úspěšně snaží na tento vývoj s předstihem reagovat. Na vývoj počtu absolventů základních škol má vliv i počet dětí, které po dokončení 5. či 7. třídy přecházejí na víceletou střední školu.

Mateřské školy

Z 25 mateřských škol působících na území SO ORP Jablonec nad Nisou se 16 nachází na území samotného jádrového města. Čtyři školy jsou součástí sloučených organizací ZŠ a MŠ. Nedílnou součástí předškolní výchovy v regionu jsou speciální mateřská škola a MŠ Montessori zřizované městem Jablonec nad Nisou a jedna třída MŠ pro děti hospitalizované v jablonecké městské nemocnici. Na jednu třídu MŠ ve školním roce 2012/2013 připadlo 22,5 dětí. Ačkoli maximální kapacitu tříd stanoví zákon, reálnou kapacitu mateřských škol ovlivňuje školská legislativa, hygienické předpisy a prostorové možnosti. Počet dětí na jeden pedagogický úvazek se v MŠ na území SO ORP pohybuje kolem 13 dětí na jednoho pedagogického pracovníka.

V současné době se daří umísťovat všechny tříleté děti i většinu dětí mladších tří let. Ve školním roce 2013/2014 umístily MŠ 2 009 dětí, tj. o 94 více než ve školním roce 2012/2013. Do všech MŠ

na území SO ORP bylo ve školním roce 2013/2014 přijato 168 dětí mladších tří let (o 40 více než v minulém). Obce SO ORP již žádné zvyšování kapacit MŠ nepřipravují. Naopak lze očekávat, v reakci na poptávku, zřízení vyššího počtu tříd určených výhradně pro dvouleté děti. Rušení mateřských škol se nechystá.

Poptávka po umístění dítěte v MŠ není jen přenesením hlídacích kompetencí na MŠ, ale zejména má za cíl vzdělání dítěte a je dána i snahou nabídnout dítěti širší spektrum možností a prožitků v rámci dětského kolektivu, který v domácím prostředí není dosažitelný. Nabídka míst v MŠ je pak velkou pomocí rodinám při návratu žen na pracovní trh.

V posledních třech letech stoupá tlak rodičů na umístění dětí ve věku 2–3 roky do sítě MŠ a poptávka po zařízeních typu jesle. Za současných podmínek obce a města do MŠ přednostně umísťují děti od tří let věku, v mnoha případech se jim daří umístit do stávajících MŠ i děti mladší. Další poptávku relativně uspokojují soukromá zařízení. Město Jablonec n. N. ani žádná z okolních obcí o zřízení jeslí v současné době neuvažuje. Jejich další budoucnost se odvíjí mimo jiné i od budoucích legislativních opatření. Jediné soukromé jesle v regionu jsou Tadeášovy jesličky (v Jablonci n. N. od září 2013) – kapacita 8 dětí, denní obsazenost v lednu roku 2014 v průměru sedm dětí.

Základní školy

Na území SO ORP působí 15 obcemi zřizovaných základních škol, 2 speciální krajem zřizované základní školy, jedna soukromá a jedna církevní základní škola a jedna třída ZŠ pro děti hospitalizované v jablonecké městské nemocnici. Čtyři školy jsou součástí sloučených organizací ZŠ a MŠ a tři poskytují vzdělání pouze v rozsahu prvního stupně.

Ve školním roce 2012/2013 docházelo do všech 19 ZŠ v regionu 4 308 dětí. Do obecních ZŠ docházelo 3904 dětí (21,3 žáků na třídu). Na jednoho pedagogického pracovníka v obecních školách připadlo 15,7 žáků. Kapacita všech ZŠ v regionu dohromady je 6 608 žáků, reálná kapacita je však nižší (pronájem prostor, specializované učebny aj.) Současná kapacita ZŠ by měla očekávaný nárůst v souladu s demografickým vývojem pojmout.

Nízká naplněnost škol v malých obcích je dána mimo jiné dojíždkou dětí z malých obcí do větších škol a nedůvěrou rodičů v tyto malé školy. Tento trend může být pro školy v malých obcích zničující.

Liberecký kraj připravuje převedení zřizovatelských kompetencí obou praktických částí ZŠ speciálních v Kamenné i Liberecké ulici na město Jablonec a ve své kompetenci si chce ponechat pouze speciální část ZŠ. Přenesení zřizovatelských kompetencí úzce souvisí s integrací žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd ZŠ a tedy i omezením a zpřísněním pravidel při přijímání těchto dětí do speciálních a praktických ZŠ. Tato problematika přichází v době nárůstu počtu žáků ve třídách ZŠ. Pro integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd ZŠ je nutné vytvořit materiální, finanční, personální, prostorové, a další podmínky, aby mohlo být těmto žákům poskytnuto odpovídající vzdělání i péče.

Školní jídelny a výdejny

V regionu působí při ZŠ celkem 21 školních jídelen a výdejen. Při MŠ a ZŠ zřizovaných obcemi ve školním roce 2012/2013 pracovalo dohromady 35 školních jídelen a výdejen. Jejich celková kapacita je dostatečná.

Sportoviště

Většina škol v regionu disponuje vlastním hřištěm a tělocvičnou v areálu školy. Některé školy si sportoviště pronajímají (např.: škola v Janově n. N. si pronajímá tělocvičnu od Janovské o.p.s. nebo škola v Rychnově využívá své vlastní sportoviště a současně i městskou sportovní halu), některá sportoviště jsou veřejně přístupná. Jablonecké školy mohou bezplatně využívat kromě vlastních sportovišť v dopoledních hodinách i sportoviště zřízená a provozovaná městem Jablonec nad Nisou (zimní stadion, lehkooatletická hala na Střelnici, městská hala).

Školní družiny a kluby

Školní družiny a kluby v rámci 53 oddělení ve školním roce 2012/2013 navštěvovalo 1 535 žáků. Školní kluby pracují pouze při ZŠ v Janově nad Nisou a Antonína Bratršovského v Jablonci n. N. Ve školních družinách a klubech v obcích SO ORP ve školním roce 2012/2013 pracovalo 57 vychovatelů, z toho 46 ve školách zřizovaných obcemi.

Technický stav školských budov a zařízení

Jedním z nejzávažnějších problémů, se kterými se školy a školská zařízení v majetku obcí ve správním obvodu Jablonec nad Nisou potýkají, je nevyhovující technický stav některých objektů. Školské budovy a zařízení jsou opravovány postupně s ohledem na možnosti financování jednotlivých projektů. Obce se na financování snaží využívat dotační programy.

Financování

Změna rozdělování finančních prostředků v rámci RUD znamenala pro všechny obce SO ORP snížení finančních prostředků z RUD na školství. Všechny obce regionu na obecní školství ze svého rozpočtu doplácí.

Malé obce, které se potýkají s nízkou obsazeností tříd, se musí na financování školy podílet. Limitující hranicí je přibližně 17 žáků na třídu. Obce, jejichž obsazenost tříd je nižší, se musí na financování školy podílet. Obce přispívají na školství ve své obci s cílem zachování, resp. zvýšení kvality výuky a technického zázemí školy.

V roce 2013 nejméně doplácela obec Maršovice – 1,5 násobek finančních příspěvků z RUD. Obce Rychnov u Jablonce n. N., Rádlo, Janov n. N. a Jablonci n. N. doplácely přibližně dvojnásobek, Josefův Důl trojnásobek a Lučany n. N. čtyřnásobek. Hospodárnost finanční podpory školství obcemi by měla kontrolovat jednotlivá obecní zastupitelstva v souvislosti se správou veřejných financí v rámci rozpočtu obce.

3.2 Návrhová část pro oblast školství

3.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Školství“, na jejímž základě byly připraveny nástiny opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti předškolního a základního vzdělávání.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupinu pro oblast předškolní výchovy a základního vzdělávání vedle členů realizačního týmu tvoří pracovníci oddělení školství, kultury a sportu a oddělení sociálních služeb Magistrátu města Jablonec nad Nisou. Názory a praktické zkušenosti odborníků ve fokusní skupině se ukazují jako klíčové pro upřesnění výstupů z jednotlivých analýz. Například v důsledku diskuze ve fokusní skupině došlo k rozšíření problémových okruhů v oblasti předškolního a základního vzdělávání o problematiku integrace a inkluze.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území SO ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

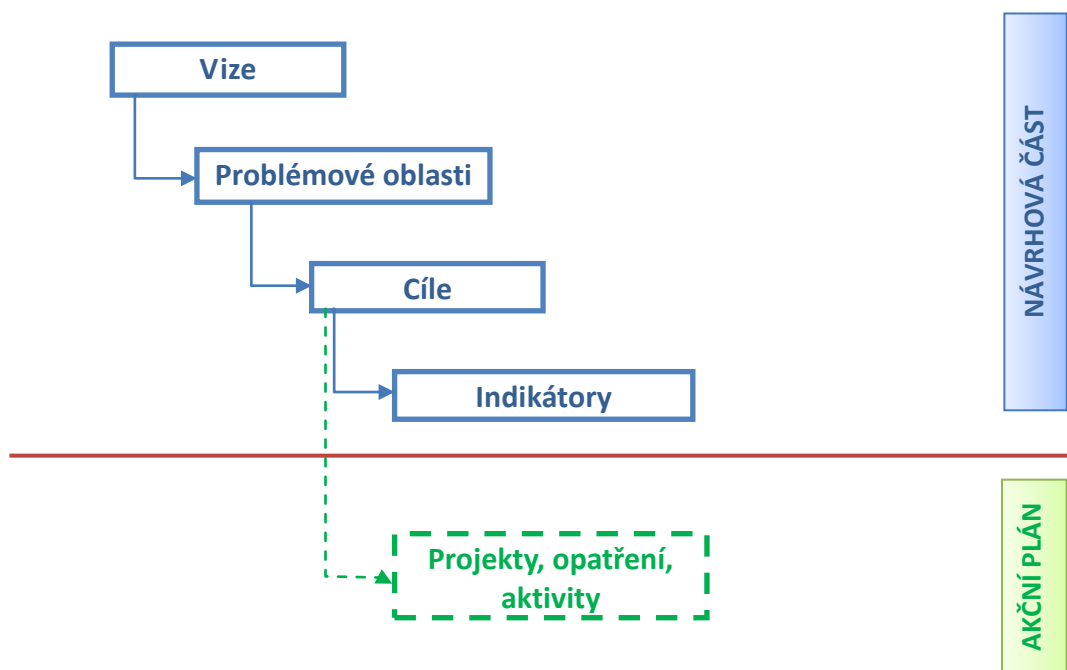
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací

strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu Předškolního a základního vzdělávání je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
Školství	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol	Zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují)
		Cíl 1.2
		Zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol	Zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy
	Cíl 2.2	
	Snížit počet dětí, které se nedostaví k zápisu do první třídy	
Problémová oblast 3	Cíl 3.1	
Špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení	Realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

3.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Členové realizačního týmu projektu na území SO ORP Jablonec nad Nisou zformulovali v průběhu srpna roku 2014 prvotní verzi vize SO ORP. Předložený návrh vize byl s drobnými stylistickými opravami přijat všemi zainteresovanými osobami – starosty dotčených obcí, členy fokusních skupin pro všechna zpracovávaná témata i dalšími oslovenými odborníky či další veřejností. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020:

„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, **kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku**, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“

V oblasti předškolního a základního vzdělávání byly v rámci SO ORP definovány tři stěžejní problémové okruhy:

- neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol,
- nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol,
- špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení.

Síť mateřských a základních škol ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou je rovnoměrná a dostatečná. Jejím nejvýraznějším faktorem je tradiční úzká spolupráce škol se zřizovateli. Dobrá komunikace vedení škol se spádovými obcemi i mezi sebou navzájem se projevuje mimo jiné schopností s předstihem reagovat jak na demografický vývoj, tak na změny v počtech dětí nastupujících do prvních ročníků základních a mateřských škol.

A Problémová oblast 1: Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol

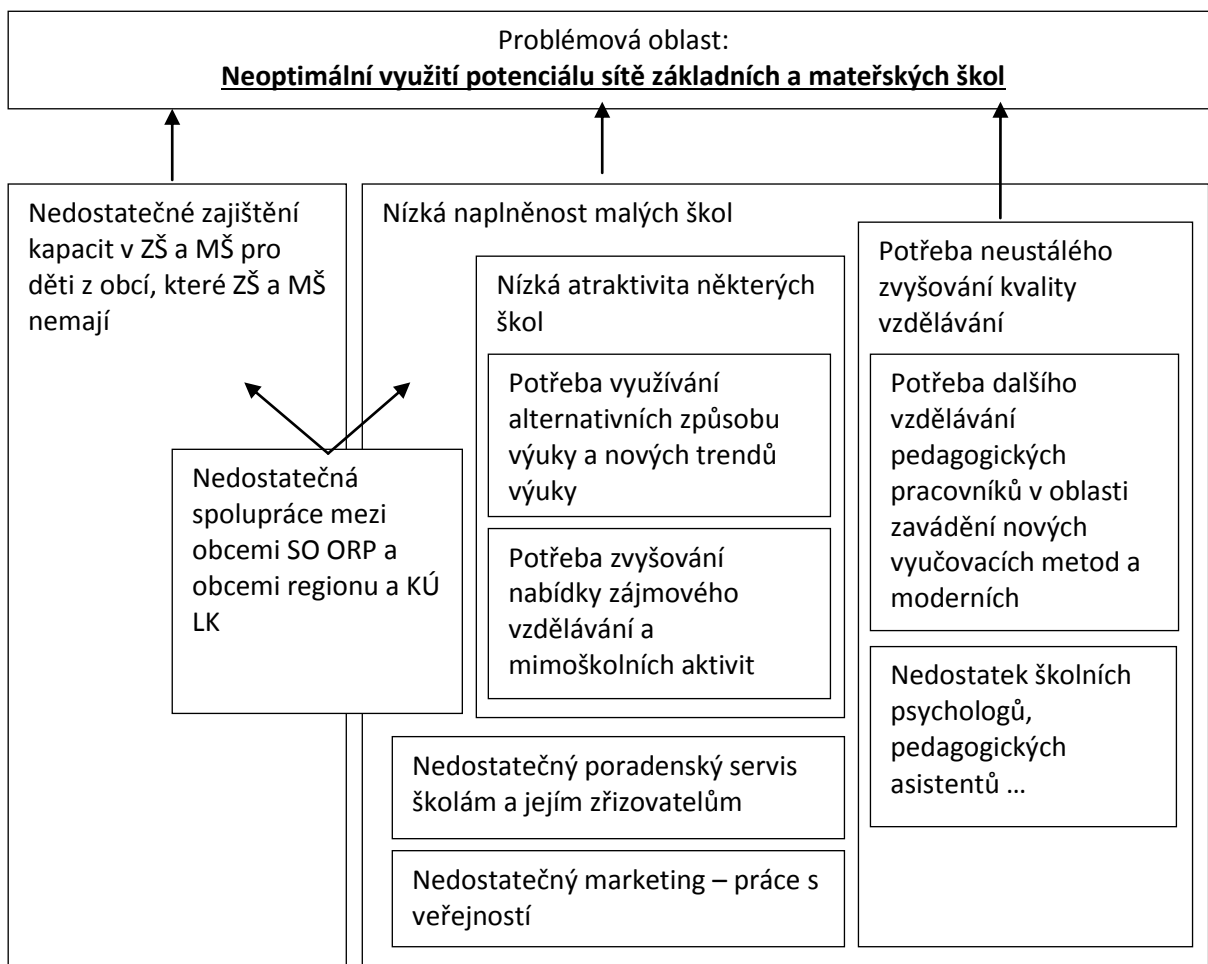
Nejvýraznějším nedostatkem předškolního a základního vzdělávání na Jablonecku je nedořešené zajištění volných kapacit v mateřských a základních školách pro děti z obcí, které tato školská zařízení na svém území nemají, a to především v období s vyšším počtem dětí v dotčených věkových skupinách. Významným nepříznivým faktorem je i skutečnost, že se některé základní školy, zejména v menších obcích, potýkají s nízkou naplněností tříd. Důvodem tohoto stavu je dobrá dopravní dostupnost přirozeného centra regionu Jablonec nad Nisou, který poskytuje širší nabídku základních škol (včetně prázdninových aktivit), dojíždění řady rodičů za prací do tohoto centra, ale také nedůvěra rodičů v kvalitu vzdělávání v menších obecních školách.

Přirozenou snahou vedoucí ke zvyšování kvality předškolního a základního vzdělávání je působení v oblastech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, rozvíjení a podpory mimoškolních aktivit pro děti a usnadňování přechodu dětí z mateřských na základní školy. Významné místo v této oblasti zaujímá i vytváření podmínek pro integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do „běžného“ prostředí mateřských a základních škol, které je však pro svoji významnost obsaženo v samostatné problémové oblasti. Jedním z možných prostředků ke zvyšování kvality vzdělávání je zvyšování počtu pedagogických asistentů ve školách. Významnou součástí vzdělávání je pak také poradenský systém, který kromě pedagogicko-psychologických poraden utváří výchovní poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové ve školách. Všechny tyto kroky jsou v dobře fungujícím systému školství samozřejmé a přirozené. Jejich případná absence je významným rizikem.

V regionu je velmi dobře zakotvena úzká spolupráce škol, jejich vedení, zřizovatelů a představitelů obcí, na jejichž území se školy nachází. Přesto se jako jedna z příčin zmiňovaných problémů jeví právě komunikace. Významným prvkem řešení problémového okruhu „neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol“ by pak mohlo být posílení užší vzájemné spolupráce obcí SO ORP v oblasti koncepce sítě škol a školských zařízení v SO ORP Jablonec nad Nisou, která by ve spolupráci s odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje měla navazovat, popřípadě reagovat na „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy

Libereckého kraje“. Je však nezbytné zdůraznit, že vzájemná spolupráce není vždy jen systémová, ale významnou roli zde hrají i lidský faktor.

Důsledkem neřešení nedostatku volných kapacit v mateřských a základních školách v regionu pro děti z obcí, kde tyto vzdělávací instituce nemají, by byl odliv dětí do škol za hranice regionu, popřípadě i odchod celých rodin způsobený ztrátou atraktivity obce pro rodinné bydlení. Podobné následky by mělo i neřešení nízké naplněnosti škol v malých obcích, která by v konečném důsledku vedla k zániku školy a tedy k narušení sítě škol a školských zařízení v regionu. Dlouhodobě nízká naplněnost takovéto školy způsobuje i odliv kvalitních pedagogických pracovníků a především významné zvyšování finanční závislosti školy na prostředcích zřizovatele (obce). Existence školy v obci je vnímána jako významný prvek jejího společenského statusu a atraktivity. V malých obcích tvoří částka na zajištění provozu nedostatečně obsazené školy poměrně vysokou část rozpočtu obce. Absence podpory neustálého zvyšování kvality základního a předškolního vzdělávání působí negativně na úroveň vzdělávání, snižuje atraktivitu a kvalitu školy a v konečném důsledku způsobuje odliv dětí a žáků do jiných škol.

B Problémová oblast 2: Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol

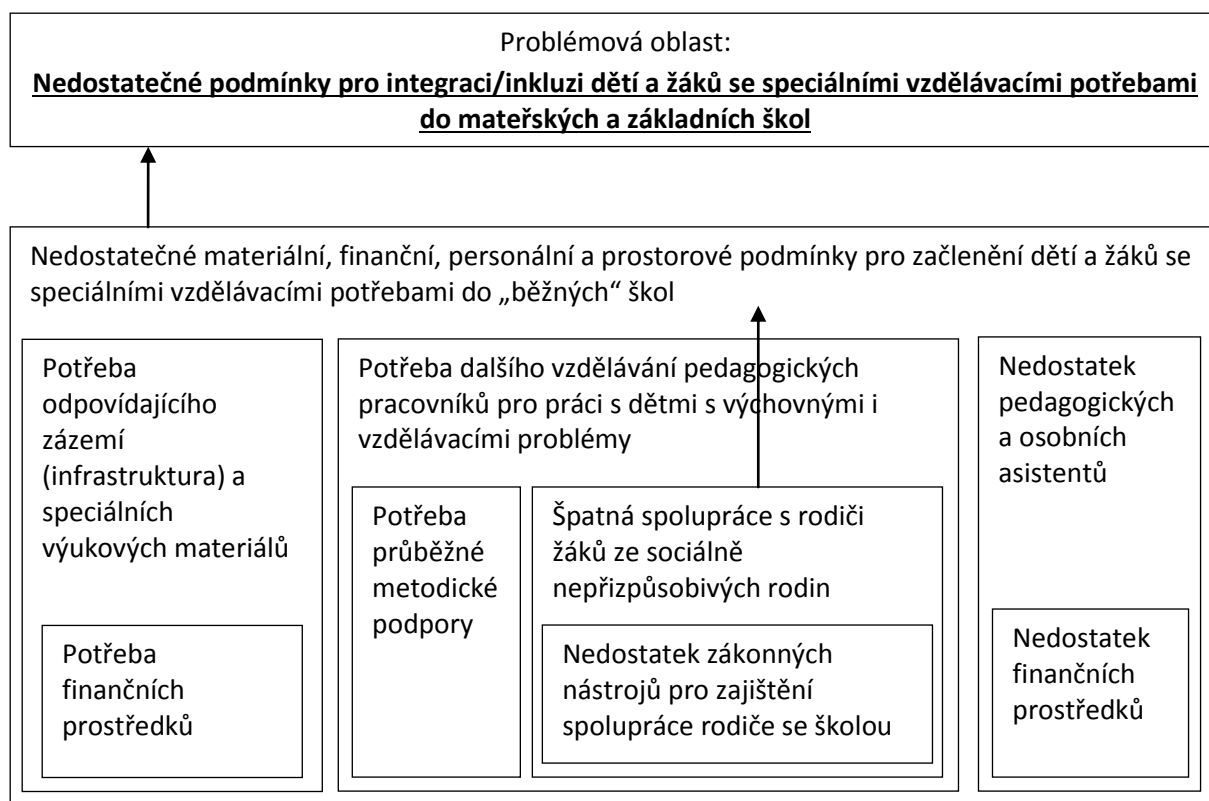
Integrace/inkluzie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd MŠ a ZŠ a s tím související omezení a zpřísnění pravidel pro přijímání těchto dětí do speciálních a praktických základních škol je aktuální problematikou. Týká se několika rozdílných skupin dětí a žáků. V první řadě se jedná o začlenění zdravotně či tělesně postižených. Integrace těchto dětí je závislá na připravenosti školy z pohledu stavebních úprav (např. bezbariérovost) či na finančních zdrojích pokrývajících náklady na pedagogické a osobní asistenty. Další početnou skupinou dětí jsou děti se specifickými vývojovými poruchami učení, mezi které patří i děti hyperaktivní. Tyto děti často vyžadují individuální péči a přístup. Jejich začlenění do běžných tříd je závislé na schopnostech pedagogů či možnosti financování dalších pedagogických asistentů.

Poslední skupinou jsou děti ze sociálně znevýhodněných rodin. Část z nich je tvořena dětmi z neintegrováných zpravidla romských rodin, jejichž sociální začlenění nejen v případě vzdělávání je velmi komplikované. Právě jejich inkluze je v současné době výraznou problematikou, ačkoli se v regionu dotýká jen několika desítek rodin. Snaha o jejich začlenění do procesu vzdělávání se potýká s dvěma významnými faktory. Prvním je velmi obtížná komunikace a spolupráce s některými rodiči. Spolupráce s rodiči, případně širší rodinou dětí, je pro úspěšnou inkluzi i v oblasti vzdělávání nezbytná. Druhým významným faktorem negativně ovlivňujícím začleňování dětí ze sociálně nepříznivých rodin je statut trvalého bydliště, které je rozhodujícím zákonným kritériem pro přijímání dětí při zápisu do 1. tříd ZŠ (i v případě zařazování dětí do ostatních ročníků ZŠ během školního roku). Mnoho rodin má jako trvalé bydliště zapsáno sídlo městského či obecního úřadu. To má, především ve větších městech, za následek shromažďování problematických dětí do jediné školy. Na dotčené školy jsou potom kladeny mnohonásobně vyšší požadavky a zároveň často klesá jejich atraktivita v očích majoritní společnosti. S ohledem na rozmístění sociálně znevýhodněných obyvatel v regionu se s jejich začleňováním do běžných škol potýká především město Jablonec nad Nisou. Přesto se tento problém dotýká většiny obcí regionu.

Jednou z příčin eskalace tohoto problému je nástup „silných“ ročníků do prvních tříd základních škol a naplněnost prvních tříd žáky do nejvyššího možného počtu. Každý učitel se má individuálně věnovat žákům slabším, žákům s různými druhy postižení či poruch i žákům nadaným. Tento úkol není schopen v přeplněné třídě i při sebelepší vůli jeden pedagogický pracovník na 100 % zabezpečit. Je proto nezbytné vytvářet takové podmínky ve školách, ať už materiální, finanční, personální, prostorové, a další, aby mohlo být co největšímu počtu žáků poskytnuto odpovídající vzdělání v běžných školách. Učitelé, vedení škol i jednotlivé orgány státní správy v této oblasti intenzivně spolupracují a děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou opravdu přijímány do „běžných“ škol.

Integrace nebo chceme-li inkluze je celospolečenský trend, který vyžaduje systémová opatření. Nebudeme-li vytvářet podmínky k začlenění tělesně a zdravotně postižených, stane se z nich vyloučená skupina s malou šancí na normální život, závislá na systému sociálních dávek. Nebudeme-li vytvářet podmínky k inkluzi osob ze sociálně znevýhodněných rodin, zapříčiníme zvyšování společenských rozdílů a další pomyslné otevírání společenských nůžek. Následkem bude nárůst oboustranných xenofobních projevů, snížení možnosti přístupu dětí ze sociálně znevýhodněných rodin ke vzdělání a s tím související nárůst kriminality. Řešení této problematiky není v meziobecní spolupráci, ale v systémových opatřeních. Zastavíme-li proces integrace, většinová společnost se

nenaučí přijímat rozdíly, reagovat na odlišnosti a přijímat tyto osoby takové jaké jsou. Začlenění všech minorit je nezbytné pro zdravé fungování a budoucí rozvoj společnosti.

C Problémová oblast 3: Špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení

Jedním z nejzávažnějších problémů, se kterými se školy a školská zařízení v SO ORP Jablonec nad Nisou potýkají, je nevyhovující technický stav některých objektů a zařízení. Mnoho mateřských i základních škol v regionu se nachází v budovách z panelů, významný počet především mateřských škol pak působí ve vilových domech, na jejichž opravy a rekonstrukce mnohdy dohlíží památkový ústav.

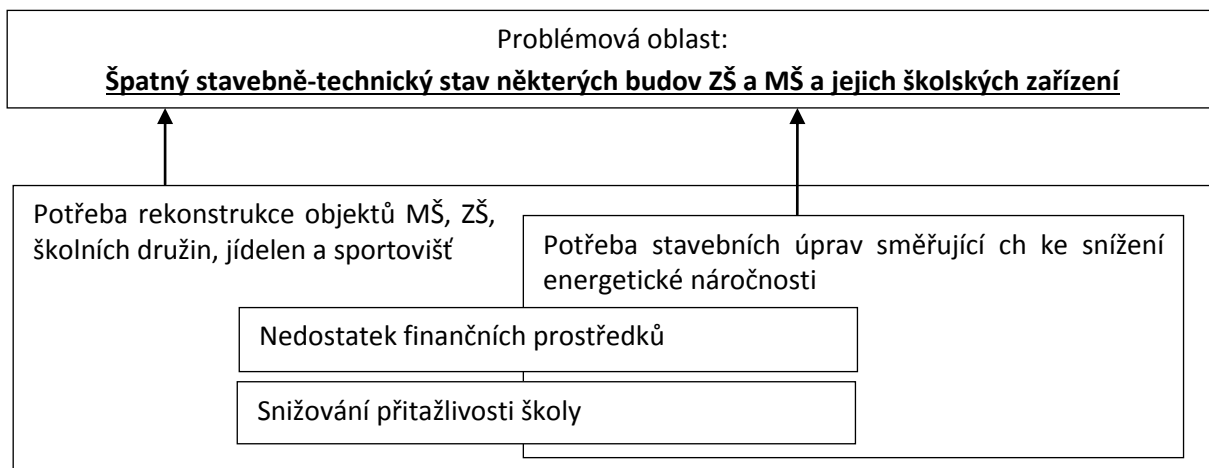
Školské budovy a zařízení jsou v regionu opravovány postupně s ohledem na možnosti financování stavebních úprav. Obce se na financování jednotlivých projektů snaží využívat dotační programy. Některé budovy tak již celkovou rekonstrukcí prošly, například hlavní budova ZŠ v ulici 5. května a odloučená pracoviště mateřských škol např. v ulici V. Nezvala v Jablonci nad Nisou či MŠ v Rádle a budova ZŠ v Janově nad Nisou. Budova jablonecké MŠ v Nemocniční ulici byla vystavěna teprve v nedávné době. Značná část školských budov však potřebuje buď celkovou anebo částečnou rekonstrukci. Jedná se nejčastěji o obnovu dožilých sociálních zařízení, výměnu oken a zateplení budovy. Často je však potřeba řešit i rekonstrukci tělocvičen, kanalizaci či vytápění budovy.

Nedílnou součástí škol jsou sportoviště. Stejně jako v případě školních budov, některá sportoviště jsou nová či nově zrekonstruovaná, příkladem je hřiště s umělým povrchem při ZŠ Rádlo. Technický

stav některých sportovišť však není vyhovující – takovýmto nevyhovujícím hřištěm disponuje například ZŠ v Arbesově ulici. Některé školy nemají hřiště vůbec, např. ZŠ 5. května.

Hlavní příčinou nevyhovujícího stavu je finanční náročnost oprav a rekonstrukcí školních budov a zařízení. Opravy a rekonstrukce jsou v rámci obecních rozpočtů realizovány postupně podle finančních možností a v souladu s vypsanými dotačními tituly. I přes dlouhodobou péči o tento obecní majetek by jen ve městě Jablonec nad Nisou bylo na další rekonstrukce objektů škol a školského zařízení a jejich areálů potřeba vyčlenit finanční prostředky v řádech sta milionů korun. Tato částka by se po zahrnutí potřeb ze všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou výrazně zvýšila.

Důsledkem neřešení špatného stavebně-technického stavu budov základních a mateřských škol v regionu a jejich školských zařízení je jejich další postupné chátrání. To zvyšuje finanční náročnost běžného provozu škol a také náklady na odkládanou rekonstrukci. V konečném důsledku neprovedení nezbytných prací vyvolává nutnost uzavření některých budov z důvodu omezení bezpečnosti a ohrožení zdraví dětí a personálu, tato extrémní situace je však nepravděpodobná. Stavebně-technické opravy jsou prováděny postupně s ohledem na jejich naléhavost. V neposlední řadě je nezbytné zmínit, že nevyhovující stav školních budov nepříznivě ovlivňuje v očích široké veřejnosti atraktivitu škol a snižuje potenciál k jejich dalšímu rozvoji. Tato skutečnost velmi výrazně propojuje tento problémový okruh s prvním, kterým je „Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol“.

3.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémová oblast 1	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol
Cíl 1.1	Zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují)
Popis cíle	<p>V současné době disponuje ve své obci mateřskou školou devět z jedenácti obcí správního obvodu a v sedmi z těchto jedenácti obcí působí základní škola. Na území obcí Bedřichov a Dalešice se nenachází MŠ ani ZŠ a v obcích Pulečný a Maršovice chybí ZŠ. Tyto čtyři obce s výjimkou obce Bedřichov nemají formální dohodu s žádnou sousední obcí o zařazování jejich dětí do školní a předškolní docházky. Děti ze zbylých obcí navštěvují sousední školy spíše tradičně.</p> <p>Především pro představitele obcí Dalešice a Maršovice je formální zajištění kapacit v ZŠ a MŠ v regionu pro děti z těchto obcí důležitým úkolem. Děti z Dalešic se tradičně hlásí do MŠ v Kokoníně (Jablonec n. N.). Neformální ukotvení dohody o docházce předškolních dětí z obce Dalešice do škol v sousední obci bylo v posledních dvou letech v souvislosti s obecným nárůstem počtu dětí příčinou nedostatku míst v MŠ pro dalešické děti. Děti z obcí Dalešice a Maršovice dojíždějí za základním vzděláním zpravidla do Jablonce nad Nisou (ZŠ v Kokoníně). Obě obce se obávají budoucího nárůstu počtu dětí ve věku základní školní docházky, a tedy nedostatku míst v jabloneckých základních školách.</p> <p>Zajištění kapacit v ZŠ a MŠ pro všechny děti z regionu je významným úkolem meziobecní spolupráce. Jednou z variant řešení pro Dalešice a Maršovice se jeví uzavření smlouvy, která by oběma obcím zajišťovala místa ve školských zařízeních MŠ a ZŠ v sousedním Jablonci nad Nisou, případně jiné sousední obci. Významnou roli hraje i budoucí demografický vývoj a monitoring volných kapacit v mateřských a základních školách. Nedílnou součástí tohoto cíle je i schopnost regionu reagovat na změny v poptávce po místech v MŠ a ZŠ.</p>
Hlavní opatření	<p>Zajištění kapacit v ZŠ a MŠ pro všechny děti z regionu</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajištění kapacit v MŠ pro děti z Dalešic • zajištění kapacit v ZŠ pro děti z Maršovic a Dalešic • průběžný monitoring (sledování vývoje počtu dětí s ohledem na demografický vývoj) • posílení spolupráce obcí SO ORP s oddělením školství, kultury a sportu jabloneckého magistrátu a odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu KÚLK na koncepci školství
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet neuspokojených žádostí o přijetí do MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Starosta obce Dalešice

Problémová oblast 1	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol
Cíl 1.2	Zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích
Popis cíle	<p>Zejména v menších obcích se základní školy potýkají s nízkou naplněností tříd. Důvodem je mimo jiné dobrá dopravní dostupnost přirozeného centra regionu Jablonce nad Nisou, který poskytuje širší nabídku základních škol, ale také nedůvěra rodičů v kvalitu vzdělávání v menších obecních školách. Nejvýrazněji tato skutečnost ovlivňuje školy v Nové Vsi nad Nisou a Lučanech nad Nisou.</p> <p>V souladu s veřejným zájmem je zachování školství v malých obcích významným cílem. Řešením této situace je získat důvěru rodičů v kvalitu vzdělávání a prohloubení spolupráce rodič – dítě – škola v rámci školních i mimoškolních aktivit a umožnit rodičům, aby se mohli aktivně podílet na chodu a směřování školy. Začátkem by mohlo být získání certifikátu „Rodiče vítání“.</p> <p>Významným krokem v této oblasti je také posílení spolupráce obcí SO ORP s odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu KÚLK na koncepci školství. Přirozenou součástí předškolního a základního vzdělávání v regionu je pak neustálá snaha zvyšovat jejich kvalitu. Hlavními oblastmi zájmu z tohoto pohledu je další vzdělávání pedagogických pracovníků, rozvíjení a podpora mimoškolních aktivit, usnadňování přechodu dětí z mateřských na základní školy a vytváření podmínek pro integraci dětí a žáků se speciálními potřebami do „běžného“ prostředí mateřských a základních škol, které je pro svoji významnost samostatným problémovým okruhem.</p>
Hlavní opatření	<p>Posílení spolupráce obcí regionu a KÚLK</p> <ul style="list-style-type: none"> • posílení spolupráce obcí SO ORP s odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu KÚLK na koncepci školství • poradenský servis, metodická podpora školám <p>Zvýšení atraktivity, přitažlivosti škol</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapojení škol do aktivit typu Škola otevřená rodičům – „Rodiče vítání“, využívání alternativních způsobů výuky a nových trendů výuky • rozšiřování nabídky zájmového vzdělávání a mimoškolních aktivit • posilování regionální identity • práce s veřejností (marketing) <p>Zajištění návaznosti předškolního a základního vzdělávání</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření společné koncepce MŠ a ZŠ <p>Zvyšování kvality předškolního a základního vzdělávání</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků mimo jiné v oblasti zavádění nových vyučovacích metod a moderních technologií • společné sdílení školních psychologů, logopedů, speciálních pedagogů, výchovných kariérních poradců • společné sdílení odborných učitelů (rodilý mluvčí)
Název indikátorů k hodnocení cíle	- změna počtu žáků zapsaných do prvních tříd ZŠ v malých obcích SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014
Správce cíle	Starosta obce Nová Ves nad Nisou

Problémová oblast 2	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol
Cíl 2.1	Zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy
Popis cíle	<p>Jednou z možných forem vytváření podmínek pro integraci dětí a žáků se speciálními potřebami do „běžného“ prostředí mateřských a základních škol je zvyšování počtu pedagogických asistentů doprovázené zvyšováním kvalifikačních předpokladů pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy. Dalším možným krokem je možnost sdílení školních psychologů, speciálních pedagogů a výchovných poradců především v malých školách a rozvoj poradenského systému, který kromě pedagogicko-psychologických poraden utváří výchovní poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové.</p> <p>Další prostor nabízí navázání úzké spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky a posílení spolupráce obcí SO ORP s odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu KÚLK mimo jiné v oblasti metodické podpory školám v oblasti integrace/inkluze dětí a žáků s výchovnými i vzdělávacími problémy.</p>
Hlavní opatření	<p>Příprava dostatečného počtu osobních i pedagogických asistentů, jejich systémové začleňování a financování ve všech stupních výchovně vzdělávací soustavy</p> <p>Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy</p> <p>Sdílení školních psychologů, speciálních pedagogů a výchovných poradců</p> <p>Nastavení poradenského systému - pedagogicko-psychologické poradny, výchovní poradci, školní metodici prevence, speciální pedagogové a školní psychologové</p> <p>Navázání úzké spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky</p> <p>Posílení spolupráce obcí SO ORP s odborem školství, mládeže, tělovýchovy a sportu – poradenský servis, metodická podpora školám</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet pedagogických asistentů v ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu MMJN

Problémová oblast 2	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol
Cíl 2.2	<i>Snížit počet dětí, které se nedostaví k zápisu do první třídy</i>
Popis cíle	<p>V současné době velká část rodičů budoucích „prvňáčků“ z neintegrováných romských rodin nepřivede své dítě k zápisu do první třídy a dítě buď do školy nenastoupí anebo se na začátku školního roku dostaví bez jakékoli předešlé domluvy. Mnoho těchto dětí také přichází z domova do školy nevybaveno a často nemají osvojeny ani základní hygienické, pracovní či sociální návyky, což komplikuje jejich přirozené začlenění do kolektivu. I přes společné úsilí škol, jejich učitelů a orgánů působících v oblasti vzdělávání i sociálních pracovníků je jejich začlenění do běžných tříd je bez spolupráce rodičů velmi obtížná. Spolupráce s rodiči, případně širší rodinou dětí, které vyžadují specifické přístupy ve vzdělávání, je pro úspěšnou inkluzi v oblasti vzdělávání prvořadá.</p> <p>Zmíněná cílová skupina je početně nevýraznou součástí dětí, kterých se problematika inkluze do běžných škol dotýká, přesto je právě jejich začlenění způsobené velmi obtížnou spoluprací s jejich rodiči výrazným problémem. Inkluze dětí ze sociálně nepřízpůsobivých rodin je ovlivněna i negativním postojem veřejnosti a nástupem „silných“ ročníků do prvních tříd základních škol a naplněností tříd žáky do nejvyššího možného počtu.</p> <p>Hlavní řešení této problematiky není v meziobecní spolupráci, ale v systémových opatřeních. Nezbytným systémovým krokem je vytvoření zákonných nástrojů a opatření pro posílení spolupráce rodičů se školami a dalšími institucemi a zajištění takového legislativního prostředí, které by inkluzi sociálně nepřízpůsobivého obyvatelstva podpořilo. Jedním z často navrhovaných opatření je zavedení povinné docházky do MŠ v posledním roce před zahájením školní docházky.</p> <p>Významným podpůrným prvkem v této oblasti integrace je zřizování přípravných tříd v ZŠ (V Jablonci n. N. pracují již od roku 1993 při speciální základní škole v Liberecké ulici) a posílení spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky. Dalším krokem je pak zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí, vytváření metodické podpory školám a zvyšování počtu pedagogických asistentů a výchovných poradců – viz cíl 2.1.</p>
Hlavní opatření	<p>Působení na změny legislativy</p> <ul style="list-style-type: none"> • diskuze s poslanci, senátory za Jablonecko • vytváření zákonných nástrojů pro posílení spolupráce rodičů dětí ze sociálně znevýhodněných rodin se školami a jejich zástupci <p>Analýza potřeb dětí a žáků vyplývající z jejich momentální situace – zdravotní omezení, sociální postavení...</p> <p>Zvýšení počtu míst v přípravných třídách v souladu s platnou legislativou</p> <p>Navázání úzké spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	- navázání úzké spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky
Správce cíle	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu MMJN

Problémová oblast 3	Špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení
Cíl 3.1	Realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení
Popis cíle	<p>Jedním z nejzávažnějších problémů, se kterými se školy a školská zařízení v majetku obcí ve správním obvodu Jablonec nad Nisou potýkají, je nevyhovující technický stav některých objektů. Mnoho mateřských i základních škol v regionu se nachází v budovách z panelů, významný počet především mateřských škol pak působí ve vilových domech, na jejichž opravy a rekonstrukce mnohdy dohlíží památkový ústav. Některé budovy a školská zařízení již celkovou rekonstrukcí prošly, značná část však potřebuje buď celkovou anebo částečnou rekonstrukci. Jedná se nejčastěji o sociální zařízení, výměnu oken a zateplení budovy. Často je však potřeba řešit i rekonstrukci tělocvičen, kanalizaci či vytápění budovy.</p> <p>Školské budovy a zařízení jsou opravovány postupně s ohledem na možnosti financování jednotlivých projektů. Obce se na financování jednotlivých projektů snaží využívat dotační programy.</p>
Hlavní opatření	<p>Zvýšení kvality a snížení energetické náročnosti budov škol a školských zařízení zajistit finanční prostředky</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvořit zásobník projektů • spolupráce v oblasti žádostí o dotační zdroje (OP ŽP – snížení energetické náročnosti a IROP) • stavební úpravy směřující ke snížení energetické náročnosti • rekonstrukce objektů MŠ, ZŠ, školních družin, jídelen a sportovišť
Název indikátorů k hodnocení cíle	- objem prostředků na realizované rekonstrukce a opravy školních budov a školských zařízení v majetku obcí SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN

3.2.4. Indikátory

Problémová oblast 1	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol		
Číslo indikátoru výsledku	1.1		
Název indikátoru výsledku	Podíl dětí MŠ zřizovaných obcemi v SO ORP bez města Jablonec nad Nisou na celkovém počtu dětí v obecních MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		19,0	19,0
Skutečnost	19,4		
Popis měřítka	Indikátor uvádí, kolik procent dětí z regionu navštěvuje mateřské školy se sídlem v malých obcích. V optimálním případě by měl tento podíl odpovídat zastoupení dětí v dotčené věkové skupině v těchto obcích na jejich celkovém počtu. Hodnota tohoto doplňkového ukazatele lze spočítat na základě údaje Českého statistického úřadu. K 31. 12. žilo v okolních obcích města Jablonec nad Nisou v SO ORP 18,2 % dětí ve věku 3–6 let z jejich celkového počtu v SO ORP.		
Metodika a výpočet	Počet dětí v mateřských školách zřizovaných obcemi SO ORP bez Jablonce nad Nisou na 100 dětí ve všech obecních mateřských školách SO ORP		
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o mateřské škole S 1-01 k 30. 9.)		

Problémová oblast 1	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol		
Číslo indikátoru výsledku	1.2		
Název indikátoru výsledku	Podíl žáků ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP bez města Jablonec nad Nisou na celkovém počtu žáků obecních ZŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		15,0	15,0
Skutečnost	15,1		
Popis měřítka	Indikátor uvádí, kolik procent dětí z regionu navštěvuje obecní základní školy se sídlem v malých obcích. V optimálním případě by měl tento podíl přibližně odpovídat zastoupení dětí v dotčené věkové skupině v těchto obcích na jejich celkovém počtu. Hodnotu tohoto doplňkového ukazatele lze spočítat na základě údaje Českého statistického úřadu. K 31. 12. 2012 žilo v okolních obcích města Jablonec nad Nisou v SO ORP 19,8 % dětí ve věku 6–15 let z jejich celkového počtu v SO ORP. Při interpretaci výsledné hodnoty je nezbytné zohlednit existenci dvou krajských speciálních základních škol, jedné soukromé a jedné církevní nadregionálního významu ve městě Jablonec nad Nisou a současně že velikost a rozmístění škol v malých obcích.		
Metodika a výpočet	Počet dětí v základních školách zřizovaných obcemi v SO ORP bez Jablonce nad Nisou na 100 dětí ve všech obecních základních školách SO ORP		
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. M 3)		

Cíl 1.1	Zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují)		
Číslo indikátoru výstupu	1.1.1		
Název indikátoru výstupu	Počet neuspokojených žádostí o přijetí do MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Školní roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		200	200
Skutečnost	150		
Popis měřítka	Počet evidovaných žádostí o umístění dětí v mateřské škole podaných v době zápisu do MŠ, kterým nebylo vyhověno. Vzhledem k očekávané změně školského zákona, která by měla uzákonit povinnou docházku dítěte do mateřské školy poslední rok před jeho nástupem do základní školy, lze očekávat zvýšení obsazenosti mateřských škol a s tím související snížení počtu nově přijatých dětí. Na množství neuspokojených žádostí má však významný vliv i současný trend snižování průměrného věku dítěte v době zápisu do mateřské školy.		
Metodika a výpočet	Součet údajů za všechny MŠ zřizované obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou		
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o mateřské škole S 1-01 k 30. 9.)		

Cíl 1.2.	Zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích		
Číslo indikátoru výstupu	1.2.1		
Název indikátoru výstupu	Změna počtu žáků zapsaných do prvních tříd ZŠ v malých obcích SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		Janov n. N. 2,5 Josefův Důl 2,5 Lučany n. N. 2,5 Nová Ves n. N. 2,5 Rádlo 2,5 Rychnov u J. n. N. 2,5	Janov n. N. 2,5 Josefův Důl 2,5 Lučany n. N. 2,5 Nová Ves n. N. 2,5 Rádlo 2,5 Rychnov u J. n. N. 2,5
Skutečnost	Janov n. N. 0 Josefův Důl 0 Lučany n. N. 0 Nová Ves n. N. 0 Rádlo 0 Rychnov u J. n. N. 0		
Popis měřítka	Ukazatel blíže charakterizuje vývoj počtu zapsaných dětí do prvních tříd základních škol ve vybraných malých obcích SO ORP. Vývoj počtu přijatých dětí v sobě odráží přitažlivost dané školy pro rodiče dětí. Při hodnocení úrovně indikátoru je nezbytné zohlednit demografický vývoj (změny v počtech dětí v dotčené věkové skupině) a s tím související očekávaný nárůst počtu dětí jdoucích k zápisu do prvních tříd v několika následujících letech a na něj navazující jejich opětovný pokles. Změnu počtu žáků je		

	rovněž třeba posuzovat z pohledu maximální kapacity školy. Ve školním roce 2013/2014 bylo do prvních tříd základních škol v malých obcích SO ORP Jablonec nad Nisou zapsáno dohromady 102 dětí, z toho 21 dětí v Janově nad Nisou, 10 v Josefově Dole, 16 v Lučanech nad Nisou, 5 v nové Vsi nad Nisou, 10 v Rádle a 40 žáků v Rychnově u Jablonce nad Nisou.
Metodika a výpočet	Porovnání počtu zapsaných žáků do prvních tříd ve sledovaném školním roce se školním rokem 2013/2014 v %. Výčet údajů za ZŠ zřizované obcemi ve vybraných obcích SO ORP Jablonec nad Nisou.
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. M 3)

Problémová oblast 2	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol		
Číslo indikátoru výsledku	2.1		
Název indikátoru výsledku	Změna počtu integrovaných dětí v MŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		4	8
Skutečnost	0		
Popis měřítka	Ukazatel výstižně charakterizuje vývoj počtu dětí se zdravotním postižením individuálně integrovaných v běžných mateřských školách (mentálně postižení, postižení sluchově, zrakově, žáci s vadami řeči, tělesně postižení, s více vadami, s vývojovými poruchami učení a s vývojovými poruchami chování, autisté). Indikátor bere v úvahu celkový počet integrovaných dětí bez rozlišení druhu postižení či znevýhodnění dítěte. Do celkového počtu dětí jsou zahrnuty i všechny děti docházející do speciální mateřské školy v Jablonci nad Nisou. Její kapacita 56 dětí je dlouhodobě maximálně využita. Ve školním roce 2013/2014 bylo ve všech mateřských školách v SO ORP dohromady integrováno 61 dětí.		
Metodika a výpočet	Porovnání počtu integrovaných dětí v MŠ ve sledovaném školním roce se školním rokem 2013/2014 v %. Součet údajů za všechny MŠ zřizované obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou.		
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o mateřské škole S 1-01 k 30. 9.)		

Problémová oblast 2	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol		
Číslo indikátoru výsledku	2.2		
Název indikátoru výsledku	Změna počtu integrovaných dětí v ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		4	8
Skutečnost	0		

Popis měřítka	Indikátor srozumitelně hodnotí vývoj počtu žáků se zdravotním postižením individuálně integrovaných v běžných třídách základních škol (mentálně postižení, postižení sluchově, zrakově, žáci s vadami řeči, tělesně postižení, s více vadami, s vývojovými poruchami učení a s vývojovými poruchami chování, autisté). Indikátor bere v úvahu celkový počet integrovaných dětí bez rozlišení druhu postižení či znevýhodnění žáka. Vývoj počtu integrovaných dětí do běžných tříd základních škol úzce souvisí se strukturou speciálního školství v České republice a tedy s budoucností obou jabloneckých základních škol speciálních zřizovaných krajem. Ve školním roce 2013/2014 bylo v obecních základních školách v SO ORP dohromady integrováno 165 žáků.
Metodika a výpočet	Porovnání počtu integrovaných žáků v ZŠ ve sledovaném školním roce se školním rokem 2013/2014 v %. Součet údajů za všechny ZŠ zřizované obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou.
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. M 3)

Cíl 2.1	Zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy		
Číslo indikátoru výstupu	2.1.1		
Název indikátoru výstupu	Změna počtu pedagogických asistentů v ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		10	20
Skutečnost	0		
Popis měřítka	Zvyšování počtu pedagogických asistentů úzce souvisí se zlepšováním podmínek pro integraci/inkluzi žáků do běžných tříd mateřských škol. V současné době se školství dlouhodobě potýká s nedostatkem finančních prostředků na jejich pracovní úvazky. Ve školním roce 2013/2014 působilo v obecních základních školách v SO ORP v přepočtu na plně zaměstnané dohromady 3,411 pedagogických asistentů. Tento údaj zahrnuje pouze pedagogické asistenty, na jejichž mzdy jsou čerpány finanční prostředky poskytované Krajským úřadem Libereckého kraje (KÚLK). Zvýšení hodnoty ukazatele počet pedagogických asistentů je tak limitováno objemem finančních prostředků, které poskytuje Krajský úřad na pokrytí nákladů s nimi spojených. V SO ORP působí i další pedagogičtí asistenti, jejichž činnost je financována z jiných zdrojů (dotační tituly, granty, aj.)		
Metodika a výpočet	Porovnání počtu pedagogických asistentů, jejichž činnost je financována KÚLK v přepočtu na plně zaměstnané v ZŠ ve sledovaném školním roce se školním rokem 2013/2014 v %. Součet údajů za všechny ZŠ zřizované obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou		
Zdroj čerpání dat	Výkazy MŠMT (Čtvrtletní výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství P 1-04 – 1. čtvrtletí)		

Cíl 3.1	Realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení		
Číslo indikátoru výstupu	3.1.1		
Název indikátoru výstupu	Objem prostředků na realizované rekonstrukce a opravy školních budov a školských zařízení v majetku obcí SO ORP Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	Tis. Kč		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, tajemník DSO Mikroregion Jizerské hory		
Roky	2013	2017	2020
Plán		8 000	8 000
Skutečnost	8 079		
Popis měřítka	Objem finančních prostředků je významným doplněním přechozího indikátoru. Počet oprav a rekonstrukcí se zpravidla z pochopitelných důvodů s rostoucím objemem potřebných finančních zdrojů na jednu opravu zmenšuje.		
Metodika a výpočet	Součet údajů za všechny ZŠ a MŠ a jejich zařízení v majetku obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou.		
Zdroj čerpání dat	Obce SO ORP		

3.3 Pravidla pro řízení strategie

3.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Markéta Hozová, dipl. ek.
Ing. Petr Beitzl – primátor statutárního města Jablonec nad Nisou
Ing. Miroslav Šikola – starosta obce Rádlo
Mgr. Daniel David – starosta obce Janov nad Nisou, předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Jiří Řešátko – předseda DSO Mikroregionu Jizerské hory

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát na to, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují)	Starosta obce Dalešice
1.2	Zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích	Starosta obce Nová Ves nad Nisou
2.1	Zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu MMJN
2.2	Snížit počet dětí, které se nedostaví k zápisu do první třídy	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu MMJN
3.1	Realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1.1	Podíl dětí MŠ zřizovaných obcemi v SO ORP bez města Jablonec nad Nisou na celkovém počtu dětí v obecních MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
1.2	Podíl žáků ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP bez města Jablonec nad Nisou na celkovém počtu žáků obecních ZŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
1.1.1	Počet neuspokojených žádostí o přijetí do MŠ v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
1.2.1	Změna počtu žáků zapsaných do prvních tříd ZŠ v malých obcích SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
2.1	Změna počtu integrovaných dětí v MŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
2.2	Změna počtu integrovaných dětí v ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
2.1.1	Změna počtu pedagogických asistentů v ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu ve školním roce 2013/2014	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
2.2.1	Navázání úzké spolupráce škol a pracovníků v oblasti vzdělávání se sociálními pracovníky	Vedoucí oddělení školství, kultury a sportu
3.1	Počet realizovaných rekonstrukcí a oprav školních budov a školských zařízení v majetku obcí SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, tajemník DSO Mikroregion Jizerské hory
3.1.1	Objem prostředků na realizované rekonstrukce a opravy školních budov a školských zařízení v majetku obcí SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, tajemník DSO Mikroregion Jizerské hory

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

3.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

3.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty

zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Harmonogram procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

3.4 Závěr a postup zpracování

3.4.1. Shrnutí

V oblasti školství v SO ORP Jablonec nad Nisou byly definovány tři problémové oblasti. První z nich je neoptimální využití sítě základních a mateřských škol. V jejím rámci byly definovány dva cíle – zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují) a zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích. Prvně jmenovaný cíl vznikl v reakci na problematiku umístování dětí z početně silnějších ročníků z některých obcí, které nedisponují mateřskou či základní školou, do škol v okolních obcích. Druhý úzce souvisí se snahou obcí zachovat stávající síť mateřských a základních škol. Správci obou cílů se stali starostové obcí, kterých se daná problematika nejvíce dotýká. Naplňování obou cílů bude sledováno prostřednictvím sady indikátorů, které byly vydefinovány v úzké spolupráci s oddělením školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou.

Druhý problémový okruh se dotýká velmi aktuální problematiky integrace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol. V jeho rámci byly opět stanoveny dva cíle. Jednak zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy. Nedostatečné množství pedagogických asistentů ve školách se odvíjí od nedostatku zdrojů na jejich financování. A jednak snížit počet dětí, které se nedostaví k zápisu do první třídy. Tato problematika se dotýká především dětí z neintegrováných zpravidla romských rodin. Je způsobena mimo jiné neexistencí zákonných nástrojů a opatření pro posílení spolupráce rodičů se školami a dalšími institucemi a zajištění takového legislativního prostředí, které by podpořilo inkluzi sociálně nepřizpůsobivého obyvatelstva. Správcem obou cílů a garantem indikátorů, jejichž prostřednictvím bude možné sledovat jejich naplňování je vedoucí oddělení školství, kultury a sportu Magistrátu města Jablonec nad Nisou.

Poslední identifikovanou problémovou oblastí v SO ORP Jablonec nad Nisou je pak nevyhovující technický stav některých školních objektů a školských zařízení v majetku obcí. Ačkoli jsou školské budovy a zařízení v regionu opravovány postupně s ohledem na možnosti financování stavebních úprav, stále značná část z nich potřebuje buď celkovou anebo částečnou rekonstrukci. V rámci tohoto problémového okruhu byl formulován jediný cíl – realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení. Spolupráce obcí v oblasti žádostí o dotační zdroje a vytvoření zásobníku projektů je nedílnou součástí této problematiky. Správcem cíle a současně garantem indikátorů vhodných pro sledování naplňování cíle je vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, která je současně tajemníkem DSO Mikroregion Jizerské hory.

3.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Návrhová část strategického dokumentu byla zpracovávána v druhé polovině roku 2014. Jejím zpracování v srpnu předcházela diskuse spojená s formulací vize. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020. Je společná pro všechna zpracovávaná témata.

V září 2014 na základě výstupů z předcházející analytické části, aktivní spolupráce v rámci fokusní skupiny a z jednání kolem formulace vize byly identifikovány problémové oblasti. Fokusní skupina pro

oblast předškolní výchovy a základního vzdělávání vedle členů realizačního týmu tvořili pracovníci oddělení školství, kultury a sportu a oddělení sociálních služeb Magistrátu města Jablonec nad Nisou. Přípomínky vycházející z praktických zkušeností odborníků zastoupených ve fokusní skupině byly v průběhu zpracování návrhové části klíčové.

V dalším kroku byly v říjnu roku 2014 definovány cíle vedoucí k řešení identifikovaných problémových okruhů. Cíle byly formulovány v souladu s tzv. pravidlem SMART. SMART jsou první písmena pěti klíčových charakteristik správné formulace cíle – specifický, měřitelný, ambiciózní, realistický a termínově orientovaný. Návrhy cílů byly průběžně konzultovány v rámci fokusní skupiny a současně se starosty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

V listopadu pak realizační tým přikročil k vytipování vhodných indikátorů. Indikátory jsou nezbytným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Indikátory byly vybírány s ohledem na jejich dostupnost. V rámci návrhové části byly vytipovány jednak indikátory výstupu, které vypovídají o realizaci či splnění daného cíle a jednak indikátory výsledku, které slouží k monitorování problémových okruhů.

Prvotní návrh problémových okruhů a v dalších krocích i cílů z nich vycházejících a posléze vhodných indikátorů zpracoval pracovník pro analýzy a strategie realizačního týmu pro SO ORP Jablonec nad Nisou. První kolo připomínek vždy proběhlo v úzkém kruhu realizačního týmu a druhé pak v rámci celé fokusní skupiny. Přínos diskuse ve všech krocích návrhové části v rámci fokusní skupiny byl zásadní. Jednou z nejvýznamnějších změn bylo rozšíření problémových okruhů v oblasti předškolního a základního vzdělávání o problematiku integrace a inkluze. Konzultace s odborníky v oblasti školství a také se sociálními pracovníky byla nezbytná i s ohledem na vytipování vhodných indikátorů.

V dalším kroku bude strategie i nadále diskutována s představiteli všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Realizační tým je připraven uskutečnit vše potřebné pro její schválení na druhém oficiálním setkání představiteli obcí správního obvodu ORP, které se uskuteční v první polovině roku 2015.

3.5 Přílohy

3.5.1. Vazba na OP VVV – PO3 a IROP – SC 2.4

Vazba na Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) - prioritní osa 3 (PO 3) Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Na základě jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy – odborem přípravy Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání - najdou uplatnění některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce v podporovaných oblastech a aktivitách prioritní osy 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, jako např. podpora budování kapacit pro inkluzivní vzdělávání, vytváření kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v mateřských a základních školách, podpora budování kapacit pro pedagogický leadership na úrovni školy a území včetně rozvoje spolupráce školy, rodičů a mimoškolního vzdělávání, nebo podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány.

Vazba na Operační program Integrovaný regionální operační program (IROP) – specifický cíl 2.4

Uplatnění najdou některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce, a to zejména v oblastech budování infrastruktury mateřských škol, podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány s potřebami rozvoje infrastruktury pro podporu polytechnického vzdělávání nebo připojení k internetu, anebo konektivita celých škol.

3.5.2. Seznam použitých zkratk

MŠ	Mateřská škola
NIV	Neinvestiční výdaje = prostředky na platy (PNP ped. + PNP neped.),
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
OON	Ostatní osobní náklady (OON ped. + OON neped.),
PŠD	Povinná školní docházka
RUD	Rozpočtové určení daní
RVP	Rámcový vzdělávací program
SŠ	Střední škola
SVČ	Středisko volného času
SVP	Speciální vzdělávací program
ŠD	Školní družina
ŠJ	Školní jídelna
ŠK	Školní klub
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	Vyšší odborná škola
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

4. Sociální služby

4.1 Analytická část: definice a analýza řešených problémů

4.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Při reformě veřejné správy, konkrétně při ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002, například převzaly mnohé obce zřizovatelské kompetence k části pobytových zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Do dnešní doby se neustále potýkají s financováním těchto zařízení. V rámci sociální reformy bylo také přeneseno břemeno zajištění poskytování sociálních služeb ve zvýšené míře na obce, a to bez dostatečného finančního zajištění.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu je oblast sociálních služeb vhodným tématem pro spolupráci obcí. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Meziobecní spolupráce na tomto poli může přinést vhodné strategie k řešení sociální problematiky, může vhodným způsobem podpořit přirozený rozvoj regionu – místního území. Obec je v této oblasti nejen v postavení poskytovatele a subjektu, který finančně přispívá ostatním poskytovatelům sociálních služeb, ale také koordinátora spolupráce s neziskovým sektorem, podnikatelskými strukturami a zájmovými sdruženími. Vhodně nastavenými strategiemi, programy, projekty je možné předejít sociální exkluzi některých skupin obyvatel, podpořit sociální začlenění již vyloučených skupin a saturovat oprávněné potřeby cílových skupin.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

Vzhledem k finanční náročnosti a proměnlivosti požadavků na spektrum sociálních služeb je žádoucí, aby byla vytvořena optimální síť sociálních služeb v regionu odpovídající skutečným potřebám. V této oblasti je celá řada problémů a témat, které je vhodné řešit společně, v rámci meziobecní spolupráce. Nemusí se však vždy jednat přímo o sociální služby ve smyslu zákona o sociálních službách, neoddiskutovatelný přínos je i v rozvoji služeb návazných či souvisejících. Smyslem projektu rozvoje meziobecní spolupráce není tvorba komunitních plánů rozvoje sociálních služeb nebo jejich nahrazování. Cílem je najít vhodné téma pro meziobecní spolupráci, které přispěje k místnímu rozvoji, aniž by byly narušeny již funkční principy či schémata.

Základní legislativa

V roce 2006 byly schváleny zákony, které zásadním způsobem transformovaly sociální oblast a poskytování sociálních služeb v ČR. V současné době je poskytování sociálních služeb v České republice upraveno těmito základními právními předpisy:

- 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, kterým jsou upraveny podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči. Kromě toho zákon upravuje podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v této oblasti, včetně kontroly kvality poskytovaných sociálních služeb, předpoklady pro výkon činností v sociálních službách a předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka.
- vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v níž je mj. stanoven rozsah úkonů poskytovaných v rámci základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb, maximální výše úhrad za poskytování některých sociálních služeb, způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby, obsah a hodnocení plnění standardů sociálních služeb atd.

4.1.2. Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Základní popis zařízení sociálních služeb v regionu i jimi poskytovaných sociálních služeb byl vytvořen na podkladě Registru poskytovatelů sociálních služeb. Tento zdroj byl určující pro následné analýzy jak z hlediska vybraných údajů, tak i z hlediska záběru (zde nezahrnuté sociální služby byly dle metodických pokynů v dalších krocích hodnoceny jako nerelevantní a nebyly dále zařazeny).

Přehled zařízení sociálních služeb vytvořený na základě dat z Registru poskytovatelů sociálních služeb je poměrně chudý. Zařízení uvedená v tomto soupisu se věnují převážně seniorům a osobám se zdravotním postižením (s výjimkou jediného nízkoprahového centra pro děti a mládež). Reálný rozsah sociálních služeb poskytovaných ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou je popsán u tabulky 4.2.

Tab. 4.1 Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci SO ORP

Druh zařízení sociálních služeb	Počet
Centra denních služeb	2
Denní stacionáře	-
Týdenní stacionáře	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	6
Domovy pro seniory	1
Domovy se zvláštním režimem	2
Chráněné bydlení	5
Azylové domy	-
Domy na půl cesty	-
Zařízení pro krizovou pomoc	-
Nízkoprahová denní centra	-

Druh zařízení sociálních služeb	Počet
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1
Noclehárny	-
Terapeutické komunity	-
Sociální poradny	-
Sociálně terapeutické dílny	3
Centra sociálně rehabilitačních služeb	-
Pracoviště rané péče	-
Intervenční centra	-
Služby následné péče	-
Ostatní	13
Celkem	33

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (dále jen RPSS), údaje za rok 2012

Výhradně na péči o seniory se zaměřuje centrum denních služeb SeniA, Domov důchodců Jablonecké Paseky a domy s pečovatelskou službou v Josefově Dole a Rychnově u Jablonce nad Nisou.

Zdravotně postižení občané jsou jedinými klienty Domova Maxov a Domova a centra denních služeb Jablonec nad Nisou.

V případě řady terénních služeb se často jedná o kombinaci obou výše uvedených skupin klientů. To se týká Rodiny 24 (aktivizační služby a osobní asistence), Centra Sociálních služeb Jablonec nad Nisou (pečovatelské a odlehčovací služby) a Diakonie ČCE (pečovatelská služby).

Jiné zaměření vykazuje pouze místní klub Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí (aktivizační služby) a nízkoprahové centrum Kruháč pro děti a mládež (projekt Diakonie ČCE). Samostatnou kategorií jsou potom služby poskytované v Nemocnici Jablonec nad Nisou.

Velká část zmíněných organizací (či jejich příslušných poboček) se nachází v Jablonci nad Nisou. Výjimkou jsou pouze Domov Maxov (Lučany nad Nisou) a domy s pečovatelskou službou (Rychnov u Jablonce nad Nisou a Josefův Důl). Některé služby jsou také poskytovány terénní formou v domácnostech klientů (zejména pečovatelská služba) i mimo Jablonec nad Nisou. Vzhledem k malému rozsahu území SO ORP a nadstandardnímu přesahu MHD do většiny ostatních obcí je tento stav všeobecně považován za přijatelný.

V porovnání s databází ČSÚ uvádí RPSS obecně vyšší čísla – důvodem je rozdíl mezi sčítáním poskytovatelů – jednotlivých subjektů (u ČSÚ) – a jednotlivých dílčích zařízení – adres daného poskytovatele – poskytujících typově totožné služby, která tato poskytovatelé provozují (RPSS). Konkrétně k tomu dochází u následujících: Domov Maxov, Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou a Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou, p.o.

Do kategorie ostatní byly zařazeny převážně terénní a ambulantní sociální služby, které svou náplní neodpovídají žádnému z uvedených zařízení – pečovatelské služby, osobní asistence, odlehčovací služby, sociálně aktivizační služby. Dále jsou zde uvedeny sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.

Tab. 4.2 Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci SO ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele SO ORP)

Druh zařízení sociálních služeb	Počet
Centra denních služeb	2
Denní stacionáře	-
Týdenní stacionáře	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	2
Domovy pro seniory	2
Domovy se zvláštním režimem	1
Chráněné bydlení	2
Azylové domy	1
Domy na půl cesty	1
Zařízení pro krizovou pomoc	-
Nízkoprahová denní centra	1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1
Noclehárny	1
Terapeutické komunity	1
Sociální poradny	8
Sociálně terapeutické dílny	2
Centra sociálně rehabilitačních služeb	1
Pracoviště rané péče	1
Intervenční centra	-
Služby následné péče	1
Ostatní	22
Celkem	50

Zdroj: 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 2012–2015, vlastní šetření

Ve správní obvodu ORP Jablonec nad Nisou působí dle vlastního šetření a informací z komunitního plánování řada zařízení sociálních služeb.

Jsou zde zastoupena tradiční pobytová zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením (Domov důchodců Jablonecké Paseky, Domov důchodců Velké Hamry, domy s pečovatelskou službou v Rychnově u Jablonce n. N. a Josefově Dole, Domov Maxov, Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou) i modernější forma chráněného bydlení (Domov Maxov). Uvedené kategorie klientů mohou dále navštěvovat centra denních služeb (Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou, SeniA) nebo využít pečovatelskou službu, aktivizační služby či osobní asistenci (CZP LK, Rodina 24, Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou, Diakonie ČCE, Město Jablonec nad Nisou a Obec Josefův Důl), pro zdravotně postižené jsou tu sociálně-terapeutické dílny (Domov Maxov). Pro potřeby rodin pečujících o seniory či zdravotně postižené příbuzné jsou k dispozici odlehčovací služby (CZP LK, Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou).

Poměrně široké je spektrum sociálních poraden – zabývají se rodinnou tematikou, zvládáním duševních nemocí, problematice umírání, drogovými závislostmi či poradenstvím pro nevidomé a slabozraké.

Pro osoby bez domova nebo v krizové situaci jsou určeny služby noclehárny a azylového domu (NADĚJE, o.s.), mládež opouštějící dětský domov může prudký přechod k samostatnosti zmírnit pobytem v domě na půli cesty (Most k naději).

Pro osoby s duševními poruchami jsou k dispozici sociálně terapeutické dílny, chráněné bydlení i podpora samostatného bydlení (Fokus Liberec). Dále v regionu působí i subjekt se zaměřením na sociální rehabilitaci a podporované zaměstnání, které využívají zejména osoby s mentálním postižením (Rytmus Liberec, o.p.s.).

Tab. 4.3 Zařízení sociálních služeb se sídlem působících v rámci SO ORP

Pořad. číslo	Název zařízení	Typ zařízení	Zřizovatel zařízení	Sídlo zařízení (SO ORP)
1.	Advaita, o.s.	sociální poradny, terapeutické komunity, služby následné péče	jiný (NNO)	Liberec
2.	Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o.s. – pobočka Jablonec n. N.	sociální poradny, ostatní (odlehčovací služby, osobní asistence, tlumočnické služby)	jiný (NNO)	Liberec
3.	"D" občanské sdružení	sociální poradny	jiný (NNO)	Liberec
4	Domov důchodců Velké Hamry	domovy pro seniory	Liberecký kraj	Tanvald
5	Fokus Liberec – pobočka Jablonec nad Nisou	chráněné bydlení, sociálně terapeutické dílny, ostatní (podpora samostatného bydlení)	jiný (NNO)	Liberec
6	Hospicová péče sv. Zdislavy	sociální poradny, ostatní (odlehčovací služby)	jiný (NNO)	Liberec
7	HoSt Home – Start ČR, pobočka Liberec	ostatní (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi)	jiný (NNO)	Praha
8	LAXUS	sociální poradny	jiný (NNO)	Mladá Boleslav
9	MOST K NADĚJI, o.s.	domy na půl cesty, ostatní (kontaktní centra, terénní programy)	jiný (NNO)	Most
10	Středisko Naděje Jablonec nad Nisou	azylové domy, nízkoprahová denní centra, noclehárny, ostatní (terénní programy)	jiný (NNO)	Praha
11	Dům Naděje Jablonec nad Nisou	ostatní (terénní programy)	jiný (NNO)	Praha
12	Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy (Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, p.o.)	sociální poradny	Liberecký kraj	Liberec
13.	Poradna pro rodinu a děti (REP – občanské sdružení)	sociální poradny	jiný (NNO)	Liberec
14.	Rytmus Liberec, o.p.s.	centra sociálně rehabilitačních služeb	jiný (NNO)	Liberec
15.	Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR – Sociální poradna SONS Jablonec nad Nisou	sociální poradny	jiný (NNO)	Praha
16.	Středisko pro ranou péči SPRP Liberec	pracoviště rané péče	jiný (NNO)	Liberec

Zdroj: 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 2012–2015, vlastní šetření

Rodinám v různých problematických situacích vedle poraden pomáhají aktivizační služby (COMPITUM), Středisko pro ranou péči SPRP Liberec a nízkoprahové centrum pro děti (Diakonie ČCE – Kruháč).

Problematikou závislostí se zabývá sdružení Advaita, které vedle poradenství poskytuje i následnou péči a provozuje terapeutickou komunitu. Ve věznici Rýnovice ve stejném duchu působí LAXUS.

Z předchozího popisu je patrné, že ve vymezeném území se nevyskytují všechny typy zařízení sociálních služeb. Zcela zde chybí denní i týdenní stacionáře, intervenční centrum a zařízení pro krizovou pomoc. Na druhé straně lze identifikovat přesahy za hranice SO ORP Jablonec nad Nisou; nejčastěji se jedná o dojíždku do krajského města Liberce (vzdálenost mezi městy je minimální a jejich spojení veřejnou dopravou prostřednictvím společné MHD je nadstandardní) – především v případě úzce specializovaných služeb (hospicová péče, dům na půli cesty, terapeutická komunita i následná péče aj.) Senioři dále vedle místního domova spádují i do Domova důchodců Velké Hamry.

Z územního hlediska je na první pohled patrná silná koncentrace sociálních služeb do centra území – Jablonce nad Nisou. Vedle poskytovatelů, kteří zde oficiálně sídlí (a jsou proto zahrnuti do tabulky 4.1) je zde i řada detašovaných pracovišť organizací sídlících v sousedním Liberci, které působí i pro Jablonecko. Z ostatních obcí zahrnutých do správního obvodu jsou sociální služby poskytovány pouze v Lučanech nad Nisou (Domov Maxov), Rychnově u Jablonce nad Nisou a Josefově Dole (DPS a pečovatelská služba). Podíváme-li se podobně na samotné jádrové město, obdobnou koncentraci služeb lze nalézt v rámci Spolkového domu Jablonec nad Nisou. Jedná se o rekonstruovaný objekt bývalé školy, spravovaný Centrem sociálních služeb Jablonec nad Nisou, p.o., který poskytuje zázemí řadě spolků a neziskových organizací se zaměřením zejména na sociální a zdravotní oblast. Mimo jiné se v tomto objektu nacházejí i některé subjekty uvedené v Registru poskytovatelů sociální péče (Diakonie ČCE, Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR) a v tabulce dodatečně uvedená zařízení č. 2, 3, 5, 11, 14.

Tabulka je zpracována zejména na základě platného komunitního plánu, s využitím vlastního šetření (viz 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 2012–2015 – dostupný na <http://www.mestojablonec.cz/cs/magistrat/dokumenty/hlavni-dokumenty/komunitni-plan.html>). Komunitní plán je zpracován pro území celého správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou. Aktuálnost stavu zařazených zařízení sociálních služeb byla ověřena u koordinátorky komunitního plánování.

V přehledu zařízení se sídlem mimo SO ORP je v kolonce "název zařízení" většinou uveden název poskytovatele služby (většina jejich působišť není označována specifickým titulem, často jde jednoduše o sociální službu poskytovanou v sídle). U typu zařízení "ostatní" bylo toto označení konkretizováno uvedením sociální služby tak, jak jsou dále zařazeny v tabulce 4.4.

Případy vícenásobného započtení některých zařízení, jak byly popsány již v komentáři k tabulce 4.1, jsou zde eliminovány (každý poskytovatel je v kategoriích jím poskytovaných sociálních služeb/provozovaných zařízení veden pouze jednou).

Tato tabulka zahrnuje kromě nově uvedených všechna zařízení sociálních služeb uvedená v podkladovém souboru "Registr poskytovatelů sociálních služeb" (a tedy i v tabulce 4.1) s výjimkou PORTUS Horní Maxov (dle uvedených údajů ukončil poskytování registrované sociální služby k 8. 5. 2013 – v tabulce 4.1 je však započten, protože údaj určený jako rozhodný pro zařazení služby se od tohoto lišil). Nesoulad se objevuje také u poskytovatele Domov Maxov, kde nebyly zahrnuty

odlehčovací služby (v tabulce 4.1 jako zařízení "Ostatní") ani domovy se zvláštním režimem (stále funguje) – z obdobného důvodu.

Tab. 4.4 Počet jednotlivých typů sociálních služeb

Druh sociální služby		Počet
	Sociální poradenství	0
Služby sociální péče	Osobní asistence	1
	Pečovatelská služba	5
	Tísňová péče	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0
	Podpora samostatného bydlení	0
	Odlehčovací služby	3
	Centra denních služeb	2
	Denní stacionáře	0
	Týdenní stacionáře	0
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	6
	Domovy pro seniory	1
	Domovy se zvláštním režimem	2
	Chráněné bydlení	5
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1
	Služby sociální prevence	Raná péče
Telefonická krizová pomoc		0
Tlumočnické služby		0
Azylové domy		0
Domy na půl cesty		0
Kontaktní centra		0
Krizová pomoc		0
Intervenční centra		0
Nízkoprahová denní centra		0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		1
Noclehárny		0
Služby následné péče		0
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		2
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		1
Sociálně terapeutické dílny		3
Terapeutické komunity		0
Terénní programy		0
Sociální rehabilitace		0

Zdroj: RPSS, údaje za rok 2012

Dále je v komunitním plánu uveden terénní program poskytovatele Romský život – služba je zaregistrována, o jejím provozování však nejsou k dispozici žádné informace. Protože její přetrvání nelze potvrdit, nebyla do přehledu zahrnuta.

Vzhledem k poměrně velkému množství služeb nepřiraditelných ke konkrétnímu typu zařízení sociálních služeb poskytuje tato tabulka mnohem lepší představu o rozsahu sociálně zaměřených aktivit v regionu. Toto nabývá na významu především při pohledu na služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – v předchozím třídění totiž nebylo možno identifikovat terénní a ambulantní služby určené převážně pro ně (zejména pečovatelské služby a osobní asistence).

I při tomto zúženém pohledu je však nezbytné konstatovat, že při zahrnutí pouze těch poskytovatelů sociálních služeb, kteří jsou zaneseni do Registru a sídlí ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou, je zachycený přehled sociálních služeb velice kusý. Bližší popis reálného stavu a dostupnosti sociálních služeb v území bude proto připojen v komentáři k následující tabulce.

Tabulka byla vyplněna v souladu se zadáním dle dat z RPSS. Jak bylo uvedeno u tabulky 4.1, v porovnání s poskytnutým zdrojem jsou dle ČSÚ počty služeb rovněž nižší, protože nezahrnují započtení vícero zařízení téže služby u jednoho poskytovatele, ale počítá pouze tohoto poskytovatele. Ovlivněny jsou tím počty služeb Domovy pro osoby se zdravotním postižením (Domov Maxov 4x, Domov a centrum denních služeb Jablonec nad Nisou 2x), Chráněné bydlení (Domov Maxov 4x), Odlehčovací služby (Domov Maxov 2x), Pečovatelská služba (Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou 2x) a Sociálně terapeutické dílny (Domov Maxov 3x).

Ve správní obvodu ORP Jablonec nad Nisou je poskytováno velké množství sociálních služeb.

Jsou zde zastoupena tradiční pobytová zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením (Domov důchodců Jablonecké Paseky, Domov důchodců Velké Hamry, domy s pečovatelskou službou v Rychnově u Jablonce nad Nisou a Josefově Dole, Domov Maxov, Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou) i modernější forma chráněného bydlení (Domov Maxov). Uvedené kategorie klientů mohou dále navštěvovat centra denních služeb (Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou, SeniA) nebo využít pečovatelskou službu, aktivizační služby či osobní asistenci (CZP LK, Rodina 24, Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou, Diakonie ČCE, Město Jablonec nad Nisou a Obec Josefův Důl), pro zdravotně postižené jsou tu sociálně-terapeutické dílny (Domov Maxov). Pro potřeby rodin pečujících o seniory či zdravotně postižené příbuzné jsou k dispozici odlehčovací služby (CZP LK, Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou).

Poměrně široké je spektrum sociálních poraden – zabývají se rodinnou tematikou, zvládnutím duševních nemocí, problematice umírání, drogovými závislostmi či specializovanou problematikou poradenství pro nevidomé a slabozraké.

Tab. 4.5 Počet jednotlivých typů sociálních služeb působících v rámci SO ORP (resp. poskytující služby pro obyvatele SO ORP)

Druh sociální služby		Počet
	Sociální poradenství	8
Služby sociální péče	Osobní asistence	2
	Pečovatelská služba	4
	Tísňová péče	-
	Průvodcovské a předčitatelské služby	-
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odhlehčovací služby	3
	Centra denních služeb	2
	Denní stacionáře	-
	Týdenní stacionáře	-
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	2
	Domovy pro seniory	2
	Domovy se zvláštním režimem	1
	Chráněné bydlení	2
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1

Druh sociální služby		Počet
Služby sociální prevence	Raná péče	1
	Telefonická krizová pomoc	-
	Tlumočnické služby	1
	Azylové domy	1
	Domy na půl cesty	1
	Kontaktní centra	1
	Krizová pomoc	-
	Intervenční centra	-
	Nízkoprahová denní centra	1
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1
	Noclehárny	1
	Služby následné péče	1
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	4
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	1
	SO ORP Jablonec nad Nisou	2
	Terapeutické komunity	1
	Terénní programy	4
Sociální rehabilitace	1	

Zdroj: 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 2012–2015, vlastní šetření

Pro osoby bez domova nebo v krizové situaci byl vytvořen komplexní program občanského sdružení NADĚJE (provozuje noclehárnu, nízkoprahové centrum a terénní programy), mládež opouštějící dětský domov může prudký přechod k samostatnosti zmírnit pobytem v domě na půli cesty (Most k naději – v Liberci).

Pro osoby s duševními poruchami jsou k dispozici sociálně terapeutické dílny, chráněné bydlení i podpora samostatného bydlení (Fokus Liberec). Dále jsou v regionu poskytovány i sociální rehabilitace a podporované zaměstnání, využívané především mentálně postiženými klienty (Rytmus Liberec, o.p.s.).

Rodinám v různých problematických situacích vedle poraden pomáhají aktivizační služby (COMPITUM), Středisko pro ranou péči SPRP Liberec a nízkoprahové centrum pro děti (Diakonie ČCE – Kruháč).

Problematikou závislostí se zabývá sdružení Advaita, které vedle poradenství poskytuje i následnou péči a provozuje terapeutickou komunitu. Ve věznicích Rýnovice ve stejném duchu působí LAXUS.

Z předchozího popisu je patrné, že ve vymezeném území nejsou poskytovány všechny druhy sociálních služeb. Zcela zde chybí denní i týdenní stacionáře, intervenční centrum a krizová pomoc. Na druhé straně lze identifikovat přesahy za hranice SO ORP Jablonec nad Nisou; nejčastěji se jedná o dojížděku do krajského města Liberce (vzdálenost mezi městy je minimální a jejich spojení veřejnou dopravou prostřednictvím společné MHD je nadstandardní) – především v případě úzce specializovaných služeb (hospicová péče, dům na půl cesty, terapeutická komunita i následná péče aj.) Senioři dále vedle místního domova spádují i do Domova důchodců Velké Hamry.

Z územního hlediska je opět zřejmá silná koncentrace sociálních služeb do centra území – Jablonec nad Nisou. Vedle služeb, jejichž poskytovatelé zde oficiálně sídlí (a jsou proto zahrnuty do

tabulky 4.3) je zde i řada detašovaných pracovišť organizací sídlících v sousedním Liberci, které působí i pro Jablonecko.

Tab. 4.6 Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele

Typ zařízení sociálních služeb	Zřizovatel					
	MPSV	kraj	obec	církev	FO	jiný
Centra denních služeb	-	1	-	-	-	1
Denní stacionáře	-	-	-	-	-	-
Týdenní stacionáře	-	-	-	-	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	6	-	-	-	-
Domovy pro seniory	-	1	-	-	-	-
Domovy se zvláštním režimem	-	2	-	-	-	-
Chráněné bydlení	-	4	-	-	-	1
Azylové domy	-	-	-	-	-	-
Domy na půl cesty	-	-	-	-	-	-
Zařízení pro krizovou pomoc	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-	-	1	-	-
Noclehárny	-	-	-	-	-	-
Terapeutické komunity	-	-	-	-	-	-
Sociální poradny	-	-	-	-	-	-
Sociálně terapeutické dílny	-	3	-	-	-	-
Centra sociálně rehabilitačních služeb	-	-	-	-	-	-
Pracoviště rané péče	-	-	-	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-	-	-
Služby následné péče	-	-	-	-	-	-
Ostatní	-	2	6	1	-	4
Celkem	0	19	6	2	0	6

Zdroj: RPSS, údaje za rok 2012

Z hlediska třídění je po vynechání výše zmíněných položek zřetelná vyrovnanost zařízení sociálních služeb v třídění podle zřizovatele – přibližně stejný podíl tvoří obce, kraj i jiný zřizovatel, kam spadají všechny zařazené NNO. Církevní organizace jsou zastoupeny méně, MPSV ani fyzické osoby ve SO ORP Jablonec nad Nisou sociální služby neposkytují (zařízení spadající pod Domov Maxov byla pro tuto interpretaci vynechána, protože na rozdíl do ostatních příspěvkových organizací měst a obcí v této tabulce jejich zřizovatel nespadá do vymezeného území – viz vysvětlení níže).

Při vyplňování této tabulky byl potvrzen nesoulad v údajích o zřizovateli zařízení Domov Maxov: zatímco určený zdroj – RPSS – uvádí Liberecký kraj, ve skutečnosti je Domov Maxov příspěvkovou organizací Hlavního města Prahy s právní subjektivitou (tato chyba vyvolává odchylky v řádcích Domovy pro osoby se zdravotním postižením – 4, Domovy se zvláštním režimem – 1, Chráněné bydlení – 4, Sociálně terapeutické dílny – 3 a Ostatní – 2, konkrétně odlehčovací služby).

V tabulce jsou uvedené údaje vyplněny v souladu s údaji RPSS jako krajské.

Z hlediska třídění je po vynechání chybně napočtených položek zřetelná vyrovnanost poskytovatelů sociálních služeb v třídění podle zřizovatele – přibližně stejný podíl tvoří obce, kraj i jiný zřizovatel, kam spadají všechny zařazené NNO. Situace v sociálních službách se z tohoto hlediska nijak významně neodlišuje od situace v zařízeních sociálních služeb.

Tab. 4.7 Počet sociálních služeb dle zřizovatele

Typ sociální služby		Zřizovatel					
		MPSV	kraj	obec	církev	FO	jiný
	Sociální poradenství	-	-	-	-	-	-
Služby sociální péče	Osobní asistence	-	-	-	-	-	1
	Pečovatelská služba	-	-	4	1	-	-
	Tísňová péče	-	-	-	-	-	-
	Průvodcovské a předčitatelské služby	-	-	-	-	-	-
	Podpora samostatného bydlení	-	-	-	-	-	-
	Odlehčovací služby	-	2	1	-	-	-
	Centra denních služeb	-	1	-	-	-	1
	Denní stacionáře	-	-	-	-	-	-
	Týdenní stacionáře	-	-	-	-	-	-
	Služby sociální péče	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	6	-	-	-
Domovy pro seniory		-	1	-	-	-	-
Domovy se zvláštním režimem		-	2	-	-	-	-
Chráněné bydlení		-	4	-	-	-	1
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče		-	-	1	-	-	-
Služby sociální prevence	Raná péče	-	-	-	-	-	-
	Telefonická krizová pomoc	-	-	-	-	-	-
	Tlumočnické služby	-	-	-	-	-	-
	Azylové domy	-	-	-	-	-	-
	Domy na půl cesty	-	-	-	-	-	-
	Kontaktní centra	-	-	-	-	-	-
	Krizová pomoc	-	-	-	-	-	-
	Intervenční centra	-	-	-	-	-	-
	Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-	-	-
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-	-	1	-	-
	Noclehárny	-	-	-	-	-	-
	Služby následné péče	-	-	-	-	-	-
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	-	-	-	-	-	2
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	-	-	-	-	-	1
	Sociálně terapeutické dílny	-	3	-	-	-	-
	Terapeutické komunity	-	-	-	-	-	-
	Terénní programy	-	-	-	-	-	-
	Sociální rehabilitace	-	-	-	-	-	-
	Celkem	0	19	6	2	0	6

Zdroj: RPSS, údaje za rok 2012

Největší podíl v průměru finančních zdrojů všech typů zařízení sociálních služeb tvoří úhrady uživatelů. Jednoznačně nejvyšší úhrady uživatelů vykazuje kategorie domovů pro seniory (v tomto konkrétním případě se jedná o Domov důchodců Jablonecké Paseky), následována domovy se zvláštním režimem (vzhledem k tomu, že Domov Maxov nedodal požadované údaje pro tuto službu, i tento řádek vypovídá o tomtéž poskytovateli sociálních služeb). Na druhé straně jsou zde však i zařízení, která poskytují klientům služby bezúplatně (nízkoprahové centrum pro děti a mládež, sociálně terapeutické dílny).

Tab. 4.8 Přehled financování zařízení sociálních služeb v roce 2012

Druh zařízení sociálních služeb	Finanční prostředky						
	dotace MPSV	dotace kraj	dotace obec	příspěvek zřizovatele	úhrady uživatelů	sponzorské dary	jiné finanční zdroje
Centra denních služeb	3 016 000	0	0	900 000	1 579 718	0	77 000
Denní stacionáře	-	-	-	-	-	-	-
Týdenní stacionáře	-	-	-	-	-	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	5 843 000	0	0	19 684 114	16 853 396	0	1 793 786
Domovy pro seniory	5 042 000	0	20 000	3 364 636	12 946 103	0	1 958 862
Domovy se zvláštním režimem	1 402 000	0	0	737 714	3 091 381	0	558 964
Chráněné bydlení	350 000	0	0	1 549 992	1 246 684	0	1 186
Azylové domy	-	-	-	-	-	-	-
Domy na půl cesty	-	-	-	-	-	-	-
Zařízení pro krizovou pomoc	-	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	190 000	0	358 601	0	0	0	852 486
Noclehárny	-	-	-	-	-	-	-
Terapeutické komunity	-	-	-	-	-	-	-
Sociální poradny	-	-	-	-	-	-	-
Sociálně terapeutické dílny	243 000	0	0	4 047 464	0	0	177 022
Centra sociálně rehabilitačních služeb	-	-	-	-	-	-	-
Pracoviště rané péče	-	-	-	-	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-	-	-	-
Služby následné péče	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	7 570 000	230 000	695 299	9 854 804	5 880 056	0	2 064 977
Celkem za všechna zařízení	16 086 000	0	378 601	30 283 920	35 717 282	0	5 419 306

Zdroj: vlastní šetření

Druhou nejvýznamnější položkou v rozpočtech organizací jsou příspěvky zřizovatele; dotace Ministerstva práce a sociálních věcí ČR je v porovnání s příspěvky zřizovatele přibližně poloviční. Ostatní zdroje jsou s porovnáním se zmíněnými položkami marginální.

Popsaná struktura financování je jasně patrná z příslušného grafu (č. 7 – viz přílohy).

Pro vyplnění tabulky 4.8 byly dohledány téměř kompletní údaje – nepodařilo se získat pouze informace o domově se zvláštním režimem při Domovu Maxov. Dále je třeba poukázat na možné

špatné zařazení některých částek (při zařazování prostředků od kraje a obcí mohlo dojít k záměně s příspěvky zřizovatele – správné vyplnění bylo podmíněno správným zařazením částek jednotlivými poskytovateli sociálních služeb). Pro úplnost je třeba dodat i to, že u typů zařízení sociálních služeb, do kterých spadá Domov Maxov, byly stejně jako u ostatních zařazeny do příslušných polí příspěvky zřizovatele, což je v tomto případě Hlavní město Praha – a nejedná se tedy o prostředky z lokálních veřejných rozpočtů. Analýzy byly v souladu s metodikou provedeny pouze u poskytovatelů zahrnutých do RPSS, a neodráží tedy všechny poskytovatele sociálních služeb (nezahrnuté organizace jsou z velké části NNO – jejich zdroje financování jsou odlišné od financování příspěvkových organizací).

Tab. 4.9 Kapacita zařízení sociálních služeb

Druh zařízení sociálních služeb	Pobytová					Ambulantní					Terénní				
	klienti	kontakty	intervence	lůžka	hovory	klienti	kontakty	intervence	lůžka	hovory	klienti	kontakty	intervence	lůžka	hovory
Centra denních služeb	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Denní stacionáře	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Týdenní stacionáře	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	200	-	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domovy pro seniory	69	-	-	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domovy se zvláštním režimem	24	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chráněné bydlení	50	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Azylové domy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domy na půl cesty	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zařízení pro krizovou pomoc	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-	-	-	-	25	2 400	-	-	-	-	-	-	-	-
Noclehárny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Terapeutické komunity	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociální poradny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociálně terapeutické dílny	-	-	-	-	-	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centra sociálně rehabilitačních služeb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pracoviště rané péče	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Služby následné péče	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	99	-	-	5	-	862	-	-	-	-	876	-	-	-	-

Zdroj: RPSS, údaje za rok 2012

Pokud vezmeme v úvahu chyby v datech (viz níže), jeví se pobytové služby jako využívané menším počtem klientů než služby terénní či ambulantní. Toto je však zcela logický závěr – zatímco pobytové zařízení o klienta pečují dlouhodobě a intenzivně (a proto obslouží klientů méně), jiné formy služeb jsou poskytovány v kratším časovém úseku (díky čemuž je logicky prostor pro další klienty větší).

U poskytovatele Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou, p.o. nejsou příslušné údaje ve zdrojové tabulce uvedeny. Dotčeny jsou tak počty klientů v kategoriích Centra denních služeb a Domovy pro osoby se zdravotním postižením (dvě pobočky).

Ruku v ruce s vícenásobným uváděním těchto poskytovatelů, popsanému již v komentáři k tabulce 4.1, jde i násobení výkonových ukazatelů. Do tabulky jsou kvůli dodržení souladu se zdrojovými daty uvedeny tyto uměle navýšené hodnoty, které ve vybraných případech vznikly takto:

- Domov Maxov – 4x50 u domovů pro ZP, 4x12 u chráněného bydlení, 3x28 u chráněných dílen
- Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou, p.o. – 2x385 klientů pečovatelské služby uvedených v terénních a ambulantních službách

Tab. 4.10 Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – příjmy z úhrad uživatelů a výdaje v roce 2012

	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se ZP
Příjmy z úhrad uživatelů	3 112 771	1 778 898	84 771	0
Výdaje	16 337 798	6 815 122	1 712 318	32 063
Podíl úhrad uživatelů služeb na celkových výdajích na službu	19,05%	26,10%	5,00%	0,00%

Zdroj: vlastní šetření

Nejvyšší podíl úhrad uživatelů na výdajích spojených s poskytováním sociálních služeb je patrný u osobní asistence, vysoký je i u pečovatelské služby. Naopak úhrady za odlehčovací službu jsou nízké. Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením nejsou ve správním obvodu zpoplatněny vůbec.

Ostatní druhy vybraných služeb nejsou ve sledovaném území poskytovány.

Tab. 4.11 Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – evidovaný počet neuspokojených žadatelů v roce 2012

Druh služby	Počet neuspokojených klientů
Pečovatelská služba	3
Osobní asistence	0
Tísňová péče	-
Průvodcovské a předčitatelské služby	-
Podpora samostatného bydlení	-
Odlehčovací služby	0
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdrav. postižením	0

Zdroj: vlastní šetření

Sociálně aktivizační služby vyhověly všem klientům, které je kontaktovaly.

Pečovatelská služba poukazuje na 3 neuspokojené klienty (dva v Josefově Dole a jednoho v Jablonci n. N. – u Diakonie ČCE), nicméně je třeba konstatovat, že většina poskytovatelů tyto údaje nesdělila.

Ze zjištěných dat se nicméně jeví být současná síť zařízení sociálních služeb relativně v souladu s nároky obyvatelstva v území. Otázkou zůstává, nakolik je zjištěný počet neuspokojených zájemců o služby ovlivněn obecnou informovaností o jejich kapacitě a cenách (dotaz občana na možnost

poskytování služby může zájemce odradit od dalšího kontaktu, případně předložení žádosti – taková osoba pak ale není jistě vedena jako neuspokojený zájemce).

Významný vliv na tuto oblast mohou nadále mít zažité vzorce chování – zejména v menších obcích bývá péče o seniory a nemohoucí zajišťována v první řadě jejich rodinou, blízkými či sousedy – profesionální placená služba bývá často vnímána až jako poslední možnost.

Otázkou kapacity sociálních služeb obecně ve spojení s potřebami obyvatelstva se zabývá i komunitní plán. Závěry vyvozené při jeho zpracování v roce 2011 byly obdobné: konstatuje se zde, že v území je spokojenost s množstvím poskytovatelů sociálních služeb, s formami a druhy nabízených sociálních služeb a s jejich dostupností. Jedinou oblastí, u které byla zaznamenána mírně zvýšená poptávka, jsou místa v domech s pečovatelskou službou a v domovech pro seniory.

Tab. 4.12 Počet uživatelů (klientů) v zařízeních sociálních služeb v roce 2012

	Sociálně terapeutické dílny			Domov pro osoby se zdravotním postižením		
	děti a mládež do 18 let	dospělí		děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy
SO ORP Jablonec nad Nisou	0	24	23	0	51	36

	Domovy pro seniory			Domovy se zvláštním režimem		
	děti a mládež do 18 let	dospělí		děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy
SO ORP Jablonec nad Nisou	0	19	50	0	5	8

	Chráněné bydlení			Ostatní		
	děti a mládež do 18 let	dospělí		děti a mládež do 18 let	dospělí	
		muži	ženy		muži	ženy
SO ORP Jablonec nad Nisou	0	6	5	50	300	400

Zdroj: vlastní šetření

Vzhledem k minimu získaných údajů (viz níže) je interpretace předchozí tabulky velice obtížná.

Statistiku o uživatelích služeb v požadované podrobnosti vede (případně dalo k dispozici) pouze minimum ze zařazených poskytovatelů sociálních služeb. Zejména počty zástupců jednotlivých pohlaví prakticky nebylo možné zjistit. Pro získání alespoň přibližné představy o uživatelích sociálních služeb byly kategorie mužů a žen vyplněny "od oka" tak, aby naplnily celkový – zjištěný – součet, a to takto:

- domovy pro seniory – rozdělení určeno orientačně z celkového počtu 69 klientů (s přihlédnutím k obvyklé demografické struktuře vyšších věkových kategorií byl navržen vyšší počet žen)
- chráněné bydlení, sociálně terapeutické dílny – rozděleno přibližně na polovinu
- domovy se zvláštním režimem – počet byl zjištěn jen za Domov důchodců Jablonecké Paseky, za Domov Maxov nezjištěno; navíc nezjištěno pohlaví (vyplněno opět orientačně s ohledem na cílovou skupinu seniorů)
- centra denních služeb – nezjištěno ani v jednom případě
- ostatní – celkem bylo zjištěno 750 klientů (počet klientů Nemocnice Jablonec nad Nisou nezjištěn vůbec), struktura dle pohlaví je navržena s ohledem na typické klienty jednotlivých

služeb (více žen u služeb určených zejména seniorům). Počet dětských klientů je rovněž orientační – služby zaměřené na tuto věkovou skupinu jsou zde zastoupeny významně méně často než služby pro seniory.

Tab. 4.13 Počet nákladů na uživatele sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb v roce 2012

Druh zařízení sociálních služeb	Celkové náklady (100 %)	Průměrné náklady na uživatele /den ambulantní služby	Průměrné náklady na uživatele /den terénní služby	Průměrné náklady na uživatele/d en pobytové služby
Centra denních služeb	X	X	-	-
Denní stacionáře	-	-	-	-
Týdenní stacionáře	-	-	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	9 045 322,00	-	-	1 540,27
Domovy pro seniory	29 148 000,00	-	-	1 154,19
Domovy se zvláštním režimem	5 790 049,00	-	-	1 217,00
Chráněné bydlení	3 136 612,00	-	-	859,00
Azylové domy	-	-	-	-
Domy na půl cesty	-	-	-	-
Zařízení pro krizovou pomoc	-	-	-	-
Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1 401 086,79	14,93	-	-
Noclehárny	-	-	-	-
Terapeutické komunity	-	-	-	-
Sociální poradny	-	-	-	-
Sociálně terapeutické dílny	4 467 486,00	260,00	-	-
Centra sociálně rehabilitačních služeb	-	-	-	-
Pracoviště rané péče	-	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-
Služby následné péče	-	-	-	-
Ostatní	X	X	X	X

Zdroj: vlastní šetření

Ze získaných údajů lze konstatovat významně vyšší nákladnost zajištění pobytových služeb pro jednoho klienta ve srovnání se službami poskytovanými ambulantní formou.

Při zjišťování požadovaných údajů se objevila řada námitek k jejich konstrukci. Mnoho organizací považuje za nemožné určit průměrnou cifru na jednoho uživatele a den – především z toho důvodu, že rozsah služby se klient od klienta liší, že nelze průměrovat dlouhodobé uživatele s krátkodobými apod. Pro účely vyplnění této tabulky byl nicméně tam, kde byly k dispozici základní údaje (počet klientů a celkové náklady), požadovaný údaj čistě aritmeticky vypočten a dosazen.

- za centra denních služeb nebylo možno vyplnit vzhledem k chybějícím údajům o počtu klientů

- domovy se zvláštním režimem rovněž nebylo možné vyplnit správně – Domov Maxov za tuto sociální službu nedodal potřebné údaje; uvedené částky jsou tedy pouze za domov se zvláštním režimem při Domově důchodců Jablonecké Paseky
- chráněné bydlení je obdobně vyplněno pouze za Domov Maxov (Portus Horní Maxov uvedl jediného klienta, do nákladů však uvedl rekonstrukci domu s cenou mnohonásobně převyšující uvedené zdroje financování, což by průměrné náklady značně zkreslilo, a proto nebyl do součtu zanesen)
- ostatní – u mnoha poskytovatelů chyběl údaj o počtu klientů nebo údaj o nákladech, proto byl řádek ponechán nevyplněný – vzhledem k různorodosti služeb a minimu dostupných dat by byl zcela jistě nevyhovující.

Dobrovolnická činnost

Jedinou registrovanou organizací vykonávající dobrovolnickou činnost se sídlem ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou je Občanské sdružení COMPITUM.

Z ostatních registrovaných dobrovolnických organizací fungují na území SO ORP dál HoSt Home Start Česká republika a Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR (obě organizace byly zaregistrovány v letech 2010 a 2012).

Dobrovolníci se dle vlastního šetření mohou zapojit i u dalších subjektů – aktuálně v Domově důchodců Jablonecké Paseky (jako společníci klientů, doprovod k lékaři, pomoc při organizaci akcí); možnost zapojení zájemcům o dobrovolnictví nabízí také Naděje, "D" občanské sdružení, Rytmus Liberec a Hospicová péče svaté Zdislavy.

Významným subjektem dlouhodobě fungujícím do značné míry na principu dobrovolnictví je Český červený kříž. Oblastní spolek ČČK v Jablonci nad Nisou sídlí ve Spolkovém domě Jablonec nad Nisou. Místní spolek se sice sociálním službám prakticky nevěnuje, nicméně pro úplnost nelze jeho aktivity pominout. K jeho hlavním aktivitám patří organizace charitativních sbírek, pořádání zájmových kroužků a akcí pro různé věkové kategorie, kurzů první pomoci, přednášky s humanitární tematikou apod. Převažuje zaměření na zdravotnickou oblast (osvěta, dárkovství krve).

Tab. 4.14 Počet organizací vykonávajících dobrovolnickou péči a počet jejich projektů v letech 2010, 2011 a 2012

	Počet organizací sídlících ve správním obvodu ORP			Počet projektů		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Dobrovolnická činnost v SO ORP	1	1	0	1	1	0
z toho Občanská sdružení	1	1	0			
z toho Církevní právnické osoby	0	0	0			
z toho Obecně prospěšné společnosti	0	0	0			
z toho krátkodobá	0	0	0			
z toho dlouhodobá	1	1	0			
z toho krátkodobá i dlouhodobá	0	0	0			

Zdroj: Seznam akreditovaných dobrovolnických projektů, www.mvcr.cz

Vyplněné projekty opět přináležejí Občanskému sdružení COMPITUM. Přestože pro rok 2010 bylo uvedeno širší zaměření, reálně se tato společnost zaměřuje na sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, a to terénní formou – prostřednictvím návštěv v domovech klientů.

Další organizace, uvedené v komentáři k předchozí tabulce, se zaměřují na pomoc osobám se zdravotním postižením (SONS) a pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase (HoSt Home Start). Jejich projekty byly registrovány v letech 2010 a 2012.

Tab. 4.15 Zaměření dobrovolnických projektů v letech 2010, 2011 a 2012

Pomoc:	Počet projektů		
	2010	2011	2012
nezaměstnaným	0	0	0
osobám sociálně slabým	0	0	0
osobám zdravotně postiženým	0	0	0
příslušníkům národnostních menšin	0	0	0
imigrantům	0	0	0
osobám po výkonu trestu odnětí svobody	0	0	0
osobám drogově závislým	0	0	0
osobám trpícím domácím násilím	0	0	0
při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase	1	1	0
při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách	0	0	0
při ochraně a zlepšování životního prostředí	0	0	0
při péči o zachování kulturního dědictví	0	0	0
pořádání kulturních akcí	0	0	0
při sbírkových charitativních akcích	0	0	0
uskutečňování rozvojových programů	0	0	0

Zdroj: Seznam akreditovaných dobrovolnických projektů, www.mvcr.cz

Dobrovolníci se – jak již bylo uvedeno dříve – mohou zapojit i u dalších subjektů – aktuálně v Domově důchodců Jablonecké Paseky (jako společníci klientů, doprovod k lékaři, pomoc při organizaci akcí); Možnost zapojení zájemců o dobrovolnictví nabízí také Naděje, "D" občanské sdružení, Rytmus Liberec a Hospicová péče svatě Zdislavy. To znamená široké zaměření pomoci – zejména však seniorům, osobám sociálně slabým nebo osobám se zdravotním postižením.

Z hlediska zaměření pomoci je dále třeba znovu zmínit i Český červený kříž, který se angažuje v těchto kategoriích: pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase; pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách; pořádání kulturních akcí; pomoc při sbírkových charitativních akcích.

Finanční analýza výdajů obcí

Výdaje obcí na zajištění sociálních služeb jsou poměrně těžko interpretovatelné. Podkladová data jsou k dispozici pouze za celé území SO ORP, nelze tedy vysledovat rozdíly mezi jednotlivými obcemi (podle kategorie počtu obyvatel, podle toho, zda jsou zřizovatelem nějaké sociální služby apod.). Problematické je i sledování časového vývoje, protože obsahové rozdělení do jednotlivých kapitol rozpočtu se v průběhu sledovaného období měnilo.

V každém případě je třeba konstatovat, že naprostá většina výdajů obcí na zajištění sociálních služeb logicky připadá na obce, které jsou zřizovatelem nějakého zařízení v této oblasti. V SO ORP Jablonec nad Nisou je to především samotné jádrové město, dále potom Rychnov u Jablonce nad Nisou a Josefův Důl. Příspěvky na činnost jiným poskytovatelům jsou v porovnání s příspěvky zřizovatelů nízké.

Tab. 4.16 Přehled celkových výdajů obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou za sociální oblast v letech 2003–2012

	Souhrn výdajů obcí za SO ORP v tis. Kč		Souhrn výdajů obcí za SO ORP v tis. Kč
2003	11 762	2008	20 031
2004	7 685	2009	24 381
2005	11 465	2010	27 592
2006	16 039	2011	24 308
2007	16 935	2012	23 671

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Vzhledem k uvedeným nedostatům v datovém zdroji uvádí přehledová tabulka pouze souhrn částek vydaných na sociální oblast, bez dalšího členění, které by bylo matoucí. Jasně patrná je i přes mírné výkyvy stoupající tendence výdajů: za sledované desetiletí došlo k jejich nárůstu na dvojnásobek. Do budoucna se dá očekávat další nárůst, a to jak na základě nárůstu počtu uživatelů služeb (v souvislosti s negativním populačním vývojem), tak i s postupným poklesem objemu veřejných prostředků na financování sociální oblasti.

4.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

A Analýza cílových (dotčených) skupin

Analýza dotčených skupin přináší vyjasnění veškerých komunikačních kanálů, které se v souvislosti s problematikou sociálních služeb v celé jejich šíři otevírají. Ukazuje, že pouze přímý kontakt poskytovatele služby s jejím uživatelem nestačí k tomu, aby vše fungovalo tak, jak má.

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Klienti využívající sociální služby	zajištění vlastních potřeb, posílení soběstačnosti, překlenutí krizové situace, získání pocitu bezpečí	přehnané nároky na poskytované služby, nesouhlas s výší úhrad za služby, nedostatek financí na úhradu poplatků	osobní komunikace, telefon, elektronická pošta, internetové stránky aj.	posílení informovanosti klientů o sociálních službách, jejich finanční náročnosti a podmínkách
Rodinní příslušníci klientů	zajištění péče o nesoběstačného člena, usnadnění krize v rodině, sladění péče o příbuzného s pracovním a rodinným životem, pomoc nad rámec možností rodiny	nesoulad představ o podobě sociálních služeb s realitou	osobní komunikace, telefon, elektronická pošta, internetové stránky aj.	posílení informovanosti příbuzných klientů o sociálních službách, jejich finanční náročnosti a podmínkách

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Veřejnost – potenciální klienti	možnost využití sociální služby v případě potřeby	nedostatečná informovanost o sociálních službách obecně (druhy, lokalizace, podmínky poskytování, výše finanční spoluúčasti apod.) a jím vyvolaný nezájem o služby, nepřiměřená očekávání	internetové stránky, komunální informační tiskoviny, příslušné úřady (úřad práce, obecní úřady, magistrát – oddělení sociálních služeb, úřad práce), telefon, elektronická pošta aj.	informační kampaň pro širokou veřejnost, podpora poskytování informací o sociálních službách pro potenciální uživatele za strany úřadů (např. při vyřizování sociálních dávek)
Veřejnost – dobrovolníci	dobrovolná práce pro dobrou věc, osobní růst, dobrý pocit ze sebe sama, získání praxe	ztráta zájmu, nesoulad vlastních představ s realitou praxe	osobní komunikace, telefon, elektronická pošta, výzvy k zapojení se do dobrovolnické činnosti v médiích a na internetu	motivace dobrovolníků, vzdělávací kurzy, využití zpětné vazby
Poskytovatelé sociálních služeb - NNO	poskytování sociálních služeb, které mají menšinový charakter nebo nejsou poskytovány etablovanými organizacemi; možnost financování ze stabilních zdrojů	malý zájem klientů, nedostatek financí k pokrytí nákladů, přílišná administrativní zátěž spojená s žádostmi o finanční prostředky a jejich vyúčtování směrem k mnoha zdrojům	komunitní plánování, ostatní komunikační kanály směrem ke klientům a veřejnosti	pokračování v procesu komunitního plánování, zpětná vazba od klientů
Poskytovatelé sociálních služeb – p.o.	poskytování zejména tradičních sociálních služeb, zakotvenost v povědomí obyvatel, podpora zřizovatele (finanční, organizační i jiná),	neochota ke změnám v souladu s aktuálním vývojem v oblasti sociálních služeb, nesoulad vedení s představami zřizovatele, nedostatečná kapacita (pobytová zařízení pro seniory)	interní komunikace se zřizovatelem, komunitní plánování, ostatní komunikační kanály směrem ke klientům a veřejnosti.	pokračování v procesu komunitního plánování, průběžná komunikace se zřizovatelem, zpětná vazba od klientů

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Zřizovatelé příspěvkových organizací	zajištění základních sociálních služeb pro obyvatelstvo, vytvoření a udržení dobrého image	omezené možnosti ovlivnit chod příspěvkových organizací, neschopnost zajistit dostatečné zdroje	komunitní plánování, interní komunikace se zřizovanými organizacemi, ostatní komunikační kanály směrem k veřejnosti	komunitní plánování, důkladný výběr vedení zřizovaných organizací
Jednotlivé obce v SO ORP	snaha o zajištění dobré dostupnosti sociálních služeb v obci (vlastními silami nebo navázáním spolupráce s poskytovateli v jiných obcích)	finanční náročnost (vlastní provoz služby nebo úhrady dle smlouvy s poskytovateli), nespokojenost obyvatel obce se zvoleným režimem	všechny formy komunikace s obyvateli obce (zejména osobní v malých obcích), komunitní plánování	komunitní plánování, důkladné zvážení dostupných možností a volba nejvhodnějšího řešení k zajištění potřeb obyvatel obce v sociální oblasti
Kraj	zajištění komplexní sítě sociálních služeb	finanční náročnost, nároky na kvalifikované vedení zřizovaných organizací	interní komunikace se zřizovanými organizacemi, ostatní komunikační kanály směrem k veřejnosti	všestranná komunikace o stávajícím stavu a plánovaných změnách v oblasti sociálních služeb, podpora NNO v sociální oblasti k zajištění širokého spektra služeb
Stát	zajištění komplexní sítě sociálních služeb	nároky na legislativu oblasti, rozpočty, metodické vedení aj.	přímá komunikace se všemi podřízenými složkami, internetové stránky, doplňkově ostatní komunikační kanály	důkladné zvážení a informované rozhodování o celé sociální oblasti na celostátní úrovni
Média	zajištění informovanosti obyvatel	nedostatečné informace	příjem informací z různých zdrojů, vydávání jejich výběru v ucelené podobě k dispozici veřejnosti	vydávání tiskových zpráv o činnosti poskytovatelů sociálních služeb do různých médií k rozšíření povědomí veřejnosti o jejich existenci, činnostech a aktuálním dění

B Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Poskytování sociálních služeb s sebou nese řadu úskalí, stejně jako jakákoliv jiná činnost. Pojmenování rizik, která – pokud nastanou – mohou větší či menší měrou ohrozit poskytování konkrétní služby nebo dokonce existenci organizace, která ji poskytuje, je prvním krokem k tomu, aby se jim tato organizace zdárně vyhnula. Dostatečný vhled a důsledný, průběžný monitoring situace umožní některá rizika zcela eliminovat a na jiná se připravit tak, že v případě jejich výskytu bude jejich dopad minimalizován.

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
Finanční rizika					
Změny v systému financování sociálních služeb, výpadky běžných zdrojů	1	4	4	průběžný monitoring možných zdrojů financování sociálních služeb (stát, kraj, evropské fondy, nadace aj.), vyjednávání	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé
Nedostatek financí na provoz včetně mezd	2	5	10	hledání dalších zdrojů financování	MPSV, zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Nedostatek financí na investice a vybavení	4	2	8	využití dalších dostupných zdrojů financování (dotace, nadace, granty aj.)	Zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Organizační rizika					
Nevyhovující rozmístění jednotlivých sociálních služeb v SO ORP	2	2	4	přizpůsobení sítě služeb potřebám klientů prostřednictvím komunitního plánování; podpora rozšiřování okruhu působnosti terénních služeb	Jednotlivé obce; Řídící skupina komunitního plánování
Prudký nárůst populace seniorů (nepříznivý demografický vývoj)	4	2	8	úprava a doplnění sítě a kapacity stávajících sociálních služeb s ohledem na očekávané stárnutí populace (koordinovaně v rámci komunitního plánování)	Jednotlivé obce; Řídící skupina komunitního plánování
Finanční nedostupnost sociálních služeb pro klienty	3	3	9	využití dalších dostupných zdrojů financování umožňujících snížit výše úhrad od klientů	Poskytovatelé sociálních služeb
Rušení dopravních spojů zajišťujících spojení obcí s jádrovým městem	1	3	3	posílení terénních služeb, podpora alternativních možností přepravy klientů dle jejich potřeb	Jednotlivé obce, poskytovatelé sociálních služeb
Nezájem či neochota poskytovatelů a municipalit k zapojení se do procesu komunitního plánování	1	4	4	zvýšení informovanosti odborné veřejnosti o komunitním plánování a jeho výhodách	Poskytovatelé sociálních služeb
Právní rizika					
Změna legislativy, která povede k vynuceným	2	2	4	stanovení priorit v rámci investičních akcí	Zřizovatelé příspěvkových

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
investicím (např. zpřísnění hygienických předpisů)					organizací (obec, kraj), NNO
Změny spojené s plánovanou sociální reformou	2	3	6	účast na vyjednávání skrze oborové organizace, včasná příprava plánovaných přechodových opatření	Zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Technická rizika					
Špatný technický stav budov sociálních zařízení	3	2	6	průběžné využívání dotačních zdrojů	Zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Zastaralé či nevyhovující vybavení	2	2	4	průběžná modernizace	Zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Věcná rizika					
Neodborné vedení sociálních zařízení	2	3	6	kvalitní výběrová řízení metodické vedení kontrolní činnost	Zřizovatelé příspěvkových organizací (obec, kraj), NNO
Nízká kvalita poskytovaných služeb	2	3	6	metodické vedení kontrolní činnost	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé
Nezájem klientů o umístění do konkrétního zařízení / využití spádové služby	3	4	12	průběžné přizpůsobování sítě a kapacity sociálních zařízení poptávce klientů, zvýšení informovanosti široké veřejnosti o poskytovaných službách	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé
Personální rizika – nedostatek kvalifikovaných pracovníků, hrozící syndrom vyhoření	3	3	9	motivace další vzdělávání pracovníků v sociálních službách personální práce	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé

P = pravděpodobnost, D = dopad, V = významnost rizika; hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost), významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu

4.1.4. SWOT analýza oblasti sociálních služeb

Silné stránky:

- Fungující proces plánování sociálních služeb – města a obce podporují komunitní plánování – zapojení veřejnosti
- Kvalitní práce oddělení sociálních služeb Magistrátu města Jablonec nad Nisou (dobrá spolupráce, komunikace, vstřícnost)
- E-komunikace s nestátními neziskovými organizacemi
- Dobrá práce neziskových organizací
- Dobré zázemí pro činnost neziskových organizací
- Existence Spolkového domu Jablonec nad Nisou (prostory, programy, projekty)
- Kvalifikovaní odborníci ve službách
- Elektronický katalog poskytovatelů sociálních služeb
- Internetové stránky města Jablonec nad Nisou – informace o sociálních a navazujících službách, o procesu komunitního plánování, popis životních situací
- Možnost prezentace organizací v Jabloneckém měsíčníku, zpravodajích ostatních měst a obcí SO ORP a v místním tisku
- Nakloněnost politiky jádrového města Jablonec nad Nisou řešení sociální problematiky v celé její šíři
- Zákon 108/2006 Sb., Standardy kvality sociálních služeb
- Pro-rodinná politika města Jablonec nad Nisou
- Naplňování cíle: funkční bezbariérové prostředí v Jablonci nad Nisou

Slabé stránky:

- Nestabilní a nedostatečné financování oblasti
- V některých případech vázne pružný, efektivní přenos informací – mezi poskytovateli, z měst a obcí, z kraje
- Nedostatečné vtažení politiků do plánování

Příležitosti:

- Prohloubení vzájemné spolupráce mezi poskytovateli, zlepšení komunikace a informovanosti mezi nestátními neziskovými organizacemi, Libereckým krajem i mezi městy a obcemi)
- Využívání všech dostupných programů pro financování služeb, zkvalitnění systému financování, pomoc města
- Využívání financování služeb z fondů EU
- Zajištění programů víceletého financování, získání větší podpory ze strany politiků, navázání užšího kontaktu s politiky
- Město Jablonec nad Nisou jako koordinátor v dané oblasti
- Podpora komunitního plánování: průhlednost sociální oblasti
- Určení priorit – přednostní podpora, zmapování situace
- Zapojení dobrovolníků, větší spolupráce, podpořit možnost vzniku vysílající dobrovolnické organizace

- Využití potenciálu Spolkového domu v Jablonci nad Nisou včetně komunitního centra v lokalitě „Zelené údolí“ (prostory, programy, projekty)
- Lepší práce s dárci peněz
- Podávání informací o komunitním plánování a sociálních službách prostřednictvím Jabloneckého měsíčníku a zpravodajích ostatních měst a obcí – zlepšení informovanosti veřejnosti
- Zkvalitnění a rozšíření služeb včetně vzdělávání zaměstnanců, získávání zaměstnanců pro poskytování služeb

Hrozby:

- Nedostatečné finanční zdroje pro poskytovatele i pro uživatele služeb
- Reforma sociálních služeb
- Změny legislativy, nedostatečnost, neprovázanost
- Nedostatek financí pro sociální oblast
- Konec financování projektů ze zdrojů EU (Evropský sociální fond)
- Syndrom vyhoření zaměstnanců – odliv kvalifikovaných zaměstnanců, nedostatečné ohodnocení odborníků
- Personální změny na Magistrátu města Jablonec nad Nisou
- Volby – možná změna priorit v souvislosti s výměnou politické reprezentace – neochota politiků investovat do sociální oblasti, nezáměr o sociální oblast
- Pokles informovanosti veřejnosti
- Nespolupráce subjektů
- Finance – nutné sladit kroky plánování s politikou města Jablonec nad Nisou
- Uživatelé nedosáhnou na služby

4.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Oblast sociálních služeb je významnou součástí dobrého fungování celé společnosti. Sociální služby provázejí člověka v různých formách po celý život. Jejich zajištění pro obyvatele alespoň v nezbytné míře je proto jedním z významných úkolů místních samospráv. Města a obce tvořící SO ORP Jablonec nad Nisou dlouhodobě vnímají význam této problematiky a identifikovaly rovněž potenciál, který jim skýtá vzájemná spolupráce; proto již od roku 2008 přikročily k ustanovení komunitního plánování sociálních služeb (Obec Maršovice se aktivně nezapojila, nicméně relevantní poznatky byly do analýz zahrnuty a tak se závěry vztahují k celému území SO ORP). Aktuálním výstupem je 2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb na roky 2012–2015.

Princip komunitního plánování je založen na úzké vzájemné spolupráci všech zúčastněných osob a skupin. Zahrnutí jsou zástupci poskytovatelů sociálních služeb i jejich uživatelů. Díky tomu dochází ke zlepšení informovanosti a provázanosti služeb a optimalizaci služeb ve vztahu k reálným potřebám obyvatelstva.

Z výše uvedeného vyplývá, že komunitní plán vypracovaný pro území správního obvodu je nejhodnějším podkladem pro provedení analýz pro potřeby projektu Meziobecní spolupráce.

Zároveň je i optimálním prostředkem pro formulaci doporučení do budoucna. Předkládaná analýza oblasti sociálních služeb proto – tam, kde to bylo možné – plně respektuje platný komunitní plán.

Při zpracování analýzy oblasti sociálních služeb v požadované struktuře byla jako základní problém identifikována nedostupnost dat. Pro vyplnění naprosté většiny tabulek byl pokynem určen jediný centrální zdroj dat (případně určující příznak omezující analyzované poskytovatele) – Registr poskytovatelů sociálních služeb; ten se však ukázal být nedostatečný (nepodává informace o neregistrovaných službách, vytváří umělé navyšování některých údajů, které dle pokynů pro vypracování analýz nelze korigovat, a obsahuje i jiné chyby či prázdná místa). Provedené analýzy jsou proto do značné míry kusé a nelze je jednoznačně interpretovat. Ostatní uvedené údaje jsou poznamenány neochotou poskytovatelů sociálních služeb požadovaná data dodat. V neposlední řadě dochází k jistému odklonu od reálného stavu proto, že je zpětně analyzována situace roku 2012 (některé z popsaných služeb již neexistují a proto údaje o jejich poskytování nejsou dostupné).

Na základě předkládané analýzy, komunitního plánu a aktuálních informací lze konstatovat, že síť sociálních služeb ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou se jeví jako stabilizovaná a v zásadě odpovídá poptávce obyvatelstva. Mírný nedostatek je vnímán v kapacitě pobytových zařízení pro seniory. Na druhou stranu, v menších obcích stále významnou roli v péči o seniory hrají rodina a sousedé.

Sociální služby jsou z územního hlediska povětšinou koncentrovány do jádrového města Jablonce nad Nisou (s výjimkou některých pobytových zařízení pro seniory a zdravotně postižené a některých úzce specializovaných služeb, za kterými je nutno cestovat do krajského města Liberce), řada z nich však poskytuje služby i terénní formou. Tento stav je navíc dlouhodobě vnímán jako přijatelný – určitě i díky velmi dobré dopravní dostupnosti jak mezi obcemi a městy SO ORP Jablonec nad Nisou (MHD obsluhuje většinu obcí), tak i se sousedním Libercem (společná MHD včetně meziměstské tramvajové linky).

4.2 Návrhová část pro oblast sociálních služeb

4.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Sociální služby“, na jejímž základě byly připraveny nástiny opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti sociálních služeb.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma sociálních služeb.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina pro oblast sociálních služeb byla složena z členů realizačního týmu, pracovníků oddělení sociálních služeb Magistrátu města Jablonec nad Nisou, manažerky komunitního plánování statutárního města Jablonec nad Nisou a ředitelky Diakonie ČCE Jablonec nad Nisou. Názory a praktické zkušenosti odborníků ve fokusní skupině se ukazují jako klíčové pro upřesnění výstupů z analytické části dokumentu. Odborné pohledy obohatily výstup z analýzy a diskuze i nadále pokračuje.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území SO ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

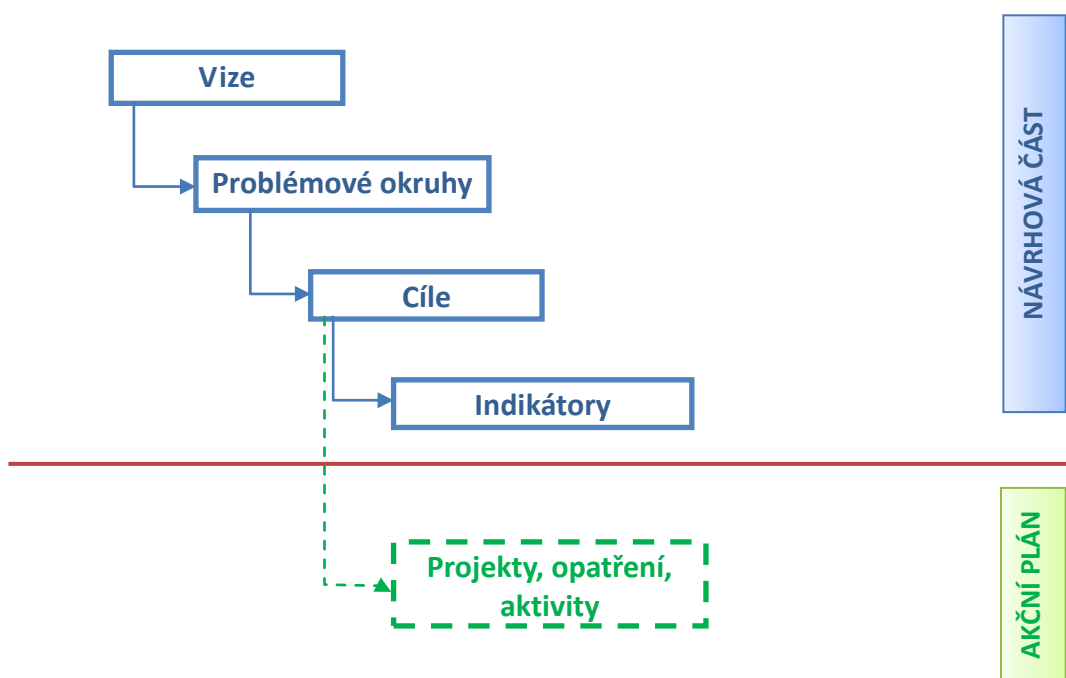
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení

dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma sociálních služeb. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Sociální služby“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
Sociální služby	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké
		Cíl 1.2
		Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu	Zvýšit dostupnost informací o sociálních službách	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

4.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Členové realizačního týmu projektu na území SO ORP Jablonec nad Nisou zformulovali v průběhu srpna roku 2014 prvotní verzi vize SO ORP. Předložený návrh vize byl s drobnými stylistickými opravami přijat všemi zainteresovanými osobami – starosty dotčených obcí, členy fokusních skupin pro všechna zpracovávaná témata i dalšími oslovenými odborníky či další veřejností. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020:

*„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, **do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.**“*

V oblasti sociálních služeb byly v rámci SO ORP definovány dva stěžejní problémové okruhy:

- neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku,
- nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu.

A Problémová oblast 1: Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku

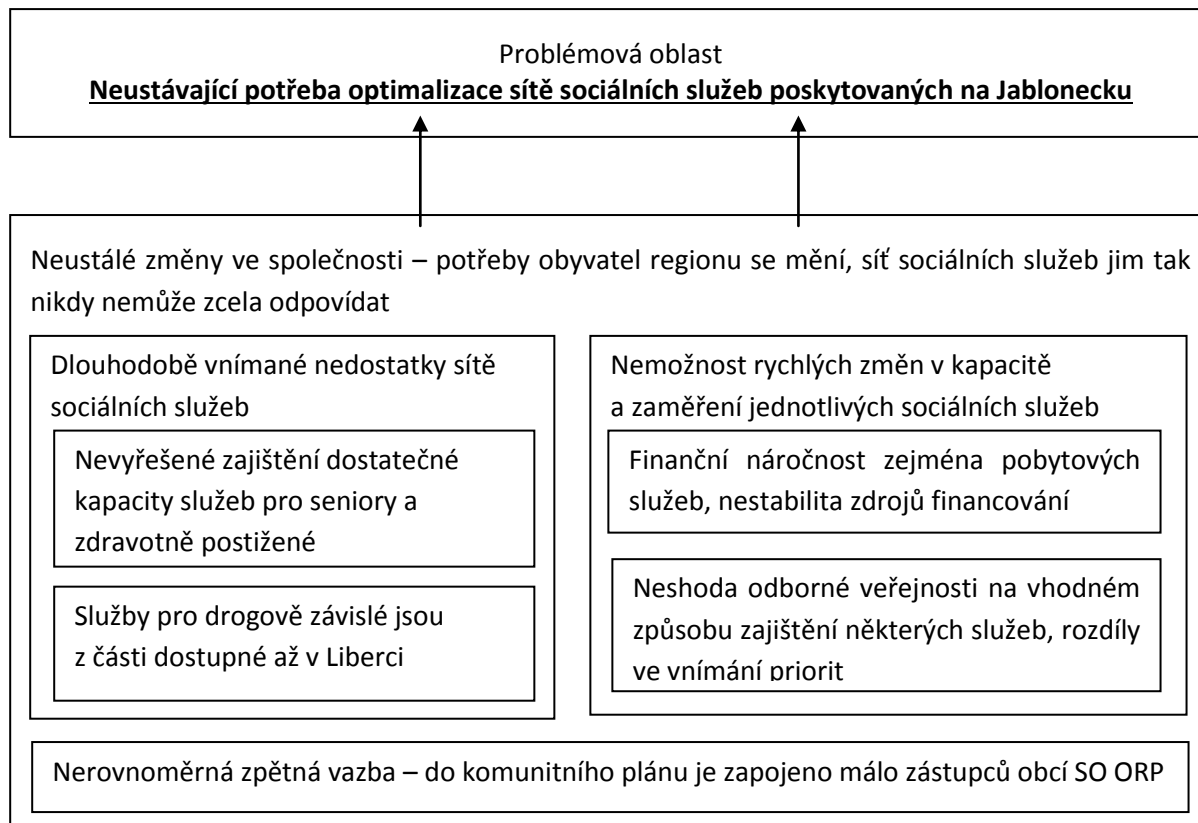
Základním procesem, ovlivňujícím spektrum sociálních služeb poskytovaných v regionu, je komunitní plánování. V celém správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou funguje již řadu let, aktuálně se řídí již druhou zpracovanou koncepcí (2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka na období 2012–2015), přičemž pružně reaguje i na neustálé změny v potřebách stávajících i potenciálních klientů. Obyvatelé okolních obcí v souladu s přirozenou spádovostí využívají nejčastěji sociální služby právě v Jablonci nad Nisou, proto je zahrnutí jejich potřeb do koncipování sítě sociálních služeb klíčové. Vedle zástupců Jablonce nad Nisou se však průběžných setkání pracovních skupin komunitního plánování pravidelně účastní pouze zástupci Rychnova u Jablonce nad Nisou a Lučan nad Nisou. Vzhledem k tomu, že v řadě malých obcí se nevyskytují ani poskytovatelé sociálních služeb a zapojení veřejnosti do komunitního plánování je rovněž minimální, nemohou být zájmy a potřeby obyvatel těchto obcí při komunitním plánování zcela kvalifikovaně posouzeny a zahrnuty do celkového obrazu situace.

V rámci snah o optimalizaci sítě sociálních služeb se často hovoří o kapacitách služeb pro seniory a zdravotně postižené. V otázkách týkajících se požadavku na navýšení počtu lůžek pobytových služeb, tj. zejména domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem (pro osoby s kombinovanými problémy, psychotiky, seniory s demencemi apod.) ale panují rozpory. V regionu funguje Domov důchodců Jablonecké Paseky, klienty z regionu přijímá i Domov důchodců Velké Hamry, v Jablonci nad Nisou, Josefově Dole a Rychnově u Jablonce nad Nisou se nacházejí domy s byty zvláštního určení (dříve domy s pečovatelskou službou). Odpověď na otázku, zda současná nabídka dokáže uspokojit potřeby obyvatel regionu, ale není jednoznačná a rozděluje samotnou odbornou veřejnost. Je proto nezbytné důkladně posoudit situaci a na základě získaných informací optimalizovat poměr pobytových a terénních služeb pro zmíněnou cílovou skupinu tak, aby ti, kteří si přejí zůstat doma, snadno získali potřebnou podporu a péči v místě bydliště a zájemci o pobytovou službu pro sebe našli bez obtíží místo v přijatelné vzdálenosti od své rodiny. Zda je vhodnějším řešením navýšení kapacit v pobytových zařízeních – domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem a domech s byty zvláštního určení – nebo naopak posílení pečovatelských a asistentických služeb, zjišťuje podrobnou studii momentálně i Liberecký kraj.

Ne zcela vyhovující je i nepřítomnost kontaktního centra pro drogově závislé přímo v jádrovém městě. Sociální služby zaměřené na uživatele návykových látek se z velké části nacházejí až v Liberci – přímo v Jablonci nad Nisou funguje jen terénní program, a to pouze tři dny v týdnu, a poradna pro závislosti. Na druhou stranu je ale třeba konstatovat, že negativní jevy spojené s drogami se vyskytují především v Jablonci nad Nisou. Existují i další služby, za kterými je třeba dojíždět (především do Liberce), avšak naléhavost jejich zajištění přímo v regionu prozatím nebyla vyslovena.

Nejvýznamnější příčinou nedostupnosti či nedostatečné kapacity kterékoliv sociální služby je bezesporu nedostatek finančních prostředků. Sociální služby jsou financovány z velké části z veřejných rozpočtů, přičemž celý systém financování sociální oblasti vykazuje značnou nestabilitu. Za těchto okolností je snaha o maximální efektivitu celé sítě sociálních služeb zcela logická. Sebelepší plánování však při reálném nedostatku zdrojů nedokáže zajistit služby pro všechny potřebné, proto součástí komunitního plánu musí být i určení služeb, které za daných podmínek nelze poskytovat přímo v regionu, a jejich zajištění za hranicemi regionu.

Při nerespektování uvedených skutečností a jimi řízených závěrů komunitního plánování nebudou moci být optimálně naplněny potřeby obyvatel regionu. Případná nedostatečná koordinace sítě sociálních služeb má za následek neefektivitu – zajištění sociálních služeb bez přímé vazby na skutečné potřeby klientů, vedoucí nezbytně k nenaplnění potřeb některých z nich.

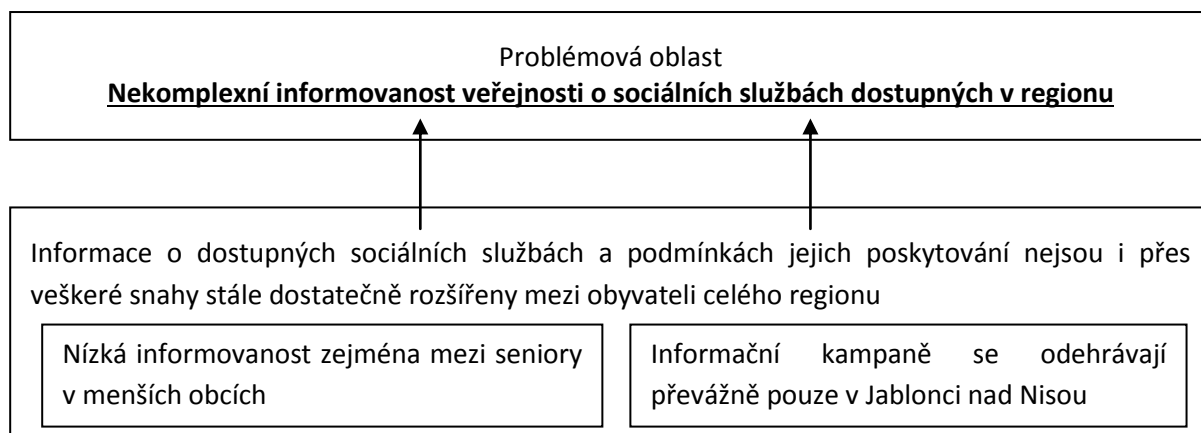

B Problémová oblast 2: Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu

Množství poskytovatelů sociálních služeb v regionu je značné. Přestože již existuje řada různých zdrojů informací o nich (katalog na webových stránkách Jablonce nad Nisou, stránky jednotlivých poskytovatelů, tematické letáky aj.), stále řada potenciálních uživatelů netuší, kam se mohou se svým problémem obrátit. Problémem zůstává zejména oslovení nejvyšších věkových kategorií, které nepracují s počítačem a příliš se nevzdalují od domova, a to především v ostatních obcích a městech regionu (v samotném Jablonci nad Nisou je vzhledem k husté síti poskytovatelů sociálních služeb, jejich aktivnímu přístupu k informování veřejnosti a dobré spolupráci s městem pravděpodobná lepší obeznámenost s dostupnými možnostmi a velká šance nasměrování klientů od jedné služby k další, vhodnější, lépe odpovídající jejich potřebám).

Příčinou tohoto problému je přetrvávající využívání standardních, zaběhlých způsobů komunikace s veřejností. Předpokládá se, že zájemce o službu si vše potřebné zjistí, protože informace jsou k dispozici. Systém sociálních služeb je ale poměrně spletitý, a tak zatímco o existenci některých služeb (např. domů pro seniory) ví s nadsázkou každé malé dítě, jiné (např. aktivizační služby pro seniory) jsou pro mnoho lidí stále neznámé a pokud je na jejich existenci někdo neupozorní, je velmi nepravděpodobné, že by si o nich našli více podrobností.

Důsledky jsou různé u různých skupin klientů, vždy jsou však negativní (způsobené neoptimálním řešením či v horším případě neřešením jejich situace). Dochází ke zkreslení vnímané potřeby jednotlivých druhů sociálních služeb a následnému narušení efektivity celé sociální sítě regionu.

4.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémová oblast 1	Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku
Cíl 1.1	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké
Popis cíle	<p>Problematiku závislostí, podporu při jejich překonávání a minimalizaci jejich negativních dopadů na společnost i jednotlivce přímo v Jablonci nad Nisou řeší pouze poradna Centra intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje a terénní pracovníci, kteří však ve městě působí pouze tři dny v týdnu. Za ostatními typy služeb pro danou cílovou skupinou je nezbytné dojíždět, a to nejčastěji do Liberce.</p> <p>Přestože spojení regionu s Libercem je celkově hodnoceno jako nadstandardní, v případě uživatelů návykových látek je tento stav dlouhodobě hodnocen jako nevyhovující. Dostupnost služby je pro její klienty klíčová. Proto je třeba vybudovat kontaktní centrum v Jablonci nad Nisou, který je středem SO ORP.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • ověření potřeby projektu prostřednictvím komunitního plánování • vytipování vhodného objektu jako sídla centra • zajištění poskytovatele sociálních služeb, volba spektra poskytovaných služeb, registrace služeb • finanční analýza, zajištění zdrojů • oslovení klientů
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> - otevření kontaktního centra v regionu - počet klientů kontaktního centra
Správce cíle	Manažer komunitního plánování MMJN

Problémová oblast 1	Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku
Cíl 1.2	Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením
Popis cíle	Při vzrůstajícím podílu seniorů ve společnosti je třeba průběžně připravovat a realizovat zvyšování kapacit sociálních služeb se zaměřením právě na seniory a osoby se zdravotním postižením. Ani odborná veřejnost se však nedokáže shodnout na tom, jakým způsobem péči o vymezenou cílovou zajistit. Na jedné straně stojí zastánci umístování nesoběstačných klientů do specializovaných pobytových zařízení, na druhé potom propagátoři terénních služeb. Ani při pečlivém posouzení argumentů obou stran nelze určit optimální řešení. Je zapotřebí podrobně zanalyzovat potřeby i možnosti cílové skupiny. Především je třeba hodnotit fyzický, psychický a zdravotní stav klientů, míru jejich soběstačnosti, dostupnost podpory rodiny či známých, finanční možnosti, preference samotných klientů (obdobný průzkum momentálně probíhá na úrovni celého Libereckého kraje). Na základě provedených analýz bude následně možné určit optimální strukturu a kapacitu jednotlivých typů zařízení sociálních služeb. V této fázi je nezbytné získat souhrnné údaje. Základní princip respektování individuálních potřeb a požadavků každého klienta bude zachován přímo při poskytování sociálních služeb.
Hlavní opatření	Analýza potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením <ul style="list-style-type: none"> • získání relevantních analýz od příslušného odboru KÚLK • získání dalších relevantních údajů od poskytovatelů sociálních služeb • průzkum mezi klienty • zohlednění očekávaného vývoje věkové struktury • vyhodnocení shromážděných dat • interpretace analýzy ve formě doporučení ke struktuře sociálních služeb pro seniory a zdravotně postižené a optimální kapacitě jednotlivých služeb
Název indikátorů k hodnocení cíle	- dokončení analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením - zpracování výstupů analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením do komunitního plánu
Správce cíle	Manažer komunitního plánování MMJN

Problémová oblast 2	Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu
Cíl 2.1	Zvýšit dostupnost informací o sociálních službách
Popis cíle	Přestože v regionu je úspěšně zavedeno komunitní plánování a probíhá řada aktivit směrem k informování a zapojení veřejnosti, není informovanost obyvatel Jablonecka úplná. Většina kampaní probíhá v Jablonci nad Nisou, kde se také nachází nejvíce sociálních služeb. Do ostatních obcí však tato opatření nedosahují. Zejména senioři, kteří nepoužívají počítač (potažmo nepracují s internetem) mají mnohem omezenější přístup k informacím o existujících službách, jejich dosažitelnosti, podmínkách či finanční náročnosti. Řešením je hlubší zapojení obecních úřadů a obecních tiskovin do informační sítě. S podporou komunitního plánování a příslušného odboru Magistrátu města Jablonec nad Nisou dojde k popularizaci katalogu sociálních služeb, obecní úřady poskytnou základní informace a zprostředkují kontakt s vhodným zařízením.

Hlavní opatření	<p>Zapojení obecních úřadů do informování veřejnosti o sociálních službách</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpracování přehledného souhrnu sociálních služeb s popisem jejich různých druhů • proškolení úředníků • vytvoření článku do obecních zpravodajů (s informací o možnosti poradit se na obecním úřadu) <p>Zapojení lékařů a zdravotnických pracovníků do informování veřejnosti o sociálních službách</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpracování přehledného souhrnu sociálních služeb s popisem jejich různých druhů • navázání spolupráce s lékaři/zdravotními sestrami v obcích
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet ustanovených kontaktních míst v obcích SO ORP mimo Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Manažer komunitního plánování MMJN

4.2.4. Indikátory

Problémová oblast 1	Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku		
Číslo indikátoru výsledku	1.1		
Název indikátoru výsledku	Počet jednání řídicí skupiny komunitního plánování		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Koordinařka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán	6	6	6
Skutečnost	6	6	6
Popis měřítka	<p>Počet jednání řídicí skupiny je základním ukazatelem celého procesu komunitního plánování. V rámci těchto schůzek dochází ke koordinaci činností jednotlivých pracovních skupin, konfrontaci jejich závěrů a řešených problémů. V současné době je komunitní plánování hodnoceno jako plně funkční, proto je plánováno zachovat stávající četnost zasedání. Pro udržení pružnosti celého procesu komunitního plánování by se řídicí skupina měla scházet minimálně čtyřikrát, optimálně šestkrát ročně.</p> <p>Pro zachování a prohloubení meziobecní úrovně komunitního plánování bude, v souladu s členstvím obcí v jednotlivých skupinách, pozice koordinátora komunitního plánování ukotvena pro celé SO ORP.</p>		
Metodika a výpočet	Počet jednání		
Zdroj čerpání dat	Koordinařka komunitního plánování, zápisy z jednání řídicí skupiny komunitního plánování		

Cíl 1.1	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké		
Číslo indikátoru výstupu	1.1.1		
Název indikátoru výstupu	Otevření kontaktního centra v regionu		
Měrná jednotka	Splněno/nesplněno		
Správce měřítka	Koordinátorka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán	 	splněno	splněno
Skutečnost	nesplněno	 	
Popis měřítka	Bude ověřeno zaregistrování sociální služby a následné otevření kontaktního centra se zaměřením na osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké pro veřejnost. Tímto krokem dojde k zásadnímu zlepšení dostupnosti služby, za kterou dosud klienti museli dojíždět mimo území regionu. Následně bude pravidelně každý rok ověřeno udržení služby.		
Metodika a výpočet	Ověření registrace sociální služby a otevření kontaktního centra		
Zdroj čerpání dat	Poskytovatel služby, koordinátorka komunitního plánování		

Cíl 1.1	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké		
Číslo indikátoru výstupu	1.1.2		
Název indikátoru výstupu	Počet klientů kontaktního centra		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Koordinátorka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán	 	70	150
Skutečnost	0	 	
Popis měřítka	Počet klientů kontaktního centra je jasným ukazatelem prospěšnosti a potřebnosti kontaktního centra se zaměřením na osoby ohrožených závislostmi a jejich blízké. Tito lidé v současné době využívají zařízení podobného typu v nedalekém Liberci. Pravidelný monitoring využití centra přispěje k optimalizaci poskytovaných služeb.		
Metodika a výpočet	Počet klientů		
Zdroj čerpání dat	Poskytovatel služby		

Cíl 1.2.	Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením		
Číslo indikátoru výstupu	1.2.1		
Název indikátoru výstupu	Dokončení analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením		
Měrná jednotka	Splněno/nesplněno		
Správce měřítka	Vedoucí oddělení sociálních služeb MMJN		
Roky	2013	2017	2020
Plán		splněno	splněno
Skutečnost	nesplněno		
Popis měřítka	Při zajišťování služeb pro uvedené skupiny klientů dochází dlouhodobě ke sporům o stanovení kapacit základních způsobů, jakými jsou obvykle poskytovány – ambulantně, v domácnostech klientů nebo v lůžkových zařízeních k tomu určených. Pro odpovídající řešení situace je proto nezbytné provést důkladnou analýzu potřeb cílové skupiny.		
Metodika a výpočet	Dokončení analýzy bude doloženo konečnou podobou dokumentu, který bude zahrnovat doporučení ke struktuře a kapacitám sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením.		
Zdroj čerpání dat	Liberecký kraj, Oddělení sociálních služeb MMJN		

Cíl 1.2.	Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením		
Číslo indikátoru výstupu	1.2.2		
Název indikátoru výstupu	Zpracování výstupů analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením do komunitního plánu		
Měrná jednotka	Splněno/nesplněno		
Správce měřítka	Koordinaátorka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán		nesplněno	splněno
Skutečnost	nesplněno		
Popis měřítka	Komplexní analýza potřeb seniorů a zdravotně postižených osob v regionu bude významným zdrojem informací, jaký nebyl v době tvorby komunitního plánu k dispozici. Výsledky analýz budou určující pro další vývoj struktury sociálních služeb poskytovaných zmíněným skupinám klientů. Je proto nezbytné zpracovat je do komunitního plánu – ať už ve formě aktualizace dokumentu, nebo zpracování nového.		
Metodika a výpočet	Ověření aktualizace komunitního plánu		
Zdroj čerpání dat	Koordinaátorka komunitního plánování		

Problémová oblast 2	Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu		
Číslo indikátoru výsledku	2.1		
Název indikátoru výsledku	Vytvoření informačního letáku pro distribuci v obcích SO ORP mimo Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	Splněno/nesplněno		
Správce měřítka	Koordinátorka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán		splněno	splněno
Skutečnost	nesplněno		
Popis měřítka	Zatímco v Jablonce nad Nisou probíhají četné informační kampaně o dostupných sociálních službách, které zde působí, k řadě obyvatel okolních obcí se informací dostává o poznání méně. K tomuto účelu bude vytvořen kompaktní leták se základním popisem spektra dostupných služeb a informacemi o možnosti dozvědět se více přímo v obci. Vzniklý prospekt bude distribuován do všech schránek dle možností v obci, tj. jako příloha obecních zpravodajů nebo samostatně. Předpokládá se aktualizace údajů a následné opakování doručování nejméně jednou ročně.		
Metodika a výpočet	Ověření vytištění a distribuce letáku		
Zdroj čerpání dat	Koordinátorka komunitního plánování		

Cíl 2.1	Zvýšit dostupnost informací o sociálních službách		
Číslo indikátoru výstupu	2.1.1		
Název indikátoru výstupu	Počet ustanovených kontaktních míst v obcích SO ORP mimo Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Koordinátorka komunitního plánování		
Roky	2013	2017	2020
Plán		10	15
Skutečnost	0		
Popis měřítka	Cílem je sledovat počet míst, kde bude možné získat podrobné informace o dostupných sociálních službách, a to mimo jádrové město Jablonec nad Nisou. Kontaktní místa budou sjednávána tak, aby byla pro obyvatelstvo snadno dostupná, ideálně na místech, kde si vyřizují jiné pochůzky (na obecním úřadě, v lékařské ordinaci). Základem bude pravidelná komunikace s praktickými lékaři a pracovníky obecních úřadů s poskytovateli sociálních služeb. Ve větších obcích (Rychnov u Jablonce n. N., Lučany n. N.) se předpokládá zřízení více než jednoho kontaktního místa.		
Metodika a výpočet	Počet kontaktních míst		
Zdroj čerpání dat	Koordinátorka komunitního plánování, zápisy z jednání řídicí skupiny komunitního plánování		

4.3 Pravidla pro řízení strategie

4.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejich změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Markéta Hozová, dipl. ek.
Ing. Petr Beitzl – primátor statutárního města Jablonec nad Nisou
Ing. Miroslav Šikola – starosta obce Rádlo
Mgr. Daniel David – starosta obce Janov nad Nisou, předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Jiří Řešátko – předseda DSO Mikroregionu Jizerské hory

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát na to, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké	Manažer komunitního plánování MMJN
1.2	Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením	Manažer komunitního plánování MMJN
2.1	Zvýšit dostupnost informací o sociálních službách	Manažer komunitního plánování MMJN

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1.1	Počet jednání řídicí skupiny komunitního plánování	Koordinátorka komunitního plánování
1.1.1	Otevření kontaktního centra v regionu	Koordinátorka komunitního plánování
1.1.2	Počet klientů kontaktního centra	Koordinátorka komunitního plánování
1.2.1	Dokončení analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením	Vedoucí oddělení sociálních služeb MMJN
1.2.2	Zpracování výstupů analýzy potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením do komunitního plánu	Koordinátorka komunitního plánování
2.1	Vytvoření informačního letáku pro distribuci v obcích SO ORP mimo Jablonec nad Nisou	Koordinátorka komunitního plánování
2.1.1	Počet ustanovených kontaktních míst v obcích SO ORP mimo Jablonec nad Nisou	Koordinátorka komunitního plánování

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 4.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídicí skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídicí skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

4.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídicí skupině. Řídicí skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

4.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Harmonogram procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
Čtvrtletí	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

4.4 Závěr a postup zpracování

4.4.1. Shrnutí

V oblasti sociálních služeb byly pro území SO ORP Jablonec nad Nisou definovány dvě základní problémové oblasti. První z nich je neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku. Tato problémová oblast obecně představuje podstatu fungujícího komunitního plánování, pružně reagujícího na měnící se potřeby obyvatel regionu. V rámci aktuálně vnímaného stavu byly jako cíle definovány dva nejvýznamnější požadavky – vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké a provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením, na základě jejichž výstupů bude v budoucnu možné efektivněji plánovat kapacity jednotlivých typů sociálních služeb pro tuto cílovou skupinu. Správcem prvního cíle byla určena koordinátorka komunitního plánování. V případě druhého cíle pozici správce zaujme vedoucí oddělení sociálních služeb MMJN. Naplňování obou cílů bude sledováno prostřednictvím sady indikátorů, které byly vydefinovány v úzké spolupráci s oddělením dotací.

Druhou identifikovanou problémovou oblastí v SO ORP Jablonec nad Nisou je pak nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu. Je třeba upozornit na to, že vnímaný problém se netýká samotného Jablonce nad Nisou, kde je většina sociálních služeb k dispozici, ale většiny ostatních obcí SO ORP. Jediným cílem přiřazeným k této problémové oblasti je zvýšit dostupnost informací o sociálních službách. Správcem cíle opět koordinátorka komunitního plánování.

4.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Návrhová část strategického dokumentu byla zpracovávána v druhé polovině roku 2014. Zahájení jejího zpracování v srpnu předcházela diskuse spojená s formulací vize. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020. Je společná pro všechna zpracovávaná témata.

K projednávání dílčích prvků strategie v rámci jejího postupného vypracování byly ustaveny fokusní skupiny. Fokusní skupinu pro oblast sociálních služeb vedle členů realizačního týmu tvořili: pracovníci oddělení sociálních služeb Magistrátu města Jablonec nad Nisou, manažerka komunitního plánování sociálních služeb a ředitelka Diakonie ČCE Jablonec nad Nisou, která je zároveň manažerkou komunitního plánování pro Jablonecko.

V září 2014 byly na základě výstupů z předcházející analytické části, aktivní spolupráce v rámci fokusní skupiny a z jednání kolem formulace vize definovány problémové oblasti. Přípomínky vycházející z praktických zkušeností odborníků zastoupených ve fokusní skupině byly velmi přínosné, pomohly celý návrh strategie sladit s požadavky a názory zástupců poskytovatelů sociálních služeb v regionu a nalézt vhodné cíle, jejichž realizace objektivně zlepší možnosti obyvatelstva.

V dalším kroku byly v říjnu roku 2014 definovány cíle vedoucí k řešení identifikovaných problémových okruhů. Cíle byly formulovány v souladu s tzv. pravidlem SMART, které připomíná klíčové charakteristiky správné formulace cíle – specifická, měřitelná, ambiciózná, realistická

a orientaci na termín. Návrhy cílů byly průběžně konzultovány v rámci fokusní skupiny a současně se starosty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

V listopadu pak realizační tým přikročil k vytipování vhodných indikátorů. Indikátory jsou nezbytným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Indikátory byly vybírány s ohledem na jejich dostupnost. V rámci návrhové části byly vytipovány jednak indikátory výstupu, které vypovídají o realizaci či splnění daného cíle, a jednak indikátory výsledku, které slouží k monitorování problémových okruhů.

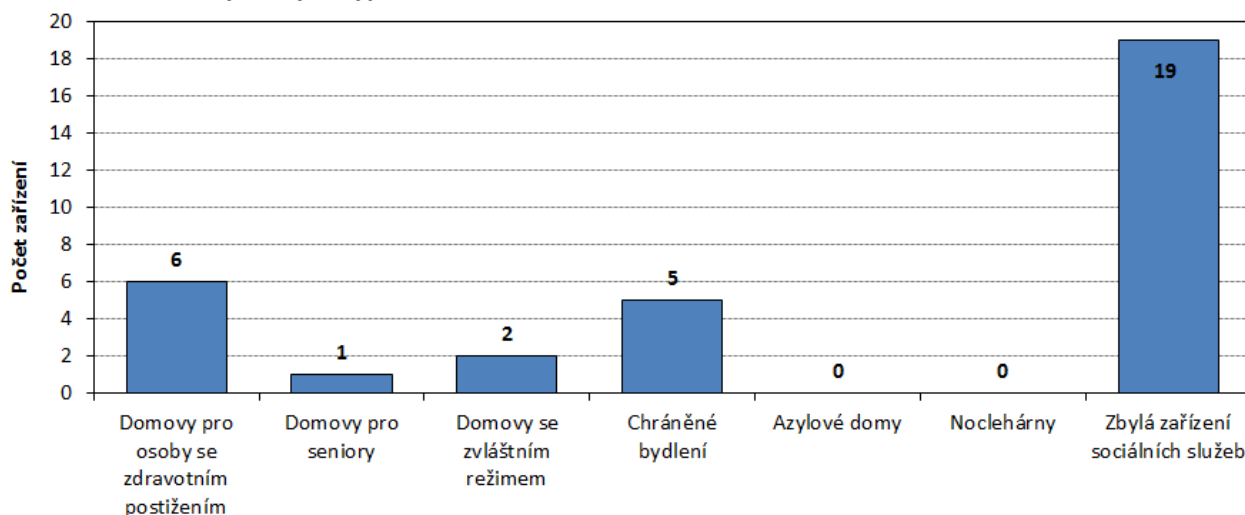
Prvotní návrh problémových okruhů a v dalších krocích i cílů z nich vycházejících a posléze vhodných indikátorů zpracoval pracovník tematický expert realizačního týmu pro SO ORP Jablonec nad Nisou. První kolo připomínek vždy proběhlo v úzkém kruhu realizačního týmu a druhé pak v rámci celé fokusní skupiny. Přínos diskuse ve všech krocích návrhové části v rámci fokusní skupiny je nepopíratelný, významně napomohl k upřesnění definice všech kroků a k jejich lepšímu ukotvení do reality.

V dalším kroku bude strategie i nadále diskutována s představiteli všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Realizační tým je připraven uskutečnit vše potřebné pro její schválení na druhém oficiálním setkání představiteli obcí správního obvodu ORP, které se uskuteční v první polovině roku 2015.

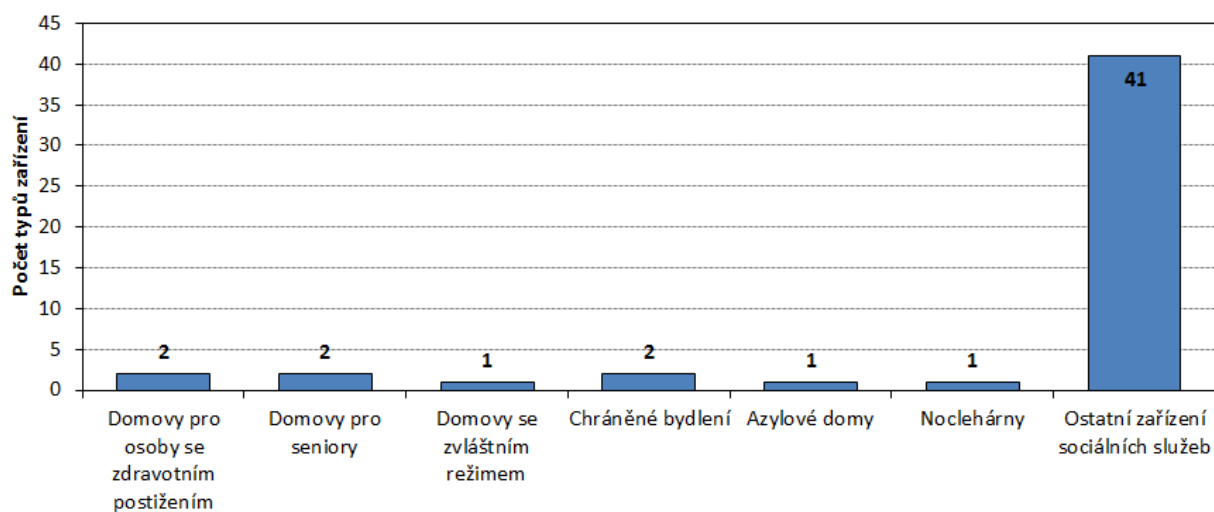
4.5 Přílohy

4.5.1. Grafické výstupy zpracované v rámci analytické části

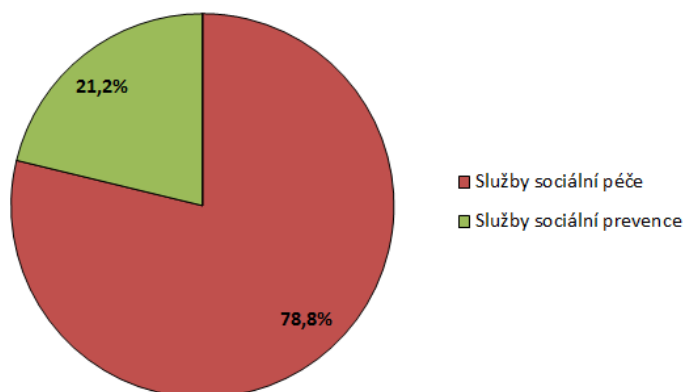
Graf 4.1 Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP

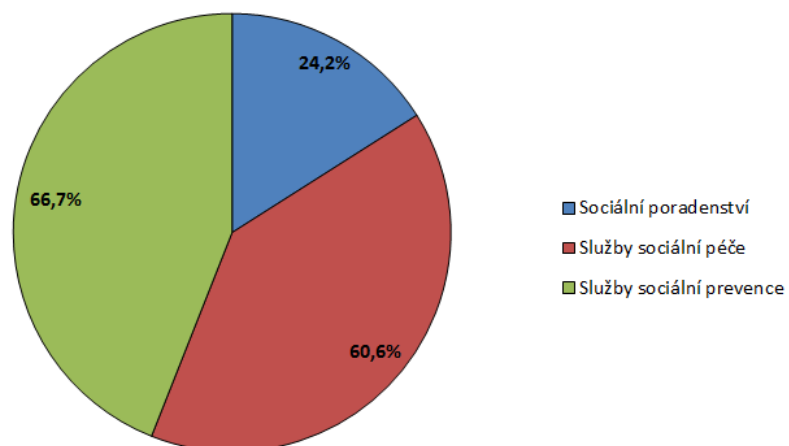
Graf 4.2 Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

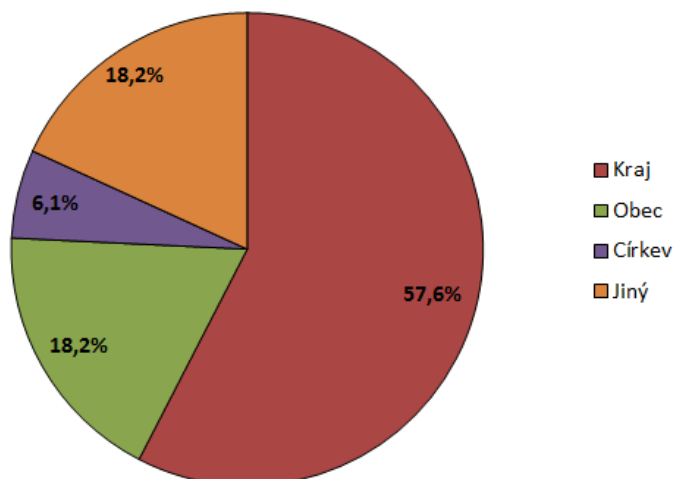
Graf 4.3 Počet vybraných typů sociálních služeb v rámci ORP

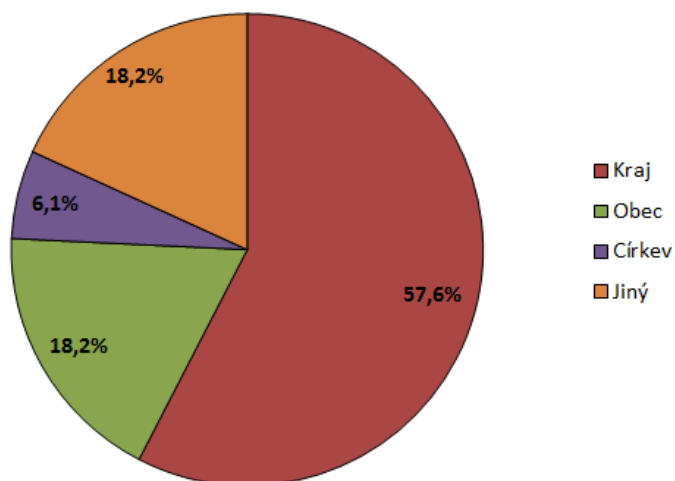
Graf 4.4 Počet vybraných typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

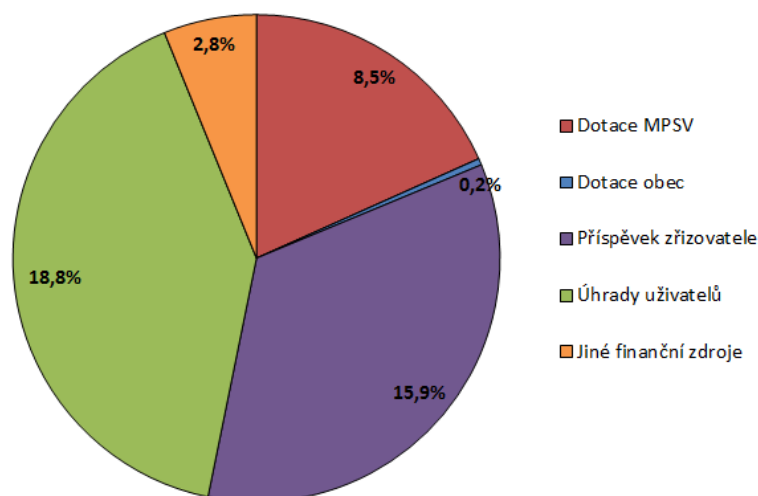
Graf 4.5 Podíl zařízení sociálních služeb v ORP dle zřizovatele

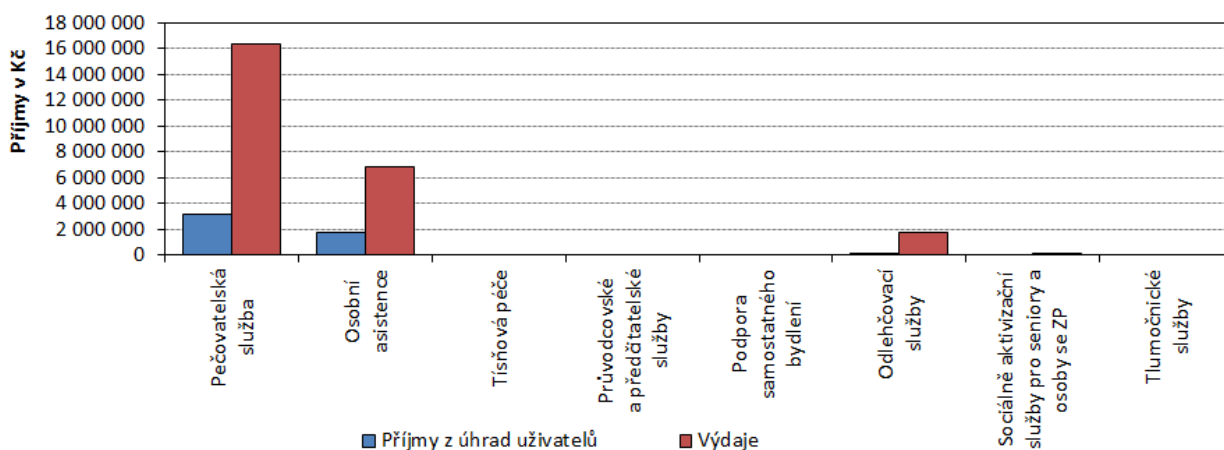
Graf 4.6 Podíl sociálních služeb v ORP dle zřizovatele

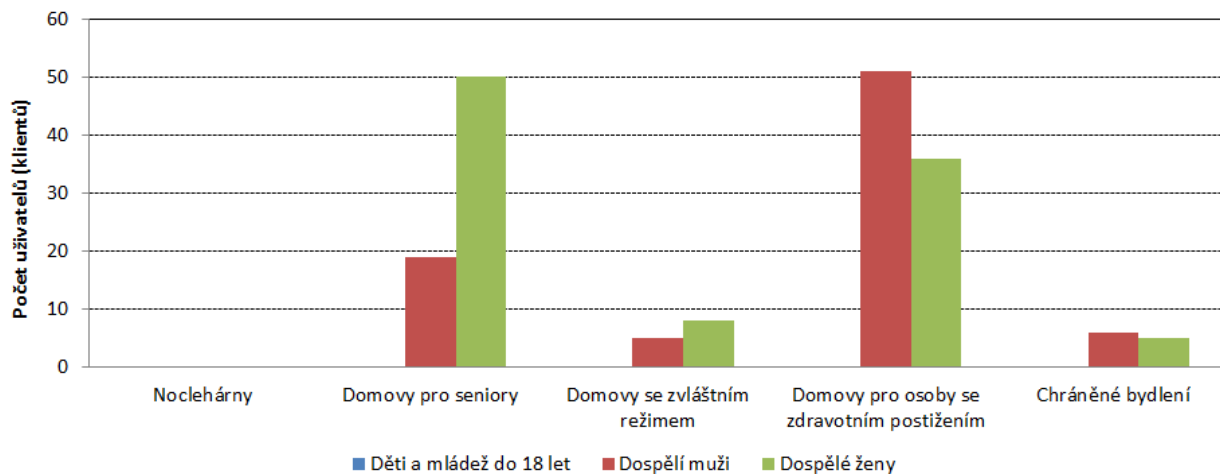
Graf 4.7 Podíl financování zařízení sociálních služeb v ORP

Graf 4.8 Podíl příjmů z úhrad uživatelů na celkových výdajích v rámci terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Graf 4.9 Počet uživatelů (klientů) ve vybraných zařízeních sociálních služeb v roce 2012

5. Odpadové hospodářství

5.1 Analytická část: definice a analýza řešených problémů

5.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Odpadové hospodářství je jednou z mnoha problematik, které v současné době většina obcí a měst řeší v samostatné působnosti. Jedná se hlavně o povinnosti obcí a měst jako původců odpadů a také povinnosti při zajištění nakládání s odpady, zajištění jeho financování a mnohé další. Obce jsou dle zákona o odpadech původci odpadů od jejich občanů. Mají tedy povinnosti při zajištění svozu odpadů, zajištění sběrných míst pro odkládání odpadů, zajištění veškerých nádob na odpad (i tříděný), zajištění dalšího nakládání s odpadem apod.

Obce a města mají povinnost zajistit nakládání s:

- odpady pocházejícími od občanů, žijících na jejich území,
- odpady vzniklémi při jejich samotné činnosti,
- odpady pocházejícími od malých firem a živnostníků, kteří jsou zapojeni do jejich systému odpadového hospodářství.

Nakládání s odpady hradí obce z vlastních finančních prostředků. Nakládání s odpady hradí obce z finančních prostředků, zahrnutých v jejich rozpočtech (příjmy z poplatků od občanů, příjmy od živnostníků, zapojených do systému odpadového hospodářství obce, odměny za zajištění tříděného sběru (EKO-KOM, a.s.), odměny za zajištění zpětného odběru výrobků (kolektivní systémy) apod.

Obce jsou samosprávnými subjekty, které mají širokou míru pravomocí v nastavení systému svého odpadového hospodářství a v oblasti nakládání s odpady. Meziobecní spolupráce by mohla být dobrým nástrojem ke zlepšení komunikace v území, propojení jednotlivých potřeb obcí, společnému řešení problémů, úspoře finančních prostředků a v neposlední řadě k posunu v naplňování cílů Plánu odpadového hospodářství ČR.

Základní legislativa

Výčet nejdůležitějších právních předpisů ČR, souvisejících s problematikou odpadového hospodářství, je uveden níže.

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, v platném znění
- Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění
- NV č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky
- Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, v platném znění
- Vyhláška č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění
- Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB, v platném znění

- Vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky, v platném znění

A Identifikace problémů

Odpadové hospodářství je jednou z klíčových otázek ochrany životního prostředí. V České republice existují dva oddělené systémy sledování produkce a nakládání s odpady – Informační systém odpadového hospodářství (ISOH), který pro potřeby Ministerstva životního prostředí ČR provozuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí a výkaznictví ČSÚ. Datové podklady z ČSÚ poskytují regionální členění pouze do úrovně krajů, a proto nebyly pro tuto studii použity. Významným zdrojem informací jsou jednotlivé obce a města správního obvodu a zvláště pak pracovníci oddělení správy veřejné zeleně a oddělení životního prostředí a státní památkové péče Magistrátu města Jablonec nad Nisou. Klíčové pro analýzu dat o produkci odpadů na území správního obvodu pak byly informace z odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje. Krajský úřad Libereckého kraje zpracoval pro řešení odpadového hospodářství v roce 2004 krajský Plán odpadového hospodářství (POH) a v roce 2007 Realizační plán na komunální odpady. Nedílnou součástí POH kraje je jeho pravidelné vyhodnocování. Město Jablonec nad Nisou disponuje platným Plánem odpadového hospodářství z roku 2005.

Zajištění odstraňování a zpracování odpadů je významným úkolem obcí. Obce se v rámci svých možností snaží zajistit co nejlepší a současně nejlevnější svoz odpadů. Kromě pravidelného vyvážení popelnic s domovním odpadem obce zajišťují sběrné kontejnery na tříděný odpad, svoz nebezpečného odpadu a mnohdy i velkoobjemové kontejnery na objemný odpad a v Jablonci nad Nisou od podzimu 2013 i kontejnery na bioodpad. Nedílnou součástí odpadového hospodářství obcí je i úklid veřejných prostranství, obsluha veřejných odpadkových košů a především také řešení problematiky černých skládek a starých ekologických zátěží v katastrech obcí.

Problematika černých skládek je pro deset z jedenácti obcí SO ORP jedním z největších problémů odpadového hospodářství obcí. Často zmiňovaným problémem jsou ale i staré ekologické zátěže, vysoké ceny za svoz odpadů a špatná informovanost občanů. Vyšší informovanost je však limitována ochotou obyvatel číst místní tisk, webové stránky obcí i plakátovací plochy.

B Svazky obcí, které již spolupracují v oblasti odpadového hospodářství na území SO ORP a typ spolupráce

Na území správního obvodu neexistuje žádný svazek obcí, v rámci kterého by obce spolupracovaly v oblasti odpadového hospodářství. Každá obec má uzavřenu vlastní smlouvu se svozovou firmou a v souladu se zákonem i vlastní obecně závaznou vyhlášku týkající se nakládání s odpady v obci. Uzavření svazku komplikuje vlastnický podíl města Jablonec nad Nisou ve společnosti Severočeské komunální služby, s.r.o., která se zabývá svozem a zpracováním odpadu. Jablonec n. N. vlastní 32,5 %, akciová společnost Marius Pedersen 65,0 %, zbylá část připadá na města Železný Brod a Český Dub.

Význam odpadového hospodářství pro obce dokládá i skutečnost, že město Jablonec nad Nisou plánuje v roce 2014 zpracovat Studii optimalizace odpadového hospodářství ve městě. Město Rychnov u Jablonce nad Nisou si nechalo zpracovat Studii odpadového hospodářství města v roce

2012. Na základě doporučení město Rychnov u Jablonce nad Nisou vypsallo v roce 2013 výběrové řízení na firmu zajišťující svoz odpadu – komplexní zajištění služeb při nakládání s komunálními odpady včetně složek z odděleného sběru. Na základně výběrového řízení sepsalo smlouvu o zajištění svozu odpadů se Severočeskými komunálními službami, s.r.o.

5.1.2. Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

A Přehled svozových společností, poplatky

Deset z jedenácti obcí Jablonecka má smlouvu o zajištění svozu odpadů se Severočeskými komunálními službami, s.r.o. (dceřinou společností firmy Marius Pedersen a.s.). Pro obec Nová Ves nad Nisou zajišťuje svoz odpadů .A.S.A. Liberec s.r.o. Zákon umožňuje několik způsobů úhrad finančních příspěvků na odpadové hospodářství od obyvatel obce.

- Obec Josefův Důl a města Lučany nad Nisou a Rychnov u Jablonce nad Nisou mají vyhláškou stanovený místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a odstraňování komunálních odpadů. Výhodou místního poplatku je jednotný přehledný systém. Na druhou stranu, podle tohoto přístupu občan nerozhoduje o velikosti sběrné nádoby a nemůže ovlivnit tuto část svých výdajů.
- Bedřichov, Janov nad Nisou, Maršovice, Pulečňý a Rádlo mají stanoven poplatek za produkci KO, který stanovuje poplatek podle frekvence svozu a velikosti sběrné nádoby.
- Město Jablonec n. N. a obec Nová Ves n. N. mají shodně smluvní formu úhrady svozu odpadů v obci, kdy je opět výše úhrady závislá na četnosti svozu a objemu popelnice.

Průměrná cena svozu sběrné nádoby o objemu 110 l v případě kovové nádoby a 120 l v případě plastové nádoby při četnosti odvozu 1 x za týden je aktuálně v sedmi výše zmíněných obcích 2 495 Kč a při četnosti 1x za 14 dní 1 713 Kč. Cena za svoz směšného komunálního odpadu v sobě zohledňuje nejen cenu za službu odvozu SKO, ale veškeré náklady na odpadové hospodářství v obci – kontejnery na tříděný odpad a jejich svoz, koše na odpadky v obci, koše na psí exkrementy apod. Faktorem ovlivňujícím cenu svozu jsou pak i možnosti měst a obcí podílet se z vlastních rozpočtů na odpadovém hospodářství. Jak poplatek za produkci KO, tak smluvní forma úhrady mezi obcí a občanem o svozu odpadů poskytují možnost výběru objemu a četnosti vývozu odpadové nádoby, dá se tedy říci, že jde o platbu za skutečně vyprodukovaný odpad. Obyvatelé obcí mohou zvolit i kombinovaný svoz odpadu, při kterém je v topných měsících svoz odpadů častější (popel). Komplikace přináší tento způsob úhrady v případě bytových domů se společnými popelnicemi (bytová družstva, společenství vlastníků atd.).

- V obci Dalešice je svoz odpadů zajištěn individuálním způsobem. Z důvodu úzkých komunikací je omezen svoz odpadů svozovou firmou. Sběrnou nádobu má k dispozici jen několik domácností a pro každou z nich je výše úhrady stanovena individuálně podle množství vyprodukovaného odpadu, zbytek trvalých i přechodných obyvatel obce využívá pytle na komunální i tříděný odpad, které odkládá na shromaždiště.

Průměrná cena pytle určeného pro směšný komunální odpad o objemu 110 l je v obcích ORP 64 Kč.

Součástí smlouvy obce se svozovou firmou je i svoz tříděného odpadu. Obyvatelé obcí mohou odložit separovaný odpad do barevně odlišených svozových nádob nebo do odpadových pytlů. Kontejnerová stání na separovaný odpad jsou ve všech obcích správního obvodu. Vlastníkem nádob na tříděný odpad je ve většině případů svozová firma nebo EKO-KOM, a.s. V obcích Bedřichov, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou a Rádlo je vlastníkem části sběrných kontejnerů i obec. Množství kontejnerových stání na separovaný odpad může obec ovlivnit jednáním se svozovou firmou. Pouze město Rychnov u Jablonce nad Nisou označilo počet kontejnerů na tříděný odpad v obci za nedostatečný.

Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM, a.s. provozuje celorepublikový systém, který zajišťuje třídění, recyklaci a využití obalového odpadu – plastů, skla, papíru, nápojových kartonů, kovů a dalších využitelných materiálů. Na smluvním podkladu spolupracuje s obcemi na zajištění plnění povinností zpětného odběru a co nejvyššího využití odpadů z obalů jako druhotné suroviny. Prostřednictvím systému EKO-KOMu obce dostávají finanční příspěvek, jehož velikost závisí na množství vytríděného odpadu. Tento příjem je nezanedbatelnou položkou rozpočtu obcí a ve financování odpadového hospodářství hraje významnou roli.

Podobně funguje systém sběru a recyklace elektrozařízení, který je na úrovni obce zajištěn v devíti z jedenácti obcí správního obvodu. Výjimkou tvoří obce Bedřichov a Rádlo. Obce na zpětném sběru elektrozařízení spolupracují buď se svozovou firmou nebo přímo se specializovanými firmami Asekol, Ekolamp a Elektrowin. Motivací ke zpětnému odběru je opět příspěvek do rozpočtu obce.

Sběrové kontejnery na textil patří jiné komerční firmě.

Cena za svoz směsného komunálního a tříděného odpadu svozové firmě v přepočtu na jednu tunu odpadu byla spočtena z údajů poskytnutých obcemi za rok 2013. V případě nevyplněných údajů nejsou zdrojová data z obcí dostupná. Uvedená cena v sobě zohledňuje nejen cenu za svoz popelnic a kontejnerů, ale i další služby, které jsou součástí smlouvy mezi svozovou firmou a obcí. Na druhou stranu cena v sobě nezohledňuje motivační příspěvky, které výrazně snižují tyto náklady. Značný vliv mají především příspěvky od firmy EKO-KOM, a.s., které se v jednotlivých obcích správního obvodu v roce 2013 pohybovaly v rozmezí od 30,- do 361 Kč v přepočtu na jednoho obyvatele obce. Velikost ukazatele je však ovlivněna množstvím přechodných obyvatel v obcích (chatařů, chalupářů), kteří se na vzniku odpadů podílejí a rovněž přispívají na svoz odpadu v obci. Dalším příspěvkem je například platba za zpětný odběr elektrozařízení. Po zahrnutí výše těchto příspěvků do ceny svozu odpadu se uvedená cena výrazně sníží. Například ve městě Jablonec nad Nisou by v případě ceny za 1 tunu svezeneho směsného komunálního odpadu činila 2 880 Kč a v případě ceny za 1 tunu svezeneho tříděného/separovaného komunálního odpadu 2 200 Kč.

B Zařízení pro nakládání s odpady

Na území správního obvodu se nachází řada zařízení pro další nakládání s odpady – sběrné dvory, sběrná místa, výkupny. Významná zařízení se však nachází za hranicemi SO ORP. Informace o oprávněných osobách, kterým byl Krajským úřadem Libereckého kraje udělen souhlas k provozování zařízení (včetně mobilních) k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů lze nalézt na [www stránkách krajského úřadu](http://www.stránkách.krajského.úřadu).

Nejnámějším a snad i nejvíce používaným je sběrný dvůr – Překladiště a shromaždiště stavebních sutí Proseč nad Nisou. Kromě směsného komunálního odpadu přijímá i objemný, nebezpečný

a tříděný odpad, stavební sutě a odpad přírodního původu (tj. odpad ze zeleně, výkopová zemina). Provozovatelem sběrného dvora jsou Severočeské komunální služby s.r.o., které mají současně smlouvu o svozu odpadů s většinou obcí SO ORP. Většina obyvatel obcí tak má, pokud platí obci za svoz odpadu, nárok odvézt významné množství odpadu na překladiště zdarma.

Sběrný dvůr v Proseči nad Nisou se nachází v území určeném pro bytovou zástavbu. Stávající lokalizace tohoto zařízení je proto v rozporu se sledovanými cíli územního plánu města Jablonec nad Nisou. Nová lokalita překladiště, sběrného a separačního dvora je zvažována v souvislosti s přípravami nového územního plánu města.

Druhým významným sběrným dvorem je shromaždiště nebezpečných složek komunálního odpadu ve Smetanově ulici v Jablonci nad Nisou (Severočeské komunální služby s.r.o.). Do tohoto sběrného dvora lze odvézt nebezpečný odpad a elektrozařízení. Pro obyvatele města Jablonce n. N., kteří platí městu za komunální odpad, je služba poskytována bez dalšího zpoplatnění.

Tab. 5.1 Sběrné dvory na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Severočeské komunální služby s.r.o.	Smetanova 91	Jablonec n. Nisou	563510	s	shromaždiště nebezpečných složek komunálního odpadu, od 1/2010
2.	Severočeské komunální služby s.r.o. Překladiště Proseč	Proseč nad Nisou	Jablonec n. Nisou	563510	s	od 6/1999

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Tab. 5.2 Sběrná místa na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Severočeské komunální služby s.r.o.	Kokonín – Dalešická	Jablonec n. Nisou	563510	s/o	
2.	Pragonet trade s.r.o.	Belgická	Jablonec n. Nisou	563510	s	otevřeno v únoru 2014
3.	Rychnov u Jablonce nad Nisou	Údolní	Rychnov u Jabl. n. N.	563790	o	
4.	Lučany nad Nisou	areál nádraží ČD	Lučany nad Nisou	563692	o	

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Sběrná místa nejsou zařízeními působícími v odpadovém hospodářství se souhlasem krajského úřadu, ale vykonávají pro obyvatele obcí podobnou službu jako sběrné dvory. Současně podléhají stejným předpisům a legislativním opatřením. V katastru města Jablonec n. N. působí dvě sběrná místa – Sběrné místo Kokonín – Dalešická a Sběrné místo Belgická, které bylo otevřeno v únoru roku 2014. Obě místa poskytují služby obyvatelům města zdarma, činnost sběrných míst a sběrných dvorů je zohledněna v celkových nákladech odpadového hospodářství města a tedy i při kalkulaci ceny za svoz

odpadků pro obyvatele města. Provozovatelem prvního z nich jsou Severočeské komunální služby s.r.o. a je možné zde odložit objemný odpad, nebezpečný odpad, elektrozařízení a pneumatiky. Sběrné místo v Belgické ulici provozuje Pragonet trade s.r.o. a slouží jako přechodné úložiště objemného odpadu, nebezpečného odpadu, bioodpadu, elektrozařízení, pneumatik a papíru. V Rychnově u Jablonce nad Nisou se nachází sběrné místo v Údolní ulici. Jeho provozovatelem je město a platící obyvatelé města zde mohou odložit biologický, objemný a nebezpečný odpad a pneumatiky. V areálu ČD v Lučanech nad Nisou je sběrné místo pro shodný sortiment odpadů jako v Rychnově. I v tomto případě je odložení odpadu v tomto zařízení pro obyvatele obce, kteří zaplatili místní poplatek za svoz odpadu, zdarma. Podobně fungují další sběrná místa v regionu, jako například v Nové Vsi nad Nisou a Dalešicích. Další zpracování odpadu umístěného ve sběrných dvorech a sběrných místech je dáno smlouvou mezi obcí a svozovou firmou.

Tab. 5.3 Přehled svozu a sběru komunálních odpadů v obcích SO ORP Jablonec nad Nisou

Obec	Svoz a sběr komunálních odpadů v obcích SO ORP Jablonec nad Nisou
Bedřichov	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • pytlový sběr tříděného odpadu • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz • nárok na odložení 500 kg velkoobjemového odpadu a 4 pneumatik za rok v sběrném dvoře na Proseči a zpětný odběr elektroodpadu ve sběrném dvoře ve Smetanově ul. V Jablonci nad Nisou
Dalešice	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo) • pytlový sběr tříděného odpadu (směs. plasty, nápojové kartony, kovové obaly, textil) • sběr a svoz kovů – 1 x ročně • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz • sběrné místo v obci
Jablonec nad Nisou	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, barevné sklo, čiré sklo, netříděné sklo, PET lahve, ostatní plasty, kovy, textil, elektrozařízení) • pytlový sběr tříděného odpadu (ostatní plasty, nápojové kartony, kovy) • dva sběrné dvory a dvě sběrná místa na území města – nárok na odstranění 200 kg velkoobjemového odpadu nebo bioodpadu zdarma • bioodpad – 2x ročně velkokapacitní kontejnery • nebezpečný odpad a elektrozařízení – 2x ročně ambulantní svoz
Janov nad Nisou	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • pytlový sběr tříděného odpadu (plasty z domácností, nápojové kartony, kovy) • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz • objemný odpad možno odevzdat na sběrný dvůr v Proseči (do 300 kg na byt zdarma)
Josefův Důl	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • objemný odpad – 2x ročně velkokapacitní kontejnery • nebezpečný odpad – ambulantní svoz
Lučany nad Nisou	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • elektroodpad – sběrné místo v obci • objemný odpad – nárok na odložení 200 kg velkoobjemového odpadu na sběrném dvoře v Proseči • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz
Maršovice	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • pytlový sběr tříděného odpadu (plasty z domácností, nápojové kartony) • objemný odpad – 2x ročně velkokapacitní kontejnery • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz

Obec	Svoz a sběr komunálních odpadů v obcích SO ORP Jablonec nad Nisou
Nová Ves nad Nisou	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, netříděné sklo, nápojové kartony) • pytlový sběr tříděného odpadu • sběrné místo v obci • velkoobjemový odpad – 2x ročně velkokapacitní kontejnery • nebezpečný odpad a elektroodpad – 2 x ročně ambulantní svoz
Pulečný	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo) • pytlový sběr tříděného odpadu (plasty z domácností, nápojové kartony, kovové obaly) • objemný odpad – 4x ročně velkokapacitní kontejnery • nebezpečný odpad – 2 x ročně ambulantní svoz
Rádlo	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • objemný odpad – možnost využití sběrného dvoru v Proseči nad Nisou – zdarma • nebezpečný odpad – 2x ročně ambulantní svoz
Rychnov u Jablonce nad Nisou	<ul style="list-style-type: none"> • kontejnery na tříděný odpad (papír, PET lahve, barevné sklo, čiré sklo) • sběrné místo v obci – velkoobjemové kontejnery na objemný odpad každou sobotu dopoledne • nebezpečný odpad – 2 x ročně ambulantní svoz

Zdroj: *www stránky obcí, vlastní šetření*

V katastru města Jablonec nad Nisou působí v současné době 5 výkupen kovů a dalších zpracovatelných odpadů. Na území správního obvodu podle dostupných informací nepůsobí žádná další výkupna zařazená do seznamu oprávněných osob vedeným krajským úřadem.

Tab. 5.4 Výkupny odpadů na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Pragonet trade s.r.o.	Belgická	Jablonec n. Nisou	563510	s	sběrna přijímá: železo, barevné kovy
2.	Michal Plachta (KOVOŠROT GROUP CZ a.s.)	Nákladní 24	Jablonec n. Nisou	563510	s	sběrna přijímá: železo, barevné kovy
3.	KOVOŠROT GROUP CZ a.s.	Želivského 3a	Jablonec n. Nisou	563510	s	sběrna přijímá: využitelné složky komunálního odpadu (papír, PET lahve, nápojové kartony, železo, barevné kovy, atd.), igelitové obaly
4.	Michaela Procházková	Jarní	Jablonec n. Nisou	563510	s	sběrna přijímá: barevné kovy
5.	TSR Czech Republic	Skřivánčí	Jablonec n. Nisou	563510	s	sběrna přijímá: barevné kovy
6.	Miroslav Stuchlík (KOVOŠROT GROUP CZ a.s.)	Sv. Čecha 11	Jablonec n. Nisou	563510	s	dočasně uzavřeno, sběrna přijímá: železo, barevné kovy

Zdroj: *Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření*

Na území SO ORP dále pracují tři subjekty se souhlasem KÚ LK ke sběru a zpracování autovraků – Kovošrot group CZ a.s. v Želivského ulici a Petr Kubáček se sídlem v Janovské 37 v Jablonci nad Nisou a v Nové Vsi nad Nisou BETON-A, s.r.o. sídlící v Areálu SÚS.

S ohledem na velikost správního obvodu se síť sběrných dvorů, míst a výkopen zdá být v současné době dostatečná. Obyvatelstvo se však stále tyto instituce učí používat. V menších obcích je absence sběrného dvora často řešena vyhlášením sběrových dnů pro jednotlivé druhy odpadu. Sběrové dny a sběrná místa mohou působit jako prevence vzniku černých skládek.

Nezbytnou součástí zpracování odpadů jsou třídící linky. Proces třídění a kontrola kvality probíhá jak při přejímce odpadu tak znova na třídících linkách. Město Jablonec nad Nisou se již několikrát umístilo na předních postech v soutěži Zlatá popelnice vyhlášené Libereckým krajem a společností EKO-KOM, a.s. V soutěži se hodnotí množství vytríděného odpadu na obyvatele, počet druhů odpadů, které mají obyvatelé obce možnost třídít a celková úroveň spolupráce města a obyvatelstva v třídění odpadů.

Tab. 5.5 Třídící linky na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/ vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ	
1.	Severočeské komunální služby s.r.o. – VSKO	Proseč nad Nisou	Jablonec nad Nisou	563510	s

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Jediná třídící linka v regionu je součástí sběrného dvora Překladiště Proseč. Provozovatelem linky je společnost SKS, s.r.o. Součástí linky je lis na papír, plasty a sklo. Podle některých dostupných informací není určena pro třídění všech platů z domácností. Ty jsou přepravovány do partnerské společnosti Marius Pedersen, a.s. provozovna Černá za Bory k dotřídění. Sběr využitelných složek komunálního odpadu na území SO ORP je tak omezen. Vystopovat tok odpadu od původce až po konečné zpracování je velmi obtížné. Svozové firmy nejsou sdílné a tok odpadů lze spíše odvodit z vazeb mezi svozovou firmou s dalšími společnostmi na zpracování odpadu a ze zamýšlených postupů zpracování odpadu.

Tab. 5.6 Třídící linky v blízkosti území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Provozovatel/ vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ	
1.	.A.S.A. Liberec s.r.o. – třídící linka	Ampérova	Liberec	563889	s

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Tab. 5.7 Koncová zařízení (třídící linky pro separovaný odpad, využívané obcemi území SO ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území SO ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/ vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
1.	Severočeské komunální služby s.r.o. – VSKO	Proseč nad Nisou	Jablonec n. Nisou	563510	.	s	
2.	Marius Pedersen a.s.				.	s	plasty
3.	.A.S.A. Liberec s.r.o. – třídící linka	Ampérova	Liberec	563889	Nová Ves nad Nisou	s	

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Tříděný odpad z obce Nová Ves nad Nisou, jejíž svozovou firmou je .A.S.A. Liberec s.r.o., s velkou pravděpodobností putuje na třídící linku této společnosti. Směsné plasty z Jablonecka se vozí do velkokapacitní třídírny Marius Pedersen a.s. v Hradci Králové. Společnost Marius Pedersen je majoritním vlastníkem firmy Severočeské komunální služby, s.r.o.

Z jedenácti obcí správního odpadu se zpracováním biologicky rozložitelného odpadu významněji zabývá jen město Jablonec nad Nisou. Ve městech Lučany nad Nisou a Rychnov u Jablonce nad Nisou pak mohou jejich obyvatelé odložit BRO na sběrná místa. V ostatních obcích není prováděn žádný sběr bioodpadu a tato problematika je přenechána na jednotlivé domácnosti, respektive domácí komposty. Město Jablonec nad Nisou v rámci smlouvy se svozovou firmou zajišťuje pro své obyvatele od podzimu roku 2013 kontejnery na bioodpad. Každý obyvatel města, chatař mající chatu na území města či cizinec, který má zde trvalý pobyt a má s městem Jablonec n. N. uzavřenou smlouvu na svoz odpadu, má nárok na odstranění 200 kg objemného odpadu nebo bioodpadu zdarma na sběrném dvoře v Proseči nad Nisou. Bioodpad je dál buď kompostován anebo skládkován. V případě města Jablonec nad Nisou se konkrétně jedná o odpad ze zahrad a z údržby obecní zeleně. Značná část biologicky rozložitelného odpadu v regionu je odkládána i do kontejnerů na směsný komunální odpad, který z velké části regionu směřuje do spalovny komunálních odpadů v Liberci.

Tab. 5.8 Zařízení pro nakládání s BRO na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Severočeské komunální služby s.r.o. Překladiště Proseč	Proseč n. Nisou	Jablonec n. Nisou	563510	s	shromaždiště bioodpadu

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Tab. 5.9 Zařízení pro nakládání s BRO v blízkosti územní jednotky SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
1.	ASANO, spol. s r. o.	Nad Tratí 344	Liberec	563889	1 600,00	s	směs ukládána do hromad, zrání 60–100 dní, 2x překopávka; rozloha zájmového území 28 000 m ²
2.	Pavel Chudlářský – ATS Svárov	Horní Suchá	Liberec	563889	1 000,00	s	ruční separace
3.	Gesta a.s. Kompostárna Chotyně		Chotyně	564109	12 000 m ³	s	
4.	Gesta a.s. Rynoltice	Druzcov	Osečná	564290	.	s	

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Na území správního obvodu Jablonec nad Nisou se nenachází žádná kompostárna, nejbližšími jsou v Liberci firmy ASANO, spol. s r. o. a Pavel Chudlářský – ATS Svárov a kompostárny společnosti Gesta a.s. v Chotyni a Osečné. S ohledem na informaci z města Jablonec nad Nisou, že biologicky

rozložitelný odpad z regionu je částečně kompostován a částečně skládkován, lze usuzovat, že bioodpad svážený svozovou firmou Severočeské komunální služby, a.s. končí ve většině případů na skládce firmy Marius Pedersen v Košťálově a v kompostárně firmy ASANO, spol. s r. o. v Liberci.

Souhrnně je možné konstatovat, že je v regionu řešena problematika biologicky rozložitelného odpadu ze zahrad a obecní zeleně pouze ve městě Jablonec nad Nisou a částečně ve městech Rychnov u Jablonce nad Nisou a Lučany nad Nisou. V okolních obcích komplexní řešení schází. Současně jsou stále opomíjeny odpady ze stravování a z obchodních řetězců a s ohledem na snahu zvyšování využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů se projevuje nedostatečné využití biologicky rozložitelných odpadů.

Tab. 5.10 Koncová zařízení (zařízení pro nakládání s BRO z obcí řešeného území SO ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ	
1.	ASANO, spol. s r. o.	Nad Trať 344	Liberec	563889	s

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Jedním z možných řešení je rozšíření spektra barevných kontejnerů na separovaný odpad o hnědé kontejnery určené výhradně pro bioodpad a jejich plošné rozšíření na kontejnerová stání na celém území správního obvodu. Další možností zpracování bioodpadu je komunitní kompostování, vytvoření sítě komunitních kompostáren, které budou spádově určeny i pro zpracování bioodpadu z okolních obcí. Komunitní kompostárny řeší problematiku zpracování BRO z veřejné zeleně a bioodpadu obyvatel obcí, kteří nemohou kompostovat. Bioodpad je zpracováván na zelený kompost, který je dále využíván při údržbě a obnově veřejné zeleně.

Podle dostupných zdrojů firma Marius Pedersen a.s. v současné době připravuje realizaci projektu kompostárny v Košťálově.

Na území správního obvodu se nachází jediná spalovna – SPL Jablonec nad Nisou, s.r.o. Byla založena v roce 1997, zaměřuje se na odstraňování nebezpečného odpadu. Kapacita spalovny je 2 200 t/rok a její průměrné využití je přibližně dvoutřetinové. Tepelná energie vznikající při spalování je dále využívána. Spalovna v současnosti splňuje emisní limity.

Tab. 5.11 Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů na území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Typ zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ					
1.	SPL Jablonec nad Nisou, s.r.o.	Belgická 4613/1A	Jablonec n. Nisou	563510	2 200	1 458	spalovna nebezpečných odpadů	s	provoz od roku 2000, emisní limity plněny

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

V sousedním Liberci se nachází dvě spalovny. Nejvýznamnější a současně nejznámější je **spalovna komunálního odpadu** společnosti TERMIZO, a.s. Je jednou ze tří spaloven komunálního odpadu v ČR. Blízkost spalovny odpadů má pro obce SO ORP klíčový význam. Spalovna je zařízením pro energetické

využití odpadů a využívá odpadu k výrobě energie. Kapacita spalovny 96 000 t/rok je maximálně využita. Pozitivem spalovny je kromě zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na energetické bilanci i snižování podílu odpadů odvážených na skládky. Druhou spalovnou je NELI servis, s.r.o. v areálu Nemocnice v Liberci pro spalování ostatních a nebezpečných odpadů s důrazem na zdravotnický odpad s kapacitou 400 t/rok.

Tab. 5.12 Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů mimo území SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Typ zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ					
1.	Termizo a.s.	Třída Dr. M. Horákové 571/56	Liberec	563889	96 000	97 051	spalovna komunálních odpadů	s	provoz od roku 1999, emis. limity plněny
2.	NELI servis, s.r.o.	Husova 357/10	Liberec	563889	400	403	spalovna nebezpečných odpadů	s	provoz od roku 1995, emis. limity plněny

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Blížkost spalovny komunálního dopadu v Liberci předurčuje, že spalovna je významným koncovým zařízením pro odpad z Libereckého kraje. Podle informací od obcí správního obvodu zde končí odpad z obcí Dalešice, Jablonec nad Nisou, Nová Ves nad Nisou a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Spalování je majoritním způsobem odstraňování odpadu v regionu, přesto významným způsobem zůstává i skládkování.

Tab. 5.13 Koncová zařízení (spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného území SO ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území SO ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel /vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Termizo a.s.	Třída Dr. M. Horákové 571/56	Liberec	563889	Dalešice, Jablonec n. N., Nová Ves n. N., Rychnov u Jablonce n. N.	s

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Na území Libereckého kraje se nachází 8 skládek odpadů aktuálně zapsaných na seznam osob oprávněných k nakládání s odpady vedeným krajským úřadem. **Ani jedna z nich se nenachází ve správním obvodu Jablonec nad Nisou.** Z geografického hlediska jsou nejbližšími skládky společnosti GESTA a.s. v Chotyni a v Osečné, skládka ČEFOS s.r.o. ve Frýdlantu a skládka akciové společnosti Marius Pedersen v Košťálově. Posledně zmíněná skládka je současně koncovým zařízením pro velkou část odpadů vytvořených na sledovaném území. Společnost Marius Pedersen je současně majoritním podílníkem svozové firma Severočeské komunální služby, s.r.o. (SKS) Podle informací z obcí správního obvodu je na tuto skládku odvážen odpad vytvořený obyvateli obcí Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice, Pulečný, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou.

Tab. 5.14 Nejbližší sklárky odpadů v blízkosti územní jednotky SO ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu		Typ sklárky z hlediska ukládaných odpadů (OO, NO, IO)	Stav sklárky	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Obec	ZÚJ				
1.	Marius Pedersen a.s.	Košťálov	577235	S-OO	zbytková kapacita sklárky: 1 270 tis. m ³ (stav k 31. 12. 2013)	s	Sklárka Košťálov – projekt. kapacita 2 800 000 m ²
2.	ČEFOS s.r.o.	Frýdlant	564028	S-OO		s	Sklárka odpadů Větrov – projekt. kapacita 943 583 m ²
3.	GESTA a.s. Rynoltice	Chotyně	564109	S-OO		s	Sklárka S-OO Chotyně II – projekt. kapacita 380 000 m ²
4.	GESTA a.s. Rynoltice	Družcov Osečná	564290	S-OO		s	Sklárka S-OO, Osečná – projekt. kapacita 335 000 m ²

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Projektovaná kapacita sklárky v Košťálově je 2 800 000 m². Zbytková kapacita sklárky byla k 31. 12. 2013 podle informací technika sklárky přibližně 1 270 000 m³, což odpovídá přibližně 1 400 tis. tun odpadu. V rámci Libereckého kraje je košťálovská sklárka svojí projektovanou kapacitou největší. Druhou největší sklárkou ostatních odpadů je sklárka akciové společnosti EKO Volfartice s projektovanou kapacitou 1 507 689 m³ a třetí pak sklárka s projektovanou kapacitou 943 583 m³ ČEFOS s.r.o. ve Frýdlantu.

Tab. 5.15 Koncová zařízení (sklárky a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného SO ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území SO ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
1.	Marius Pedersen a.s.		Košťálov	577235	Bedřichov, Jablonec n. N., Janov n. N., Josefův Důl, Maršovice, Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jabl. n. N.	s	Sklárka Košťálov – projektovaná kapacita 2 800 000 m ²

Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, Magistrát města Jablonec nad Nisou, vlastní šetření

Nakládání s odpady je významnou a nezbytnou ekonomickou činností. Jen ve správním obvodu Jablonec nad Nisou bylo k 31. 12. 2012 v Registru ekonomických subjektů evidováno 402 ekonomických subjektů se sídlem v regionu a CZ-NACE „Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití“. Působnost jednotlivých subjektů se nemusí shodovat s jejich sídlem, současně mnohé z těchto subjektů, nemusí být registrovaným zařízením se souhlasem krajského úřadu. Kromě sběrných dvorů, míst, výkupen surovin, spaloven a dalších zpracovatelů odpadů působí v oblasti odpadového hospodářství mnoho dalších subjektů – mobilní sběr a výkup

odpadů, solidifikace, drtící linky, fyzikálně-chemická úprava, rafinace olejů nebo jiný způsob opětovného použití olejů a zpracování elektroodpadů.

C Černé skládky odpadu a ekologické zátěže

Nechtěnou součástí odpadového hospodářství je nelegální odkládání odpadu. Černé skládky jsou i přes mnohé snahy obcí i jejich obyvatel významnou problematikou a jejich likvidace je zásahem do finančních rozpočtů obcí. S černými skládkami bojují všechny obce správního obvodu. Výjimkou není ani město Jablonec nad Nisou, kde vznikají skládky po celém městě. Nejčastěji se vyskytují kolem popelnic a kontejnerů. V boji proti černým skládkám městu pomáhají fotopasti i městská policie. V okolních obcích se skládky objevují v okrajových částech obcí, v obecních lesích nebo u hlavních tahů silnic. Příkladem je silnice spojující Lučany n. N. a Novou Ves n. N. Vlastníkem pozemků, na kterém černé skládky vznikají, je zpravidla obec nebo stát. Odstranění skládek mnohdy významně zatěžuje obecní rozpočty.

Specifickým typem černých skládek jsou skládky bioodpadu. Vyskytují se nejčastěji v blízkosti rodinných domů a obsahují především posekanou trávu, listí, ořezané větve, zeminu apod. Lidé odkládají bioodpad s přesvědčením, že je rozložitelný a ničemu neublíží. Ve skutečnosti postupným navážením bioodpadu vznikají nevzhledné hromady, ve kterých dochází ke špatnému kompostovacímu procesu doprovázeného zápachem a v některých případech vytékáním znečištěné vody ze skládky do okolí. Podstatou kompostování, resp. tlení je přístup vzduchu, tedy pravidelné přehazování nahromaděného materiálu, k čemuž na černých skládkách nedochází.

Vliv na odpadové hospodářství regionu mají i staré ekologické zátěže. Za starou ekologickou zátěž je považována závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních či povrchových vod, kterou způsobilo nevhodné nakládání s nebezpečnými látkami v minulosti. Na území správního obvodu se podle informací ze serveru <http://kontaminace.cenia.cz/> nachází 18 významných lokalit.

- v Jablonci nad Nisou: SČP a.s. Kokonín; Preciosa – Na Hutích; Stavomontáže Liberec; BTV Plast s.r.o., Na Hutích; Měsíční ulice; BTV Plast s.r.o., Perlová; SČP a.s. Jablonec nad Nisou; BTV Plast s.r.o. Smetanova; ELEKTRO-PRAGA Jablonec nad Nisou; ABB elektro-Praga; Horní ulice; Antonínov. Nejvýznamnější kvalitativní riziko představuje lokalita ABB elektro-Praga.
- v Lučanech nad Nisou: TKO Jindřichov, BTV Plast s.r.o. Lučany a lokalita Pod hřbitovem
- v Nové Vsi nad Nisou: lokalita Ostrý roh, za kostelem,
- v Maršovicích: Skládky u ČOV
- v Rádle: TESLA Holešovice a.s.

Seznam obsahuje jen ty nejvýznamnější lokality s ohledem na životní prostředí. Na území správního obvodu se nachází celá řada dalších lokalit, minimálně ve městě Jablonec nad Nisou dalších dvanáct, ale mnohé z nich i v okolních obcích. Příkladem mohou být i staré zarostlé černé skládky z padesátých či šedesátých let.

Významným faktorem životního prostředí na Jablonecku je vysoká přítomnost radonu v podloží. Tato skutečnost je dána geologickou skladbou podloží. Postižena je proto především severní část regionu, jejíž podloží tvoří jizerskohorská žula.

D Celková produkce odpadů na území SO ORP za období 2008–2012

Každý ekonomický subjekt, tedy i obec, je povinen nakládat s odpady v souladu s legislativou ČR. Každá obec, každé zařízení s oprávněním nakládat s odpady a každý ekonomický subjekt, jehož produkce odpadů přesahuje legislativně dané množství, musí podávat hlášení o produkci a nakládání s odpady orgánům státní správy. Hlášení by měly jednotlivé subjekty vyplňovat podle sídla provozovny neboli podle místa vzniku odpadu. Ve skutečnosti toto pravidlo subjekty ne vždy dodržují. Jednotlivá hlášení se sbíhají na městských úřadech v sídlech SO ORP, kde jsou zpracovávány pomocí softwaru společnosti Inisoft. Produkce a nakládání s nebezpečnými odpady je pak z pohledu státní správy sledovanější.

Ačkoli informace posbírané od jednotlivých subjektů na úřadech SO OPRP s využitím programu Inisoft jsou hlavním podkladem pro data CENIA – české informační agentury životního prostředí, data o produkci odpadů na území SO ORP se liší. Podle informací z odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje bylo na území SO ORP vyprodukováno v roce 2012 celkem 53,6 tis. tun ostatních odpadů, o 1,8 tis. tun méně než podle údajů CENIA (55,4 tis. tun). Rozdíl je daný především dalším korigováním údajů.

Pro analýzu produkce odpadů v SO ORP jsou prioritně použity podklady CENIA, české informační agentury životního prostředí, která obsahují údaje o produkci odpadů v SO ORP včetně odpadů z podnikatelské a živnostenské sféry.

Tab. 5.16 Produkce ostatních odpadů (dále jen OO) a produkce nebezpečných odpadů (dále jen NO) za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR – difference oproti roku 2000	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Produkce odpadů [t]						
Produkce ostatních odpadů (OO)	83 987,10	62 733,94	104 551,88	52 652,17	58 428,54	55 355,49
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	10 058,57	3 446,78	6 761,57	7 549,19	6 994,35	6 387,20
Celková produkce (OO a NO)	93 389,92	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Z celkového množství odpadu, které bylo v roce 2012 vyprodukováno ve správním obvodu Jablonec nad Nisou (61 742 tun), připadlo 21,1 % (13 042 tun) na odpad pocházející z obcí (domácnosti, KO obcí, černé skládky). Další část připadá na další ekonomické subjekty působící na území správního obvodu.

Celková produkce odpadů ve správním obvodu Jablonec nad Nisou v roce 2012 dosáhla necelých 62 tis. tun, z toho nebezpečných téměř 6,4 tis. tun. V přepočtu na 1 obyvatele dosáhla produkce odpadů 1 124,5 kg na obyvatele.

Produkce nebezpečných odpadů se v SO ORP dlouhodobě snižuje. Datová základna produkce nebezpečných odpadů pro rok 2000 činila v SO ORP 10 tisíc tun. Od roku 2009 se jejich produkce udržuje nad 6 tisícovou hranicí, největší množství nebezpečných odpadů bylo v rámci hodnoceného

období vyprodukováno v roce 2010, kdy dosáhlo dokonce 7,5 tis. tun. V roce 2012 připadlo na jednoho obyvatele regionu 116 kg nebezpečného odpadu.

Celková produkce ostatních odpadů dosáhla v posledním roce sledovaného období 55 tis. tun. Průměrná produkce mezi roky 2008–2012 však činila téměř 67 tis. tun. Tato vysoká hodnota je způsobena výrazným výkyvem produkce ostatních odpadů v roce 2009, kdy bylo na sledovaném území vyprodukováno téměř 105 tis. tun ostatních odpadů. Nárůst se projevil především u skupin stavební a demoliční odpady a komunální odpady, respektive konkrétněji u směsných komunálních odpadů. Příčinou nárůstu jsou chybné údaje o produkci odpadů v databázi firmy CENIA. Podle informací z odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje bylo na území SO ORP v roce 2009 vyprodukováno pouze 61 365 tun ostatních odpadů. Tento údaj se výrazněji neodlišuje od vývoje produkce v ostatních letech. Při odhlédnutí od chybných údajů z roku 2009 se produkce ostatních odpadů snižuje, v roce 2012 tvořila 66 % datové základny z roku 2000. Na jednoho obyvatele správního obvodu Jablonec nad Nisou připadlo v posledním sledovaném roce 1 008 kg ostatních odpadů.

Mylné zvýšení množství odpadů v roce 2009 se z pochopitelných důvodů projevilo i v celkové produkci odpadů. Nejméně jich bylo na území SO ORP v rámci sledovaného období zaznamenáno v roce 2010 (60 tis. tun). Datová základna z roku 2000 pro veškerý odpad činí 93 tis tun.

Tab. 5.17 Produkce odpadů podle jednotlivých skupin Katalogu odpadů a vyhlášky č. 352/2008 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění na území SO ORP za období 2008–2012

Číslo skupiny odpadů	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
01	Odpady z geologického průzkumu, těžby, úpravy a dalšího zpracování nerostů a kamene	0,20	0,18	0,08	0,14	19,68
02	Odpady z prvovýroby v zemědělství, zahradnictví, myslivosti, rybářství a z výroby a zpracování potravin	122,88	86,07	81,79	91,47	74,53
03	Odpady ze zpracování dřeva a výroby desek, nábytku, celulózy, papíru a lepenky	10,59	4,62	0,48	0,00	0,62
04	Odpady z kožedělného, kožešnického a textilního průmyslu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,68
05	Odpady ze zpracování ropy, čištění zemního plynu a z pyrolytického zpracování uhlí	2,07	1,35	12,07	0,00	0,00
06	Odpady z anorganických chemických procesů	36,92	7,99	14,66	10,87	59,07
07	Odpady z organických chemických procesů	1 332,30	1 293,54	1 290,98	1 374,88	942,38

Číslo skupiny odpadů	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
08	Odpady z výroby, zpracování, distribuce a používání nátěrových hmot (barev, laků a smaltů), lepidel, těsnicích materiálů a tiskařských barev	228,35	167,50	175,77	136,17	133,67
09	Odpady z fotografického průmyslu	13,69	14,60	14,52	11,42	8,39
10	Odpady z tepelných procesů	1 963,30	1 291,71	1 917,39	1 555,61	1 341,04
11	Odpady z chemických povrchových úprav, z povrchových úprav kovů a jiných materiálů a z hydrometalurgie neželezných kovů	308,87	811,18	937,96	828,93	621,28
12	Odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů	788,71	5 767,05	6 034,83	6 247,36	5 903,88
13	Odpady olejů a odpady kapalných paliv (kromě jedlých olejů a odpadů uvedených ve skup. 05 a 12)	715,44	567,31	434,06	504,13	685,65
14	Odpady organ. rozpouštědel, chladiv a hnacích médií (kromě odpadů uvedených ve skup. 07 a 08)	14,96	10,49	11,41	11,17	12,54
15	Odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené	6 527,85	3 933,98	4 635,33	5 116,33	4 601,41
16	Odpady v tomto katalogu jinak neurčené	3 638,56	3 860,26	5 773,67	6 181,41	3 752,83
17	Stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst)	19 566,34	42 324,18	12 235,56	24 438,38	20 663,17
18	Odpady ze zdravotní nebo veterinární péče a /nebo z výzkumu s nimi souvisejícího (s výjimkou kuchyňských odpadů a odpadů ze stravovacích zařízení, které bezprostředně nesouvisejí se zdravotní péčí)	79,18	85,51	107,42	104,31	122,35

Číslo skupiny odpadů	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
19	Odpady ze zařízení na zpracování (využívání a odstraňování) odpadu, z čišťren odpadních vod pro čištění těchto vod mimo místo jejich vzniku a z výroby vody pro spotřebu lidí a vody pro průmyslové účely	4 048,21	5 344,07	6 866,03	1 590,44	2 433,65
20	Komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru	26 745,04	45 728,09	19 654,15	17 214,23	20 365,89
50	Odpady vzniklé z elektroodpadů	37,27	13,79	3,21	5,65	0,00
Celková produkce odpadů [t]		66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Výkyv v datových podkladech firmy CENIA v množství vyprodukovaných odpadů na Jablonecku v roce 2009, byl oproti hodnotám produkce odpadů za celou Českou republiku zanedbatelný a ve výsledných hodnotách za ČR se neprojevil. Produkce odpadů v celé České republice vykazuje výrazně klesající tendenci a ve sledovaném období se pohybovala se mezi 33,5 mil. tun odpadu v roce 2008 a 30,1 mil. tun v roce 2012. Relativně více se snížení projevilo u produkce nebezpečných odpadů (pokles o 20,2 %). Produkce ostatních odpadů poklesla o necelých deset procent. Postupné snižování množství vyprodukovaného odpadu je jednoznačným pozitivem.

Jednoznačně nejvýznamnějšími skupinami odpadů jsou komunální odpady a stavební a demoliční odpady. Do prvně jmenované skupiny náleží odpady z domácností a úřadů a podobné odpady od živnostníků a průmyslových firem. Zahrnut je i separovaný dopad. V roce 2012 bylo na území správního odvodu vyprodukováno přes 20,4 tis. tun komunálních odpadů, které tvořily 33,0 % celkové produkce odpadů. Zastoupení stavebních a demoličních odpadů na celkovém množství odpadů vytvořeného v regionu bylo v roce 2012 dokonce o půl procenta vyšší (33,5 %) a odpovídalo 20,7 tis. tunám odpadu.

Na dalších místech se v roce 2012 s velkým odstupem umístily odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů (5,9 tis tun), odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené v množství 4,6 tis. tun a odpady v tomto katalogu jinak neurčené, které tvořily 3,8 tis tun celkové produkce odpadů. Do posledně jmenované skupiny náleží vyřazená vozidla (autovraky) z různých druhů dopravy (včetně stavebních strojů) a odpady z demontáže těchto vozidel a z jejich údržby, odpady z elektrického a elektronického zařízení, vadné šarže a nepoužité výrobky, odpadní výbušniny, chemické látky a plyny v tlakových nádobách a vyřazené chemikálie, baterie a akumulátory, odpady z čištění přepravních a skladovacích nádrží a sudů, upotřebené katalyzátory, oxidační činidla, odpadní vody určené k úpravě mimo místo vzniku a na posledním místě i odpadní vyzdívký a žáruvzdorné materiály.

Významnou skupinou odpadů jsou i odpady ze zařízení na zpracování (využívání a odstraňování) odpadu, z čistíren odpadních vod pro čištění těchto vod mimo místo jejich vzniku a z výroby vody pro spotřebu lidí a vody pro průmyslové účely, které v roce 2012 tvořily 2,4 tis. tun odpadu v regionu a odpady z tepelných procesů, jichž bylo v posledním sledovaném roce vyprodukováno 1,3 tis. tun.

Nejvíce zastoupené kategorie odpadů souvisí se zaměřením velkého množství ekonomických subjektů v regionu na sklářský a bižuterní průmysl a průmysl související s výrobou dopravních prostředků (automotive).

Více než dvě třetiny zástavby správního obvodu Jablonec nad Nisou při sčítání v roce 2011 tvořily rodinné domy, ve kterých byla umístěna téměř třetina obydlených bytů regionu. Relativně vysoký podíl obyvatel bydlících v rodinných domech, úzký vztah obyvatel regionu k přírodě a sportu daný nejen blízkostí Jizerských hor, významná aktivita města Jablonec nad Nisou podporující třídění odpadů obyvateli města a příznivé nakládání s odpady ovlivňuje složení komunálního odpadu podle skupin odpadů. Na druhou stranu stále existuje reálná možnost kontaminace směsného komunálního odpadu nebezpečnými odpady. Nejčastěji jsou takto do sběrných nádob na směsný komunální odpad odkládány baterie, zářivky, léky a někdy i malé elektrospotřebiče.

V roce 2012 bylo na území správního obvodu celkově vyprodukováno 24,8 tis tun komunálního odpadu, o 11,8 % více než v roce 2011 a o 25,2 % méně než v roce 2008. Celková produkce KO je součtem skupiny odpadů 20 – komunální odpady (viz tab. 5.17) a skupiny 1501 – obaly (včetně odděleně sbíraného komunálního obalového odpadu). Na množství komunálních odpadů vykázaných v roce 2009 je dobře patrný již zmiňovaný výrazný chybný výkyv v produkci odpadů, který výrazně zvýšil produkci směsného komunálního odpadu.

Tab. 5.18 Celková produkce odpadů na území SO ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (dále jen SKO)) za období 2008–2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce odpadů	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69
Celková produkce KO	33 181,44	49 566,46	24 194,48	22 217,42	24 834,30
Celková produkce SKO	19 901,97	39 945,49	12 654,43	11 530,56	13 460,43

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

V produkci komunálních odpadů v roce 2012 převažoval z 54,2 % biologicky rozložitelný směsný komunální odpad (13,5 tis. tun). Kovy tvořily 12,2 %, papírové a lepenkové obaly 11,2 %, biologicky rozložitelný objemný odpad, 6,2 % a biologicky rozložitelný odpad 4,5 % celkového množství komunálních odpadů. Celkově v roce 2012 tvořil biologicky rozložitelný odpad 66,9 % komunálních odpadů, což odpovídalo množství 16,6 tis. tun.

V roce 2012 tvořily komunální odpady 40,2 % celkové produkce odpadů. Ve sledovaném období let 2008–2012 se jejich zastoupení na celkovém množství odpadů pohybovalo od 34,0 % v roce 2011 do 50,1 % v roce 2008. Na jednoho obyvatele správního odpadu v roce 2012 připadlo 495 kg komunálních odpadů, v hodnoceném období nejméně v roce 2011 (406 kg na obyvatele). Pouze necelou polovinu (12,1 tis. tun) komunálního odpadu vyprodukovaly obce a jejich obyvatelé, v přepočtu připadlo na jednoho obyvatele 221 kg tohoto odpadu. Zbývá část připadá na ekonomické subjekty působící na území správního obvodu.

Hmotnost směsného komunálního odpadu vyprodukovaného v obcích SO ORP Jablonec nad Nisou v roce 2012 činila 13,5 tis. tun. Jeho množství převýšilo o 16,7 % produkci směsného komunálního odpadu z roku 2011 a naopak bylo o 32,4 % nižší než v roce 2008. V přepočtu na jednoho obyvatele správního obvodu dosáhla produkce směsného komunálního odpadu 245 kg. Při odhlédnutí od směsného komunálního odpadu vyprodukovaného jinými subjekty působícími na území správního obvodu, dosáhla produkce směsného komunálního odpadu 8,3 tis. tun, což odpovídá 151 kg na jednoho obyvatele.

Třídění odpadu se pro mnohé obyvatele regionu stalo běžnou záležitostí denního života. Tuto skutečnost potvrzuje opakované úspěšné umístění města Jablonec nad Nisou v soutěži Zlatá popelnice vyhlašované Libereckým krajem a společností EKO-KOM, a.s., ve které se mimo jiné hodnotí množství vytríděného odpadu na obyvatele. Přesto je dobré konstatovat, že limity v množství vytríděného odpadu nebyly zdaleka dosaženy a je nezbytné pokračovat v úsilí o zvyšování objemu separovaného odpadu.

V roce 2012 bylo na území správního obvodu vyprodukováno 4,5 tis tun separovaného odpadu. I přes úspěchy města Jablonec nad Nisou i snahy všech obcí regionu množství vytríděného odpadu spíše stagnuje. Nemusí to ale nutně znamenat, že by lidé méně třídili, situace může být ovlivněna i šetřením obyvatel – např. nekupují nápoje v PET lahvích, k nákupu méně využívají jednorázové igelitové tašky a přecházejí na jejich látkovou či papírovou variantu, aj. V porovnání s rokem 2011 se množství separovaného odpadu snížilo o 15,3 % a ve srovnání s rokem 2008 o 17,0 %. V hodnoceném období bylo nejvíce tříděného odpadu sesbíráno právě v prvním roce hodnoceného období v roce 2008, kdy v přepočtu na jednoho obyvatele bylo vytríděno 99 kg odpadu. V roce 2012 dosáhla produkce separovaného odpadu 82 kg na obyvatele.

Tab. 5.19 Separovaný sběr odpadů na území SO ORP za období 2008–2012

Produkce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	3 668,45	2 894,92	3 586,77	3 886,46	3 076,79
Sklo	150107, 200102	728,70	620,86	590,58	721,59	823,61
Plast	150102, 200139	913,67	474,26	528,52	672,45	560,10
Nápojové kartony	150105	95,32	28,56	24,02	12,21	24,03
Celkem separovaný sběr		5 406,13	4 018,60	4 729,88	5 292,72	4 484,53

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Z pohledu objemu je nejčastěji tříděnou komoditou papír. V roce 2012 bylo v regionu sesbíráno přes 3 tis. tun papíru. V hodnoceném období let 2008–2012 bylo největší množství této suroviny vyprodukováno v roce 2011, a to 3,9 tis. tun. Na jednoho obyvatele správního obvodu v roce 2011 připadlo 71 kg tříděného papíru a v následujícím roce 56 kg. Objem vytríděného papíru ovlivňuje nejen množství kontejnerů na tříděný odpad a jejich dostupnost, ale i množství papíru. Na jedné straně jsou domácnosti zahlcovány množstvím reklamních letáků, na druhou stranu většina obyvatel přechází od tištěných novin a publikací k jejich elektronické verzi. Významným faktorem je z tohoto pohledu i využití papíru k podpalu při zatápění v domácích kamnech a kotlích.

V roce 2012 bylo na území správního obvodu vytríděno 824 tun skla, 560 tun plastů a 24 tun nápojových kartonů. V přepočtu na jednoho obyvatele tak bylo pro další využití sesbíráno 15 kg skla,

10 kg plastů a 0,44 kg nápojových kartonů. Nejméně rozšířenou komoditou z pohledu tříděného sběru jsou nápojové kartony.

Z celkového množství odpadů vyprodukovaného v roce 2012 na území obcí správního obvodu Jablonec nad Nisou tvořil biologicky rozložitelný odpad 20 tis. tun. Jeho množství se meziročně zvýšilo o 8,3 %. Meziroční změny v množství biologicky rozložitelných odpadů způsobují především změny ve vyprodukovaném množství směsného komunálního odpadu a také chybné údaje o jeho produkci v roce 2009.

K nejvíce zastoupeným BRO patří, jak je uvedeno v přehledné přílohové tabulce 5.37, směsný komunální odpad nebo přesněji řečeno biologicky rozložitelná složka směsného komunálního odpadu (13,5 tis. tun v roce 2012), a dále objemný odpad (1,5 tis. tun v roce 2012), papírové a lepenkové obaly (2,8 tis. tun v roce 2012) a papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet (0,3 tis. tun v roce 2012). Tyto odpady byly z dalšího hodnocení BRO vyjmuty, protože jsou využívány a odstraňovány svým běžným způsobem. Směsný komunální odpad je zpravidla skládkován, ale je i pro svou vysokou výhřevnost velmi vhodným pro energetické využití. Objemný odpad je sbírán zpravidla prostřednictvím velkokapacitních kontejnerů nebo sběrných dvorů a míst, kde dochází k jeho třídění. Převážná většina objemných odpadů je skládkována a zbylá část dále využívána. K dalšímu využití – recyklaci zpravidla směřují i jinak biologicky rozložitelné papírové a lepenkové obaly a papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet.

Tab. 5.20 Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území SO ORP za období 2008–2012

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
200201	Biologicky rozložitelný odpad	525,87	1 627,06	1 539,38	681,77	1 109,58
190902	Kaly z čiření vody	428,90	7,00	244,50	189,50	232,00
190809	Směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a tuky	54,28	80,10	73,32	78,52	180,68
200111	Textilní materiály	89,53	97,87	0,21	0,28	115,68
200108	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven	80,91	111,22	129,12	97,93	95,24

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Poznámka: Tabulka byla sestavena na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území SO ORP (vyjma: 150101 papírové a lepenkové obaly, 200101 papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 směsný komunální odpad a 200307 objemný odpad).

Odhlednutím od čtyř výše uvedených skupin odpadů se hodnocené množství biologicky rozložitelného odpadu snížilo na 2 tis. tun. Meziročně došlo k jeho zvýšení o více než padesát procent, ale ve srovnání s rokem 2008 se o necelou polovinu snížilo. Ve skupině těchto biologicky rozložitelných odpadů pak tvořil v roce 2012 největší část přímo biologicky rozložitelný odpad (1,1 tis. tun) a dále kaly z čiření vody, směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a jedlé tuky, textilní materiály, biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven, a dřevo.

Z celkového množství 20 tis. tun BRO v roce 2012 tvořil biologicky rozložitelný komunální odpad 16,6 tis. tun. Na jednoho obyvatele regionu připadlo v posledním sledovaném roce 366 kg BRO a 303

kg BRKO. I přes výraznou snahu snižovat podíl skládkování těchto odpadů a využít tak jejich biologickou rozložitelnost, je většina tohoto odpadu skládkována nebo spalována.

Tab. 5.21 Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území SO ORP za období 2008–2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce BRO	28 676,94	46 813,76	20 255,41	18 535,03	20 074,23
z toho celková produkce BRKO	22 410,73	43 791,40	16 591,41	14 699,31	16 616,17

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

V tabulce č. 5.21 (Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012) jsou do produkce BRKO zahrnuty takové druhy komunálních odpadů, které jsou biologicky rozložitelné nebo v sobě zahrnují určitý podíl biologicky rozložitelné složky. Jedná se katalogová čísla 200101, 200108, 200110, 200111, 200125, 200138, 200201, 200301, 200302, 200307. Tato skupina BRKO je ve výpočtech zahrnuta jako součást BRO (tedy druhy odpadů zahrnuté jako komunální biologicky rozložitelné odpady příp. odpady v sobě zahrnující určitý podíl biologicky rozložitelné složky a dále katalogová čísla BRO z jiných skupin katalogu odpadů (např. zemědělství, potravinářství apod.). Tato tabulka zobrazuje souhrnnou produkci BRKO, bez ohledu na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu. Přepočtení na obsah biologicky rozložitelné složky odpadu byl proveden podle Zpracování metodiky matematického vyjádření soustavy indikátorů OH a je uveden v Příloze č. 2 – Celková produkce KO na území ORP za období 2008–2012 podrobně. Data v této tabulce č. 5.21 primárně vystihují, jaký podíl zaujímají z celkové produkce BRO odpady komunální (tzv. BRKO). Zavedené systémy sběru BRKO v obcích, kde se produkce odpadů dostává do evidence (tj. vyjma domácího kompostování a komunitního kompostování v obcích), se pak odrážejí jako evidovaná produkce pod katalogovým číslem 200201 - biologicky rozložitelný odpad (viz Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně). V souvislosti s cíli POH ČR (Snižit maximální množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen BRKO) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2010 nejvíce 75 % hmotnostních, v roce 2013 nejvíce 50 % hmotnostních a výhledově v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnostních z celkového množství BRKO vzniklého v roce 1995) je žádoucí zvyšování využití BRKO, čímž se sníží podíl BRKO ukládaného na skládky. Zvýšením produkce BRKO (zejména 200201) dojde k lepšímu třídění a jednoduššímu materiálovému využití těchto odpadů. Interpretace dat se odvíjí rovněž od zavedených systémů domácího a komunitního kompostování, kdy nárůst odpadu 200201 nemusí být patrný.

E Doplnění údajů o produkci odpadů, jejichž původcem je obec

Jak bylo napsáno v úvodu podkapitoly D „Celková produkce odpadů na území SO ORP za období 2008–2012“ byly na počátku roku 2014 při tvorbě analýzy odpadového hospodářství v SO ORP Jablonec nad Nisou použity podklady CENIA, české informační agentury životního prostředí, které obsahují údaje o produkci odpadů v SO ORP včetně odpadů z podnikatelské sféry. Skutečnost, že v době zpracování analytických podkladů nebyly k dispozici údaje o produkci odpadu pouze od obcí regionu a jejich obyvatel, měla i přes doplňující komentáře významný vliv na analytické výstupy dokumentu. Z celkového množství odpadu vyprodukovaného v roce 2012 ve správním obvodu Jablonec nad Nisou bylo odhadováno, že na odpad pocházející z obcí připadá pouze 21,1 %.

V říjnu 2014 se jsme pro analýzu získali doplňující údaje o produkci odpadů v SO ORP Jablonec nad Nisou. Byly konkretizovány údaje o produkci odpadů, jejichž původcem je obec. Mimo jiné bylo zjištěno, že původní předpoklad o podílu produkce odpadů vyprodukovaných obcemi a jejich obyvateli na celkovém množství odpadů je chybný a podhodnocený. V zájmu zachování přehlednosti celé analýzy jsme se rozhodli nově zjištěné údaje nezahrnovat do již zpracované podkapitoly, ale zveřejnit je i s komentářem v doplněné podkapitole E „Doplnění údajů o produkci odpadů, jejichž původcem je obec“.

Tab. 5.22 Celková a měrná produkce ostatních, nebezpečných a všech odpadů, jejichž původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce NO [t]	Měrná produkce NO [kg/obyv.]	Celková produkce OO [t]	Měrná produkce OO [kg/obyv.]	Celková produkce všech odpadů (NO+OO) [t]	Měrná produkce všech odpadů (NO+OO) [kg/obyv.]
SO ORP Jablonec nad Nisou	54 909	731,62	13,32	21 965,85	400,04	22 697,46	413,37
Liberecký kraj	438 594	6 685,23	15,24	202 926,47	462,67	209 611,69	477,92

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

V tabulce 5.22 je zobrazena produkce odpadů za rok 2012, vyprodukovaných v obcích (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Produkce všech odpadů od obcí tvoří 36,8 % z celkové produkce odpadů, vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Produkce nebezpečných odpadů od obcí tvoří 11,5 % z produkce nebezpečných odpadů vyprodukovaných všemi původci v SO ORP. Z těchto hodnot je patrné, že 63,2 % z celkové produkce odpadů bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP. Jak je z tabulky zřejmé, v porovnání s průměrnými hodnotami za Liberecký kraj vykazuje SO ORP vyšší měrnou produkci nebezpečných odpadů a vyšší měrnou produkci ostatních odpadů, které byly vyprodukovány v obcích. Z hlediska měrné produkce všech odpadů se SO ORP pohybuje pod průměrnou hodnotou za kraj. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území SO ORP o 1,19 kg vyšší hodnoty měrné produkce nebezpečných odpadů a o 129,44 kg nižší hodnoty měrné produkce všech odpadů, které byly vyprodukovány obcemi.

V následující části o produkci odpadů, jejichž původcem je obec (hodnocení produkce KO a SKO, separovaných odpadů) se objevují data ze dvou databází. Hodnoty jsou vyjádřeny z Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH) MŽP a z databáze společnosti EKO-KOM, a.s. Tyto databáze vznikají rozdílným způsobem sběru dat, jejich výpočtu a kontrolních mechanismů.

Do ISOH se informace sbírají komplexně, tedy za všechny odpady vyprodukované v území ČR, včetně způsobů nakládání s těmito odpady, jednou ročně, dle ohlašovací povinnosti stanovené zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění. Databáze tvořena prostřednictvím ohlášených údajů, ke kterým jsou vytvořeny dle dané metodiky dopočty odpadů těch subjektů, které nemají ohlašovací povinnost nebo ohlašovací povinnost nesplnily apod. Co se týče výpočtu produkce odpadů, data z ISOH jsou sečtena z produkce obcí (způsob nakládání A00 a AN60) a od všech občanů (způsob nakládání BN30, partner = občan obce), kteří odevzdali odpad v zařízení k tomu určeným (tedy ve sběrných dvorech, sběrných místech, výkupnách odpadů apod.). Dále jsou v produkci započítány

odpady od subjektů, zapojených do systému sběru a nakládání s odpady obce (tzn. malých firem a živnostníků). Kontrolní mechanismy probíhají v několika stupních (kontroly vykazovaných množství předávaných odpadů, výkyvy v časové řadě apod.) nad veškerým objemem ohlášených dat (od všech ohlašovatelů) a v časové řadě.

Informace sdělované společnosti EKO-KOM, a.s. především za účelem řízení systému zpětného odběru obalů, včetně stanovení finančních odměn obcím, se sbírají čtvrtletně formou Výkazu o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vytříděných, využitých a odstraněných obcí. Jedná se o veškeré odděleně sbírané využitelné komunální odpady, se kterými obec nakládá v rámci svého systému odpadového hospodářství (sběrná síť nádob, pytlový sběr, sběrné dvory, sběrná místa, výkupny, školní sběry, mobilní sběry apod.) Na rozdíl od databáze ISOH získává EKO-KOM, a.s. údaje od všech obcí v ČR jednotlivě (více než 97 % obcí ČR). Databáze EKO-KOM tedy nepracuje s dopočtenými údaji jako ISOH, ale s absolutními údaji za všechny obce. Dalším podkladem pro hodnocení je Dotazník o nakládání s komunálním odpadem v obci, se zaměřením na tříděný sběr, který se sbírá jednou ročně. Kontrolní mechanismy poté v databázi probíhají nad sbíranými daty o produkci jednotlivých druhů vytříděných odpadů a nad vybranými daty, např. o směsném komunálním odpadu (tedy v užším výběru dat, než u MŽP) v časové řadě.

V rámci hodnocení produkce odpadů od obcí lze použít obě databáze, ty však vykazují některé odlišnosti kvůli výše zmíněným faktům. Odlišnost je dána zejména množstvím odpadů vykazovaných do ISOH při výkupu odpadů (zejména kovy, částečně papír). Je ale potřeba poznamenat, že výkup odpadů je v praxi velmi obtížně kontrolovatelný a obce nemohou žádným zásadním způsobem ovlivňovat nebo plánovat nakládání s odpady, které jsou předmětem komerčního prodeje.

Tab. 5.23 Celková a měrná produkce komunálního a směsného komunálního odpadu, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012	Celková produkce KO (20+1501) [t]	Měrná produkce KO [kg/obyv.]	Celková produkce SKO (200301) [t]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]
Zdroj dat	ČSÚ	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	EKO-KOM, a.s.
SO ORP						
Jablonec n. N.	54 909	16 173,31	294,55	8 476,20	154,37	154,38
Liberecký kraj	438 594	145 460,93	331,65	83 643,98	190,71	191,68

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA), EKO-KOM, a.s.

V tabulce 5.23 je zobrazena produkce komunálních odpadů (KO) za rok 2012, vyprodukovaných v obcích (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Produkce KO od obcí tvoří 65,1 % celkové produkce KO v území SO ORP. Produkce SKO z obcí tvoří 63,0 % z celkové produkce SKO vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že 34,9 % z celkové produkce KO bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO obce, tyto odpady se tedy zařazují do odpadu podobného komunálnímu.

Vyhodnotíme-li data z ISOH, měrná produkce KO od obcí v SO ORP je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. **Měrná produkce SKO je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší.** V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území SO ORP o 75,05 kg nižší hodnoty měrné produkce KO a o 55,89 kg nižší hodnoty měrné produkce SKO, které byly vyprodukovány

v obcích. Pokud porovnáme hodnoty z databáze ISOH a hodnoty vykazované společností EKO-KOM, a.s., liší se, jak je popsáno výše, kvůli způsobu sběru a výpočtu dat. Odlišnost je dána zejména tím, že v hodnotách z ISOH jsou započítáni producenti odpadů (malé firmy a živnostníci), kteří jsou zapojeni do systému sběru a nakládání s odpady v obci.

Tab. 5.24 Celková a měrná produkce separovaného sběru odpadu, jehož původcem je obec (evidovaná a dopočtená produkce vyříděných odpadů), rok 2012

Územní jednotka	SO ORP Jablonec nad Nisou	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce za SO ORP [t]	Měrná produkce za SO ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	54 909	1 646,24	29,98	29,43
Plast	(150102, 200139)		354,30	6,45	6,88
Sklo	(150107, 200102)		745,44	13,58	10,91
Nápojové kartony	(150105)		21,97	0,40	0,26
Kovy	(200140, 150104)		3 284,97	59,83	31,91

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

V tabulce 5.24 je zobrazena produkce tříděného sběru za rok 2012, vyprodukovaného v obcích (tedy odpadů od obcí a jejich občanů). Produkce papíru od obcí tvoří 53,5 %, produkce skla tvoří 90,5 %, produkce plastů tvoří 63,3 % a produkce nápojových kartonů tvoří 91,4 %, z celkové produkce těchto odpadů, vyprodukovaných v celém území SO ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že vyšší podíl vyříděných odpadů vyprodukovaných na území SO ORP tvoří odpady z obcí.

Tab. 5.25 Měrná produkce separovaného sběru odpadu ze systému organizovaného obcí, rok 2012

Územní jednotka	SO ORP Jablonec nad Nisou	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Měrná produkce za SO ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	54 909	24,84	21,33
Plast	(150102, 200139)		6,36	6,74
Sklo	(150107, 200102)		12,93	10,72
Nápojové kartony	(150105)		0,27	0,33
Kovy	(200140, 150104)		15,48	27,85

Zdroj: EKO-KOM, a.s.

Měrná produkce papíru je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce plastů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Dále pak měrná produkce skla je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce nápojových kartonů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce kovů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj také vyšší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty vzhledem k průměrným hodnotám nižší pouze u plastů a vyšší u papíru, skla, nápojových kartonů i kovů. Přičemž průměrné hodnoty měrné produkce vyříděných odpadů v ČR jsou u papíru 29,56, skla 10,96, plastů 10,01, nápojových kartonů 0,28 a kovů 40,61 kg/obyv. Třídění v SO ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry až na plasty na lepší úrovni.

V tabulce 5.25 je zobrazena produkce tříděného sběru za rok 2012, jehož producentem je obec (tedy odpadů od obcí a jejich občanů) podle databáze EKO-KOM, a.s., která popisuje výsledky tříděného sběru organizovaného obcí. Při porovnání údajů z databáze ISOH a EKO-KOM, a.s. se některé hodnoty

liší. Důvod spočívá v různých metodách výpočtu jednotlivých měrných produkcí, kdy je v produkci odpadů z ISOH počítáno s veškerými vytrřiděnými odpady na území SO ORP včetně těch, které byly odevzdány občany obce mimo systém sběru odpadů obce (jedná se především o výkupny, které nejsou zapojeny do systému sběru odpadů obce). V hodnotách ze zdroje EKO-KOM, a.s. jsou započítány jen ty odpady, které byly vytrřiděny v rámci systému sběru odpadů organizovaných obcí. Největší rozdíly vykazují komodity papír a kovy, jak je vidět z porovnání s tabulkou výše, což de facto potvrzuje hypotézu o rozdílu hodnot způsobeného produkcí odpadů od občanů z výkupu, které nefungují v rámci systému obce.

Porovnáním hodnot z databáze EKO-KOM, a.s. lze zjistit, že měrná produkce papíru je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce plastů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Dále pak měrná produkce skla je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce nápojových kartonů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce kovů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty měrné produkce tříděných odpadů vzhledem k průměrným hodnotám nižší u plastů, nápojových kartonů, kovů a vyšší u papíru a skla. Přičemž průměrné hodnoty měrné produkce vytrřiděných odpadů v ČR jsou u papíru 18,08, skla 10,97, plastů 9,72, nápojových kartonů 0,32 a kovů 19,98 kg/obyv. Třídění v SO ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry na spíš horší úrovni, což potvrzuje i předcházející tabulka.

Tab. 5.26 Produkce odděleného sběru využitelných komodit KO podle velikostních skupin obcí v kraji, rok 2013

Popisky řádků	Papír [kg/ obyv.]	Plast [kg/ obyv.]	Sklo [kg/ obyv.]	Nápojový karton [kg/obyv.]	Kov [kg/ obyv.]	Celkový součet [kg/obyv.]
Liberecký kraj	22,74	6,97	11,11	0,35	25,19	66,36
0 až 500 obyvatel včetně	9,87	9,48	15,83	0,42	0,87	36,46
501 až 1 000 obyvatel včetně	8,87	7,68	13,82	0,30	1,88	32,56
1 001 až 4 000 obyvatel včetně	12,75	7,74	14,90	0,37	15,59	51,35
4 001 až 10 000 obyvatel včetně	19,81	7,52	11,33	0,30	49,16	88,12
10 001 až 20 000 obyvatel včetně	32,40	10,27	12,68	0,53	74,48	130,35
20 001 až 50 000 obyvatel včetně	27,07	7,81	9,35	0,14	22,43	66,81
100 001 a více obyvatel	35,94	3,51	6,72	0,51	19,60	66,28
Průměr za ČR	18,2	10,1	11,1	0,3	17,6	57,3

Zdroj: EKO-KOM, a.s.

Z hlediska velikostních skupin obcí v Libereckém kraji produkují nejméně tříděného odpadu občané v obcích od 1 001 do 4 000 obyvatel. Nejvíce odpadu vytrřidí občané v obcích od 50 001 do 100 000 obyvatel. Této velikostní skupině odpovídá v Libereckém kraji pouze město Liberec. Měrné produkce jednotlivých druhů tříděného odpadu podle velikostních skupin obcí však vykazují odlišná rozdělení. Např. množství vytrřiděného odpadu v malých obcích ovlivňuje jeho využití papíru k podpalu při zatápění v domácích kamnech a kotlech. Co se týče hustoty sběrné sítě, má v SO ORP hodnotu 173 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo (obsahuje kontejner na papír, plast a sklo). Sběrná síť je v porovnání s průměrnou hodnotou v kraji nižší, přičemž hustota sběrné sítě v Libereckém kraji je 150 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo a průměrná hodnota za ČR je 148 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo. V porovnání s největšími dvěma SO ORP v kraji – SO OPR Liberec (249 obyvatel na jedno sběrné místo) a SO OPR Česká Lípa (147 obyvatel na jedno sběrné místo)

vykazuje SO ORP Jablonec nad Nisou nižší hustotu sběrné sítě než Českolipsko a vyšší než Liberecko. Přesto lze říci, že hustota sběrné sítě v SO ORP je mírně podprůměrná.

V tabulce 5.27 je zobrazena celková a měrná produkce biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO) a odpadu katalogového čísla 20 02 01 – biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, za rok 2012. Produkce BRKO od obcí tvoří 60,8 % celkové produkce BRKO v území SO ORP vyprodukovaných všemi původci. Z těchto hodnot je patrné, že 39,2 % z celkové produkce BRKO bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území SO ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO obce.

Tab. 5.27 Celková a měrná produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu a odpadu kat. č. 20 02 01 – biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31. 12. 2012 (ČSÚ)	Celková produkce BRKO (vybrané kódy sk. 20*) [t]	Měrná produkce BRKO [kg/obyv.]	Celková produkce biologicky rozložitelného odpadu (200201) [t]	Měrná produkce biologicky rozložitelného odpadu (200201) [kg/obyv.]
SO ORP Jablonec n. N.	54 909	10 106,83	184,07	63,70	1,16
Liberecký kraj	438 594	105 910,25	241,48	2 792,04	6,37

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

Měrná produkce BRKO, vyprodukovaného obcemi, je v porovnání s krajskou hodnotou nižší. Co se týče měrné produkce odpadu 20 02 01, ta je v porovnání s krajskou hodnotou také nižší. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území SO ORP o 104,08 kg nižší hodnoty měrné produkce BRKO a o 18,37 kg nižší hodnoty měrné produkce odpadu 20 02 01, které byly vyprodukovány v obcích. Zavedený systém kompostování v domácnostech, komunitního kompostování a systém třídění BRKO v domácnostech a na sběrných dvorech a místech má vliv na měrné hodnoty BRKO a odpadu 20 02 01. Systém domácího kompostování a komunitního kompostování snižuje měrnou produkci BRKO na obyvatele a naopak zavedený systém třídění BRKO měrnou produkci BRKO zvyšuje. Značná část biologicky rozložitelného odpadu v regionu je odkládána do kontejnerů na směsný komunální odpad, který z velké části regionu směřuje do spalovny komunálních odpadů v Liberci.

F Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008–2012

V souvislosti s rozmístěním koncových zařízení na zpracování a odstraňování odpadu se většina odpadů vyprodukovaných v regionu odváží ke konečnému zpracování za jeho hranice. Koncovými zařízeními pro odstraňování odpadu vytvořeného na území SO ORP jsou zpravidla spalovna odpadů Termizo a.s. v Liberci a skládka odpadů v Košťálově (SO ORP Semily). Separovaný odpad putuje přímo do firem zaměřených na další zpracování odpadů (papíren, skláren, atd.) nebo do třídíren odpadů.

Data v následujících tabulkách identifikují nakládání s odpady, které je ohraničeno územní jednotkou správního obvodu SO ORP. Hodnoty tedy odrážejí pouze množství odpadů, využitého či odstraněného na území SO ORP, a to v zařízeních k tomuto určených a situovaných pouze na území SO ORP. Z dat proto nelze odvozovat komplexní nakládání s odpady z území SO ORP zvláště

v situacích, kdy se odpad využívá nebo odstraňuje mimo území SO ORP, ve kterém byl vyprodukován. Toto platí pro všechny tabulky, týkající se nakládání s odpady, uvedené níže.

Tab. 5.28 Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR – difference oproti roku 2000		DZ pro produkci, využití a skládkování odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Hlavní způsoby nakládání s odpady [t]							
Využití	Materiálové využití	7 570,21	11 116,17	8 547,38	11 267,37	20 607,75	4 244,64
		Podíl materiálového využití odpadů z celkové produkce [%] ↓					
		8,11	16,80	7,68	18,72	31,50	6,87
	Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Celkem vybrané způsoby využití	7 493,67	11 116,17	8 547,38	11 267,37	20 607,75	4 244,64
		Podíl využití odpadů z celkové produkce [%] ↓					
		8,02	16,80	7,68	18,72	31,50	6,87
Celková produkce odpadů		93 389,92	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69
Odstranění	Skládkování	4,77	0,00	0,00	9,99	0,00	0,00
	Spalování	1 302,08		1 277,54	1 410,33	1 393,69	1 559,16
	Jiné uložení	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
	Celkem vybrané způsoby odstranění	1 302,08		1 277,54	1 420,32	1 393,69	1 559,16

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Na území regionu se nachází pouze spalovna nebezpečného odpadu SPL Jablonec nad Nisou, s.r.o. a několik subjektů, které materiálově využívají odpad. Převážnou většinu materiálového využití odpadů provádí firma Severočeské komunální služby, s.r.o. Na třídící lince v Proseči nad Nisou odpad roztřídí a předpřipravený jej pošle k dalšímu zpracování dalším ekonomickým subjektům i za hranicemi ČR. Odpad, který byl na území správního obvodu zpracován a zlikvidován nemusel být vytvořen v tomto regionu. V roce 2012 bylo na území SO ORP materiálově vyžito 4 245 tun odpadu a 1 559 tun odstraněno spalováním. Spalováním bylo v letech 2008–2012 v průměru ročně odstraněno v Jablonci nad Nisou 1 389 tun nebezpečného odpadu. Množství spalovaného odpadu se spíše zvyšuje. Maximální roční kapacita spalovny SPL Jablonec nad Nisou je 2 200 tun a zvyšování objemu spalovaného nebezpečného odpadu při pokračování plnění emisních limitů a je v souladu s plánem odpadového hospodářství.

Naopak materiálové využití odpadu v regionu spíše kolísá. Tato skutečnost je dána lokací firem na zpracování odpadu, a tedy jejich absencí v regionu. V letech 2008–2012 bylo na Jablonecku v průměru ročně materiálově využito 11 157 tun odpadu. Nejvíce v roce 2011, kdy bylo takto využito dokonce 20,6 tis. tun odpadu a nejméně právě v posledním roce sledovaného období. Příčinnou souvislost se změnami v množství materiálově využitého odpadu má množství a mění se legislativy v oblasti stavebních odpadů. V roce 2012 bylo materiálově využito 4,2 tis tun odpadu, z toho největší část tvořily kovy s kódem nakládání předúprava odpadu k aplikaci pod označením R1 až R 11. V rámci regionu je nejčastějším způsobem nakládání s odpady právě předúprava odpadu a recyklace/znovuzískání ostatních anorganických materiálů. Vzhledem k datové základně z roku 2000, která odpovídá hodnotě 7 570 tun materiálově využitého odpadu, správní obvod

v dlouhodobém průměru tuto hodnotu v souladu s cíli plánu odpadového hospodářství přesahuje, ale z pohledu roku 2012 nedosahuje.

Údaje o nakládání s odpady z roku 2010 vykazují necelých 10 tun odpadu odstraněného skládkováním. Uvedený údaj je chybný, ke skládkování v regionu nedochází. Z hlubší analýzy dat bylo zjištěno, že se jedná o nebezpečný odpad. V Jablonci nad Nisou se nachází pouze spalovna nebezpečných odpadů a shromaždiště nebezpečných složek komunálního odpadu, kterým je sběrný dvůr ve Smetanové ulici.

Tab. 5.29 Nakládání s komunálními odpady (dále jen KO) a se směsným komunálním odpadem (dále jen SKO) na území SO ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR – difference oproti r. 2000		Způsob nakládání	DZ pro produkci a využití KO 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Nakládání s odpady [t]								
KO	Využití	Materiálové využití	741,56	1 618,91	3 264,96	2 396,78	5 387,44	3 236,34
			Podíl materiálového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓					
			3,50	4,88	6,59	9,91	24,25	13,03
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Celkem vybrané způsoby využití	681,55	1 618,91	3 264,96	2 396,78	5 387,44	3 236,34
			Podíl celkového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓					
		3,22	4,88	6,59	9,91	24,25	13,03	
	Celková produkce KO [t]		21 197,68	33 181,44	49 566,46	24 194,48	22 217,42	24 834,30
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,41	0,00	0,00
		Spalování		120,62	121,93	146,77	176,27	188,83
Jiné uložení			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Celkem vybrané způsoby odstranění			120,62	121,93	147,18	176,27	188,83	
SKO	Využití	Materiálové využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Energetické využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Celkem vybrané způsoby využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Materiálové využití komunálního odpadu v časové řadě let 2008–2012 výrazně kolísá. Souvislost s absencí koncových zařízení v regionu je tady zřejmá. V průměru bylo ročně využito 3 181 tun komunálního odpadu, nejvíce v roce 2011 a nejméně na počátku sledovaného období v roce 2008. Datová základna pro materiálové využití odpadu za rok 2000 činí pouze 741 tun. Směsný komunální

odpad na území správního obvodu zpracováván není. Všechn směřuje do koncových zařízení mimo území regionu, zpravidla do spalovny komunálních odpadů TERMIZO a.s. v Liberci.

Podle informací z Magistrátu města Jablonec nad Nisou, v jehož oblasti působnosti většina odpadu z regionu vzniká, poskytnutých podle zák. 106/1999 Sb. dne 12. února 2013 směřoval v roce 2012 směsný komunální odpad do spalovny komunálních odpadů v Liberci a objemný odpad částečně na skládku v Košťálově a částečně do spalovny v Liberci.

Materiálové využití v regionu se týká nejen kovů, ale i dalších tradičně tříděných komodit. Zpravidla prostřednictvím třídící linky v Proseči nad Nisou firmy SKS, s.r.o. se část tříděného odpadu prodává jako druhotná surovina nebo zpracovává pod kódem nakládání předúprava odpadu k aplikaci pod označením R1 až R 11. Z tradičně tříděných surovin – papír, plast, sklo a nápojové kartony bylo v regionu v roce 2012 materiálově využito 169 tun papíru, 85 tun plastu a 20 tun nápojových kartonů. Dalších 8 tun papíru, 1,6 tun skla a 16 tun plastu bylo odstraněno. Množství materiálově využitých tříděných odpadů s ohledem na absenci firem zaměřených na jejich konečné zpracování v regionu klesá.

Tab. 5.30 Nakládání se separovaným sběrem na území SO ORP za období 2008–2012

Nakládání se separovaným sběrem [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	Způsob nakládání s jednotlivými komoditami	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	Materiálové využití	1 000,15	759,32	133,20	339,22	168,89
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Odstranění	1,63	2,03	10,05	8,39	8,04
Sklo	150107, 200102	Materiálové využití	2,91	2 228,50	84,68	12,57	0,00
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Odstranění	1,70	2,84	5,74	1,50	1,57
Plast	150102, 200139	Materiálové využití	545,55	244,58	101,36	76,58	85,26
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Odstranění	12,85	19,61	25,83	23,16	16,02
Nápojové kartony	150105	Materiálové využití	70,28	32,54	0,12	12,71	20,00
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Podle informací z Magistrátu města Jablonec nad Nisou, v jehož oblasti působnosti většina odpadu z regionu vzniká, poskytnutých podle zák. 106/1999 Sb. dne 12. února 2013 byly v roce 2012 papírové a lepenkové obaly předány firmě Marius Pedersen a.s. k recyklaci a jejich konečným zpracovatelem byly papírny. Podobně PET lahve a skleněné obaly firma Marius Pedersen a.s. převzala k recyklaci a dál předala firmě na zpracování plastů a firmě AMT Příbram zaměřené na zpracování skleněných odpadů. Směsné plasty vyprodukované na území správního obvodu byly energeticky a částečně i materiálově využívány, nápojové kartony zpracovala papírna v Bělé pod Bezdězem.

Na území správního obvodu v souvislosti s umístěním koncových zařízení na zpracování a odstraňování odpadu k výraznému využívání či odstraňování biologicky rozložitelného dopadu nedochází. V roce 2012 zde bylo 169 tun BRO materiálově využito. Tímto odpadem byly papírové a lepenkové obaly. Množství materiálově využitých BRO na území správního obvodu dlouhodobě

klesá v souladu se snižováním materiálového využívání tříděných odpadů v regionu a absencí firem zaměřených na jejich konečné zpracování.

Tab. 5.31 Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem (dále jen BRO) a s biologicky rozložit. komunálním odpadem (dále jen BRKO) na území SO ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR – diference oproti r. 1995		Způsob nakládání	DZ pro skládkování BRKO 1995	2008	2009	2010	2011	2012		
Nakládání s BRO a BRKO [t]										
BRO	Využití	Materiálové využití		1 000,15	759,32	269,18	462,78	168,89		
		Energetické využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	Odstranění	Skládkování (původní hmotnost odpadu)		0,00	0,00	0,30	0,00	0,00		
		Spalování		8,20	5,25	11,74	10,91	9,46		
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
BRKO	Využití	Materiálové využití		271,14	2,60	136,10	211,35	0,00		
		Energetické využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	Odstranění	Skládkování	Původní hmotnost odpadu		0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	
			Hmotnost odpadu přepočtená na obsah biologicky rozložit. složky v odpadu		0,03	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00
			Měrné skládkování – pro porovnání s cílem POH (přepočet na obsah biolog. rozlož. složky v odpadu)		148,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Měrné skládkování BRKO přepočtené na obsah biologicky rozložitelné složky [kg.obyv. ⁻¹] ↓								
		Spalování		6,60	3,73	7,72	9,47	7,42		
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Počet obyvatel v území SO ORP				54 444	54 657	54 799	54 710	54 909		

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Část biologicky rozložitelného odpadu, která v roce 2012 činila necelých 10 tun, je spalována v Jablonecké spalovně nebezpečných odpadů. 7,4 tun z celkového množství tvořil BRKO. Množství spalovaného biologicky rozložitelného odpadu se dlouhodobě příliš nemění.

Podle informací z Magistrátu města Jablonec nad Nisou směřovala v roce 2012 většina biologicky rozložitelného odpadu na skládku v Košťálově a papírové a lepenkové obaly byly předány firmě Marius Pedersen a.s. k recyklaci a jejich konečným zpracovatelem byly papírny.

G Financování

Rozpočet obcí na odpadové hospodářství je dán poměrem příjmů a výdajů. Příjmy tvoří poplatky a úhrady za svoz odpadu od trvale i přechodně bydlících obyvatel (včetně rekreatantů). Tyto příjmy jsou zohledněny zpravidla v rozpočtové položce 1337 nebo jako u většiny obcí správního obvodu v položce 3722. Tato položka rozpočtu obcí, která je v případě SO ORP marginální v roce 2012

dosáhla dokonce 27,2 mil. Kč. Příjmy od firmy EKO-KOM, a.s. zohledňuje rozpočtová položka 3725, v roce 2012 dosáhla 6,7 mil Kč. Další příjmovou položkou jsou příjmy za prodej odpadových pytlů, či za zpětný odběr elektrozařízení. Naopak nákladovou část tvoří výše úhrady svozové firmě za služby poskytované v rámci smluvní dohody mezi ní a obcí. Do výdajů se tak zahrnuje svoz popelnic, kontejnerů na tříděný odpad, oddělený sběr objemných odpadů, případně náklady na provoz sběrného místa či dvora, svoz biologicky rozložitelného odpadu, úklid veřejných prostranství, obsluha veřejných odpadkových košů, odpady z údržby obecní zeleně a v neposlední řadě likvidace černých skládek.

Tab. 5.32 Náklady na odpadové hospodářství v letech 2010–2012 v území SO ORP

Paragraf	Název	Náklady v Kč/rok		
		2010	2011	2012
3721	Sběr a svoz nebezpečných odpadů	184 960	120 740	196 950
3722	Sběr a svoz komunálních odpadů	35 694 520	36 537 550	37 350 000
3723	Sběr a svoz ostatních odpadů (jiných než nebezpečných a komunálních)	3 465 940	3 770 720	2 897 760
3724	Využívání a zneškodňování nebezpečných odpadů	0	0	0
3725	Využívání a zneškodňování komunálních odpadů	418 480	475 510	380 990
3726	Využívání a zneškodňování ostatních odpadů	0	0	0
3727	Prevence vzniku odpadů	0	0	0
3728	Monitoring nakládání s odpady	0	0	0
3729	Ostatní nakládání s odpady	679 520	547 540	534 560
Celkové náklady		40 443 420	41 452 060	41 360 260

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Do nákladů je možné zařadit i výdaje na informovanost, propagaci či osvětu. Většina obcí však pro tuto aktivitu využívá obecní tisk či webové stránky obce. Využit je možné i jiných zdrojů či dotací jako například v případě areálu Teprberk v Nové Vsi nad Nisou, kde v rámci projektu z Regionálního operačního programu NUTS II vznikla i naučná stezka o odpadech.

Zohlednění nákladové a příjmové části rozpočtu na odpadové hospodářství obce je nezbytným pro stanovení poplatku či sazby za svoz odpadů pro obyvatele. Všechny obce správního obvodu na odpadové hospodářství ze svého rozpočtu doplácí. V souhrnu obce správního obvodu, při zohlednění rozpočtových příjmových položek 3722 a 3725, doplácely na odpadové hospodářství v roce 2010 8,2 mil Kč, v roce 2011 7,0 mil Kč a v roce 2012 8,3 mil. Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele v roce 2013 nejméně doplácela obec Dalešice a nejvíce Rychnov u Jablonce nad Nisou.

5.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

A Analýza cílových (dotčených) skupin

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
1.	Občané a subjekty zapojené do svozu komunálního odpadu obce	Nízká cena a kvalitní služby	Špatné odkládání odpadu (např. nebezpečný odpad do komunálního)	Standardní komunikační kanály (www, obecní tisk, plakát. plochy...)	Kontrola, represe, zveřejňování hříšníků na obec. vývěskách
		Pravidelný svoz odpadů (četnost svozu vyvážena s množstvím vyprodukovaného dopadu, nerušení nočního klidu svozem odpadů)	Vytváření černých skládek KO a bioodpadu	Pokračování v informování o třídění odpadu	Kontrolovat čistotu kontejnerových stání, represe
		Blízkost a dostupnost kontejnerů od domu; čistota kontejnerových stání	Nereálné požadavky obyvatel bez odborných znalostí a úplné znalosti problematiky	Pokračování v informačním toku v obecních tiskovinách a na www stránkách	Osvěta na školách a ve firmách, podpora ekologického chování v rámci firemní kultury
		Zajištění kontejnerů na objemný odpad, svozu nebezpečného odpadu, BRO...)	Neplacení za odvoz		
		Rychlost reakce na specifické požadavky (např. odvézt plný kontejner)			
2.	Ostatní původci komunál. odpadu, firmy	Nízká cena a kvalitní služby	Vhazování odpadu do kontejnerů pro občany	Standardní komunikační kanály (www, obecní tisk,...)	Provádět kontrolu nebo ji vyžadovat po SO ORP, represe
3.	Velké průmyslové podniky	Minimalizovat náklady na odpadové hospodářství	Ekologické zátěže	Udržovat stálý kontakt, pravidelná vzájemná informovanost, monitoring	Provádět kontrolu nebo ji vyžadovat po SO ORP či ČIŽP, represe
		Maximalizovat opětovné využití odpadů	Porušování norem a emisních limitů		

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
4.	Chataři a chalupáři	Nízká cena a kvalitní služby	Neplacení za odvoz	Standardní komunikační kanály (www, obecní tisk, plakát. plochy...)	Kontrolovat čistotu kontejnerových stání
			Vytváření černých skládek a černých skládek bioodpadu	Pokračování v informačním toku v obecních tiskovinách a na www stránkách	Kontrolovat potenciálně riziková místa s ohledem na vznik černých skládek – fotopasti, represe
5.	Turisté, návštěvníci kulturních, sportovních akcí...	Logické rozmístění odpadkových košů (četnost košů a současně nenarušování atraktivních míst)	Nepořádek, vandalismus	Informační tabulky, odpadkové koše v mapkách a pláncích areálů	Provéřit dostupnost odpadkových košů a umístění kontejnerů u památek
6.	Představitelé obcí SO ORP	Uspokojit požadavky občanů	Nedostatek finančních prostředků	Jednání mezi obcemi	Meziobecní spolupráce, výměna zkušeností mezi obcemi
		Optimalizovat výdaje na provoz a investice	Neuspokojení potřeb obyvatel – dostupnost kontejnerů, sběr. dvorů a míst		
			Pokuty za nedodržování zákona		
7.	Ekologické neziskové organizace	Ochrana ŽP – omezování skládkování, podpora třídění odpadů, snižování produkce odpadů, odstraňování černých skládek	Přemrštěné protesty, nereálné požadavky (finance, zákonné možnosti obcí aj.)	Standardní způsoby komunikace – letáky, internet	Využití těchto subjektů v rámci ekologické výchovy dětí, mládeže a obyvatel
		Ekologická výchova na školách			Spolupráce s nimi při pořádání ekolog. aktivit
8.	Školy	Pomoc ve věci recyklace, motivaci k recyklaci	Nedodržování zákona	Standardní způsoby komunikace, pravidelná setkání s řediteli, propag. letáky, internet	Pravidelná setkání s řediteli

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
		Ekologická výchova na školách		Pravidelné schůzky ředitelů škol se zástupci obcí	zprostředkovat kontakt s ekologicko-výchovnými organizacemi
9.	Majitelé zařízení pro nakládání s odpady	Maximalizace zisku	Nedodržování zákona	Udržovat stálý kontakt, pravidelná vzájemná informovanost	Provedení studie optimalizace nakládání s odpady
		Naplnit kapacitu zařízení	Znečišťování prostředí u zastar. technologií		Provádět kontrolu nebo ji vyžadovat po SO ORP či ČIŽP
10.	Svozové společnosti	Maximalizace zisku	Nedodržování smlouvy	Udržovat stálý kontakt, pravidelná vzájemná informovanost	Provedení studie optimalizace nakládání s odpady
		Získání nové zakázky, rozšíření oblasti zájmu	Nezodpovědný přístup zaměstnanců		Provádět kontrolu
		Využít maximálně kapacitu	Nedodržování zákona		
11.	Média	Zajímavý článek – senzace	Negativní tvář obce	Spolupráce obce s médii	Komunikace
			Medializace negat. dopadů, nepřesné informace bez odborných znalostí a úplné znalosti problematiky		

Analýza cílových (dotčených) skupin je nedílnou součástí strategického dokumentu. Slouží k definování jednotlivých cílových skupin a zjištění jejich předpokládaných očekávání a k definování rizik spojených s těmito skupinami a s jejich očekáváním. Významným výstupem je nalezení vhodného způsobu komunikace a nalezení případných opatření k minimalizaci rizik při zapojení těchto cílových skupin.

Analýzu cílových skupin výrazně ovlivňuje rozmístění jednotlivých zařízení působících v oblasti odpadového hospodářství a zájmy obcí a měst v regionu. Na území správního obvodu se s výjimkou spalovny nebezpečných odpadů v Jablonci nad Nisou nenachází žádné významnější zařízení na využití nebo na odstranění odpadu a současně se o výstavbě žádného neuvažuje. Z pohledu odpadového hospodářství je v regionu nedostatečně řešena problematika biologicky rozložitelného odpadu. Akciová společnost Marius Pedersen připravuje projekt kompostárny v Košťálově, což by se pozitivně odrazilo na situaci v regionu. Od října roku 2010 působí v Jablonci nad Nisou Centrum ekologické

výchovy. Provozuje jej společnost Jablonecké kulturní a informační centrum ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy Český ráj za podpory statutárního města Jablonec nad Nisou. V oblasti ekologické výchovy dětí i ostatních obyvatel pomáhá obcím a městům pozitivně působit i mnoho neziskových organizací.

B Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P.D		
Finanční riziko					
Nedostatek financí na zajištění provozu systému odpadového hospodářství	2	5	10	Optimalizace systému svozu, změny v systému plateb	Obec
Mimořádné výdaje – odstraňování černých skládek, ...	3	2	6	Medializace sběrných dvorů i míst, sankce, pokuty	Obec
Neplacení obyvateli města a dalšími za svoz odpadu	4	2	8	Změna systému výběru plateb	Obec
Organizační riziko					
Nevyhovující rozmístění zařízení odpadového hospodářství	3	3	9	Meziobecní spolupráce, komunikace se svozovou firmou	Obce regionu
Nezájem obyvatel	2	3	6	Medializace, komunikace	Obec
Nezájem firem a průmyslových subjektů	3	3	9	Komunikace	Obec
Nevyhovující systém svozu odpadů	2	3	6	Změny svozové firmy, nové výběrové řízení na svozovou firmu, nová smlouva se svozovou firmou	Obec
Právní riziko					
Změny legislativy	4	3	12	Upozornění na změny, predikce	Obce regionu
Technické riziko					
Špatný technický stav zařízení pro nakládání s odpady	3	2	6	Využití dotačních prostředků	Vlastník
Věcné riziko					
Neplnění smlouvy mezi obcí a svozovou firmou	2	3	6	Kontrolní systém, změny svozové firmy, nové výběrové řízení na svozovou firmu, nová smlouva se svozovou firmou	Obec
Nesprávné odkládání odpadu (nebezpečný do komunálního)	4	3	12	Kontrolní systém	Obec
Vytváření černých skládek	3	3	9	Kontrolní systém, fotopasti, sankce	Obec
Vytváření černých skládek bioodpadu	3	2	6	Kontrolní systém	Obec

P = pravděpodobnost, D = dopad, V = významnost rizika; hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost), významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu

V souladu s legislativně daným úkolem obcí zajistit na svém území nakládání s odpady, jsou právě obce zpravidla nositeli rizik spojených s odpadovým hospodářstvím. Obce se v rámci svých možností snaží zajistit co nejlepší a současně nejlevnější svoz odpadů. Z pohledu provedené analýzy rizik představují největší hrozbu pro nakládání s odpady především neočekávané změny v právních předpisech, nesprávné nakládání s nebezpečným odpadem, nedostatek financí na zajištění provozu systému odpadového hospodářství. Výskyt zde uvedených rizik není nemožný a na druhou stranu ani jistý. Hodnocení významnosti rizik je založeno na očekávané pravděpodobnosti výskytu jednotlivých rizik a na jejich dopadu (materiálního i nemateriálního) na dosažení cílů strategie.

5.1.4. SWOT analýza oblasti odpadového hospodářství

Silné stránky:

- Celistvé (kompaktní) území SO ORP, dobrá komunikace starostů obcí
- Zavedený, funkční a stabilní systém svozu odpadů
- Spalovna nebezpečných odpadů a sběrný dvůr pro nebezpečné odpady v Jablonci nad Nisou
- Dojezdová vzdálenost zařízení na zpracování a odstraňování komunálního odpadu – koncová zařízení na zpracování a odstraňování odpadu mimo území SO ORP (spalovna v Liberci a skládka v Košťálově) jsou dobře dostupná
- Propracovaný systém třídění odpadu pro občany
- Dotřídovací linka v regionu (sběrný dvůr Překladiště Proseč)

Slabé stránky:

- Nejednotný systém odpadového hospodářství individuálně řešený v každé obci
- Nedostatečný systém zpracování biologicky rozložitelného odpadu (absence koncových zařízení) a jeho využití
- Centralizace sběrných míst a dvorů ve městech SO ORP (rozšíření možností legálního odložení odpadu pro chataře a chalupáře by snížilo pravděpodobnost vzniku černých skládek v blízkosti obcí)
- Nerostoucí podíl tříděných odpadů
- Přestože se většina vyprodukovaného komunálního odpadu odstraňuje spalováním (spalovna v Liberci), stále zůstává vysoký objem odpadu odstraněného skládkováním
- Kontaminace směsného komunálního odpadu nebezpečným odpadem (např.: baterie, zářivky)
- Nedostatečně vybavená dotřídovací linka omezující systém sběru využitelných složek komunálních odpadů na území SO ORP (plasty z domácností)

Příležitosti:

- Meziobecní spolupráce na řešení nakládání s odpady – Zpracování „Studie optimalizace odpadového hospodářství v obcích SO ORP“
- Tvorba koncepčních materiálů v rámci SO ORP, společný postup v jednotlivých problematikách
- Podpora zvyšování podílu tříděných odpadů a jeho materiálové využívání

- Podpora sběru a zpracování biologicky rozložitelného odpadu
- Osvětová činnost

Hrozby:

- Neřešení starých ekologických zátěží a černých skládek
- Nelegální nakládání s odpady
- Postoje laické veřejnosti a komentáře médií bez odborných znalostí a úplné znalosti problematiky
- Změny legislativy
- Neplnění legislativních požadavků a z toho vyplývající sankce

Systém svozu odpadů je na Jablonecku propracovaný a funkční. Jeho nedostatkem je vzhledem k rozloze území individuální řešení svozu v každé obci. Meziobecní spolupráce by v této oblasti byla vhodná především pro malé sousedící obce. Vytvoření dobrovolného svazku obcí by znamenalo významné posílení vyjednávací pozice vůči svozové firmě. Současně by svazek působil v oblasti metodické podpory a poradenství při zajištění problematiky odpadového hospodářství v obcích SO ORP. Prvním společným krokem by mělo být zpracování společné „Studie optimalizace odpadového hospodářství v SO ORP Jablonec nad Nisou“ kompetentní firmou. Vzhledem k dobrým vztahům a již probíhající spolupráci v jiných oblastech není tento druh spolupráce nereálný. Účast města Jablonce nad Nisou na meziobecní spolupráci v rámci svozu odpadu je komplikována jeho majetkovým podílem ve svozové společnosti.

Umístění spalovny a skládky mimo území SO ORP a jejich dobrá dostupnost je vzhledem k postoji obyvatel k přítomnosti těchto zařízení výhodou. Dostupnost sběrných dvorů a míst v SO ORP je naopak veřejností vyžadována. V menších obcích je absence sběrného dvora často řešena vyhlášením sběrných dnů pro jednotlivé druhy odpadu.

V SO ORP je dobře propracovaný systém třídění odpadu. Jeho nedostatkem je nedostatečná kapacita třídící linky (sběrný dvůr Překladiště Proseč). Součástí linky je lis na papír, plasty a sklo, ale není určena pro třídění všech plastů z domácností. Ty jsou přepravovány do jiného zařízení partnerské společnosti Marius Pedersen, a.s. k dotřídění. Pokles množství vytříděného odpadu nemusí nutně znamenat, že lidé méně třídí, svou roli hraje obecný trend poklesu využívání jednorázových igelitových nákupních tašek, nákupu balené pitné vody, rozvoj elektronické formy tištěných médií (letáky, noviny), ale také ekonomická situace regionu. I přes osvětovou činnost zůstává hrozbou odkládání nebezpečného a elektroodpadu do běžných nádob na SKO. S ohledem na rostoucí snahu využívat odpady jako další zdroje je podpora rozvoje systému sběru a následného zpracování odpadů nezbytná. Důležitým faktorem v této oblasti jsou i legislativní požadavky, které před obcemi stojí (povinný sběr komodit atd.). Možným řešením může být kromě osvěty i další zvyšování počtu kontejnerových stání.

S ohledem na snahu zvyšování využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů se ve správním obvodu a jeho okolí projevuje nedostatečná kapacita zařízení pro biologicky rozložitelný odpad. Jedním z možných řešení je rozšíření spektra barevných kontejnerů na separovaný odpad o hnědé kontejnery určené výhradně pro bioodpad či umožnění občanům odevzdat na sběrný dvůr bezplatně jakékoli množství bioodpadu (tato varianta je ovlivněna je za současných podmínek realizovatelná pouze pro obyvatele města Jablonec nad Nisou). Další možností zpracování bioodpadu

může být komunitní kompostování – systém sběru a shromažďování rostlinných zbytků z údržby zeleně a zahrad na území obce, jejich úprava a následné zpracování na zelený kompost, které však napomáhá individualizaci řešení odpadového hospodářství jednotlivých obcí.

Nedílnou součástí odpadového hospodářství je neustálé zvyšování ekologické gramotnosti obyvatel a ekonomických subjektů působících v regionu. Informovanost je však vždy limitována ochotou informace přijímat – číst místní tisk, webové stránky obcí i plakátovací plochy. Je tak důležité pokračovat ve zvyšování povědomí o možnostech sběru a třídění odpadů, o pozitivním významu třídění a o způsobech zpracování a odstraňování odpadů.

5.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Zajištění odstraňování a zpracování odpadů je úkolem obcí. Ty se v rámci svých možností snaží zajistit co nejlepší a nejlevnější svoz odpadů a další služby např.: sběrné kontejnery na tříděný odpad, svoz nebezpečného odpadu, úklid veřejných prostranství, obsluhu veřejných odpadkových košů a problematiku černých skládek. Pro deset z jedenácti obcí SO ORP jsou jedním z největších problémů odpadového hospodářství obcí černé skládky. Často zmiňovaným problémem jsou ale i staré ekologické zátěže, vysoké ceny za svoz odpadů a nedostatečná informovanost občanů, která je však limitována ochotou obyvatel číst místní tisk či www stránky obcí.

Deset z jedenácti obcí SO ORP má smlouvu o zajištění svozu odpadů se SKS, s.r.o., pro obec Nová Ves nad Nisou zajišťuje svoz odpadů .A.S.A. Liberec s.r.o. V regionu fungují čtyři rozdílné způsoby úhrady za svoz odpadů:

- místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a odstraňování komunálních odpadů – Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Rychnov u Jablonce nad Nisou,
- poplatek za produkci KO – Bedřichov, Janov nad Nisou, Maršovice, Pulečný a Rádlo (poplatek stanovený podle frekvence svozu a velikosti sběrné nádoby),
- smluvní forma úhrady svozu odpadů v obci – Jablonec n. N. a Nová Ves n. N. (výše úhrady závislá na četnosti svozu a objemu popelnice),
- svoz odpadů zajištěn individuálním způsobem – Dalešice.

Náklady na odpadové hospodářství v sobě zohledňuje nejen cenu za službu odvozu SKO, ale veškeré náklady na odpadové hospodářství v obci – kontejnery na tříděný odpad a jejich svoz, koše na odpadky v obci, koše na psí exkrementy apod. Významnou motivační příjmovou složkou rozpočtu obcí jsou příspěvky poskytované prostřednictvím systému EKO-KOM (celorepublikový systém třídění, recyklace a využití obalového odpadu) a zpětného odběru elektrozařízení. Faktorem ovlivňujícím cenu svozu pro obyvatele jsou možnosti měst a obcí podílet se z vlastních rozpočtů na odpadovém hospodářství.

Všechny obce SO ORP na odpadové hospodářství ze svého rozpočtu doplácí. V souhrnu obce doplácely na odpadové hospodářství v roce 2010 8,2 mil Kč, v roce 2011 7,0 mil Kč a v roce 2012 8,3 mil. Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele v roce 2013 nejméně doplácela obec Dalešice a nejvíce Rychnov u Jablonce nad Nisou.

System svozu odpadů je na Jablonecku propracovaný a funkční. Jeho významným nedostatkem je vzhledem k rozloze území individuální řešení svozu v každé obci. Meziobecní spolupráce by v této oblasti byla vhodná především pro malé sousedící obce. Vzhledem k dobrým vztahům a již probíhající spolupráci v jiných oblastech není tento druh spolupráce nereálný. Účast města Jablonce nad Nisou na meziobecní spolupráci v rámci svozu odpadu je komplikována majetkovým podílem města ve svozové společnosti (SKS, s. r. o.).

V SO ORP je dobře propracovaný systém třídění odpadu. Změny v množství vyříděného odpadu ovlivňuje pokles využívání jednorázových igelitových nákupních tašek, nákupu balené pitné vody a rozvoj elektronické formy tištěných médií (letáky, noviny), ale také ekonomická situace regionu. I přes osvětu zůstává hrozbou odkládání nebezpečného a elektroodpadu do běžných nádob na SKO.

Zařízení pro nakládání s odpady

S ohledem na velikost správního obvodu se síť sběrných dvorů, míst a výkupen zdá být dostatečná. Obyvatelstvo se však stále tato zařízení učí používat. V menších obcích je jejich absence řešena vyhlášením sběrových dnů. Sběrové dny a sběrná místa mohou působit jako prevence vzniku černých skládek. Umístění spalovny a skládky mimo území SO ORP a jejich dobrá dostupnost je vzhledem k postoji obyvatel k přítomnosti těchto zařízení výhodou. Nedostatkem je však nedostatečná kapacita třídící linky (sběrný dvůr Překladiště Proseč). Součástí linky je lis na papír, plasty a sklo, ale podle některých dostupných informací není určena pro třídění všech plastů z domácností.

S ohledem na snahu o zvyšování využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů se ve správním obvodu projevuje nedostatečná kapacita zařízení pro biologicky rozložitelný odpad a jeho využití. Jedním z možných řešení je rozšíření spektra barevných kontejnerů na separovaný odpad o hnědé kontejnery určené výhradně pro bioodpad. Další možností zpracování bioodpadu je komunitní kompostování, které však napomáhá individualizaci řešení odpadového hospodářství jednotlivých obcí, nebo vytvoření sítě komunitních kompostáren, které budou spádově určeny i pro zpracování bioodpadu z okolních obcí.

Produkce odpadů

Celková produkce odpadů v SO ORP Jablonce nad Nisou (včetně odpadů z podnikatelské sféry) se dlouhodobě snižuje, v posledních letech (2010–2012) se však tento pokles zastavil. Pokles objemu nebezpečných odpadů byl v porovnání s většinovým ostatním odpadem zřetelnější. Jednoznačně nejvýznamnějšími skupinami odpadů jsou komunální odpady a stavební a demoliční odpady. Velká část dalších nejčastěji zastoupených kategorií odpadů souvisí se zaměřením velkého množství ekonomických subjektů v regionu na sklářský a bižuterní průmysl a průmysl související s výrobou dopravních prostředků (automotive).

Množství vyprodukovaných komunálních odpadů v regionu a zvláště pak směsných komunálních odpadů dlouhodobě klesá. V posledních letech však obdobně jako u celkové produkce odpadů došlo k zastavení poklesu a meziročně v posledních dvou hodnocených letech (2011–2012) dokonce k nárůstu produkce těchto složek odpadů. Množství vyprodukovaného separovaného odpadu v regionu spíše kolísá. V souvislosti se změnami v produkci směsného komunálního odpadu množství vyříděného odpadu spíše stagnuje. Ve srovnání s produkcí SKO vykazuje spíše opačný trend vývoje,

v posledních dvou sledovaných letech se jeho objem meziročně snížil. Množství vyprodukovaných biologicky rozložitelných odpadů v posledních letech spíše kolísá.

Nakládání s odpady

Koncovými zařízeními pro odstraňování odpadu vytvořeného na území SO ORP jsou zpravidla spalovna odpadů Termizo a.s. v Liberci a skládka odpadů v Košťálově. Separovaný odpad putuje přímo do firem zaměřených na další zpracování odpadů (papíren, skláren, atd.) nebo do třídíren odpadů.

Na území správního obvodu bylo v roce 2012 materiálově využito 4 245 tun odpadu (z toho 3 236 tun komunálního odpadu). Materiálové využití zpravidla prostřednictvím třídící linky v Proseči nad Nisou (SKS, s.r.o.) se týká především kovů, ale i dalších tradičně tříděných komodit. Množství materiálově využitých tříděných odpadů s ohledem na absenci firem zaměřených na jejich konečné zpracování v regionu klesá.

Ve stejném roce bylo odstraněno spalováním 1 559 tun odpadu (z toho 189 tun KO). Množství spalovaného odpadu na Jablonecku se dlouhodobě zvyšuje. Spalovna nebezpečných odpadů v Jablonci nad Nisou je dobře fungujícím zařízením na odstraňování nebezpečného odpadu s výrazným nadregionálním přesahem.

5.2 Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství

5.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Odpadové hospodářství“, na jejímž základě byly připraveny nástiny opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech v oblasti odpadového hospodářství.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina oblasti odpadového hospodářství se skládá z členů realizačního týmu, vedoucí oddělení správy veřejné zeleně Magistrátu města Jablonec nad Nisou a zástupce společnosti EKO-KOM, a. s. Názory a praktické zkušenosti odborníků ve fokusní skupině se ukazují jako klíčové pro upřesnění výstupů z analytické části dokumentu. Odborné pohledy obohatily výstup z analýzy a diskuze i nadále pokračuje.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

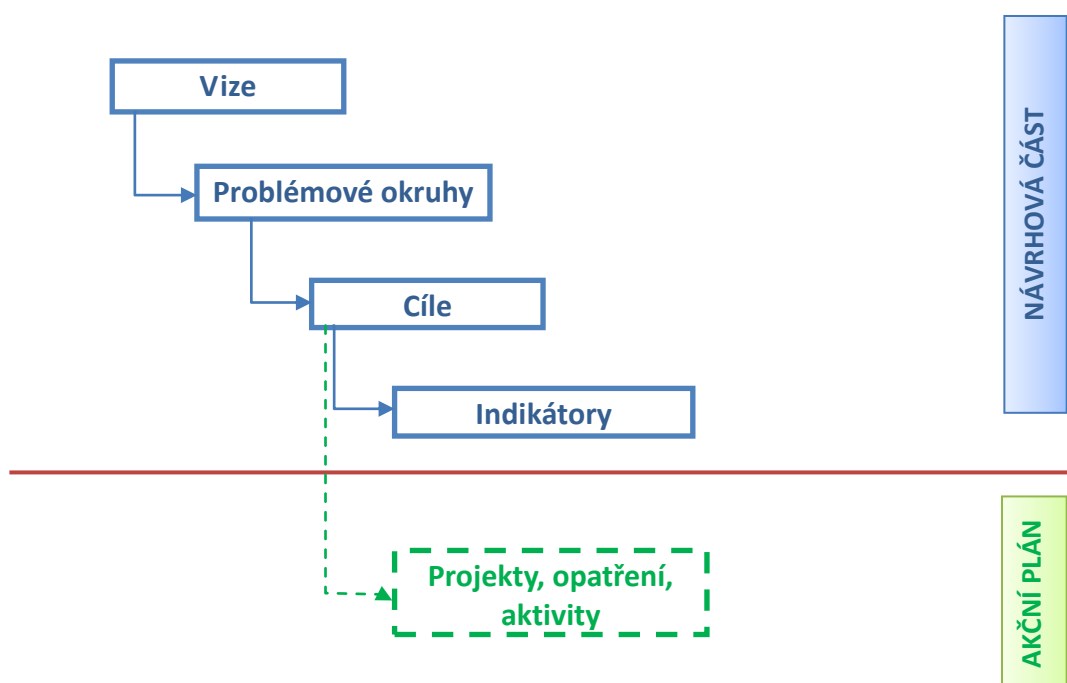
Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území SO ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v SO ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Odpadové hospodářství“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
Odpadové hospodářství	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nejednotné nakládání s odpady	Zavést společný systém nakládání s odpady
		Cíl 1.2
		Zpracovat společnou koncepci odpadového hospodářství SO ORP
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Reakce na změny legislativy v oblasti odpadového hospodářství	Zvýšit informovanost starostů obcí o legislativních změnách v oblasti odpadového hospodářství a iniciovat spolupráci obcí při zavádění těchto změn
		Cíl 2.2
		Popularizovat změny v nakládání s odpady v rámci celého systému odpadového hospodářství
	Problémová oblast 3	Cíl 3.1
Černé skládky	Snížit počet černých skládek	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

5.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Členové realizačního týmu projektu na území SO ORP Jablonec nad Nisou zformulovali v průběhu srpna roku 2014 prvotní verzi vize SO ORP. Předložený návrh vize byl s drobnými stylistickými opravami přijat všemi zainteresovanými osobami – starosty dotčených obcí, členy fokusních skupin pro všechna zpracovávaná témata i dalšími oslovenými odborníky či další veřejností. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020:

*„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, **obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami**, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“*

V oblasti odpadového hospodářství byly v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou vydefinovány dva stěžejní problémové okruhy:

- nejednotné nakládání s odpady,
- reakce na změny legislativy v oblasti odpadového hospodářství,
- černé skládky.

Odpadové hospodářství je jednou z klíčových oblastí ochrany životního prostředí. Zajištění odstraňování a zpracování odpadů je významným úkolem obcí. Pro deset z jedenácti obcí správního obvodu je problematika černých skládek jedním z největších problémů odpadového hospodářství obcí. Často zmiňovanými problémy jsou i staré ekologické zátěže, vysoké ceny za svoz odpadů a špatná informovanost občanů. Ta je však limitována ochotou obyvatel číst místní tisk, webové stránky obcí i plakátovací plochy.

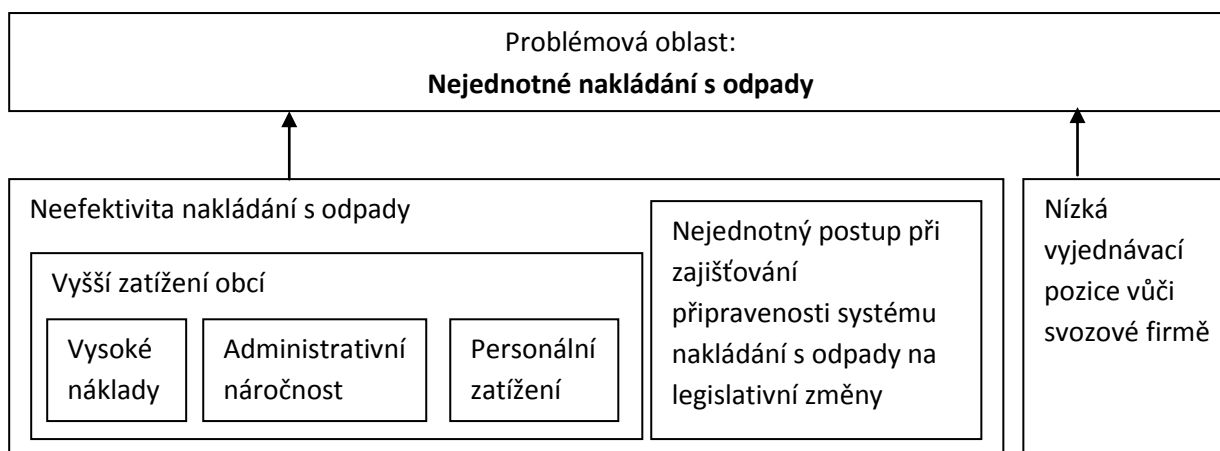
A Problémová oblast 1: Nejednotné nakládání s odpady

V obcích správního obvodu je dlouhodobě zavedený, funkční a stabilní systém svozu odpadů. Každá obec má vlastní smlouvu se svozovou firmou a vlastní systém vybírání poplatků a úhrad od svých obyvatel.

Vzhledem k velikosti a struktuře regionu je individuální řešení svozu v každé obci nedostatkem. Vhodným řešením by, především pro malé sousedící obce, byla užší meziobecní spolupráce v této oblasti. Vytvoření dobrovolného svazku obcí by znamenalo posílení vyjednávací pozice vůči svozové firmě, alespoň částečné sjednocení a zefektivnění systému odpadového hospodářství obcí regionu a v neposlední řadě jeho zlevnění. Dalším přínosem by byl společný postup při zajišťování připravenosti systému nakládání s odpady na legislativní změny. Tato problematika byla pro svoji závažnost definována jako samostatný problémový okruh.

Vzhledem k dobrým vztahům a již probíhající spolupráci v jiných oblastech není tento druh spolupráce nereálný. Účast města Jablonce nad Nisou na meziobecní spolupráci v rámci svozu odpadu je ovlivněna jeho majetkovým podílem ve svozové společnosti.

Neřešením nejednotnosti odpadového hospodářství v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou je zachování stávajícího stavu, kdy je nakládání s odpady plně v kompetenci jednotlivých obcí. Stávající stav však v porovnání s variantou společného postupu znamená nižší efektivitu vynaložených prostředků.

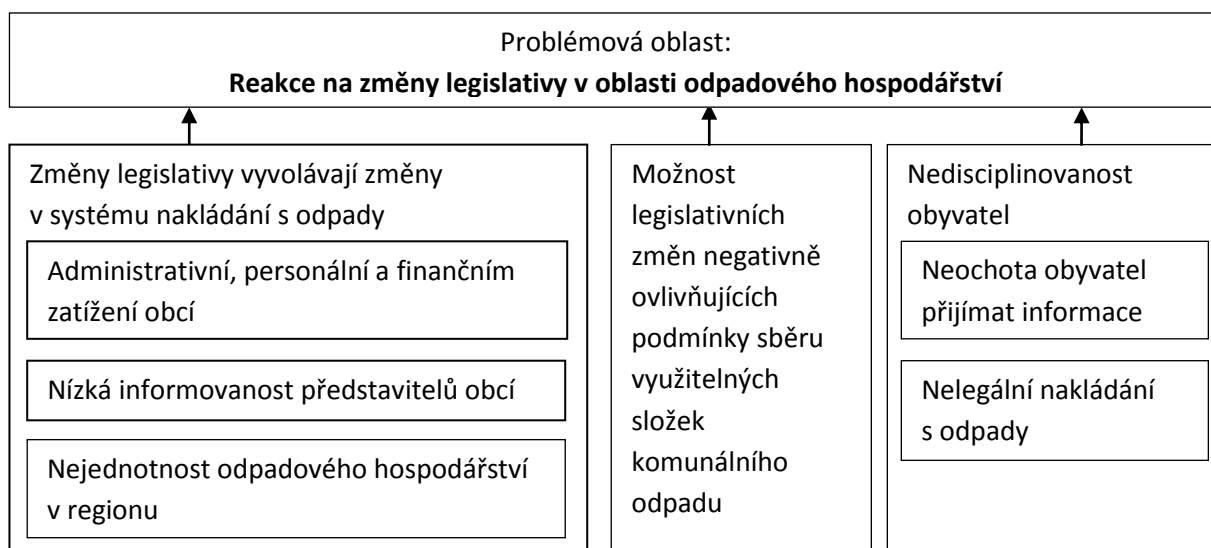

B Problémová oblast 2: Reakce na změny legislativy v oblasti odpadové legislativy

V červenci letošního roku byl přijat zákon č. 184/2014, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, v září pak byla vydána vyhláška 200/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi. Poslední novela zákona o odpadech vyšla v září roku 2014 (zákon č. 229/2014 Sb.). Novela přináší nejvýraznější změny v oblastech nakládání s biologicky rozložitelným odpadem, v shromažďování kovů a ukončení skládkování energeticky využitelného odpadu.

Legislativní změny v oblasti odpadového hospodářství jsou poměrně časté, obce na ně musí rychle reagovat a přizpůsobovat systém nakládání s odpady v obci platné legislativě. Změny v legislativě mají vliv na zavedené systémy odpadového hospodářství obcí. Jsou spojeny s administrativním, personálním a především finančním zatížením obcí.

Legislativní změny se v současnosti nejčastěji týkají třídění odpadů, včetně biologicky rozložitelných odpadů, ale také administrativních činností spojených s nakládáním s odpady. V SO ORP Jablonec nad Nisou množství vyprodukovaného separovaného odpadu (včetně odpadů z podnikatelské sféry) v regionu kolísá. V souvislosti s dlouhodobým poklesem celkového objemu směsného komunálního odpadu množství vyříděného odpadu spíše stagnuje. V regionu je zaveden relativně propracovaný systém třídění odpadu, jehož slabou stránkou je však, podle názorů odborníků zastoupených ve fokusní skupině, nedostatečná kapacita třídící linky, která není vybavena pro třídění všech plastů z domácností. Proto je jejich sběr v regionu omezen. Množství vyprodukovaných biologicky rozložitelných odpadů v regionu taktéž spíše kolísá.

Nedílnou součástí změn v odpadovém hospodářství je nezbytnost zajištění dostatečné informovanosti. A to jednak informovanosti obyvatel a ekonomických subjektů působících v regionu a jednak samotných obcí. Informovanost obyvatel je limitována jejich ochotou číst místní tisk, webové stránky obcí i plakátovací plochy. Informovanost obcí se pak týká především právě výše zmíněných legislativních změn. Hlavním a někdy jediným zdrojem informací o zákonných změnách jsou velmi často svozové firmy.

Příčinou vymezení problémového okruhu jsou právě časté změny v odpadové legislativě. Povinností obcí je zajištění nakládání s odpady v souladu s platnou legislativou. Vhodným řešením by byl

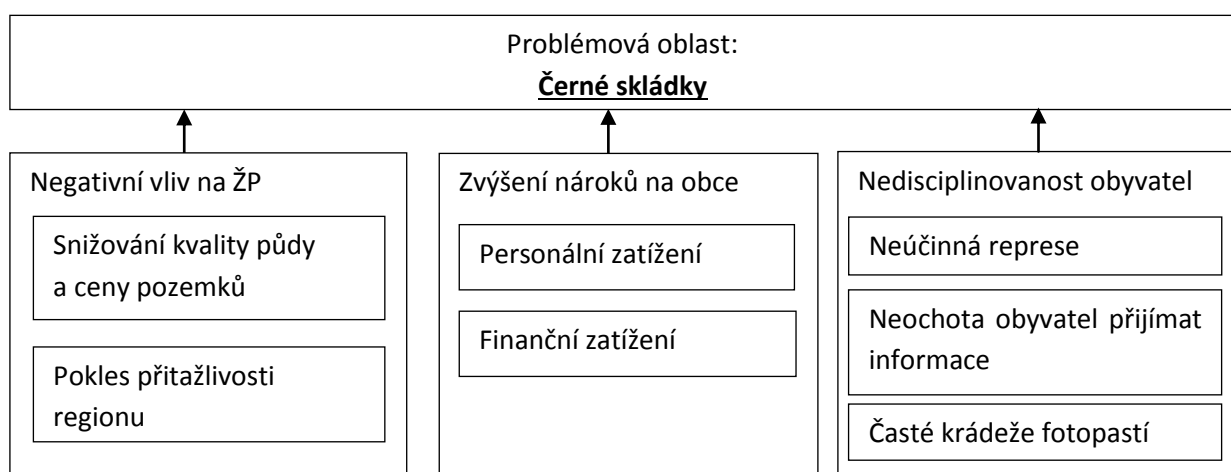
koordinovaný postup při zavádění změn. Tato skutečnost propojuje tento problémový okruh s problémovým okruhem „nejednotné nakládání s odpady“.

Důsledkem neřešení problematiky nakládání s odpady a legislativních změn v oblasti odpadového hospodářství je především porušení zákonné povinnosti obcí, které dále může vyvolat sankce ze strany orgánů státní správy.

C Problémová oblast 3: Černé skládky

Jednou z forem nelegálního nakládání s odpady jsou černé skládky. S černými skládkami bojují všechny obce správního obvodu, jsou nechtěnou součástí odpadového hospodářství a pro deset z jedenácti obcí ORP jedním z jeho největších problémů.

V Jablonci nad Nisou se černé skládky nejčastěji vyskytují kolem popelnic a kontejnerů. V boji proti černým skládkám městu pomáhají fotopasti i městská policie. V okolních obcích se skládky objevují v okrajových částech obcí, v přilehlých lesích nebo u hlavních tahů silnic. Příkladem je silnice spojující Lučany nad Nisou a Novou Ves nad Nisou. Vlastníkem pozemků, na kterém černé skládky vznikají, je zpravidla obec nebo stát. Specifickým typem černých skládek jsou skládky bioodpadu. Vyskytují se nejčastěji v blízkosti rodinných domů a obsahují především odpad ze zahrad – posekanou trávu, listí, ořezané větve, zeminu apod. Černé skládky jsou významnou problematikou odpadového hospodářství a jejich likvidace je značným zásahem do finančních rozpočtů obcí.

Příčinou vzniku černých skládek je především nedisciplinovanost a mnohdy i lenost obyvatel a návštěvníků regionu. Významnou roli zde hraje ochota přijímat a hledat informace a váha autorit. Hrozící sankce a restrikce nejsou pro mnohé občany bohužel dostatečnou motivací.

Boj s problematikou černých skládek potřebuje systémová řešení. Nezbytné jsou jak odstraňování stávajících skládek a následná rekultivace postiženého území, tak prevence a represe. V některých případech je represe nejsrozumitelnějším preventivním opatřením. Jedním z možných kroků je společný postup obcí regionu.

Neřešení problematiky černých skládek má významný vliv na životní prostředí. Černé skládky se postupně stávají ekologickými zátěžemi pro region, způsobují snižování kvality půdy a pokles

přitažlivosti regionu. S tím souvisí nižší ceny pozemků. Absence působení v této oblasti by přinesla obcím především zatížení v podobě pokut a sankcí od orgánů státní správy.

5.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémová oblast 1	Nejednotné nakládání s odpady
Cíl 1.1	Zavést společný systém nakládání s odpady
Popis cíle	<p>Odpadové hospodářství obcí SO ORP Jablonec nad Nisou je v současné době postaveno na individuálních smlouvách jednotlivých obcí se svozovými firmami a na individuálním systému nakládání s odpady v každé obci. Vzhledem k velikosti a struktuře regionu je individuální řešení svozu v každé obci nedostatkem.</p> <p>Vhodným řešením by, především pro malé sousedící obce, byla užší meziobecní spolupráce v této oblasti. Vytvoření dobrovolného svazku obcí by znamenalo posílení vyjednávací pozice vůči svozové firmě, možnost sjednocení a zefektivnění systému odpadového hospodářství obcí regionu a v neposlední řadě jeho zlevnění. Účast města Jablonce nad Nisou na meziobecní spolupráci v rámci svozu odpadu je ovlivněna jeho majetkovým podílem ve svozové společnosti.</p>
Hlavní opatření	<p>Vytvoření dobrovolného svazku obcí za účelem společného odpadového hospodářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpracování návrhu stanov DSO • společná shoda na náplni činnosti a podmínkách fungování DSO • svolání ustavující valné hromady <p>Zavedení společného svozu odpadů</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpracování právního a ekonomického rozboru stávajících smluv se svozovými firmami, včetně reálné možnosti jejich ukončení • zpracování možností řešení svozu v souladu s platnou legislativou • nastavení harmonogramu ukončování stávajících smluv • zpracování návrhu společné smlouvy • příprava a realizace výběrového řízení na společnou svozovou firmu
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> - vznik nového nebo aktivizace činnosti stávajícího DSO v oblasti odpadového hospodářství - vývoj celkových nákladů na odpadové hospodářství obcí SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich výši v roce 2013
Správce cíle	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Problémová oblast 1	Nejednotné nakládání s odpady
Cíl 1.2	Zpracovat společnou koncepci odpadového hospodářství SO ORP
Popis cíle	<p>Zavedení společného systému nakládání s odpady v obcích SO ORP úzce souvisí s vytvořením společné koncepce odpadového hospodářství v regionu. Prvním krokem je z tohoto pohledu stanovení jednotných podmínek nakládání s odpady. Jejich vytvoření by bezesporu mělo být provázáno zachováním samosprávných kompetencí obcí.</p> <p>Významným pomocníkem při utváření společné koncepce by mohlo být</p>

	zpracování Studie optimalizace odpadového hospodářství v SO ORP.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • zpracování společné koncepce odpadového hospodářství obcí SO ORP Jablonec nad Nisou – stanovení jednotných podmínek nakládání s odpady v celém regionu při zachování samosprávných kompetencí obcí • pravidelná jednání zástupců obcí sdružených v DSO • zpracování Studie optimalizace nakládání s odpady pro SO ORP
Název indikátorů k hodnocení cíle	- zpracování společné koncepce odpadového hospodářství v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Problémová oblast 2	Reakce na změny legislativy v oblasti odpadového hospodářství
Cíl 2.1	<i>Zvýšit informovanost starostů obcí o legislativních změnách v oblasti odpadového hospodářství a iniciovat spolupráci obcí při zavádění těchto změn</i>
Popis cíle	<p>V oblasti odpadového hospodářství dochází relativně často k legislativním změnám, na které musí obce pružně a rychle reagovat a přizpůsobovat systém nakládání s odpady v obci platné legislativě. Změny legislativy mají vliv na zavedené systémy odpadového hospodářství obcí a jsou zpravidla spojeny s administrativním, personálním a finančním zatížením obcí. Poslední změna v odpadové legislativě proběhla v září roku 2014 přijetím novely zákona o odpadech č. 229/2014 Sb.</p> <p>Stanovený cíl v sobě obsahuje jednak sdílení informací o změnách v odpadovém hospodářství především mezi starosty obcí SO ORP a jednak iniciaci spolupráce obcí v této oblasti. Nedílným předpokladem k naplnění tohoto cíle je aktivní spolupráce obcí regionu s oddělením ovzduší a odpadů Krajského úřadu Libereckého kraje a posilování kvalifikačních předpokladů, a to jak zvyšováním odbornosti jednotlivých odpovědných pracovníků dotčených obcí, tak v rámci nově vzniklého DSO (viz cíl 1.1) vytvořením pracovní pozice koordinátora zajišťujícího nakládání s odpady v celém DSO respektive SO ORP. Vytvoření pracovní pozice koordinátora pro nakládání s odpady v celém DSO respektive SO ORP je významným faktorem pro iniciaci spolupráce obcí v oblasti odpadového hospodářství.</p> <p>Spolupráce obcí regionu v oblasti odpadového hospodářství významně přispěje k usnadnění přizpůsobování systému nakládání s odpady legislativním požadavkům s ohledem na rozmístění stávajících zařízení pro nakládání s odpady, ekonomiku a ekologičnost celého procesu.</p>
Hlavní opatření	<p>Sdílení informací o změnách v odpadovém hospodářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • sdílení informací se starosty obcí SO ORP <p>Aktivní spolupráce s KÚLK v oblasti odpadového hospodářství</p> <p>Posílení kvalifikačních předpokladů</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšování odbornosti odpovědných pracovníků v jednotlivých obcích <p>Vytvoření pracovní pozice v rámci DSO – koordinátor v oblasti odpadového hospodářství pro SO ORP</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	- vytvoření pozice koordinátora pro nakládání s odpady
Správce cíle	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Problémová oblast 2	Reakce na změny legislativy v oblasti odpadového hospodářství
Cíl 2.2	Popularizovat změny v nakládání s odpady v rámci celého systému odpadového hospodářství
Popis cíle	<p>Nedílnou součástí změn v odpadovém hospodářství je nezbytnost zajištění dostatečné informovanosti. A to jednak obyvatel a ekonomických subjektů působících v regionu a jednak samotných obcí. Informovanost obcí z pohledu legislativních změn v sobě zahrnuje cíl 2.1.</p> <p>Zvyšování povědomí obyvatel v oblasti nakládání s odpady je významným prvkem odpadového hospodářství. Zavádění jakýchkoli změn je bez jejich popularizace nemyslitelné. Informovanost je však vždy limitována ochotou informace přijímat – číst místní tisk, webové stránky obcí i plakátovací plochy. Je tak důležité pokračovat ve zvyšování povědomí o možnostech sběru a třídění odpadů, o pozitivním významu třídění a o způsobech zpracování a odstraňování odpadů.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • osvěta na webu měst a obcí a v obecních tiskovinách • využití sociálních sítí • ekologická výchova hrou a atraktivní formou (soutěže, počítačové hry, motivační systém na školách – kdo nasbírá víc víček, vyhraje kolo) • pořádání propagačních akcí, aktivní propagace odpadového hospodářství na obecních akcích (jarmarky)
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet propagačních akcí v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Problémová oblast 3	Černé skládky
Cíl 3.1	Snížit počet černých skládek
Popis cíle	<p>S černými skládkami bojují všechny obce správního obvodu, jsou nechtěnou součástí odpadového hospodářství a pro deset z jedenácti obcí ORP jedním z jeho největších problémů. Boj s problematikou černých skládek potřebuje systémová řešení.</p> <p>Nezbytné jsou jak odstraňování stávajících skládek a následná rekultivace postiženého území, tak prevence a represe. V některých případech je represe nejsrozumitelnějším preventivním opatřením. Jedním z možných kroků je společný postup obcí regionu.</p>
Hlavní opatření	<p>Represe a prevence</p> <ul style="list-style-type: none"> • fotopasti, kamerový systém, městská policie, spolupráce občanů • sankce, tresty • osvěta • rozšíření provozních hodin sběrných dvorů, míst a výkupen odpadů, rozšíření možnosti odložit odpad bezplatně <p>Odstraňování</p> <ul style="list-style-type: none"> • odstraňování stávajících (rekultivace) • získávání finančních zdrojů
Název indikátorů k hodnocení cíle	- změna počtu vzniklých černých skládek na obecních pozemcích v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu v roce 2013
Správce cíle	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Metodika a výpočet	Ověření zakládajících listin DSO
Zdroj čerpání dat	Zápis z ustavující valné hromady (zakládající listiny)

Cíl 1.1	Zavést společný systém nakládání s odpady		
Číslo indikátoru výstupu	1.1.2		
Název indikátoru výstupu	Vývoj celkových nákladů na odpadové hospodářství obcí SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich výši v roce 2013		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou		
Roky	2013	2017	2020
Plán		-2,5	-5,0
Skutečnost	0		
Popis měřítka	<p>Snížení nákladů na odpadové hospodářství je jedním z předpokládaných přínosů společného systému nakládání s odpady v obcích SO ORP. Celkové náklady za odpadové hospodářství obcí při zohlednění příjmů z kolektivních systémů velmi výstižně charakterizují finanční náročnost této činnosti. Při hodnocení úrovně ukazatele, je třeba zohlednit význam dalších faktorů ovlivňujících výši nákladů, např.: cena pohonných hmot.</p>		
Metodika a výpočet	<p>Procentuální rozdíl celkových nákladů na odpadové hospodářství obce za celé území SO ORP v dotčeném roce a v roce 2013 (celkové náklady ve sledovaném roce / náklady v roce 2013 * 100).</p> <p>Celkové náklady na odpadové hospodářství v sobě zohledňují:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sběr využitelných odpadů (tříděný sběr) - oddělený sběr biologických odpadů - oddělený sběr nebezpečných odpadů - oddělený sběr objemných odpadů - směsný komunální odpad - platby jiným obcím za využití sběrného dvora - odpady vzniklé z údržby zeleně obce - koše na veřejných prostranstvích – úklid a vysypávání - úklid veřejných prostranství - černé skládky <p>a současně jsou v nich zohledněny příjmy z kolektivních systémů (motivační příspěvky do firmy EKO-KOM, platby za zpětný odběr elektrozařízení apod.</p> <p>V roce 2013 činily celkové náklady obcí SO ORP na odpadové hospodářství podle informací, které obce poskytly firmě EKO-KOM a.s. v dotazníku o nakládání s komunálním odpadem v obci téměř 44 mil. Kč. Po zohlednění příjmů od kolektivních systémů do rozpočtů obcí dosáhly celkové náklady obcí správního obvodu Jablonec nad Nisou 39,5 mil Kč.</p>		
Zdroj čerpání dat	Dotazník EKO-KOM, a.s. o nakládání s komunálním odpadem v obci, se zaměřením na tříděný sběr a informace od obcí SO ORP o jejich příjmech z kolektivních systémů		

Problémová oblast 3	Černé skládky		
Cíl 3.1	Snížit počet černých skládek		
Číslo indikátoru výsledku a výstupu	3.1		
Název indikátoru výsledku a výstupu	Změna počtu vzniklých černých skládek na obecních pozemcích v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu v roce 2013		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou		
Roky	2013	2017	2020
Plán		-5	-10
Skutečnost	0		
Popis měřítka	<p>Černé skládky jsou jedním z klíčových problémů odpadového hospodářství regionu. Snížení počtu vznikajících černých skládek měřené jako procentní změna jejich počtu vzhledem k počátečnímu stavu je z tohoto pohledu výstižným indikátorem.</p> <p>Počet vzniklých černých skládek je ovlivňován řadou okolností. K nejvýznamnějším patří cena za legální likvidaci odpadu, dostupnost sběrných míst, dále výše případné sankce při prokázání přestupku a postoj majoritní společnosti k tomuto chování. Sledování vývoje tohoto ukazatele je základním krokem k vyhodnocení účinnosti podnikaných opatření (preventivních i represivních).</p> <p>Údaj o počtu vzniklých černých skládek je stanovován přibližným odhadem, nezahrnuje v sobě černé skládky u kontejnerových stání. V roce 2013 bylo v SO ORP evidováno 99 vzniklých černých skládek.</p>		
Metodika a výpočet	Porovnání počtu černých skládek v SO ORP v dotčeném roce s jejich počtem v roce 2013 v %. Počet vznikajících černých skládek je přibližným odhadem reálného stavu.		
Zdroj čerpání dat	Obce SO ORP		

5.3 Pravidla pro řízení strategie

5.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Markéta Hozová, dipl. ek.
Ing. Petr Beitl – primátor statutárního města Jablonec nad Nisou
Ing. Miroslav Šikola – starosta obce Rádlo
Mgr. Daniel David – starosta obce Janov nad Nisou, předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Jiří Řešátko – předseda DSO Mikroregionu Jizerské hory

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát na to, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zavést společný systém nakládání s odpady	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
1.2	Zpracovat společnou koncepci odpadového hospodářství SO ORP	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
2.1	Zvýšit informovanost starostů obcí o legislativních změnách v oblasti odpadového hospodářství a iniciovat spolupráci obcí při zavádění těchto změn	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
2.2	Popularizovat změny v nakládání s odpady v rámci celého systému odpadového hospodářství	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
3.1	Snížit počet černých skládek	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1.1	Počet obcí SO ORP společně poptávajících služby svozové firmy	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
1.1.1	Vznik nového nebo aktivizace činnosti stávajícího DSO v oblasti odpadové hospodářství	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
1.1.2	Vývoj celkových nákladů na odpadové hospodářství obcí SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich výši v roce 2013	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
1.2.1	Zpracování společné koncepce odpadového hospodářství v SO ORP Jablonec nad Nisou	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
2.1	Počet sankcí od kontrolních orgánů obcím SO ORP Jablonec nad Nisou	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
2.1.1	Vytvoření pozice koordinátora pro nakládání s odpady	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
2.2.1	Počet propagačních akcí v SO ORP Jablonec nad Nisou	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou
3.1	Změna počtu vzniklých černých skládek na obecních pozemcích v SO ORP Jablonec nad Nisou vzhledem k jejich počtu v roce 2013	Tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 5.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.–3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1. –2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

5.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídicí skupině. Řídicí skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

5.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Harmonogram procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
Čtvrtletí	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

5.4 Závěr a postup zpracování

5.4.1. Shrnutí

V oblasti odpadového hospodářství v SO ORP Jablonec nad Nisou byly identifikovány tři problémové oblasti. První z nich je nejednotnost nakládání s odpady v regionu. Vzhledem k velikosti a struktuře správního obvodu je individuální řešení svozu v každé obci nedostatkem. Zavedení společného systému nakládání s odpady by znamenalo posílení vyjednávací pozice vůči svozové firmě, zefektivnění nakládání s odpady a v neposlední řadě jeho zlevnění. V rámci problémového okruhu byly stanoveny dva cíle – zavést společný systém nakládání s odpady a zpracovat společnou koncepci odpadového hospodářství SO ORP. Oba cíle jsou významnými kroky vedoucími k sjednocení systému nakládání s odpady. Vytvoření jednotných podmínek nakládání s odpady v celém regionu by mělo být provázáno zachováním samosprávných kompetencí obcí. Volba vhodných indikátorů pro sledování naplňování obou cílů i celého problémového okruhu byla konzultována s pracovníky oddělení správy veřejné zeleně Magistrátu města Jablonec nad Nisou.

Druhý problémový okruh se úzce dotýká častých změn odpadové legislativy. Byl formulován dodatečně na základě diskuse v rámci fokusní skupiny. Problémová oblast v sobě zahrnuje dva cíle – „Zvýšit informovanost starostů obcí o legislativních změnách v oblasti odpadového hospodářství a iniciovat spolupráci obcí při zavádění těchto změn“ a „Popularizovat změny v nakládání s odpady v rámci celého systému odpadového hospodářství“. První cíl se týká schopnosti reagovat na legislativní změny v odpadovém hospodářství. Významným opatřením z tohoto pohledu je vytvoření pracovní pozice koordinátora pro nakládání s odpady v celém DSO respektive SO ORP. Proškolený koordinátor svazku by zapojeným obcím mohl usnadnit přizpůsobování systému nakládání s odpady legislativním požadavkům s ohledem na rozmístění stávajících zařízení pro nakládání s odpady a s ohledem na ekonomiku a ekologičnost celého procesu. Jednou z velmi diskutovaných možností spolupráce je vybudování společné kompostárny na území SO ORP. Druhý cíl se týká zvyšování povědomí obyvatel v oblasti nakládání s odpady. Zavádění jakýchkoli změn je bez jejich popularizace nemyslitelné. Informovanost je však limitována ochotou informace přijímat.

Poslední, třetí problémovou oblastí jsou černé skládky. S černými skládkami bojují všechny obce správního obvodu, a pro deset z jedenácti obcí ORP jedním z jeho největších problémů. V rámci problémové oblasti byl formulován jeden cíl – snížit počet černých skládek.

Obsazení pozic správců cílů a gestorů indikátorů bylo v oblasti odpadového hospodářství složité. Téma je vnímáno jako velmi významné a definované problémové oblasti, a z nich vycházející cíle, jako stěžejní, přesto anebo právě proto bylo komplikované najít kompetentní osobu, která by se dané pozice ujala. Nakonec se správcem všech cílů a garantem indikátorů stal tajemník města Rychnov u Jablonce nad Nisou.

5.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Návrhová část strategického dokumentu byla zpracovávána v druhé polovině roku 2014. Jejím zpracování v srpnu předcházela diskuse spojená s formulací vize. Vize správního obvodu obce

s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020. Je společná pro všechna zpracovávaná témata.

K projednávání dílčích prvků strategie v rámci jejího postupného vypracování byly ustaveny fokusní skupiny. Fokusní skupinu pro oblast odpadového hospodářství vedle členů realizačního týmu tvořili: vedoucí oddělení správy veřejné zeleně Magistrátu města Jablonec nad Nisou a zástupce společnosti EKO-KOM, a. s.

V září 2014 byly na základě výstupů z předcházející analytické části, aktivní spolupráce v rámci fokusní skupiny a z jednání kolem formulace vize definovány problémové oblasti. Přípomínky vycházející z praktických zkušeností odborníků zastoupených ve fokusní skupině byly přínosné a v průběhu zpracování návrhové části klíčové.

V dalším kroku byly v říjnu roku 2014 definovány cíle vedoucí k řešení identifikovaných problémových okruhů. Cíle byly formulovány v souladu s tzv. pravidlem SMART, které připomíná klíčové charakteristiky správné formulace cíle – specifická, měřitelná, ambicióznost, realističnost a orientaci na termín. Návrhy cílů byly průběžně konzultovány v rámci fokusní skupiny a současně se starosty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

V listopadu pak realizační tým přikročil k vytipování vhodných indikátorů. Indikátory jsou nezbytným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Indikátory byly vybírány s ohledem na jejich dostupnost. V rámci návrhové části byly vytipovány jednak indikátory výstupu, které vypovídají o realizaci či splnění daného cíle, a jednak indikátory výsledku, které slouží k monitorování problémových okruhů.

Prvotní návrh problémových okruhů a v dalších krocích i cílů z nich vycházejících a posléze vhodných indikátorů zpracoval pracovník pro analýzy a strategie realizačního týmu pro SO ORP Jablonec nad Nisou. První kolo připomínek vždy proběhlo v úzkém kruhu realizačního týmu a druhé pak v rámci celé fokusní skupiny. Přínos diskuse ve všech krocích návrhové části v rámci fokusní skupiny je nepopíratelný a významně napomohl k upřesnění definice všech kroků a k jejich lepšímu ukotvení do reality.

V dalším kroku bude strategie i nadále diskutována s představiteli všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Realizační tým je připraven uskutečnit vše potřebné pro její schválení na druhém oficiálním setkání představiteli obcí správního obvodu ORP, které se uskuteční v první polovině roku 2015.

5.5 Přílohy k tématu 3.: odpadové hospodářství

Seznam zkratk

BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad	OH	odpadové hospodářství
BRO	biologicky rozložitelný odpad	OO	ostatní odpad
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí	OPŽP	operační program životního prostředí
ČR	Česká republika	ORP	obec s rozšířenou působností
ČSÚ	Český statistický úřad	PO	prioritní osa
DZ	datová základna	PrO	odpady pocházející z průmyslu
EU	Evropská unie	POH	Plán odpadového hospodářství
ISSaR	Informační systém statistiky a reportingu	SC	specifický cíl
KO	komunální odpad	SKO	směsný komunální odpad
MOS	meziobecní spolupráce	ZEVO	zařízení pro energetické využití odpadů
MŽP	Ministerstvo životního prostředí	ŽP	životní prostředí
NO	nebezpečný odpad		

Vzhledem k dostupnosti datových zdrojů v oblasti odpadového hospodářství nebylo možno pracovat v časové řadě 2008 až 2012 s daty o produkci a nakládání s odpady, které pochází pouze od obcí a jejich občanů. Proto tabulky obsahují data o produkci a nakládání s odpady jak od obcí a jejich občanů, tak od firem a společností, produkujících odpady v ORP. Měrné produkce na obyvatele ORP jsou pak počítány z produkce jednotlivých druhů odpadů od obcí i firem a společností. Nejsou tedy ukazatelem, znázorňujícím, kolik odpadů produkuje občan jako takový, ale spíše odrazem míry produkce jednotlivých druhů odpadů za celé ORP, vyjádřené na jednoho obyvatele.

Hodnoty datové základny za rok 1995 a 2000 (v tabulkách zkráceně „DZ“) za území ORP jako správní celek neexistují. Vzhledem k tomu, že do roku 2001 neexistoval současný Katalog odpadů, byla datová základna stanovena pouze teoreticky na základě výpočtu. Důvodem přepočtu datové základny za území ORP je fakt, že relevantní data (konkrétní datové základny pro porovnání s Plánem odpadového hospodářství České republiky (dále jen POH ČR) za roky 2000 a 1995 jsou veřejně dostupná pouze za celou ČR. Datová základna pro území ČR byla proto upravena přepočtovým koeficientem daným poměrem průměrné produkce odpadů na území ORP za roky 2008 až 2012 vůči průměrné produkci odpadů za ČR za roky 2008 až 2012. Vzhledem k provedeným přepočtům datové základy a metodice získání dat je hodnocení z hlediska plnění cílů POH ČR pouze ORIENTAČNÍM UKAZATELEM. Datová základna pro území ORP je

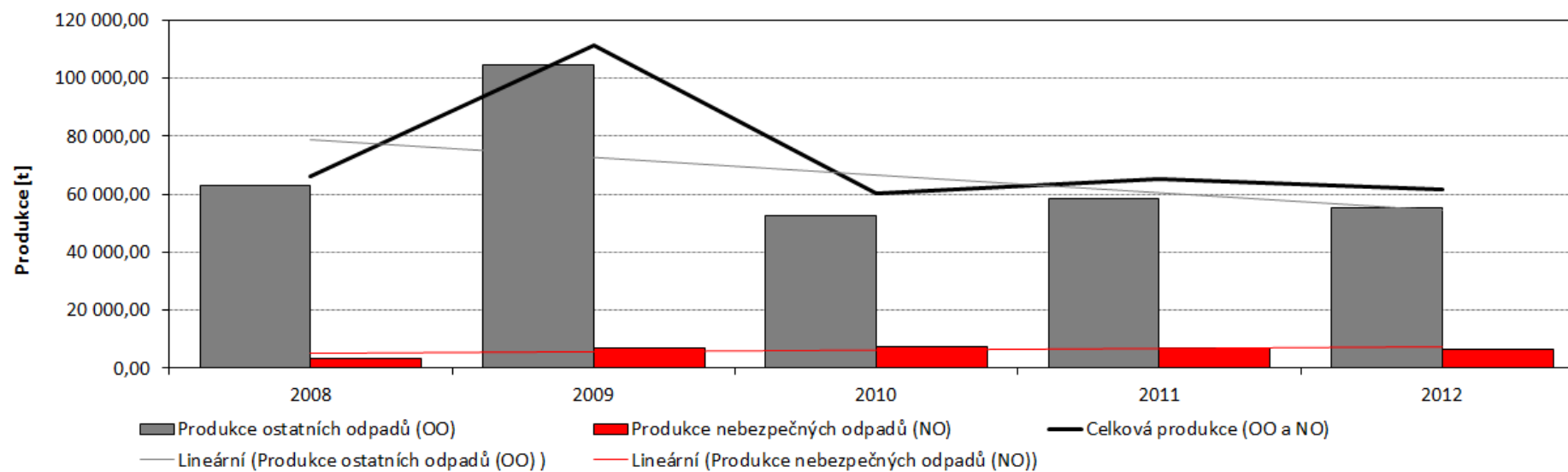
tedy hypotetickým odhadem pro prodloužení časového trendu a možnosti porovnání hodnot v delší časové řadě. Tyto orientační hodnoty byly vypočteny pouze pro potřeby tohoto projektu a nelze s nimi porovnávat plnění cílů POH ČR. Vypočtená hodnota datové základny území ORP se nemusí přibližovat skutečné situaci v letech 1995 a 2000. Dále je důležité připustit, že zvolené vymezení území (ORP) je pro hodnocení plnění cílů POH ČR nevypovídající (zvláště pak pro hodnocení nakládání s odpady). Jsou proto vždy slovně hodnoceny jen trendy, které se projevují v období 2008–2012.

Tab. 5.33 Produkce ostatních odpadů (OO) a produkce nebezpečných odpadů (NO) za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR – difference oproti roku 2000	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl produkce jednotlivých let k datové základně 2000 [%] ↓				
							2008	2009	2010	2011	
Produkce odpadů [t]											
Produkce ostatních odpadů (OO)	83 987,10	62 733,94	104 551,88	52 652,17	58 428,54	55 355,49	74,69	124,49	62,69	69,57	
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	10 058,57	3 446,78	6 761,57	7 549,19	6 994,35	6 387,20	34,27	67,22	75,05	69,54	
		Změna produkce NO oproti DZ 2000 [%] →						-65,73	-32,78	-24,95	-30,46
Celková produkce (OO a NO)	93 389,92	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69	70,86	119,19	64,46	70,05	
		Změna produkce odpadů oproti DZ 2000 [%] →						-29,14	19,19	-35,54	-29,95
Podílové ukazatele [%]				2008	2009	2010	2011	2012			
Podíl ostatních odpadů na celkové produkci odpadů				94,79	93,93	87,46	89,31	89,66			
Podíl nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů				5,21	6,07	12,54	10,69	10,34			
Měrné produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv.⁻¹]	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012					
Počet obyvatel v území ORP		54 444	54 657	54 799	54 710	54 909					
Měrná produkce všech odpadů (OO a NO)		1 215,57	2 036,58	1 098,59	1 195,81	1 124,45					
Měrná produkce OO		1 152,27	1 912,87	960,82	1 067,97	1 008,13					
Měrná produkce NO	300,20	63,31	123,71	137,76	127,84	116,32					
Podíl měrné produkce NO k DZ 2000 [%] →		21,09	41,21	45,89	42,59	38,75					
Změna měrné produkce NO oproti DZ 2000 [%] →		-78,91	-58,79	-54,11	-57,41	-61,25					

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.1 Celková produkce odpadů, produkce OO a NO na území ORP za období 2008–2012

Tab. 5.34 Celková produkce KO na území ORP za období 2008–2012 podrobně

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
200101	Papír a lepenka (BRKO)	O	421,31	393,40	499,03	557,79	290,25
200102	Sklo	O	0,00	3,14	2,73	0,00	0,01
200108	BRO z kuchyní (BRKO)	O	80,91	111,22	129,12	97,93	95,24
200110	Oděvy (BRKO)	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200111	Textilní materiály (BRKO)	O	89,53	97,87	0,21	0,28	115,68
200113*	Rozpouštědla	N	0,00	0,21	0,00	0,01	0,43
200114*	Kyseliny	N	0,25	0,08	0,01	0,10	0,31
200115*	Zásady	N	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
200117*	Fotochemikálie	N	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200119*	Pesticidy	N	0,03	0,07	0,04	0,15	1,36
200121*	Zářivky a jiný odpad obsahující rtuť	N	0,93	0,27	0,25	0,61	0,22
200123*	Vyřazená zařízení obsahující chlorfluoruhlovodíky	N	0,04	4,21	0,00	0,09	0,76
200125	Jedlý olej a tuk (BRKO)	O	6,70	0,94	2,58	2,31	6,32
200126*	Olej a tuk neuvedený pod číslem 200125	N	2,25	2,83	1,46	3,14	3,44
200127*	Barvy, tiskařské barvy, lepidla	N	8,93	4,97	2,76	7,44	11,34
200128	Barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice neuvedené pod číslem 200127	O	0,00	0,00	0,00	1,35	0,00
200129*	Detergenty obsahující nebezpečné látky	N	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200130	Detergenty neuvedené pod číslem 200129	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200131*	Nepoužitelná cytostatika	N	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200132*	Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 200131	N	0,69	0,70	0,71	0,51	2,51
200133*	Baterie a akumulátory, zařazené pod čísla 160601, 160602 nebo pod číslem 160603 a netříděné baterie a akumulátory obsahující tyto baterie	N	4,06	0,47	0,59	0,39	0,27
200134	Baterie a akumulátory neuvedené pod číslem 200133	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200135*	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující nebezpečné látky neuvedené pod čísly 200121 a 200123	N	39,48	12,28	11,41	9,18	4,15

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
200136	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení neuvedené pod čísly 200121, 200123 a 200135	O	18,73	5,00	1,20	5,76	15,64
200137*	Dřevo obsahující nebezpečné látky	N	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137 (BRKO)	O	21,94	26,87	1,43	10,73	0,20
200139	Plasty	O	129,80	25,10	20,32	4,35	0,38
200140	Kovy	O	1 138,99	1 872,38	3 021,26	2 481,85	3 027,14
200141	Odpady z čištění komínů	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200199	Další frakce jinak blíže neurčené	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200201	Biologicky rozložitelný odpad (BRKO)	O	525,87	1 627,06	1 539,38	681,77	1 109,58
200202	Zemina a kameny	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200203	Jiný biologicky nerozložitelný odpad	O	2,16	0,28	0,00	0,00	0,00
200301	Směsný komunální odpad (BRKO)	O	19 901,97	39 945,49	12 654,43	11 530,56	13 460,43
200302	Odpad z tržišť (BRKO)	O	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00
200303	Uliční smetky	O	1 280,00	0,00	0,00	0,00	682,14
200304	Kal ze septiků a žump	O	1 702,58	0,00	0,00	0,00	0,00
200306	Odpad z čištění kanalizace	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200307	Objemný odpad (BRKO)	O	1 362,50	1 588,55	1 764,80	1 817,94	1 538,46
200399	Komunální odpady jinak blíže neurčené	O	5,40	4,69	0,00	0,00	0,00
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	3 247,13	2 501,52	3 087,73	3 328,67	2 786,54
150102	Plastové obaly	O	783,87	449,16	508,20	668,11	559,72
150103	Dřevěné obaly	O	0,83	75,15	111,30	52,18	43,93
150104	Kovové obaly	O	1 384,58	26,98	30,32	6,06	8,16
150105	Kompozitní obaly	O	95,32	28,56	24,02	12,21	24,03
150106	Směsné obaly	O	88,77	41,34	50,95	88,93	86,43
150107	Skleněné obaly	O	728,70	617,72	587,85	721,59	823,60
150109	Textilní obaly	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
150110*	Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné	N	96,78	96,93	138,47	125,34	135,30

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
150111*	Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu (např. azbest) včetně prázdných tlakových nádob	N	10,42	1,01	1,50	0,11	0,25
Celková produkce KO			33 181,44	49 566,46	24 194,48	22 217,42	24 834,30
Celková produkce BRKO (vybrané kódy ze sk. 20), původní hmotnost odpadu [t]			22 410,73	43 791,40	16 591,41	14 699,31	16 616,17
Hmotnost BRKO přepočtená na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu [t]			11 085,58	21 883,29	8 775,59	7 430,79	8 510,90

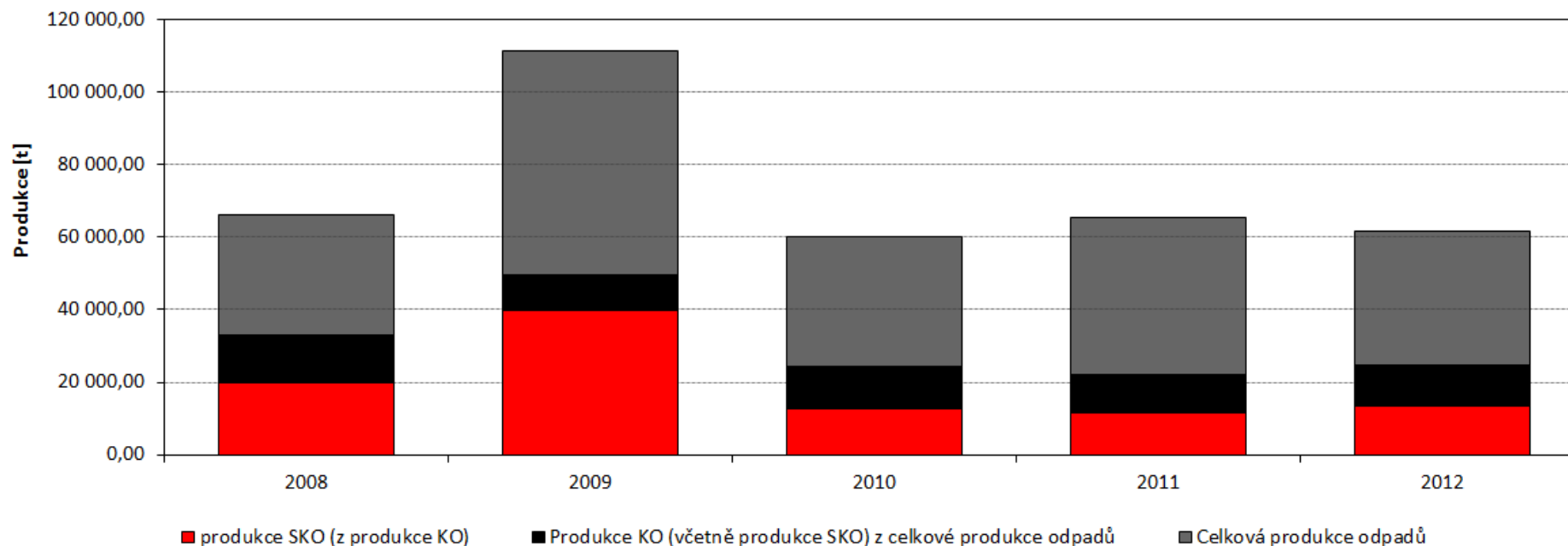
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Tab. 5.35 Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (SKO)) za období 2008–2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce odpadů	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69	68,20	-45,92	8,67	-5,63
Celková produkce KO	33 181,44	49 566,46	24 194,48	22 217,42	24 834,30	49,38	-51,19	-8,17	11,78
Celková produkce SKO	19 901,97	39 945,49	12 654,43	11 530,56	13 460,43	100,71	-68,32	-8,88	16,74
Podílové ukazatele [%]				2008	2009	2010	2011	2012	
Podíl KO na celkové produkci odpadů				50,14	44,53	40,19	33,96	40,22	
Podíl SKO na produkci KO				59,98	80,59	52,30	51,90	54,20	
Měrné produkce odpadů [kg.obyv.⁻¹]				2008	2009	2010	2011	2012	
Počet obyvatel v území ORP				54 444	54 657	54 799	54 710	54 909	
Měrná produkce KO				609,46	906,86	441,51	406,09	452,28	
Měrná produkce SKO				365,55	730,84	230,92	210,76	245,14	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.2 Podíl KO a podíl SKO na celkové produkce odpadů na území ORP za období 2008–2012

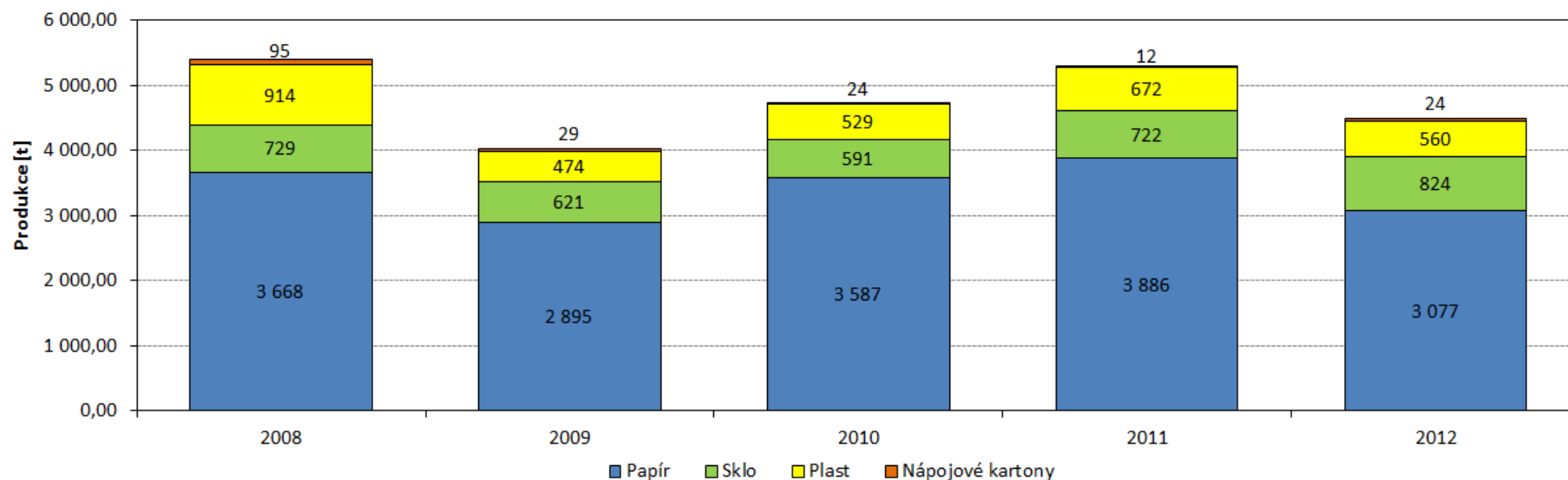
Tab. 5.36 Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008–2012

Produktce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
							2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Papír	150101, 200101	3 668,45	2 894,92	3 586,77	3 886,46	3 076,79	-21,09	23,90	8,36	-20,83
Sklo	150107, 200102	728,70	620,86	590,58	721,59	823,61	-14,80	-4,88	22,18	14,14
Plast	150102, 200139	913,67	474,26	528,52	672,45	560,10	-48,09	11,44	27,23	-16,71
Nápojové kartony	150105	95,32	28,56	24,02	12,21	24,03	-70,03	-15,92	-49,14	96,70
Celkem separovaný sběr		5 406,13	4 018,60	4 729,88	5 292,72	4 484,53	-25,67	17,70	11,90	-15,27

Měrná produkce odpadů [kg.obyv. ⁻¹]	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel v území ORP	54 444	54 657	54 799	54 710	54 909
Měrná produkce tříděného papíru	67,38	52,97	65,45	71,04	56,03
Měrná produkce tříděného skla	13,38	11,36	10,78	13,19	15,00
Měrná produkce tříděného plastu	16,78	8,68	9,64	12,29	10,20
Měrná produkce tříděných nápojových kartonů	1,75	0,52	0,44	0,22	0,44
Měrná produkce tříděného odpadu	99,30	73,52	86,31	96,74	81,67

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.3 Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008–2012

Tab. 5.37 Celková produkce BRO na území ORP za období 2008–2012 podrobně

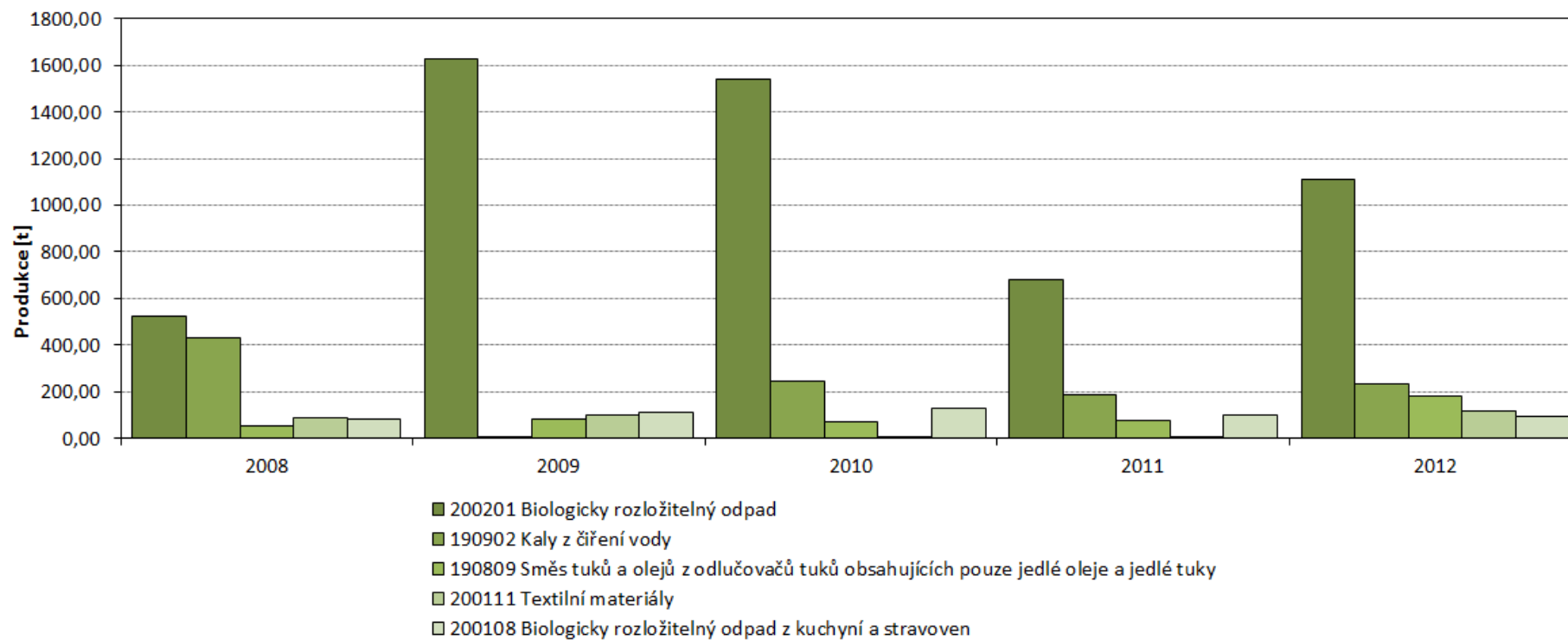
Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
020101	Kaly z praní a z čištění	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020103	Odpad rostlinných pletiv	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020106	Zvířecí trus, moč a hnůj (včetně znečištěné slámy), kapalné odpady, soustředované odděleně a zpracováváné mimo místo vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020107	Odpady z lesnictví	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020201	Kaly z praní a z čištění	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020203	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020204	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020301	Kaly z praní, čištění, loupání, odštěďování a separace	O	0,00	0,00	0,00	0,00	24,01
020304	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	50,86	63,94	64,34	66,70	47,68
020399	Odpady jinak blíže neurčené	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020305	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020401	Zemina z čištění a praní řepy	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020403	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020501	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	66,00	12,62	10,75	13,69	0,00
020502	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020601	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	3,71	3,16	4,79	5,82	1,70
020603	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020701	Odpad z praní, čištění a mechanického zpracování surovin	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020702	Odpad z destilace lihovin	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020704	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020705	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030101	Odpadní kůra a korek	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030105	Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104	O	10,59	4,62	0,48	0,00	0,62
030301	Odpadní kůra a dřevo	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
030307	Mechanicky oddělený výmět z rozvlákňování odpadního papíru a lepenky	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030308	Odpady ze třídění papíru a lepenky určené k recyklaci	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030309	Odpadní kaustifikační kal	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030310	Výmětová vlákna, kaly z mechanického oddělování obsahující vlákna, výplně povrchové vrstvy z mechanického třídění	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030311	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod číslem 030310	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040101	Odpadní klišovka a štípenka	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040107	Kaly neobsahující chrom, zejména kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040210	Organické hmoty z přírodních produktů (např. tuk, vosk)	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040220	Ostatní kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod 040219	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040221	Odpady z nezpracovaných textilních vláken	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040222	Odpady ze zpracovaných textilních vláken	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	3 247,13	2 501,52	3 087,73	3 328,67	2 786,54
150103	Dřevěné obaly	O	0,83	75,15	111,30	52,18	43,93
160306	Organické odpady neuvedené pod číslem 160305	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
170201	Dřevo	O	52,91	119,80	42,04	51,15	86,94
190503	Kompost nevyhovující jakosti	O	38,22	115,66	0,00	0,00	0,00
190603	Extrakty z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190604	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190605	Extrakty z anaerobního zpracování odpadů živočišného a rostlinného původu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190606	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování živočišného a rostlinného odpadu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190805	Kaly z čištění komunálních odpadních vod	O	610,20	6,88	6,67	15,23	37,37

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
190809	Směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a jedlé tuky	O	54,28	80,10	73,32	78,52	180,68
190812	Kaly z biologického čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190811	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190814	Kaly z jiných způsobů čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190813	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190901	Pevné odpady z primárního čištění (z česlí a filtrů)	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190902	Kaly z čiření vody	O	428,90	7,00	244,50	189,50	232,00
190903	Kaly z dekarbonizace	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
191201	Papír a lepenka	O	0,00	0,00	0,00	0,50	3,28
191207	Dřevo neuvedené pod číslem 191206	O	0,00	31,92	18,08	33,76	13,32
200101	Papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet	O	421,31	393,40	499,03	557,79	290,25
200108	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven	O	80,91	111,22	129,12	97,93	95,24
200110	Oděvy	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
200111	Textilní materiály	O	89,53	97,87	0,21	0,28	115,68
200125	Jedlý olej a tuk	O	6,70	0,94	2,58	2,31	6,32
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137	O	21,94	26,87	1,43	10,73	0,20
200201	Biologicky rozložitelný odpad	O	525,87	1 627,06	1 539,38	681,77	1 109,58
200301	Směsný komunální odpad	O	19 901,97	39 945,49	12 654,43	11 530,56	13 460,43
200302	Odpad z tržišť	O	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00
200304	Kal ze septiků a žump	O	1 702,58	0,00	0,00	0,00	0,00
200307	Objemný odpad	O	1 362,50	1 588,55	1 764,80	1 817,94	1 538,46
Celková produkce BRO			28 676,94	46 813,76	20 255,41	18 535,03	20 074,23

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.4 Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území ORP za období 2008–2012

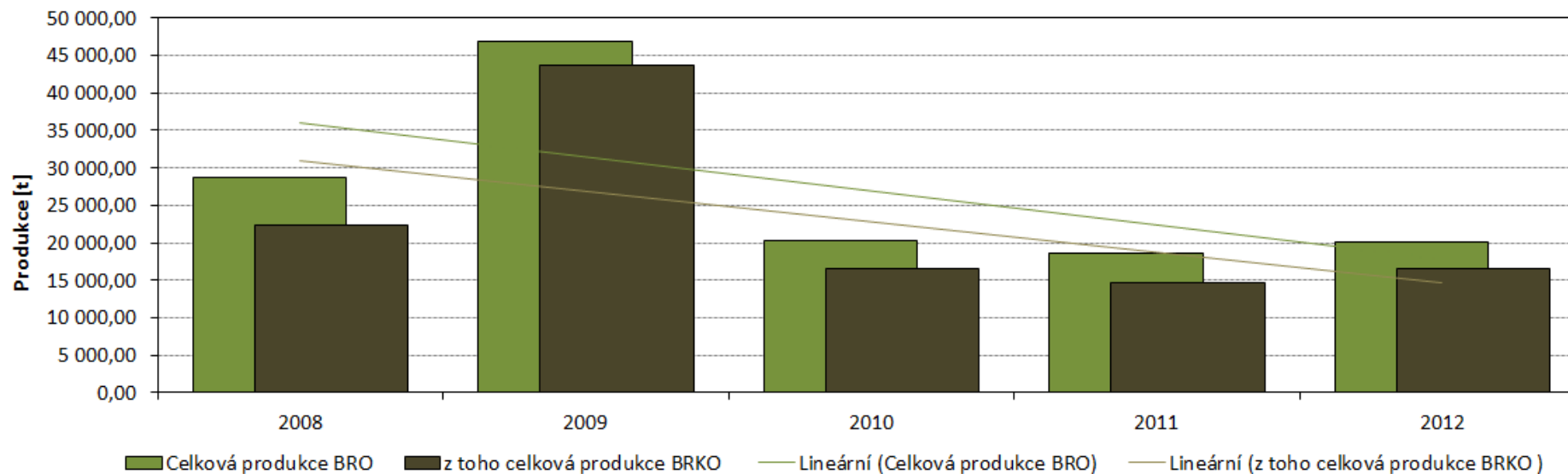
Poznámka: Graf. č. 4 byl sestaven na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území ORP (vyjma: 150101 papírové a lepenkové obaly, 200101 papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 směsný komunální odpad a 200307 objemný odpad).

Tab. 5.38 Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008–2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce BRO	28 676,94	46 813,76	20 255,41	18 535,03	20 074,23	63,25	-56,73	-8,49	8,30
z toho celková produkce BRKO	22 410,73	43 791,40	16 591,41	14 699,31	16 616,17	95,40	-62,11	-11,40	13,04
Podílové ukazatele [%]									
	2008	2009	2010	2011	2012				
Podíl BRKO na celkové produkci BRO	78,15	93,54	81,91	79,31	82,77				
Měrné produkce odpadů [kg.obyv.⁻¹]	2008	2009	2010	2011	2012				
Počet obyvatel v území ORP	54 444	54 657	54 799	54 710	54 909				
Měrná produkce BRO	526,72	856,50	369,63	338,79	365,59				
Měrná produkce BRKO	411,63	801,20	302,77	268,68	302,61				

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.5 Podíl množství BRKO na množství BRO na území ORP za období 2008–2012

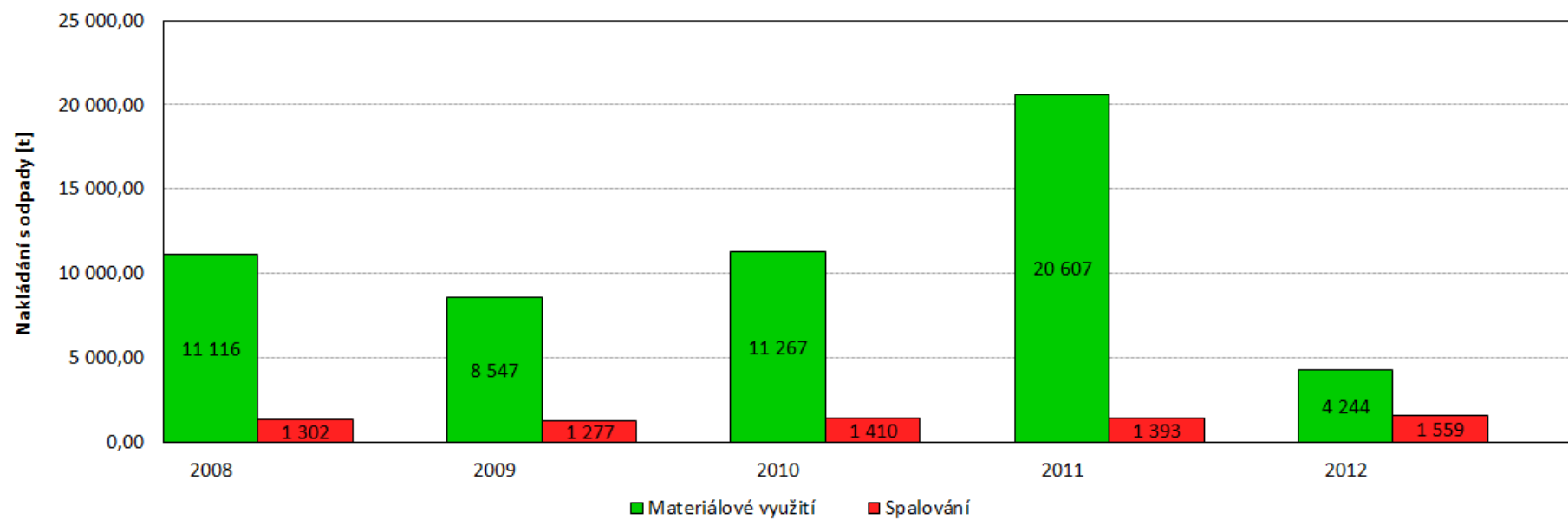

Tab. 5.39 Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR – difference oproti roku 2000		DZ pro produkci, využití a skládkování odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl nakládání s odpady v jednotlivých letech k DZ 2000 [%]			
								↓			
Hlavní způsoby nakládání s odpady [t]							2008	2009	2010	2011	
Využití	Materiálové využití	7 570,21	11 116,17	8 547,38	11 267,37	20 607,75	4 244,64	146,84	112,91	148,84	272,22
		Podíl materiálového využití odpadů z celkové produkce [%] ↓									
		8,11	16,80	7,68	18,72	31,50	6,87				
	Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
	Celkem vybrané způsoby využití	7 493,67	11 116,17	8 547,38	11 267,37	20 607,75	4 244,64	148,34	114,06	150,36	275,00
		Podíl využití odpadů z celkové produkce [%] ↓									
		8,02	16,80	7,68	18,72	31,50	6,87				
Celková produkce odpadů		93 389,92	66 180,73	111 313,45	60 201,36	65 422,89	61 742,69				
Odstra- nění	Skládkování	4,77	0,00	0,00	9,99	0,00	0,00	0,00	0,00	209,44	0,00
		Změna skládkování odpadů oproti DZ 2000 [%] →									
	Spalování						Meziroční změna [%] ↓				
			1 302,08	1 277,54	1 410,33	1 393,69	1 559,16	-1,88	10,39	-1,18	11,87
Jiné uložení	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
Celkem vybrané způsoby odstranění		1 302,08	1 277,54	1 420,32	1 393,69	1 559,16	-1,88	11,18	-1,88	11,87	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.6 Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008–2012, využití a odstranění

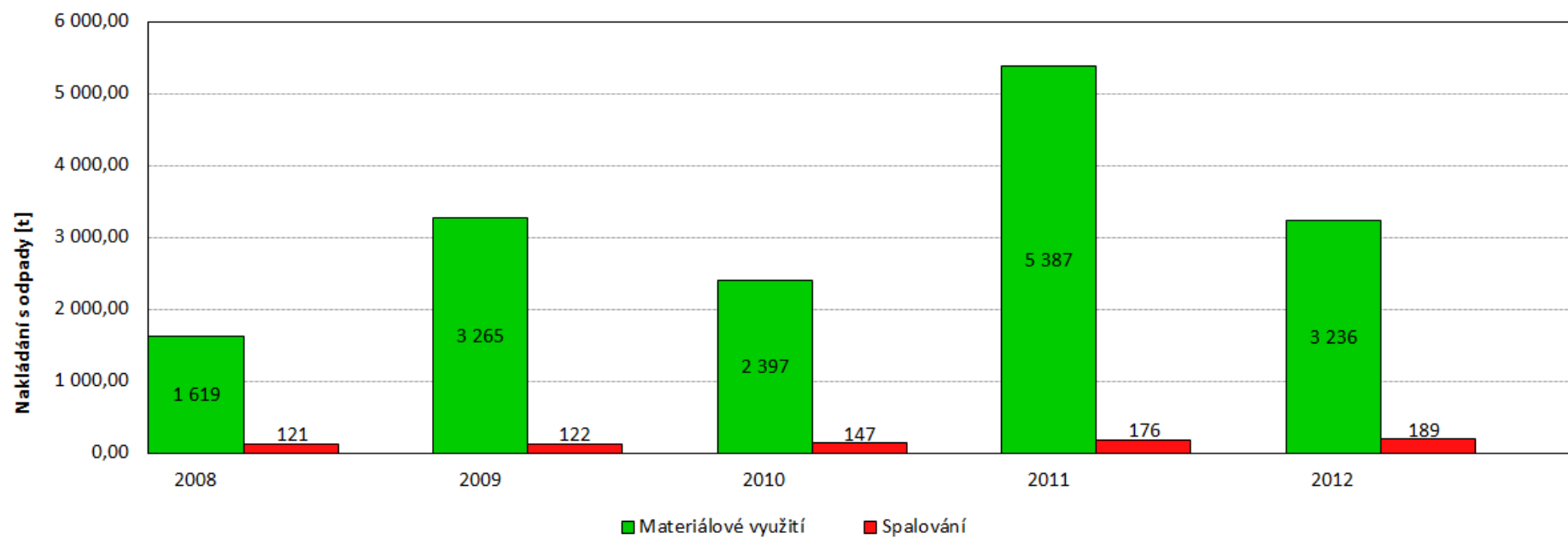

Tab. 5.40 Nakládání s komunálními odpady (KO) a se směsným komunálním odpadem (SKO) na území ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele popis stavu plnění cíle POH ČR – diference oproti r. 2000		Způsob nakládání	DZ pro produkci a využití KO 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl nakládání s odpady v jednotlivých letech k DZ 2000 [%] ↓				
Nakládání s odpady [t]									2008	2009	2010	2011	
KO	Využití	Materiálové využití	741,56	1 618,91	3 264,96	2 396,78	5 387,44	3 236,34	218,31	440,28	323,21	726,50	
			Podíl materiálového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓							Změna materiálového využití KO oproti DZ 2000 [%] ↓			
			3,50	4,88	6,59	9,91	24,25	13,03	118,31	340,28	223,21	626,50	
		Energetické v.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
		Celkem vybrané způsoby využití	681,55	1 618,91	3 264,96	2 396,78	5 387,44	3 236,34					
			Podíl celkového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓							237,54	479,05	351,67	790,47
		3,22	4,88	6,59	9,91	24,25	13,03	Meziroční změna [%] ↓					
	Celková produkce KO [t]			21 197,68	33 181,44	49 566,46	24 194,48	22 217,42	24 834,30	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,41	0,00	0,00	x	x	x	x	
		Spalování		120,62	121,93	146,77	176,27	188,83	1,09	20,37	20,10	7,12	
Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x			
Celkem vybrané způsoby odstranění		120,62	121,93	147,18	176,27	188,83	1,09	20,70	19,77	7,12			
SKO	Využití	Materiálové využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x		
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x		
		Celkem vybrané zp. využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x		
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
		Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.7 Nakládání s KO na území ORP za období 2008–2012, využití a odstranění KO

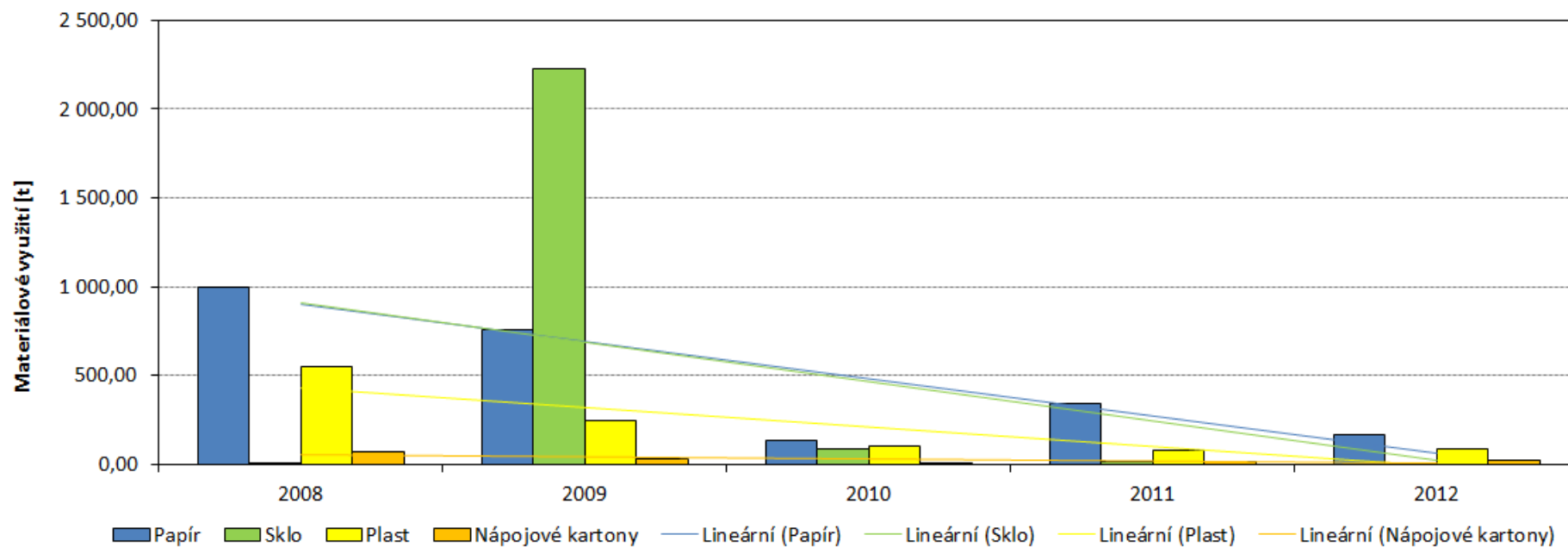

Tab. 5.41 Nakládání se separovaným sběrem na území ORP za období 2008–2012

Nakládání se separovaným sběrem [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	Způsob nakládání s jednotlivými komoditami	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
								2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Papír	150101, 200101	Materiálové využití	1 000,15	759,32	133,20	339,22	168,89	-24,08	-82,46	154,67	-50,21
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
		Odstranění	1,63	2,03	10,05	8,39	8,04	24,43	395,95	-16,56	-4,21
Sklo	150107, 200102	Materiálové využití	2,91	2 228,50	84,68	12,57	0,00	76 480,89	-96,20	-85,15	-100,00
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
		Odstranění	1,70	2,84	5,74	1,50	1,57	66,50	102,26	-73,88	4,87
Plast	150102, 200139	Materiálové využití	545,55	244,58	101,36	76,58	85,26	-55,17	-58,56	-24,45	11,34
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
		Odstranění	12,85	19,61	25,83	23,16	16,02	52,57	31,73	-10,34	-30,85
Nápojové kartony	150105	Materiálové využití	70,28	32,54	0,12	12,71	20,00	-53,70	-99,63	10489,17	57,39
		Energetické využití	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.8 Materiálové využití separovaného odpadu na území ORP za období 2008–2012

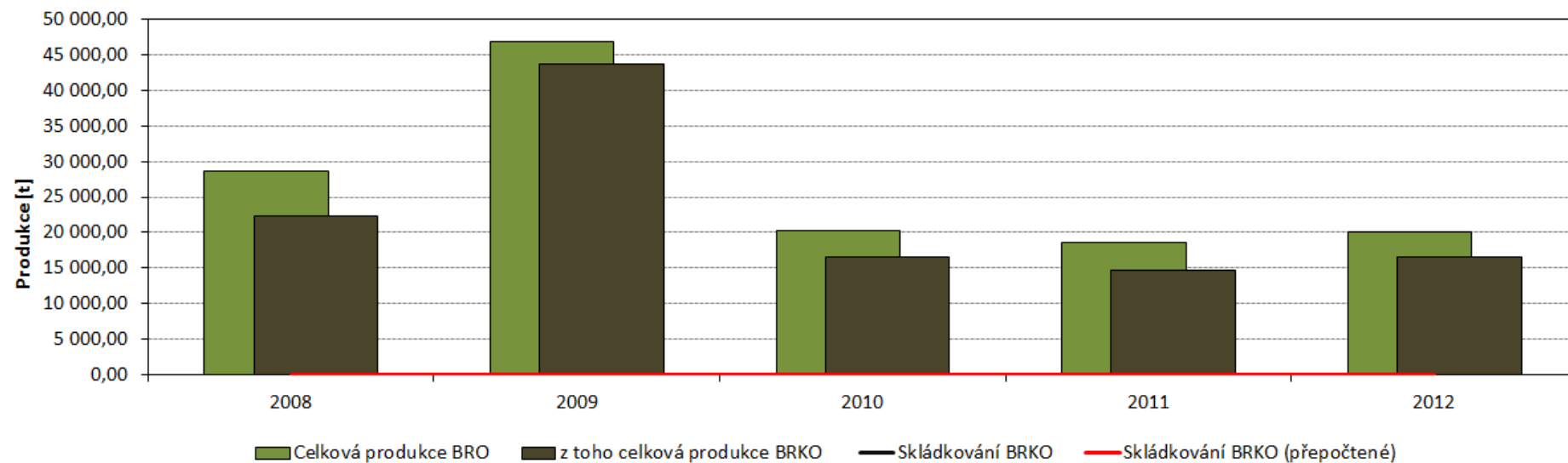

Tab. 5.42 Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem a s biologicky rozložitelným komunálním odpadem na území ORP za období 2008–2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR – difference oproti r. 1995		Způsob nakládání	DZ pro skládkování BRKO 1995	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓				
									2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	
Nakládání s BRO a BRKO [t]													
BRO	Využití	Materiálové využití		1 000,15	759,32	269,18	462,78	168,89	-24,08	-64,55	71,92	-63,50	
		Energetické využití		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
	Odstranění	Skládkování (pův. hmotnost odpadu)		0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	x	x	-100,00	x	
		Spalování		8,20	5,25	11,74	10,91	9,46	-35,95	123,59	-7,11	-13,28	
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x	
BRKO	Využití	Materiálové využití		271,14	2,60	136,10	211,35	0,00	-99,04	5 132,60	55,29	-100,00	
		Energetické využití							x	x	x	x	
	Odstranění	Skládkování	Původní hmotnost odpadu		0,00	0,00	0,30	0,00	0,00				
			Hmotnost odpadu přepočt. na obsah biol. rozlož. složky v odpadu		0,03	0,00	0,00	0,24	0,00				
			Měrné skládkování – pro porovnání s cílem POH (přepočt. na obsah biolog. rozlož. složky v odpadu)		Měrné skládkování BRKO přepočtené na obsah biologicky rozložitelné složky [kg.obyv.⁻¹] ↓					0,00	803,93	0,00	0,00
					148,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				Procentuální změna měrného skládkování BRKO na obyvatele oproti DZ 1995 [%] →					-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	
									Meziroční změna [%] ↓				
		Spalování											
Jiné uložení									x	x	x	x	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf 5.9 Podíl množství BRKO na množství BRO a skládkování BRKO na území ORP za období 2008–2012

6. Dopravní obslužnost regionu a její integrace

6.1 Analytická část: definice a analýza řešených problémů

6.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Dopravní obslužnost regionu je důležitým tématem obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Základní dopravní obsluha území veřejnou dopravou je považována za součást základních sociálních práv občana. V Libereckém kraji je dopravní obslužnost zajišťována železniční, tramvajovou i autobusovou dopravu v rámci krajského integrovaného dopravního systému Libereckého kraje IDOL. Ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou pak 7 z 11 obcí zajišťuje dopravní obslužnost svých území prostřednictvím dobrovolného spolku Dopravní sdružení obcí Jablonecka (dále jen „DSOJ“). DSOJ svým členům za solidární příspěvek na úhradu nákladů dopravní obslužnosti zajišťuje autobusovou dopravu dle požadavků a potřeb dotčených obcí nad rámec dopravní obslužnosti zajišťované krajem. Zbývající 4 obce SO ORP (Dalešice, Maršovice, Josefův Důl, Rádlo) pak využívají „základní dopravní obslužnost“ zajišťovanou Libereckým krajem bez dalších nadstaveb.

Obě uvedené roviny zajištění dopravní obslužnosti se velmi úzce prolínají a díky postupné genezi a spolupráci při rozvoji obou těchto rovin nabízí aktuální situace kvalitní časově, prostorově i tarifně integrovanou dopravní obslužnost území SO ORP. Nicméně odpovědnost za zajištění dopravní obslužnosti se v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou neurčitě dělí mezi více subjektů a přitom tato odpovědnost není ani jedním ze subjektů ani v dílčím rozsahu jasně chápána a akceptována. Tato skutečnost velmi komplikuje situaci nejen v dopravní obslužnosti, ale i v dopravě jako celku. Ne zcela využitý potenciál dopravní obslužnosti zatěžuje individuální automobilovou dopravu, což se negativně promítá i v ostatních aspektech oblasti dopravy (zvýšená nehodovost i nároky na parkovací plochy a kapacitu komunikací,...).

Téma dopravní obslužnosti regionu a její integrace bylo na oficiálním shromážděním starostů 12. června 2014 zvoleno volitelným tématem projektu. Jedním z důvodů jeho zvolení je fakt, že dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou jako taková nebyla rámcově ani detailně řešena žádným ze strategických dokumentů.

Dopravní obslužnost v ČR a odpovědnost za její zajištění je ukotvena v **Zákonu 194/2010 Sb. [o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů.](#)**

§ 2 Dopravní obslužnost

Dopravní obslužností se rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu.

§ 3

(1) Kraje a obce ve své samostatné působnosti stanoví rozsah dopravní obslužnosti a zajišťují dopravní obslužnost veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou a jejich propojením.

...

(3) Obec zajišťuje dopravní obslužnost ve svém územním obvodu nad rámec dopravní obslužnosti území kraje. Obec může zajišťovat veřejné služby v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou mimo svůj územní obvod, pokud je to potřeba pro zajišťování dopravní obslužnosti obce a se souhlasem kraje a obcí, které mají uzavřenou smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících a jejichž územní obvod je zajišťováním služeb dotčen.

Zajištění místní dopravní obslužnosti veřejnou dopravou je v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou aktuálně paralelně řešeno ve dvou rovinách:

- 1) V rámci působnosti Libereckého kraje (dále také jen „LK“) je zajišťována dopravní obslužnost v rozsahu základní dopravní obslužnosti území (dále jen „ZDO“) železniční, tramvajovou i autobusovou dopravou v rámci krajského integrovaného dopravního systému Libereckého kraje IDOL (dále jen „IDS IDOL“), který je pro Liberecký kraj organizován koordinátorem veřejné dopravy společností KORID LK s.r.o. (dále jen „KORID“).
- 2) V rámci SO ORP Jablonec nad Nisou pak je 7 z 11 obcí SO ORP (abecedně Bedřichov, Jablonec n. N., Janov n. N., Lučany n. N., Nová Ves n. N., Pulečný, Rychnov u Jablonce n. N.) členy dobrovolného spolku Dopravní sdružení obcí Jablonecka (dále jen „DSOJ“). DSOJ pak svým členům zajišťuje za solidární příspěvek na úhradu nákladů dopravní obslužnost autobusovou dopravou dle požadavků a potřeb dotčených obcí nad rámec dopravní obslužnosti zajišťované LK. Zbývající 4 obce SO ORP (abecedně Dalešice, Maršovice, Josefův Důl, Rádlo) pak využívají „základní dopravní obslužnost“ zajišťovanou Libereckým krajem bez dalších nadstaveb.

Obě uvedené roviny zajištění dopravní obslužnosti se velmi úzce prolínají a díky postupné genezi a spolupráci při rozvoji obou těchto rovin nabízí aktuální situace velmi kvalitní časově, prostorově i tarifně integrovanou dopravní obslužnost území SO ORP. Zároveň se ale otevírá mnoho otázek a příležitostí pro další rozvoj, zejména v kontextu hledání úspor u všech zúčastněných stran.

6.1.2. Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

A Síť linek veřejné dopravy zajišťujících dopravní obslužnost obcí správního obvodu

V rámci SO ORP Jablonec nad Nisou je dopravní obslužnost zajišťována následujícími linkami:

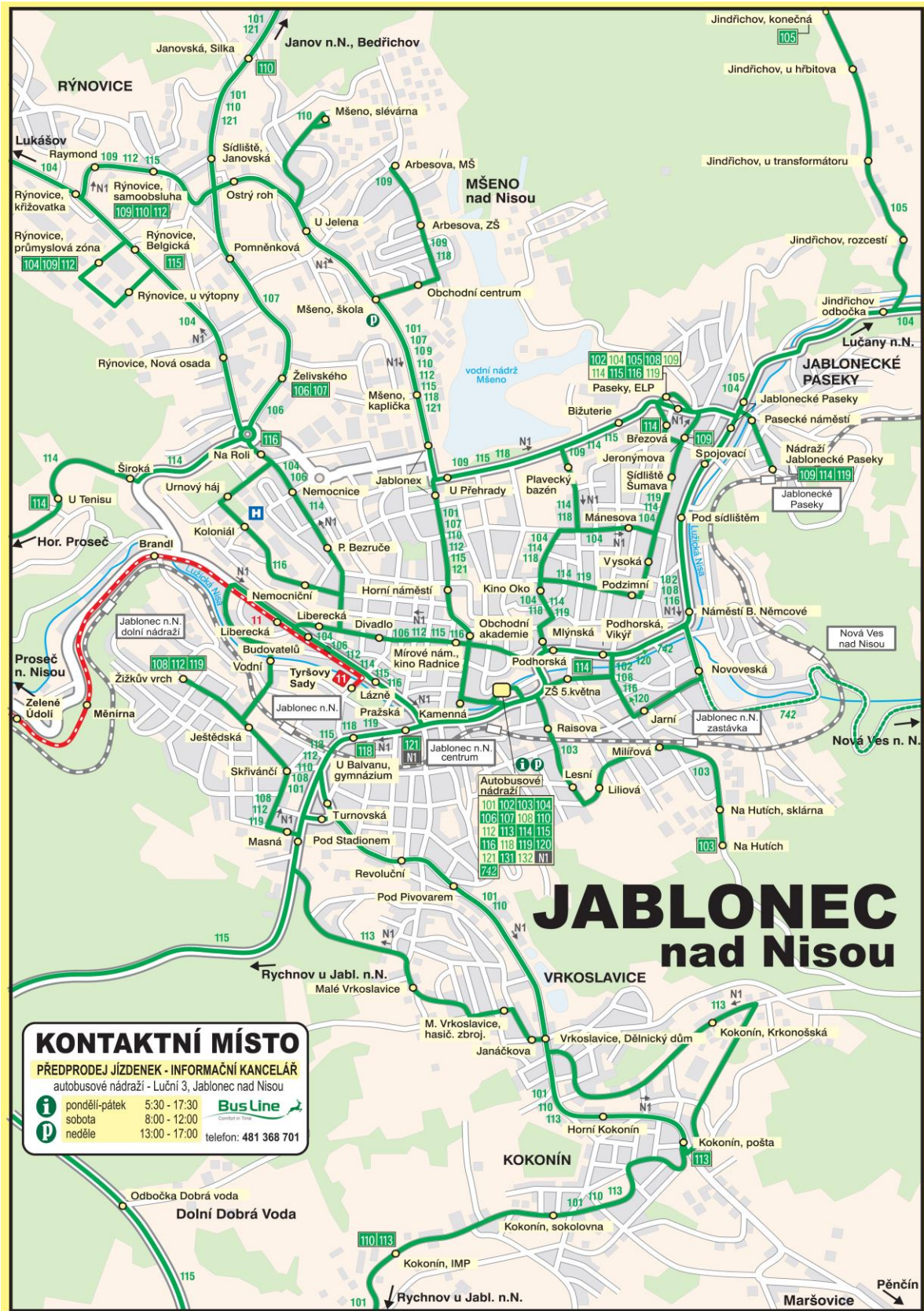
Tab. 6.1 Přehled linek podílejících se na dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou

Číslo linky	Trasa linky	Dotčené obce SO ORP Jablonec nad Nisou	Poznámka
Linky MHD Jablonec nad Nisou – dopravce Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou (dále jen DPMLJ a.s.)			
N1	Kamenná – Vrkoslavice – Kokonín – Kamenná – Rýnovice – Mšeno – Sídl. Šumava – Paseky – Nám. B. Němcové – Pražská	Jablonec n. N.	Noční
101	Bedřichov – Janov n. Nisou – Autobusové nádraží – Kokonín – Rychnov u Jablonce n. N.	Jablonec n. N., Janov n. N., Bedřichov, Pulečný, Rychnov u Jablonce n. N.	Páteřní
102	Autobusové nádraží – Nám. B. Němcové – Paseky, ELP	Jablonec n. N.	
103	Autobusové nádraží – Na Hutích	Jablonec n. N.	
104	Rýnovice, prům. zóna – Autobusové nádraží – Jablonecké Paseky – Lučany n. N. – Maxov, kostel	Jablonec n. N., Lučany n. N.	Páteřní
105	Paseky, ELP – Jindřichov, konečná	Jablonec n. N., Lučany n. N.	
106	Autobusové nádraží – Želivského	Jablonec n. N.	
107	Želivského – Ostrý roh – Mšeno – Autobusové nádraží	Jablonec n. N.	
108	Žižkův vrch – Autobusové nádraží – Nám. B. Němcové – Paseky, ELP	Jablonec n. N.	
109	Nádraží Jablonecké Paseky – Mšeno – Rýnovice, průmyslová zóna	Jablonec n. N.	
110	Kokonín, IMP – Vrkoslavice – Autobusové nádraží – Mšeno – Rýnovice, samoobsluha	Jablonec n. N.	
112	Rýnovice, průmyslová zóna – Mšeno – Autobusové nádraží – Žižkův vrch	Jablonec n. N.	
113	Autobusové nádraží – Vrkoslavice – Kokonín, IMP	Jablonec n. N.	
114	Horní Proseč – Autobusové nádraží – Sídl. Šumava – Nádraží Jablonecké Paseky	Jablonec n. N.	
115	Rychnov u Jablonce n. N. – Autobusové nádraží – Paseky, ELP	Jablonec n. N., Rychnov u Jablonce n. N., (Rádlo)	Rychlospoj
116	Na Roli – Nemocniční – Autobusové nádraží – Paseky, ELP	Jablonec n. N.	
118	Hlavní nádraží – Autobusové nádraží – Bazén – Mšeno, Arbesova	Jablonec n. N.	
119	Nádraží Jablonecké Paseky – Sídl. Šumava – Autobusové nádraží – Žižkův vrch	Jablonec n. N.	
120	Autobusové nádraží – Podhorská, Vikýř – Jarní – Autobusové nádraží	Jablonec n. N.	

Číslo linky	Trasa linky	Dotčené obce SO ORP Jablonec nad Nisou	Poznámka
121	Jablonec n. N., Pražská – Hrabětice – Bedřichov – Jablonec n. N., Pražská	Jablonec n. N., Janov n. N., Bedřichov	Zimní sezónní
122	Nádraží Jablonecké Paseky – Průběžná – Sportovní	Jablonec n. N.	
126	Janov n. Nisou, samoobsluha – Velký Semerink – Hrabětice, kaplička	Janov n. N.	
131	Autobusové nádraží – Novoveská – Nádraží Jablonecké Paseky – Mšeno, Arbesova – Pražská	Jablonec n. N.	školní
132	Nová Ves n. N. – Sídliště Šumava – Autobusové nádraží – Horní nám. – P. Bezruč – Rýnovice, prům. zóna – Rýnovice, samoobsluha	Jablonec n. N., Nová Ves n. N.	školní
133	Horní Proseč – Rýnovice – Mšeno, Arbesova – Mírové nám. – Liberecká – Lázně – Žižkův vrch	Jablonec n. N.	školní
742	Jablonec n. N. – Nová Ves n. N. – Smržovka	Jablonec n. N., Nová Ves n. N.	část spojů mimo MHD
Regionální tramvajové tratě – dopravce DPMLJ a. s.			
11	Liberec – Jablonec n. N.	Jablonec n. N.	
Regionální železniční tratě – dopravci České Dráhy a. s. a GW Train Regio a. s.			
L1	Liberec – Jablonec n. N. – Smržovka – Tanvald – Desná – Harrachov	Jablonec n. N., Lučany n. N., Nová Ves n. N., (Josefův Důl)	
L12	Smržovka – Albrechtice v Jiz. h. – Josefův Důl	Josefův Důl	
Regionální autobusové linky – dopravce BusLine a. s. (na lince 141 i ČSAD Liberec a. s.)			
141	Liberec – Jablonec n. N.	Jablonec n. N.	
341	Jablonec n. N. – Frýdštejn – Turnov	Jablonec n. N., Dalešice, Pulečný	
560	Lomnice n. Pop. – Semily – Žel. Brod – Jablonec n. N. – Liberec		
741	Jablonec n. N. – Smržovka – Tanvald	Jablonec n. N., Lučany n. N.	
743	Jablonec n. N. – Tanvald – Harrachov – Rokytnice n. Jiz.	Jablonec n. N., Lučany n. N., Nová Ves n. N.	Víkendová
953	Jablonec n. N. – Tanvald – Vysoké n. J. – Jilemnice – Vrchlabí	Jablonec n. N., Lučany n. N.	
841	Jablonec n. N. – Alšovice – Železný Brod	Jablonec n. N., Maršovice	
842	Jablonec n. N. – Skuhrov/Huntířov – Železný Brod	Jablonec n. N., Maršovice	
843	Jablonec n. N. – Krásná – Bratříkov – Železný Brod	Jablonec n. N., Maršovice	
851	Jablonec n. N. – Zásada – Držkov – Železný Brod	Jablonec n. N., Maršovice	
690940	Trutnov – Vrchlabí – Jablonec n. N. – Liberec – Ústí n. L.	Jablonec n. N., Lučany n. N.	Dálková
530210	Liberec – Bedřichov – Jablonec n. N. – Turnov	Jablonec n. N., Janov n. N., Bedřichov, Pulečný, Dalešice	Cyklobus sezónní
530211	Jablonec n. N. – Bedřichov – Tanvald – Kořenov – Jizerka	Jablonec n. N., Janov n. N., Bedřichov, Josefův Důl	Cyklobus sezónní

Zdroj: DPMLJ a. s. – webové stránky – <http://www.dpmlj.cz/mhd-jablonec-nad-nisou/jizdni-rady/>

Obr. 6.1 Plán linek MHD Jablonec nad Nisou

Zdroj: DPMLJ a.s. – webové stránky – <http://www.dpmlj.cz/mhd-jablonec-nad-nisou/plan-site/>
 Širší schéma SO ORP Jablonec nad Nisou – viz plán tarifních zón IDOL na straně 253

B Historický vývoj zajištění dopravní obslužnosti na území SO ORP Jablonec nad Nisou a Libereckého kraje

Jizerské sdružení

Až do 30. 6. 1993 hradil historicky ztráty z veřejné dopravy v ČR stát. Pak předal stát odpovědnost za regionální dopravní obslužnost okresům, v našem případě okresu Jablonec nad Nisou – a za městskou hromadnou dopravu (dále jen MHD) městům, v našem případě městu Jablonec nad Nisou. Už od 1. 1. 1994 však bylo okresnímu úřadu Jablonec nad Nisou zřejmé, že na Jablonecku okresní úřad nemá k dispozici dostatek financí pro zajištění dopravní obslužnosti v kvalitě požadované obcemi a je třeba zajistit spolufinancování ze strany obcí okresu. 3. 6. 1994 tak bylo založeno JIZERSKÉ SDRUŽENÍ (IČ 60252413) – zájmové sdružení právnických osob okresu Jablonec nad Nisou. Obce zapojené do Jizerského sdružení hradily od počátku roční příspěvek 90 Kč na obyvatele a vybrané příspěvky se dělily z 50 % pro regionální pravidelnou autobusovou dopravu (dále jen „PAD“) a z 50 % pro MHD v Jablonci nad Nisou.

Původně bylo plánováno, že obce okresu Jablonec nad Nisou budou v Jizerském sdružení zapojeny všechny, ale některé obce (Josefův Důl, Velké Hamry...) nechtěly být platícími členy sdružení. V roce 1995 pak byl příspěvek zvýšen na 120 Kč na obyvatele, což v mnoha obcích vyvolalo nesouhlas s podporou MHD v Jablonci z jejich příspěvku. Tento postoj podpořil i okresní úřad, což vedlo k 1. 1. 1996 k rozpuštění Jizerského sdružení. Okres se obratem dokázal se všemi obcemi okresu (s výjimkou Josefova Dolu) dohodnout a pro vybrané obce SO ORP Jablonec nad Nisou bylo Jizerské sdružení nahrazeno Dopravním sdružením obcí Jablonecka.

Vznik a vývoj DSOJ

17. 10. 1995 bylo založeno Dopravní sdružení obcí Jablonecka (IČ 60254041 – dále jen „DSOJ“) jako dobrovolný svazek obcí, který svým členům nabízel nadstandardní dopravní obslužnost nad rámec základního standardu zajištěného okresním úřadem. Zakládajícími členy DSOJ byly v abecedním pořadí Bedřichov, Janov n. N., Jablonec n. N., Lučany n. N., Pulečný a Rychnov u Jablonce n. N. Obsluhu těchto obcí nad rámec spojů PAD zajišťovaly i spoje MHD Jablonec nad Nisou – někde dokonce výhradně spoje MHD Jablonec nad Nisou. Od 1. 6. 2001 pak k DSOJ přistoupila obec Nová Ves n. N. a v tomto složení působí DSOJ dodnes.

Po ekonomické stránce členové DSOJ hradili od roku 1996 členský příspěvek 270 Kč na obyvatele, který se od roku 1998 zvýšil na 304 Kč/obyv. a od roku 2000 v souvislosti se splácením úvěru na obnovu vozového parku MHD Jablonec na 573 Kč/obyv. Tato výše pak platila až do roku 2005, kdy došlo k navýšení na 700 Kč a naposledy se příspěvek změnil pro rok 2006 na 730 Kč/obyv./rok a tato částka platí i pro rok 2014. Kompletně vybrané příspěvky jsou s výjimkou úhrady provozu DSOJ využity na financování spojů MHD Jablonec n. N., které zajíždí i mimo území Statutárního města Jablonec n. N.

Po organizační stránce pak na platformě DSOJ všechny členské obce vznášejí své požadavky na vedení spojů MHD Jablonec a ve spolupráci s dopravcem (ČSAD Jablonec nad Nisou do 31. 12. 2009, a dále DPMLJ a.s.) jsou pak požadavky koordinovány a pokryty sítí spojů MHD Jablonec n. N.

JARIS jako první vlašťovka integrace veřejné dopravy na Jablonecku

Prvním náznakem integrace veřejné dopravy na Jablonecku bylo od 1. 9. 2001 tarifní propojení ČSAD Jablonec nad Nisou a ČSAD Liberec, kde zejména kvůli posílení spojení sídlišť Rýnovice, Mšeno a Šumava bylo možné s kupóny MHD Jablonec nad Nisou cestovat i regionální linkou Liberec – Jablonec nad Nisou zajišťovanou ČSAD Liberec. Jízdy na této lince s kupóny MHD byly ze strany ČSAD Liberec vykazovány a za sníženou sazbu jízdného vůči ČSAD Jablonec fakturovány.

Opravdovým prvním pokusem o IDS na Jablonecku ale byl od roku 2003 JARIS (tehdy i jeden z prvních IDS v celé ČR), jehož iniciátory byli dopravci ČSAD Jablonec nad Nisou a České Dráhy.

„Jablonecký regionální integrovaný dopravní systém (JARIS) byl od 1. září 2003 do 30. června 2009 lokální integrovaný dopravní systém veřejné osobní dopravy v Jablonci nad Nisou a okolí. Představoval zejména zónové rozšíření platnosti předplatních časových jízdenek MHD v Jablonci nad Nisou na přilehlé železniční tratě. Na regionálních linkách ČSAD Jablonec nad Nisou a. s. na území pokrytém sítí MHD, provozované týměž dopravcem, platily předplatní jízdenky (kupóny) pro MHD Jablonec nad Nisou. Pro cestující IDS byly vyhlášeny jednotné smluvní přepravní podmínky. Systém byl zaveden jako reakce na nezáměr tehdejší krajské samosprávy na zavedení jednotného celokrajského integrovaného systému a spuštěn 1. září 2003, nařízení města Jablonec nad Nisou stanovilo tarif již s účinností od 1. července 2003. Funkci organizátora systému plnila společnost ČSAD Jablonec nad Nisou a. s. [...]

Předplatní jízdenky (kupóny) systému JARIS platily též ve vlacích Českých drah na železniční trati Liberec – Tanvald (část trati 036) a na regionální trati Smržovka – Josefův Důl (034) v rozsahu dle počtu zakoupených tarifních zón. [...]

Předplatní časové jízdenky pro MHD Jablonec nad Nisou platily v oblasti MHD též na regionální autobusové linky ČSAD Jablonec nad Nisou a. s.: [...]

Systém JARIS byl zrušen k 1. červenci 2009 zavedením integrovaného dopravního systému IDOL na celém území kraje.“ (zdroj: *Internetové stránky Wikipedie¹*)

Převzetí zajištění dopravní obslužnosti Libereckým krajem a vznik IDS IDOL

K 1. 1. 2003 byly v ČR zrušeny okresní úřady a jejich úlohy v oblasti zajištění dopravní obslužnosti regionů převzaly úřady krajské. Dopravní obslužnost tak zajišťuje pro Jablonecko od 1. 1. 2003 Liberecký kraj. Ten si pro plánování a koordinaci dopravní obslužnosti 30. 3. 2005 zřídil subjekt koordinátora – společnost KORID LK s.r.o., jejímž hlavním úkolem bylo a je zřízení, koordinace a spravování IDS Libereckého kraje IDOL.

Po ekonomické stránce hradí od 1. 1. 2003 s několika výjimkami všechny obce Libereckého kraje na základě smlouvy kraji roční příspěvek ve výši 90 Kč/obyvatele. V rámci SO ORP Jablonec nad Nisou se výjimka týká města Jablonec nad Nisou, které vzhledem k majoritnímu financování MHD Jablonec nad Nisou a DSOJ platí Libereckému kraji pouze 1 000 000 Kč ročně. Naopak Liberecký kraj podporuje činnost DSOJ od počátku příspěvkem na přesahy spojů MHD Jablonec do obcí za hranicemi katastru města Jablonce, protože MHD Jablonec a DSOJ přesahy pomáhá kraji zajišťovat i regionální dopravní

¹ *Internetové stránky Wikipedie – 25. 7. 2014 – 23:01 – http://cs.wikipedia.org/wiki/Jabloneck%C3%BD_region%C3%A1ln%C3%AD_integrovan%C3%BD_dopravn%C3%AD_syst%C3%A9m*

obslužnost. Výše tohoto příspěvku je každým rokem dojednávána a odvinula se z počátku od částky přispívané do DSOJ od okresu Jablonec nad Nisou (okres přispíval ještě v roce 2002 DSOJ 2,0 mil. Kč). V roce 2004 byla částka příspěvku kraje navýšena na 2,92 mil. Kč a dále se postupně navyšuje (2005 = 4,67 mil. Kč / 2007 = 4,7 mil. Kč / 2010 = 5,18 mil. Kč) až na více než 8,3 mil. Kč v roce 2013.

Zásadní změnou v zajištění dopravní obslužnosti Libereckého kraje (vč. Jablonecka) se stalo od 18. 5. 2009 zkušební a od 1. 7. 2009 ostré spuštění IDS IDOL. Obce SO ORP Jablonec nad Nisou položily jako nezbytnou podmínku podpory IDS IDOL zakotvení fungování DSOJ a systému MHD Jablonec nad Nisou do IDS IDOL. Všechny tři základní pilíře dopravního systému MHD Jablonec, tedy

- prostorová komponenta, tj. vedení autobusových linek,
- časová komponenta, tj. jízdní řády jednotlivých linek i
- tarifní komponenta, tj. soustava jednotlivých i časových jízdenek včetně jejich cenové úrovně,

zůstaly na Jablonecku i v rámci IDS IDOL na základě tlaku obcí a DSOJ zachovány, i když to přineslo zejména v tarifní rovině nemalé komplikace a systémové odchylky v rámci tarifu IDOL i celého systému IDS IDOL.

C Základní informace o fungování DSOJ v rámci IDS IDOL a podstatě jejich propojení

Systémové a tarifní nastavení IDS IDOL se zahrnutím DSOJ

IDS IDOL je svým principem zónově-relačním integrovaným dopravním systémem, kde 297 zón pokrývá území Libereckého kraje a vybraných přilehlých lokalit (Vrchlabsko, Mladoboleslavsko, Zgorzelecko v Polsku...). Tyto zóny jsou sloučeny do 10 nadzón a mezi zónami je možné využít za jednotnou cenu tarifu IDOL libovolného integrovaného dopravního prostředku a libovolnou trasu, která neopustí území pro cestu mezi výchozí a cílovou zónou přípustných nadzón. Obce s MHD mají rozsáhlejší zóny, které zahrnují celý rozsah MHD a při cestě přes tuto zónu je možné využívat i celý rozsah příslušné MHD. V tomto ohledu má SO ORP Jablonec kvůli DSOJ zvláštnost, protože MHD Jablonec v rámci DSOJ obsluhuje zónu IDOL 1001 Jablonec nad Nisou a zároveň některé přilehlé zóny členských obcí DSOJ:

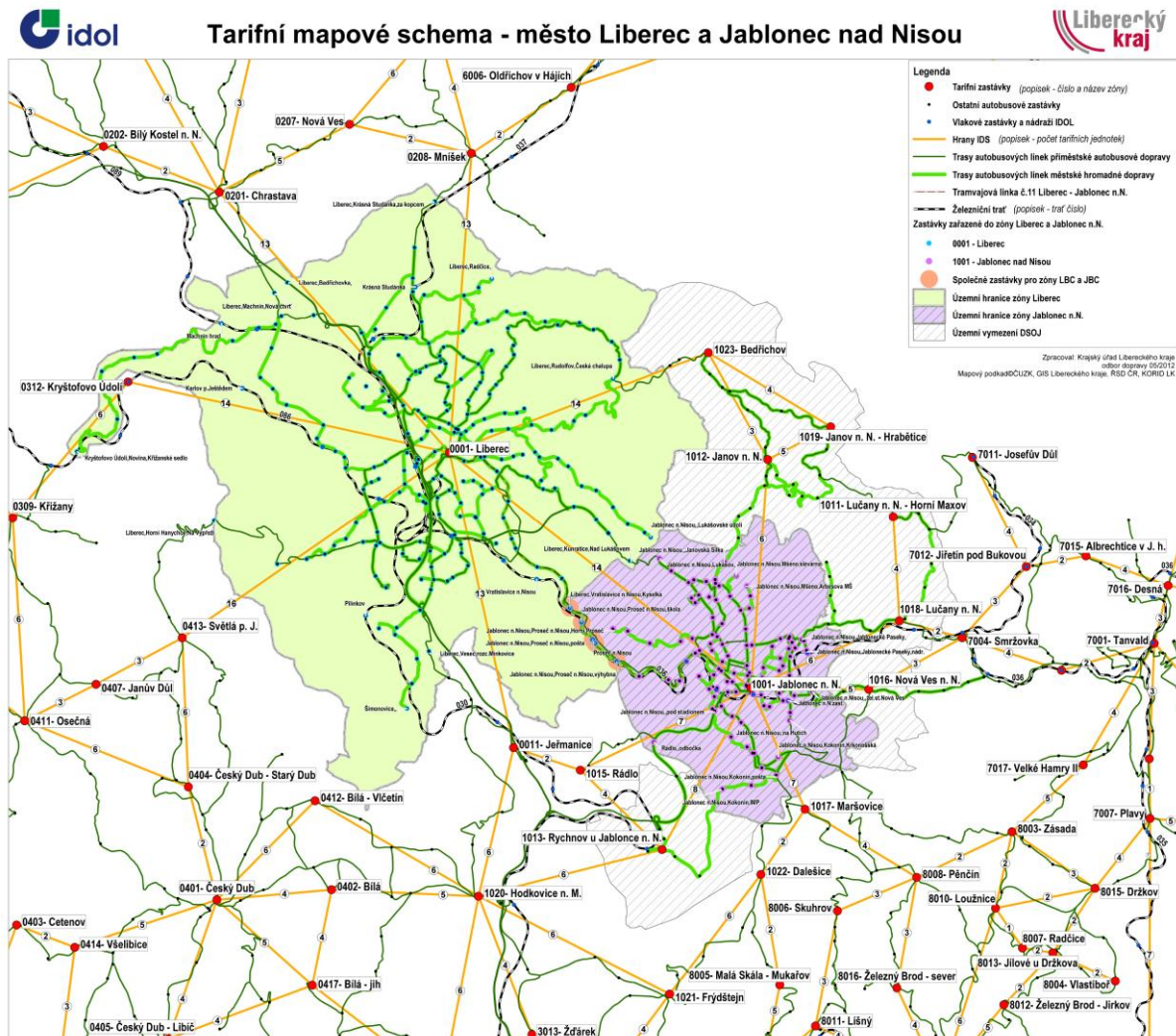
- 1011 – Lučany nad Nisou – Horní Maxov
- 1012 – Janov nad Nisou
- 1013 – Rychnov u Jablonce nad Nisou
- 1016 – Nová Ves nad Nisou
- 1018 – Lučany nad Nisou
- 1019 – Janov nad Nisou – Hrabětice
- 1023 – Bedřichov

Cestující mohou v rámci tarifu IDOL využívat pro cestování v MHD Jablonec původní papírové jízdenky nebo elektronické jízdenky na základním nosiči tarifu IDOL – čipové kartě Opuscard:

- jednotlivé jízdenky v papírové podobě jako:
 - o 30minutové nepřestupní (základní 18,-/zlevněná 9,-)
 - o 60minutové přestupní v MHD Jablonec (24,-/12,-)
 - o 75 minutové přestupní v MHD Liberec i Jablonec (42,-/21,-) a další
- jednotlivé elektronické jízdenky na Opuscard stejně jako papírové, ale o 2 Kč levněji

- a dále celou škálu elektronických časových jízdenek od jednodenních až po roční na čipové kartě IDS IDOL (karta Opuscard).

Obr. 6.2 Mapa zón IDOL SO ORP Jablonec nad Nisou a okolí

Zdroj: DPMLJ a.s. – webové stránky – <http://www.dpmlj.cz/mhd-liberec/plan-site/>

Při regionální cestě v rámci tarifu IDOL cestující s jízdenkou z/do zóny 1001 Jablonec nad Nisou mohou využívat svou jízdenku po dobu její platnosti pro cestování MHD Jablonec v rámci zóny „vnitřního Jablonce“ (1001) a pokud chtějí do jiné z obcí v rámci DSOJ, byť tam/odtud dojedou spojením MHD Jablonec, musí si koupit regionální jízdenku přímo do/z této zóny.

Toto nastavení zón je v rámci celého tarifu IDOL unikátní a bylo zvoleno právě na tlak obcí DSOJ pro zachování charakteru MHD Jablonec.

Princip financování IDS IDOL a DSOJ

Náklady zajištění dopravní obsluhy jsou v rámci Libereckého kraje a IDS IDOL zajišťovány ze čtyř zdrojů:

- 1) z tržeb vybraných od cestujících dle tarifu IDOL,
- 2) z příspěvků obcí Libereckého kraje (standardně 90 Kč na obyvatele a rok),

- 3) z příspěvků vybraných zaměstnavatelů, kteří vyžadují mimořádné spoje nad rámec standardu dopravní obsluhy,
- 4) zbytek nákladů je dofinancován z rozpočtu kraje.

Obce jako Liberec nebo Česká Lípa, které nad rámec regionální dopravní obslužnosti zajištěné Libereckým krajem chtějí ještě vlastní systém MHD, si jej musí dofinancovat z vlastního rozpočtu.

Liberecký kraj pak tyto systémy MHD podporuje:

- 1) úhradou tzv. „protarifovací ztráty“ vzniklé zahrnutím spojů MHD do IDS IDOL,
- 2) snížením nebo úplným odpuštěním standardního příspěvku (90 Kč na obyvatele a rok),
- 3) příspěvkem na úhradu nákladů MHD pro spoje, které zajíždí až za hranice katastru obce a obsluhují další přilehlé obce, čímž zajišťují i regionální dopravní obslužnost.

V rámci působnosti DSOJ se pak i do ekonomické stránky promítá specifický charakter zajištění dopravní obslužnosti, který je unikátním v celém Libereckém kraji. V roce 2013 mělo financování dopravní obslužnosti v rámci DSOJ následující komponenty:

- Jablonec nad Nisou platí Libereckému kraji snížený příspěvek na dopravní obslužnost v úhrnné výši 1 000 000 Kč, tedy cca 22 Kč/obyvatel/rok místo běžných 90 Kč, ale za to dofinancuje náklady DSOJ příspěvkem ve výši přes 700 Kč/obyvatel/rok.
- Ostatní obce v rámci DSOJ platí do DSOJ standardní příspěvek (640 Kč/obyvatel/rok) a zároveň platí standardní příspěvek Libereckému kraji (90 Kč/obyvatel/rok), tedy celkem platí na dopravní obslužnost 730 Kč/obyvatel/rok.
- Naopak Liberecký kraj přispívá na úhradu prokazatelné ztráty spojů jedoucích za hranice města Jablonce – v roce 2013 šlo o 8 311 800 Kč.
- V roce 2013 tak mělo financování systému MHD Jablonec nad Nisou následující strukturu:

Tab. 6.2 Struktura financování MHD Jablonec nad Nisou v roce 2013

Celkové náklady zajištění systému MHD Jablonec nad Nisou	79,6 mil. Kč
Celkové tržby vybrané od cestujících	32 mil. Kč
Prokazatelná ztráta (rozdíl nákladů a tržeb)	47,6 mil. Kč
Příspěvek statutárního města Jablonec nad Nisou	34,7 mil. Kč
Příspěvek ostatních obcí v rámci DSOJ	4,6 mil. Kč
Příspěvek Libereckého kraje na linky mimo území Jablonce nad Nisou	8,3 mil. Kč

D Klíčové aktuální pozitivní trendy a okolnosti otevírající prostor pro další rozvoj dopravní obslužnosti

Vnitřní pozitivní trendy dopravní obslužnosti správního obvodu

Historická tradice a pozitivní zkušenosti s aktivním přístupem k integraci veřejné dopravy

Jak už vyplývá z historického úvodu, Jablonecko bylo už od 90. let 20. století velmi aktivní a průkopnickou oblastí v oblasti inovací a rozvoje dopravní obslužnosti a její integrace. I přes občas nemalé překážky ze strany orgánů státní správy i místních úředníků bylo Jablonecko iniciativou dopravců jedním z prvních nositelů integrovaného dopravního systému a regionem, který dokázal jasně a spolehlivě ukotvit cestu spolufinancování veřejné dopravy z rozpočtů jednotlivých obcí regionu. Zároveň i Liberecký kraj a KORID LK jsou na regionální úrovni kraje od roku 2006 aktivními

podporovateli integrace veřejné dopravy v rámci soustavného rozvoje IDS IDOL. **Tento trend je nanejvýš vhodné na obou stranách nadále zachovat a podporovat a hledat pozitiva koexistence IDS IDOL a DSOJ.**

Velmi soudržný a pozitivně komunikativní vztah vedení obcí SO ORP Jablonec n. N.

Spolek DSOJ a systém MHD Jablonec nad Nisou dokázal překonat historicky i netriviální překážky mimo jiné i díky velmi pozitivním osobním vztahům a konstruktivní atmosféře jednání osob v čele obcí SO ORP Jablonec n. N., ale zejména osob v čele jednotlivých členských obcí DSOJ. Pozitivní vztahy vedení obcí pomáhají:

- zajistit rozpočtové prostředky ze strany obcí,
- dokázat reagovat i na zásadní změny v podmínkách zajišťování dopravní obslužnosti, jako bylo například založení IDS IDOL,
- efektivně a konstruktivně koordinovat požadavky jednotlivých obcí ve věcech dopravní obslužnosti.

DSOJ jako atraktivní a přínosnou komunikační platformu obcí SO ORP Jablonec n. N. je nanejvýš vhodné dlouhodobě zachovat a podporovat.

Vysoká kvalita nabízených dopravních služeb rovnoměrně v celém území SO ORP

Na území SO ORP Jablonec nad Nisou a zejména v působnosti obcí sdružených v SO ORP je díky intenzivní finanční podpoře z rozpočtu členských obcí DSOJ nabízen velmi vysoký standard dopravní obslužnosti, který spočívá zejména v:

- široké nabídce spojů v pravidelném intervalu od brzkých ranních hodin až do rozjezdu po odpoledních směnách kolem 22. hodiny,
- jednotné koordinaci linek a spojů s centrálními přestupními uzly,
- tarifní integraci, která umožňuje cestujícím více přestupních cest s jedním jízdním dokladem a nabízí široké spektrum časových předplatních jízdnek,
- propojení více druhů dopravy vázaných na jednotnou tarifní strukturu (autobusy MHD, autobusy PAD, vlaky, tramvaje,...).

Kvalitní dopravní obslužnost regionu se odvíjí od historického aktivního přístupu obcí, dopravců i iniciativních jedinců a tento trend je rozhodně žádoucí zachovat i do budoucna.

Pozitivní spolupráce s vnitřním dopravcem v systému MHD Jablonec n. N.

Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s. jako jediný a z legislativního pohledu „VNITŘNÍ“ dopravce (dopravce vlastněný přímo obcemi, jako objednateli dopravních služeb, u kterého mohou být dopravní služby poptávány i bez výběrového řízení) v rámci DSOJ nabízí zásadní výhody:

- **Plná koncentrace na nabízenou dopravní obslužnost** – DPMLJ a.s. nemusí jako vnitřní dopravce v duchu evropské legislativy hájit svou působnost ve výběrových řízeních, ale místo toho může věnovat maximum úsilí kvalitě nabízených služeb. V tomto prostředí není hlavním cílem aktivity DPMLJ a.s. maximalizace finančního výnosu, ale manažeři jsou vedeni a motivováni k tomu, aby minimálně stejně jako finanční stabilitu podporovali i kvalitu poskytovaných služeb a spokojenost zákazníků.

- **Aktivní spolupráce s vedením členských obcí DSOJ** značně usnadňuje při koordinaci jízdních řádů naplnění požadavků cestujících/obyvatel a zároveň snižuje náklady na únosnou míru.

Využití služeb „vnitřního“ dopravce DPMLJ a.s., nabízí členským obcím DSOJ kvalitní zajištění jejich dopravní obslužnosti s aktivním přístupem dopravce k požadavkům obcí a jejich obyvatel. Při zachování rozumné rozpočtové politiky DSOJ a jeho členských obcí může dopravce svým zaměstnancům nabídnout sociálně příznivou úroveň mzdového ohodnocení.

Vnější příležitosti k dalšímu rozvoji:

Technologický vývoj zkvalitňující dopravní služby (GPS monitoring, komunikační prostředky,...)

Prudký rozvoj a citelné zlepšení cenové dostupnosti technologických prvků zejména v oblasti telematiky, GPS lokace a komunikace nabízí s přiměřenými investicemi značné zlepšení úrovně služeb pro cestující.

Rozhodně by tak bylo dobré ve spolupráci s dopravcem analyzovat přínosy a náklady zavedení nových technologických prvků do dopravní obslužnosti, zejména například:

GPS sledování vozidel pro efektivní koordinaci přestupních vazeb i důslednou kontrolu plnění úkolů řidičů.

Elektronické informační panely na uzlových zastávkách sítě MHD Jablonec by poskytly cestujícím mnohem komplexnější a přehlednější informace o reálné situaci jejich spoje i celé sítě MHD.

Modernizace přímé rádiové komunikace dispečerů s řidiči autobusů – plná funkčnost by výrazně podpořila spolehlivost přestupních vazeb mezi spoji a bezpečnostní i technologickou stránku provozu.

Technologické prvky zvyšující komfort cestování

Prvky s malým efektem a vysokými náklady:

- **klimatizační jednotky ve vozidlech,**
- **přístup k internetu ve vozidlech či na zastávkách.**

Prvky s velkým přínosem pro komfort cestování v MHD

- **bezbariérovost/nízkopodlažnost vozidel,**
- **vyšší počet širších nástupních a výstupních dveří,**
- **kryté čekárny na zastávkách, které chrání před nepřízní počasí.**

Možnost financování projektů z evropských fondů i v připravovaném období 2015+ (projekty pro rozvoj infrastruktury, vozidel, odbavovacích systémů,...)

Česká republika je v rámci Evropské Unie jednoznačně ještě více příjemcem než plátcem dotací pro rozvojové projekty a postupně probíhají jednotlivé vlny výzev, do kterých je možné přihlašovat projekty a dopravní obslužnost je nepochybně jednou z oblastí, u jejichž projektů EU vnímá a podporuje jejich sociální, ekonomický i politický přínos.

Úspěšně proběhly nebo probíhají projekty s podporou v konkrétních oblastech:

- rozvoje a zkvalitnění infrastruktury (terminály, zastávky, komunikace...),
- obnovy vozového parku,
- zlepšení odbavovacích systémů pro cestující.

V této oblasti určitě může DSOJ vytipovat projekty, které by citelně zlepšily dopravní obslužnost a apelovat na dotčené obce i další subjekty (kraj, dopravce, KORID LK...), aby tyto projekty s evropskou podporou realizovaly – v aktuální konstelaci DSOJ nemá potenciál na realizaci evropských projektů vlastními silami

Prostor pro optimalizaci jízdních řádů systému MHD

Nemalé investice, zejména do prvků infrastruktury (autobusové nádraží v Jablonci, uzlové terminály u žst. Jablonec nad Nisou i Jablonecké Paseky, snazší možnost průjezdu od Horního náměstí k autobusovému nádraží...) otevřely prostor pro úpravu jízdních řádů, která umožní zkvalitnění dopravní obslužnosti. Zejména se otevřel prostor pro zlepšení přestupních vazeb:

- mezi spoji uvnitř systému MHD Jablonec n. N.,
- mezi spoji MHD a regionálními autobusovými linkami PAD i dálkovými autobusovými linkami,
- mezi spoji MHD a regionálními vlaky.

Zároveň se při vhodné úpravě jízdních řádů nabízí možnost zajistit obdobnou kvalitu dopravní obslužnosti efektivněji, tedy zejména s menší potřebou turnusového nasazení vozidel.

DSOJ má určitě prostor pro to být efektivní komunikační platformou mezi SMJN, ostatními členskými obcemi DSOJ, dopravcem a případnými dalšími partnery (liberecký kraj, KORID LK, zaměstnavatelé, školy...), která pomůže směřovat optimalizaci jízdních řádů k maximálnímu pozitivnímu efektu pro všechny zúčastněné strany.

E Slabiny a hrozící rizikové faktory aktuálního zajištění dopravní obslužnosti na Jablonecku

Vnitřní slabiny uspořádání dopravní obslužnosti správního obvodu

Rozdrobenost tarifních zón IDS IDOL na území SO ORP Jablonec nad Nisou

Při koncipování principů IDS IDOL bylo jasně politicky určeno, že IDS IDOL musí zachovat funkčnost DSOJ a jím určených tarifních principů MHD Jablonec nad Nisou. Pro řešení tohoto úkolu byl zvolen velmi atypický – v podstatě unikátní – model. V SO ORP Jablonec n. N. bylo definováno 8 dílčích tarifních zón v čele s kmenovou zónou 1001 Jablonec nad Nisou pokrývající katastrální území města Jablonec nad Nisou a dále se 7 zónami, které odpovídají 7 dalším členským obcím DSOJ (Bedřichov, Janov n. N., Nová Ves n. N., Lučany n. N., Pulečný, Rychnov u Jablonce n. N.).

Jiné větší obce (s MHD) v Libereckém kraji (Liberec, Česká Lípa, Turnov,...) jsou pokryty v IDS IDOL jednou tarifní zónou, která pokrývá nejen území obce, ale také kompletní rozsah dotčené sítě MHD.

Jablonecké uspořádání tarifních zón IDOL má několik netriviálních nevýhod:

- poměrně komplikované a nepřehledné uspořádání v už tak komplikovaném IDS IDOL,
- cestující, kteří jedou regionálním vlakem či autobusem z/do zóny 1001 Jablonec nad Nisou, mohou na začátku/konci své cesty využít v rámci ceny regionální jízdenky zdarma i spoje MHD Jablonec n. N. Bohužel však ne v plném rozsahu, ale pouze v rámci území města Jablonec n. N. Při cestě z/do jiné členské obce DSOJ si musí do své cílové zóny/stanice koupit jízdenku z této členské obce, což je ve všech případech dražší než jízdné pouze z/do kmenové

zóny 1001 Jablonec nad Nisou. Zároveň je tento režim pro přespolní cestující velmi komplikovaný, a brání jim využívat v plném rozsahu předplatných časových kupónů a další tarifních specifik MHD Jablonec n. N.

Jako velmi přínosné opatření v tarifní oblasti se proto jeví možnost zavedení jedné tarifní zóny pro celý rozsah systému MHD Jablonec, jako je tomu například v sousedním Liberci.

Závislost na rozpočtech SMJN i všech členských obcí DSOJ

Kvalita poskytované dopravní obslužnosti zajišťované DSOJ pro všechny členské obce je závislá na rozpočtové kázní jednotlivých obcí a jejich ochotě přispívat solidárním členským příspěvkem do rozpočtu DSOJ.

Vzhledem k:

- minimální finanční rezervě prostředků DSOJ
- a cenám dopravních výkonů, které velmi ostře kopírují náklady dopravce

by pak každý výpadek příjmů DSOJ (byť i jen dílčí) mohl znamenat velmi záhy nutnost citelně zefektivnit nákladové fungování DSOJ, což by se nejnáze nabízelo formou omezení počtu a rozsahu zajišťovaných spojů v rámci MHD Jablonec.

Popsané riziko je zčásti eliminováno smluvním vztahem daným smlouvou o přistoupení té které obce k DSOJ.

Stejně je však nutné si zachovat v rámci DSOJ vzájemnou informovanost o ekonomické situaci členských obcí DSOJ a všestranně akceptovat dlouhodobě určenou úroveň solidárního členského příspěvku DSOJ.

Rizika ohrožující aktuální režim zajištění dopravní obslužnosti správního obvodu

Tlak Libereckého kraje/KORIDu na rozdrobení/zrušení DSOJ

V některých momentech se jeví, že Liberecký kraj a KORID LK považují DSOJ za nadbytečný politicko-ekonomický prvek, který se bez vlastního přínosu staví mezi subjekty pověřené z legislativy odpovědností za regionální dopravní obslužnost (kraj a jeho koordinátor) a jednotlivé obce v čele se SMJN. Tato skutečnost se projevuje mj. v tom, že:

- KORID a LK se zásadnějšími projekty a návrhy oslovují přímo jednotlivé obce a nikoli DSOJ jako celek,
- KORID a LK na pravidelné výroční koordinační porady zvou starosty jednotlivých obcí, ale nikoli zástupce DSOJ jako celku,
- i přes pozvání ze strany DSOJ na dílčí jednání i Valnou hromadu DSOJ v posledních letech se zatím těchto aktivit nezúčastnil žádný zástupce LK ani KORIDu.

Pokud by iniciativa LK/KORIDu měla vést k zániku DSOJ znamenalo by to téměř s jistotou:

- zánik komunikační platformy vedení obcí SO ORP Jablonec n. N., kde starostové aktivně řeší otázky potřeb a zajištění dopravní obslužnosti,
- omezení prostředků vkládaných do dopravní obslužnosti z veřejných (obecních) rozpočtů a tudíž i omezení sítě spojů veřejné dopravy nebo jejich kvality,

- zánik iniciativy aktivních jednotlivců, kteří byli od počátku hybateli rozvoje a integrace pro zlepšení dopravní obslužnosti na Jablonecku.

Jako velmi zásadní se tak jeví potřeba iniciovat jednání DSOJ, členských obcí DSOJ, Libereckého kraje a KORIDu LK, kde bude jasně deklarováno dlouhodobé směřování koexistence DSOJ a IDS IDOL a nastaveny základní rysy spolupráce DSOJ, LK a KORID LK.

Hrozící snížení příspěvku LK na činnost DSOJ

V kontextu předcházející hrozby (tlaku na zrušení DSOJ) a potřeby rozpočtových úspor Libereckého kraje je momentálně velmi aktuální hrozba snížení příspěvku LK na podporu činnosti DSOJ. KORID LK zpracoval analýzu, jak upravit rozsah sítě a financování MHD Jablonec n. N. tak, aby zůstala zachována kvalita dopravní obslužnosti při citelně nižších nákladech. Tato analýza se opřela zejména o možnost širšího využití regionálních linek PAD a vlaků pro pokrytí dopravní obslužnosti města Jablonec nad Nisou, což ovšem ve finále stejně přináší dva hlavní zdroje úspor:

- omezení rozsahu sítě linek a spojů MHD Jablonec n. N.,
- snížení kalkulované ceny dopravního výkonu vyplácené dopravci zejména díky převodu spojů z režimu MHD do režimu PAD, kde je kalkulována nižší cena dopravního výkonu, ale přitom požadavky na zajišťovanou kvalitu (nizkopodlažnost, informační panely...) se nemají změnit.

Není pochyb o tom, že je doba ekonomicky složitá a Liberecký kraj stejně jako všechny subjekty musí hledat prostor pro zvýšení efektivity. Je však třeba si jednoznačně a na rovinu říci, jakou částku je třeba ušetřit a otevřeně ukázat, kde a na čí úkor bude úspory dosaženo, případně zda nejsou jiné obory činnosti kraje, kde je úspora možná s menšími dopady.

Chybějící definice základních standardů a koncepce dopravní obslužnosti na úrovni kraje, která otevírá prostor pro nesystémová a diletantská rozhodnutí a kroky

Předcházející hrozba (snížení příspěvku LK na činnost DSOJ) bohužel velmi úzce souvisí s tím, že na celostátní i regionální úrovni je otázka dopravní obslužnosti a jejích standardů jen velmi vágně formulována a není nijak zodpovězena. Neexistuje tak žádný standard (měřítko) ve srovnání s kterým by bylo možné posoudit, zda zajišťovaná dopravní obslužnost území je kvalitní/řídká, nadstandardní/poddimezovaná, uspokojivá/nedostatečná ...

KORID LK připravil první návrh určení standardu dopravní obslužnosti, který se ovšem opírá pouze o určení nároku obcí na určitý počet spojů za rok/týden/den/hodinu odborným odhadem. V tomto ohledu předložený návrh DSOJ ani jednotlivé členské obce neuspokojil, protože nebyl podložený jakoukoli věcnou argumentací, odbornou studií, srovnáním s jinými regiony, či jiným obecně platným podkladem.

Bez definice základních standardů dopravní obslužnosti nelze přijmout žádnou dlouhodobou vizi, jaká základní dopravní obslužnost má být zajišťována a jaký nadstandard má být spojen s jakým příspěvkem na úhradu ztráty, kterou vytváří. To staví nepochybně jednání o výši příspěvku členských obcí DSOJ vůči samotnému DSOJ i jednání DSOJ s Libereckým krajem a KORIDem do roviny vyjednávání dvou trhovců, kde výsledná účtovaná cena je výsledkem komplikovaného jednání, které se neopírá o žádná nezpochybnitelná východiska. Zároveň si to vynucuje důvěru vůči dopravci, že jím účtované náklady opravdu věrohodně korespondují s vnitřními náklady jeho činnosti.

Jedním z prvotních úkolů DSOJ se tak jeví určení standardů dopravní obslužnosti, které budou základem vyjednávání DSOJ se svými členskými obcemi i s Libereckým krajem a KORIDem LK.

F Benchmarking – srovnávací analýza koexistence DSOJ a IDS IDOL s podobnými systémy v ČR i v zahraničí

Při založení DSOJ v roce 1995 šlo o zcela unikátní projekt, který neměl v celé ČR ani v přilehlém zahraničí obdobu. Iničiátoři projektu se tehdy sešli u čistého stolu, definovali si potřeby, které chtějí řešit, nastínili vizi, určili cíle a pak definovali prostředky k jejich naplnění. Jednotlivé kroky byly konzultovány s tehdejším místním partnerem – okresním úřadem a v nemalé části i přímo s ministerstvem dopravy, protože šlo opravdu o unikátní projekt, který neměl jasnou zákonnou oporu a mantinely ani vzorové projekty podobného zaměření jinde v ČR.

V zahraničí je velmi obtížné hledat odpovídající instituce, protože oblast dopravní obslužnosti a veřejné dopravy je determinována zcela jiným historickým vývojem a jinou aktuální legislativou, která si vynucuje jiné instituce pro naplnění jinak postavených úloh v oblasti dopravní obslužnosti. Typicky třeba v Německu jsou obvyklé regionální dopravní svazy – například v přilehlém regionu ZVON – Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz Niederschlesien (viz www.zvon.de) – jejichž členy jsou obce, dopravci, dopravní úřady i ministerstva spolkových zemí a společně pak komplexně řeší kompletní problematiku dopravní obslužnosti a její integrace – například ZVON se 13 zaměstnanci pro oblast Oberlausitz-Niederschlesien s cca 470 tis. obyvateli.

Od roku 1995, kdy vzniklo DSOJ už v ČR vzniklo nemálo dalších podobných projektů, které vznikly tam, kde obce nebyly spokojeny se zajištěním dopravní obslužnosti a vzaly věc do svých rukou.

Podobně zaměřené projekty v oblasti dopravní obslužnosti obcí v ČR:

Svazek obcí údolí Desné (IČ 65497064 – www.udoli-desne.cz)

V roce 1997 došlo při povodni k poškození železniční trati Šumperk – Kouty nad Desnou a tamní obce se spojily ve snaze odvrátit hrozící zrušení trati a převzaly odpovědnost za provoz této trati. Jde o podobně koncipované sdružení obcí, pro které zajišťuje dopravu externí dopravce. Věcně však sdružení řeší primárně železniční dopravu.

Kokořínský SOK s.r.o. (IČ 26416832 – www.kokorinskysok.cz)

V roce 2000 založily obce na Mělnicku s.r.o. pro zajištění své dopravní obslužnosti. Systém disponuje 6 minibusy a jedním autobusem střední kategorie. Věcné zaměření projektu je poměrně podobné jako u DSOJ, ale proti DSOJ jde o projekt mnohem menšího rozsahu a zcela jiné právní formy. Nejde o dobrovolný spolek obcí, ale o s.r.o., které je zároveň přímo i dopravcem projektu.

Svazek obcí BENE-BUS (IČ 75320121)

„Svazek BENE-BUS byl založen za účelem financování dopravní obslužnosti obcí na Benešovsku. Sdružuje 111 obcí v regionu. Středočeský kraj už na začátku letošního roku [rozumí se rok 2011 – pozn. autora] kvůli nedostatku peněz prosadil zrušení 48 autobusových spojů v regionu. Původně navrhl škrtnout až 198 spojů, z toho 58 spojů ale nakonec po vzájemné dohodě dál financuje. Zbýlých téměř 100 spojů zachránily obce sdružené ve svazku BENE-BUS tím, že zvýšily svůj příspěvek ze 120 Kč na 150 Kč na obyvatele ročně. Vybrané příspěvky se používají na úhradu nákladů veřejné dopravy.

V květnu kraj také vypověděl všem autobusovým dopravcům smlouvy o závazku veřejné služby ve vnitrostátní linkové osobní dopravě.

Od výběru nových provozovatelů si slibuje, že se vytvoří otevřené tržní prostředí, a tím se zkvalitní dopravní služby. Cílem výběrového řízení je podle kraje také vytvoření integrovaného dopravního systému založeného na jednotném tarifním systému a provázanosti všech linek.“ (zdroj: <http://moderniobec.ihned.cz/c1-53941060-svazek-obci-bene-bus-se-zasazuje-o-lepsi-dopravni-obslužnost-v-regionu-stredni-cechy> – 9. 8. 2014 – 10:00)

V roce 2007 byl na Benešovsku založen dobrovolný spolek 111 obcí, které společně řeší a objednávají základní dopravní obslužnost. Oproti DSOJ jde o sdružení velmi podobného charakteru a většího rozsahu, které se však mnohem více zaměřuje na oblast regionální dopravy (PAD) a tomu odpovídá i charakter objednané dopravní obslužnosti, která je oproti DSOJ citelně řidší, čemuž ale odpovídá i citelně nižší výše odváděného členského příspěvku obcí (150 Kč/obyvatel/rok).

Dále existuje mnoho dobrovolných sdružení obcí (mikroregionů), které se primárně zabývají zejména cestovním ruchem a dalšími oblastmi a okrajově řeší i problematiku dopravní obslužnosti – z nejbližšího okolí například Svazek obcí Tanvaldsko, Svazek obcí Jilemnicko, Svazek obcí Český ráj,...

Obecně je zřejmé, že spolky obcí zaměřené výhradně na dopravní obslužnost obcí a regionu vznikají v ČR zejména v oblastech, kde kraje (dříve okresy) neplní svou úlohu zajištění základní dopravní obslužnosti tak, aby to obce a jejich obyvatelé uspokojovalo (např. Středočeský kraj).

Naopak v krajích, kde pověřené dopravní úřady iniciativně problematiku dopravní obslužnosti řeší a založily pro tuto problematiku i specifický institut koordinátora a integrovaný dopravní systém (např. Královéhradecký kraj/OREDO/IREDO, Jihomoravský kraj/KORDIS/IDS JMK) podobné spolky orientované na dopravní obslužnost nevznikají.

Z tohoto úhlu pohledu byla nepochybně klíčová úloha DSOJ v době, kdy dopravní obslužnost ležela na bedrech okresního a později krajského úřadu před založením KORIDu a IDS IDOL. Od roku 2009 nabízí IDS IDOL moderní a integrované řešení dopravní obslužnosti při relativně nízké úrovni příspěvku obcí. Nicméně členské obce DSOJ si zvykly na kvalitnější úroveň dopravní obslužnosti, kterou jsou také zvyklé nad rámec běžných příspěvků ze svého rozpočtu dofinancovat. Pro zajištění transparentnosti vnitřního financování DSOJ i vnějších ekonomických vztahů DSOJ s libereckým krajem je potřeba v první řadě definovat standardy základní dopravní obslužnosti a případné vícenásobné nadstandardní kvality dopravní obslužnosti.

G Stručný přehled zajištění dopravní obslužnosti obcí správního obvodu

Dopravní obslužnost obcí SO ORP Jablonec nad Nisou je různě dimenzovaná, její rozdílnost je daná mnoha faktory:

- počtem obyvatel a rozlohou jednotlivých obcí,
- geografickým uspořádáním území – zejména vzdálenostmi jednotlivých obcí od Jablonce nad Nisou, geomorfologickým uspořádáním krajiny mezi obcemi a příležitosti obcí k hlavním tahům mezi Jabloncem nad Nisou a okolními ORP,
- dostupností pracovních míst i škol a kulturních aktivit v jednotlivých obcích,
- turistickou atraktivností jednotlivých obcí,
- správním významem jednotlivých obcí a historickým vývojem potřeb obcí i politické situace,

- zapojením obcí do DSOJ a systému MHD Jablonec nad Nisou.

Jablonec nad Nisou

- 45 305 obyvatel, rozloha 31,39 km², centrum SO ORP Jablonec nad Nisou,
- síť 26 linek MHD,
- významný uzel regionálních autobusových linek Libereckého kraje,
- 4 železniční zastávky na území města na regionální železniční trati 036 Liberec – Tanvald – Harrachov.

Bedřichov

- 330 obyvatel, rozloha 24,25 km², centrum obce 7,5 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou linkou MHD 101 (členská obec DSOJ):
 - 17 párů spojů od 4:38 do 23:21 v pracovních dnech (špičkový interval 30/60 min. a v sedlech 120 minut),
 - 13 párů spojů od 4:38 do 23.21 o víkendech a svátcích (interval 60/120 min.).
- V zimní/letní sezóně další spoje z/do Jablonce n. N. a Janova n. N. regionálními linkami cyklobusů/skibusů.
- Regionální autobusové spoje z/do Liberce.

Dalešice

- 181 obyvatel, rozloha 2,44 km², centrum obce 4,8 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou regionální linkou 341 Jablonec nad Nisou – Turnov (obec mimo DSOJ):
 - 16 párů spojů od 5:01 do 22:38 v pracovních dnech (interval cca 60 min.),
 - 4 páry spojů od 8:56 do 19:20 o víkendech a svátcích (interval 120/180 min.).

Janov nad Nisou

- 1 367 obyvatel, rozloha 14,71 km², centrum obce 5,4 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou linkou MHD 101 (členská obec DSOJ):
 - 36 párů spojů od 4:48 do 23:27 v pracovních dnech (celodenní interval 30 min.),
 - 30 párů spojů od 4:48 do 23.27 o víkendech a svátcích (interval 30/60 min.).
- V zimní/letní sezóně další spoje z/do Jablonce n. N. a Bedřichova regionálními linkami cyklobusů/skibusů.

Josefův Důl

- 907 obyvatel, rozloha 22,01 km², centrum obce 7,9 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou výhradně po železniční trati 034/036 s přestupem ve Smržovce (obec mimo DSOJ):
 - 23 párů vlaků od 4:20 do 23:31 v pracovních dnech (celodenní interval 40/80 min.),
 - 21 párů vlaků od 4:20 do 22:31 o víkendech a svátcích (interval 40/80 min.).
- V zimní/letní sezóně i autobusové spoje z/do Jablonce n. N., Bedřichova a Janova n. N. regionálními linkami cyklobusů/skibusů.

Lučany nad Nisou

- 1 738 obyvatel, rozloha 13,13 km², centrum obce 4,1 km od centra Jablonce n. N.

- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou autobusy MHD, regionálními autobusy PAD i po železniční trati 036 (členská obec DSOJ)
 - v pracovních dnech:
 - 32 párů spojů linky MHD 104 od 4:31 do 22:54 (interval 30/60 min.),
 - 27 párů spojů regionálních linek 741, 940 a 953 od 4:04 do 22:34 dnech (interval 40/80 min.),
 - 26 párů vlaků od 5:10 do 1:06 (násl. dne) v pracovních dnech (interval 40/80 min.),
 - o víkendech:
 - 17 párů spojů linky MHD 104 od 6:03 do 22.54 (interval 60 minut),
 - 1 pár spojů regionální linky 940,
 - 24 párů vlaků od 5:10 do 1:06 (násl. dne) – (interval 40/80 min.).
- Část obce Jindřichov je obsluhována 3 páry spojů linky MHD 105 v pracovních dnech.
- Autobusy MHD obsluhují v Lučanech 13 zastávek od Jindřichova po Maxov, regionální autobusy PAD 4 zastávky na sil. č. I/14 a vlaky jedinou železniční zastávku v Horních Lučanech.

Maršovice

- 524 obyvatel, rozloha 1,75 km², centrum obce 3,7 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou regionálními linkami 841 a 842 Jablonec nad Nisou – Železný Brod (obec mimo DSOJ):
 - 22 párů spojů od 4:34 do 22:34 v pracovních dnech (interval cca 60 min.),
 - 11 párů spojů od 6:25 do 22:34 o víkendech a svátcích (interval cca 120 min.).

Nová Ves nad Nisou

- 691 obyvatel, rozloha 4,71 km², centrum obce 3,1 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou autobusy MHD, regionálními autobusy PAD (členská obec DSOJ)
 - v pracovních dnech:
 - 14 párů spojů linky 742 (linka má spoje MHD Jablonec n. N. i PAD) od 5:30 do 22:50 (interval 60 min.),
 - 1 spoj školní linky 132 MHD Jablonec n. N.,
 - o víkendech:
 - 8 párů spojů regionální linky 743 od 6:16 do 18:18 (interval 120 minut), kde jsou uznávány i jízdenky MHD Jablonec nad Nisou.
- Autobusy MHD i PAD obsluhují v Nové Vsi nad Nisou 4 zastávky.
- Železniční trať 036 Liberec – Tanvald má zastávku s názvem Nová ves nad Nisou, která však leží mimo zástavbu Nové Vsi nad Nisou a z technologických důvodů je plánováno, že na této zastávce vlaky ještě do konce roku 2014 přestanou zastavovat.

Pulečný

- 377 obyvatel, rozloha 5,99 km², centrum obce 5,4 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou
 - z dolní části Pulečného linkou MHD 101 (členská obec DSOJ):
 - 39 párů spojů od 4:30 do 0:10 (násl. dne) v pracovních dnech (celodenní interval 30 min.),

- 37 párů spojů od 4:30 do 0:10 (násl. dne) o víkendech a svátcích (interval 30 min. mimo časného rána),
- z částí obce Klíčnov a Kopanina regionální linkou 341 Jablonec nad Nisou – Turnov:
 - 16 párů spojů od 4:55 do 22:36 v pracovních dnech (interval cca 60 min.),
 - 4 páry spojů od 8:56 do 19:20 o víkendech a svátcích (interval 120–180 min.).
- V letní sezóně další spoje z/do Jablonce n. N. a Bedřichova regionální linkou cyklobusu 210.
- Většina centrální části obce má poměrně dlouhou docházkovou vzdálenost k zastávkám MHD 101 i regionálních linek PAD.

Rádlo

- 749 obyvatel, 9,64 km², centrum obce 4,3 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou regionální linkou 151 Jablonec nad Nisou – Rádlo (obec mimo DSOJ):
 - 10 párů spojů od 5:00 do 20:35 v pracovních dnech (interval cca 50–180 min.),
 - 3 páry spojů od 9:30 do 17:15 o víkendech a svátcích (interval 180–290 min.).
- Na lince MHD 115 Jablonec nad Nisou – Rychnov u Jablonce je u sil. č. I/65 zastávka Rádlo, odbočka, která je však od centra obce Rádlo vzdálena cca 1,7 km a od okraje zástavby obce Rádlo cca 500 m, což její využití téměř eliminuje.

Rychnov u Jablonce nad Nisou

- 2 683 obyvatel, rozloha 12,25 km², centrum obce 4,7 km od centra Jablonce n. N.
- Dopravní spojení do Jablonce nad Nisou autobusy linek MHD 101 a 115 v pracovních dnech:
 - 51 párů spojů od 4:25 do 0:07 (násl. dne) v pracovních dnech (celodenní interval 30 min. s vloženými rychlospoji linky 115 navíc),
 - 37 párů spojů od 4:25 do 0:07 (násl. dne) o víkendech a svátcích (interval 30 min. mimo časného rána).
- Rychnov je obsluhován poptávkově i expresní dálkovou linkou 530190 Jablonec n. N. – Praha v intervalu 60 minut a zároveň i rychlíkovou železniční tratí 030 Liberec – Turnov s rychlíky Liberec – Pardubice v intervalu 120 minut a spěšnými/osobními vlaky ve stejném intervalu, které dohromady dávají interval cca 60 minut. Tyto spoje a vlaky však nabízí spojení do Prahy/Liberce/Turnova a dalších míst a nikoli do Jablonce nad Nisou.
- Kombinace železniční dopravy a linek MHD 101/115 pak nabízí cestujícím i spojení do Jablonce nad Nisou ze vzdálenějších míst.

Souhrn analýz dopravní obsluhy jednotlivých obcí SO ORP Jablonec nad Nisou

Porovnáme-li dopravní obslužnost jednotlivých obcí SO ORP Jablonec nad Nisou, pak je patrné, že členským obcím DSOJ nabízí integrace do systému MHD Jablonec nad Nisou velmi intenzivní dopravní obslužnost od časných ranních do pozdních nočních hodin většinou v pravidelných intervalech. Mimo nabídky spojů pak je obcím garantována i vyšší kvalita poskytovaných služeb (nová nízkopodlažní vozidla s digitálními informačními panely) a široká paleta časových jízdenek.

Obce mimo DSOJ pak jsou obsluhovány pouze linkami PAD nebo vlaky, což představuje citelně menší počet spojů k dispozici i nižší garantovaný komfort služeb, ale na druhé straně přispívají na dopravní obsluhu jen 90 Kč na obyvatele a rok, tedy o 640 Kč na osobu a obyvatele méně.

H Rozšíření DSOJ pro pokrytí celého území SO ORP Jablonec nad Nisou při zachování stávajícího režimu fungování a financování DSOJ

DSOJ v době svého vzniku, kdy kompletní dopravní obslužnost byla záležitostí dohody okresu a dopravce bez jakýchkoli náznaků integrace, nabízelo svým členským obcím za úhradu členského příspěvku dvě základní výhody:

- Kvalitní dopravní obslužnost danou integrovanou množinou spojů rozložených v pravidelných intervalech a propojených pravidelnými přestupními uzly.
- Tarifní systém, jehož největším benefitem byly výhodné časové jízdenky.

Od roku 2009 nabídl oba tyto benefity i Liberecký kraj na celém svém území zavedením IDS IDOL. Navíc oproti DSOJ omezenému na působnost SO ORP Jablonec n. N. mají v podání IDS IDOL oba benefity dvě velké výhody:

- působnost na území celého Libereckého kraje,
- nízkou úroveň příspěvku obcí na dopravní obslužnost.

To je nepochybně i důvodem, proč od zavedení IDS IDOL nepřistoupila žádná nová obec k DSOJ. Zároveň ale žádná z dosavadních členských obcí DSOJ neopustila. Ukázalo se totiž, že DSOJ nabízí oproti IDS IDOL svým členským obcím nemalé výhody:

- Možnost ovlivnit svou dopravní obslužnost přímo dle potřeb svých obyvatel a promítnout do plánování linek i spojů velkou znalost struktury místního obyvatelstva, nabídek zaměstnání, které lokální politici s maximální fundovaností a péčí dokážou pochopit a úměrně tomu i rychle a kvalitně řešit.
- Orientaci celé sítě linek a spojů na centrální uzel v Jablonci nad Nisou, což otvírá prostor pro ovlivnění cestujících tak, aby je dobré dopravní spojení směřovalo do školství, zaměstnání i rekreačních aktivit tam, kde je město Jablonec n. N. a přilehlé obce chtějí rozvíjet.
- Úměrně rozpočtovým možnostem SMJN a obcí pomocí nabídky veřejné hromadné dopravy korigovat dopravní situaci individuální dopravy.

Stávající členské obce DSOJ si zjevně výše popsaných výhod natolik cení, že i při fungování IDS IDOL jsou ochotny nadále v DSOJ setrvat a platit členské příspěvky. Každá další přistoupivší obec by nepochybně nejen získala přístup k popsaným benefitům, ale zároveň by posílila finanční stabilitu i politickou sílu DSOJ.

Ve výše popsaném smyslu byly všechny čtyři obce SO ORP Jablonec nad Nisou stojící mimo DSOJ několikrát osloveny a nabídkou přistoupení k DSOJ, kterou každá s nich vždy odmítla s uvedením různých důvodů:

Dalešice – obec Dalešice leží na trase linky 341 Jablonec nad Nisou – Frýdštejn – Turnov, která jezdí v pracovních dnech směrem na Jablonec i Turnov v intervalu cca 60 minut a 3 páry spojů i o víkendech, což požadavky obyvatel Dalešic na dopravní obslužnost uspokojuje a nabízí jim spojení nejen do Jablonce nad Nisou, ale i do sousední ORP Turnov, kam nemálo obyvatel Dalešic za prací, školami i jinými účely dojíždí. Dalešice tak rovněž nemají zájem o dopravní obsluhu spoji MHD Jablonec nad Nisou, která by jim mohla přinést zřejmě nanejvýš 2 páry spojů denně a přitom by představovala příspěvek na úrovni cca 130 tisíc Kč ročně, který by byl velmi citelný pro Dalešice a naopak poměrně malý z pohledu pokrytí nákladů DSOJ.

Josefův Důl – obec Josefův Důl leží geograficky poměrně ostře oddělena od Jablonce nad Nisou hřebenem hory Bramberk a do značné míry má potřebu dopravní obslužnosti kromě ORP Jablonce nad Nisou i k ORP Tanvald. Protažení MHD Jablonce nad Nisou by mohlo Josefův Důl nabídnout nanejvýš 6–10 párů spojů MHD v intervalu 60–129 minut a s cestovní dobou do centra Jablonce na úrovni 40–60 minut, což plně odpovídá vlakovému spojení na Tanvald, Jablonce nad Nisou i Liberec, které má Josefův Důl k dispozici za 90 Kč na osobu a rok od Libereckého kraje a Josefův Důl tak nemá potřebu si připlácet cca 750.000 Kč ročně na DSOJ a spoje MHD Jablonce nad Nisou.

Maršovice – obec Maršovice leží na trase linek 560, 841 a 842 spojujících Jablonce nad Nisou a Železný Brod, což nabízí Maršovickým v pracovních dnech směrem na Jablonce i Železný Brod spojení v intervalu cca 30–60 minut a spoje v intervalu 120 minut i o víkendech, což požadavky obyvatel Maršovic na dopravní obslužnost uspokojuje a nabízí jim spojení nejen do Jablonce nad Nisou, ale i do sousední ORP Železný Brod, kam nemá obyvatel Maršovice za prací, školami i jinými účely dojíždí. Ani Maršovickým tak několik málo spojů MHD Jablonce nad Nisou dopravní obslužnost příliš nezlepší a to by při stávající cenové politice DSOJ znamenalo i za těchto málo spojů přispívat do DSOJ cca 750.000 Kč ročně.

Rádlo – obec Rádlo má sice k dispozici vlakové spojení, ale pouze do Liberce a Turnova – nikoli do své ORP – Jablonce nad Nisou. Specifickým historickým vývojem pak i přes svou polohu mimo trasu regionálních linek k jiným obcím má Rádlo k dispozici i autobusové spojení linkou 151 Jablonce nad Nisou-Rádlo, a to 10 párů autobusových spojů v intervalu cca 60–90 minut v pracovních dnech a 3 páry spojů o víkendech v intervalu cca 240 minut. Tato dopravní obslužnost obci Rádlo postačuje a ani Rádlo za těchto podmínek nemá zájem o několik párů spojů MHD, na které by muselo přispívat cca 750.000 Kč ročně.

I Vytvoření komunikační platformy pro obce SO ORP Jablonce nad Nisou k tématu dopravní obslužnosti

Vzhledem k tomu, že DSOJ aktuálně nepokrývá celou působnost SO ORP Jablonce nad Nisou, nemůže ve své dnešní podobě plnit úlohu komunikační platformy k tématu dopravní obslužnosti. Tato platforma by přitom mohla poskytnout:

- společný prostor pro vzájemné sdílení a společné ladění požadavků na vedení linek a časové polohy jejich spojů dle potřeb obyvatel všech obcí,
- silný mandát 55000 zastoupených obyvatel SO ORP Jablonce nad Nisou v čele s druhým největším městem v Libereckém kraji pro jednání s Libereckým krajem vč. možného ovlivnění parametrů IDS IDOL, a to jak sítě linek a spojů IDS IDOL, tak i tarifního nastavení IDS IDOL,
- prostor pro společné hledání prvků, které by mohly v rámci Libereckého kraje relativně zvýšit prestiž a životní komfort obyvatel SO ORP a pomoci průmyslovému rozvoji i cestovnímu ruchu.

Aktuálně se vzhledem k okolnostem nabízí dvě možnosti jak vytvořit celoplošnou platformu pro diskusi a schválení politiky dopravní obslužnosti celého SO ORP Jablonce nad Nisou.

- **Buď je třeba, aby DSOJ upravilo svou politiku výše členských příspěvků, která bude zohledňovat rozsah potřebné nadstandardní dopravní obslužnosti nad úroveň zajišťovanou Libereckým krajem, a přizvalo k této platformě i Liberecký kraj a KORID LK.**

- Nebo je třeba, aby DSOJ zůstalo platformou pro objednání linek a spojů MHD Jablonec nad Nisou a vedle DSOJ vznikla nová komunikační platforma, která by zahrнула všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou. Tato varianta má tu výhodu, že by bylo možné v rámci této komunikační platformy otevřít různá fóra nejen pro dopravní obslužnost, ale třeba i pro školství, odpadové hospodářství a další oblasti.

J Finanční analýza dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou

Tab. 6.3 Rozpočtové výdaje obcí SO ORP Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost (2001–2012)

Rozpočtové výdaje obcí SO ORP Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost (2001–2012)													
Rozpočtová položka 2221 – Veř. silnič. dopr. (roční výdaje jsou uvedeny v tisících Kč mimo počtu obyvatel a nákladů na obyvatele a rok, které jsou uvedeny v jednotkách)													
	Bedřichov	Dalešice	Jablonec nad Nisou			Janov nad Nisou	Josefův Důl	Lučany nad Nisou	Mařovice	Nová Ves n. Nisou	Pulečný	Rádlo	Rychnov u Jablonce n. N.
			Auto-bus	Tram-vaj	Celkem								
2001	76	37	30 727	6 522	37 248	703	73	358	524	338	151	188	1 163
2002	229	38	30 797	6 617	37 415	703	72	932	135	385	151	215	1 163
2003	142	12	30 606	6 746	37 352	639	71	967	38	219	151	59	1 163
2004	135	11	31 829	6 760	38 589	639	45	800	34	211	151	51	1 163
2005	129	11	33 771	7 435	41 206	710	69	995	48	433	168	52	1 292
2006	144	11	33 652	7 692	41 344	740	92	1 999	37	450	175	52	1 348
2007	189	11	34 220	8 531	42 751	905	91	1 373	39	453	223	55	1 708
2008	228	12	34 565	8 763	43 328	914	88	1 162	40	460	241	58	1 755
2009	215	12	44 170	8 943	53 114	915	88	582	42	463	241	59	1 823
2010	234	13	33 943	8 922	42 864	915	88	1 511	44	479	254	60	1 867
2011	225	14	35 778	8 987	44 765	940	87	1 935	45	504	253	63	1 898
2012	228	14	38 142	8 998	47 140	948	85	1 302	45	509	256	64	1 940
Počet obyvatel (2012):	330	181	45 305			1 367	907	1 738	330	691	377	749	2 683
Kč na 1 obyvatele a rok (2012):	690	78	1 040			693	94	749	138	736	680	85	723

Zdroj: Rozpočty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou – účetní závěrka za dotčený rok

Dopravní obslužnost představuje pro obce SO ORP Jablonec nad Nisou tři základní nákladové složky:

- 1) Příspěvky Libereckému kraji na regionální dopravní obslužnost v rámci IDS IDOL – pro Jablonec to je 1 000 000 Kč ročně a ostatní obce platí 90 Kč na obyvatele a rok, tedy dohromady rovněž cca 1 000 000 Kč. Tento příspěvek je spojen se zajištěním regionální autobusové i vlakové dopravy.

- 2) Členské příspěvky DSOJ obcí sdružených v DSOJ – Jablonec nad Nisou platí 730 Kč na obyvatele a rok, ostatní členské obce pak 640 Kč na obyvatele a rok. Tyto částky dohromady tvoří cca 40 000 000 Kč ročně a dalšími cca 8,3 milion Kč je pak doplňuje Liberecký kraj v rámci příspěvku na ztrátu linek zajišťujících meziobecní spojení.
- 3) Specifické výdaje statutárního města Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost. Jednak jde o specifické příspěvky do systému MHD Jablonec nad Nisou (dofinancování jízd důchodců a držitelů specifických průkazů – odboj, dárci krve, ZTP...). Dále pak město Jablonec nad Nisou přispívá dopravci DPMLJ ročně cca 8 000 000 Kč na provoz tramvajové linky Liberec-Jablonec, která je pro Jablonec významným prvkem dopravní obslužnosti.

Celkové výdaje jednotlivých obcí SO ORP Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost jsou shrnuty pro přehled za roky 2003–2012 v předcházející tabulce.

Přehled výdajů obcí SO ORP Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost ukazuje dva výrazné jevy:

Citelně vyšší výdaje na dopravní obslužnost na jednoho obyvatele u obcí, které jsou členy DSOJ
S ohledem na výši členského příspěvku do DSOJ je logické, že rozpočtové výdaje na dopravní obslužnost u členských obcí DSOJ oscilují kolem 730 Kč na obyvatele a rok. Obce, které stojí mimo DSOJ pak na dopravní obslužnost vynakládají ročně na jednoho obyvatele kolem 90, – což je částka hrazená Libereckému kraji na regionální dopravní obslužnost a IDS IDOL.

Skokové snížení rozpočtových výdajů na dopravní obslužnost u obcí mimo DSOJ kolem roku 2003
Od 1. 1. 2003 převzal péči o dopravní obslužnost Liberecký kraj, který paušálně pro celý kraj nastavil výši příspěvku na úrovni průměru příspěvků vybíraných okresy v kraji, tedy 90 Kč na obyvatele a rok. Okres Jablonec nad Nisou byl až do roku 2002 v rámci Libereckého kraje jedním z okresů s nejvyšším příspěvkem obcí na dopravní obslužnost přesahujícím 200 Kč na obyvatele a rok.

6.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

A Analýza cílových (dotčených) skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob Komunikace	Návrh opatření
Cestující	pokrytí přepravních potřeb, nabídka pravidelných spojů s únosným jízdým, komfortní vozidla se značným podílem nízkopodlažních, přehledný informační systém v MHD	odliv cestujících k individuální automobilové dopravě při neplnění prostorových či časových potřeb spojů nebo neúnosném poměru jízdého a kvality poskytovaných služeb	prostřednictvím obcí (obecní věstník, web) a dopravce (web, e-mail, vývěsky na zastávkách i ve vozech), pravidelné průzkumy spokojenosti cestujících	nabídka komunikačních nástrojů pro získání zpětné vazby od cestujících stran spokojenosti se službami, dopravní / marketingový průzkum spokojenosti s poskytovanými službami
Zaměstnavatelé	doprava zaměstnanců z/do všech částí města i okolních obcí těsně před začátkem směn a po jejich skončení	snaha hledat jiné formy zajištění dopravy zaměstnanců při neplnění prostorových či časových potřeb spojů	prostřednictvím obcí a případně hospodářské komory	marketingový průzkum spokojenosti s poskytovanými službami a poptávky po nových potřebných spojích
Vzdělávací instituce	doprava žáků z/do všech částí města i okolních obcí těsně před začátkem výuky a po jejím skončení	omezení poptávky po službách vzdělávacích zařízení, která nejsou dostatečně dopravně obsloužena	prostřednictvím obcí a zejména humanitního odboru magistrátu města Jablonec n. N.	marketingový průzkum spokojenosti s poskytovanými službami
DSOJ	zajištění zdrojů financování systému MHD Jablonec nad Nisou v potřebné výši, udržení či zvýšení počtu cestujících a tržeb v systému MHD Jablonec díky koordinaci požadavků členských obcí DSOJ a jejich obyvatel	výpadek financování ze strany kteréhokoli zdroje, který se na financování MHD Jablonec podílí, omezení využití spojů MHD Jablonec z jakéhokoli důvodu (jízdni řády, jízdné, kvalita služeb,...)	zasedání valné hromady DSOJ i pracovní porady starostů členských obcí DSOJ, e-mailové diskuse	dojednání a podepsání dlouhodobé smlouvy o financování dopravní obslužnosti mezi DSOJ a Libereckým krajem s jasnými pravidly i finančním rámcem

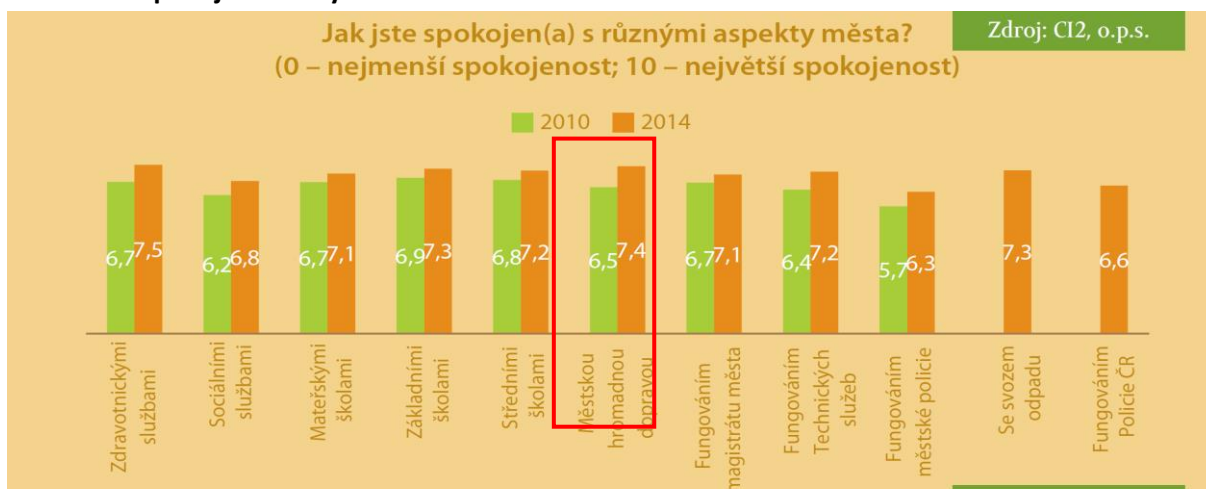
Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob Komunikace	Návrh opatření
Statutární město Jablonec n. N.	uspokojení přepravních potřeb obyvatel na území města Jablonec nad Nisou i těsně za jeho hranicemi v uspokojivé kvalitě při zachování úrovně hrazených nákladů MHD	zhoršení nabízené sítě spojů MHD (omezení jejich počtu, narušení jejich přestupních vazeb,...), omezení rozpočtově dostupných prostředků pro financování MHD Jablonec	prostřednictvím náměstka/ primátora SMJN a jeho účasti na poradách DSOJ	analýza stávající sítě spojů a klíčových pozitiv, která dnešní uspořádání pro SMJN má a návrh úprav jízdních řádů MHD Jablonec, který pozitiva zachová a využije i nové příležitosti
Členské obce DSOJ integrované do systému MHD Jablonec nad Nisou	uspokojení přepravních potřeb obyvatel zejména směrem do/z Jablonce v uspokojivém rozsahu spojů a kvalitě při zachování úrovně hrazených příspěvků	zhoršení nabízené sítě spojů MHD omezení rozpočtově dostupných prostředků pro financování MHD Jablonec	prostřednictvím starostů obcí a jejich účasti na poradách DSOJ	aplikovat analýzu sítě spojů a pozitiv dnešního uspořádání i pro všechny členské obce DSOJ Iniciovat revizi uspořádání tarifních zón IDOL v rámci SO ORP Jablonec
Obce stojící mimo DSOJ a MHD Jablonec nad Nisou (Dalešice, Josefův Důl, Maršovice, Rádlo)	uspokojení přepravních potřeb obyvatel regionálními linkami PAD bez zapojení do MHD Jablonec nad Nisou v kvalitě a rozsahu, který odpovídá hrazeným příspěvkům	plná závislost na regionálních linkách PAD se složitou možností ovlivnit detaily tras linek i jízdních řádů	dopravní informace běžně zveřejňované v rámci IDS IDOL, jednou ročně koordinační porada k jízdním řádům starostů s LK a KORIDem	připravit přehledný materiál shrnující přínosy a výhody DSOJ a oslovit obce SO ORP Jablonec nad Nisou s nabídkou vstupu do DSOJ
Liberecký kraj	zajištění minimálně zákonné úrovně základní dopravní obslužnosti území SO ORP Jablonec s přiměřenou mírou vzájemné finanční podpory kraje, DSOJ i obcí z SO ORP	omezení prostředků pro vzájemné spolufinancování dopravní obslužnosti	oficiální dopisy, jednání a stanoviska, pravidelné koordinační porady s KORIDem LK, dopravci a obcemi (1x ročně)	spolupracovat s DSOJ na přípravě smlouvy o spolupráci a zajistit ve smlouvě LK a DSOJ i jasné vymezení poskytované dopravní obslužnosti

Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou je značně ovlivněna rozdílem mezi dvěma kategoriemi obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou:

- obcemi sdruženými v DSOJ (abecedně Bedřichov, Jablonec n. N., Janov n. N., Lučany n. N., Nová Ves n. N., Pulečný, Rychnov u Jablonce n. N.),
- obcemi mimo DSOJ (abecedně Dalešice, Maršovice, Josefův Důl, Rádlo).

Systém MHD Jablonec nad Nisou přináší pro členské obce DSOJ z pohledu klíčových cílových skupin veřejné dopravy (cestující, zaměstnavatelé, školy,...) za nemalý solidární příspěvek 730 Kč/obyv./rok velmi vysokou kvalitu dopravní obslužnosti, což dokládají nejen vlastní dotazníková šetření dopravce, ale i obecné průzkumy, jako například projekt SMJN „Žiju tu rád“ (viz <http://www.mestojablonec.cz/cs/zivotni-prostredi/ziju-tu-rad.html>), který v roce 2014 hodnotil Městskou hromadnou dopravu jako oblast s téměř nejvyšším hodnocením i meziročním zvýšením spokojenosti obyvatel:

Graf 6.1 Spokojenost obyvatel s kvalitou života v Jablonci nad Nisou

Zdroj: Publikace „Spokojenost obyvatel s kvalitou života v Jablonci nad Nisou“ (2014) – str. 17

<http://www.mestojablonec.cz/filemanager/files/file.php?file=12788>

Obce mimo DSOJ pak platí pouze 90 Kč/obyv./rok, za což jim Liberecký kraj poskytuje „základní dopravní obslužnost“. V regionální dopravě Libereckého kraje nejsou k dispozici detailní dotazníková šetření spokojenosti cestujících, ale například podle studie Mastercard česká centra rozvoje 2012 je IDS IDOL hodnocen jako nejkomplexnější dopravní systém v ČR:

„Ze studie vyplynulo, že Liberecký kraj má bezkonkurenčně nejpropracovanější integrovaný systém veřejné dopravy. Velkou výhodou je také to, že propracovaný systém má i krajské město Liberec. Celý region je navíc také velmi nadčasový v tarifní integraci,“ (zdroj: <http://www.kraj-lbc.cz/Liberecky-kraj-byl-ocen-en-za-nejkomplexnejsi-system-verejne-dopravy-v-CR-pro-rok-2012-n160926.htm>)

Jak místní dopravní spolek DSOJ, tak regionální IDS IDOL tedy zřejmě přinášejí ve svém rozsahu působnosti vynikající zajištění dopravní obslužnosti minimálně odpovídající vkládaným příspěvkům obcí. Vzájemná koexistence těchto dvou systémů však přináší značná úskalí nikoli finálním cílovým skupinám (cestující, zaměstnavatelé, školy...), ale zejména skupinám problematikou dotčeným organizačně a ekonomicky, tedy zejména Libereckému kraji, KORIDu a v důsledku i obcím a dopravci. Těmito úskalími se jeví zejména velká místní tarifní složitost IDS na Jablonecku a zároveň ekonomická nejistota, kdy není zřejmé, zda je vysoká kvalita dopravních služeb poskytována s maximální efektivitou.

B Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	P	D	V = P*D		
Společensko-občanská rizika					
Zásadní zhoršení situace zaměstnanosti v SO ORP (výpadek velkého zaměstnavatele)	3	2	6	Monitoring situace, krizový plán	SMJN
Výrazné zhoršení vztahů politických reprezentací členských obcí DSOJ a případně reprezentace LK	2	4	8	Vstřícné jednání a otevřená komunikace	Obce LK
Dramatický propad popularity veřejné dopravy ve prospěch individuální	1	5	5	Ekologická a sociální politika	Občané ČR
Organizačně-technologická rizika					
Zásadní změna v systému MHD, která prudce sníží poptávku po službách MHD Jablonec (zdražení jízdného, nesystémová úprava jízdních řádů,...)	4	5	20	Obezřetné kroky při správě jízdních řádů, realizace a respektování průzkumů a marketingových studií	DSOJ DPMLJ KORID LK
Omezení vstřícnosti IDS IDOL ke specifickým potřebám a vlastnostem SO ORP Jablonec a DSOJ	3	4	12	Oboustranná vstřícnost k jednání a společný zájem na udržení fungujícího STATU QUO	KORID LK
Citelné omezení funkčnosti nebo úplné zrušení IDS IDOL	1	5	5	Politická i organizační podpora IDS IDOL	KORID LK
Citelné omezení funkčnosti nebo úplné zrušení DSOJ	1	5	5	Politická i organizační podpora DSOJ	DSOJ Obce
Vnější (přírodní, státoprávní,...) rizika					
Zásadní živelná pohroma extrémně narušující dopravní možnosti v SO ORP	3	2	6	Krizové plány	Obce LK KSS LK
Zásadní změna legislativy ovlivňující poskytování služeb v dopravě a zejména zajištění dopravní obslužnosti	2	4	8	Politická podpora rozumného přístupu	ČR (vláda, parlament) EU
Finanční rizika					
Dramatické zvýšení nákladů na straně dopravce (zvýšení cen vstupů...)	2	3	6	Dlouhodobá smlouva s jasně vymezenými mantinely i po nákladové stránce	DSOJ Dopravce
Dramatické zhoršení rozpočtové situace členských obcí DSOJ a zejména SM Jablonec	2	5	10	Rozpočtová odpovědnost	Obce, zejm. SMJN
Dramatické zhoršení rozpočtové situace Libereckého kraje nebo jeho odklon od spolufinancování MHD Jablonec	3	3	9	Rozpočtová a politická odpovědnost	LK

P = pravděpodobnost, D = dopad, V = významnost rizika; hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost), významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu

Mnoho popsaných rizik tvoří externí okolnosti, které mohou veřejnou dopravu a zajištění dopravní obslužnosti v hodnoceném smyslu ohrozit, ať bude zajištěna jakkoli. Se všemi těmito riziky je třeba počítat a být na ně minimálně teoreticky připraveni. V tomto smyslu má dvojkolejnost zajištění dopravní obslužnosti v SO ORP Jablonec nad Nisou (DSOJ/IDS IDOL) zřejmá pozitiva i negativa.

Patrným pozitivem je, že pokud by popsaná rizika (zejména ekonomická) potkala jen jednu ze stran (DSOJ/IDS IDOL), pak nemusí mnoho cestujících/zaměstnavatelů/škol v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou krizi či kolaps nijak citelně pocítit, pokud si druhá ze stran většinu své funkčnosti zachová.

Naopak citelným negativem je, že některá rizika vyplývají právě z koexistence dvou prvků DSOJ/IDS IDOL, mezi kterými neběží úplně hladká a efektivní komunikace a plné propuknutí těchto rizik pak může negativně ovlivnit mnoho cestujících, i když si oba subjekty (DSOJ i IDS IDOL) svou funkčnost zachovají.

6.1.4. SWOT analýza oblasti dopravní obslužnosti regionu a její integrace

Silné stránky:

- Historická tradice a pozitivní zkušenosti s aktivním přístupem k integraci veřejné dopravy
- Velmi soudržný a pozitivně komunikativní vztah vedení obcí SO ORP Jablonec n. N.
- Vysoká kvalita nabízených dopravních služeb rovnoměrně v celém území SO ORP
- Pozitivní spolupráce s vnitřním dopravcem v systému MHD Jablonec n. N.

Slabé stránky:

- Rozdrobenost tarifních zón IDS IDOL na území SO ORP Jablonec n. N.
- Závislost na rozpočtech SMJN i všech členských obcí DSOJ

Příležitosti:

- Zapojení zbývajících obcí SO ORP Jablonec n. N. do DSOJ
- Technologický vývoj zkvalitňující dopravní služby (GPS monitoring, komunikační prostředky,...)
- Možnost financování projektů z evropských fondů i v připravovaném období 2015+ (projekty pro rozvoj infrastruktury, vozidel, odbavovacích systémů...)
- Prostor pro optimalizaci jízdních řádů systému MHD

Hrozby:

- Tlak kraje/KORIDu na rozdrobení/zrušení DSOJ
- Hrozící snížení příspěvku LK na činnost DSOJ
- Chybějící definice základních standardů a koncepce dopravní obslužnosti na úrovni kraje, která otevírá prostor pro nesytemová a diletantská rozhodnutí a kroky

6.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou je v současné době zajištěna kombinací dvou prvků:

- DSOJ a jím objednaný systém MHD Jablonec,
- Liberecký kraj a jím objednaný IDS IDOL.

Na základě analýz se jeví dvě nejvýznamnější oblasti zájmu, kterým se bude studie dále podrobně věnovat.

První souhrnnou oblastí, kde analýzy ukazují značné rezervy a prostor pro rozvoj je **hlubší integrace politiky a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou**. Velmi úzce je nad problematikou dopravní obslužnosti propojeno sedm obcí sdružených v DSOJ, jejichž hlavním pilířem dopravní obslužnosti je systém MHD Jablonec nad Nisou. Čtyři obce SO ORP Jablonec nad Nisou, které nejsou členy DSOJ a nejsou obsluhovány MHD Jablonec nad Nisou, jsou závislé ve své dopravní obslužnosti na Libereckém kraji, jejich dopravní obslužnost podléhá zájmům kraje jako celku a musí se přizpůsobit celokrajské síťové strategii dopravní obslužnosti v rámci IDS IDOL Libereckého kraje.

Podstatně důrazněji a efektivněji by mohly obce SO ORP Jablonec nad Nisou hájit své zájmy stran dopravní obslužnosti, pokud by vznikla pevná a rozhodná komunikační a politická platforma opírající své návrhy o konsenzus všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

Pro naplnění první souhrnné oblasti vyplynuly z analýz tři hlavní doporučení:

- **Propojit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti (rozšířit působnost DSOJ nebo ukotvit novou komunikační a politickou platformu pro dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou).**
- **Definovat standardy základní dopravní obslužnosti a případné vícenáklady nadstandardní kvality dopravní obslužnosti.**
- **Definovat dlouhodobé směřování paralelního fungování DSOJ a IDS IDOL a nastavit základní rysy spolupráce DSOJ, LK a KORIDu.**

Druhou souhrnnou oblastí je pak **optimalizace dopravně-technologické i tarifní stránky dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou**. Z analýzy sice vyplývá, že SO ORP Jablonec nad Nisou a od 1. 7. 2009 (se spuštěním IDS IDOL) i Liberecký kraj disponují velmi kvalitním zajištěním dopravní obslužnosti. Ovšem speciálně systém MHD Jablonec prošel poslední zásadní optimalizací a revitalizací jízdních řádů v roce 1999 a od té doby se citelně změnilo společenské prostředí, infrastruktura i síť pracovních míst v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou, což otvírá velmi široké pole pro přínosné a uživateli vítané optimalizační kroky.

Tři klíčová doporučení orientovaná na tuto souhrnnou oblast jsou dle analýz zejména:

- **Zjednodušit v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou tarifní strukturu IDS IDOL (jedna tarifní zóna pro celý rozsah systému MHD Jablonec nad Nisou).**
- **Optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec n. N. K maximálnímu pozitivnímu efektu pro všechny zúčastněné strany.**
- **Vytipovat projekty, které by citelně zlepšily dopravní obslužnost a apelovat na dotčené obce i další subjekty (kraj, dopravce, KORID LK...), aby tyto projekty s evropskou podporou realizovaly.**

6.2 Návrhová část pro oblast dopravní obslužnosti regionu a její integrace

6.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Dopravní obslužnost regionu a její integrace“, na jejímž základě byly připraveny nástiny opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech v oblasti dopravní obslužnosti regionu a její integrace.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma dopravní obslužnost regionu a její integrace.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupinu pro oblast dopravní obslužnosti a její integrace tvoří vedle členů realizačního týmu, ředitel Dopravního podniku měst Liberec a Jablonec nad Nisou, a.s. a předseda dobrovolného svazku obcí Dopravní sdružení obcí Jablonecka. Názory a praktické zkušenosti odborníků ve fokusní skupině se ukazují jako klíčové pro upřesnění výstupů z analytické části dokumentu. Odborné pohledy obohatily výstup z analýzy a diskuze i nadále pokračuje.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

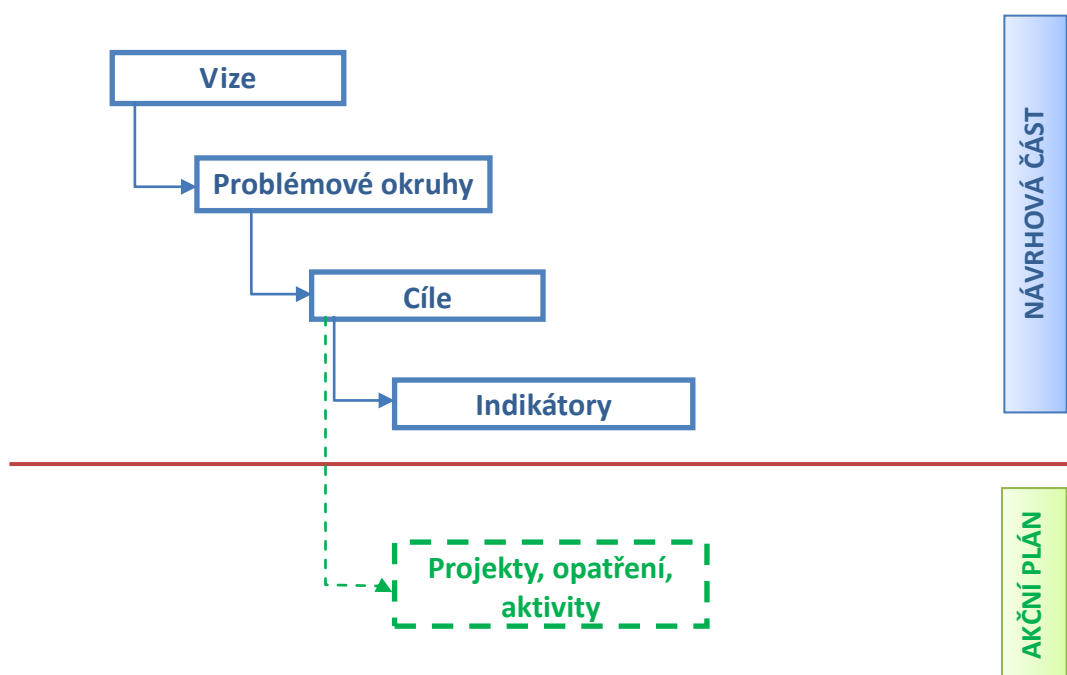
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací

strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma dopravní obslužnost regionu a její integrace. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných návrhů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Dopravní obslužnosti regionu a její integrace“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
Dopravní obslužnost	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou	Sjednotit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti
		Cíl 1.2
		Definovat standardy dopravní obslužnosti obcí
		Cíl 1.3
		Nastavit pevný režim spolupráce DSOJ, LK a KORIDu
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální	Zjednodušit tarifní strukturu IDS IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou
Cíl 2.2		
Optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec nad Nisou		
	Cíl 2.3	
	Realizovat projekty směřující ke zlepšení dopravní obslužnosti	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

6.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Členové realizačního týmu projektu na území ORP Jablonec nad Nisou zformulovali v průběhu srpna roku 2014 prvotní verzi vize SO ORP. Předložený návrh vize byl s drobnými stylistickými opravami přijat všemi zainteresovanými osobami – starosty dotčených obcí, členy fokusních skupin pro všechna zpracovávaná témata i dalšími oslovenými odborníky či další veřejností. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020:

*„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, **dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.**“*

V oblasti dopravní obslužnosti regionu byly v rámci SO ORP definovány dva stěžejní problémové okruhy:

- nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou,
- dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální.

A Problémová oblast 1: Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou

Obce SO ORP Jablonec nad Nisou jsou zčásti sdruženy v DSOJ (7 obcí z 11). Zbývající obce nemají v rámci SO ORP žádný prostor pro vyjádření svých potřeb a návrhů k problematice dopravní obslužnosti. Základní úlohou DSOJ pak je pozice objednatele systému MHD Jablonec nad Nisou, což znamená pro členské obce DSOJ na jedné straně nabídku spojů na linkách tohoto systému MHD, ale na druhé straně vysoké členské příspěvky (730 Kč na obyvatele a rok).

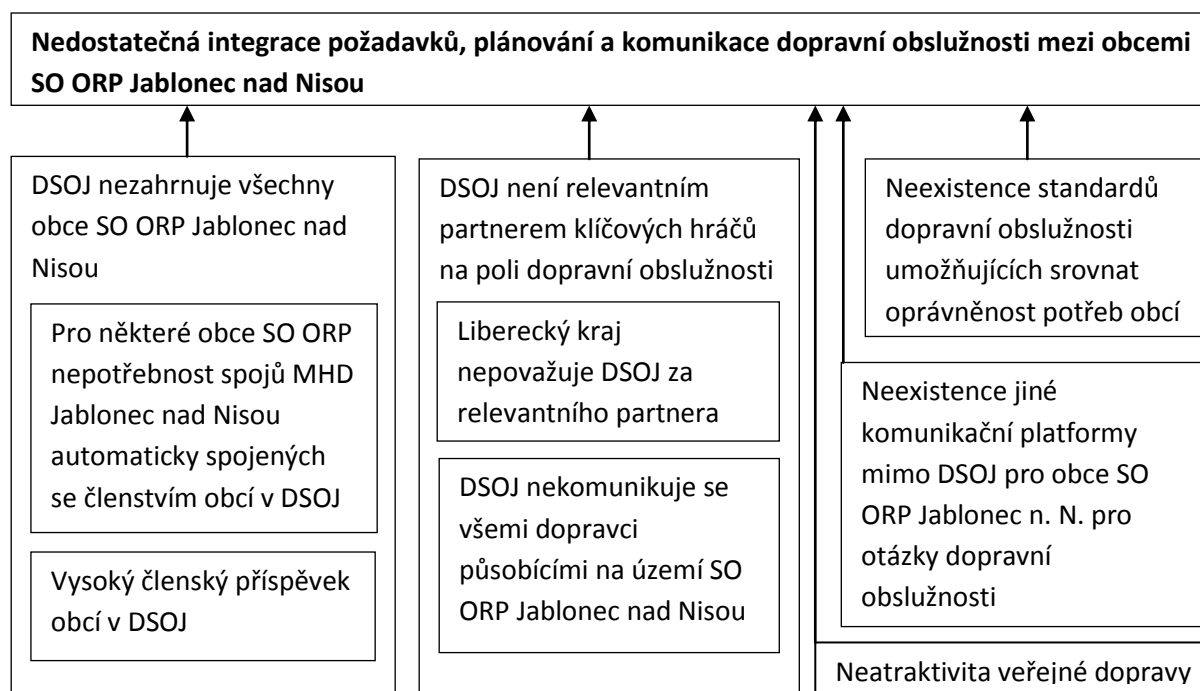
Vzhledem k zaměření DSOJ pouze na systém MHD Jablonec nad Nisou a jím obsluhované členské obce DSOJ není DSOJ ani relevantním partnerem pro klíčové hráče na poli dopravní obslužnosti – Liberecký kraj (objednatel pravidelné autobusové dopravy v rámci závazku veřejné služby i regionální železniční dopravy) nerespektuje DSOJ jako společný hlas obcí SO ORP Jablonec nad Nisou, ale pouze jako partnera v rámci zajišťování systému MHD Jablonec nad Nisou. DSOJ také nejedná se všemi významnějšími dopravci, kteří zajišťují dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou, ale primárně pouze s DPMLJ a.s., který zajišťuje MHD Jablonec nad Nisou.

Žádná jiná komunikační platforma pro dopravní obslužnost není obcím SO ORP Jablonec nad Nisou aktuálně k dispozici. Zároveň také nejsou k dispozici žádné standardy dopravní obslužnosti, se kterými by mohly obce srovnat jak úroveň potřeb svých obyvatel, škol či zaměstnavatelů, tak rozsah a četnost spojů, které jejich území aktuálně obsluhují.

Příčinou tohoto stavu je historický vývoj. Do roku 2002 zajišťovaly dopravní obslužnost v ČR okresy (v tomto případě okres Jablonec nad Nisou) a jejich roli od 1. 1. 2003 převzal Liberecký kraj, který si posléze od 30. 3. 2005 zřídil pro koordinaci dopravní obslužnosti koordinátora KORID LK s.r.o. Se zrušením okresů byly zároveň ukotveny i pravomoci obcí s rozšířenou působností a jejich správní obvody, což však v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou nepřineslo žádný vliv na řešení problematiky dopravní obslužnosti. Liberecký kraj a KORID LK jednájí s obcemi prakticky pouze na tzv. koordinačních poradách dopravní obslužnosti. Tyto koordinační porady jsou v rámci Libereckého pořádány jednou ročně v září v každé ORP pro starosty obcí příslušného SO ORP. V posledních letech jsou tyto porady ze strany starostů navštěvovány minimálně a porada pro SO ORP Jablonec nad Nisou byla sloučena s poradou pro SO ORP sousedního Liberce.

Důsledkem tohoto stavu je ztráta důvěry starostů v jejich vliv na rozhodování a následně i zájmu o problematiku dopravní obslužnosti obcí. Tato ztráta zájmu v kontextu konzervativní politiky KORIDu LK silně omezuje reakce veřejné dopravy na změny potřeb dopravní obslužnosti území. Zároveň se tak otevírá prostor pro citelné zásahy, které vzniknou od stolu a nemají oporu v požadavcích cestujících, škol, zaměstnavatelů ani obcí. Finálním důsledkem tohoto stavu pak může být výrazný až fatální pokles zájmu o veřejnou dopravu, protože provozované spoje nebudou odpovídat potřebám cestujících. Prostředky individuální automobilové dopravy (dále jen IAD) přitom v současnosti nabízí

značně vyšší komfort při velmi malém rozdílu v nákladech pro uživatele. Atraktivitu veřejné hromadné dopravy přitom ovlivňuje i řada dalších faktorů, než jen cena a načasování spojů odpovídající potřebám.

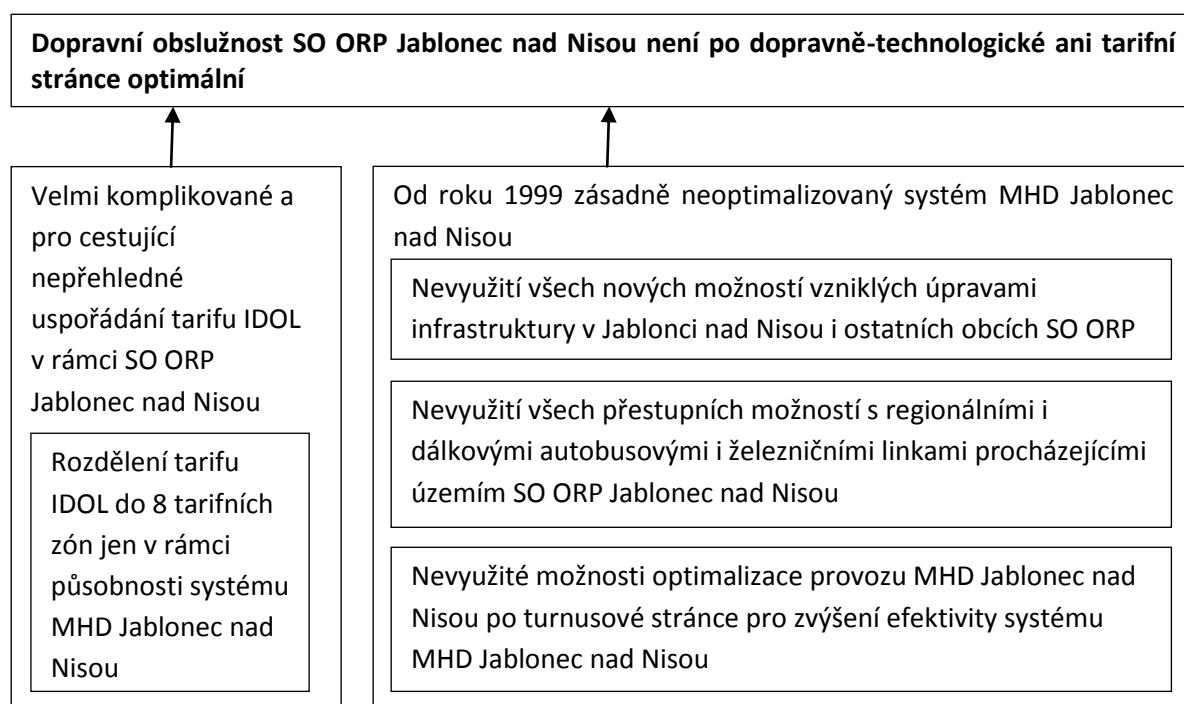

B Problémová oblast 2: Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální

Poslední zásadní úpravy jízdních řádů a provozu systému MHD Jablonec nad Nisou proběhly v roce 1999. Od té doby proběhly pouze dílčí úpravy sítě linek, jízdních řádů i turnusů a provozních opatření v MHD Jablonec nad Nisou. Každoročně jsou prováděny průzkumy spokojenosti cestujících menšího rozsahu a cca jednou za tři roky i průzkumy širšího rozsahu. Zároveň jsou řešeny a v odůvodněných případech i akceptovány podněty cestujících, škol, zaměstnavatelů i obcí. Také dopravci hledají ve vlastním zájmu možnosti, jak zefektivnit provoz na linkách MHD Jablonec nad Nisou. Od zásadní změny jízdních řádů však již uplynulo 15 let. V tomto období ale proběhlo i mnoho úprav infrastruktury, které posilují přestupní vazby a mají zásadní přínos pro dopravní obslužnost – (sjednocení terminálu PAD a MHD na autobusovém nádraží v Jablonci, nové terminály u železničních stanic – Jablonecké Paseky, Jablonec nad Nisou hlavní nádraží, zprůjezdnění nových úseků ulic v centru Jablonce nad Nisou...) a zároveň zásadní optimalizace jízdních řádů pravidelné autobusové dopravy na Jablonecku (2010). Je tedy rozhodně žádoucí provést důkladnou a komplexní analýzu dostupných možností i potřeb dopravní obslužnosti v území obsluhovaném systémem MHD Jablonec nad Nisou a navrhnout optimalizaci sítě linek i jízdních řádů MHD Jablonec nad Nisou, která může přinést lepší využití nabízeného potenciálu i efektivnější využití vozidel pro naplnění potřeb dopravní obslužnosti.

Dalším problémem je komplikovanost tarifního systému. Při přípravě tarifního systému IDS IDOL v letech 2005–2009 bylo akceptováno jako nezbytné zachovat i fungování systému MHD Jablonec

nad Nisou se všemi tarifními detaily v původním rozsahu. Je zřejmé, že šlo o řešení velmi komplikované politicky zadané úlohy zkombinovat dva tarifní systémy a zachovat principy obou dvou, kde se na obou stranách trvalo na velmi důsledném zachování principů až do posledního detailu při zachování ekonomické funkčnosti tarifních systémů. Tento požadavek byl naplněn, ale za cenu vytvoření komplikované sítě 8 tarifních zón v rámci území pokrytého linkami MHD Jablonec nad Nisou. Tato struktura je velmi nepřehledná, přestože postupem času došlo k výraznému sblížení detailů tarifního nastavení v IDOLu a MHD Jablonec nad Nisou, takže případné zjednodušení sítě tarifních zón IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou by pravděpodobně nemělo ani významný ekonomický dopad.

Příčinou dlouho neoptimalizované situace veřejné dopravy po dopravně-technologické stránce jsou zejména poměrně zásadní přesun odpovědnosti za zajištění dopravní obslužnosti z okresů na kraje a obce, které s sebou nesly i citelné změny pravomocí mezi orgány samosprávy a státní správy. Zároveň na optimalizaci nezřídka tlačí i dopravce, což se ale v tomto případě nedělo. V letech 1999–2014 totiž došlo nejdříve k zásadním reorganizacím v rámci ČSAD Jablonec nad Nisou (zajišťoval MHD do roku 2009) a následně k přechodu systému MHD Jablonec nad Nisou do působnosti Dopravního podniku měst Liberce a Jablonce nad Nisou, který v souvislosti s touto změnou prošel zásadní transformací. Turbulentní situace tak ani dopravci neumožnila věnovat maximum pozornosti optimalizaci sítě linek a jízdních řádů.

Důsledkem ne zcela optimálního fungování veřejné dopravy po tarifní i dopravně-technologické stránce je ve finále odklon cestujících od veřejné dopravy ve prospěch IAD. Dopravní obslužnost opřená v širší míře o IAD pak generuje mnohem vyšší ekologickou zátěž, prostorové nároky i potíže pro obyvatele, kteří nemohou z věkových, zdravotních či ekonomických důvodů osobní automobil používat. Zároveň odliv cestujících z veřejné dopravy snižuje objem inkasovaných tržeb, což jen dále zvyšuje náklady, které musí být objednatelům dopravy, ať už jde o municipální, krajské či státní

rozpočty, což může vygradovat až roztočením spirály negativní zpětné vazby – MÉNĚ CESTUJÍCÍCH – MÉNĚ TRŽEB – VYŠŠÍ JÍZDNÉ – JEŠTĚ MÉNĚ CESTUJÍCÍCH.

6.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémová oblast 1	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou
Cíl 1.1	<i>Sjednotit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti</i>
Popis cíle	<p>Dopravní obslužnost v SO ORP Jablonec nad Nisou je zajišťována ve dvou organizačních rovinách. Sedm obcí sdružených v DSOJ, jehož hlavním pilířem dopravní obslužnosti je systém MHD Jablonec nad Nisou, objednává MHD částečně jako doplnění nad rámec celokrajské sítě spojů.</p> <p>Čtyři obce SO ORP Jablonec nad Nisou, které nejsou členy DSOJ a nejsou obsluhovány MHD Jablonec nad Nisou, jsou ve své dopravní obslužnosti zcela závislé na Libereckém kraji a na celokrajské síťové strategii dopravní obslužnosti v rámci IDS IDOL Libereckého kraje.</p> <p>Cílem je rozšíření DSOJ na všechny obce regionu nebo vytvoření komunikační platformy, která by dala možnost vyjádřit se k dopravní obslužnosti obcí SO ORP i obcím, které nejsou přímo členy DSOJ. Možnost zapojit se do komunikační platformy by umožnilo i nečlenským obcím DSOJ prezentovat a hájit své zájmy stran dopravní obslužnosti a zejména vytvářet a společně ladit jednotnou politiku dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou opřenu o konsenzus všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.</p>
Hlavní opatření	<p>Provést analýzu stávajících podmínek a nových možností</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyzovat potřebné úpravy stanov, jednacích a řídicích principů a ekonomického fungování DSOJ, které by umožnily vstup všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou do DSOJ i bez nutnosti participace na MHD Jablonec n. N. • analyzovat nároky, potřeby, procesy a náklady spojené se založením komunikační platformy <p>Na základě srovnání výsledků analýz rozhodnout o optimálním řešení Zvoleným způsobem vytvořit funkční komunikační platformu všech obcí SO ORP Vymezit vyjednávací pozici komunikační platformy vůči Libereckému kraji a KORIDu</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> - počet jednání komunikační platformy obcí SO ORP Jablonec nad Nisou/rozšířeného DSOJ k dopravní obslužnosti ročně - podíl podnětů komunikační platformy navrhuje změny dopravní obslužnosti akceptovaných LK a KORIDem
Správce cíle	Předseda DSOJ

Problémová oblast 1	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou
Cíl 1.2	Definovat standardy dopravní obslužnosti obcí
Popis cíle	<p>V rámci Libereckého kraje neexistuje metodika, podle které by bylo možné určit jaké směřování, počet a časové rozložení spojů je standardem dopravní obslužnosti na který má obec (město) nárok. Zákon 194/2010 Sb. o veřejných službách v přepravě cestujících tuto problematiku řeší obecně v §3 odst. 1 : <i>Kraje a obce ve své samostatné působnosti stanoví rozsah dopravní obslužnosti a zajišťují dopravní obslužnost veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou a jejich propojením.</i></p> <p>Mezi DSOJ a Libereckým krajem, ale i mezi členskými obcemi DSOJ a obcemi SO ORP stojícími mimo DSOJ se však otevírají diskuse o tom, jaký objem spojů je oprávněně součástí základní dopravní obslužnosti zahrnuté do smlouvy Libereckým krajem a které spoje si již obce jsou povinny doplatit jako nadstandardní.</p> <p>V ČR neexistuje jednotná metodika, kterou by bylo možné snadno dovodit a vypočítat, co má pokrývat dopravní obslužnost kraje. Pokud tak Liberecký kraj vytvoří vlastní metodiku určení standardů a na jejím výsledku dosáhnou shody Liberecký kraj, KORID, DSOJ i jednotlivé obce, může se tato metodika stát i vzorem pro celostátní přístup.</p>
Hlavní opatření	<p>Definice návrhů kritérií, která ovlivňují standardy dopravní obslužnosti obcí LK Ukotvení návrhů standardů dopravní obslužnosti do smluv Libereckého kraje s obcemi i s DSOJ a dalšími subjekty (dopravci...) Přijetí a aplikace výše uvedených návrhů standardů na aktuální situaci jednotlivých obcí SO ORP</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> - sestavení standardů dopravní obslužnosti obcí a jejich schválení ze strany KORIDu, LK a obcí - počet uzavřených smluv mezi Libereckým krajem a jednotlivými obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou zahrnujících standardy dopravní obslužnosti
Správce cíle	Předseda DSOJ

Problémová oblast 1	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou
Cíl 1.3	Nastavit pevný režim spolupráce DSOJ, LK a KORIDu
Popis cíle	<p>Historicky se v oblasti dopravní obslužnosti v rámci SO ORP prolíná působnost Libereckého kraje, KORIDu a DSOJ. Odpovědnost za rozsah i kvalitu zajišťované dopravní obslužnosti, stejně jako zajištění financování dopravní obslužnosti jsou mezi těmito subjekty ukotveny velmi neadresně. Většina parametrů dopravní obslužnosti i jejího financování se tak odvíjí zejména od historických zvyklostí a jednorázových ad hoc jednání, které vychází z aktuální finanční a politické situace.</p> <p>Liberecký kraj i KORID pravidelně jednají s dopravci i s obcemi, ale přímá osobní jednání a vzájemný respekt DSOJ, Libereckého kraje a KORIDu nemají ani pravidelný interval či řád, ani jasně vymezené úlohy, pravomoci a finanční rámce. Pro nastolení vzájemného respektu je třeba najít a domluvit jasná a korektní pravidla pro vzájemnou komunikaci, která musí být v zájmu dlouhodobé stability a spolehlivosti ukotvena smluvně.</p>

Hlavní opatření	Definování úloh, odpovědnosti a pravomocí Libereckého kraje, KORIDu a DSOJ při zajištění dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou Vytvoření pravidelného rámce a intervalu jednání LK, KORIDu a DSOJ Přijetí stabilního režimu ekonomické spolupráce subjektů při financování dopravní obslužnosti Dlouhodobé smluvní ukotvení domluvených pravidel a rámců
Název indikátorů k hodnocení cíle	- uzavření smlouvy o spolupráci při zajištění dopravní obslužnosti mezi Libereckým krajem a DSOJ zahrnující vypracované standardy dopravní obslužnosti - počet jednání DSOJ, KORIDu a Libereckého kraje k roli, fungování a ekonomice systému MHD Jablonec n. N. v dopravní obslužnosti SO ORP
Správce cíle	Předseda DSOJ

Problémová oblast 2	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální
Cíl 2.1	Zjednodušit tarifní strukturu IDS IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou
Popis cíle	V rámci IDS IDOL je na území pokrytém sítí MHD Jablonec n. N. nastaveno velmi složité a v rámci kraje v podstatě unikátní zónové členění IDS. V území obsluhovaném MHD Jablonec n. N. je definováno 8 dílčích tarifních zón v čele s kmenovou zónou 1001 Jablonec nad Nisou pokrývající katastrální území města Jablonec nad Nisou a dále se 7 zónami, které odpovídají 7 dalším členským obcím DSOJ (Bedřichov, Janov n. N., Nová Ves n. N., Lučany n. N., Pulečný, Rychnov u Jablonce n. N.). Jiná větší města s MHD v Libereckém kraji (Liberec, Česká Lípa, Turnov...), a zejména citelně větší síť MHD v sousedním statutárním městě Liberec, jsou pokryty v IDS IDOL jednou tarifní zónou, která pokrývá nejen katastrální území centrální obce, ale také kompletní rozsah dotčené sítě MHD. V kontextu sousedního Liberce navíc situaci komplikuje připravovaný plán rozšíření MHD Liberec až do Bedřichova. Z pohledu DSOJ, SMJN, členských obcí DSOJ, ale i všech ostatních obcí SO ORP Jablonec n. N. by situaci velmi zjednodušilo, kdyby celý rozsah sítě MHD Jablonec nad Nisou byl pokrytý jednou zónou IDS IDOL, jako je tomu v jiných systémech MHD v Libereckém kraji. Tato změna je ovšem z pohledu IDS IDOL poměrně zásadní a může být provedena pouze se souhlasem Rady Libereckého kraje.
Hlavní opatření	Připravit žádost o změnu uspořádání IDS IDOL na území pokrytém sítí MHD Jablonec nad Nisou. S žádostí bude spojena příprava: <ul style="list-style-type: none"> • ekonomické analýzy finančních dopadů navržené změny • rozbor zdůvodnění významu této změny pro cestující i obce Projednat žádost s KORIDem a Libereckým krajem Zajistit schválení žádosti radou Libereckého kraje Realizovat změnu v praxi
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet tarifních zón v IDS IDOL v území působnosti systému MHD Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Předseda DSOJ

Problémová oblast 2	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální
Cíl 2.2	Optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec nad Nisou
Popis cíle	<p>Poslední zásadní úpravy jízdních řádů a provozu systému MHD Jablonec nad Nisou proběhly 2. 9. 1996. Od té doby proběhly pouze dílčí úpravy sítě linek, jízdních řádů i turnusů a provozních opatření v MHD Jablonec nad Nisou. Od zásadní změny jízdních řádů tak již uplynulo více než 18 let. Zároveň v tomto období proběhlo mnoho úprav infrastruktury, které posilují přestupní vazby a mají zásadní přínos pro dopravní obslužnost – (sjednocení terminálu PAD a MHD na autobusovém nádraží v Jablonci, nové terminály u železničních stanic – Jablonecké Paseky, Jablonec nad Nisou hlavní nádraží, zprůjezdnění nových úseků ulic v centru Jablonce nad Nisou...) a zároveň zásadní optimalizace jízdních řádů pravidelné autobusové dopravy na Jablonecku (2010). Je tedy rozhodně žádoucí provést důkladnou a komplexní analýzu dostupných možností i potřeb dopravní obslužnosti v území obsluhovaném systémem MHD Jablonec nad Nisou a navrhnout optimalizaci sítě linek i jízdních řádů MHD Jablonec nad Nisou, která může přinést lepší využití nabízeného potenciálu i efektivnější využití vozidel pro naplnění potřeb dopravní obslužnosti.</p> <p>S optimalizací jízdních řádů MHD Jablonec nad Nisou bylo DPMLJ při certifikaci ISO 9001 doporučeno stanovit i pravidelný roční harmonogram termínů, kdy by bylo možné v pravidelných intervalech shromažďovat a případně realizovat podněty ke změnám jízdních řádů, ideálně v návaznosti na celostátní termíny změn jízdních řádů veřejné dopravy.</p>
Hlavní opatření	<p>Analyzovat infrastrukturu a vytipovat nové prvky (terminály a komunikace), které umožňují úpravu jízdních řádů pro jejich efektivnější uspořádání a výhodnější přestupní vazby</p> <p>Oslovit školy, zaměstnavatele a další instituce v SO ORP Jablonec nad Nisou a podchytit jejich potřeby v oblasti dopravní obslužnosti</p> <p>Oslovit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou, Liberecký kraj i KORID a shrnout požadavky na přestupní vazby uvnitř systému MHD Jablonec nad Nisou i vazby k pravidelné regionální i dálkové linkové dopravě a k vlakům</p> <p>Připravit na základě výsledků analýz i zkušeností z provozu podle dosavadních jízdních řádů návrh nových jízdních řádů – při přípravě návrhu vycházet i z ekonomiky provozu a návrh připravit i s ohledem na maximální provozní efektivitu.</p> <p>Zpracovaný návrh nechat schválit všemi klíčovými partnery systému MHD Jablonec nad Nisou – SMJN, dalšími členskými obcemi DSOJ, ostatními obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou, KORIDem, Libereckým krajem</p> <p>Ve spolupráci s dopravcem schválený návrh jízdních řádů MHD Jablonec nad Nisou zveřejnit a provozně realizovat</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet obdržených negativních ohlasů k jízdním řádům MHD Jablonec nad Nisou během 12 měsíců po provedení změn
Správce cíle	Předseda DSOJ

Problémová oblast 2	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální
Cíl 2.3	Realizovat projekty směřující ke zlepšení dopravní obslužnosti
Popis cíle	<p>Spokojenost cestujících se zajištěním dopravní obslužnosti je značně ovlivněna nejen nabídkou spojů a jejich systémovou integrací, ale také dalšími parametry, které ovlivňují atraktivitu veřejné dopravy. V mnoha ohledech je veřejná doprava historicky podinvestovaná. Pro kompenzaci těchto nedostatků se aktuálně nabízí možnost čerpat značné prostředky zejména v rámci projektů spolufinancovaných Evropskou unií.</p> <p>Některé projekty vyžadují kromě vstupní investice podpořené z externích zdrojů i nemalé další dlouhodobé provozní výdaje, jiné projekty ovšem spočívají v zásadní jednorázové investici a do budoucna mohou buď dále fungovat bez dalších souvisejících nákladů, nebo dokonce mohou provozní náklady dlouhodobě šetřit.</p> <p>Tři projekty zvyšující atraktivitu veřejné dopravy, a tím i kvalitu zajištění dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou už jsou rámcově navrženy jako opatření naplňující tento cíl. Dále je pak otevřený prostor pro vytipování dalších projektů zvyšujících atraktivitu veřejné dopravy.</p>
Hlavní opatření	<p>Zavedení standardizace a kategorizace zastávek veřejné dopravy v SO ORP Jablonec nad Nisou a revitalizace a doplnění chybějících prvků (bezbariérových nástupišť, čekáren, přístřešků,...) úměrně kategoriím zastávek</p> <p>Vyhodnocení potřebnosti informačního systému na nejvíce vytížených zastávkách veřejné dopravy (a zejména přestupních uzlech) v obcích SO ORP Jablonec nad Nisou a jeho instalace tam, kde to přinese cestujícím nejvyšší efekt. S instalací je třeba zajistit funkčnost IS ve spolupráci s dopravcem</p> <p>Analýza sítě MHD Jablonec nad Nisou i regionálních a dálkových pravidelných linek a vlakových tratí směřující k vytipování klíčových chybějících prvků infrastruktury, jejichž vybudování či rekonstrukce výrazně usnadní či nově zavedou možnost přestupů mezi jednotlivými linkami a spoji</p> <p>Příprava a realizace dalších projektů, jejichž realizace významně zvýší atraktivitu veřejné dopravy a tím v důsledku podpoří zvýšení kvality zajištění dopravní obslužnosti</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet úspěšně realizovaných projektů
Správce cíle	Předseda DSOJ

6.2.4. Indikátory

Problémová oblast 1	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou		
Číslo indikátoru výsledku	1.1		
Název indikátoru výsledku	Počet obcí SO ORP Jablonec nad Nisou zapojených do činnosti komunikační platformy k dopravní obslužnosti		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Předseda DSOJ		
Roky	2013	2017	2020
Plán		11	11
Skutečnost	7		
Popis měřítka	<p>Zájmy a potřeby všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou nejsou zastoupeny ve stejné míře. Část obcí je sdružena v DSOJ, prostřednictvím kterého je zajišťována rozšířená MHD. Všechny obce o své dopravní obslužnosti vyjednávají s Libereckým krajem a KORIDem, který však DSOJ do jednání nezahrnuje. Sledování indikátoru prokáže sjednocení všech obcí SO ORP v otázce řešení problematiky dopravní obslužnosti.</p> <p>Jednou možností je vstup všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou do DSOJ pro možnost ovlivnit politiku dopravní obslužnosti i bez potřeby napojení na systém MHD Jablonec nad Nisou.</p> <p>Druhou možností je ustavení nové komunikační platformy vzniklé mimo rámec DSOJ, která byla dávala možnost všem obcím diskutovat o problematice dopravní obslužnosti celého regionu, vyjadřovat se, ale neměla by přímou souvislost a povinnost přispívat na náklady MHD Jablonec nad Nisou.</p> <p>Další možnost komunikace nad tématem dopravní obslužnosti představuje rozšíření zaměření mikroregionu Jizerské hory. Jedná se o fungující svazek, který zahrnuje všechny obce SO ORP s výjimkou Josefova Dolu a navíc Smržovku. Dosud se zaměřoval převážně na společnou přípravu a realizaci rozvojových projektů.</p>		
Metodika a výpočet	Ověření počtu zapojených obcí z jednání DSOJ/nové komunikační platformy/mikroregionu Jizerské hory		
Zdroj čerpání dat	Zápisy z jednání DSOJ/nové komunikační platformy/mikroregionu Jizerské hory		

Cíl 1.2	Definovat standardy dopravní obslužnosti obcí		
Číslo indikátoru výstupu	1.2.2		
Název indikátoru výstupu	Počet uzavřených smluv mezi Libereckým krajem a jednotlivými obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou zahrnujících standardy dopravní obslužnosti		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Předseda DSOJ		
Roky	2013	2017	2020
Plán		11	11
Skutečnost	0		
Popis měřítka	<p>Všech 11 obcí SO ORP Jablonec nad Nisou, ať jsou nebo nejsou členy DSOJ, má uzavřenu smlouvu o zajištění dopravní obslužnosti s Libereckým krajem, který je ze zákona garantem a objednatelem služeb dopravní obslužnosti. Tyto smlouvy dnes řeší zejména ekonomickou a formální stránku spolupráce, ale vůbec neřeší věcnou náplň zajišťovaných služeb.</p> <p>Rozsah zajišťovaných služeb dopravní obslužnosti je tak určen historickou zvyklostí a formálně neukotveným přijetím tohoto stavu ze strany obcí. Jednotlivé obce tak za stejný objem finančních prostředků mají zajištěn diametrálně odlišný počet, interval i trasování spojů, u kterých není nijak posuzována jejich přiměřenost potřebám obce.</p> <p>Řešením tohoto stavu je všestranné přijetí standardů dopravní obslužnosti a uzavření dodatků ke stávajícím smlouvám nebo nových smluv, které kromě ekonomické a formální roviny zajištění dopravní obslužnosti vyřeší i věcný rozsah zajišťovaných služeb dopravní obslužnosti, což je možné zřejmě jen opřením smluvního vztahu o všestranně akceptované standardy dopravní obslužnosti obcí.</p>		
Metodika a výpočet	Ověření a kontrola platných smluv		
Zdroj čerpání dat	Obce SO ORP Jablonec nad Nisou / Liberecký kraj		

Cíl 1.3	Nastavit pevný režim spolupráce DSOJ, LK a KORIDu		
Číslo indikátoru výstupu	1.3.1		
Název indikátoru výstupu	Uzavření smlouvy o spolupráci při zajištění dopravní obslužnosti mezi Libereckým krajem a DSOJ zahrnující vypracované standardy dopravní obslužnosti		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Předseda DSOJ		
Roky	2013	2017	2020
Plán		1	1
Skutečnost	0		
Popis měřítka	<p>Dopravní sdružení obcí Jablonecka (DSOJ) jako objednatel a garant služeb systému MHD Jablonec nad Nisou, který hraje klíčovou roli v zajištění dopravní obslužnosti pro 7 z 11 obcí SO ORP Jablonec nad Nisou, a Liberecký kraj jako objednatel a garant služeb regionální veřejné (železniční i autobusové) dopravy potřebují jednoznačně a nesporně ukotvit náležitosti vzájemného vztahu smlouvou s dlouhodobou platností.</p> <p>Úkolem této smlouvy je ukotvit tři základní pilíře spolupráce:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) věcnou stránku služeb dopravní obslužnosti, tedy trasování, počet a časové rozložení spojů MHD Jablonec nad Nisou zasahujících mimo území statutárního města Jablonec nad Nisou v návaznosti na standardy dopravní obslužnosti dle cíle 1.2, 2) formální stránku spolupráce KORIDu, Libereckého kraje a DSOJ, která jasně vymezí odpovědnosti, úkoly a vzájemné pravomoci těchto tří subjektů, 3) a ekonomickou stránku spolupráce, která jasně a dlouhodobě určí podíl Libereckého kraje a DSOJ na financování systému MHD Jablonec nad Nisou a ukončí každoroční diskuse Libereckého kraje a DSOJ o výši příspěvku kraje do systému MHD Jablonec n. N. 		
Metodika a výpočet	Ověřením přímo ve smlouvě na straně DSOJ nebo Libereckého kraje		
Zdroj čerpání dat	DSOJ / Liberecký kraj		

Problémová oblast 2	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální		
Číslo indikátoru výsledku	2.1		
Název indikátoru výsledku	Počet cestujících na 1 ujetý vozokm v systému MHD Jablonec nad Nisou		
Měrná jednotka	osoba/vozokm (1 vozokm = 1 km jízdy 1 vozou)		
Správce měřítka	Předseda DSOJ		
Roky	2013	2017	2020
Plán		3,0	3,3
Skutečnost	2,8		
Popis měřítka	<p>Vzhledem k tomu, že je cílem projektu optimalizovat systém MHD Jablonec nad Nisou po stránce jízdnicích řádů, tedy stran počtu i časového rozložení a trasování spojů, ale i po tarifní a po technologické stránce (kvalita vozidel i infrastruktury), pak je jistě možné sledovat a vyhodnocovat dotazníková šetření spokojenosti cestujících MHD i obyvatel, ale v dlouhodobém horizontu bude jistě podstatně objektivnějším hlediskem posuzování úspěchu aplikovaných opatření celkový počet cestujících v systému MHD Jablonec nad Nisou v poměru k objemu nabízených služeb tedy k objemu poskytnutých dopravních služeb (ujetých vozokilometrů).</p> <p>Nezávisle na tom, zda bude při optimalizaci systému MHD Jablonec nad Nisou rozsah spojů MHD snížen či zvýšen, je třeba, aby s tímto vývojem korespondoval i počet přepravených cestujících. Vyhodnotit pouze absolutní hodnoty počtu přepravených cestujících je nedostatečné, je potřeba počítat relativní počet cestujících na 1 ujetý vozokm dopravního výkonu.</p> <p>Za rok 2013 využilo služeb MHD Jablonec nad Nisou 4 444,2 tisíc osob při dopravním výkonu 1 593,7 tisíc vozokm, na 1 ujetý vozokm tak připadá 2,8 přepravených cestujících.</p> <p>V souladu s provedenými opatřeními ke zkvalitnění dopravní obslužnosti se očekává nárůst hodnoty tohoto indikátoru.</p>		
Metodika a výpočet	Počet cestujících, zjištěný jako odborný odhad dopravce o počtu přepravených cestujících, na jeden ujetý vozokm vykázaný v rámci statistiky dopravních výkonů dopravce v MHD Jablonec n. N.		
Zdroj čerpání dat	Statistické údaje a výroční zpráva dopravce – DPMLJ a.s.		

6.3 Pravidla pro řízení strategie

6.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Markéta Hozová, dipl. ek.
Ing. Petr Beitzl – primátor statutárního města Jablonec nad Nisou
Ing. Miroslav Šíkola – starosta obce Rádlo
Mgr. Daniel David – starosta obce Janov nad Nisou, předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Jiří Řešátko – předseda DSO Mikroregionu Jizerské hory

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát na to, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Sjednotit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti	Předseda DSOJ
1.2	Definovat standardy dopravní obslužnosti obcí	Předseda DSOJ
1.3	Nastavení pevného režimu spolupráce DSOJ, LK a KORIDu	Předseda DSOJ
2.1	Zjednodušit tarifní strukturu IDS IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou	Předseda DSOJ
2.2	Optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec nad Nisou	Předseda DSOJ
2.3	Realizovat projekty směřující ke zlepšení dopravní obslužnosti	Předseda DSOJ

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1.1	Počet obcí SO ORP Jablonec nad Nisou zapojených do činnosti komunikační platformy k dopravní obslužnosti	Předseda DSOJ
1.1.1	Počet jednání komunikační platformy obcí SO ORP Jablonec nad Nisou/ rozšířeného DSOJ k dopravní obslužnosti ročně	Předseda DSOJ
1.1.2	Podíl podnětů komunikační platformy navrhuje změny dopravní obslužnosti akceptovaných LK a KORIDem	Předseda DSOJ
1.2.1	Sestavení standardů dopravní obslužnosti obcí a jejich schválení ze strany KORIDu, LK a obcí	Předseda DSOJ
1.2.2	Počet uzavřených smluv mezi Libereckým krajem a jednotlivými obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou zahrnujících standardy dopravní obslužnosti	Předseda DSOJ
1.3.1	Uzavření smlouvy o spolupráci při zajištění dopravní obslužnosti mezi Libereckým krajem a DSOJ zahrnující vypracované standardy dopravní obslužnosti	Předseda DSOJ
1.3.2	Počet jednání DSOJ, KORIDu a Libereckého kraje k roli, fungování a ekonomice systému MHD Jablonec n. N. v dopravní obslužnosti SO ORP	Předseda DSOJ
2.1	Počet cestujících na 1 ujetý vozokm v systému MHD Jablonec nad Nisou	Předseda DSOJ
2.1.1	Počet tarifních zón v IDS IDOL v území působnosti systému MHD Jablonec nad Nisou	Předseda DSOJ
2.2.1	Počet obdržených negativních ohlasů k jízdám MHD Jablonec nad Nisou během 12 měsíců po provedení změn	Předseda DSOJ
2.3.1	Počet úspěšně realizovaných projektů	Předseda DSOJ

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 6.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.–3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.–2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

6.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizaci projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

6.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu

(dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Harmonogram procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

6.4 Závěr a postup zpracování

6.4.1. Shrnutí

V oblasti dopravní obslužnosti a její integrace byly pro území SO ORP Jablonec nad Nisou definovány dvě základní problémové oblasti.

První z nich je **nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou**. V jejím rámci byly určeny tři dopravně-politické cíle:

- *sjednotit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti,*
- *definovat standardy dopravní obslužnosti obcí,*
- *nastavení pevného režimu spolupráce DSOJ, LK a KORIDu.*

Naplnění těchto tří cílů povede k přijetí společné politiky dopravní obslužnosti obcí SO ORP Jablonec nad Nisou, která bude opřena o všestranně akceptované standardy dopravní obslužnosti a bude společně přijata a naplňována obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou, Libereckým krajem i koordinátorem veřejné dopravy Libereckého kraje – KORIDem LK. Naplňování všech tří cílů bude sledováno prostřednictvím sady indikátorů vymezených v úzké spolupráci členů fokusní skupiny projektu.

Druhou identifikovanou problémovou oblastí v SO ORP Jablonec nad Nisou pak je negativní stav, že **dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální**. V této problémové oblasti byly zvoleny také tři klíčové cíle:

- *zjednodušit tarifní strukturu IDS IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou,*
- *optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec nad Nisou,*
- *realizovat projekty směřující ke zlepšení dopravní obslužnosti.*

Každý z určených cílů se zaměřuje na jednu větev problematiky dopravní obslužnosti – tarif, jízdní řády a infrastrukturu s vozidly. Ukázalo se, že v každé z těchto větví je citelný prostor pro optimalizaci, který je blíže specifikován indikátory, kterými je možné změřit, na kolik se podařilo v dotčené větvi problematiky dopravní obslužnosti přiblížit optimu.

Správce všech šesti cílů oblasti dopravní obslužnosti a její integrace i garantem indikátorů naplnění těchto cílů je předseda DSOJ, kterým je jeden ze starostů členských obcí DSOJ a jeho funkce je spojena s velmi hlubokým vhledem a detailní znalostí problematiky dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou i úzkou spoluprací s Libereckým krajem a KORIDem LK.

6.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Návrhová část strategického dokumentu byla zpracovávána v druhé polovině roku 2014. Jejím zpracování v červnu-srpnu 2014 předcházela hluboká sonda do historického vývoje zajištění dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou a do fungování dřívějších i současných integrovaných dopravních systémů na území SO ORP Jablonec. Víze správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020. Je společná pro všechna zpracovávaná témata.

K projednávání dílčích prvků strategie v rámci jejího postupného vypracování byly ustaveny fokusní skupiny. Fokusní skupinu pro oblast dopravní obslužnosti tvořily osobnosti s výrazným přehledem o historii i současnosti zajištění dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou – konkrétně aktivní předseda DSOJ, tajemník DSOJ a ředitel Dopravního podniku měst Liberce a Jablonce, klíčového dopravce SO ORP Jablonec nad Nisou, který zajišťuje mj. veškerou MHD Jablonec nad Nisou.

V září 2014 byly na základě výstupů z předcházející analytické části, z aktivní spolupráce v rámci fokusní skupiny a z jednání kolem formulace vize definovány problémové oblasti. Připomínky vycházející z praktických zkušeností odborníků zastoupených ve fokusní skupině byly ve všech fázích přípravy návrhové části velmi přínosné.

V dalším kroku byly v říjnu roku 2014 definovány cíle vedoucí k řešení identifikovaných problémových okruhů. Cíle byly formulovány v souladu s tzv. pravidlem SMART, které připomíná klíčové charakteristiky správné formulace cíle – specifčnost, měřitelnost, ambicióznost, realističnost a orientaci na termín. Návrhy cílů byly průběžně konzultovány v rámci fokusní skupiny.

V listopadu pak realizační tým ve spolupráci s fokusní skupinou přikročil k vytipování vhodných indikátorů. Indikátory jsou nezbytným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Indikátory byly vybírány s ohledem na jejich dostupnost. V rámci návrhové části byly vytipovány jednak indikátory výstupu, které vypovídají o realizaci či splnění daného cíle, a jednak indikátory výsledku, které slouží k monitorování problémových okruhů.

Prvotní návrh problémových okruhů a v dalších krocích i cílů z nich vycházejících a posléze vhodných indikátorů zpracoval tematický expert pro oblast dopravní obslužnosti realizačního týmu pro SO ORP Jablonec nad Nisou – manažer dalšího klíčového dopravce působícího na regionálních autobusových linkách v SO ORP Jablonec nad Nisou – BusLine a.s. První kolo připomínek vždy proběhlo v úzkém kruhu realizačního týmu a druhé pak v rámci celé fokusní skupiny.

V dalším kroku bude strategie i nadále diskutována s představiteli všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Realizační tým je připraven uskutečnit vše potřebné pro její schválení na druhém oficiálním setkání představiteli obcí správního obvodu ORP, které se uskuteční v první polovině roku 2015.

7. Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch

7.1 Analytická část: definice a analýza řešených problémů

Cestovní ruch tvoří významnou součást každodenního života aglomerace. Tato skutečnost je dána zejména polohou centra – Jablonce nad Nisou – a velké části jeho zázemí v turisticky a rekreačně vyhledávané oblasti Jizerských hor. Tato lokalita je dlouhodobě vyhledávaným cílem turistů z tuzemska i ze zahraničí, a také druhým domovem mnoha chatařů a chalupářů. Návštěvníci přijíždějí nejčastěji pro možnosti sportovně-turistického vyžití, a to v zimní (sjezdové i běžecké lyžování) i letní sezóně (cyklo- a pěší turistika za přírodními a jinými zajímavostmi, koupání). V celém území SO ORP se dále nachází řada církevních staveb a historických, památkově chráněných budov. Velké množství kulturně-historických atraktivit se koncentruje v srdci vymezeného území – Jablonci nad Nisou, kde byla vyhlášena městská památková zóna. Významným tématem regionu je sklářská tradice, prezentována zejména řadou muzeí. Jedním z fenoménů Jablonecka a Jizerských hor jsou pak nepochybně rozhledny, pro Jizerské hory typické.

Volba tohoto tématu byla v souladu s metodikou konzultována se zástupci obcí v SO ORP, o zaměření tématu právě na cestovní ruch projevila zájem naprostá většina dotčených starostů.

7.1.1. Základní vymezení regionu jako destinace cestovního ruchu

A Poloha destinace

Správní obvod obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou se nachází přibližně uprostřed Libereckého kraje, v západní části jabloneckého okresu. Sousedí se správními obvody Tanvald a Železný Brod (na východě), Turnov (na jihu), Liberec (na západě) a Frýdlant (na severu). V širším kontextu lze potom vymezit region jeho polohou v severní části republiky, v blízkosti státních hranic s Polskem a dobrou dostupností státních hranic s Německem.

Region je poměrně dobře dostupný pro silniční dopravu. Pro přímý příjezd slouží zejména silnice I. třídy:

č. I/14 : Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald – Jilemnice – Trutnov;

č. I/65 : Rádelský mlýn – Jablonec nad Nisou.

Tyto silnice slouží v dálkové přepravě jako sjezdy z rychlostní komunikace R 35 (E 442): Liberec – Turnov.

K nejvýznamnějším železničním drahám procházejícím územím SO ORP Jablonec nad Nisou patří:

č. 030: celostátní dráha Pardubice – Jaroměř – Turnov – Liberec;

č. 034: regionální dráha Smržovka – Josefův Důl;

č. 036: regionální dráha Železný Brod – Velké Hamry – Tanvald – Smržovka – Jablonec nad Nisou – Liberec;

Dostupnost regionu železniční dopravou je poměrně dobrá, nicméně přepravní časy a nutnost přestupů (trasa č. 030 zahrnuje pouze Rychnov u Jablonce nad Nisou) ji činí z pohledu cestovního ruchu nekonkurenceschopnou pro příjezd do regionu z větších vzdáleností.

Geograficky se správní obvod nachází ve velmi členitém území. Na severu zahrnuje podstatnou část Jizerských hor, střední část tvoří Jablonecká kotlina a východní pak Černostudniční hřeben, který dále na východ přechází v Krkonoše.

Vodní toky v regionu směřují do dvou rozvodí. Lužická Nisa, která pramení v Nové vsi nad Nisou, spolu se Smědou teče do Baltského moře. Kamenice a Mohelka se vlévá do Jizery, která potom odtéká do Labe a Severního moře. Nejvýznamnějšími vodními plochami na Jablonecku jsou vodní nádrže Mšeno, Bedřichov a Josefův Důl.

Obce v oblasti Jizerských hor spadají zejména do chladné klimatické oblasti (CH7), Jablonec nad Nisou a ostatní obce představují oblast mírně teplou (MT4). Jizerské hory jsou charakteristické vysokými úhrny srážek.

B Vymezení destinace

Region je vymezen jako celé území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou. Území zahrnuje dominantní jádrové město a 10 obcí, které tvoří jeho bezprostřední zázemí, z nichž 8 obcí s Jablonecem nad Nisou přímo sousedí. Území SO ORP Jablonec nad Nisou je současně totožné i se správním obvodem pověřeného obecního úřadu. Stejný okruh obcí je tak spojen na více úrovních činností, což dále posiluje integritu území.

C Základní charakteristika cestovního ruchu v turistické oblasti

Obr. 7.1 SO ORP Jablonec nad Nisou

Určujícím prvkem povahy cestovního ruchu v regionu je jeho poloha na okraji atraktivní oblasti Jizerských hor. Tato skutečnost se potvrzuje při pohledu na rozložení infrastruktury cestovního ruchu v regionu: jak základní, tak i doprovodná infrastruktura a nejvíce propagované atraktivity leží v jeho severní části, v obcích s přímým propojením s Jizerskými horami (Bedřichov, Josefův Důl, Janov n. N., Lučany n. N., Jablonec n. N.). Obce v jižní části regionu naproti tomu postrádají jak významné, turisticky atraktivní cíle, tak i rozvinutou infrastrukturu a pohyb turistů je v nich poměrně malý.

Reliéf Jizerských hor láká především příznivce aktivního trávení dovolené – typickými aktivitami jsou v zimní sezóně lyžování (sjezdové i běžecké) a v letní sezóně cyklo- a pěší turistika (za přírodními památkami či typickými rozhlednami). Samotný Jablonec nad Nisou nabízí rozmanitější zážitky. Návštěvníci zde naleznou řadu architektonických památek, kulturních zařízení různých typů a v neposlední řadě i širokou nabídku zboží a služeb.

Jablonecko je také významnou oblastí individuální rekreace. V obcích se nachází velké množství stavení, která jsou využívána povětšinou o víkendech a prázdninách, tedy chat a chalup. Toto budování druhého domova bývá přitom označováno jako ryze české specifikum.

Obec Pulečný, respektive její osady Klíčnov a Kopanina, sousedí s CHKO Český ráj a tvoří tak téměř severní vstupní bránu do této oblasti přes údolí Frýdštejna.

D Předpoklady destinace pro cestovní ruch

Oblast Jizerských hor spadá do Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, nachází se zde celá řada maloplošných chráněných území. Na území obce Nová Ves nad Nisou se nalézá Pramen Nisy, který byl vyhlášen významným krajinným prvkem.

Část Jablonecka je zároveň součástí turistické oblasti Jizerské hory. Přírodní podmínky správního obvodu Jablonec nad Nisou tedy jednoznačně předurčují tuto oblast k rozvoji cestovního ruchu.

Komplexnost atraktivit a služeb dostupných pro návštěvníky regionu výrazně ovlivňuje blízkost krajského města Liberec, se kterým město Jablonec propojuje nejen tramvajová linka. Vzhledem k tomu, že v dnešní době již jen minimum turistů přijíždí jinak než autem, lze jako doplňkovou nabídku atraktivit zahrnout jak návštěvu Liberce samotného, tak i dílčích cílů – zejména takových, které na Jablonecku nejsou zastoupeny (Zoologická a botanická zahrada, Dinopark, iQLANDIA, Ještěd spolu s možností jízdy lanovkou).

E Potenciál cestovního ruchu v turistické oblasti

V případě horských středisek Jizerských hor je potenciál cestovního ruchu jasně patrný, v období hlavní sezóny – letní i zimní – bývá návštěvnost poměrně vysoká. Dalo by se říci, že v kontextu únosnosti pro zachování přírodního bohatství není žádoucí soustředit se na prosté zvyšování návštěvnosti.

Jižní část regionu je naopak vhodné rozvíjet tak, aby přitáhl co nejvíce návštěvníků. Nabízí se zaměřit se na tuto oblast jakožto zázemí Jablonce nad Nisou a horských středisek: mohou nabídnout aktivity, které do hor nepatří a kvůli ochraně přírody zde ani být nemohou (agroturistika, golf, lanová centra atd.), turistické výlety s nižší fyzickou náročností, nové cíle pro zpestření pobytů pro pravidelné návštěvníky Jizerských hor.

Další z možností profilace území z hlediska cestovního ruchu je sklářská a bižuterní tradice. S tímto odvětvím je spjata historie většiny obcí Jablonecka, v některých výroba přetrvává až dosud. K vidění jsou jak dochované manufakturní dílničky, tak i plně funkční sklárny. Jablonecká bižuterie si získala celosvětový věhlas.

F Obecné trendy cestovního ruchu a jejich předpokládaný dopad na cestovní ruch v turistické oblasti

Nejvýznamnějším celospolečenským trendem posledních let je hospodářská krize. Její vliv na oblast cestovního ruchu je zřejmý. V důsledku omezování zbytných výdajů rodin i jednotlivců došlo ke značnému propadu v celém odvětví. Jasně patrný je jak celkový pokles počtu návštěvníků, tak zkracování délky jejich pobytu a snaha ušetřit.

Na významu nabývají aktuálně také bouřlivě diskutované změny klimatu. Objevují se výrazné výkyvy v charakteru počasí, které mohou vést řadu turistů ke změně jejich plánů. Dobrým příkladem je uplynulá, neobvykle teplá a suchá zima, která přinesla většině provozovatelů středisek a ubytovatelů značné ztráty. Dle ČSÚ počet přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Libereckém kraji za zimní měsíce meziročně klesl o 13 %².

Důsledkem nastíněné situace je potom zvýšení nestability sítě ubytovacích a stravovacích zařízení, což může vést k nespokojenosti turistů, která se může dále promítnout do volby cíle jejich příštích dovolených.

Pozitivní vliv na počet a délku pobytů návštěvníků ze zahraničí by mohla mít i probíhající, dlouhodobá intervence ČNB, vyvolávající změnu směnných kurzů valut (největší význam pro návštěvnost regionu má euro). Jedním z efektů snížení ceny české koruny by tak mohlo být opětovné zvýšení zájmu o pobyt v regionu mezi obyvateli Německa, Nizozemska a dalších zemí.

V každém případě je nezbytné na aktuální trendy vhodně reagovat. Nejvhodnějším východiskem je budování rozmanité doprovodné infrastruktury tak, aby region splňoval nároky co nejširšího spektra potenciálních návštěvníků. Pestrá nabídka nadto pomůže prodloužit pobyty turistů. Vzhledem ke stávajícím podmínkám a celospolečenskému naladění je dále vhodné vytvářet vhodné podmínky pro rodiny s dětmi.

G Nejvýznamnější trendy ovlivňující turistickou oblast (zdravý životní styl, agroturistika, poznávání, sport, relaxace)

Zdravý životní styl a s tím spojený aktivní pohyb jsou v posledních letech skloňovány ve všech médiích. Ruku v ruce s tímto trendem jde i popularizace turistických aktivit – cyklistiky, pěší turistiky včetně nordic walkingu, běhu apod. Tyto sporty ve volném terénu přitahují čím dál víc lidí na různých výkonnostních úrovních.

Velký význam pro určení dalšího směřování rozvoje cestovního ruchu v regionu má také rostoucí celospolečenský význam postavení dětí v rodině. Důraz na vyžití dětí se projevuje všude, čím dál častěji se rodinám s dětmi přizpůsobuje nabídka od restaurací (dětské koutky, dětská jídla) přes nákupní centra (dětské koutky s hlídáním) ubytovací zařízení (vlastní prolézačky, houpačky a další

² http://ekonomika.idnes.cz/mirna-zima-uskodila-hotelierum-dmy-/ekonomika.aspx?c=A140509_094451_ekonomika_fih

u každého penzionu), až po výstavbu velkých zábavních center primárně určených dětem (např. síť Dinoparků, areál Šťastná země v Radvánovicích u Turnova).

V neposlední řadě je třeba věnovat pozornost různým novinkám, které lze vhodně marketingově využít. Příkladem poměrně nové aktivity, kterou lze velmi dobře situovat do překrásné přírody regionu, je geocaching.

7.1.2. Analýza nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti

A Kulturně historické památky (hrady, zámky, církevní památky, muzea, galerie, rodáci)

Na Jablonecku se nenachází žádný zámek ani hrad. Nejbližší k tomuto označení má lovecký zámeček na Nové Louce – v lesích nedaleko Bedřichova, zvaný též Šámalova chata. Jedná se o původní panský dům, který se dochoval jako jediná budova sklářské osady zaniklé v polovině 19. století. Ten byl následně panstvem přestavěn na lovecký zámeček. Ve 30. letech 20. století sloužil jako místo relaxace a odpočinku pro úředníky vlády Československé republiky, pravidelným hostem zde byl kancléř prezidenta Přemysl Šámal, podle kterého se dodnes zámečku říká Šámalova chata. Po roce 1989 byl objekt zrekonstruován a dnes slouží jako horský penzion a restaurace s vyhlášenou kuchyní a příjemnou, typicky horskou atmosférou.

Církevní památky lze naopak nalézt na mnoha místech (přehled je uveden v tabulce níže). Nejvíce se jich samozřejmě nachází v Jablonci nad Nisou. Pro koncentraci architektonicky a historicky hodnotných budov, z nichž řada vznikla k církevním účelům, zde byla vyhlášena městská památková zóna. Kostel nebo kapli lze nicméně nalézt v každé obci na Jablonecku (na seznam nemovitých kulturních památek jsou však zapsány jen některé). Objevují se také menší církevní stavby, zejména křížové, boží muka, kapličky, křížové cesty. Ne všechny jsou však udržovány, mnohé jsou dnes v dezolátním stavu. Stručný přehled poskytuje tabulka, která je pro svou rozsáhlost zařazena do příloh pod označením 7.19.

V území leží řada dalších budov, které jsou pro svou architektonickou hodnotu památkově chráněny. Vedle výše popsaných církevních staveb se jedná převážně o veřejné a obytné budovy. Pro turismus v regionu mají svůj význam; stejně tak jako další objekty (továrny, památníky, technické zajímavosti apod.), přestože ne vždy podléhají ochraně kulturního dědictví, si vždy najdou návštěvníky, kteří ocení jejich krásu a jedinečnost. Nejvýznamnější objekty v regionu stručně zmiňuje příloha 7.20.

Muzea a galerie se opět nacházejí převážně na území Jablonce nad Nisou. Z hlediska tematického zaměření expozic dominuje sklářská tradice, odkazující k historii celého regionu. Toto zaměření lze nalézt v Muzeu skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou (včetně expozice v galerii Belveder) a v Památníku sklářství v Jizerských horách – Kristiánově (bývalá sklářská osada poblíž Bedřichova). Mimoto se zde nacházejí také muzea a galerie s expozicemi výtvarného umění (Univerzitní galerie N a Městská galerie MY v Jablonci n. N., Muzeum místní historie v Josefově Dole, Městské muzeum Rychnov u Jablonce n. N.). V Jablonci nad Nisou se nachází také muzeum hraček.

Nabídku kulturního vyžití v regionu dále doplňuje aktuální nabídka představení hraných v místních kinech (dvě stálá kina a letní kino v Jablonci nad Nisou) a divadlech (Městské divadlo Jablonec nad Nisou a DIVADLO - KINO Josefův Důl).

Kulturní akce různé povahy a velikosti se odehrávají v kulturních centrech – v Jablonci nad Nisou jsou to především Eurocentrum, Klub na Rampě, Woko klub a multifunkční centrum nová Střelnice (nově vybudovaný objekt na místě původního, avšak již značně zchátralého, tradičního místa konání plesů, koncertů a dalších společenských událostí). Po rozsáhlé rekonstrukci slouží jako výstavní a koncertní sál také Kostel sv. Anny. V ostatních obcích slouží tomuto účelu povětšinou sportovní haly či sokolovny, větší restaurace, menší koncerty se odehrávají i v kostelech.

Na Jablonecku se odehrává řada kulturních a společenských akcí. Ve většině obcí se již tradičně pořádají oslavy masopustu, pálení čarodějnic, dětské dny, rozloučení s prázdninami, adventní koncerty apod. Oblíbené jsou také poutě (nejznámější je Mariánská sklářská pouť na Kristiánově), jarmarky a trhy. Jedná se však většinou o akce místního významu, organizované především místními spolky, sportovními oddíly či jednotkami dobrovolných hasičů. Vyšší potenciál ve vazbě na rozvoj cestovního ruchu lze přisuzovat jen několika vybraným kulturním akcím, ke kterým patří následující:

- Mezinárodní trienále skla a bižuterie (Jablonec nad Nisou),
- veletrh cestovního ruchu EuroregionTour (Jablonec nad Nisou),
- euroregionální festival Nisa – řeka, která nás spojuje (v regionu především v Jablonci nad Nisou, pokračuje i v Liberci, Hrádku nad Nisou a dále),
- reprezentativní prodejní výstava skla a bižuterie s doprovodným programem Křehká krása (Jablonec nad Nisou),
- Josefodolské divadelní jaro – krajská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů,
- mezinárodní folklorní festival (Jablonec nad Nisou),
- mezinárodní festival outdoorových filmů (Jablonec nad Nisou, Liberec).

Jak je z uvedeného výčtu patrné, centrem kulturního dění je město Jablonec nad Nisou. Vedle uvedených významných událostí stojí dále za zmínku i letní akce Jablonecké kostely otevřeny a cyklus open air koncertů Jablonecké kulturní léto.

Z regionu pochází řada osobností. V Jablonci nad Nisou se narodili např. historik A. Benda, architekt J. Zasche, zoolog H. Joseph, dirigent P. H. Adler či spisovatel J. Pick-Picek. Silná je zde i sportovní tradice, Jablonec nad Nisou je rodištěm řady reprezentantů, a to nejen v lyžařských (H. Šikolová, A. Bartošová, G. Soukalová, N. Sudová), ale i v jiných sportovních disciplínách (M. Karbanová, D. Vavřáčková, T. a J. Janků, B. Špotáková, K. Kolář, V. Maška, V. Nožičková, A. Bulířová). Nejvýznamnějším rodákem Josefova Dolu je G. Leutelt, spisovatel a učitel. Z Rychnova nad Nisou pocházel malíř – krajinář R. Felgenhauer.

B Přírodní atraktivita (chráněná území a objekty, naučné stezky)

Atraktivita přírodního prostředí představuje pro Jablonecko značný kapitál. Velká část chráněných území spadá do oblasti Jizerských hor, zajímavá místa lze ale najít i v jižní části regionu.

Nejznámějším a největším chráněným územím zasahujícím do regionu je Chráněná krajinná oblast Jizerské hory. Byla vyhlášena roku 1968, celková rozloha činí 368 km² (z toho 269 km² tvoří lesy) a rozkládá se v okresech Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily.

Geologicky jsou Jizerské hory tvořeny převážně žulami (výjimkami jsou např. masiv Smrku tvořený krystalickými břidlicemi nebo čedičový výlev Bukovce). Na nich působením drsného klimatu vznikly chudé kyselé půdy, v extrémních polohách s atraktivními skalními výchozy, suťovými poli

a rozsáhlými rašeliništi. Typická jsou i unikátní rostlinná a živočišná společenstva s řadou zákonem chráněných druhů (glaciální relikt, květnaté horské louky, mokřady, bohatá společenstva listnatých lesů – bučiny aj.).

Dlouhodobá imisní zátěž, kterou způsobovala především průmyslová oblast Žitavské pánve, se v Jizerských horách negativně podepsala na zdravotním stavu lesních porostů, půdních poměrech i kvalitě vody. Negativní působení imisí spolu s invazemi hmyzích škůdců a nevhodným lesním hospodařením vyvrcholilo v 70. a zejména v 80. letech minulého století. Tehdy byly velkoplošně odtěženy v podstatě všechny smrkové porosty náhorní plošiny. Vznikly rozsáhlé holiny, s jejichž zalesňováním se lesní hospodáři potýkají dodnes.

V současné době patří CHKO Jizerské hory k velmi kontrastním územím. Na jedné straně stojí rozsáhlé plochy imisních holin a poškozených lesních porostů, a na straně druhé naopak mimořádně hodnotná území se zachovalými přirozenými společenstvy, zejména rozsáhlý komplex bučin na severních svazích hor, zbytky klimaxových smrčín a unikátní společenstva rašelinišť se vzácnou flórou a faunou.

Podnebí Jizerských hor je poměrně drsné, což je důsledek jejich polohy. Jako první pohoří na našem území jsou vystaveny vlhkému severozápadnímu proudění. Celoroční průměr letních a zimních srážek dosahuje rekordních výšek (na náhorních plošinách ročně spadne více než 1 600 mm).

Vedle výše popsané chráněné krajinné oblasti se v regionu nachází řada maloplošných zvláště chráněných území (konkrétně přírodních rezervací a přírodních památek) a dvě území zařazená do systému Natura 2000. Jejich seznam a stručný popis je zpracován v příloze 7.21.

Vedle popsaných zvláště chráněných území lze zmínit i nižší úroveň ochrany přírody – obecně chráněná území zastoupená v regionu řadou významných krajinných prvků. Jejich přehled podává následující tabulka.

Tab. 7.1 Přehled významných krajinných prvků na Jablonecku

Obec	Významný krajinný prvek
Jablonec nad Nisou	Pramenní vývěr – Dobrá Voda
	Rybniček Proseč
Maršovice	Mokřadní louka v Maršovicích
Nová Ves nad Nisou	Louky pod Kynastem
	Pramen Nisy
	Prameništní rašeliniště
	Horní Černá Studnice (dva VKP stejného jména)
	Květnatá louka na Horní Černé Studnici
Pulečný, Rychnov u Jablonce nad Nisou	Líska – Košovy
	Lipová alej Rychnov – Košovy
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Pelíkovická lipová alej
	Vápencový kopeček Rydvaltice
	Pelíkovické mokřiny
	Bezděčínské skály
	Louka nad koupalištěm

Zdroj: Mapový server životního prostředí (ENVIROMAPS) Libereckého kraje

V území se nachází také několik naučných stezek. Část z nich je věnována bližšímu představení výše uvedených maloplošných chráněných území (Jedlový důl, Rádlo), jiné se věnují obecnějším tématům

spojeným s ochranou přírody (voda, odpady, revitalizace lesů po nedávné ekologické katastrofě). Zbýlé naučné stezky představují místní historii nebo významné historické osobnosti.

Tab. 7.2 Přehled naučných stezek na Jablonecku

Obec	Naučná stezka
Bedřichov	Naučná stezka Lesy Jizerských hor
	Naučná stezka o pitné vodě v Bedřichově
Jablonec nad Nisou	Naučná stezka manželů Jany a Josefa V. Scheybalových (I. část: Jablonec nad Nisou – Pulečný, II. část: Kopanina – Dolánky u Turnova)
	Po stopách 2. světové války
	Okolo III. přehrady
Josefův Důl	Naučná stezka Jedlový důl a vodopád Jedlové
	Naučná stezka Gustava Leutelta
Nová Ves nad Nisou	Naučná stezka o odpadovém hospodářství a historii obce (areál Teprberk)
Rádlo	Naučná stezka Rádlo

Zdroj: Katalog cestovního ruchu Libereckého kraje, vlastní šetření

Do kategorie přírodních atraktivit lze zařadit i další místa, která nejsou zařazena do systému ochrany přírody. Zajímavé jsou aleje či památné stromy, v městském prostředí odpočinkové parky a podobné lokality.

Tab. 7.3 Přehled dalších turisticky atraktivních míst na Jablonecku

Obec	Místo	Popis
Dalešice	Památné stromy	Dvě lípy.
Jablonec nad Nisou	Parky	Pro Jablonec nad Nisou byly na přelomu 19. a první poloviny 20. století typické četné soukromé parky, resp. soukromé zahrady, které měly parkovou úpravu. Dnes je zde mnoho parků, které mohou turisté i místní občané využít k odpočinku a relaxaci, 2 lesoparky a arboretum pod Petřínem.
	Památné stromy	Lípa malolistá v Kokoníně, v Horské ul., v Dubové ul., Císařská lípa, Javor klen ve Mšeně a Vrkoslavicích, Dub ve Mšeně a Ještědské ul.
	Čertův kámen	Neobvyklý geologický útvar na Vrkoslavicích.
Janov nad Nisou	Skalní hřib u Jindřichova	Žulový skalní hřib se nachází nad Loučnou vlevo od cesty do Jindřichova. Na užší noze spočívá klobouk podstatně většího průměru. Skalní útvary tohoto typu se formují zvětráváním.
Josefův Důl	Pytlácké kameny	Skalnatý žulový hřeben, tvořený labyrintem skalních věží a shluků balvanů, nakupených do výšky. Jméno je odvozeno od legendy o pytlákovi Hennrichovi, který se zde skrýval.
	Alej	Alej památných stromů v centru obce.
Maršovice	Památné stromy	Pod silnicí u domu č.p. 25 rostou dvě památné lípy malolisté, staré 250 let.
Nová Ves nad Nisou	Památné stromy	Na místě nazvaném U Tří lip rostou tři dvoustleté stromy. Další památné lípy malolisté rostou u č.p. 92 a 648.
	Památná lípa u Urbánků	V severozápadní části obce Nová Ves nad Nisou se rozprostírá jedno z několika novoveských údolí – Podmáslový kout.
	Alej dětí	Ze středu obce Nové Vsi nad Nisou směřuje k Horní Černé Studnici stará vozová cesta, po níž je možno se vydat na procházku k Černé Studnici.

Obec	Místo	Popis
Pulečný	Památný strom	Dub letní, starý 150 let, roste u bývalé školy.
	Pulečenská ratolest	Dětské arboretum – osázeno starými odrůdami ovocných stromů, bylinkami a tradičními trvalkami. Je zde založena motýlí louka.
Rádlo	Památný strom	Buk lesní, starý 150 let, roste u hlavní silnice.
Rychnov u Jablonce n. N.	Památný strom	200 let starý topol černý, roste za budovou městského úřadu.

Zdroj: *Velká turistická encyklopedie – Liberecký kraj, vlastní šetření*

K oblíbeným turistickým cílům patří také vodní plochy a zajímavá místa na vodních tocích. Ke koupání lze využít přehradu Bedřichov, známou také pod názvem Černá Nisa, a přehradní nádrž Mšeno, položenou v blízkosti centra města, jež neodmyslitelně tvoří jeho rekreační zázemí. V Bedřichově se nacházejí ještě dvě další nádrže, označené prostě Bedřichov II. a III. Vodní nádrž Blatný rybník leží na Blatném potoce při modře značené cestě z Nové louky na Kristiánov (taktéž v katastru Bedřichova). Hojně navštěvovaná je i vodní nádrž Josefův Důl, ta je však zdrojem pitné vody pro libereckou aglomeraci a její rekreační funkce je tak potlačena.

K nejzajímavějším místům na vodních tocích mimo vodní díla patří pramen řeky Lužická Nisa v Nové Vsi nad Nisou, vodopád na Jedlové v Josefově Dole a méně známé vodopády Novoveského potoka.

C Podmínky pro turistiku (pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika, hipoturistika)

Jizerské hory jsou již tradičně cílem sportovců i turistů, kteří si oblíbili běžecké lyžování. Již od roku 1984 se zde upravují stopy pro širokou veřejnost – Jizerskou magistrálu v současné době tvoří přes 180 km upravovaných tratí. Díky úzké spolupráci s dalšími provozovateli tratí (např. Jizerky pro vás v Kořenově nebo Bieg Piastów v polských Jakuszczych) mohou lyžaři přejet i na trasy v Krkonoších nebo na upravené tratě na polské straně. Do stop Jizerské lyžařské magistrály zavítá každoročně více než půl milionu lyžařů. Trasy se na mnoha místech sbíhají či kříží, což přináší možnost sestavit si výlet prakticky na míru, od několikakilometrové projížďky až po celodenní putování. V souladu s tímto přístupem je upraven i přístup k lyžařským stopám. V současné době je spravováno 24 nástupních míst, která jsou rozložena po celých Jizerských horách.

Tab. 7.4 Nástupní místa Jizerské magistrály na území SO ORP Jablonec nad Nisou

Obec	Nástupní místo
Bedřichov	Maliník (parkoviště – 90 míst)
	Stadion (parkoviště – 170 míst)
	Škola běžeckého lyžování – Skiservis Mára
	Hájovna
Jablonec nad Nisou	Břízky
Janov nad Nisou	Hrabětice (parkoviště – až 180 míst)
Josefův Důl	Peklo (parkoviště – 20 míst)
	Dolní Maxov – Lesana
	Lesní Brána
	Hotel Maxov

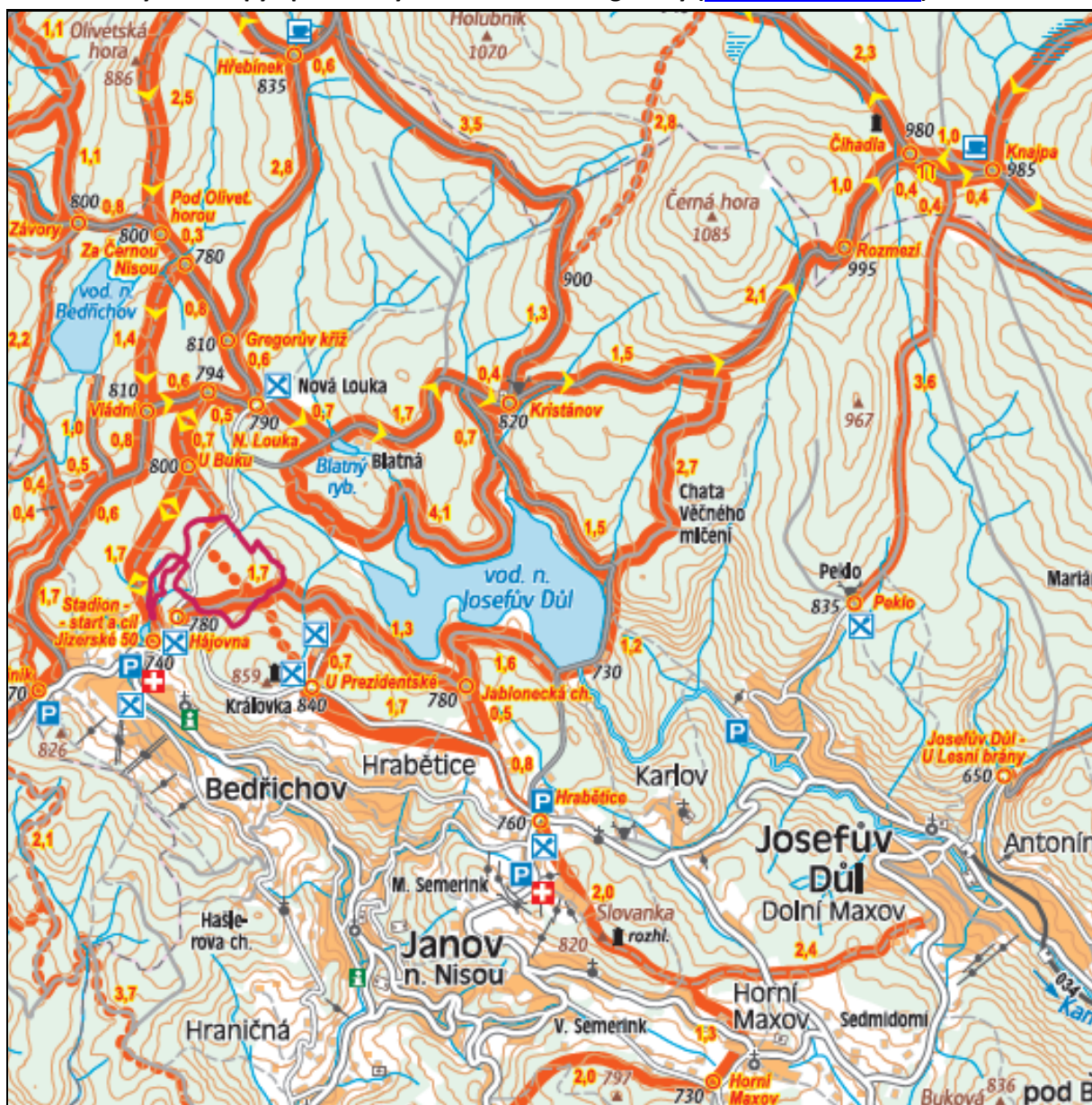
Zdroj: *Jizerská o.p.s. (www.jizerskaops.cz), vlastní šetření*

Další upravené stopy nabízí Běžecký areál Břízky, který provozuje ski klub Jablonec nad Nisou. Trasy se nachází v zalesněné příměstské části města Jablonce. Areál svým umístěním i výškovou polohou umožňuje využití pro běžecké lyžování i v období, kdy již v nižších partiích nelze běžecké lyžování provozovat. Současně je při dobrých sněhových podmínkách propojen s trasami Jizerské magistrály.

Dle aktuálních sněhových podmínek jsou upravovány krátké okruhy běžeckých stop i na území dalších obcí – v Josefově Dole v areálu Lesana, v Lučanech v areálu Krojčenk, v Nové Vsi nad Nisou poblíž Nisanky a u Rádlá.

Přestože Jizerská magistrála představuje primárně soustavu tratí pro běžecké lyžování, její využití po oblevě nekončí. Většina lyžařských stop se upravuje na zpevněných površích, a proto zde od jara do podzimu najdeme hustou síť cest vhodných pro pěší turistiku a cyklistiku. Na každém významném rozcestí jsou umístěny přehledné orientační mapy s údaji o délce zbývajících cest k cíli a o možných dalších směrech. Občerstvení nabízejí sezónní kiosky a restaurace v blízkosti většiny nástupních míst.

Obr. 7.2 Výřez z mapy upravovaných tras Jizerské magistrály (www.jizerskaops.cz)

Regionem procházejí dálkové cyklotrasy česko-saská Hřebenovka (na území regionu prochází od Jizerky přes Josefův Důl – Antonínov, Novou Ves nad Nisou – Horní Černou Studnici, Maršovický vrch, Jablonec nad Nisou – Vrkoslavice, Dobrou Vodu a Rádlo – Milíře, kde dále pokračuje za hranice Jablonecka) a přeshraniční cyklostezka Odra-Nisa (prochází třemi zeměmi – Česko, Polsko, Německo; její začátek je v Jizerských horách u pramene řeky Nisy a dále pokračuje stejnými místy jako výše uvedená Hřebenovka, cestou z Jablonce nad Nisou do Rádla navíc prochází i Rychnovem u Jablonce nad Nisou).

Dále přes území regionu prochází několik značených cyklotras regionálního významu³:

- č. 3020 Liberec – Jizerka – Harrachov (zasahuje do katastru Bedřichova a Josefova Dolu)
- č. 3021 Kristiánov – Jablonec n. N., Rybářská Bašta (zasahuje do katastru Bedřichova, Josefova Dolu, Janova n. N., Lučan n. N. a Jablonce n. N.)
- č. 3022 Mníšek – Závory – Kristiánov – Desná (zasahuje do katastru Bedřichova a Josefova Dolu)
- č. 3023 Hřebínek – Jablonec n. N., Rybářská Bašta (zasahuje do katastru Bedřichova, Janova n. N., Lučan n. N. a Jablonce n. N.)
- č. 3026 Janov n. N. - Lučany (zasahuje do katastru Janova n. N. a Lučan n. N.)
- č. 3028 Závory – Rudolfov, elektrárna (zasahuje do katastru Bedřichova)
- č. 3037 Harcov – Lukášov – Jablonec n. N., Rybářská Bašta (zasahuje do katastru Jablonce n. N.)
- č. 3038 Karlov – Nová ves n. N. – Jablonec n. N. – Jeřmanice (zasahuje do katastru Josefova Dolu, Lučan n. N., Nové Vsi n. N., Jablonce n. N., Rychnova u Jablonce n. N. a Rádla)
- č. 3047 Jílové – Žďárek – Loukov (zasahuje do katastru Rychnova nad Nisou)
- č. 4247 Jablonec nad Nisou – Železný Brod (zasahuje do katastru Jablonce n. N. a Maršovic)
- č. 4251A Dolní Černá Studnice – Černá Studnice (zasahuje do katastru Nové Vsi n. N.)

Zmíněný rozsah regionálních tras doplňují různé odbočky a trasy místního významu, které napomáhají ke zpřístupnění veškerých turistických atraktivit regionu.

Mimo jádra území CHKO Jizerské hory vedou cyklotrasy většinou po místních komunikacích a méně frekventovaných silnicích, jejichž stav není vždy optimální. Cyklostezek, tedy komunikací určených výhradně cyklistům nebo nemotorové dopravě, je v regionu minimum (v celém Libereckém kraji je vybudováno celkem 44 km, což je nejméně ze všech krajů ČR⁴).

Doprovodná infrastruktura pro cykloturistiku (odpočívadla, informační panely, servisní místa, uzamykatelné stojany apod.) je zastoupena poměrně málo. K jejímu doplňování dochází postupně, v posledních letech zejména v rámci realizace nových úseků cyklotras s podporou strukturálních fondů EU (např. česko-saská Hřebenovka). Na druhé straně je však třeba upozornit na omezení související s ochranou přírody Jizerských hor, která instalaci výše popsaných prvků ve velké části regionu komplikují.

Půjčovny kol a cykloservisy se nacházejí v Bedřichově (Půjčovna lyží a kol Adler Ski Centrum, Tenisové kurty a sportovní centrum Bedřichov), Jablonci nad Nisou (Disk Sport Cyklo, Rabik Sport, REBEL BIKE, Cyklo Šauer, Bike servis, Ski & Bike, SB Sport), Janově n. Nisou (B-Sport, Activeguides s.r.o.), Josefově Dole (Půjčovna kol Ing. Morávek) a Lučanech n. N. (KOLAJABLONEC.CZ). V Bedřichově ve sportovním areálu na stadionu a v Janově n. Nisou v lyžařském areálu Severák je možné zapůjčit i koloběžky.

³ Pasport cyklotras Libereckého kraj, stav květen 2014

⁴ <http://kolo.cz/clanek/cesko-ma-1903-kilometru-cyklostezek/kategorie/kolo-o-cem-se-mluvi>

Obr. 7.3 Mapa regionu s vyznačením cyklotras (www.hrebenovka.cz)

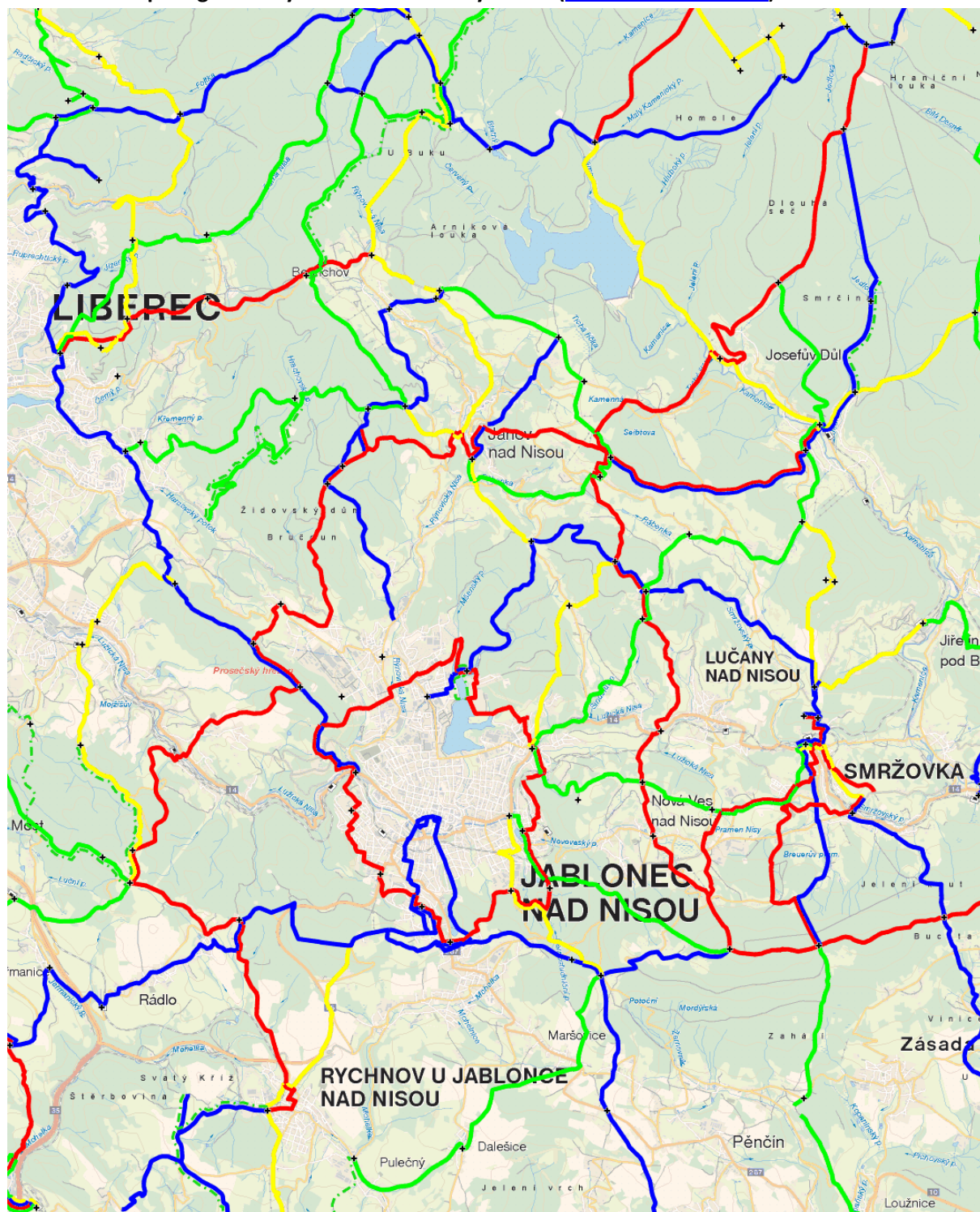

Podobně jako cyklistické trasy, také značené trasy pro pěší turistiku tvoří nejen na Jablonecku poměrně hustou síť. Hustší výskyt tras je logicky patrný v turisticky exponované oblasti Jizerských hor, kde se návštěvníci většinou pohybují po cestách zařazených do celku Jizerské magistrály. Takto proznačené území umožňuje při plánování výletů kombinovat a navazovat trasy dle vlastních preferencí.

Nadregionální aspekt pěší turistiky představuje v regionu pěší trasa česko-saské Hřebenovky, která do regionu vstupuje na území Nové Vsi nad Nisou (konkrétně v Horní Černé Studnici), dále pokračuje přes Jablonec nad Nisou až do Rádlu, kde za osadou Milíře region opouští a pokračuje dále směrem k Německu (na popsaném úseku se prakticky neodchyluje od trasy pro cyklisty). Dále je zde možnost

nástupu na evropskou dálkovou cestu E3 Black Sea – Iberia, která prochází Jizerskými horami směrem od Krkonoš k Liberci.

Obr. 7.4 Mapa regionu s vyznačením turistických tras (www.hrebenovka.cz)

V rámci prezentace atraktivit cestovního ruchu prezentují obce a informační centra nejčastěji využívané okruhy jako typy na výlety, které spolu se základními informacemi o trase i cíli poskytují návštěvníkům regionu. Takto si mohou turisté snadno vybrat vhodnou variantu ve vztahu k vlastním zájmům, časovým možnostem i fyzické kondici. Prezentovány jsou takto trasy vhodné jak pro cyklisty,

tak i pro pěší. Připraveny jsou i tzv. bezbariérové stezky, vhodné pro návštěvníky s handicapem nebo rodiče, kteří výlet absolvují s kočárkem či přívěsným vozíkem za kolo. Některé z prezentovaných okruhů ukazuje následující tabulka.

Tab. 7.5 Přehled prezentovaných turistických tras na Jablonecku

Výchozí obec	Název stezky
Bedřichov	Cyklotrasa Josefodolská
	Cyklotrasa kolem Holubníku
	Turistická trasa Bedřichovská přehrada
	Turistická trasa Nová Louka
	Bezbariérová trasa Bedřichov – Nová Louka
	Bezbariérová trasa Na hráz Bedřichovské přehrady na Černé Nise
	Bezbariérová trasa Na hráz Josefodolské přehrady a na Královku
	Bezbariérová trasa Z Nové Louky za krásami přírody
	Bezbariérová trasa Z Nové Louky k Josefodolské přehradě
	Mokrý výlet z Vesce do Harcova
	Jizerskými lesy k hejnickému chrámu
	Po stopách sklářských hutí
Jablonec nad Nisou	Turistická trasa kolem Jablonce
	Jablonec – Vratislavice nad Nisou
	Jablonec nad Nisou – Tanvald
	Jablonec nad Nisou – Bramberk
	Vnitřní turistický okruh v Jablonci nad Nisou
	Jablonecký vyhlídkový okruh
Janov nad Nisou	Cyklotrasa hraběcí východní okruh
	Cestou rozhleden Jizerských hor
Josefův Důl	Josefův Důl – Kristiánov
	Josefův Důl – Jedlová
	Bezbariérová trasa: Ze Smědavy na Jizerku
	Bezbariérová trasa: Okolo Smědavské hory
Lučany nad Nisou	Horní Maxov – Buková hora
	K pramenu Nisy
Rychnov u Jablonce n. N.	Cyklotrasa Brána do Jizerek

Zdroj: Katalog cestovního ruchu Libereckého kraje, vlastní šetření

V rámci tvorby turistických produktů vznikly také jakési soubory výletů, které prezentují atraktivitu komplexně. Jedná se o Jablonecké putování (vytvořilo jej turistické informační centrum v Jablonci nad Nisou) a Tajemná místa Jizerských hor (tvůrcem je Sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko). Oba produkty jsou zacíleny na rodiny s dětmi, kterým se hravou formou se zapojením pohádkových postav a motivací drobné odměny představují zajímavá místa. Následuje přehled zahrnutých cílů (zvýrazněné atraktivitu se nacházejí na území jabloneckého regionu).

Příznivci in-line bruslení mohou využít smíšenou stezku pro pěší, bruslaře a cyklisty kolem jablonecké přehrady, okruh v ulici Čelakovského na nedalekém sídlišti nebo v ulici Nová Pasířská. Další in-line dráha se nachází v Rychnově u Jablonce nad Nisou.

Tab. 7.6 Přehled turistických tras zařazených do balíčků

Produkt	Zařazené cíle
Jablonecké putování	Jablonecká fara / Dům Jany a Josefa V. Scheybalových, Černá studnice, Radnice v Jablonci nad Nisou, Bobová dráha v Janově nad Nisou, Muzeum skla a bižuterie, Plavecký bazén, Eurocentrum, Areál v Pěnčíně, Nisanka, Královka, Krásná – areál Kittelovsko, Císařský kámen, Slovanka, Belveder, Bramberk, Sklárna Vitrum v Janově nad Nisou, Městské muzeum v Rychnově u Jablonce nad Nisou, House of Beads / Dům perel, Muzeum Jizerských hor
Tajemná místa Jizerských hor	Hajní kostel – vyhlídka se skrytým pokladem, Tajemný skalní hrad v lesích Hemmrichu, Na bájně Trniště a k zázračné studánce, K tajuplnému rašeliništi na Čihadle, K Protržené přehradě na Bílé Desné, Na pověstmi opředený Dračí vrch, Na Bukovec a k Rašeliništím Jizerky, K prameni řeky Nisy

Zdroj: www.jablonec.com, www.vilaizerina.cz

Vodní turistika se v regionu prakticky neprovozuje (s výjimkou recesistických akcí) – vodní toky neposkytují vhodné podmínky (na území regionu jsou koryta řek úzká a mělká).

Naopak pro koupání je v regionu řada vhodných míst. V Jablonci nad Nisou lze zajít do jabloneckého bazénu, který v letní sezóně otevírá také travnatou pláž, nebo navštívit jabloneckou přehradu (obě zařízení se nacházejí nedaleko centra města, téměř vedle sebe). Veřejné koupaliště se nachází v Lučanech nad Nisou. Dále je možné využít ke koupání přírodní koupaliště nebo veřejně přístupné nádrže (Bedřichov – u restaurace Dolina, Josefův Důl, Nová Ves nad Nisou, Rádlo). Milovníci koupání v přírodě mohou zavítat do lesů nedaleko Bedřichova, kde leží přehrada Bedřichov, neboli Černá Nisa.

Dovolenou v regionu lze zpestřit i prostřednictvím projížďky na koni; jízdárny jsou většinou součástí areálů zaměřených na agroturistiku, kde se lze zároveň i ubytovat a seznámit se s hospodářstvím, životem na venkově, běžným domácím a užitkovým zvířectvem a péčí o ně. Na Jablonecku lze takto trávit dovolenou v Janově nad Nisou (Farma Vyšehrad, areál Dřevona), v Lučanech nad Nisou (Ranč U Potoka) a v Nové vsi nad Nisou (jízdárna Pohoda Kynast).

D Ostatní atraktivity (rozhledny, rekreační oblasti, sportovní zařízení, aquaparky, zimní sporty)

Typickým prvkem především pro hornatou část regionu jsou rozhledny. Nejstarší z nich se na vrcholech a hřebenech tyčí již více než století. Vzhledem k atraktivitě panoramat, která odsud lze zpozorovat, však vznikají i rozhledny nové. Mimo rozhleden uvedených v následující tabulce je v krajině i mnoho vyhlídek, řada z nich upravených lidskou rukou (a řada naopak zpustlých, které ztratily svůj smysl poté, co výhled zarostl zelení).

Podobným fenoménem jako rozhledny jsou v Jizerských horách také pomníčky. Ať už se jedná o vzpomínky na významnou událost, výročí, anebo připomínají něčí tragický osud, všechny mají svůj příběh a připomínají nám události, které vytvářely historii Jizerských hor a lidí v nich žijících. Pro ilustraci zmiňme např. pomník Herberta Johneho, Hibelův kříž, Bokův pomníček, Klogertův kámen, Lichteneckerův kříž, Stammelův kříž, Stumpeho kámen či Šámalův pomník. Podrobněji o jizerskohorských pomníčkách informuje kniha o Jizerských horách od M. Nevrlého nebo řada webových stránek, např. www.stovi.info/pomnicky.

Tab. 7.7 Přehled rozhleden na Jablonecku

Obec	Rozhledna	Popis
Jablonec nad Nisou	Petřín	Výletní restaurace s 20 m vysokou vyhlídkovou věží byla postavena na jižním okraji města Jablonec nad Nisou v roce 1906.
	Nad Prosečí	Nad Prosečí je název rozhledny na Prosečském hřebeni Jizerských hor. Leží mezi Jabloncem nad Nisou, Prosečí nad Nisou a Vratislavicemi nad Nisou ve výšce 593 m n. m. Stejnomená chata v roce 2003 vyhořela, rozhledna postavená v roce 1932 naštěstí požáru nepodlehla.
	Radniční věž	Věž jablonecké radnice, zpřístupněna pouze v letních měsících.
Janov nad Nisou	Královka	Kamenná rozhledna (859 m n. m.), vystavěná roku 1907 na místě původní, dřevěné vyhlídkové věže z roku 1888, po jejím zničení větrnou bouří.
Lučany nad Nisou	Bramberk	Původní dřevěná rozhledna se tyčila nad lučanským údolím ve výšce 787 m n. m. již od roku 1889. V letech 1911–1912 byla na místě po předchozím požáru vybudována 21 m vysoká žulová věž s vyhlídkovým ochozem.
	Slovanka	Rozhledna vybudovaná v roce 1887 na nejvyšším bodu Maxovského hřebene (820 m n. m.) Jedná se o nestarší železnou rozhlednu v republice, exponát z vídeňské výstavy. Od roku 1999 je chráněnou technickou památkou.
Nová Ves nad Nisou	Nisanka	Rozhledna Nisanka (676 m n. m.) je rozhledna kombinovaná s telekomunikační věží, vybudovaná v letech 2005–2006.
Pulečný	Kopanina	Zděná válcová rozhledna na vrcholu stejnojmenného kopce (657 m n. m.) u obce Pulečný. Vybudována v roce 1894.
Rádlo	Císařský kámen	Nová dřevěná rozhledna (vystavěna v roce 2009) se nachází na Císařském kameni u Rádla, v nejzápadnější části Černostudničního hřbetu, zhruba 5 km jižně od Liberce.

Zdroj: Katalog cestovního ruchu Libereckého kraje, vlastní šetření

Důležitou součástí území pro rozvoj cestovního ruchu je infrastruktura pro sportovní aktivity. Na Jablonecku mají sportovní zařízení zvláštní význam, protože aktivní trávení dovolené preferuje většina jeho návštěvníků. Část z typických forem vyžití nevyžaduje speciální sportoviště a mohou být realizovány v širokém rozsahu lokalit – tyto již byly v textu zmíněny (cykloturistika, pěší turistika, běžecké lyžování). Jiné jsou naopak závislé na specifických podmínkách a nákladných investicích do vybavení objektů či areálů určených k jejich provozování.

Typickým příkladem takové infrastruktury jsou zimní lyžařská střediska. Nejvýznamnějším provozovatelem vleků na Jablonecku je Ski Bižu s.r.o. Pod souhrnným názvem Skiaréna Jizerky spravuje lyžařské areály Bedřichov, Severák (v Janově nad Nisou) a Tanvaldský Špičák (leží v Albrechticích v Jizerských horách – tedy mimo území regionu). Jedná se zároveň o nejvýznamnější zimní střediska, proto budou Bedřichov a Severák v následujícím textu popsány podrobněji. V rámci skiarény je možné přemísťovat se skibusem, který obsluhuje trasu mezi Jabloncem nad Nisou a Albrechticemi v Jizerských horách (případně Desnou).

Skiareál Bedřichov sestává z 9 sjezdových tratí o délce 410–670 m, obsluhovanými pěti vlekem, a dětského hřiště o délce 180 m s vlastním vlekem. V areálu se nachází půjčovna sportovních potřeb, servis a lyžařská škola. Přímou u sjezdovky se lze občerstvit u kiosku nebo v restauraci. V docházkové vzdálenosti je prodejna potravin a několik dalších restaurací.

Skiareál Severák disponuje 15 sjezdovými tratěmi o délce 100–670 m, obsluhovanými deseti vlekem, a prostorem dětské školičky s pojízdovým kobercovým pásem. Součástí střediska je i snowpark,

největším v Jizerských horách. Jsou zde připraveny překážky pro vyznavače snowboardingu a pro freestyle lyžaře. V areálu se nachází půjčovna sportovních potřeb, je zde k dispozici lyžařská škola a zázemí pro rodiče s dětmi včetně možnosti hlídání dětí s doprovodným programem. Přímou sjezdovkou je situováno rychlé občerstvení, v okruhu 200 m se potom nachází několik restaurací.

Tab. 7.8 Přehled středisek sjezdového lyžování na Jablonecku

Obec	Středisko	Popis
Bedřichov	Bedřichov	viz níže
	Klindera	1 vlek, občerstvení (sousedí s areálem Bedřichov)
	SKP	2 pomy, lanový vlek a skikotouč, ski a snowboard škola, restaurace
Jablonec nad Nisou	Zásada	2 vleky (z toho jeden provázkový), půjčovna, lyžařská škola, restaurace
	Dobrá Voda	2 vleky (z toho jeden dětský), půjčovna, lyžařská škola a školička pro děti, restaurace
	Dráček – Alšovice	1 vlek (dětský), lyžařská školka, dětský slalom, občerstvení
Janov nad Nisou	Severák	viz níže
	U Vodárny	3 vleky, půjčovna, ski a snowboard škola, občerstvení, ohřívárna
Josefův Důl	Lucifer a Peklo	3 vleky, půjčovna, lyžařská škola
	Bukovka	2 vleky, snowpark, ski a snowboard škola, občerstvení
Lučany nad Nisou	U Pily	2 vleky (z toho jeden dětský), snowpark, půjčovna, lyžařská školka, občerstvení
Nová Ves n. N.	Pohoda	2 vleky (z toho jeden dětský), snowpark, občerstvení
Rychnov u Jablonce n. N.	Rychnov Zálesí	1 vlek

Zdroj: Lyžařský server Libereckého kraje www.chcilyzovat.cz, vlastní šetření

Lyžařská střediska v regionu, včetně těch nejvýznamnějších, zahrnují poměrně krátké tratě nižší a střední obtížnosti a jsou s výjimkou dětského pásu vybavena pouze vleky (typu poma a kotva). Vzhledem k vyšší náročnosti i lepší vybavenosti svahů v blízkých Krkonoších a dostupnosti zimních pobytů v alpských zemích proto nelze region lyžování prezentovat jako typický zimní rezort; vzhledem k podmínkám se ale nabízí zaměření propagace na lyžaře – začátečníky, s důrazem na atraktivitu oblasti pro rodiny s dětmi. Pro zpestření lyžařského pobytu lze v lyžařském areálu U Vodárny v Janově nad Nisou vyzkoušet snowtubing, snowkoloběžky a snowtrampolín.

Speciální zařízení jsou nutná také pro další oblíbenou aktivitu všech věkových kategorií – plavání a koupání obecně. Celoroční využití nabízí krytý bazén v Jablonci nad Nisou s plaveckým a rekreačním bazénem s různými vodními atrakcemi včetně dvou tobogánů. V létě je jeho provoz rozšířen o sluneční louku – travnatou pláž v areálu bazénu. V Jablonci nad Nisou slouží v sezóně ke koupání také Jablonecká přehrada – vodní nádrž Mšeno. Veřejné koupaliště lze nalézt v Lučanech nad Nisou. Dále se v regionu vyskytují přírodní (neupravovaná) koupaliště (Bedřichov, Josefův Důl, Nová Ves nad Nisou, Rádlo), ve kterých se lze koupat na vlastní nebezpečí. Pro příznivce koupání v atraktivním, přírodním prostředí je nejvhodnější vodní nádrž Bedřichov – tzv. Černá Nisa, která se nachází uprostřed lesů Jizerských hor.

Tab. 7.9 Přehled hřišť a tělocvičen na Jablonecku

Obec	Sportoviště	Popis
Bedřichov	Tenisové kurty a sportovní centrum	antukové kurty pro tenis, volejbal, badminton, nohejbal, stolní tenis, fotbalové hřiště, basketbalový koš, trampolína
Dalešice	Volejbalové hřiště	
Jablonec nad Nisou	Atletická hala (krytá)	běžecký ovál, trojskok, vrh koulí, skok o tyči, volejbalový kurt, posilovna
	Městská hala	kurty pro míčové hry, boxerský sál, stolní tenis, gymnastická tělocvična, spinning, posilovna
	Zimní stadion	tělocvična s posilovnou, ledová plocha od září do března
	Sportovní areál Břízky	tenis, squash, badminton, fotbal, fitness, indoor golf
	Srnčí důl Jablonec n. N.	venkovní – běžecké dráhy, hřiště
	Volnočasový areál Čelakovského, Jablonec	travnaté fotbalové hřiště, multifunkční asfaltové hřiště, in-line dráha
	Tenisový areál Proseč	tenisové kurty a nafukovací hala
	Hala v Podhorské ul.	hrací plocha o rozměrech 18x35 m – možnost volejbalu, házené, basketballu a sálové kopané, zázemí.
	Sokolovna	kurty na volejbal a košíkovou, gymnastická tělocvična, boxerský a gymnastický sál, turistická ubytovna.
	Volejbalové kurty ve Smetanově ul.	5 volejbalových kurtů se zázemím
	Házenkářský areál Paseky	házenkářské hřiště 40x20 m s umělou trávou III. generace, možnost minikopané, tenisu, volejbalu
	Skate park	horolezecká stěna, poloviční U-rampa, 6 skatových překážek
Janov nad Nisou	Sportovní areál Janovská sokolovna	multifunkční tělocvična, fotbalové hřiště se škvárovým povrchem, kurt pro plážový volejbal, antukové kurty pro volejbal, nohejbal, tenis
Josefův Důl	Fotbalové hřiště	travnatý povrch
	Víceúčelové kurty	s umělým povrchem – pro tenis, volejbal
Maršovice	Sokolovna	
	Fotbalové hřiště	s písčným povrchem
Nová Ves n. Nisou	Fitness park	
	Hřiště	pro fotbal a volejbal
	Tenisové kurty	
Lučany nad Nisou	Sokolovna	včetně venkovního hřiště
	Hřiště Krojčenk	
Pulečný	Multifunkční sportovní plocha (před realizací)	multifunkční hřiště pro fotbal, volejbal, nohejbal, tenis a basketbal, plocha pro petang, in-line ovál s asfalt. povrchem
Rádlo	Sportoviště při ZŠ	tělocvična, multifunkční hřiště s umělým povrchem
	Fotbalové hřiště	s přírodním trávníkem
	Kurt pro plážový volejbal	
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Sportovní hala	
	Víceúčelové kurty	s umělým povrchem
	Fotbalové hřiště	

Zdroj: vlastní šetření

Do infrastruktury pro sport bezpochyby patří i různá hřiště, tělocvičny a sportovní haly. Tato zařízení samozřejmě nebudou hlavním důvodem návštěvy regionu, nicméně aktivity na nich provozované mohou poskytnout vítané zpestření pobytu. Následuje přehled hřišť, hal a tělocvičen.

Za pozornost jistě stojí i méně náročné pohybové aktivity, považované většinou za rekreační. Tyto zastupuje bowling (v Bedřichově, Jablonci nad Nisou) nebo minigolf (v Bedřichově).

Poslední zmíněnou skupinou jsou adrenalinové sporty a aktivity. Zahrnují celou řadu možností, které lákají k vyzkoušení a překonání sama sebe. Většinou se jedná o málo rozšířené či poměrně nové sportovní aktivity.

Tab. 7.10 Přehled adrenalinových aktivit na Jablonecku

Obec	Aktivita	Popis
Jablonec n. N.	Makak climbing	lezecká aréna
	Bikepark Dobrá Voda	Bikepark s fourcrossovou tratí odpovídající mezinárodnímu standardu
Janov n. N.	Bobová dráha	900 m dlouhá dráha, jízda v korytě
	Areál U Vodárny	lyžování v trávě, drytooling
	Penzion Artur	vysoké a nízké lanové aktivity
	Skiareál Severák	cross golf – 9 jamek na sjezdovce
Nová Ves n. N.	Lanový park König	
Pulečný	Sjezd na koloběžkách	Start sjezdu na koloběžkách z osady Kopanina do Malé Skály – včetně jejich zapůjčení

Zdroj: vlastní šetření

V rámci sportovního vyžití je vhodné zmínit i možnosti účasti na fyzicky náročných sportovních podnicích – závodech. Nejvýznamnější sportovní akcí s dlouhou tradicí je bezesporu Jizerská 50, které se každoročně účastní mnohé domácí i světové osobnosti běžeckého lyžování. Start tohoto závodu je v Bedřichově. Svůj význam si vydobyl také ČT Author Cup (dříve pod hlavičkou TV Nova), náročný cyklistický závod se startem v Josefově Dole. K tradičním akcím patří i Janovských 11 a 19 km, závod v běhu do vrchu.

E Návštěvnost vybraných atraktivit a objektů

Nejvýznamnější atraktivitou regionu jsou Jizerské hory. Vzhledem k tomu, že se jedná o rozsáhlý soubor volně přístupných přírodních krás, jichž lze dosáhnout mnoha cestami, není statistika návštěvnosti k dispozici. Příznivost terénu pro výlety a aktivní pohyb vedle turistů opakovaně láká do přírody v hojném počtu také místní obyvatelstvo. Dle průzkumu Horské služby Jizerské hory navštíví během zimní sezóny Jizerskou magistrálu přibližně 500 000 návštěvníků (z toho cca třetina stálých – tedy těch, kteří se pravidelně vrací). Obdobné využití oblasti lze předpokládat i v letní sezóně (především na kole a pěšky).

Velký zájem zaznamenávají každoročně také významné sportovní akce. V zájmu zachování hodnotné přírody správa CHKO Jizerské hory stanovila maximální přípustnou míru zatížení území v rámci jejich konání: cyklistický závod ČT Author Cup se startem v Josefově Dole (dříve pod hlavičkou TV Nova) smí absolvovat 3 500 závodníků, lyžařský svátek Jizerskou 50 začínající v Bedřichově potom 4 800 sportovců. Kapacita bývá v obou případech zcela naplněna – stejně jako kapacita ubytovacích zařízení v širokém okolí.

Velký význam pro Jablonecko má také sklářská a bižuterní tradice. Nejvýznamnějším subjektem, který představuje tento obor v celé jeho kráse, je Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Jeho pobočky v roce 2013 navštívilo celkem 22 134 osob. Z tohoto počtu shlédlo 14 405 návštěvníků

expozice v hlavní budově, 2 092 lidí zavítalo do galerie Belveder a 5 637 osob navštívilo Památník sklářství v Jizerských horách v zaniklé sklářské osadě Kristiánov.

V neposlední řadě lze zájem o území vyčíst ze záznamů o návštěvnosti informačních center. Turistické informační centrum v Jablonci nad Nisou zaznamenalo za rok 2013 celkem 25 488 návštěv, rozložených rovnoměrně v průběhu celého roku, s plynulým nárůstem po dobu letních měsíců.

F Struktura ubytovacích zařízení a jejich vytíženost

V úvodu této kapitoly je nutné komentovat vstupní datové zdroje. Následující text byl zpracován na základě údajů Českého statistického úřadu, shromažďovaných o hromadných ubytovacích zařízeních. Jedná se o jediná veřejně dostupná data – pro správnou interpretaci závěrů z nich plynoucích je třeba mít na paměti následující skutečnosti:

- databáze postihuje pouze hromadná ubytovací zařízení, tj. ta, která mají alespoň 5 pokojů a zároveň minimálně 10 lůžek, ostatní (individuální) ubytovací zařízení, jako např. hojně rozšířené ubytování v soukromí, nejsou vůbec evidována;
- v tomto segmentu dochází k častým změnám, ubytovací zařízení poměrně často mění majitele či provozovatele, zavírají se a opět otevírají – uvedená data jsou tedy odrazem skutečnosti v době jejich sběru a rychle zastarávají;
- poskytování údajů je ze strany ubytovatelů dobrovolné, řada z nich na výzvu vůbec neodpoví nebo dodají pouze kusé informace.

Tab. 7.11 Přehled hromadných ubytovacích zařízení v regionu v třídění podle druhu (stav k 31. 12.)

	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom:										
		Hotel ****	Hotel, motel, hotel ****	Hotel, motel, hotel ***	Hotel, motel, hotel **	Hotel, motel, hotel *	Hotel garni ****, ***, **, *, ,	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní
2000	159	.	1	10	4	3	.	66	.	1	11	63
2001	163	.	1	10	4	3	.	67	.	1	11	66
2002	164	.	.	12	3	3	.	75	.	1	10	60
2003	166	.	.	11	3	3	.	78	.	.	11	60
2004	152	.	1	15	2	3	.	73	.	.	9	49
2005	147	.	1	15	2	3	.	72	.	.	7	47
2006	149	.	1	15	2	3	-	73	-	-	9	46
2007	144	.	2	18	1	2	-	70	-	-	10	41
2008	139	.	2	16	1	2	.	65	.	.	10	43
2009	122	.	2	14	3	1	.	55	.	.	8	39
2010	110	.	2	11	2	1	.	52	.	.	7	35
2011	106	.	2	12	2	1	.	50	.	.	7	32
2012	169	.	2	16	5	3	.	91	.	.	11	41

Zdroj: ČSÚ

Hromadná ubytovací zařízení představují pro zdárný rozvoj cestovního ruchu v regionu základní infrastrukturu. Z níže uvedeného přehledu vyplývá, že na Jablonecku jsou nejrozšířenějšími ubytovacími kapacitami v souladu s metodikou ČSÚ penziony. Spolu s druhou nejčetnější kategorií zařízení mimo definované kategorie (např. chalupy, apartmány, podniková rekreační zařízení, školicí

či výcviková střediska aj.) tvoří více než tři čtvrtiny evidovaných kapacit. Zbylou kapacitu naplňují v uvedeném pořadí hotely standardu ***, turistické ubytovny a hotely nižších kategorií. Hotely vyššího standardu jsou v regionu zastoupeny jen ojediněle.

Z tabulky je dále patrný vývoj struktury hromadných ubytovacích zařízení. Jasně zřetelný je pokles ve většině kategorií po roce 2003, vystřídáný opětovným skokovým nárůstem v roce 2012. Za sledované období došlo k navýšení počtu penzionů a tříhvězdičkových hotelů, naopak ostatních ubytovacích zařízení i přes nárůst v roce 2012 zřetelně ubylo.

Rozložení ubytovacích zařízení v území je nerovnoměrné. Největší koncentraci lze nalézt v obcích Bedřichov, Janov nad Nisou a Josefův Důl. Naopak v Dalešicích, Maršovicích, Pulečném a Rychnově u Jablonce nad Nisou jsou ubytovací zařízení evidována ojediněle.

Tab. 7.12 Přehled hromadných ubytovacích zařízení v obcích regionu (stav k 31. 12.)

	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom:										
		Bedřichov	Dalešice	Jablonce nad Nisou	Janov nad Nisou	Josefův Důl	Lučany nad Nisou	Maršovice	Nová Ves nad Nisou	Pulečný	Rádlo	Rychnov u Jablonce n. N.
2000	159	22	.	18	44	41	20	.	12	.	1	1
2001	163	24	.	18	42	43	21	.	13	.	1	1
2002	164	29	.	16	43	41	21	.	11	.	2	1
2003	166	30	.	15	44	40	22	.	11	.	2	2
2004	152	26	.	17	39	36	22	.	9	.	1	2
2005	147	26	.	16	38	35	22	.	7	.	1	2
2006	149	26	.	16	39	37	20	.	8	.	1	2
2007	144	24	.	17	40	36	18	.	7	.	.	2
2008	139	22	.	16	41	33	18	.	7	.	.	2
2009	122	22	-	16	37	28	13	-	5	-	-	1
2010	110	23	.	15	29	27	12	.	4	.	.	.
2011	106	22	.	14	26	26	13	.	4	.	1	.
2012	169	35	1	22	46	37	19	.	6	.	2	1

Zdroj: ČSÚ

Tab. 7.13 Přehled pokojů v hromadných ubytovacích zařízeních v regionu podle druhu zařízení (stav k 31. 12.)

	Pokoje v hromadných ubytovacích zařízeních celkem	v tom:										
		Hotel *****	Hotel, motel, hotel ***	Hotel, motel, hotel ***	Hotel, motel, hotel **	Hotel, motel, hotel *	Hotel garni *****	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní
2000	2 114	.	i.d.	389	84	74	.	729	.	i.d.	169	621
2001	2 019	.	i.d.	362	81	74	.	698	.	i.d.	169	587
2002	1 879	.	.	318	65	75	.	752	.	i.d.	i.d.	494
2003	1 870	.	.	341	65	75	.	774	.	.	111	504
2004	1 760	.	i.d.	393	i.d.	70	.	728	.	.	99	415
2005	1 698	.	i.d.	386	i.d.	71	.	718	.	.	90	378
2006	1 742	.	i.d.	386	i.d.	72	-	731	-	-	107	371

	Pokoje v hromadných ubytovacích zařízeních celkem	v tom:										
		Hotel *****	Hotel, motel, hotel *****	Hotel, motel, hotel ***	Hotel, motel, hotel **	Hotel, motel, hotel *	Hotel garni ***** , **** , *** , ** , *	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní
2007	1 694	.	i.d.	423	i.d.	i.d.	-	722	-	-	107	323
2008	1 702	.	i.d.	410	i.d.	i.d.	.	729	.	.	107	334
2009	1 567	.	i.d.	377	100	i.d.	.	614	.	.	90	322
2010	1 409	.	i.d.	305	i.d.	i.d.	.	598	.	.	80	297
2011	1 381	.	i.d.	339	i.d.	i.d.	.	547	.	.	83	275
2012	1 573	.	i.d.	373	134	i.d.	.	602	.	.	102	290

Zdroj: ČSÚ (i.d. – důvěrný údaj)

Pokud zjištěné počty hromadných ubytovacích zařízení porovnáme s počty pokojů v nich, můžeme usuzovat na velikost jednotlivých typů zařízení. Přestože množství evidovaných penzionů je oproti počtu hotelů ** a *** více než čtyřnásobné, počty pokojů, které jsou v těchto zařízeních hostům k dispozici, se liší pouze o necelou stovku.

Při pohledu na rozložení lůžek dle druhů hromadných ubytovacích zařízení je patrný trend postupného zvyšování ubytovacích kapacit v hotelích na úkor ostatních. To znamená, že ačkoliv v regionu stále převažují ubytovací zařízení s menší kapacitou a bez certifikace poskytovaných služeb, postupně přibývají také služby pro náročnější klientelu.

Tab. 7.14 Přehled lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v regionu podle druhu zařízení (stav k 31. 12.)

	Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních celkem	v tom:										
		Hotel *****	Hotel, motel, hotel *****	Hotel, motel, hotel ***	Hotel, motel, hotel **	Hotel, motel, hotel *	Hotel garni ***** , **** , *** , ** , *	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní
2000	5 914	.	i.d.	837	201	244	.	2 115	.	i.d.	483	1 914
2001	5 946	.	i.d.	825	193	239	.	2 130	.	i.d.	498	1 941
2002	5 632	.	.	736	145	239	.	2 289	.	i.d.	i.d.	1 701
2003	5 890	.	.	787	145	239	.	2 317	.	.	673	1 729
2004	5 435	.	i.d.	1 049	i.d.	255	.	2 209	.	.	359	1 447
2005	5 124	.	i.d.	998	i.d.	251	.	2 151	.	.	284	1 326
2006	5 257	.	i.d.	989	i.d.	243	-	2 178	-	-	348	1 310
2007	5 048	.	i.d.	1 037	i.d.	i.d.	-	2 167	-	-	358	1 162
2008	5 163	.	i.d.	1 023	i.d.	i.d.	.	2 233	.	.	353	1 215
2009	4 538	.	i.d.	888	255	i.d.	.	1 825	.	.	289	1 112
2010	4 129	.	i.d.	705	i.d.	i.d.	.	1 789	.	.	266	1 019
2011	3 996	.	i.d.	812	i.d.	i.d.	.	1 630	.	.	271	938
2012	6 010	.	i.d.	1 010	393	138	.	i.d.	.	.	398	1 223

Zdroj: ČSÚ (i.d. – důvěrný údaj)

Vytíženost hromadných ubytovacích zařízení je možné odhadnout na základě údajů o počtech ubytovaných hostů a délky jejich pobytu. S ohledem na údaje o počtu lůžek a počtu přenocování

v regionu za rok 2012 lze odhadnout využití evidované ubytovací kapacity pouze po 13 % roku. Rozdělení dat o návštěvnosti bohužel naráží na bariéru důvěrných údajů.

Tab. 7.15 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v regionu

	Počet příjezdů hostů	z toho rezidenti		Počet přenocování	z toho rezidenti		Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu (dny)
		počet	podíl (%)		počet	podíl (%)		
2000	142 933	101 799	71,2	578 021	430 902	74,5	4,0	5,0
2001	130 705	80 969	61,9	456 483	300 402	65,8	3,5	4,5
2002	143 576	99 221	69,1	502 278	350 135	69,7	3,5	4,5
2003	107 240	79 852	74,5	374 386	284 620	76,0	3,5	4,5
2004	98 015	70 969	72,4	342 774	256 193	74,7	3,5	4,5
2005	91 118	68 074	74,7	342 620	260 289	76,0	3,8	4,8
2006	93 705	68 978	73,6	325 030	245 599	75,6	3,5	4,5
2007	76 454	59 462	77,8	276 272	223 444	80,9	3,6	4,6
2008	74 530	61 147	82,0	258 342	220 009	85,2	3,5	4,5
2009	64 843	54 794	84,5	236 897	206 775	87,3	3,7	4,7
2010	61 490	52 687	85,7	222 204	197 406	88,8	3,6	4,6
2011	i.d.		i.d.	i.d.		i.d.	i.d.	i.d.
2012	85 214	73 286	86,0	279 035	243 290	87,2	3,3	.

Zdroj: ČSÚ (i.d. – důvěrný údaj)

Z předchozí tabulky jsou jasně patrné negativní trendy, a to pokles počtu příjezdů turistů a zároveň zkracování délky jejich pobytu v regionu. Současně je třeba mít na paměti, že stále hovoříme pouze o hostech v hromadných ubytovacích zařízeních v souladu s metodikou ČSÚ. Po zahrnutí nespécifikovaného počtu jednodenních návštěvníků Jablonecka by zákonitě muselo dojít k nárůstu počtu příjezdů a zkrácení průměrné doby pobytu. Zřejmý je také trvalý nárůst hostů z ČR, který spolu s poklesem celkového počtu hostů znamená výrazné snížení počtu příjezdů zahraničních turistů.

Tab. 7.16 Příjmy obcí z poplatků spojených s cestovním ruchem (v tis. Kč)

	Bedřichov	Dalešice	Jablonec nad Nisou	Janov nad Nisou	Josefův Důl	Lučany nad Nisou	Maršovice	Nová Ves nad Nisou	Pulečský	Rádlo	Rychnov u Jablonce nad Nisou
2002	432,54	7,73	443,64	435,80	920,54	227,18	-	61,96	-	-	3,92
2003	411,04	5,55	378,04	560,81	962,01	248,56	-	71,66	-	-	2,32
2004	543,54	2,08	532,28	378,66	928,57	380,46	-	72,47	-	-	3,32
2005	518,24	4,58	649,40	496,70	1026,70	256,50	-	61,05	-	-	3,27
2006	455,56	5,06	625,00	657,20	896,70	293,30	-	48,81	-	-	3,09
2007	414,34	3,62	615,40	440,20	1031,10	191,40	-	37,20	-	-	3,12
2008	608,60	1,14	569,00	624,00	1007,00	160,00	-	20,74	-	-	3,66
2009	465,40	2,54	423,31	594,50	1026,30	194,90	-	33,95	-	-	2,32
2010	614,41	1,04	435,92	594,30	869,70	171,80	-	28,27	-	-	1,09
2011	553,68	1,22	418,99	561,50	815,00	209,50	-	24,17	-	-	4,66
2012	822,90	0,81	392,42	559,67	856,93	206,56	-	15,74	-	-	2,59

Zdroj: Rozpočty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou

Orientačně lze pro analýzu návštěvnosti regionu využít údaje z obecních rozpočtů. Ubytovatelé jsou povinni uhradit za své hosty poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt a poplatek z ubytovací kapacity. Výše poplatků je stanovena pomocí obecních vyhlášek, jejich konstrukce však vždy

neumožňuje odvodit z výše vybraných prostředků počet přenocování v jednotlivých letech (ubytovatelům v turisticky atraktivních obcích je umožněno uhradit paušální částku dle počtu lůžek, nebo je výše poplatku stanovena v různých částkách dle ročního období). Je však třeba konstatovat, že uvedené poplatky se vztahují na veškeré ubytovací služby, nejen na hromadná ubytovací zařízení.

Na základě uvedených příjmů obecních rozpočtu je patrná značná nerovnováha regionu. Nejčilejší turistický ruch panuje v Josefově Dole a Bedřichově, významné je i postavení Janova n. N. a jádrového města Jablonce. Lučany nad Nisou vykazují příjmy o něco nižší. Ostatní obce v posledních letech na poplatcích vybraly řádově maximálně desetitisíce. Analýza poplatků spojených s oblastí cestovního ruchu tak jednoznačně potvrzuje dominantní význam oblasti Jizerských hor pro turismus v regionu.

7.1.3. Charakteristika potenciálu a možnosti rozvoje MOS cestovního ruchu

A Infrastruktura

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, turisté přijíždějící do regionu míří většinou do Jizerských hor a Jablonce nad Nisou. Tato skutečnost je samozřejmě zapříčiněna zejména atraktivitou celé oblasti Jizerských hor; na druhé straně ale k vysoké vytíženosti severní části Jablonecka přispívá také skutečnost, že je zde situována převážná část základní i doprovodné infrastruktury nutné pro turistické využití. Území Jizerských hor je dobře dostupné, dosažitelné v zimním období především z popsanych nástupních míst Jizerské magistrály, v letním období jsou možnosti přístupu ještě širší. Většina nástupních míst se nachází v těsném sousedství kapacitních parkovišť a řada z nich je obsluhována i veřejnou dopravou. Dobře dostupné jsou i lyžařské areály, střediska Severák a Bedřichov jsou navíc obsluhována skibusem.

Oblast Jizerských hor v části spadající do SO ORP Jablonec n. N. je tedy základní infrastrukturou hojně vybavena. Pohyb turistů v CHKO Jizerské hory však dlouhodobě naráží na limity ochrany přírody, proto je v nejcennějších oblastech omezován, stejně jako necitlivé záměry výstavby nových hotelů, apartmánových domů či moderních sportovních středisek. Oproti tomu v Dalešicích, Maršovicích, Pulečném, Rádle a Rychnově u Jablonce n. N. se nachází jen několik ubytovacích zařízení a ani počet stravovacích zařízení v této lokalitě není vysoký. Dostupnost této části regionu je rovněž dobrá a až na vyhlášená maloplošně chráněná území zde budoucí rozvoj není nijak zvláště omezován. Žádoucí je proto směřovat výstavbu další infrastruktury do jižní části regionu. Nabízí se vytvořit zde zázemí pro činnosti, které v horských oblastech nejsou, případně které zde ani nelze realizovat (např. golf, wellness, tematicky zaměřená zábavní centra apod.), která by přitáhla nové návštěvníky a vytvořila tak poptávku i po dalších, nejen ubytovacích a stravovacích službách. Rozvoj jižní části Jablonecka by zároveň bylo vhodné podpořit i marketingově – se zaměřením na výhodnou polohu (v dosahu nejen Jizerských hor, ale i Českého ráje a Liberce), s odkazem na prvky společné pro celý region (sklářská a bižuterní tradice, rozhledny) či s využitím turistických produktů (tipy na výlety, brožury, apod.).

B Lidské zdroje pro cestovní ruch (odbornost – střední a vysoké školy)

Pro získání přehledu o lidských zdrojích v oblasti cestovního ruchu byly využity výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011, konkrétně odvětvová struktura zaměstnanosti. V odvětví ubytování, stravování

a pohostinství jsou zaměstnána téměř 3 % ekonomicky aktivních obyvatel regionu. Tato hodnota je v rámci Libereckého kraje lehce nadprůměrná (srovnatelná hodnota pro území kraje je 2,7 %), avšak nízká v porovnání s celorepublikovou úrovní (3,2 %).

Tab. 7.17 Počet ekonomicky aktivních obyvatel v odvětví ubytování, stravování a pohostinství

	Počet ekonomicky aktivních obyvatel	z toho ubytování, stravování a pohostinství		
		počet	podíl (%)	
ORP Jablonec nad Nisou	25 871	738	2,9	
z toho:	Bedřichov	148	28	18,9
	Dalešice	77	-	-
	Jablonec nad Nisou	21 363	537	2,5
	Janov nad Nisou	629	43	6,8
	Josefův Důl	405	35	8,6
	Lučany nad Nisou	804	41	5,1
	Maršovice	255	4	1,6
	Nová Ves nad Nisou	370	9	2,4
	Pulečný	185	7	3,8
	Rádlo	356	8	2,2
	Rychnov u Jablonce n. N.	1 279	26	2,0

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2011)

Při pohledu na rozložení ukazatele v regionu jednoznačně vyniká Bedřichov, kde je ve službách spojených s turistickým ruchem zaměstnána skoro pětina ekonomicky aktivních obyvatel. Nadprůměrných hodnot dosahují také Josefův Důl, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou a Pulečný.

Personální potřeby zejména ubytovacích a stravovacích zařízení, jakožto hlavní složky služeb pro návštěvníky regionu, pomáhají z velké části saturovat speciálně zaměřené vzdělávací obory. Na středoškolském stupni nejsou příslušné obory na Jablonecku zavedeny. Lze je však absolvovat na několika středních školách Libereckého kraje:

- Euroškola Česká Lípa střední odborná škola s.r.o. (obory: Ekonomika a podnikání – zaměření Cestovní ruch; Hotelnictví – zaměření Hotelnictví a cestovní ruch)
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Česká Lípa, 28. října 2707, příspěvková organizace (obor Hotelnictví)
- Střední škola gastronomie a služeb, Liberec, Dvorská 447/29, příspěvková organizace (obor Hotelnictví)
- Obchodní akademie, Hotelová škola a Střední odborná škola, Turnov, Zborovská 519, příspěvková organizace (obory Cestovní ruch, Hotelnictví)
- Střední škola, Lomnice nad Popelkou, Antala Staška 213, příspěvková organizace (obor Cestovní ruch)

Vyšší odborné školy v Libereckém kraji zaměřené na cestovní ruch nenabízejí. Bakalářské studium v oboru Cestovní ruch na Technické univerzitě v Liberci je k dispozici pouze k dokončení stávajícím studentům. Přímo v centru regionu lze ale studovat Management cestovního ruchu a hotelových služeb, a to na bakalářském i magisterském stupni. Studium zajišťuje Správní institut, s.r.o., studovat lze pouze kombinovanou formou.

C Marketing cestovního ruchu

Marketingové činnosti zaměřené na cestovní ruch realizuje celá řada aktérů v území. Lze sem zařadit propagaci jednotlivých služeb a zařízení prováděnou jejich vlastníky či provozovateli (samostatné prezentace penzionů, restaurací, lyžařských středisek aj.). Další, souhrnné aktivity mohou realizovat obce (prezentací atraktivit a poskytovatelů služeb jako celku). V ucelené podobě, jako souhrn dílčích propagačních aktivit vytvořený s jasně definovaným cílem, případně na základě zpracované marketingové studie / návštěvnického šetření lze marketing cestovního ruchu nalézt u aktérů destinačního managementu – turistických regionů a nadřazených struktur (krajů, České centrály cestovního ruchu – agentury CzechTourism).

Šetření návštěvnosti

Důležitým krokem k určení vhodných forem a správného zacílení marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu je seznámení se se strukturou návštěvníků a jejich preferencemi. Šetření návštěvnosti v turisticky exponovaných lokalitách po celé republice provádí Česká centrála cestovního ruchu CzechTourism⁵, a to dvakrát ročně – v zimní a letní sezóně. Náhodným výběrem oslovení turisté z ČR na vytipovaných místech odpovídají na otázky o své návštěvě v regionu. Tato šetření jsou bohužel projektována a vyhodnocována na úrovni turistických oblastí. Pro potřeby této analýzy jsou proto nejbližší k dispozici společné závěry šetření pro Českolipsko a Jizerské hory. Proto je jejich vyhodnocení potřeba vnímat s patřičnou rezervou. Za předpokladu, že typický návštěvník sledovaného regionu SO ORP Jablonec nad Nisou přijel do regionu především kvůli atraktivitám Jizerských hor, získáme alespoň základní představu o tom, kdo sem přijíždí, odkud a proč, o co se tu zajímá, jak pobyt hodnotí a jestli se vrátí.

Zimní šetření probíhala v lokalitách Bedřichov – Nová Louka, Bedřichov – parkoviště, Desná – přehrada Souš / Černá říčka, Hrabětice, Jablonec nad Nisou, Javorník, Ještěd, Ještěd – skiareál, Josefův Důl, Lázně Libverda, Liberec – Babylon, Severák, Sněžník, Tanvaldský Špičák a Vysoké nad Jizerou. Z výsledků šetření, které proběhlo v zimní sezóně 2012-2013, přijíždí v porovnání s minulými lety do regionu častěji návštěvníci z kratších vzdáleností (více než polovina ze vzdálenosti menší než 50 km). Návštěvníci zpravidla cestovali autem, nejčastěji přijížděli s partnerem, partnerkou či známými, méně než loni s dětmi. Většina turistů (80 %) se v regionu alespoň částečně stravuje v restauračních zařízeních. Nejčastější denní útrata zůstává 501 až 1 000 Kč na osobu. Oproti zimě 2012 výrazněji přibylo jednodenních výletů a díky tomu jsou méně využívány ubytovací kapacity. Lidé, kteří zde zůstali na vícedenní pobyt, byli nejčastěji ubytováni v penzionech, případně na vlastní chatě či u známých. Nejčastějším důvodem návštěvy regionu byla turistika a sport, ve srovnání s předchozí zimou sem přijelo méně lidí relaxovat. Nejlákavější aktivitou bylo stejně jako loni lyžování a zimní sporty, výrazně poklesla atraktivita poznávací turistiky. Návštěvníci obvykle jezdí do regionu opakovaně. Více než polovina byla v regionu již více než třikrát, ještě více než loni se návštěvníci plánují v budoucnu vrátit. Celková spokojenost respondentů s regionem oproti minulé zimě mírně klesla stejně jako hodnocení některých dílčích atributů. Nejlépe bylo hodnoceno místní orientační značení, rozsah a dostupnost stravovacích kapacit a nabídka programů pro volný čas. Naopak respondenti nejčastěji vyjadřovali nespokojenost s oblastí dopravní infrastruktury. Nejvyužívanějším informačním zdrojem zůstává internet, snížilo se však vyhledávání informací na vyhledávacích

⁵ monitoring.czechtourism.cz

a naopak se zvýšilo využívání turistických informačních portálů. Méně jsou využívána turistická informační centra, tisk, TV a rozhlas a různé propagační materiály. Hlavním informačním zdrojem byly i přes pokles v celkovém využívání nejčastěji internetové vyhledávače. Na základě uvedených závěrů byla Agenturou CzechTourism pro oblast Českolipsko a Jizerské hory formulována následující doporučení:

- Zvýšit informovanost o atraktivitách, zajímavostech a tradicích regionu prostřednictvím internetu a venkovní reklamy. Propagovat Českolipsko a Jizerské hory jako region vhodný i pro dlouhodobější pobyty.
- Udržovat úroveň služeb pro lyžaře a ostatní zimní sportovce. Zároveň nabídnout možnosti relaxace a lákat tak návštěvníky k dlouhodobějším pobytům.
- Podporovat společenské vyžití a místní kulturní akce pro všechny věkové skupiny, zvýšit vybavenost regionu atrakcemi pro děti a znovu tak přilákat rodiny s dětmi.
- Udržovat úroveň a dále rozvíjet stravovací zařízení, zvážit možnost zvýhodněných nabídek pro návštěvníky kombinujících stravování s ubytováním za účelem prodloužení pobytů návštěvníků.
- Udržovat úroveň dostupnosti regionu hromadnou dopravou a investovat do dopravní infrastruktury.
- Zintenzivnit péči o čistotu a životní prostředí v regionu.
- Věnovat pozornost atmosféře mezi lidmi a bezpečnosti návštěvníků.

Letní šetření 2013 se odehrávalo v lokalitách Ještěd, Jizera, Kamenický Šenov, Lázně Libverda, Liberec – centrum, Liberec – Babylon, Liberec – ZOO, Mařenice, Nový Bor, Rozhledna Černá Studnice, Rozhledna Smrk, Sloup v Čechách, Tanvald, Vodní nádrž Josefův Důl, Zámek Frýdlant a Zámek Zákupy (z výčtu lokalit je patrné snížení počtu lokalit spadajících do Jizerských hor). Z jeho výsledků je zřejmé, že návštěvníci nejvíce přijíždějí ze vzdálenosti nad 100 km, tedy více než loni. Častěji přijíždějí autem, a to především na úkor vlaku. Většina přijíždí s partnery nebo přáteli. Mírně přibýlo návštěvníků se staršími dětmi. Nejvíce jich zůstává na jeden den bez noclehu, také často volí délku pobytu na 3 až 7 noclehů. Návštěvníci se nejčastěji ubytovávají v penzionech, dále pak v kempech nebo u známých. Polovina návštěvníků utratí v průměru za den a osobu mezi 201 až 500 Kč. Ve srovnání s loňským rokem přibýlo těch, kteří se téměř vždy stravují v restauracích. Převažujícím důvodem návštěvy je častěji než loni relaxace a také turistika a sport posílily svoji pozici. V porovnání s loňským rokem přijelo méně návštěvníků za poznáním. Nejlákanější aktivitou se stala poznávací turistika, dále je pro návštěvníky atraktivní pěší turistika, cykloturistika nebo vodní sporty. Přibýlo návštěvníků, kteří lokalitu navštívili poprvé. Většina návštěvníků uvažuje o opětovné návštěvě, přesto oproti loňskému roku přibýlo těch, kteří o ní spíše neuvažují. Spokojenost s regionem je na velmi vysoké úrovni, oproti minulému roku přibýlo velmi spokojených návštěvníků. Většina návštěvníků považuje Českolipsko a Jizerské hory za region, kterému dávají přednost v souvislosti s výletem/pobytem. Všechny hodnocené služby jsou na poměrně dobré úrovni. Nejlépe hodnocenými oblastmi jsou přátelskost místních a drobný prodej, naopak nejhůře hodnocenou oblast představuje dopravní infrastruktura. Nejvíce výhrad mají návštěvníci k turistickému značení a ke špatnému stavu komunikací. Podle nejvíce návštěvníků by se mělo zlepšit značení a mobiliáře pěších turistických tras a stav cyklotras. Zásah reklamou je velmi nízký, většina návštěvníků před svým příjezdem nezaznamenala žádný typ reklamy. Pokud ji zaznamenali, jednalo se především o venkovní reklamu nebo o reklamu na internetu. Nejvíce návštěvníků přijelo do regionu na základě své předchozí dobré zkušenosti nebo na doporučení přátel. Četnost využívání informačních zdrojů se oproti loňsku snížila. Nejčastěji návštěvníci využívají internet (hlavně vyhledávače) a informace

od příbuzných či známých. Ty jsou také pro nejvíce návštěvníků těmi hlavními zdroji. Z uvedeného vyplývají následující doporučení agentury CzechTourism pro oblast Českolipsko a Jizerské hory:

- Udržovat vnímání regionu vhodného pro delší pobyty.
- Dohlížet na kvalitu ubytovacích služeb a úrovně personálu.
- Podporovat aktivní i pasivní odpočinek.
- Posílit společenské vyžití a nabídku zábavy a kulturních akcí a podporovat různorodost aktivit.
- Udržet pestrou nabídku atrakcí pro děti.
- Vytvořit nabídku připravených balíčků služeb.
- Zkvalitnit pěší turistické cesty a cyklotrasy a pokračovat ve zlepšování nabídky služeb pro cykloturisty.
- Zlepšit turistické značení, především se zaměřit na informační tabule a tištěné mapy.
- Nabídnout turistické slevové karty, které by snížily vysokou cenovou úroveň.
- Zaměřit se na dopravní infrastrukturu a pokračovat ve zvýšení její kvality.
- Posílit pozici informačních center a lépe informovat návštěvníky o možnostech vyžití.
- Pokračovat v péči o životní prostředí a čistotu přírody.
- Zdroje informací pro turisty

V současné době je nejvyužívanějším zdrojem informací bezesporu internet, a to zejména při plánování cesty, ale díky mobilním prostředkům již i kdykoliv je potřeba. Tuto skutečnost potvrzují i výše uvedené závěry návštěvnických šetření. Turistické portály poskytují široké spektrum informací o možnostech ubytování, přírodních a kulturních atraktivitách v území, možnostech sportovního vyžití a mnoha dalších. Podobné katalogy vznikají často ve vazbě na ucelené území. V případě Jablonecka je tímto územím v první řadě oblast Jizerských hor, prezentovaná dvěma portály níže v textu uvedených regionálních organizací – www.jizerky.cz a www.jizerske-hory.cz. Dalším významnou prezentací zaměřenou na turisty je Katalog cestovního ruchu Libereckého kraje – www.liberecky-kraj.cz.

Internetové stránky obcí jsou jejich základním informačním nástrojem, pomocí kterého mohou oslovit potenciální návštěvníky (obzvlášť pokud přistupují k internetu skrze vyhledávače). Je proto vhodné, aby zde vedle aktualit ze života obce a informací pro obyvatele byly uvedeny alespoň základní turistické informace, případně odkazy na ně.

Tab. 7.18 Internetové stránky obcí na Jablonecku

Obec (webová adresa)	Popis
Bedřichov www.bedrichov.cz	Stránky jsou přehledné a obsahují řadu turistických informací v čele s kontaktními údaji IC (nemá vlastní web). Informace o otvírací době IC jsou dostupné i v anglické a německé mutaci.
Dalešice http://oudalesice.cz/	Webové stránky zahrnují vedle základních informací pro obyvatele obce stručné představení atraktivit v obci.
Jablonec nad Nisou www.mestojablonec.cz www.jablonec.com	Webové stránky města jsou velmi obsažné, nicméně jsou určeny zejména obyvatelům města, kterým poskytují informace praktického rázu. Z úvodní stránky je však možné jediným kliknutím přejít na web IC, kde už lze nalézt vše, co by návštěvníka mohlo zajímat. Stránky lze zobrazit i v němčině, angličtině a polštině.
Janov nad Nisou www.janov-n-n.cz	Na webu jsou obsaženy informace pro návštěvníky – především stručné představení atraktivit v obci a možností ubytování. Jazykové mutace nejsou k dispozici.

Obec (webová adresa)	Popis
Josefův Důl www.josefuvdul.cz	Stránky jsou zaměřeny primárně na obyvatele obce, turistické informace jsou zde zastoupeny zejména seznamem ubytovatelů včetně kontaktů. Bez jazykových mutací.
Lučany nad Nisou www.lucany.cz	Stránky města neobsahují prakticky žádné informace z oblasti cestovního ruchu, ani odkazy na blízká IC či turistické portály. Jsou k dispozici i v polském jazyce.
Maršovice www.obec-marsovice.cz	Obecní stránky zaměřené na obyvatele, kde nelze nalézt žádné turistické informace (ani popis obce).
Nová Ves nad Nisou www.novavesnn.cz	Na webu se nachází základní informace o obci i pro návštěvníky – seznam významných míst, tipy na výlety, několik kontaktů na ubytovací zařízení. Část informací je dostupná i v polštině.
Pulečný www.pulecny.cz	Informace z oblasti cestovního ruchu jsou jen sporadické, webová prezentace se věnuje především místním a Pulečný se zde představuje hlavně jako klidné místo k bydlení.
Rádlo www.radlo.cz	Na obecních stránkách lze najít informace o místních turistických atraktivitách a virtuální prohlídku, na druhé straně chybí informace o možnostech ubytování. Stránky zahrnují překladáč a nabízí také anglickou, německou a polskou variantu.
Rychnov u Jablonce n. N. www.rychnovjbc.cz	Stránky města uvádějí informace o řadě služeb včetně ubytovacích a stravovacích, památky v okolí a tipy na výlety. Jiná jazyková mutace není k dispozici.

Zdroj: vlastní šetření

Konkrétní informace a tipy přímo v místě lze nejnadhěji získat v turistických informačních centrech. V území se nacházejí čtyři turistická informační centra. Přímo v Jablonci nad Nisou působí Jablonecké kulturní a informační centrum, o.p.s.; další infocentra se nacházejí v oblasti Jizerských hor – v Bedřichově a Josefově Dole. Dále se mohou zájemci obracet na Městské informační centrum při Městské knihovně v Rychnově u Jablonce nad Nisou.

D Management cestovního ruchu

Destinační management jakožto základní stavební kámen marketingových aktivit v cestovním ruchu je dlouhodobý proces probíhající na několika úrovních. Příslušným aktérem na nadregionální úrovni je pro správní obvod SO ORP Jablonec nad Nisou Liberecký kraj. Ten v roce 2008 pro potřeby vyjádření a sledování problematiky cestovního ruchu provedl účelové rozdělení území celého kraje na turistické regiony.

Z následujícího obrázku je patrné, že celé území SO ORP bylo zařazeno do turistického regionu Jizerské hory. Nicméně takto provedená rajonizace cestovního ruchu není zcela v souladu s realitou. Územně vymezené turistické regiony se totiž liší od skutečně vytvořených marketingových sdružení, která tento region propagují.

Obr. 7.5 Marketingové turistické regiony v Libereckém kraji (www.kraj-lbc.cz)

V rámci prvotního rozvoje struktur destinačního managementu v kraji vzniklo v roce 2005 pod původním názvem Svazek obcí Jizerské hory sdružení **Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko**. Společným cílem všech členů je trvale udržet řízený rozvoj území s podporou rozvoje cestovního ruchu vedoucí k vytvoření rovnováhy mezi ochranou přírody a turistickým ruchem v celém území Jizerských hor. Členy turistického regionu jsou Mikroregion Tanvaldsko, Svazek obcí Smrk, obce Bedřichov, Janov nad Nisou, Oldřichov v Hájích a města Lučany nad Nisou, Jablonec nad Nisou a Liberec. Toto zájmové sdružení právnických osob se snaží o vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a řešení specifických problémů Jizerských hor, vyplývajících z přírodních, demografických a ekonomických svébytností tohoto regionu. Jde především o ty problémy, které nelze řešit na úrovni jednotlivých obcí a mikroregionů. Věcným obsahem předmětu činnosti je především ochrana celého území, tvorba a naplňování koncepce cestovního ruchu a vytváření podmínek pro plnohodnotný život obyvatel celého regionu. Tato definice převzatá ze stanov sdružení shrnuje hlavní koncepci činnosti sdružení. K dílčím aktivitám sdružení potom patří prezentace regionu na mnoha výstavách a veletrzích, příprava a vydávání tiskovin (mapy, informační Jizerské noviny – obvykle zvlášť vydávané na aktuální letní a zimní sezónu, tematické letáky a brožury), udílení certifikace pro Regionální produkt Jizerské hory, provoz informačního turistického portálu www.jizerky.cz a stránky s obsahem zaměřeným na rodiny s dětmi www.vilaizerina.cz (spojené s celou řadou dalších aktivit pro děti – soutěžemi, tipy na výlety, knihou pohádek, konáním dětských dnů apod.).

V roce 2012 bylo založeno **SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V JIZERSKÝCH HORÁCH**, jehož vznik inicioval SKI BIŽU s.r.o. (jako provozovatel lyžařských areálů Bedřichov, Severák a Špičák), obce

Bedřichov a Albrechtice v Jizerských horách, město Tanvald a skupina poskytovatelů služeb v cestovním ruchu. V současné době je zde z „jabloneckých“ obcí zastoupen Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou a Josefův Důl (členem sdružení jsou další 3 obce z Tanvaldska). Sdružení si klade za cíl rozvíjet služby v cestovním ruchu v regionu Jizerských hor, především v okolí lyžařských areálů Bedřichov, Severák a Špičák, s ohledem na jejich rozsah, kvalitu, komplexnost a provázanost. Základními nástroji, které k tomuto účelu využívá, jsou PR aktivity, provoz webových stránek www.jizerske-hory.cz (poskytujících informace o Jizerských horách a zároveň tvořících prostor pro prezentaci a propagaci členů sdružení) a program Karty hosta (zdarma pro hosty členů sdružení; poskytuje řadu slev a opravňuje i k bezplatnému využití skibusu mezi lyžařskými areály Bedřichov, Severák a Špičák).

E Charakteristika stávající meziobecní spolupráce

Z popisu uvedených regionálních organizací cestovního ruchu je patrné, že nezahrnují celé zájmové území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou. Obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou a Josefův Důl jsou zapojeny do obou uvedených sdružení. Členem pouze sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko jsou potom Lučany nad Nisou. Ostatní obce – Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Pulečný, Maršovice, Dalešice a Nová Ves nad Nisou – do regionálních sdružení cestovního ruchu zapojeny nejsou.

Obce jsou dále individuálně členy dalších uskupení, která vznikla v zájmu dalšího rozvoje území. Přestože hlavní oblastí jejich zájmu není cestovní ruch, jimi realizované projekty a aktivity se jeho problematiky taktéž dotýkají. Jedná se o mikroregiony Pramen Nisy, Císařský kámen, Jizerské hory, Tanvaldsko a místní akční skupiny Achát (původně Turnovsko), Rozvoj Tanvaldska, Podještědí.

7.1.4. SWOT analýza oblasti cestovního ruchu

Silné stránky

- vysoce atraktivní turistická destinace Jizerské hory
- hodnotné přírodní prostředí
- sklářská a bižuterní tradice
- turisticky přitažlivá městská památková rezervace v Jablonci nad Nisou
- množství rozhleden, typických pro region
- začátek dálkové cyklotrasy Odra – Nisa
- dobrá návaznost na oblast Českého ráje a krajské město Liberec
- dostatek prostoru s vysokým potenciálem pro další rozvoj cestovního ruchu (jižní část území)
- vhodné podmínky pro aktivní trávení volného času
- turistické vyžití v území je celoroční
- významné sportovní akce, přitahující pozornost potenciálních návštěvníků (Jizerská 50, ČT Author Cup)

Slabé stránky

- nevyváženost území z hlediska základní i doprovodné turistické infrastruktury (nedostatek zařízení v jižní části regionu)
- nevyhovující stav některých kulturních památek
- převažují ubytovací zařízení nižších kategorií
- nedostatek veřejných sociálních zařízení pro návštěvníky regionu
- ne všechny obce jsou zapojeny do destinačního managementu
- roztržitost a nedostatečná spolupráce jednotlivých subjektů a sdružení působících v cestovním ruchu
- stávající destinační management je zaměřen prakticky jen na oblast Jizerských hor
- nedostatečné využití potenciálu regionu poskytovateli služeb

Příležitosti

- dobudování turistické infrastruktury v jižní části regionu – rozšíření druhové pestrosti nabízených aktivit
- vytváření a propagace moderních prvků v cestovním ruchu – geocaching, mobilní aplikace apod.
- rozšíření destinační společnosti zastupující území Jizerských hor i o dosud nezapojené obce regionu (v souladu s předpokladem Libereckého kraje)
- vzájemná komunikace a spolupráce dotčených subjektů z celého regionu (obce, podnikatelé, NNO, spolky, školy aj.) při tvorbě image Jablonecka, turistických projektů, propagaci a dalším rozvoji cestovního ruchu v oblasti
- možnost financování projektů zaměřených na rozvoj infrastruktury cestovního ruchu z evropských fondů i v připravovaném období 2015+
- přijetí zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu
- větší využití potenciálu regionu

Ohrožení

- omezení rozvojových záměrů plynoucích z ochrany přírody a krajiny (zejména v Jizerských horách)
- další pokles počtu návštěvníků i délky jejich pobytu v důsledku nelepších ekonomických situací
- chátrání významných památek v kraji z důvodu neschopnosti zajištění financování jejich údržby a oprav

7.1.5. Souhrn výsledků analýz

Jablonecko má pro další rozvoj cestovního ruchu velmi dobré předpoklady. Nachází se v severní části ČR, s kvalitním dopravním napojením na hlavní město Prahu i krajské město Liberec a dobrou dostupností z přilehlých oblastí Německa a Polska. Nejvýznamnější lákadlo představuje CHKO Jizerské hory, zasahující do území regionu v jeho severní části. Bedřichov, Josefův Důl, Janov nad Nisou dokonce patří k nejnavštěvovanějším střediskům Jizerských hor. Město Jablonec nad Nisou zase přitahuje zájem turistů díky atraktivní architektuře (je zde vyhlášena městská památková zóna) a také mnohými důkazy bohaté historie sklářské a bižuterní výroby. Návštěvníci vyhledávají především aktivní trávení dovolené, nejčastěji lyžování v zimě a pěší či cykloturistiku v létě.

Potenciál území však není zcela využit. Základní turistická infrastruktura je soustředěna do několika středisek v severní části regionu, zatímco v obcích na jihu se téměř nevyskytuje. Nadto mezi stávajícími ubytovacími zařízeními převažují penziony a další zařízení bez certifikace (např. horské chalupy, podniková rekreační zařízení), tedy ubytovací kapacity nižších kategorií z hlediska kvality vybavení a poskytovaných služeb, které neuspokojí náročnější klientelu. Údržba významných kulturních památek je neustále limitována dostupnými finančními zdroji. Chybí také jednotný destinační management, resp. naprostá většina marketingových aktivit zaměřených na potenciální návštěvníky se zaměřuje na prezentaci Jablonce nad Nisou a Jizerských hor (zastupovaných navíc hned dvěma subjekty).

Zmíněné slabé stránky předesílají řadu příležitostí pro zlepšení stávající situace. Je třeba korigovat rozvoj základní infrastruktury cestovního ruchu, a to v závislosti na lokalitě. Zatímco v jižní části regionu je žádoucí podporovat výstavbu nových ubytovacích a stravovacích zařízení, v jizerskohorských střediscích i v Jablonci nad Nisou je naopak nezbytné zaměřit se spíše na zkvalitňování stávajících kapacit. Velkou příležitostí s sebou nese připravované programové období 2014–2020, které představuje novou alternativu financování investic v oblasti cestovního ruchu (zejména v oblasti péče o významné památkově chráněné objekty). Prvním krokem by však bezesporu mělo být sjednocení regionu jakožto kompaktní turistické destinace. Nabízí se zapojení obcí, které dosud nejsou členem, do sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko. Na základě této spolupráce bude možné definovat základní nosná témata pro společnou prezentaci jejich atraktivit a optimální kanály pro oslovení klientů. Zvýšení zájmu turistů vyvolá i rozvoj chybějící infrastruktury a následně také převedení části návštěvníků (stále v rámci Jablonecka) mimo exponované oblasti Jizerských hor.

Variantní návrhy v oblasti cestovního ruchu

A Varianta meziobecní spolupráce: Sjednocení destinačního managementu

Popis stávající situace a návrh řešení

Oblast cestovního ruchu v oblasti Jizerských hor je středem zájmu dvou subjektů (Sdružení cestovního ruchu v Jizerských horách a Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko). Jak už název napovídá, dominantním tématem jejich činnosti je marketing se zaměřením na propagaci oblasti Jizerských hor, které do regionu zasahují – nepokrývají jej však celý. Obce Dalešice, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Pulečň, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou nejsou členy žádné destinační společnosti. Jejich prezentace na turistických portálech je proto minimální.

Řešením by byl vstup zmíněných obcí do druhého zmíněného subjektu, v souladu s návrhem rajonizace, vypracovaným Krajským úřadem Libereckého kraje.

Plusy a mínusy dané varianty

PLUSY:

- Rozšíření informovanosti o celém území regionu
- Sjednocení zájmů celého Jablonecka

MÍNUSY:

- Možný nezájem ze strany představitelů dosud nezapojených obcí
- Náklady na členství v turistickém regionu

Finanční dopady

Přímé finanční dopady této varianty nelze identifikovat. Nově zapojeným obcím vzrostou náklady o členský příspěvek, jehož výše je stanovena dle velikostní kategorie obce (obce do 10 000 obyvatel se zavazují uhradit 5 Kč za obyvatele ročně).

Další finanční efekty jsou neodhadnutelné, předpokládaným efektem je celkový nárůst počtu návštěvníků regionu. Zlepšení informovanosti přispěje především k rozvoji cestovního ruchu v jižní části území.

Příklady dobré praxe

Uskupení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko funguje již od roku 2005. Více na www.jizerky.cz.

B Varianta meziobecní spolupráce: Produkty představující region návštěvníkům

Popis stávající situace a návrh řešení

Ucelená prezentace území SO ORP v oblasti cestovního ruchu neexistuje. Severní část regionu je součástí marketingových aktivit zaměřených na propagaci Jizerských hor, dobře je prezentován i Jablonec nad Nisou. O jižní části Jablonecka lze nalézt pouze několik zmínek, většinou v podobě odkazů na hrstku zajímavých míst.

Je nezbytné vytvořit nové marketingové produkty, které pomohou představit území návštěvníkům jako celek. Měly by vzniknout nové propagační materiály, zahrnující nově zapojené obce. Jako vhodné se dále jeví propojení stávajících, samostatně prezentovaných cílů do tematických okruhů, vinoucích se napříč územím.

Vzhledem k hojně navštěvovaným atraktivitám přírodních hor se samo nabízí vytvoření okruhu zaměřeného na poznávání rozhledem na Jablonecku nebo na objevování drobných památek v území – nejruznějších pomníčků a křížků.

Plusy a mínusy dané varianty

PLUSY:

- Prezentace regionu jako celku
- Zvýšení turistického ruchu i v jižní části regionu
- Existence zajímavých cílů v dostatečné míře

MÍNUSY:

- Náklady na vytvoření turistického produktu
- Nutnost propagace nových turistických produktů
- Možný nezájem ze strany obcí či destinační společnosti

Finanční dopady

Příprava nových turistických produktů vyžaduje investici. V případě realizace I. varianty meziobecní spolupráce by činnosti byly koordinovány destinační společností, která má bohaté zkušenosti jak s tvorbou obdobných produktů, tak i se získáváním prostředků na jejich realizaci. Velkou příležitost v tomto směru představuje připravované programové období 2014–2020, v rámci kterého budou vyhlášeny dotační programy i pro oblast cestovního ruchu.

Příklady dobré praxe

Obdobnými produkty jsou Tajemná místa Jizerských hor na úrovni turistického regionu a Jablonecké putování na úrovni města Jablonce nad Nisou. Více na www.jablonec.com a www.vilaizerina.cz.

C Varianta meziobecní spolupráce: Využití polních a lesních cest pro pohyb turistů na území regionu

Popis stávající situace a návrh řešení

V území se nachází velké množství neznačených a neupravovaných cest a pěšinek, které by při základní údržbě a kvalitním značení pomohly zlepšit propojení mezi sousedícími obcemi a zvýšit tak propustnost území pro turisty. Využití těchto cest by usnadnilo i realizaci II. varianty meziobecní spolupráce, a to především v jižní části regionu, kde je vyznačeno mnohem méně turistických a cykloturistických tras než v oblasti Jizerských hor.

Správa a údržba cest by měla být primárně v kompetenci příslušné obce, při vytipování vhodných úseků je však nezbytné, aby cesty nekončily na hranicích katastrů. V ideálním případě by volba tras měla proběhnout tak, aby spojovaly turisticky atraktivní cíle, např. takové, které jsou navrženy v II. variantě meziobecní spolupráce. V rovinných úsecích lze uvažovat i o realizaci stezky pro inline bruslení.

Plusy a mínusy dané varianty

PLUSY:

- Zvýšení propustnosti území
- Lepší propojení sousedních obcí
- Více možností k plánování výletů, možnost návratu do výchozího bodu jinou cestou

MÍNUSY:

- Možný nezájem ze strany obcí
- Náklady na úpravu a značení vybraných cest

Finanční dopady

Podstatnější než finanční zatížení dané pravděpodobným zvýšením mzdových nákladů je v tomto případě nutnost osobního přístupu k problematice.

Příklady dobré praxe

Hustou sítí upravovaných a značených cest lze nalézt v CHKO Jizerské hory, značení provádí KČT a Jizerská o.p.s. jako správce Jizerské magistrály. Více na www.jizerskaops.cz.

7.2 Návrhová část pro oblast MOS v aglomeraci – cestovní ruch

7.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch“, na jejímž základě byly připraveny nástiny opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech v oblasti cestovního ruchu.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma meziobecní spolupráce v oblasti cestovního ruchu.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupina pro oblast cestovního ruchu tvoří členové realizačního týmu, vedoucí Jabloneckého kulturního a informačního centra, zástupců Turistického regionu Jizerské hory – Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko a podnikatele v oblasti cestovního ruchu v regionu. Názory a praktické zkušenosti odborníků ve fokusní skupině se ukazují jako klíčové pro upřesnění výstupů z analytické části dokumentu. Odborné pohledy obohatily výstup z analýzy a diskuze i nadále pokračuje.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

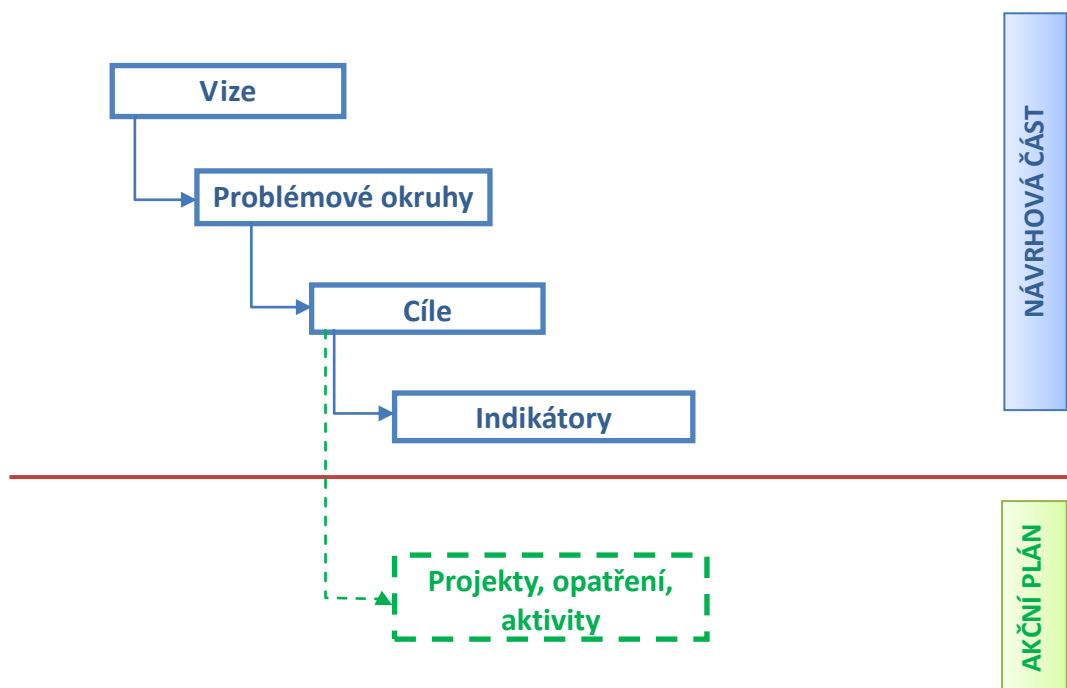
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací

strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma meziobecní spolupráce v oblasti cestovního ruchu. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
MOS v aglomeraci – cestovní ruch	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	Vytvořit zásobník projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na Jablonecku
		Cíl 1.2
		Realizovat vybrané projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v regionu
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu	Zapojit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou do jednotného subjektu pro účely organizace a marketingu cestovního ruchu
Cíl 2.2		
	Propagovat Jablonecko jako kompaktní, jednotnou destinaci cestovního ruchu	

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

7.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Členové realizačního týmu projektu na území ORP Jablonec nad Nisou zformulovali v průběhu srpna roku 2014 prvotní verzi vize SO ORP. Předložený návrh vize byl s drobnými stylistickými opravami přijat všemi zainteresovanými osobami – starosty dotčených obcí, členy fokusních skupin pro všechna zpracovávaná témata i dalšími oslovenými odborníky či další veřejností. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020:

*„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, **obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace**, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“*

V oblasti cestovního ruchu byly v rámci SO ORP definovány dva stěžejní problémové okruhy:

- nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu,
- nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu.

Jablonecko má pro další rozvoj cestovního ruchu velmi dobré předpoklady. Nachází se v severní části ČR, s kvalitním dopravním napojením na hlavní město Prahu i krajské město Liberec a dobrou dostupností z přilehlých oblastí Německa a Polska. Nejvýznamnější lákadlo představuje CHKO Jizerské hory, zasahující do území regionu v jeho severní části. Bedřichov, Josefův Důl, Janov nad Nisou dokonce patří k nejnavštěvovanějším střediskům Jizerských hor. Město Jablonec nad Nisou zase přitahuje zájem turistů díky atraktivní architektuře (je zde vyhlášena městská památková zóna) a také mnohými důkazy bohaté historie sklářské a bižuterní výroby. Návštěvníci vyhledávají především aktivní trávení dovolené, nejčastěji lyžování v zimě a pěší či cykloturistiku v létě.

A Problémová oblast 1: Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

Vybavenost Jablonecka turistickou infrastrukturou vykazuje velké kontrasty. Základní turistická infrastruktura je soustředěna do několika středisek v severní části regionu, zatímco v obcích na jihu se téměř nevyskytuje. Tradiční lyžařská střediska (Bedřichov, Janov nad Nisou, Josefův Důl) a jádrové město Jablonec nad Nisou disponují širokou nabídkou ubytování v zařízeních různé velikosti, kvality a cenové hladiny. V obcích v jižní části regionu se nachází pouze několik restaurací a penzionů. V návaznosti na dlouhodobě vnímanou atraktivitu území se i budování doprovodné infrastruktury soustředilo do oblasti Jizerských hor, kde vznikla řada dalších alternativ trávení volného času (dále podporujících selektivně vnímanou atraktivitu oblasti).

Mezi stávajícími ubytovacími zařízeními převažují penziony a další zařízení bez certifikace (např. horské chalupy, podniková rekreační zařízení), tedy ubytovací kapacity nižších kategorií z hlediska kvality vybavení a poskytovaných služeb, které neuspokojí náročnější klientelu. V posledním desetiletí je patrná snaha o zvýšení standardu ubytovacích služeb, která se ale jen s obtížemi projevuje právě v Jizerských horách, kde je stavební činnost podrobena regulativům SCHKO (prakticky znemožňujícím novou výstavbu v turisticky nejatraktivnějších oblastech).

Primární příčinou této nerovnováhy jsou pravděpodobně fyzické předpoklady pro cestovní ruch, tedy přírodní podmínky. Další vývoj situace už však připomíná začarovaný kruh. Atraktivní prostředí Jizerských hor podnítilo výstavbu velkého množství ubytovacích zařízení hromadné i individuální rekreace, což dále přispělo k posílení rekreační funkce této dílčí oblasti. Oblast je více propagována, přitahuje více turistů, kteří přitahují další investory, staví se tedy další ubytovací zařízení a další, doprovodná infrastruktura. Součástí tohoto začarovaného kruhu je také nefunkční propagace a marketing Jablonecka jako kompaktní destinace, který je dále představen jako druhý problémový okruh.

Další posilování turismu v Jizerských horách však není zcela žádoucí. Již nyní se návštěvnost nejvzácnějších chráněných lokalit dostává na hranici únosnosti. Pokud se nepodaří regulovat pobyt turistů rozptýlením jejich pohybu do širší oblasti (tj. celého regionu Jablonecko), může dojít až

k zamezení přístupu veřejnosti do atraktivních lokalit ze strany SCHKO, což by bezpochyby turismu v regionu celkově velmi uškodilo.

Negativní důsledky lze očekávat také, pokud současná nabídka služeb nebude průběžně přizpůsobována poptávce. Tradiční horské chalupy a objekty podnikové rekreace s velkými vícelůžkovými pokoji či společnými sprchami již v dnešní době odpovídají požadavkům stále se zmenšující části klientely. Pokud se standard nabízených služeb nezmění, návštěvníci regionu své další cesty sem přehodnotí ve prospěch destinací, které lépe naplní jejich představy o trávení dovolené.

B Problémová oblast 2: Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu

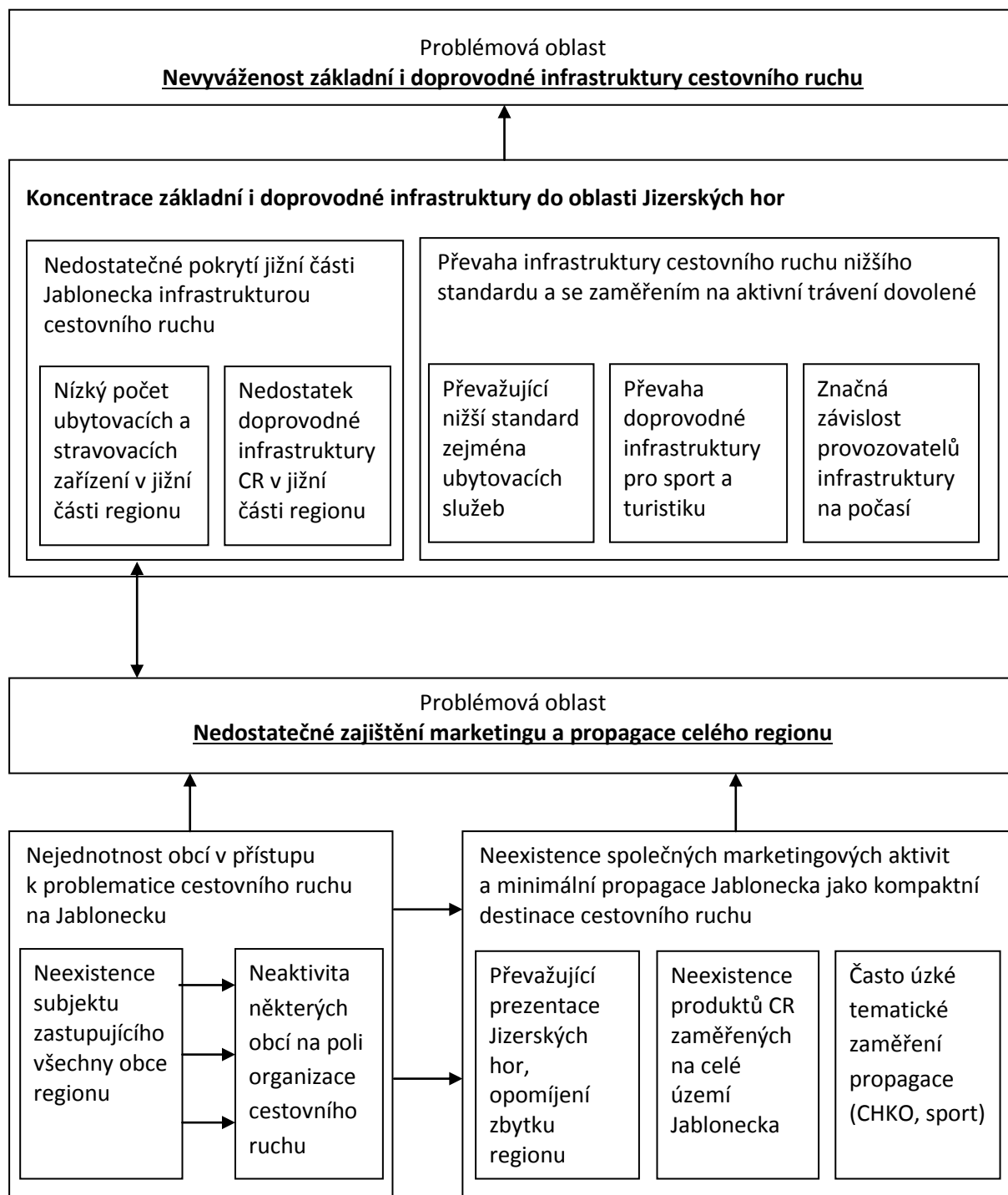
Jablonecko je bezesporu regionem s vysokým potenciálem rozvoje v oblasti cestovního ruchu, tento potenciál však nelze v území SO ORP identifikovat ani v přibližně shodné míře. Destinační management oblasti je roztržštěný, do území regionu zasahují dvě sdružení, přičemž některé obce jsou členem obou, jiné jednoho z nich a některé se do organizačních struktur dosud vůbec nezapojily. Tomu odpovídá také úroveň marketingových aktivit a celkové propagace regionu. Dostupné informace jsou kusé, zaměřené pouze na dílčí části regionu (převažuje prezentace jizerskohorských středisek a Jablonce nad Nisou), přičemž některé obce jižní části území SO ORP prakticky představovány nejsou. Objevují se i prvky, které toto místní omezení překračují, žádný z nich ale nezahrnuje celé Jablonecko jako kompaktní turistickou destinaci.

Tato situace je významně ovlivňována rozmístěním turistických atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu v území (jeho nerovnoměrnost byla výše označena jako první problémová oblast). Jizerské hory, které zasahují do severní části regionu, patří dlouhodobě k nejvýznamnějším rekreačním oblastem v ČR. Již v éře socialismu zde byla budována hromadná ubytovací zařízení a celkově byla (i když s omezením daným dobou) podporována rekreační funkce vybraných obcí. Je tedy poměrně logické, že právě tyto obce se zapojily do formování prvních sdružení zaměřených na podporu rozvoje cestovního ruchu. Na komunální úrovni tak vzniklo sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko (formálně se jedná o sdružení právnických osob, protože některé obce jsou do sdružení zapojeny prostřednictvím mikroregionu). Obce, které se necítily být jeho součástí, zůstaly takřka mimo veškeré marketingové aktivity sdružení a oblast cestovního ruchu zde setrvává mimo hlavní dění.

Neřešení problému přinese nepříjemné důsledky celému regionu. Pokud nedojde k sjednocení destinačního managementu a zahájení společných marketingových aktivit, budou se turisté i nadále shlukovat v exponované části regionu, zatímco zbytek území zůstane i nadále prakticky bez povšimnutí. Přestože i tato část regionu disponuje řadou atraktivních lokalit, bez patřičné propagace je ale rozvoj cestovního ruchu a s ním související žádoucí rozvoj sektoru služeb, včetně pozitivního vlivu na nezaměstnanost v regionu, v oblasti spíše nepravděpodobný.

V oblasti Jizerských hor může setrvávající vysoká koncentrace turistů v hodnotných, chráněných územích vést až k přísnějšímu omezení pohybu či dokonce zákazu vstupu z důvodu zachování ohrožených druhů a krajinných prvků. Vzhledem k tomu, že právě přírodní bohatství je jednou z hlavních atraktivit oblasti, staly by se Jizerské hory a potažmo i celé Jablonecko méně zajímavými a cestovní ruch v regionu by celkově poklesl.

Strom problémů

7.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémová oblast 1	Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
Cíl 1.1	Vytvořit zásobník projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na Jablonecku
Popis cíle	<p>Infrastruktura cestovního ruchu, a to základní i doprovodná, je na Jablonecku výrazně koncentrována do severní části území, kde ale intenzita pohybu turistů naráží na požadavky orgánů ochrany přírody a krajiny. Tato skutečnost je podmíněna historickým vývojem možností rekreace, stejně jako převažující nižší standard ubytovacích zařízení. Všeobecně akceptovaným východiskem pro další rozvoj turismu v oblasti postupné vyrovnávání těchto disparit.</p> <p>Celkový stav infrastruktury sloužící pro cestovní ruch je ale ze strany municipalit ovlivnitelný jen okrajově. Investice do ubytovacích a stravovacích zařízení, zábavních areálů apod. nejsou a nemohou být doménou obcí, která má navíc jen omezené nástroje k ovlivnění podnikatelských aktivit. Je ale možné, aby obce realizovaly projekty podpůrné, které přispějí k jejich zatraktivnění jak pro turisty, tak i pro další investory. K takovým patří třeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • údržba památek v majetku obcí, • budování jednoduchých sportovišť, • údržba dopravní infrastruktury (přístupové cesty k atraktivním místům, parkoviště), • informační centra, navigační systémy usnadňující orientaci návštěvníků, • stezky pro pěší a cyklisty, značení stávajících polních cest či pěšinek, • odpočívadla sloužící k prodloužení pobytu turistů v obci,... <p>Obce průběžně obdobné projekty realizují, většinou však bez přímé vazby na zbytek regionu. Potenciál, který by tyto aktivity měly při propojení do širšího území, zaniká. Vytvořený zásobník projektů identifikuje společné prvky, což umožní vnést do jejich následné realizace i společný, meziobecní aspekt.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • sběr existujících záměrů v území • třídění záměrů dle předmětu, připravenosti, náročnosti • nalezení záměrů evidovaných ve více obcích, jejich případné sloučení a rozšíření (tematické, územní) • formulace společných záměrů • stanovení prioritních projektů, které budou realizovány přednostně • pravidelná aktualizace zásobníku, vyřazení již zrealizovaných záměrů
Název indikátorů k hodnocení cíle	- založení zásobníku projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN

Problémová oblast 1	Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
Cíl 1.2	Realizovat vybrané projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v regionu
Popis cíle	<p>Jak již bylo uvedeno v popisu cíle 1.1, obce v oblasti cestovního ruchu zpravidla realizují jen podpůrné projekty. Pro podporu celistvosti Jablonecka jako turistické destinace bude meziobecní spolupráce při jejich realizaci klíčová.</p> <p>Při výběru záměrů ze zásobníku je také třeba brát v potaz skutečnost, že obecní rozpočty zpravidla neumožňují velké investice do aktivit, které mají pro místní obyvatelstvo v porovnání se základními agendami obce jen marginální význam, proto řada projektů bude záviset na dalších možnostech financování – typicky na možnosti získání dotace. Vybrané prioritní projekty je tedy třeba konfrontovat s možnostmi jejich financování.</p> <p>Dále bude pro každý projekt nezbytné určit, zda bude realizován společně jako jeden celek (což může potenciálně přinést úsporu při jeho realizaci) nebo samostatně jednotlivými obcemi (s důrazem na společné prvky – způsob řešení, vizuální stránku aj. – tam, kde je to přínosné).</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • pravidelný audit dotačních příležitostí, upozornění nositelů projektu na možnost získání dotace • vzájemná koordinace či přímo společná příprava projektových žádostí • spolupráce při provádění nezbytných podpůrných prací (např. zpracování projektové dokumentace, získání stavebního povolení, zajištění finančních zdrojů, výběr dodavatele)
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> - počet realizovaných projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou - objem finančních prostředků na realizované projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou
Správce cíle	Starosta obce Rádlo

Problémová oblast 2	Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu
Cíl 2.1	Zapojit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou do jednotného subjektu pro účely organizace a marketingu cestovního ruchu
Popis cíle	<p>Organizace cestovního ruchu na území SO ORP Jablonec nad Nisou doposud nebyla řešena jednotně, v některých obcích jižní části regionu toto téma dokonce nebylo koncepčně řešeno vůbec.</p> <p>Dle návrhu rajonizace CR dle agentury CzechTourism spadá celé Jablonecko pod turistickou oblast Jizerské hory. Tomu odpovídá i skutečnost, že obce na severu regionu jsou členy Turistického regionu Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko.</p> <p>Logickým krokem ke sjednocení přístupu obcí k problematice cestovního ruchu je proto vstup dosud nezapojených obcí (Dalešice, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Pulečný, Rychnov u Jablonce nad Nisou) do tohoto subjektu. Tak bude zaručen jednotný postup všech obcí při společném rozvoji potenciálu celého regionu a jejich spolupráce při určování priorit a realizaci dílčích projektů. Posílení meziobecní spolupráce na Jablonecku potom přinese celkový nadhled potřebný k usměrnění pohybu turistů v území tak, aby neohrožoval ekologickou stabilitu v chráněném území jizerských hor.</p>

Hlavní opatření	Vstup dosud nezapojených obcí do TRJH <ul style="list-style-type: none"> • revize stanov • příprava nového strategického dokumentu turistického regionu se zahrnutím nově začleněných obcí
Název indikátorů k hodnocení cíle	- počet obcí SO ORP Jablonec nad Nisou zapojených do sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Správce cíle	Předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko

Problémová oblast 2	Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu
Cíl 2.2	<i>Propagovat Jablonecko jako kompaktní, jednotnou destinaci cestovního ruchu</i>
Popis cíle	<p>V kontextu dosavadního stavu organizace cestovního ruchu na Jablonecku není neexistence jakéhokoliv marketingu překvapením. Stávající propagace se zaměřuje na Jablonec nad Nisou a Jizerské hory, a to jak v jejich celém rozsahu (ze strany turistického regionu), tak na dílčí lokality (prezentace některých obcí, ubytovacích zařízení).</p> <p>K dosažení žádoucích změn při dalším rozvoji cestovního ruchu v regionu je nezbytné využít plně potenciál tradičních i moderních marketingových nástrojů. Je třeba vytvořit celistvou společnou prezentaci, která vedle notoricky známé oblasti Jizerských hor upoutá pozornost i na ostatní obce. V kontextu tohoto představení Jablonecka potom mohou vznikat i další materiály – mapy, tematické brožury a další. Vytvořené produkty je potom v neposlední řadě nutné dále propagovat, např. na veletrzích cestovního ruchu. Samozřejmostí je zapojení turistických informačních center.</p>
Hlavní opatření	<p>Vytvoření marketingových produktů</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiskoviny – mapy regionu, tematické letáky (rozhledny, sklářská tradice...), kalendáře aktivit, aj. • moderní formy propagace – aplikace pro chytré telefony, poznávací hra s využitím geocachingu, sociální sítě <p>Prezentace Jablonecka a nových produktů (v rámci turistického regionu i samostatně)</p> <ul style="list-style-type: none"> • účast na veletrzích • webové stránky nebo podstránky na webu turistického regionu (dále zajištění odkazů na webech obcí, TRJH, turistického portálu LK) • zapojení infocenter v regionu do propagačních opatření • prezentace na sociálních sítích
Název indikátorů k hodnocení cíle	- vytvoření nových marketingových produktů
Správce cíle	Starosta obce Rádlo

7.3 Pravidla pro řízení strategie

7.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídící skupiny
Markéta Hozová, dipl. ek.
Ing. Petr Beitzl – primátor statutárního města Jablonec nad Nisou
Ing. Miroslav Šíkola – starosta obce Rádlo
Mgr. Daniel David – starosta obce Janov nad Nisou, předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
Jiří Řešátka – předseda DSO Mikroregionu Jizerské hory

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát na to, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Vytvořit zásobník projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na Jablonecku	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN
1.2	Realizovat vybrané projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v regionu	Starosta obce Rádlo
2.1	Zapojit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou do jednotného subjektu pro účely organizace a marketingu cestovního ruchu	Předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
2.2	Propagovat Jablonecko jako kompaktní, jednotnou destinaci cestovního ruchu	Starosta obce Rádlo

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1.1	Počet prioritních projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN
1.1.1	Založení zásobníku projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN
1.2.1	Počet realizovaných projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN
1.2.2	Objem finančních prostředků na realizované projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Jablonec nad Nisou	Vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN
2.1	Vytvoření jednotné obchodní značky pro propagaci celého regionu SO ORP Jablonec nad Nisou	Starosta obce Rádlo
2.1.1	Počet obcí SO ORP Jablonec nad Nisou zapojených do sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko	Předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko
2.2.1	Vytvoření nových marketingových produktů	Starosta obce Rádlo

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 7.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

7.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizaci projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídicí skupině. Řídicí skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

7.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, prostupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Harmonogram procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace				■										
Vyhodnocení								■						
Akční plán na r. 2017														
Příprava					■									
Realizace								■						
Vyhodnocení													■	

7.4 Závěr a postup zpracování

7.4.1. Shrnutí

V oblasti cestovního ruchu byly pro území SO ORP Jablonec nad Nisou definovány dvě základní problémové oblasti. První z nich je nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. V jejím rámci byly definovány dva úzce související cíle – vytvořit zásobník projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na Jablonecku a následně vybrané projekty z tohoto zásobníku realizovat. Vytvoření zásobníku projektů poskytne přehled o možnostech dalšího rozvoje v kontextu celého regionu a souvisejících subjektů působících v oblasti cestovního ruchu. Společný výběr projektů k realizaci následně zaručí maximalizaci jejich přínosu. Správcem prvního cíle byla určena vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, která je současně tajemníkem DSO Mikroregion Jizerské hory. V případě druhého cíle pozici správce zaujme starosta jedné z obcí, která v současné době aktivně usiluje o rozvoj turistického ruchu na vlastním území. Naplňování obou cílů bude sledováno prostřednictvím sady indikátorů, které byly vydefinovány v úzké spolupráci s oddělením dotací Magistrátu města Jablonec nad Nisou.

Druhou identifikovanou problémovou oblastí v SO ORP Jablonec nad Nisou je pak nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu. Klíčovým aspektem problému je dosavadní nespolečná práce všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou v oblasti marketingu a organizace cestovního ruchu. K nápravě byly určeny dva základní kroky v podobě cílů – zapojit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou do jednotného subjektu pro účely organizace a marketingu cestovního ruchu a následně na bázi tohoto subjektu propagovat Jablonecko jako kompaktní, jednotnou destinaci cestovního ruchu. Správcem prvního cíle je předseda sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko, které je předpokládanou platformou pro další rozvoj cestovního ruchu v regionu. Správcem druhého cíle se stal starosta obce Rádlo.

7.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Návrhová část strategického dokumentu byla zpracovávána v druhé polovině roku 2014. Jejím zpracování v srpnu předcházela diskuse spojená s formulací vize. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020. Je společná pro všechna zpracovávaná témata.

K projednávání dílčích prvků strategie v rámci jejího postupného vypracování byly ustaveny fokusní skupiny. Fokusní skupinu pro oblast cestovního ruchu vedle členů realizačního týmu tvořili: vedoucí oddělení dotací odboru územního a hospodářského rozvoje MMJN, která je současně tajemníkem DSO Mikroregion Jizerské hory, zástupce sdružení Jizerské hory – turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko, a zaměstnanci Jabloneckého kulturního a informačního centra, příspěvkové organizace statutárního města Jablonec nad Nisou.

V září 2014 byly na základě výstupů z předcházející analytické části, aktivní spolupráce v rámci fokusní skupiny a z jednání kolem formulace vize definovány problémové oblasti. Přípomínky vycházející z praktických zkušeností odborníků zastoupených ve fokusní skupině byly přínosné a v průběhu

zpracování návrhové části a napomohly rozklíčovat řešenou problematiku až do konkrétních, praktických aspektů jednotlivých řešených témat.

V dalším kroku byly v říjnu roku 2014 definovány cíle vedoucí k řešení identifikovaných problémových okruhů. Cíle byly formulovány v souladu s tzv. pravidlem SMART, které připomíná klíčové charakteristiky správné formulace cíle – specifická, měřitelná, ambiciózná, realistická a orientací na termín. Návrhy cílů byly průběžně konzultovány v rámci fokusní skupiny a současně se starosty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

V listopadu pak realizační tým přikročil k vytipování vhodných indikátorů, které jsou nezbytným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Indikátory byly vybírány s ohledem na jejich dostupnost. V rámci návrhové části byly vytipovány jednak indikátory výstupu, které vypovídají o realizaci či splnění daného cíle, a jednak indikátory výsledku, které slouží k monitorování problémových okruhů.

Prvotní návrh problémových okruhů a v dalších krocích i cílů z nich vycházejících a posléze vhodných indikátorů zpracoval tematický expert pro oblast aglomerace realizačního týmu pro SO ORP Jablonec nad Nisou. První kolo připomínek vždy proběhlo v úzkém kruhu realizačního týmu a druhé pak v rámci celé fokusní skupiny. Přínos diskuse ve všech krocích návrhové části v rámci fokusní skupiny je nepopiratelný. Výrazně napomohl k upřesnění definice všech kroků a k jejich lepšímu ukotvení do reality.

V dalším kroku bude strategie i nadále diskutována s představiteli všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou. Realizační tým je připraven uskutečnit vše potřebné pro její schválení na druhém oficiálním setkání představiteli obcí správního obvodu ORP, které se uskuteční v první polovině roku 2015.

7.5 Přílohy

Tab. 7.19 Církevní stavby na Jablonecku

Obec	Církevní stavba	Popis
Bedřichov	Kostel svatého Antonína Paduánského	Kostel se začal stavět v roce 1930, dokončen byl v roce 1932. U kostela se nachází křížová cesta.
Dalešice	Kaple sv. Kříže	Barokní kaple z roku 1726.
Jablonec nad Nisou	Kostel Ducha svatého Rýnovice	Dominanta Rýnovic kostel Sv. Ducha pochází z let 1697–1678 a rekonstruován byl v letech 1882 a 1995. Na vedlejším hřbitově dominuje hrobka rodiny Priebuschů z let 1862–1864.
	Dům Jany a Josefa V. Scheybalových	Bývalá fara čp. 1 v Kostelní ulici představuje společně s kostelem sv. Anny jednu z nejstarších a nejvýznamnějších stavebních památek města a také neopominutelnou dominantu v původním centru obce. V nedávné době byla přestavěna na víceúčelové kulturní centrum. Sídlí zde turistické informační centrum.
	Kostel Dr. Farského	Jedná se o pseudogotický jednolodní objekt z roku 1892 s obdélníkovou věží v průčelí.
	Kostel sv. Anny	Kostel sv. Anny byl v centru města postaven v letech 1685–1687. Jedná se o jednolodní barokní objekt obdélníkového půdorysu. V roce 2006 byl zrekonstruován a dnes se využívá ke konání kulturních akcí.
	Kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova	Římskokatolický kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova je cihlový trojlodní obdélníkový objekt s příčnou lodí a hranolovou věží. Byl vystavěn v letech 1930–1932 ve funkcionalistickém stylu.
	Kostel Povýšení svatého Kříže	Starokatolický kostel byl postaven v letech 1900 až 1902 a řadí se mezi nejvýznamnější secesní sakrální památky ve střední Evropě. Plány k jeho stavbě navrhl jablonecký architekt J. Zasche, stavbu provedla firma E. Herbiga.
	Socha sv. Jana Nepomuckého	Socha z poloviny 18. století se nachází v zahradě domu č.p. 871. Druhá socha téhož svatého z 1. poloviny 19. století stojí v Lipanské ulici.
	Kamenný sloup	Byl vytvořen v 1. polovině 19. století, nachází se v Táboritské ulici.
Janov nad Nisou	Kostel sv. Jana Křtitele	Jednolodní sálová stavba německého typu s jehlancovitě zastřešenou hranolovou věží vystavěna v letech 1800–1811. Uvnitř s bohatou novorenesanční výmalbou z roku 1883 od E. Meiningera.
	Kostel sv. Josefa v Loučné nad Nisou	Jednolodní kostelík s dominantní čtyřbokou věží nad vchodem na západní straně, vystavěný v letech 1914–1915 stavitelem R. Scholzem podle plánů jabloneckého architekta R. Hemmricha.
	Křížová cesta na Vysokém hřebeni (Trniště)	Byla vystavěna v roce 1878 podél lesní cesty vedoucí do Liberce. V roce 1903 byla vysvěcena. Je zde i studánka s léčivou vodou.
	Kaplička v Hraničné	Zdi kapličky jsou postaveny z žulového kamene, překlenuté valenou klenbou vyzděnou z cihel. Střecha je krytá šindelem. Dvě malá okénka byla vyplněna ozdobnou mříží. Nedávno byla kaplička opravena.
	Sousoší Svatého Jana Nepomuckého	Dílo Ignáce Martince ze Sestrňovic u Frýdštejna z r. 1831.

Obec	Církevní stavba	Popis
Josefův Důl	Kaple Navštívení Panny Marie v Karlově	Kamenná kaple Navštívení Panny Marie z roku 1769 se zázračnou studánkou (dodnes tryská ze země – skrývá se v prkenné boudě), která získala značný věhlas.
	Brechschiemiedova kaple	Kamenná šestiboká kaplička, svázaná s místní pověstí o kováři Kuntzem, zvaném Brechschiemied.
	Kostel Proměnění Páně	Jednolodní pseudogotický kostel Proměnění Páně byl postaven v letech 1862–1865.
Lučany nad Nisou	Kostel Navštívení Panny Marie	Kostel Navštívení Panny Marie pochází z let 1886-88. Byl postaven v novorenesančním slohu dle návrhu H. Bergmanna na půdorysu řeckého kříže.
	Kostel Nejsv. Srdce Páně (Horní Maxov)	Pseudogotický kostel z roku 1910.
	Socha sv. Františka Serafinského	Vytvořena roku 1765. Nachází se v části Dolní Lučany.
Nová Ves nad Nisou	Evangelický kostel Gustava Adolpha	Bývalý evangelický kostelík, dnes využívaný jako archiv.
	Katolický kostel Panny Marie pomocnice křesťanů	Moderní kostel z roku 1935 – obdélný s polygonálním závěrem, hranolovou věží a sedlovou střechou.
	Pörnerova kaplička v osadě Horní Černá Studnice	Kaplička či mariánský sloup se nachází v osadě Horní Černá Studnice, která je součástí Nové Vsi nad Nisou, při silnici směrem na Jelení kout.
	Feixův kříž	Feixův kříž v Nové Vsi nad Nisou je památka chráněná státem.
	U tři líp - památné místo a boží muka	Kříž na kamenném podstavci z roku 1812.
	Boží muka u Anastázového Tondy	V roce 2008 byla tato památka obnovena.
Pulečný	Kaple Navštívení Panny Marie	V centru obce se nachází kaple dokončená v roce 1934. Po roce 1945 zůstala bez využití a chátrala až do kompletní obnovy završené v roce 2011.
	Kaple u hřbitova	Vybudována v roce 1934. Nyní ve špatném stavebně technickém stavu.
	Kříže	U domů č.p. 23 a 46 – lité na kamenných podstavcích.
	Sousoší Piety	V osadě Klíčnov se nachází sousoší z roku 1796.
	Sochy sv. Jana Nepomuckého	Dvě sochy z počátku 19. století stojí u č.p. 123 a u areálu firmy Chemiko.
	Socha sv. Anny	Pochází z roku 1766.
Rádlo	Kaple Nejsvětější Trojice	Barokní kaple, vybudovaná v letech 1725–1726, následně zbořena, přestavěna a opravena po požáru v roce 1948.
	Kaple na hřbitově	Kaple z roku 1873.
	Kaple výklenková	Pochází z 19. století. Nachází se pod obcí.
	Kaple Bolestné P. Marie	Leží v osadě Milíře. Jedná se o obdélníkovou stavbu s apsidálním závěrem a sanktusníkem na hřebeni střechy.
	Kamenné kříže	Kříž z roku 1808 s reliéfy světců a kříž z roku 1828 u domu č.p. 67.

Obec	Církevní stavba	Popis
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Kostel sv. Václava	Barokní kostel sv. Václava byl postaven v letech 1704–1712. Interiér kostela pochází z druhé poloviny minulého století.
	Socha sv. Jana Nepomuckého	Nachází se proti budově školy. Vznikla roku 1780.

Zdroj: Velká turistická encyklopedie – Liberecký kraj, vlastní šetření

Tab. 7.20 Další turisticky atraktivní objekty na Jablonecku

Obec	Objekt	Popis
Bedřichov	Zbytky sklářské hutě	Pozůstatky zaniklé sklářské hutě, vybudované pravděpodobně na konci 16. století. Na konci 20. století bylo místo archeologicky prozkoumáno a upraveno k umožnění přístupu veřejnosti. Pozůstatky budov jsou doplněny informačními tabulemi a ukázkami výrobků hutě.
	Památník Expedice Peru 1970	Na trase Jizerské magistrály, na výjezdu ze stadionu v Bedřichově je od května 2010 umístěna mohyla, která připomíná tragédii expedice Peru z roku 1970, kdy při ničivém zemětřesení v Peru zahynulo čtrnáct českých horolezců.
	Sklářský hřbitov	Hřbitov zaniklé sklářské osady Kristiánov.
Dalešice	Kamenné značení mezi Dalešicemi a Jabloncem nad Nisou – Kokonínem	Jedná se o poslední zachovaný z původní řady sloupků lemujících starou cestu z Dalešic do Jablonce nad Nisou, které sloužily jako vodící tyče při závějích.
	Pomník padlých za 1. světové války	
Jablonec nad Nisou	Městské lázně	Vystavěny ve stylu lineární secese podle návrhu R. Hemmricha v letech 1908–1910.
	Městské divadlo	Secesní budova dle návrhu vídeňského projekčního ateliéru Fellner & Helmer, se sochařskou výzdobou od K. Hegenbartha, budovaná v letech 1906–1907.
	Belveder	Pozdně barokní patrová budova z roku 1773 s mansardovou střechou, dnes sídlo galerie Muzea skla a bižuterie.
	Budova poštovního úřadu	Reprezentativní úřední budova, dokončená v roce 1893.
	Budova sokolovny	Monumentální novorenesanční budova sokolovny byla postavena v roce 1897. Dodnes slouží svému účelu.
	Domy v Podhorské ulici	Původní sídla nejvýznamnějších exportních firem, zdobené ve stylu eklekticismu, secese a art deco.
	Měšťanský dům Vila Dressler	Dle návrhu architekta J. Zasche, čelního představitele secese a moderny.
	Nová radnice	Modernistická obdélníková pětipatrová budova radnice se nachází na hlavním a nejstarším jabloneckém náměstí. Vybudována byla v letech 1931–1933.
	Stará radnice – Městská knihovna	Třípatrová budova staré radnice s typickou čtyřbokou věží byla postavena v letech 1867–1869 libereckým stavitelem G. Sachersem.
	Háskova vila	Háskova vila je nejstarší ze tří významných funkcionalistických vil v Jablonci n. N. Navrhl ji H. Lauterbach.

Obec	Objekt	Popis
	Kantorova vila	Byla postavena v letech 1933-1934 ve funkcionalistickém stylu, dle návrhu H. Kulky.
	Schmelowskyho vila	Funkcionalistická vila z let 1932–1933 od stejného architekta jako Háskova vila, připomíná loď. Vila je zrestaurovaná dle původního stavu.
	Mačkárna skla, Kokonín	Typická mačkárna s dochovaným, dosud funkčním technologickým zařízením.
	Bývalý pivovar, Vrkoslavice	Bývalý pivovarský komplex vybudovaný v letech 1833–1835. Výjimečný je objekt kotelny s původním zařízením.
	Památník synagogy	Připomínka jablonecké synagogy, vypálené nacisty roku 1938.
	Socha Průmyslu a obchodu	Alegorická socha stojí na Mírovém náměstí. Pochází z roku 1870.
Janov nad Nisou	Radnice	Vybudovaná v letech 1927-1928 dle návrhu architekta E. Thieleho. Stavba byla poznamenána tragédií – došlo k úmrtí dělníků v důsledku zřícení části konstrukcí.
	Sklárna Vitrum	Památkově chráněný objekt sklárny, vybudované v roce 1912. Dosud je v provozu, vyrábí lisované a hutnicky zpracované sklo.
	Trniště	Vyhlídková skála nedaleko dnešního Hotelu Murano (dříve Hašlerova chata). Vyhlídková plošina je dnes obklopena vysokými stormy. Je opatřena zábradlím a dříve bývala ozdobena mohutným křížem.
	Památník obětem světové války	Památník se nachází v centru obce, vedle Kostela Svatého Jana Křtitele. Byl postaven v roce 1925 z prostředků, které byly získány sbírkou mezi obyvatelstvem.
Josefův Důl	Leuteltův pomník	Připomínka nejvýznamnějšího rodáka obce.
Lučany nad Nisou	Dům č.p. 192	Historicky cenný dům z 1. poloviny 19. století s brusírnou skla – jedna z nejlépe dochovaných staveb tohoto druhu na Jablonecku.
	Dům č.p. 503	V areálu budovy se nachází dochovaná mačkárna skla.
	Dům č.p. 190	
	Dům č.p. 212	
Maršovice	Stavení č.p. 42	Hodnotná ukázka lidové architektury.
Nová Ves nad Nisou	Pomník obětem první světové války	V osadě Horní Maxov.
	Hauptova usedlost a Mléčná studánka	V osadě Horní Černá Studnice se nachází půldruhého století stará usedlost a studánka.
Rádlo	Turistická lávka	Lávka přes silnici I/65 pro pěší a cyklisty, vybudovaná v letech 2003–2004. Je součástí tzv. Nové hřebenovky.
	Pomník padlým v 1. světové válce	Vznikl roku 1930, nachází se u odbočky do Milířů.
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Dům č.p. 38	Ukázka historické městské zástavby z přelomu 18. a 19. století – přízemní roubený dům s původní lomenicí a zděným přístavkem.
	Dům č.p. 262	Ukázka historické městské zástavby z přelomu 18. a 19. století – stavení s pískovcovým portálem.
	Kříže	Ullrichův kříž v Mlýnské ulici z roku 1804, Školní kříž v Lipové ulici, kříž u polní cesty k Červenému domu z poloviny 19. století, Klingerův kříž směrem k Zálesí, Hoffrichterův kříž z roku 1781 při cestě na Pelíkovice, Svatý kříž – památka na zaniklou osadu.

Obec	Objekt	Popis
	Pomník padlým	Původně pomník padlým v 1. světové válce, upravený v roce 1993 na památník obětem obou světových válek a násilí ve 20. století. Nachází se před kostelem sv. Václava.
	Pomníky k připomenutí koncentračního tábora	Připomínka místní pobočky koncentračního tábora Gross Rosen, určené pro politické vězně v době 2. světové války, využité po roce 1945 jako shromaždiště k deportaci německého obyvatelstva. Tři pomníky leží v místě tábora za továrnou, v areálu továrny a v Nádražní ulici.
	Továrna	Továrna na výrobu galalitového zboží, postavená na počátku první světové války. Její unikátnost tkví ve způsobu založení stavby – stojí totiž v terénu rašelinové bažiny, a proto bylo zvoleno řešení odvodňovacími tunely v kombinaci se založením na dřevěných pilotech.
	Železniční viadukt	Vybudovaný v roce 1856 při stavbě železniční tratě Pardubice – Liberec. Byl vyhlášen technickou památkou.

Zdroj: *Velká turistická encyklopedie – Liberecký kraj, vlastní šetření*

Tab. 7.21 Přehled maloplošných zvláště chráněných území na Jablonecku

Obec	Chráněný prvek	Popis
Bedřichov	Natura 2000 – Ptačí oblast Jizerské hory	Cílovými druhy této oblasti jsou tetřev obecný a sýc rousný a byl zde zaznamenán výskyt dalších 14 vzácných druhů.
	Přírodní rezervace Nová louka	Toto rozsáhlé rašeliníště se nachází v blízkosti Šámalovy chaty podél Blatného potoka. V chráněném území se nacházejí jak bezlesé rašelinné plochy, tak porosty kosodřeviny a rašelinné a podmáčené smrčiny. Z významnějších druhů zde roste např. rosnatka okrouhlostá, klikva bahenní. Z ptáků zde hnízdí hýl obecný, křivka obecná či ořešník kropenatý.
	Přírodní rezervace Klikvová louka	Skupina rašelinných louček, podmáčených smrčín a porostů kleče se nachází v sedle na rozvodí Lužické a Černé Nisy. V lokalitě se vyskytují rostlinná a živočišná společenstva, charakteristická pro rašelinné louky a podmáčené smrčiny. Lokalita dostala jméno podle hojného výskytu klikvy bahenní, dále se zde vyskytuje například rosnatka okrouhlostá. Ze živočišných druhů jsou zajímavými obyvateli reliktní pavouci. Toto chráněné území není pro veřejnost zpřístupněno.
	Přírodní rezervace Černá hora	Přírodní rezervace se nachází v severovýchodní vrcholové části Černé hory a zahrnuje v sobě širokou škálu společenstev typických pro vrcholové partie Jizerských hor – klimaxové smrčiny, vrchoviště, rašelinné smrčiny a žulové skalní výchozy. Územím prochází značená turistická stezka, na Sněžných věžičkách je zbudována vyhlídková plošina.
Jablonec nad Nisou	Přírodní památka Lukášov	Luční porosty s výskytem šafránu Heuffelova mezi Libercem a Jabloncem nad Nisou. Původně se jednalo o pastviny a pravidelně udržovaný ovocný sad. Se zánikem hospodaření začaly louky zarůstat, což mělo negativní vliv na populaci šafránu.

Obec	Chráněný prvek	Popis
Janov nad Nisou	Přírodní památka Tichá říčka	Jedná se o jediný zachovalý fragment rozsáhlejšího komplexu rašelinných a mokřadních luk. Její význam spočívá především v ochraně zvláště ohrožených druhů rostlin. Mezi ně patří například rosnatka okrouhlostá, prstnatec májový či Fuchsův. Z druhů zapsaných do červeného seznamu se zde vyskytuje zvonečník černý, vrbovka bahenní a řada dalších rostlin. Z chráněných živočichů, jež zde žijí, můžeme jmenovat čolka horského či ještěrku živorodou, z ptací říše pak chřástala polního, hýla rudého, tuhýka obecného a bramborníčka hnědého.
Josefův Důl	Přírodní rezervace Jedlový Důl	Leží v údolí říčky Jedlové. Jedná se o území významné z hydrologického, geomorfologického i botanického pohledu. Flóra i fauna zastoupena v území je typickým příkladem horských smíšených lesů. Turisticky atraktivní je balvanité koryto říčky Jedlové, strmě zaříznuté do žulového masivu, s několika vodopády. Chráněným územím prochází od roku 2000 naučná stezka, která na šesti zastaveních seznamuje návštěvníky s přírodními hodnotami a důvody ochrany území.
Lučany nad Nisou	Přírodní památka Jindřichovský mokřad	Předmětem ochrany jsou vlhké louky vzniklé v terénní depresi podél bezejmenného potoka. Na lokalitě se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin – upolín nejvyšší, vachta trojlistá, a prstnatec májový. Jedná se o jedna z nejhodnotnějších lučních společenstev v Jizerských horách.
	Přírodní rezervace Malá strana	Mělká pánev Rovného potoka v osadě Horní Maxov je nejzachovalejším komplexem mokřadů a oligotrofních rašelinných luk v Jizerských horách. Na Rovném potoce protékajícím územím byla v minulosti vybudována malá vodní nádrž.
Rádlo	Přírodní památka Rádlo nad koupalištěm	Přírodní památka zahrnuje mozaiku stanovišť typických pro podhorskou krajinu – potoční nivu s břehovým porostem, kosenou orchideovou louku, druhotnou olšinu se zbytky lužní vegetace a rašeliniště. Na lokalitě zpřístupněné po povalovém chodníku se vyskytují některé významné, zvláště chráněné druhy rostlin – rosnatka okrouhlostá, prstnatec, vachta trojlistá, všivec bahenní a další. Chráněným územím prochází od roku 1995 naučná stezka seznamující s flórou a faunou.
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Natura 2000 – Evropsky významná lokalita Pelíkovice	Lokalita je chráněna pro výskyt modráška bahenního. Zároveň se jedná o přidělení statutu přírodní památky.

Zdroj: Mapový server životního prostředí (ENVIROMAPS) Libereckého kraje⁶

⁶ <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/mapserv3.php?project=zchu&layers=zabaged zchu popiskyobci>

8. Závěr, kontakty

8.1 Závěr

„Strategie území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu a dopravní obslužnosti regionu a její integrace“ byla zpracována v průběhu roku 2014 a prvního pololetí roku 2015. Je výstupem projektu „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností“, jehož cílem bylo posílit meziobecní spolupráci v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Jak název strategie napovídá, obsahuje pět rozvojových strategií pro oblast školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu a dopravní obslužnost regionu a její integraci. V úvodu je doplněna obsáhlou analytickou kapitolou Základní charakteristika, která hodnotí region jako celek.

Návrhové části všech pěti rozvojových strategií byly zpracovávány v druhé polovině roku 2014. Dohromady v nich bylo identifikováno 12 problémových oblastí a v jejich rámci 23 cílů. Nezbytnou součástí dokumentu jsou indikátory, které jsou vhodným nástrojem měření úspěšnosti strategie. Vize správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou odráží cílový stav regionu k navrhovanému horizontu strategie, tj. roku 2020 a je společná pro všechna zpracovávaná témata.

Stručný přehled výstupů projektu „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území SO ORP“ uvádí následující tabulka.

Struktura problémových oblastí a cílů		
Vize meziobecní spolupráce		
„Správní obvod ORP Jablonec nad Nisou je územím, jehož představitelé spolu spolupracují v nejrůznějších oblastech, kapacity MŠ a ZŠ v regionu s jistotou pokrývají poptávku, do dlouhodobě fungujícího komunitního plánování se zapojují všechny obce, daří se zvyšovat kapacity sociálních zařízení, zejména pak domovů pro seniory, obce spolupracují při řešení problematiky odpadového hospodářství a při jednání se svozovými firmami, obvod je sjednoceným regionem jakožto kompaktní turistická destinace, dopravní obslužnost regionu je řešena koncepčně a zahrnuje, s návazností na dopravní koncepci kraje, celou oblast SO ORP.“		
Školství	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Neoptimální využití potenciálu sítě základních a mateřských škol	Zajistit kapacity v ZŠ a MŠ pro děti ze všech obcí regionu (i když ZŠ nebo MŠ nedisponují)
		Cíl 1.2
		Zvýšit počet žáků ZŠ v malých obcích
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Nedostatečné podmínky pro integraci/inkluzi dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských a základních škol	Zvyšovat počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků pro práci s dětmi s výchovnými i vzdělávacími problémy
		Cíl 2.2
	Snížit počet dětí, které se nedostaví k zápisu do první třídy	
Problémová oblast 3	Cíl 3.1	
Špatný stavebně-technický stav budov ZŠ a MŠ a jejich školských zařízení	Realizovat opravy a rekonstrukce školních budov a školských zařízení	

Sociální služby	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Neustávající potřeba optimalizace sítě sociálních služeb poskytovaných na Jablonecku	Vybudovat kontaktní centrum pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké
		Cíl 1.2
		Provést analýzu potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením
Problémová oblast 2	Cíl 2.1	
Nekomplexní informovanost veřejnosti o sociálních službách dostupných v regionu	Zvýšit dostupnost informací o sociálních službách	
Odpadové hospodářství	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nejednotné nakládání s odpady	Zavést společný systém nakládání s odpady
		Cíl 1.2
		Zpracovat společnou koncepci odpadového hospodářství SO ORP
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Reakce na změny legislativy v oblasti odpadového hospodářství	Zvýšit informovanost starostů obcí o legislativních změnách v oblasti odpadového hospodářství a iniciovat spolupráci obcí při zavádění těchto změn
		Cíl 2.2
	Popularizovat změny v nakládání s odpady v rámci celého systému odpadového hospodářství	
Problémová oblast 3	Cíl 3.1	
Černé skládky	Snížit počet černých skládek	
Cestovní ruch	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nevyváženost základní i doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	Vytvořit zásobník projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na Jablonecku
		Cíl 1.2
		Realizovat vybrané projekty zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v regionu
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
Nedostatečné zajištění marketingu a propagace celého regionu	Zapojit všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou do jednotného subjektu pro účely organizace a marketingu cestovního ruchu	
	Cíl 2.2	
	Propagovat Jablonecko jako kompaktní, jednotnou destinaci cestovního ruchu	
Dopravní obslužnost	Problémová oblast 1	Cíl 1.1
	Nedostatečná integrace požadavků, plánování a komunikace dopravní obslužnosti mezi obcemi SO ORP Jablonec nad Nisou	Sjednotit postoj všech obcí SO ORP Jablonec nad Nisou k zajištění a integraci dopravní obslužnosti
		Cíl 1.2
		Definovat standardy dopravní obslužnosti obcí
		Cíl 1.3
		Nastavit pevný režim spolupráce DSOJ, LK a KORIDu
	Problémová oblast 2	Cíl 2.1
	Dopravní obslužnost SO ORP Jablonec nad Nisou není po dopravně-technologické ani tarifní stránce optimální	Zjednodušit tarifní strukturu IDS IDOL v rámci SO ORP Jablonec nad Nisou
		Cíl 2.2
Optimalizovat jízdní řády MHD Jablonec nad Nisou		
	Cíl 2.3	
	Realizovat projekty směřující ke zlepšení dopravní obslužnosti	

8.2 Kontakty

Zadavatel strategie: Svaz měst a obcí České republiky v rámci projektu „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností“

Smluvní partner projektu: Statutární město Jablonec nad Nisou, Mírové náměstí 3100/19, 467 51, Jablonec nad Nisou; smlouva o partnerství se SMO byla uzavřena v prosinci roku 2013

Realizační tým projektu:

Markéta Hozová, dipl. ek. koordinátor meziobecní spolupráce

hozova@mestojablonec.cz

Mgr. Karla Hackelová pracovník pro analýzy a strategie – zpracovatel části základní charakteristika území a rozvojových strategií v oblasti předškolního a základního vzdělávání a odpadového hospodářství

karla.hackelova@gmail.com

Ing. Radka Davidová tematický expert – zpracovatel rozvojových strategií v oblasti sociálních služeb a meziobecní spolupráci v aglomeraci – cestovní ruch

r-davidova@email.cz

Ing. Ondřej Polák tematický expert – zpracovatel rozvojové strategie v oblasti dopravní obslužnosti regionu a její integrace

polakond@seznam.cz

Lucie Malá asistentka projektu do října 2014

Petra Pitrmucová asistentka projektu od října 2014

Motivující starostové:

Ing. Petr Beitl motivující starosta – primátor města Jablonec nad Nisou

beitl@mestojablonec.cz

Ing. Miroslav Šikola motivující starosta – starosta obce Rádlo

starosta@radlo.cz

9. Přílohy

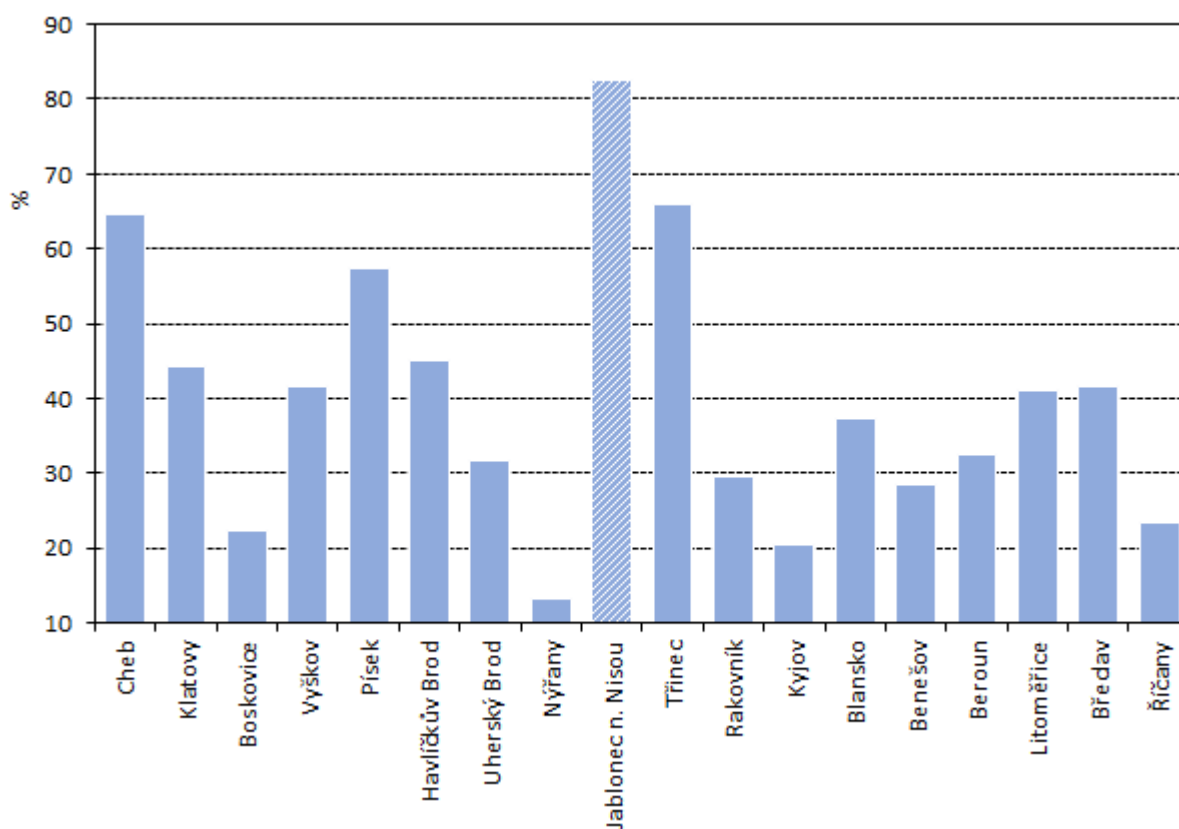
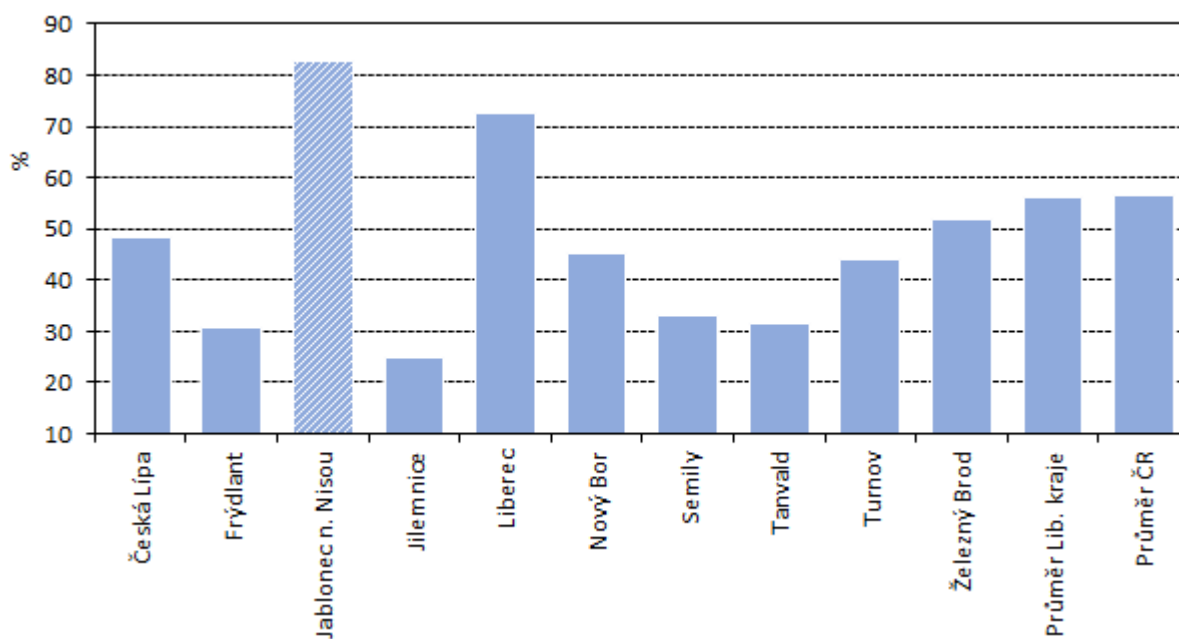
9.1 Porovnání zvolených ukazatelů podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Tab. 9.1 Základní charakteristiky území vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností (stav k 31. 12.)

SO ORP	Počet obyvatel v roce 2012	Počet obcí	Průměrný počet obyvatel jedné obce v roce 2012	Počet obyvatel jádrové obce v roce 2012	Rozloha v roce 2012 (km ²)	Hustota osídlení (osoby/km ²) v roce 2012	Míra nezaměstnanosti v roce 2011 (%)
Průměr Libereckého kraje	43 859	22	2 131	24 558	316	141	10,36
Průměr ČR	51 049	30	9 897	28 943	380	145	9,97
SO ORP Libereckého kraje							
Česká Lípa	76 579	41	1 868	36 957	872	88	11,26
Frydlant	24 763	18	1 376	7 565	349	71	14,63
Jablonec n. Nisou	54 909	11	4 992	45 305	142	386	7,88
Jilemnice	22 524	21	1 073	5 616	279	81	9,41
Liberec	141 134	28	5 041	102 113	578	244	8,97
Nový Bor	26 458	16	1 654	12 004	201	132	12,25
Semily	26 037	22	1 184	8 630	230	113	10,24
Tanvald	21 291	10	2 129	6 698	191	112	11,04
Turnov	32 602	37	881	14 342	247	132	7,81
Železný Brod	12 297	11	1 118	6 354	74	166	10,08
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel							
Cheb	50 721	21	2 415	32 823	497	102	9,97
Klatovy	50 751	44	1 153	22 424	906	56	8,07
Boskovice	51 378	73	704	11 446	511	101	10,95
Vyškov	51 778	42	1 233	21 496	547	95	9,38
Písek	51 978	49	1 061	29 769	742	70	7,31
Havlíčkův Brod	52 167	56	932	23 483	632	83	8,57
Uherský Brod	53 083	30	1 769	16 777	473	112	9,35
Nýřany	53 949	54	999	7 126	628	86	7,21
Třinec	55 264	12	4 605	36 401	235	236	6,93
Rakovník	55 411	83	668	16 427	896	62	9,73
Kyjov	55 832	42	1 329	11 483	470	119	13,89
Blansko	55 976	43	1 302	20 841	351	159	8,04
Benešov	57 815	51	1 134	16 541	690	84	6,23
Beroun	58 157	48	1 212	18 919	416	140	8,90
Litoměřice	59 341	40	1 484	24 316	471	126	10,66
Břeclav	59 742	18	3 319	24 925	439	136	12,02
Říčany	60 009	52	1 154	14 116	377	159	4,89

Zdroj: ČSÚ

Graf 9.1 Podíl obyvatel sídla SO ORP k celkovému počtu obyvatel SO ORP v roce 2012

Zdroj: ČSÚ

Tab. 9.2 Celkové výdaje obcí v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

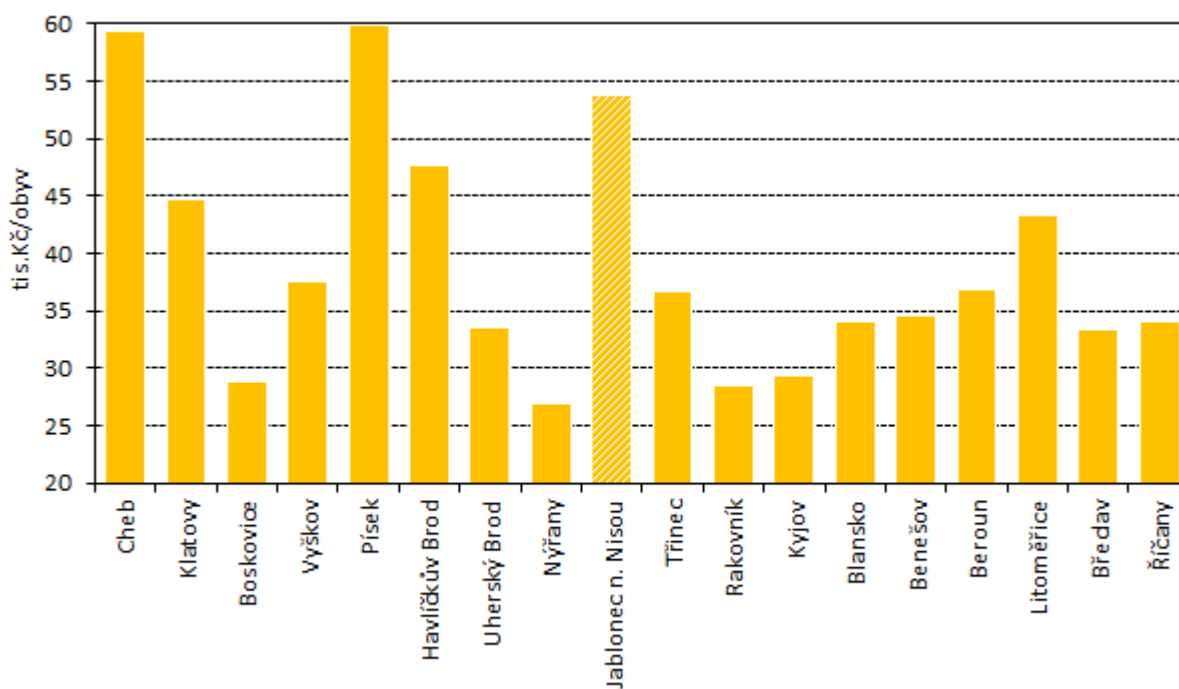
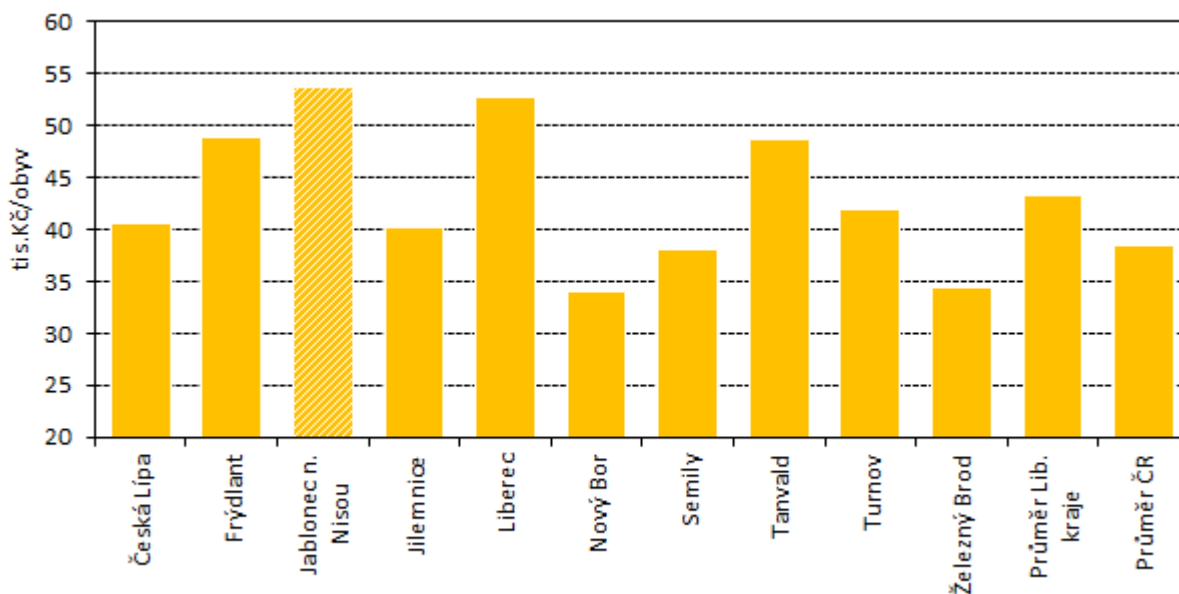
SO ORP	Celkové výdaje obcí na jednoho obyvatele v roce 2012 (tis. Kč)	z toho:		Celkové výdaje obcí na jednoho obyvatele - průměr let 2008-2012 (tis. Kč)	z toho:	
		běžné výdaje	kapitálové výdaje		běžné výdaje	kapitálové výdaje
Průměr Libereckého kraje	33,7	28,4	5,3	43,3	37,7	5,6
Průměr ČR	31,0	25,6	5,4	38,4	32,1	6,3
SO ORP Libereckého kraje						
Česká Lípa	28,3	26,1	2,2	40,5	36,5	4,0
Frýdlant	52,0	32,4	19,7	48,9	40,1	8,9
Jablonec n. Nisou	34,1	31,8	2,3	53,7	49,5	4,2
Jilemnice	27,6	24,7	2,9	40,2	34,1	6,1
Liberec	37,0	33,6	3,4	52,7	44,9	7,9
Nový Bor	34,5	29,6	4,9	34,0	29,9	4,1
Semily	25,1	21,0	4,1	38,1	32,0	6,1
Tanvald	39,6	31,1	8,5	48,7	42,6	6,2
Turnov	28,5	26,4	2,1	42,0	36,4	5,6
Železný Brod	30,0	26,9	3,0	34,5	31,0	3,4
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel						
Cheb	43,9	38,9	5,1	59,4	52,2	7,2
Klatovy	36,5	30,5	6,0	44,8	37,0	7,7
Boskovice	22,5	16,2	6,3	28,8	21,9	6,9
Vyškov	27,6	24,5	3,1	37,5	31,7	5,7
Písek	46,2	39,9	6,3	59,9	53,6	6,3
Havlíčkův Brod	34,2	28,8	5,4	47,6	40,8	6,9
Uherský Brod	22,5	17,3	5,2	33,5	26,5	6,9
Nýřany	27,7	22,6	5,1	26,9	21,9	5,0
Třinec	29,7	26,8	2,8	36,6	31,7	4,9
Rakovník	22,0	18,2	3,8	28,6	24,2	4,3
Kyjov	19,8	16,0	3,8	29,4	23,9	5,5
Blansko	27,4	24,1	3,3	34,1	29,8	4,4
Benešov	29,4	25,1	4,4	34,6	29,0	5,5
Beroun	31,2	25,3	5,9	36,8	30,6	6,2
Litoměřice	29,2	25,3	3,9	43,3	37,0	6,3
Břeclav	22,3	19,5	2,9	33,4	28,7	4,8
Říčany	27,3	19,5	7,8	34,0	24,0	10,0

Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

Běžné výdaje: součet neinvestičních výdajů (položky 5*** – druhové třídění)

Kapitálové výdaje: součet neinvestičních výdajů (položky 6*** – druhové třídění)

Graf 9.2 Celkové výdaje obcí v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností – průměr let 2008–2012

Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

Tab. 9.3 Vybrané ukazatele v oblasti předškolního a základního vzdělávání podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012

SO ORP	Počet žáků ZŠ na 1 000 obyvatel	Počet dětí MŠ na 1 000 obyvatel	Průměrný počet žáků ve třídě I. stupně ZŠ	Průměrný počet žáků ve třídě II. stupně ZŠ	Průměrný počet dětí ve třídě MŠ
Průměr Libereckého kraje	79,83	35,17	19,18	20,39	23,95
Průměr ČR	79,19	34,32	19,78	20,51	23,99
SO ORP Libereckého kraje					
Česká Lípa	83,43	35,77	20,25	22,05	24,54
Frýdlant	85,09	34,57	18,46	23,26	23,36
Jablonec n. Nisou	78,46	34,88	20,97	20,59	23,24
Jilemnice	81,29	40,22	18,55	18,28	22,13
Liberec	82,58	34,31	22,76	20,74	24,29
Nový Bor	83,49	38,70	18,89	21,45	24,95
Semily	79,73	34,34	17,90	19,65	23,63
Tanvald	75,62	32,50	17,37	20,06	23,86
Turnov	79,07	35,24	17,95	20,53	24,47
Železný Brod	69,53	31,15	18,74	17,26	25,07
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel					
Cheb	80,46	31,86	20,97	20,80	25,57
Klatovy	80,69	35,55	20,33	22,00	24,38
Boskovice	86,11	34,16	18,57	21,05	23,79
Vyškov	77,89	36,62	19,83	21,07	23,53
Písek	80,00	35,42	21,53	21,49	24,01
Havlíčkův Brod	82,29	35,88	19,81	19,44	23,54
Uherský Brod	79,87	33,91	17,79	20,46	23,86
Nýřany	68,58	35,29	19,71	18,76	22,93
Třinec	84,67	37,78	18,22	21,01	23,17
Rakovník	77,17	35,57	19,55	19,18	23,05
Kyjov	81,05	34,85	18,70	18,70	24,16
Blansko	70,26	32,34	18,06	20,76	24,81
Benešov	84,04	35,49	20,89	20,28	23,31
Beroun	75,67	35,54	21,28	22,87	24,10
Litoměřice	84,85	35,61	21,09	18,84	23,99
Břeclav	74,44	33,36	19,38	21,33	23,63
Říčany	80,90	38,01	21,85	21,10	20,93

Zdroj: výkazy MŠMT, ČSÚ

Tab. 9.4 Běžné a kapitálové výdaje na školství v přepočtu na jednoho žáka MŠ nebo ZŠ podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012

SO ORP	Běžné výdaje obcí na školství na jednoho žáka MŠ (tis. Kč)	Běžné výdaje obcí na školství na jednoho žáka ZŠ (tis. Kč)	Kapitálové výdaje obcí na školství na jednoho žáka MŠ (tis. Kč)	Kapitálové výdaje obcí na školství na jednoho žáka ZŠ (tis. Kč)
Průměr Libereckého kraje	9,01	15,35	11,07	3,55
Průměr ČR	9,15	15,31	4,51	3,96
SO ORP Libereckého kraje				
Česká Lípa	7,93	17,22	10,28	3,53
Frýdlant	4,86	8,85	91,66	0,44
Jablonec n. Nisou	12,61	14,56	0,11	5,29
Jilemnice	6,53	15,61	1,18	5,24
Liberec	10,27	14,97	3,93	1,64
Nový Bor	7,90	16,61	1,32	1,05
Semily	9,49	19,36	0,23	1,90
Tanvald	9,11	18,07	0,97	15,06
Turnov	8,52	14,62	0,72	1,04
Železný Brod	12,86	13,59	0,30	0,31
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel				
Cheb	12,07	16,97	4,94	0,45
Klatovy	7,27	10,46	0,83	1,55
Boskovice	8,73	13,90	7,19	1,23
Vyškov	10,49	14,51	0,56	4,88
Písek	3,12	18,95	0,98	5,19
Havlíčkův Brod	5,65	14,33	8,62	3,25
Uherský Brod	8,64	14,82	2,74	11,62
Nýřany	4,80	16,70	3,30	17,02
Třinec	7,45	14,69	1,35	0,51
Rakovník	8,42	19,71	0,33	0,74
Kyjov	6,61	14,11	4,89	0,34
Blansko	9,37	13,70	0,83	0,88
Benešov	8,88	12,82	15,13	1,22
Beroun	10,71	15,46	11,16	5,72
Litoměřice	11,77	13,19	2,10	4,42
Břeclav	10,88	16,13	1,75	1,16
Říčany	12,94	11,89	6,77	3,32

Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

Tab. 9.5 Kapacita vybraných zařízení sociální péče v přepočtu na 1 000 obyvatel podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012

SO ORP	Kapacita v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel	Kapacita domovů pro osoby se zdravotním postižením na 1 000 obyvatel	Kapacita domovů se zvláštním režimem na 1 000 obyvatel	Kapacita azylových domů na 1 000 obyvatel	Kapacita chráněného bydlení na 1 000 obyvatel
Průměr Libereckého kraje	3,05	0,73	1,52	0,28	0,59
Průměr ČR	4,53	2,66	1,36	0,76	0,64
SO ORP Libereckého kraje					
Česká Lípa	2,43	0,12	0,59	1,80	1,67
Frýdlant	2,38	1,17	2,67	0,00	0,00
Jablonec n. Nisou	1,26	3,64	0,44	0,47	1,13
Jilemnice	2,89	0,00	2,00	0,00	0,00
Liberec	1,86	1,25	1,08	0,54	3,10
Nový Bor	4,54	1,10	0,76	0,00	0,00
Semily	7,99	0,00	1,84	0,00	0,00
Tanvald	6,25	0,00	4,56	0,00	0,00
Turnov	0,89	0,00	1,29	0,00	0,00
Železný Brod	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel					
Cheb	6,47	0,18	0,00	1,73	0,51
Klatovy	4,57	3,86	0,00	1,54	0,00
Boskovice	1,40	5,22	0,93	0,53	0,00
Vyškov	9,29	0,68	3,32	0,39	0,35
Písek	5,56	2,62	2,87	0,00	0,00
Havlíčkův Brod	6,40	0,00	3,89	0,35	0,04
Uherský Brod	6,93	0,94	0,00	0,55	0,00
Nýřany	2,34	5,93	0,00	0,00	0,00
Třinec	6,59	1,41	2,03	7,93	0,00
Rakovník	3,70	0,61	0,74	0,00	0,13
Kyjov	1,90	4,12	0,82	0,00	0,00
Blansko	2,98	0,00	5,25	0,93	0,00
Benešov	2,78	3,34	2,42	0,00	0,38
Beroun	3,27	0,00	0,83	1,46	0,00
Litoměřice	6,25	6,49	7,15	0,39	4,52
Břeclav	0,99	0,00	2,68	1,17	0,00
Říčany	5,18	2,08	0,33	0,13	0,00

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, ČSÚ

Tab. 9.6 Běžné a kapitálové výdaje na sociální služby v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

SO ORP	Běžné výdaje obcí na sociální služby na jednoho obyvatele v roce 2012 (tis. Kč)	Běžné výdaje obcí na sociální služby na jednoho obyvatele - průměr let 2008-2012 (tis. Kč)	Kapitálové výdaje obcí na sociální služby na jednoho obyvatele v roce 2012 (tis. Kč)	Kapitálové výdaje obcí na sociální služby na jednoho obyvatele - průměr let 2008-2012 (tis. Kč)
Průměr Libereckého kraje	0,33	0,32	0,02	0,04
Průměr ČR	0,28	0,27	0,06	0,10
SO ORP Libereckého kraje				
Česká Lípa	0,31	0,29	0,00	0,06
Frydlant	0,19	0,22	0,00	0,00
Jablonec n. Nisou	0,43	0,44	0,01	0,02
Jilemnice	0,35	0,34	0,00	0,01
Liberec	0,15	0,15	0,01	0,09
Nový Bor	0,32	0,31	0,00	0,00
Semily	0,29	0,27	0,01	0,03
Tanvald	0,44	0,41	0,03	0,04
Turnov	0,48	0,46	0,12	0,11
Železný Brod	0,36	0,35	0,00	0,00
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel				
Cheb	0,20	0,15	0,00	0,01
Klatovy	0,22	0,22	0,21	0,08
Boskovice	0,22	0,27	0,00	0,02
Vyškov	0,14	0,14	0,00	0,31
Písek	0,40	0,40	0,05	0,05
Havlíčkův Brod	0,29	0,29	0,00	0,01
Uherský Brod	0,18	0,16	0,00	0,00
Nýřany	0,15	0,14	0,00	0,02
Třinec	0,52	0,53	0,16	0,08
Rakovník	0,14	0,13	0,11	0,19
Kyjov	0,28	0,24	0,01	0,01
Blansko	0,51	0,45	0,14	0,12
Benešov	0,17	0,18	0,01	0,01
Beroun	0,20	0,22	0,00	0,00
Litoměřice	0,56	0,63	0,09	0,56
Břeclav	0,64	0,53	0,50	0,12
Říčany	0,06	0,08	0,01	0,00

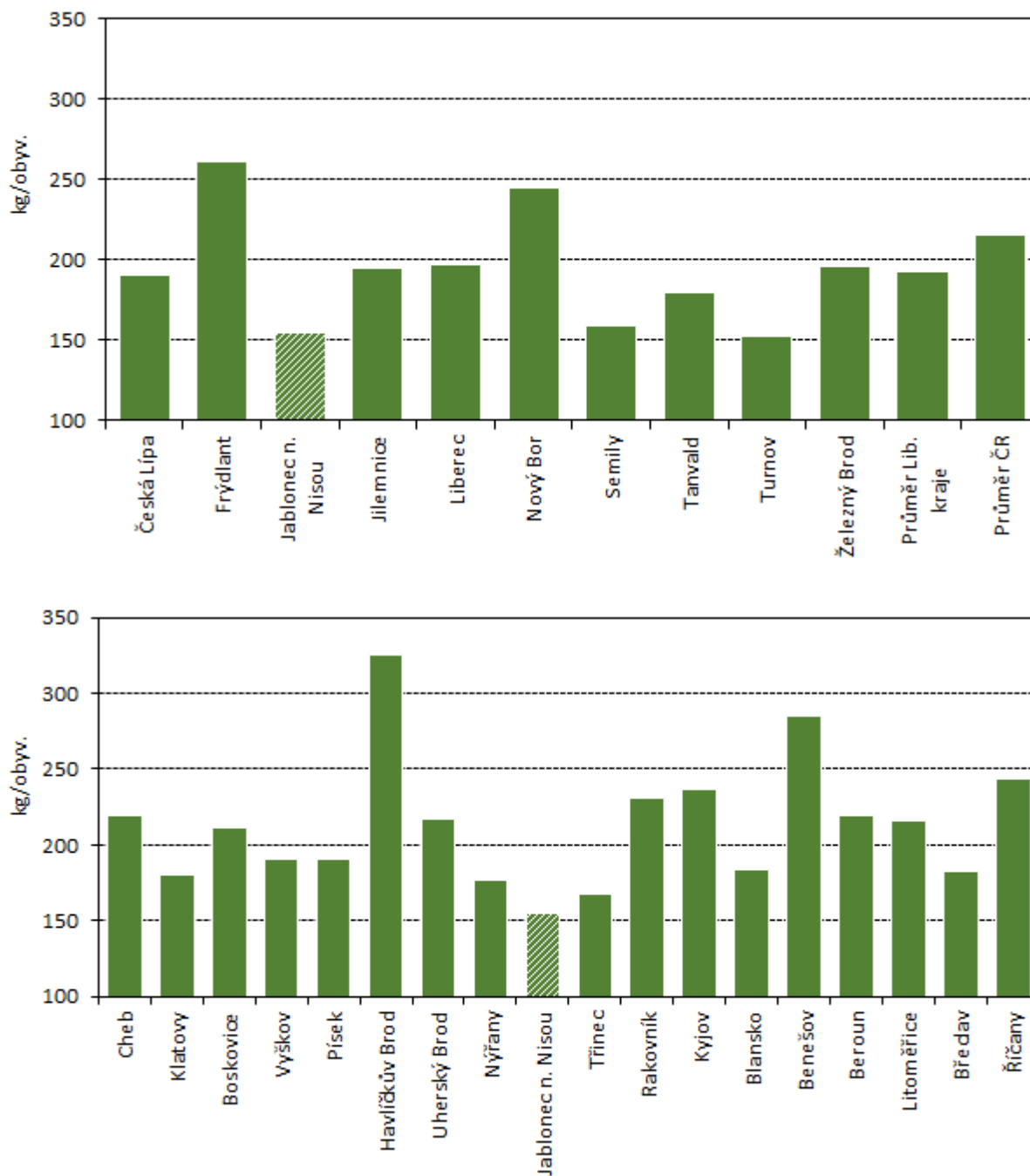
Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

Tab. 9.7 Vybrané ukazatele v oblasti odpadového hospodářství podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012

SO ORP	Podíl směsného komunálního odpadu na komunálním odpadu (%)	Měrná produkce komunálního odpadu (kg/obyv.)	Měrná produkce směsného komunálního odpadu (kg/obyv.)	Měrná produkce tříděného papíru (kg/obyv.)	Měrná produkce tříděného skla (kg/obyv.)	Měrná produkce tříděného plastu a nápojových kartonů (kg/obyv.)
Průměr Libereckého kraje	61,16	315,71	193,08	25,18	12,54	7,80
Průměr ČR	59,57	364,48	215,94	22,91	11,30	10,51
SO ORP Libereckého kraje						
Česká Lípa	52,01	366,38	190,55	30,07	8,72	10,02
Frydlant	81,35	320,84	261,00	14,01	9,55	4,14
Jablonec n. Nisou	52,41	294,55	154,37	29,98	13,58	6,85
Jilemnice	65,76	296,00	194,66	18,53	18,31	11,51
Liberec	55,57	355,41	197,52	36,30	7,99	4,38
Nový Bor	52,56	466,66	245,27	34,35	12,79	12,39
Semily	57,49	276,57	159,00	29,86	12,53	8,17
Tanvald	65,57	274,77	180,18	19,18	16,04	6,55
Turnov	64,12	238,31	152,80	24,03	13,41	7,69
Železný Brod	73,07	267,56	195,50	15,50	12,49	6,33
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel						
Cheb	55,28	396,52	219,18	20,56	9,60	11,98
Klatovy	51,19	351,64	180,02	23,96	12,47	10,81
Boskovice	64,47	327,75	211,29	19,24	14,07	6,63
Vyškov	57,71	330,23	190,57	13,87	12,15	10,23
Písek	57,13	332,69	190,08	27,28	11,04	15,23
Havlíčkův Brod	61,52	529,06	325,48	37,18	13,16	14,54
Uherský Brod	56,00	388,44	217,52	15,65	8,47	9,29
Nýřany	58,41	302,54	176,70	16,54	12,94	12,64
Třinec	50,64	331,38	167,82	13,44	11,87	8,81
Rakovník	65,46	352,83	230,95	21,53	12,68	13,06
Kyjov	58,76	403,47	237,09	19,40	10,50	9,31
Blansko	55,86	329,84	184,24	23,66	11,08	6,92
Benešov	73,98	385,82	285,42	26,09	9,94	15,84
Beroun	66,55	330,51	219,96	34,94	8,06	10,95
Litoměřice	51,59	417,74	215,49	53,23	10,56	18,07
Břeclav	56,18	324,77	182,45	15,91	11,59	6,94
Říčany	67,94	358,25	243,40	20,00	14,06	17,55

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA), ČSÚ

Graf 9.3 Měrná produkce směsného komunálního odpadu podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA), ČSÚ

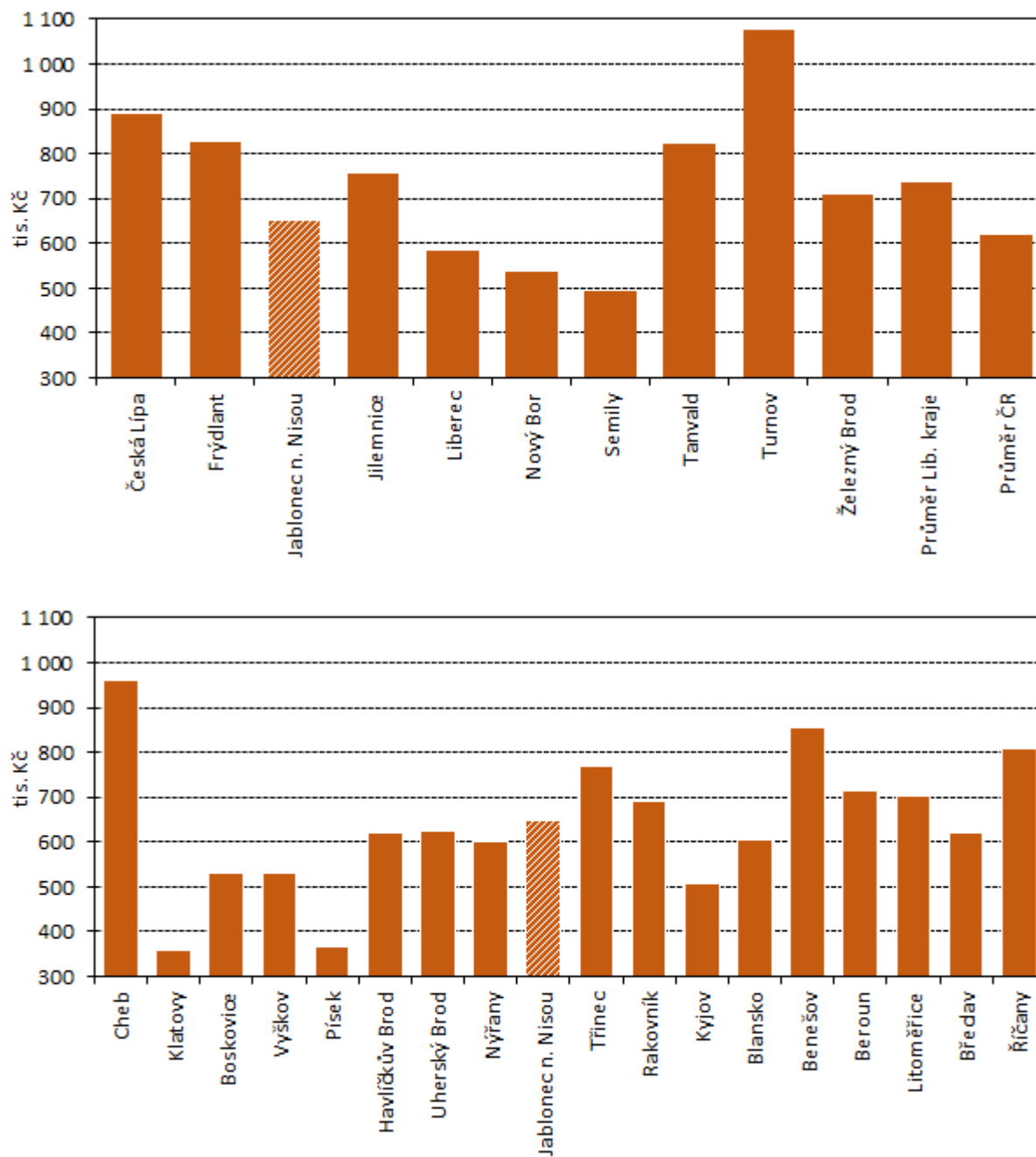
Tab. 9.8 Neinvestiční výdaje obcí na odpadové hospodářství podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

SO ORP	Celkové neinvestiční výdaje obcí na odpady (pododdíl 372) v roce 2012 (tis. Kč)	Celkové neinvestiční výdaje obcí na odpady (pododdíl 372) - průměr let 2008-2012 (tis. Kč)	Neinvestiční výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu (paragraf 3722) v roce 2012 (tis. Kč)	Neinvestiční výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu (paragraf 3722) - průměr let 2008-2012 (tis. Kč)
Průměr Libereckého kraje	866	823	768	734
Průměr ČR	797	742	655	620
SO ORP Libereckého kraje				
Česká Lípa	1 061	971	971	888
Frydlant	917	851	879	826
Jablonec n. Nisou	753	728	680	649
Jilemnice	859	783	826	755
Liberec	822	775	630	583
Nový Bor	787	710	589	538
Semily	673	643	506	495
Tanvald	906	862	855	823
Turnov	1 092	1 130	1 033	1 077
Železný Brod	791	780	706	709
SO ORP s přibližně stejným počtem obyvatel				
Cheb	1 128	1 054	1 037	960
Klatovy	498	481	372	358
Boskovice	652	638	530	531
Vyškov	638	601	553	532
Písek	511	481	404	367
Havlíčkův Brod	902	841	591	622
Uherský Brod	851	826	638	625
Nýřany	792	732	615	601
Třinec	1 128	1 038	852	767
Rakovník	875	829	719	693
Kyjov	626	646	483	507
Blansko	731	706	623	605
Benešov	1 892	1 170	984	855
Beroun	861	796	761	714
Litoměřice	921	842	743	704
Břeclav	719	716	611	620
Říčany	997	940	832	810

Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

Neinvestiční výdaje obcí na odpady: položka 5*** – druhové třídění, pododdíl 372 – odvětvové třídění
 Neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO: položka 5*** – druhové třídění, paragraf 3722 – odvětvové třídění

Graf 9.4 Neinvestiční výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností – průměr let 2008–2012

Zdroj: Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>, ČSÚ

9.2 Seznam použité literatury a dalších zdrojů

9.2.1. Použité podklady

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006–2020, aktualizace 2012, odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, oddělení rozvojových koncepcí, Krajského úřadu Libereckého kraje; Liberec; 2012

Program rozvoje Libereckého kraje 2014–2020; Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů Krajského úřadu Libereckého kraje; Liberec; 2014 (rozpracovaný dokument)

Integrovaný plán rozvoje území Liberec – Jablonec nad Nisou (aktuální zpracované výstupy)

Strategický plán města Jablonec nad Nisou 2003–2015, aktualizace k říjnu 2007; První rozvojová a.s., Jablonec nad Nisou; 2007

Aktualizace strategického plánu města Jablonec nad Nisou 2014–2020; ARR – Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o.; Liberec; 2014

Strategický plán rozvoje obce Bedřichov na léta 2008–2015; Bedřichov; 2008

Program rozvoje obce Janov nad Nisou na období 2014–2020; Janov nad Nisou; červen 2013

Strategický plán rozvoje obce Lučany nad Nisou na období 2012–2017, Lučany nad Nisou; únor 2012

Doplnění Programu Obnovy venkova na období 2008–2016; Maršovice; 2012

Program obnovy vesnice obec Nová Ves nad Nisou, aktualizace 2012; Nová Ves nad Nisou; květen 2010

Strategický plán rozvoje obce Pulečňův 2011–2020; Pulečňův; 2011

Program rozvoje obce Rádlo na období 2013–2017; Rádlo; červen 2013

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012; Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje; Liberec; 2012

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Libereckém kraji za školní rok 2012/2013; Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje; Liberec; 2014

Výkazy MŠMT, datové zdroje poskytnuté Svazem měst a obcí ČR

2. Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 2012–2015; Město Jablonec nad Nisou, členové struktury komunitního plánování, analýzy LB plán s.r.o.; říjen 2011

Registr poskytovatelů sociálních služeb, výpis z registru poskytnutý Svazem měst a obcí ČR; údaje za rok 2012

Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje; ISES, s.r.o.; Praha; leden 2004

Plán odpadového hospodářství původce odpadů města Jablonec nad Nisou; ISES, s.r.o., Praha; duben 2005

Aktualizace strategie rozvoje nakládání s odpady v obcích a městech ČR, Odborný dokument Svazu měst a obcí České republiky a Asociace krajů České republiky; květen 2011

Stanovy Dopravního sdružení obcí Jablonecka

Strategie rozvoje cestovního ruchu Turistického regionu Jizerské hory; GaREP – Společnost pro regionální ekonomické poradenství, Brno; březen 2007

Velká turistická encyklopedie LIBERECKÝ KRAJ; David, P. a Soukup, V.; Knižní klub, Praha; 2008

9.2.2. Použité webové zdroje

Obce správního obvodu obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou

Bedřichov <http://www.bedrichov.cz/>

Dalešice <http://oudalesice.cz/>

Janov nad Nisou <http://www.janov-n-n.cz/>

Jablonec nad Nisou <http://www.mestojablonec.cz/>, <http://www.jablonec.com/>

Josefův Důl <http://www.josefuvdul.cz/>

Lučany nad Nisou <http://www.lucany.cz/>

Maršovice <http://www.obec-marsovice.cz/>

Nová Ves nad Nisou <http://www.novavesnn.cz/>

Pulečný <http://pulecny.cz/>

Rádlo <http://www.radlo.cz/>

Rychnov u Jablonce nad Nisou <http://www.rychnovjbc.cz/>

Krajský úřad Libereckého kraje <http://www.kraj-lbc.cz/>

Informační a vzdělávací portál Libereckého kraje <http://www.edulk.cz/>

Datové centrum sociálních služeb v Libereckém kraji <http://www.datovecentrum.info/>

Seznam oprávněných osob k nakládání s odpady včetně jejich povolených odpadů, které vydal

Odpadové hospodářství Libereckého kraje <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/odpady/>

Krajský úřad Libereckého kraje <http://www2.kraj-lbc.cz/zivotniprostredi/souhlasy/>

Odbor dopravy Krajského úřadu Libereckého kraje <http://doprava.kraj-lbc.cz/>

Geoportál – mapová úloha Ochrana přírody <http://geoportal.kraj-lbc.cz/ochranaprirody/>

Turistický portál Cestou necestou <http://www.liberecky-kraj.cz/>

Pasport cyklotras Libereckého kraje <http://doprava.kraj-lbc.cz/Cyklodoprava-v-Libereckem-kraji>

Lyžařský server <http://www.chci-lyzovat.cz/>

Místní akční skupina Podještědí <http://www.podjestedi.cz/>

Databáze strategií, portál pro strategické řízení <http://databaze-strategie.cz/>

Regionální informační servis <http://www.risy.cz/cs>

Portál územního plánování, Oficiální portál Ústavu územního rozvoje z oblasti územního plánování

<http://portal.uur.cz/>

Český statistický úřad <http://www.czso.cz/>

Veřejná databáze ČSÚ <http://vdb.czso.cz/vdbvo/>

Výsledky SLDB 2011 <http://www.scitani.cz/>

Databáze demografických údajů za obce ČR http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

Hromadná ubytovací zařízení České republiky <http://apl.czso.cz/huz/>

Registr ekonomických subjektů

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/registr_ekonomickyh_subjektu

Integrovaný portál MPSV <http://portal.mpsv.cz/>

Prezentační systém ÚFIS Ministerstva financí (zobrazení finančních informací o územních samosprávných celcích 2010–2012) <http://wwwinfo.mfcr.cz/ufis/>

Prezentační systém ARIS Ministerstva financí (zobrazení finančních informací o územních samosprávných celcích 2001–2009) <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/>

Monitor, informační portál Ministerstva financí <http://monitor.statnipokladna.cz>

Rejstřík škol a školských zařízení MŠMT <http://rejskol.msmt.cz/>

Internetové stránky škol a školských zařízení v SO ORP Jablonec nad Nisou

Katalog sociálních služeb statutárního města Jablonec nad Nisou

<http://www.mestojablonec.cz/cs/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/katalog-socialnich-sluzeb.html>

Internetové stránky poskytovatelů sociálních služeb (dostupné ve výše uvedeném katalogu)

Seznam akreditovaných dobrovolnických projektů za roky 2010–2012

<http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-akreditovanych-projektu.aspx/>

Česká informační agentura životního prostředí <http://www1.cenia.cz/www/>

Veřejný informační systém odpadového hospodářství Ministerstva životního prostředí (VISOH)

<http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>

Severočeské komunální služby s.r.o. <http://www.mariuspedersen.cz/cs/sluzby-ve-vasem-meste/severoceske-komunalni-sluzby-s-r-o/>

Sběrné dvory <http://www.sberne-dvory.cz/>

Seznam spaloven odpadů v ČR

<http://www.chmu.cz/files/portal/docs/uoco/oez/emise/spalovny/index.html>

Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou (DPMLJ a.s.) <http://www.dpmlj.cz/>

Koordinátor veřejné dopravy Libereckého kraje KORID LK s.r.o. – integrovaný dopravní systém LK IDOL <http://www.iidol.cz/>

Svazek obcí údolí Desné www.udoli-desne.cz

Kokořínský SOK s.r.o. www.kokorinskysok.cz

Turistický region Jizerské hory – Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko

<http://www.jizerky.cz/> a stránky projektu <http://www.vilaizerina.cz/>

Sdružení cestovního ruchu v Jizerských Horách <http://www.jizerske-hory.cz/>

Správa Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory <http://jizerskehory.ochranaprirody.cz/>

Jizerská o.p.s. <http://www.jizerskaops.cz/>

Česko-saská hřebenovka <http://www.hrebenovka.cz/>

Výzkum zaměřený na domácí cestovní ruch prováděný agenturou CzechTourism

<http://monitoring.czechtourism.cz/CzechTourism/zpravy.html>

9.3 Seznamy tabulek, grafů a mapových příloh

9.3.1. Seznam tabulek

Úvod

Tab. 1.1	Základní informace o strategii	9
Tab. 1.2	Obce správního obvodu dle abecedního pořadí.....	11
Tab. 1.3	Relevantní významné strategické dokumenty.....	12

Profil (základní charakteristika) území správního obvodu

Tab. 2.1	Charakteristika území SO ORP	16
Tab. 2.2	Demografický vývoj obyvatel v území SO ORP	18
Tab. 2.3	Stručná charakteristika školství v území SO ORP.....	21
Tab. 2.4	Stručná charakteristika oblasti kultura a sport v území SO ORP	22
Tab. 2.5	Stručná charakteristika zdravotnictví veřejného i soukromého charakteru v území SO ORP	23
Tab. 2.6	Ekonomická aktivita obyvatel území SO ORP k 26. 3. 2011.....	25
Tab. 2.7	Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání v SO ORP k 26. 3. 2011	26
Tab. 2.8	Charakteristika domácností v SO ORP k 26. 3. 2011.....	26
Tab. 2.9	Charakteristika nezaměstnanosti v území SO ORP	26
Tab. 2.10	Charakteristika trhu práce v území SO ORP.....	27
Tab. 2.11	Územní a strategické plánování.....	33
Tab. 2.12	Popis klíčových aktérů	35

Předškolní a základní vzdělávání

Tab. 3.1	Definice správního obvodu z pohledu předškolního a základního vzdělávání ve školním roce 2005/2006 – 2012/2013	44
Tab. 3.2	Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích SO ORP	46
Tab. 3.3	Pracovníci ve školství SO ORP	47
Tab. 3.4	Počet ZŠ v SO ORP ve školním roce 2005/2006 – 2012/2013	50
Tab. 3.5	Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích SO ORP	50
Tab. 3.6	ZŠ zřizované obcemi v SO ORP.....	51
Tab. 3.7	Soukromé ZŠ a ZŠ zřizované krajem v SO ORP.....	51
Tab. 3.8	Církevní ZŠ v SO ORP	52
Tab. 3.9	Součásti základních škol v jednotlivých obcích SO ORP.....	53
Tab. 3.10	Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí ve školním roce 2012/2013 v SO ORP	53
Tab. 3.11	Počet úplných a neúplných ZŠ v SO ORP	54
Tab. 3.12	Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v SO ORP	54
Tab. 3.13	Ostatní pedagogičtí pracovníci škol v SO ORP	55
Tab. 3.14	Počet škol a žáků na jednoho přepočteného pracovníka v SO ORP	55
Tab. 3.15	Počet absolventů ZŠ v SO ORP	56
Tab. 3.16	Přehled škol pro žáky se speciálním vzdělávacími potřebami v SO ORP	57
Tab. 3.17	Základní údaje o základním vzdělávání ve správním obvodu v obcích SO ORP.....	58
Tab. 3.18	Popis ZŠ v SO ORP za školní rok 2012/2013.....	59
Tab. 3.19	Očekávaný vývoj počtu žáků ve správním obvodu v SO ORP	62
Tab. 3.20	Celkové počty MŠ dle zřizovatele v SO ORP	65

Tab. 3.21	MŠ zřizované obcemi v SO ORP	67
Tab. 3.22	Údaje o pedagogických pracovnících v MŠ v SO ORP	68
Tab. 3.23	Popis MŠ v SO ORP v školním roce 2012/2013.....	68
Tab. 3.24	Očekávaný vývoj počtu dětí v MŠ v SO ORP	71
Tab. 3.25	Zařízení v SO ORP pro péči o děti do 3 let (jesle a další formy)	72
Tab. 3.26	Školní družiny a školní kluby v SO ORP	73
Tab. 3.27	Údaje o pedagogických pracovnících ŠD a ŠK v SO ORP	74
Tab. 3.28	Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v SO ORP	75
Tab. 3.29	SVČ zřizované obcemi v SO ORP	75
Tab. 3.30	Údaje o pracovnících SVČ v SO ORP.....	76
Tab. 3.31	Školní jídelny zřizované obcemi v SO ORP	76
Tab. 3.32	Údaje o pracovnících ve školních jídelnách dle zřizovatelů v SO ORP	77
Tab. 3.33	Celkové provozní výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi	77
Tab. 3.34	Celkové výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi	78
Tab. 3.35	Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v SO ORP v Kč	78
Tab. 3.36	Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v SO ORP Jablonec nad Nisou v Kč	79
Tab. 3.37	Ukazatele nákladovosti na přímé náklady ve vzdělávání v roce 2013 v SO ORP	79
Tab. 3.38	Financování z RUD v jednotlivých obcích SO ORP v roce 2013.....	80
Tab. 3.39	Nezbytné investiční potřeby obcí v SO ORP týkající se ZŠ do roku 2023.....	81

Sociální služby

Tab. 4.1	Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci SO ORP.....	118
Tab. 4.2	Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci SO ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele SO ORP).....	120
Tab. 4.3	Zařízení sociálních služeb se sídlem působících v rámci SO ORP.....	121
Tab. 4.4	Počet jednotlivých typů sociálních služeb	123
Tab. 4.5	Počet jednotlivých typů sociálních služeb působících v rámci SO ORP (resp. poskytující služby pro obyvatele SO ORP).....	124
Tab. 4.6	Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele.....	126
Tab. 4.7	Počet sociálních služeb dle zřizovatele	127
Tab. 4.8	Přehled financování zařízení sociálních služeb v roce 2012	128
Tab. 4.9	Kapacita zařízení sociálních služeb	129
Tab. 4.10	Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – příjmy z úhrad uživatelů a výdaje v roce 2012.....	130
Tab. 4.11	Terénní a ambulantní služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – evidovaný počet neuspokojených žadatelů v roce 2012	130
Tab. 4.12	Počet uživatelů (klientů) v zařízeních sociálních služeb v roce 2012.....	131
Tab. 4.13	Počet nákladů na uživatele sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb v roce 2012	132
Tab. 4.14	Počet organizací vykonávajících dobrovolnickou péči a počet jejich projektů v letech 2010, 2011 a 2012	133
Tab. 4.15	Zaměření dobrovolnických projektů v letech 2010, 2011 a 2012	134

Tab. 4.16	Přehled celkových výdajů obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou za sociální oblast v letech 2003–2012	135
-----------	---	-----

Odpadové hospodářství

Tab. 5.1	Sběrné dvory na území SO ORP, současný stav	167
Tab. 5.2	Sběrná místa na území SO ORP, současný stav	167
Tab. 5.4	Výkupny odpadů na území SO ORP, současný stav	169
Tab. 5.5	Třídící linky na území SO ORP, současný stav	170
Tab. 5.6	Třídící linky v blízkosti území SO ORP, současný stav	170
Tab. 5.7	Koncová zařízení (třídící linky pro separovaný odpad, využívané obcemi území SO ORP), současný stav	170
Tab. 5.8	Zařízení pro nakládání s BRO na území SO ORP, současný stav	171
Tab. 5.9	Zařízení pro nakládání s BRO v blízkosti územní jednotky SO ORP, současný stav	171
Tab. 5.10	Koncová zařízení (zařízení pro nakládání s BRO z obcí řešeného území SO ORP), současný stav.....	172
Tab. 5.11	Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů na území SO ORP, současný stav..	172
Tab. 5.12	Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů mimo území SO ORP, současný stav.....	173
Tab. 5.13	Koncová zařízení (spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného území SO ORP), současný stav	173
Tab. 5.14	Nejbližší skládky odpadů v blízkosti územní jednotky SO ORP, současný stav.....	174
Tab. 5.15	Koncová zařízení (skládky a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného SO ORP), současný stav.....	174
Tab. 5.16	Produkce ostatních odpadů (dále jen OO) a produkce nebezpečných odpadů (dále jen NO) za období 2008–2012	176
Tab. 5.18	Celková produkce odpadů na území SO ORP (produkce KO a produkce smíšeného komunálního odpadu (dále jen SKO)) za období 2008–2012	180
Tab. 5.19	Separovaný sběr odpadů na území SO ORP za období 2008–2012.....	181
Tab. 5.20	Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území SO ORP za období 2008–2012.....	182
Tab. 5.21	Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území SO ORP za období 2008–2012.....	183
Tab. 5.22	Celková a měrná produkce ostatních, nebezpečných a všech odpadů, jejichž původcem je obec, rok 2012	184
Tab. 5.23	Celková a měrná produkce komunálního a smíšeného komunálního odpadu, jehož původcem je obec, rok 2012.....	185
Tab. 5.24	Celková a měrná produkce separovaného sběru odpadu, jehož původcem je obec (evidovaná a dopočtená produkce vytříděných odpadů), rok 2012.....	186
Tab. 5.25	Měrná produkce separovaného sběru odpadu ze systému organizovaného obcí, rok 2012	186
Tab. 5.26	Produkce odděleného sběru využitelných komodit KO podle velikostních skupin obcí v kraji, rok 2013	187
Tab. 5.27	Celková a měrná produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu a odpadu kat. č. 20 02 01 – biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, rok 2012.....	188
Tab. 5.28	Nakládání s odpady celkově na území SO ORP za období 2008–2012	189

Tab. 5.29	Nakládání s komunálními odpady (dále jen KO) a se směsným komunálním odpadem (dále jen SKO) na území SO ORP za období 2008–2012	190
Tab. 5.30	Nakládání se separovaným sběrem na území SO ORP za období 2008–2012	191
Tab. 5.31	Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem (dále jen BRO) a s biologicky rozložit. komunálním odpadem (dále jen BRKO) na území SO ORP za období 2008–2012	192
Tab. 5.32	Náklady na odpadové hospodářství v letech 2010–2012 v území SO ORP	193
Tab. 5.33	Produkce ostatních odpadů (OO) a produkce nebezpečných odpadů (NO) za období 2008–2012	224
Tab. 5.34	Celková produkce KO na území ORP za období 2008–2012 podrobně	226
Tab. 5.35	Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (SKO)) za období 2008–2012	228
Tab. 5.36	Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008–2012	229
Tab. 5.37	Celková produkce BRO na území ORP za období 2008–2012 podrobně.....	231
Tab. 5.38	Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008–2012	235
Tab. 5.39	Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008–2012.....	236
Tab. 5.40	Nakládání s komunálními odpady (KO) a se směsným komunálním odpadem (SKO) na území ORP za období 2008–2012	238
Tab. 5.41	Nakládání se separovaným sběrem na území ORP za období 2008–2012.....	240
Tab. 5.42	Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem a s biologicky rozložitelným komunálním odpadem na území ORP za období 2008–2012.....	242

Dopravní obslužnost regionu a její integrace

Tab. 6.1	Přehled linek podílejících se na dopravní obslužnosti SO ORP Jablonec nad Nisou	247
Tab. 6.2	Struktura financování MHD Jablonec nad Nisou v roce 2013	254
Tab. 6.3	Rozpočtové výdaje obcí SO ORP Jablonec nad Nisou na dopravní obslužnost (2001–2012).....	267

Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch

Tab. 7.1	Přehled významných krajinných prvků na Jablonecku	309
Tab. 7.2	Přehled naučných stezek na Jablonecku	310
Tab. 7.3	Přehled dalších turisticky atraktivních míst na Jablonecku	310
Tab. 7.4	Nástupní místa Jizerské magistrály na území SO ORP Jablonec nad Nisou	311
Tab. 7.5	Přehled prezentovaných turistických tras na Jablonecku.....	316
Tab. 7.6	Přehled turistických tras zařazených do balíčků.....	317
Tab. 7.7	Přehled rozhleden na Jablonecku	318
Tab. 7.8	Přehled středisek sjezdového lyžování na Jablonecku	319
Tab. 7.9	Přehled hřišť a tělocvičen na Jablonecku.....	320
Tab. 7.10	Přehled adrenalinových aktivit na Jablonecku	321
Tab. 7.11	Přehled hromadných ubytovacích zařízení v regionu v třídění podle druhu (stav k 31. 12.).....	322
Tab. 7.12	Přehled hromadných ubytovacích zařízení v obcích regionu (stav k 31. 12.).....	323
Tab. 7.13	Přehled pokojů v hromadných ubytovacích zařízeních v regionu podle druhu zařízení (stav k 31. 12.).....	323

Tab. 7.14	Přehled lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v regionu podle druhu zařízení (stav k 31. 12.).....	324
Tab. 7.15	Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v regionu	325
Tab. 7.16	Příjmy obcí z poplatků spojených s cestovním ruchem (v tis. Kč)	325
Tab. 7.17	Počet ekonomicky aktivních obyvatel v odvětví ubytování, stravování a pohostinství .	327
Tab. 7.18	Internetové stránky obcí na Jablonecku	330
Tab. 7.19	Církevní stavby na Jablonecku	357
Tab. 7.20	Další turisticky atraktivní objekty na Jablonecku.....	359
Tab. 7.21	Přehled maloplošných zvláště chráněných území na Jablonecku	361

Porovnání zvolených ukazatelů podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Tab. 9.1	Základní charakteristiky území vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností (stav k 31. 12.).....	367
Tab. 9.2	Celkové výdaje obcí v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností	369
Tab. 9.3	Vybrané ukazatele v oblasti předškolního a základního vzdělávání podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012.....	371
Tab. 9.4	Běžné a kapitálové výdaje na školství v přepočtu na jednoho žáka MŠ nebo ZŠ podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012	372
Tab. 9.5	Kapacita vybraných zařízení sociální péče v přepočtu na 1 000 obyvatel podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012.....	373
Tab. 9.6	Běžné a kapitálové výdaje na sociální služby v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností.....	374
Tab. 9.7	Vybrané ukazatele v oblasti odpadového hospodářství podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012	375
Tab. 9.8	Neinvestiční výdaje obcí na odpadové hospodářství podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností	377

9.3.2. Seznam grafů

Profil (základní charakteristika) území správního obvodu

Graf 2.1	Celkový počet obyvatel správního obvodu v letech 2005–2012	17
Graf 2.2	Srovnání věkového složení obyvatel SO ORP Jablonec nad Nisou, Libereckého kraje a České republiky k 31. 12. 2012	17

Předškolní a základní vzdělávání

Graf 3.1	Pracovníci MŠ a ZŠ	46
Graf 3.2	Počty dětí v MŠ	66

Sociální služby

Graf 4.1	Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP	160
Graf 4.2	Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)	160
Graf 4.3	Počet vybraných typů sociálních služeb v rámci ORP	160
Graf 4.4	Počet vybraných typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)	161

Graf 4.5	Podíl zařízení sociálních služeb v ORP dle zřizovatele	161
Graf 4.6	Podíl sociálních služeb v ORP dle zřizovatele.....	161
Graf 4.7	Podíl financování zařízení sociálních služeb v ORP	162
Graf 4.8	Podíl příjmů z úhrad uživatelů na celkových výdajích v rámci terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením	162
Graf 4.9	Počet uživatelů (klientů) ve vybraných zařízeních sociálních služeb v roce 2012	162

Odpadové hospodářství

Graf 5.1	Celková produkce odpadů, produkce OO a NO na území ORP za období 2008–2012 ...	225
Graf 5.2	Podíl KO a podíl SKO na celkové produkce odpadů na území ORP za období 2008–2012	229
Graf 5.3	Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008–2012	230
Graf 5.4	Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území ORP za období 2008–2012	234
Graf 5.5	Podíl množství BRKO na množství BRO na území ORP za období 2008–2012.....	235
Graf 5.6	Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008–2012, využití a odstranění	237
Graf 5.7	Nakládání s KO na území ORP za období 2008–2012, využití a odstranění KO	239
Graf 5.8	Materiálové využití separovaného odpadu na území ORP za období 2008–2012	241
Graf 5.9	Podíl množství BRKO na množství BRO a skládkování BRKO na území ORP za období 2008–2012	243

Dopravní obslužnost regionu a její integrace

Graf 6.1	Spokojenost obyvatel s kvalitou života v Jablonci nad Nisou	271
----------	---	-----

Porovnání zvolených ukazatelů podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Graf 9.1	Podíl obyvatel sídla SO ORP k celkovému počtu obyvatel SO ORP v roce 2012	368
Graf 9.2	Celkové výdaje obcí v přepočtu na jednoho obyvatele podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností – průměr let 2008–2012	370
Graf 9.3	Měrná produkce smíšeného komunálního odpadu podle vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2012	376
Graf 9.4	Neinvestiční výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu vybraných správních obvodů obcí s rozšířenou působností – průměr let 2008–2012	378

9.3.3. Seznam mapových příloh

Profil (základní charakteristika) území správního obvodu

Obr. 2.1	Administrativní členění správního obvodu	15
Obr. 2.2	Mapa obcí, které mají územní plán	32

Dopravní obslužnost regionu a její integrace

Obr. 6.1	Plán linek MHD Jablonec nad Nisou	249
Obr. 6.2	Mapa zón IDOL SO ORP Jablonec nad Nisou a okolí	253

Meziobecní spolupráce v aglomeraci – cestovní ruch

Obr. 7.1	SO ORP Jablonec nad Nisou	304
----------	---------------------------------	-----

Obr. 7.2	Výřez z mapy upravovaných tras Jizerské magistrály (www.jizerskaops.cz) 312
Obr. 7.3	Mapa regionu s vyznačením cyklotras (www.hrebenovka.cz) 314
Obr. 7.4	Mapa regionu s vyznačením turistických tras (www.hrebenovka.cz) 315
Obr. 7.5	Marketingové turistické regiony v Libereckém kraji (www.kraj-lbc.cz) 332